

GLASNIK

slavonskih muzeja

Broj 7 (62)

God. XXX.

2019.

GLASNIK

slavonskih muzeja

glasilo Muzejske udruge Istočne Hrvatske

Vukovar, 2019.

Nakladnik:	Muzejska udruga Istočne Hrvatske
Za nakladnika:	Ružica Marić, prof.
Sjedište Muzejske udruge Istočne Hrvatske:	Gradski muzej Vukovar, Dvorac Eltz, Županijska 2, 32 000 Vukovar Tel: 032 441 270 Fax: 032 441 274 e-mail: muih@muzej-vukovar.hr
Glavna i odgovorna urednica: Uredništvo:	mr. sc. Janja Juzbašić Zavičajni muzej „Stjepan Gruber“ u Županji dr. sc. Marina Vinaj, Muzej Slavonije Osijek, Maja Žebčević-Matić dipl. etn., Gradski muzej Požega, Ružica Marić prof., Gradski muzej Vukovar, Dragica Šuvak prof., Gradski muzej Slatina, Mirela Hutinec dipl. arheolog, Muzej Vučedolske kulture, Vukovar i Danijela Ljubičić-Mitrović, Muzej Brodskog Posavlja
Tajnica uredništva:	Martina Kelava mag. ethn., Muzej Cvelferije Drenovci
Adresa uredništva:	Zavičajni muzej „Stjepan Gruber“, Savska 3, 32270 Županja Tel: 032 837-101 Fax: 032 838-978 e-mail: zavicajni.muzej.stjepan.gruber@vu.t-com.hr
Fotografije/Autori fotografija:	Zvonimir Tanocki, Studio „Dražen Bota“, Foto „Korzo“ i Ljubica Gligorević (Vinkovci), Damir Klasiček, Marin Topić, Domagoj Topić, Vlasta Šabić i Ana Wild (Osijek), Foto „Fokus“ i Janja Juzbašić (Županja)
Iz Fototeka:	Gradski muzej Vukovar, Zavičajni muzej „Stjepan Gruber“ u Županji, Gradski muzej Vinkovci, Muzej grada Iloka, Gradski muzej Požega, Muzej Slavonije Osijek, Muzej Belišće, Muzej likovnih umjetnosti, Osijek, Muzej Brodskog Posavlja, Muzej Cvelferije, Drenovci, Meštovićeva galerija Vrpolje, Galerija umjetnina grada Sl. Broda, Gradski muzej Nova Gradiška, Gradski muzej Virovitica, Zavičajni muzej Našice, Zavičajni muzej Slatina, Muzej Đakovštine, Muzej vina Orahovica, Muzej Vučedolske kulture, Vukovar, Muzej grada Pakrac, Muzej Valpovštine
Lektura:	Anamarija Ban, prof. i Ivana Nadovski, muzejski pedagog
Naslovница:	Gradski muzej Vukovar, Dvorac Eltz. Foto: Marin Topić
Likovno oblikovanje i dizajn:	Nadica Matolić, grafički i web dizajner
Naklada:	300 kom
Tisak:	Tiskara Zebra, Vinkovci
ISSN:	0352-3268

„Glasnik slavonskih muzeja“ tiskan je uz financijsku pomoć Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

PROSLOV

Pred vama je novi broj „Glasnika slavonskih muzeja” koji je nakon višegodišnje stanke ponovno ugledao „svjetlo dana”. Stoga, u ime Uredništva i sadašnjega Predsjedništva Muzejske udruge Istočne Hrvatske, zahvaljujem autorima priloga, muzealcima i ujedno članovima Muzejske udruge Istočne Hrvatske te svim suradnicima, na suradnji i na svesrdnoj pomoći koju su pružili u vrijeme pripremanja i finalne realizacije „Glasnika”. Bivša urednica ove muzejske publikacije, dr. sc. Marina Vinaj i članica uredništva ovog broja, nekoliko je puta naglasila kako *izdavanjem časopisa pod naslovom „Glasnik slavonskih muzeja” – Muzejske udruge Istočne Hrvatske nastoji se potaknuti i motivirati muzejske stručnjake na trajnu razmjenu pozitivnih iskustava i znanja te informacija o značajnim događanjima u okviru rada Udruge te muzeja i galerija s područja istočne Hrvatske*. Na toj se koncepciji temelji i ovaj broj „Glasnika”. Koncepcija se sastoji od nekoliko osnovnih i nekoliko popratnih dijelova. U osnovnim se dijelovima nalaze prilozi o različitim aktivnostima Udruge. Objavljeni su i prikazi o osnovnoj djelatnosti muzeja i galerija istočne Hrvatske, a dijelom je izdvojena i izložbena djelatnost. Ovaj broj „Glasnika” obuhvaća i stručne radove, što je od posebnog značenja. U popratnim su dijelovima različiti prikazi i ostale vijesti iz muzeja i o članovima Udruge, poput personalnih vijesti u kojima se s velikim poštovanjem i velikom tugom prisjećamo i onih muzealaca koji su nas u proteklom razdoblju napustili.

Pristigli radovi za ovaj broj „Glasila” i riječju i slikom vrlo su opširni iz razloga što je posljednji broj objavljen prije sedam godina. Stoga su autori uložili dodatan napor kako bi, posebno u prilozima o djelatnosti muzeja, obuhvatili barem dio važnijih aktivnosti naših muzejskih ustanova. Poticaji za objavu i ostalih vrsta priloga nisu dolazili samo od Uredništva, predsjedništva Udruge, već i od mnogih članova Udruge.

U pripremanju našega „Glasila” ponovno smo pokazali veliko zajedništvo naših muzejskih ustanova te svima još jednom zahvaljujem.

Urednica

S A D R Ž A J

I. VIJESTI IZ MUJEJSKE UDRUGE ISTOČNE HRVATSKE

Maja Žebčević Matić:	Sažetak zapisnika Godišnje i Izborne skupštine Mujejske udruge Istočne Hrvatske u Đakovu, po završetku predsjedavanja Gradskog muzeja Požega od 2008. do 2011. godine	10.
Anita Rapan Papeša:	Rad Mujejske udruge Istočne Hrvatske u Vinkovcima od 2012. do 2015. godine	13.
Ružica Marić:	Gradski muzej Vukovar – novo sjedište Mujejske udruge Istočne Hrvatske od 2015. do 2018. godine	17.

II. DJELATNOST MUZEJA I GALERIJA

Ružica Marić:	Gradski muzej Vukovar – nositelj memorije grada Vukovara razorenog u Domovinskom ratu 1991. godine	28.
Denis Detling:	Muzej Slavonije u razdoblju od 2015. do 2017. godine	35.
Danijela Ljubičić Mitrović:	Djelovanje Muzeja Brodskog Posavlja od 2011. do 2017. godine	39.
Maja Barać:	Djelovanje Muzeja grada Iloka od 2012. do 2018. godine	53.
Martina Kelava:	Osnivanje Muzeja Cvelferije i prve mujejske aktivnosti	58.
Janja Juzbašić:	Djelatnost Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber“ u Županji od 2011. do 2017. godine	62.
Jelena Hihlik:	Djelovanje Muzeja grada Pakraca od 2011. do 2017. godine	76.
Mirela Hutinec:	Vučedol – Novi koncept Muzeja na arheološkom lokalitetu	84.
Bijelić Borislav i Jelena Boras:	Muzej Đakovštine dobio novu zgradu i dovršio stalni postav	90.
Borislav Bijelić:	Mi smo i vaš muzej	96.
Dragica Šuvak:	Zavičajni muzej Slatina – novi stalni postav	98.
Mirjana Paušak:	O radu Muzeja Valpovštine ili Zašto posjetiti Muzej u Valpovu	104.
Tomislav Kuna:	Revitalizacija Muzeja Belišće	109.
Marija Mihaljević, Vesna Kolić		
Klikić, Miroslav Pišonić:	Djelatnost Gradskog muzeja Nova Gradiška od 2011. do 2017. godine	112.
Maja Žebčević Matić:	Djelatnost Gradskog muzeja Požega od 2011. do 2017. godine	119.
Ivan Roth:	Aktivnosti Galerije/Muzeja likovnih umjetnosti u Osijeku od 2011. do 2017. godine	122.
Branimir Pešut:	Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda	131.
Suzana Bilić Vardić:	Spomen-galerija Ivana Meštrovića u Vrpolju	137.

III. IZLOŽBE

Marta Huber:	Izložbena djelatnost slavonskih muzeja od 2011. do 2017. godine	142.
--------------	---	------

IV. STRUČNI RADOVI

Ivana Cafuta:	Štafetne palice u Muzeju Brodskog Posavlja	200.
Jasmina Jurković Petras:	Početna istraživanja nekih novih moda tradicijskog odijevanja virovitičkih sela	204.
Vinaj, Marina i		
Knežević Križić, Ivana:	Izdavačka djelatnost Muzeja Slavonije – trajno zabilježena mujejska priča	207.
Silvija Salajić:	Arheološka iskopavanja srednjovjekovne nizinske utvrde u Virovitici do 2017. godine	211.

V. PRIKAZI

Dubravka Matoković:	Prikaz monografije „Muške narodne nošnje Zapadne Slavonije” autorice Vesne Kolić Klikić, etnologinje i muzejske savjetnice Gradskog muzeja Nove Gradiške	220.
Janja Juzbašić i Martina Kelava:	Akcija spašavanja baštine na područjima ugroženima poplavom u naseljima Gunja, Račinovci i Rajevo selo te aktivnosti koje su uslijedile nakon njezina završetka	222.
Maja Žebčević Matić:	Zajedništvo slavonskih muzeja kroz projekt <i>Muzej u loncu</i>	229.
Jelena Boras:	Stalni postav arheologije u Muzeju Đakovštine	231.
Silvija Salajić:	Dani arheologije u Suhopolju	233.
Sanja Galović:	„Lonce, prodajemo lonce, lonce, male i velike čupove!”	235.
Marina Vinaj:	Prikaz knjige <i>Izdanja Muzeja Đakovštine 1959. – 2018.</i> , autora mr. sc. Borislava Bijelića	237.

VI. PERSONALIJE I NAGRADA

PERSONALIJE

Ivana Domanović:	Mirjana Šperanda, kustosica Povijesnog odjela Gradskog muzeja Požega	240.
Dunja Vanić:	Zvonimir Toldi, etnolog, muzejski savjetnik Muzeja Brodskog Posavlja	243.
Ružica Marić:	Zdravko Dvojković, muzejski savjetnik, profesor povijesti umjetnosti i kustos Zbirke Bauer u Gradskom muzeju Vukovar	249.
Maja Barić:	Ružica Černi, prof., kustosica Muzeja grada Iloka	252.
Ostale personalije iz naših muzeja		254.
NAGRADA		
Nagrade slavonskim muzejima		256.
Nagrade djelatnicima slavonskih muzeja		259.

VII. IN MEMORIAM

Mato Artuković:	In memoriam: dr. sc. Ivan Jelić (1947. – 2008.)	262.
Ivica Belamarić:	In memoriam: Stjepan Jozic, akademski slikar (1951. – 2011.)	264.
Ivana Maruščak:	In memoriam: Dinko Kozak, geolog (1960. – 2012.)	266.
Dora Ivković:	In memoriam: doc. dr. sc. Boško Marijan (1956. – 2014.)	267.
Jasminka Najcer Sabljak:	In memoriam: mr. sc. Branka Balen (1941. – 2015.)	269.
Damodar Frilan:	In memoriam: dr. sc. Jelka Radauš Ribarić (1922. – 2015.)	271.
Mario Kauzlaric:	In memoriam: Anto Ereiz (1951. – 2016.)	274.
Ljubica Gligorević:	In memoriam: mr. sc. Branka Šprem-Lovrić (1952. – 2016.)	275.
Danijela Ljubičić Mitrović:	In memoriam: Ivanka Jesenka Miškiv, prof. (1944. – 2016.)	276.
Maja Žebčević Matić:	In memoriam: Eleonora Geber, povjesničarka umjetnosti (1937. – 2016.)	277.
Romana Tekić:	In memoriam: Predrag Goll, akademski slikar (1931. – 2016.)	279.
Vlasta Šabić:	In memoriam: Zdenka Lechner, etnolog (1918. – 2017.)	281.
Maja Barić:	In memoriam: Mile Soldo (1957. – 2018.)	282.
Kristina Delalić Vetengel i djelatnici MLUO:	In memoriam: Vlastimir Kusik, povjesničar umjetnosti (1953. – 2018.)	283.
Dragica Šuvak:	In memoriam: Dragan Bačo Bačmaga (1956. – 2018.)	284.
Maja Krznarić Škrivanko:	In memoriam: dr. sc. Ivana Iskra-Janošić (1942. – 2018.)	286.

I. VIJESTI IZ MUZEJSKE UDRUGE ISTOČNE HRVATSKE

Maja Žebčević Matić,
Gradski muzej Požega

SAŽETAK ZAPISNIKA GODIŠNJE I IZBORNE SKUPŠTINE MUZEJSKE UDRUGE ISTOČNE HRVATSKE U ĐAKOVU, PO ZAVRŠETKU PREDSJEDAVANJA GRADSKOG MUZEJA POŽEGA OD 2008. DO 2011. GODINE

Dana 17. lipnja 2011. godine održana je Godišnja i Izborna Skupština Muzejske udruge istočne Hrvatske (dalje MUIH) u Đakovu, u prostorijama Katoličkog bogoslovnog fakulteta u organizaciji Izvršnog odbora MUIH-a i Muzeja Đakovštine.

Prije službenog početka Godišnje skupštine predsjednica MUIH-a Maja Žebčević Matić (Gradski muzej Požega) pozdravila je sve prisutne muzealce. U ime domaćina koji te godine slavi 60 godina svoga postojanja pozdravom se obratio ravnatelj Muzeja Đakovštine, Borislav Bijelić. Mirjana Šperanda je u ime Gradskog muzeja Požega, dosadašnjeg sjedišta MUIH-a, čestitala domaćinu obljetnicu, uz prigodne darove.

Maja Žebčević Matić pročitala je pristigle pozdраве Skupštini: Višnje Zgaga, ravnateljice Muzej-skoga dokumentacijskog centra, Žarke Vujić, izvanredne profesorice na Odsjeku za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Mile Škarić, muzejske pedagoginje Arheološkog muzeja u Zagrebu, te pročitala pismo dr. Vlade Horvata, nekadašnjeg ravnatelja Gradskog muzeja Vukovar.

Stručni skup „Muzejska izložba kao oblik edukacije”

Nakon toga minutom šutnje Skupština je odala počast dugogodišnjoj članici MUIH-a, nedavno preminuloj Dragici Koceva, šefici računovodstva Muzeja Slavonije u Osijeku.

Nakon što je Branimir Pešut ispred Nadzornog odbora na temelju potpisanih prisutnih članova utvrdio kvorum, tijelo Skupštine je pristupilo prihvaćanju Zapisnika sa Skupštine održane 2. 7. 2010. godine u Slavonskom Brodu, koji je bio dostupan svim članovima putem internetske stranice, te je jednoglasno usvojen.

Predsjednica MUIH-a Maja Žebčević Matić Skupštini je podnijela Izvještaj rada Udruge o razdoblju od druge polovice 2010. i prve polovice 2011. godine.

Izvršni odbor sastao se tri puta: u Osijeku, Đakovu i Požegi. Realizirana je jednodnevna stručna ekskurzija u Pečuh, 15. listopada 2010. godine.

Realizirano je izdavanje novog broja „Glasnika slavonskih muzeja” i održana je promocija 25. 3. 2011. u Vukovaru, uz koji je organiziran i stručni skup o vrijednostima industrijske baštine, te posjet Ratnoj bolnici u Vukovaru, Memorijalnom groblju žrtvama Domovinskog rata, prostoru Gradskog muzeja Vukovar – dvorac Eltz i Arheološkom parku Vučedol u adaptaciji i izgradnji.

Stručni skup „Muzejska izložba kao oblik edukacije” 1. 4. 2011., u Muzeju Brodskog Posavlja u Slavonskom Brodu

Sekcija za muzejsku edukaciju i kulturnu animaciju odradila je 1. travnja 2011., sadržajan stručni skup „Muzejska izložba kao oblik edukacije” koju

je financiralo Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. Održana je i Muzejska olimpijada u Vinkovcima koju tradicionalno svake druge godine organizira Gradski muzej Vinkovci.

Stručni skup „Muzejska izložba kao oblik edukacije“ 1. 4. 2011., u Muzeju Brodskog Posavlja u Slavonskom Brodu

Maja Žebčević Matić obavjestila je prisutne i o epilogu zadanih nastojanja na prošlogodišnjoj skupštini u Slavonskom Brodu o inicijativama spašavanja muzeja Belišće koji je još uvijek bez i jednog stručnog djelatnika. Osim održane izložbe i predavanja u Vukovaru o vrijednostima industrijske baštine, Izvršni odbor je inicirao preuzimanje kontrole i brige o skrbljenu zbirkama muzeja Belišće, matičarke tehničke zbirke druge razine Ksenije Katalenić (Muzej Slavonije u Osijeku) koja će biti povezana sa matičarem prve razine u Tehničkom muzeju.

Maja Žebčević Matić zahvalila se svima koji surađuju na ažuriranju web stranice MUIH-a, posebno administratoru Borisu Knezu (Gradski muzej Požega) koji se od osnivanja stranice 2008. do sada trudio da se stranice redovito ažuriraju. Prihvaćen je i prijedlog s prošlogodišnje Skupštine vezan za popunjavanje popisa muzealca članova MUIH-a, a dodane su fotografije portreta i mail adrese istih, u cilju lakše komunikacije. Izvještaj je jednoglasno prihvaćen. Tajnica MUIH-a Tatjana Pajkr Engelmann (Gradski muzej Požega) podnijela je Financijsko izvješće za 2010. i prvu polovicu 2011. godine. Izvješće je jednoglasno prihvaćeno.

Denis Detling (Muzej Slavonije u Osijeku) podnio je izvještaj o radu Sekcije za muzejsku edukaciju i kulturnu animaciju, obzirom da su upravo oni organizirali projekt „Muzejska izložba kao oblik edukacije“ koji je financiralo Ministarstvo kulture RH. Na jednodnevnom stručnom skupu za četrdesetak stručnih muzejskih djelatnika iz cijele

Hrvatske 1. 4. 2011. u prostorima Muzeja Brodskog Posavlja četiri eminentne predavačice s tog područja, sveučilišne profesorice Žarka Vujić iz Zagreba i Jovana Milutinović iz Novog Sada, te muzejske pedagoginje Mila Škarić i Jelena Hotko održale su inspirativna predavanja. Nakon predavanja razvila se zanimljiva diskusija koju su moderirale Željka Miklošević i Helena Stublić. Power point predavanja su u skraćenom obliku svima dostupne na MUIH-ovoј web stranici. Sekcija inače broji 9 članova i od proteklog izvještaja održala tri sastanka. Densi Detling je nakon dvije godine rada sekcije predao vodstvo Željki Miklošević.

Obzirom na opravdani nedolazak predsjednice Sekcije povjesničara umjetnosti Silvije Lučevnjak (Zavičajni muzej Našice), pročitan je njen izvještaj o radu u kojem ona naglašava da je Sekcija bila inicijator predavanja o industrijskoj baštini Miljenka Smokvine održanog u Vukovaru, Našicama i Đurđenovcu. Ujedno sugerira da se ponovno zatraže sredstva Ministarstva kulture za putujuću izložbu s temom očuvanja industrijske baštine posvećene Muzeju Belišće. Redoviti godišnji sastanak Sekcije je prolongiran za jesen.

Obzirom da je predsjednica Etnološke sekcije Jasmina Petras Jurković u proteklom periodu bila na rodiljnem dopustu, nije održan niti jedan sastanak, ali je Ljubica Gligorević (Gradski muzej Vinkovci) pojasnila zajedničku suradnju etnologinja Županje, Vinkovaca, Slavonskog Broda i Osijeka na izložbi o svečanim oglavlјima udanih žena – zlatarama, ostavarenoj u suradnji sa Zemaljskim muzejom Gornje Austrije u Linzu i Hrvatsko-austrijskim društvom Gornje Austrije u Austriji.

Danijel Petković se osvrnuo na Muzejsku olimpijadu koja je održana 20. svibnja 2011. godine u Vinkovcima te okupila osamdesetak muzealaca Udruge koji su se okušali u raznim muzejsko-sportskim disciplinama. Svi izvještaji Sekcija MUIH-a, su jednoglasno usvojeni. Potom se pristupilo konstituiranju novog sjedišta MUIH-a, predsjednika, Izvršnog i Nadzornog odbora. Maja Žebčević Matić pojasnila je proceduru izbora novog vodstva svake četiri godine prema Statutu MUIH-a. Naglasila je da su se od obnavljanja Udruge 1997. godine kao sjedište

V. Muzejska olimpijada, Vinkovci 2011.

izmijenile Našice, Osijek i Požega, a potom je za sjedište predložen Gradski muzej Vinkovci.

Kandidatura Gradskog muzeja u Vinkovcima kao budućeg sjedišta MUIH-a prihvaćena je jednoglasno, bez dodatnih prijedloga. Za predsjednika MUIH-a jednoglasno je izabran Danijel Petković (Gradski muzej Vinkovci), za dopredsjednika Borislav Bijelić (Muzej Đakovštine), Anita Rapan Papeša (Gradski muzej Vinkovci) za tajnicu, Martina Čulo Jergović (Gradski muzej Vinkovci) za blagajnicu te ostali članovi Izvršnog odbora: Hermina Görke-Lukić (Muzej Slavonije Osijek), Ivana Miljak (Gradski muzej Vukovar), Mario Kauzlaric (Muzej Brodskog Posavlja), Tomislav Hršak i Domagoj Dujmić (Arheološki muzej Osijek). Za članove Nadzornog odbora na prijedlog Ljubice Gligorević jednoglasno su izabrani Ivanka Bunčić (Muzej Brodskog Posavlja), Krešo Marić (Gradski muzej Vinkovci) i Maja Žebčević Matić (Gradski muzej Požega). Maja Žebčević Matić zahvalila je u ime prošlog saziva Izvršnog i Nadzornog odbora svim muzejima, ravnateljima i članovima na uspješnoj suradnji u protekle četiri godine. Nakon toga je novoizabrani Izvršni odbor s predsjednikom Danijelom Petkovićem nastavio vođenje Skupštine. Novi predsjednik, Danijel Petković, zahvalio je članovima Skupštine na iskazanom povjerenju te izrazio nadu da će zadržati standard vođenja Udruge koji je postavilo bivše predsjedništvo MUIH-a.

Dubravaka Sabolić (Gradski muzej Virovitica) izvjestila je o tijeku inicijalnog sastanka za osnivanje Sekcije povjesničara koji se 26. studenog 2010. održao u Gradskom muzeju Virovitica na kojem je konstatirano da u svakom muzeju MUIH-a niti nema povjesničara, te da dio

povjesničara radi na kulturno-povijesnim zbirkama. Pravilnik Sekcije donijeti će se na jednom od sljedećih sastanaka te profilirati plan, posebno u smislu zajedničke izložbe o cehovskim škrinjama tj. o obrtništvu, što će biti predloženo sljedećoj Skupštini kao program za 2013. godinu.

Borislav Bijelić predložio je Dubravku Sabolić, koja je inicijatorica Sekcije, za predsjednicu iste te da se sastanci održavaju prema dogovoru.

Mladen Radić (Muzej Slavonije Osijek) predložio je da zajedničke izložbe budu na razini prenosivih izložbenih panoa i jednostavne za financiranje. Sekcija povjesničara jednoglasno je prihvatala i Dubravku Sabolić za predsjednicu.

Danijel Petković zaključio je da bi se trebao održavati kontinuitet započetih projekata te je zamolio da bivše predsjedništvo potakne raspravu o planu rada sljedećeg razdoblja. Maja Žebčević Matić predložila je nastavak projekta „Industrijska baština Slavonije i Baranje”, vezanog za animaciju spašavanja Muzeja Belišće te nastavak rada na sljedećem broju „Glasnika slavonskih muzeja“. Prijedlog o nastavku projekta „Industrijska baština Slavonije i Baranje“ prihvaćen je te će se svakom muzeju, pa tako i Muzeju Belišće, nastojati pomoći u rješavanju problema. Što se tiče priređivanja novog broja „Glasnika slavonskih muzeja“, Mladen Radić prenio je zamolbu dosadašnje glavne urednice, Marine Vinaj (Muzej Slavonije Osijek), da se za taj posao imenuje netko od kolega iz ostalih muzeja članica MUIH-a, što je prihvaćeno.

Funkciju glavnog urednika, tj. organizatora budućeg broja prihvato je Danijel Petković koji će, kako je naveo, u narednom razdoblju predložiti i okupiti članove Uredništva, što je jednoglasno prihvaćeno. Na Skupštini se potom raspavljalo i o nekim drugim temama kao što su organiziranje stručne ekskurzije, reprintu Vodiča kroz muzeje i galerije te je zaključeno da će o finansijskom plan i hodogramu za obje opcije, Izvršni odbor naknadno odlučiti i izvijestiti članove Udruge, a navedeni prijedlozi jednoglasno su usvojeni.

Na kraju rada Skupštine predstavljene su molbe članova: Dajana Džakula (Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda), Karolina Lukač i Ivana Artuković (Muzej Brodskog Posavlja). Sve su molbe jednoglasno prihvaćene.

Anita Rapan Papeša,
Gradski muzej Vinkovci

RAD MUZEJSKE UDRUGE ISTOČNE HRVATSKE U VINKOVCIIMA OD 2012. DO 2015. GODINE

Gradski muzej Vinkovci u rad Muzejske udruge Istočne Hrvatske uključen je od njezinog osnivanja i svi djelatnici aktivno su sudjelovali u radu Udruge još od 1950-ih godina 20. stoljeća, pa i nakon obnove rada Udruge krajem 90-ih. No, sjedište Udruge prvi je puta smješteno u Vinkovce tek na Izbornoj skupštini Udruge održanoj 17. lipnja 2011. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu.

Za predsjednika Udruge jednoglasno je imenovan ravnatelj Muzeja prof. Danijel Petković, za tajnicu Anita Rapan Papeša, a za računovođu Martina Čulo-Jergović iz Gradskog muzeja u Vinkovcima. U Izvršnom odboru još su imenovani članovi Udruge: Borislav Bijelić (Muzej Đakovštine), Mario Kauzlaric (Muzej Brodskog posavlja), T. Hršak, H. Görike-Lukić i D. Dujmić (Muzej Slavonije) te Ivana Miljak (Gradski muzej u Vukovaru). U nadzorni odbor imenovani su Maja Žebčević Matić (Gradski muzej u Požegi), Ivanka Bunčić (Muzej Brodskog Posavlja) i Krešo Marić (Gradski muzej u Vinkovcima).

Nakon održenih formalno-pravnih poslova, kao što je evidencija promjene sjedišta i uprave u Državnom uredu, otvaranja novog žiro-računa i izrade pečata od prethodnog vodstva u Požegi, preuzeta je kompletna arhiva Udruge. Aktivan rad vinkovačkog muzeja u svojstvu vođe Udruge tako možemo povezati tek s početkom 2012. godine.

Gradski muzej u Vinkovcima vodstvo Udrugom predaje na Izbornoj skupštini u Iloku 24. travnja 2015. godine Gradskom muzeju Vukovar.

U četverogodišnjem mandatu, a sukladno Statutu Udruge održano je osam sastanaka Izvršnog odbora s temama koje su bile potrebne za redovan rad Udruge, a ticale su se organizacije godišnjih skupština, finansijskih izvješća i planova za rad. Nadzorni odbor niti u jednom trenutku nije imao primjedbe na rad Izvršnog odbora i same Udruge.

Redovne godišnje skupštine, uz pomoć domaćina, održane su u Vinkovcima, Virovitici i Slavonskom Brodu, a izborna u Iloku.

Financijski je Udruga pomogla projekte: organiziranje seminara o arhiviranju muzejske građe u Gradskom muzeju u Vukovaru, zaštitno terensko istraživanje i spašavanje etnografske građe u poplavljenim područjima županjske Posavine, projekt „Muzej u loncu“ Gradskog muzeja u Požegi, seminar u Županji 21. lipnja 2013. („Programi EU: Kultura i kreativna Europa“), oblikovanje i tisak publikacije „Hajmo u muzej“, pokretna izložba *Industrijska arhitektura istočne Hrvatske*.

Otvorenje izložbe *Industrijska baština istočne Hrvatske*,
Gradski muzej u Požegi, 2014.

Otvorenje izložbe *Industrijska baština istočne Hrvatske*,
Gradski muzej u Požegi, 2014.

Na kraju mandata stanje na ţiro-računu Udruge bilo je 42.593,17 kn, to znači da smo u četverogodišnjem mandatu udvostručili financije jer smo pri preuzimanju Udruge zatekli 23.954,40 kn.

U skladu s trendovima izrađen je Strateški plan Udruge za razdoblje od 2014. do 2020. godine, a na prijedlog članice Udruge Janje Juzbašić (Zavičajni muzej „Stjepan Gruber” u Županji), koji je iznijela na godišnjoj skupštini u Virovitici.

Oformljena je radna skupina za izradu plana, koji su činili svi članovi Izvršnog odbora. Konačan prijedlog Strateškog plana sastavila je tajnica Udruge Anita Rapan Papeša, a isti je prihvaćen na redovnoj godišnjoj skupštini u Slavonskom Brodu 2014. godine.

Statut Udruge prilagođen je novom Zakonu o udrugama koji je objavljen u Narodnim novinama 74/14. U usklajivanju Statuta MUIH-a, pravnu pomoć pružio je Zlatko Dovhanj, pročelnik Upravnog odjela za normativne i pravne odnose Grada Vinkovaca.

Za vrijeme Izborne skupštine u Iloku, tijelu Skupštine predložene su promjene, a prihvaćene su i neke primjedbe članova Udruge.

Od zacrtanih prijedloga koje je to vodstvo imalo nisu realizirani: tisak „Glasnika slavonskih muzeja”, organizacija stručnog izleta i muzejske olimpijade, digitalizacija starih brojeva „Glasnika”. Što se tiče „Glasnika slavonskih muzeja”, prvi problem koji smo uočili je to da koncept koji je časopis imao od svog prvog do zadnjeg tiskanog broja predstavlja relikt koji više nije zanimljiv. Naime, izvješća o radu redovno se tiskaju u MDC-u pa je plan bio osuvremeniti časopis aktualnim temama o muzejskim zbirkama i predmetima, stručnom problematikom i personalnim promjenama, međutim odaziv članstva bio je mali ili nikakav.

Stoga, smatrali smo nepotrebnim trošiti novac na tiskanje časopisa koji će sadržavati već poznate i objavljene informacije te smo ušteđen novac planirali preusmjeriti u digitalizaciju starih brojeva „Glasnika”.

Digitalizacija bi omogućila pristup objavljenim sadržajima širem krugu zainteresiranih, posebno postavljanjem na informacijsku platformu Hrčak. Međutim, u dva navrata Ministarstvo kulture Republike Hrvatske nije prepoznao taj projekt koji nije ušao u sustav sufinanciranja programa u kulturi, a kako se radi o iznosima koji su premašivali raspoloživi proračun Udruge, u konačnici digitalizacija nije realizirana.

Sličan problem dogodio se i s organizacijom stručnog izleta za članove Udruge; višekratno su predlagane različite destinacije (sjeverna Dalmacija, Sisak i okolica, Transilvanija, Bosna) s različitim vremenom trajanja (od jednodnevnih do višednevnih) i s različitim oblicima financiranja (u potpunosti Udruga, mujejsko ili individualno sufinanciranje), ali niti jedan prijedlog nije uspio skupiti minimalna broj zainteresiranih za realizaciju izleta.

Nakon što je prethodno vodstvo Udruge iz Gradskog muzeja u Požegi pokušalo sve da MUIH postane ravnopravan ostalim mujejskim udrugama Hrvatske, prije svega Hrvatskom mujejskom društvu, i u tome se nije uspjelo, odustali smo od daljnjih pokušaja i nastavili s radom u okvirima u kojima smo djelovali i ranije.

Ponosni smo što smo nakon skoro dvadeset godina osvremenili i prilagodili Statut Udruge i donijeli Strateški plan koji nam omogućava prijavljivanje na različite projekte. Za realizaciju istih, nažalost, nije bilo dovoljno vremena.

Skupštine MUIH-a od 2011. do 2018. godine

Gradski muzej Vinkovci preuzeo predsjedanje MUIH-om od Gradskog muzeja Požega	
DATUM	MJESTO
17. lipnja 2011. godine (izborna)	Đakovo
20. lipnja 2012. godine	Vinkovci
12. travnja 2013. godine	Virovitica
31. svibnja 2014. godine	Slavonski Brod

Gradski muzej Vukovar preuzeo predsjedanje MUIH-om od Gradskog muzeja Vinkovci	
24. travnja 2015. godine (izborna)	Ilok
28. lipnja 2016. godine	Vukovar
16. studenog 2017. godine	Slatina
23. studenog 2018. godine	Vukovar (Vučedol)

Đakovo – Godišnja skupština Muzejske udruge Istočne Hrvatske, 2011.

Vinkovci – Godišnja skupština Muzejske udruge Istočne Hrvatske, 2012.

Virovitica – Godišnja skupština Muzejske udruge Istočne Hrvatske, 2013.

Slavonski Brod – Godišnja skupština Muzejske udruge Istočne Hrvatske, 2014.

Ilok – Godišnja skupština Muzejske udruge Istočne Hrvatske, 2015.

Vukovar – Godišnja skupština Muzejske udruge Istočne Hrvatske, 2016.

Slatina – Godišnja skupština Muzejske udruge Istočne Hrvatske, 2017.

Vukovar (Vučedol) – Godišnja skupština Muzejske udruge Istočne Hrvatske, 2018.

Ružica Marić,
Gradski muzej Vukovar

GRADSKI MUZEJ VUKOVAR – NOVO SJEDIŠTE MUZEJSKE UDRUGE ISTOČNE HRVATSKE OD 2015. DO 2018. GODINE

Gradski muzej Vukovar preuzeo je vođenje Muzejske udruge istočne Hrvatske koje je do tada u četverogodišnjem mandatu bilo u Gradskom muzeju Vinkovci pod predsjedanjem ravnatelja Danijela Petkovića na Izbornoj skupštini održanoj 24. travnja 2015. godine u Muzeju grada Iloka.

Na prijedlog dotadašnjeg predsjednika, za predsjednicu je izabrana prof. Ružica Marić, ravnateljica Gradskog muzeja Vukovar koja je zahvalila na povjerenu te za dopredsjednicu predložila mr. sc. Janju Juzbašić, ravnateljicu Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber” u Županji, za tajnicu Ivanu Nadovski, pedagoginju Gradskog muzeja Vukovar, za blagajnicu Zdenku Musulin, iz istog muzeja i za likvidatora Biserku Treneski, pravnicu iz Vukovara.

Za članove Izvršnog odbora izabrani su Maja Novaković, ravnateljica Muzeja grada Iloka, Anita Rapan Papeša, kustosica u Gradskom muzeju Vinkovci, Leonilda Conti, tada ravnateljica Muzeja likovnih umjetnosti u Osijeku koja je iz osobnih razloga odstupila, a na prijedlog Ljubice Gligorević zamijenila ju je Marina Vinaj, knjižničarska savjetnica u Muzeju Slavonije u Osijeku, Silvija Lučevnjak, ravnateljica Zavičajnog muzeja Našice, Dragica Šuvak, ravnateljica Zavičajnog muzeja Požega, a za blagajnicu Zdenka Musulin, administratorica u Gradskom muzeju Vukovar.

Za nove članove Nadzornog odbora izabrani su Danijel Petković, ravnatelj Gradskog muzeja Vinkovci, Danijela Ljubičić Mitrović, tada ravnateljica Muzeja Brodskog Posavlja i Marija Mihaljević, ravnateljica Gradskog muzeja Nova Gradiška.

Godišnja skupština pod predsjedanjem novog rukovodstva održana je 28. lipnja 2016. godine u Vukovaru u prostorijama Gradskog muzeja Vukovar u dvoru Eltz, a u organizaciji Izvršnog odbora MUIH-a i Gradskog muzeja Vukovar. Uvodna riječ na otvaranju Skupštine održala je

predsjednica Ružica Marić, obraćajući se prisutnim muzealcima riječima dobrodošlice u novo-otvorenom stalnom postavu Gradskog muzeja Vukovar.

Godišnja skupština MUIH-a u Vukovaru, 28. lipnja 2016.

Prisutne su pozdravili i Dražen Živić, predsjednik Muzejskog vijeća GMV, izražavajući zadovoljstvo okupljanjem tolikog broja muzealaca koji će međusobnim raspravama i prezentacijama moći sagledati dosege hrvatske muzeologije.

Marina Sekulić, pročelnica za kulturu i turizam grada Vukovara pozdravila je goste u ime grada načelnika Vukovara Ivana Penave i govorila o potpori osnivača za razvoj kulturnih ustanova u gradu, ali i o nužnosti udruživanja u zajedničkim projektima.

Pozdravna riječ Višnje Zgaga, ravnateljice Muzejskoga dokumentacijskog centra u Zagrebu na Skupštini u Vukovaru, 2016.

Završnu riječ održala je Višnja Zgaga, ravnateljica Muzejskog dokumentacijskog centra u Zagrebu, osvrnula se i na razvoj muzejsko-galerijskih

ustanova u smislu otvaranja stalnih postava ili pak otvaranju novih muzeja na prostoru koje pokriva naša Udruga ističući koliku važnost predstavlja ta činjenica u očuvanju kulturne baštine u cijelokupnoj slici hrvatske muzeologije.

U drugom dijelu uvodnog programa novi stalni postav Muzeja vučedolske kulture predstavila je ravnateljica Mirela Hutinec, stalni postav Gradskog muzeja Slatina predstavila je ravnateljica Dragica Šuvak, a idejni koncept budućeg Muzeja Cvelferijske u osnivanju prezentirala je ravnateljica Martina Mišetić.

Dragica Šuvak predstavlja projekt Stalni postav Zavičajnoga muzeja Slatine na Godišnjoj skupštini u Vukovaru, 2016.

Prema zaključcima Skupštine MUIH-a od 24. 4. 2015. održane u Iloku i usvojenim izmjenama i dopunama Statuta MUIH-a u svrhu usuglašavanja s novim Zakonom o Registru udruga u Republici Hrvatskoj, popisom članova Udruge sa zakonski propisanim podacima (OIB, datum rođenja, datum pristupanja udrudi) te izmjeni sjedišta i članova izvršnih tijela Udruge u koordinaciji s članovima Izvršnog odbora iz Vinkovaca i Vukovara Danijela Petkovića, Anite Rapan Papeša, Ružice Marić i Ivane Nadovski, poduzete su odgovarajuće radnje u zadanom zakonskom roku.

To znači da je u skladu s novim Zakonom o Registru udruga u Republici Hrvatskoj i Zakonom o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti NN 98/94: Odluke o nacionalnoj djelatnosti 2007. – NKKD 2007., NN br. 58/07. Muzejska udruga Istočne Hrvatske (prema Rješenju Ureda državne uprave u Vukovarsko-srijemskoj županiji – Služba za opću upravu KLASA UP/I-230-02/15-05/822, URBROJ: 2196-01-04-02/2-15-2 od 19. listopada 2015.) promijenila je sjedište: Vukovar, Županijska 2 (dvorac Eltz) s novim osobama za

zastupanje: predsjednica Ružica Marić, dopredsjednica Janja Juzbašić, tajnica Ivana Nadovski i likvidatorica Biserka Treneski. U skladu s tim Rješenjem, Udruga je upisana i u Register poslovnih subjekata Državnog zavoda za statistiku: brojčana oznaka Udruge 10; brojčana oznaka razreda 9412; matični broj poslovnog subjekta 3078248 i osobni identifikacijski broj 41782713769.

Primopredaja dokumentacije MUIH-a obavljena je 30. studenog 2015. godine uz prisutnost članova Izvršnog odbora iz Vinkovaca i Vukovara: Danijela Petkovića, Anite Rapan Papeša, Ružice Marić i Ivane Nadovski.

Na Skupštini je prihvaćen prijedlog članova Izvršnog odbora MUIH-a sa sjednice održane 31. svibnja 2016. u Osijeku, da se za glavnu i odgovornu urednicu „Glasnika slavonskih muzeja“ – glasila Muzejske udruge Istočne Hrvatske izabere mr. sc. Janja Juzbašić, a za članove Uredništva dr. sc. Marina Vinaj, Maja Žebčević Matić, mag. ethn. Martina Mišetić, Dragica Šuvak, Mirela Hutinec, Danijela Ljubičić-Mitrović i Ružica Marić. Prema potvrdi Skupštine, financijsko poslovanje vodit će Računovodstveni servis „SIVI“ iz Vukovara.

Predsjednica MUIH-a Ružica Marić na Godišnjoj skupštini u Vukovaru, 2016.

Skupština je jednoglasno prihvatile Izvješće o radu Udruge, s Izvješćem o radu Izvršnog odbora i Financijskim izvješćem za razdoblju 30. 11. 2015. – 28. 6. 2016., koje je podnijela predsjednica Udruge. Nadalje, prema Izvješću Nadzornoga odbora u priopćenju predsjednika Danijela Petkovića, utvrđeno je da je Udruga poslovala u skladu sa zakonskim odredbama.

O radu u proteklom razdoblju izvješća su dali članovi sekcija: u ime Arheološke sekcije izvješće je dao Hrvoje Vulić; o radu Sekcije povjesničara

izvješće je dala Dubravka Sabolić; o radu Sekcije etnologa Jasmina Jurković; o radu Sekcije povjesničara umjetnosti Silvija Lučevnjak, a o radu Sekcije za muzejsku edukaciju i animaciju Ivana Nadovski. S obzirom na nova zapošljavanja restauratora i otvaranje novih restauratorskih radionica predloženo je da se potakne osnivanje novih sekcija, primjerice Sekcija konzervatora restauratora ili pak muzejskih knjižničara, na prijedlog Marine Vinaj.

Na skupštini u Vukovaru 2016. godine primljeni su novi članovi: Darko Bilandžić i Mirna Crnković iz Muzeja vučedolske kulture; Mario Rajtarević iz Gradskog muzeja Vukovar; Tea Lokner iz Muzeja grada Pakrac; Edina Balić iz Gradskog muzeja Vinkovci; Branislav Miličić, Jesenka Ricl i Barbara Đurić iz Muzeja Slavonije Osijek; Katarina Jarij iz Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber”; Vlasta Klem iz Muzeja grada Iloka; Vanesa Medved iz Zavičajnog muzeja Slatina; Ljiljana Marić iz Gradskog muzeja Požega; Tomislav Kuna iz Muzeja Belišća.

U Udrugu su primljeni i Muzej Cvelferije u osnivanju i Meštrovićeva galerija Vrpolje.

Govor Dubravke Sabolić iz Gradskog muzeja Virovitice na Godišnjoj skupštini u Vukovaru, 2016.

Usvojena je i visina financiranja redovitog rada Udruge prema prijedlogu Janje Juzbašić: za financiranje zajedničkih projekata do 5.000,00 kn, financiranje rada sekcija Udruge u visini 500,00 kn godišnje, financiranje putnih troškova članovi Izvršnog odbora za prisustovanje na otvorenjima izložbi u muzejima Udruge i muzealaca na međunarodnim projektima 2.000,00 kn.

Predloženo je da se Muzejska udruga Istočne Hrvatske upiše u popis donatora za obnovu Vukovarskog vodotornja – simbola hrvatskog

zajedništva, to je jednoglasno prihvaćeno i određena je donacija od 1.000,00 kn.

Na sjednici Izvršnog odbora MUIH-a 6. svibnja 2016. za članove Hrvatskoga muzejskog vijeća predložene su Ružica Marić i Janja Juzbašić, što je naknadno potvrđila i Skupština.

Predsjedavajući odbor na Godišnjoj skupštini u Vukovaru, 2016.

Odlukom o imenovanju predsjednice i članova Hrvatskoga muzejskog vijeća od 2. lipnja 2016. godine, tadašnji ministar kulture Republike Hrvatske, dr. sc. Zlatko Hasanbegović, imenovao je Ružicu Marić, ravnateljicu Gradskog muzeja Vukovar za predsjednicu Hrvatskog muzejskog vijeća od 29. lipnja 2016.

Izložbene aktivnosti pojedinih sekcija MUIH-a nastavljene su tijekom 2015. i 2016. godine.

Izložba u organizaciji Sekcije povjesničara umjetnosti o *Industrijskoj baštini istočne Hrvatske* obišla je muzeje u Našicama, Vinkovcima, Đakovu, Ilok, Virovitici, Slavonskom Brodu, Požegi i Slatini, a sada je trajno deponirana u Belišću gdje je bila izložena u Muzeju Belišće tijekom ljeta 2016. godine. Izložbu su Muzeju Belišće predale Dragica Šuvak, članica Izvršnog odbora i predsjednica Ružica Marić. Tom prigodom izvršen je uvid u novi obnovljeni postav Muzeja Belišće, tada kao ustrojbene jedinice Grada Belišće te obavljen razgovor s ravnateljem Tomislavom Kuna, diplomiranim arheologom, o budućem ustrojstvu muzeja u sastavu Centra za kulturu, kao i razvojnim projektima za razvoj muzeja i prezentaciju muzejskih zbirk.

Izložba *Muzej u loncu* Sekcije etnologa iz 2013. godine objedinila je sve muzeje članice naše Udruge te je nakon istraživanja, ostvarenog kataloga i snimljenog filma, izložba obišla mnoge muzeje od kojih su tijekom 2015., 2016. i 2017.

godine održane izložbe u Požegi, Vukovaru, Iloku i Županji, koje su pratile i pripreme specijaliteta toga kraja na kojima je, uz domaćine i autoricu izložbe, u ime Udruge govorila predsjednica.

Tijekom 2015. i 2016. godine i ostale izložbe predstavljene su u više muzeja. *Ljepota japskog kulta*, ostvarili su Muzej Slavonije i Muzej turizma Rijeka, Gradski muzej Vukovar Muzej Brodskog Posavlja, Zavičajni muzej Slatina, muzeji u Đurđevcu i Bjelovaru. *Korizmeni običaji u Vukovarsko-srijemskoj županiji*, ostvarili su Gradski muzej Vukovar i Muzej „Stjepan Gruber“ u Županji. *Želimir Fišić – akademski slikar*, ostvarili su Gradski muzej Vukovar, Muzej grada Iloka. *Antun Babić – akademski kipar*, Muzej likovnih umjetnosti Osijek, Gradski muzej Vukovar, Muzej grada Iloka i Gradski muzej Vinkovci.

Tijekom 2015. godine i 2016. godine predsjednica Udruge Ružica Marić i dopredsjednica Janja Juzbašić sudjelovale su u nekoliko razgovora s načelnikom Općine u Drenovcima, kao i načelnikom Općine Gunja o budućem Muzeju Cvelferije, kao kontinuitet Akcije spašavanja baštine na područjima ugroženim poplavom u naseljima Gunja, Račinovci i Rajevo Selo 2014. godine, u koju se, na inicijativu Janje Juzbašić, ravnateljice Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber“ i na poziv tadašnjeg predsjednika MUIH-a Danijela Petkovića, u potpunosti pridružila naša Udruga.

Kao rezultat tih aktivnosti i dalnjih konzultacija osnovan je Muzej Cvelferije – u osnivanju, 30. studenog 2015. godine na 29. sjednici Općinskog vijeća Općine Drenovci te je za ravnateljicu imenovana Martina Mišetić, etnologinja koja je nakon stručnog ospozobljavanja u Gradskom muzeju Vukovar položila i stručni ispit za kustosa pri MDC-u.

Na izložbi *Baština od poplave do Muzeja Cvelferije*, u organizaciji Općine Drenovci i Muzeja Cvelferije, izloženi su prvi restaurirani predmeti. Izložba je okupila znatan broj članica naše Udruge.

Kolege iz ostalih muzeja, članica Udruge iz Gradskog muzeja Požega, Muzeja Brodskog Posavlja, Muzeja Cvelferije u osnivanju i Muzeja

Nova Gradiška, ujedno u pripremama za svoj stalni postav, boravili su u Gradskom muzeju Vukovar i Muzeju vučedolske kulture s ciljem razgledanja postava, ali i razgovora o različitim pitanjima vezanim za procedure provođenja projekata, kao i tehničkim detaljima funkciranja muzeja i postava temeljenim na iskustvima u radu s dizajnerima i izvođačima i kasnije u praktičnom funkcioniranju.

Jednoglasno je prihvaćen je prijedlog Dragice Šuvak, ravnateljica Zavičajnog muzeja Slatine, da se iduća Skupština u 2017. godini održi u Slatini.

Godišnja skupština u Slatini

Godišnja skupština Muzejske udruge istočne Hrvatske održana je 16. studenoga 2017. godine u Slatini, u prostorijama Hrvatskog doma, a u organizaciji Izvršnog odbora MUIH-a i Zavičajnog muzeja Slatina, na prijedlog Dragice Šuvak, ravnateljice Muzeja. Tom prigodom se ujedno obilježila 10. godišnjica osamostaljivanja Zavičajnog muzeja Slatina i otvorenje stalnog postava.

Skupštinu je otvorila predsjednica Udruge Ružica Marić, predlažući za članove Radnog predsjedništva Dragicu Šuvak, Danijelu Ljubičić, Denisa Detlinga, Janju Juzbašić i Mirelu Hutinec te za zapisničara Ivanu Nadovski, tajnicu Udruge.

U svom uvodnom govoru predsjednica MUIH-a istaknula je kako se rad Udruge ogleda u radu svih muzeja članova, ali prije svega u radu pojedinaca unutar Udruge i u okviru ostalih strukovnih udruga, njihovih osnivača i Ministarstva kulture Republike Hrvatske kako bi potencirali nove putove zajedničkog djelovanja na unapređenju muzejske djelatnosti te čuvanju i prezentiranju hrvatske kulturne baštine. Istaknula je kako su to bili razlozi da se na tu Skupštinu, uz predstavnike osnivača grada Slatine i Virovitičko-podravske županije te predstavnika Ministarstva kulture Republike Hrvatske pozovu i predsjednici ostalih strukovnih udruga. Zatim je posebno pozdravila gošće iz Ministarstva kulture – Rašeljku Bilić, voditeljicu Službe za muzejsku djelatnost, Maju Kocjan Razović, ravnateljicu Muzejskoga dokumentacijskog centra u Zagrebu,

Vlastu Krklec, predsjednicu Hrvatskoga mujejskog društva, Tihanu Petrović Leš, predsjednicu Hrvatskoga etnološkog društva, Jacqueline Balen, predsjednicu Hrvatskoga arheološkog društva, Marinu Petrinović koja je zastupala Zvonka Makovića, predsjednika Hrvatskog društva povjesničara umjetnosti te goste, a ujedno i domaćine Denisa Ostrošića, gradonačelnika Slatine i Marija Klementa, zamjenika župana Virovitičko-podravske županije.

Izražavajući veliko zadovoljstvo nazočnošću stotinjak muzealaca iz 21 muzeja koliko ima Udruga, predsjednica je zahvalila domaćinstvu Zavičajnog muzeja Slatina, uspješnoj organizaciji Skupštine te iskrenim čestitkama ravnateljici Dragici Šuvak, zahvaljujući čijem je radu, požrtvovanosti, znanju, umješnosti i vizionarskom kreiranju stvarnosti Skupština postala dijelom svečanosti otvorenja stalnog postava koji deset godina nakon osamostaljenja Muzeja govori o vrijednostima kulturne baštine slatinskog kraja.

Govor Rašeljke Bilić, voditeljice Službe za mujejsku djelatnost Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Slatina, 2017.

Govor Vlaste Krklec, predsjednice Hrvatskoga mujejskog društva, Slatina, 2017.

Ravnateljica Šuvak u svom govoru istaknula je bitne točke iz povijesnog razvoja Slatine, kao i povijesnog razvoja prikupljačke aktivnosti koja je dovela do osamostaljenja muzeja i otvorenja stalnog postava u novoadaptiranom prostoru prilagođenom suvremenoj interpretaciji.

Zahvalila je svim sudionicima, osnivaču Gradu Slatini, Virovitičko-podravskoj županiji, Ministarstvu kulture Republike Hrvatske te svim kolegama, suradnicima na uspješnoj suradnji i potpori na ostvarenju tog projekta.

U svojim pozdravnim govorima svi gosti su, uz

čestitke ravnateljici Šuvak, istaknuli važnost mujejskog rada te potrebu zajedničkih projekata i međusobne potpore kako bi se mogli postići najbolji rezultati te tako naglasili svoju daljnju potporu radu Zavičajnog muzeja Slatina.

Uz tu svečanost Izvršni odbor MUIH-a uručio je u ime Skupštine cvijeće Dragici Šuvak, ravnateljici Zavičajnog muzeja.

U toj svečanoj prigodi predsjednica Hrvatskoga etnografskog društva, Tihana Petrović Leš, objavila je Odluku HED-a da se Dragici Šuvak dodjeli Nagrada za životno djelo „Milovan Gavazzi”, za etnološko-muzeološki rad na stalnom postavu i 33 godine kontinuiranog rada u mujejskom djelatnosti. Tom prigodom uslijedilo je čestitanje za sav njezin uloženi trud.

Ističući važnost suradnje u svim (velikim i malim) projektima, a pogotovo u projektima obnove muzeja i izgradnje stalnog postava, Dragica Šuvak uručila je zahvalnice nazočnim.

Govor Jacqueline Balen, predsjednice Hrvatskoga arheološkog društva, Slatina, 2017.

Govor Tihane Petrović Leš, predsjednice Hrvatskoga etnološkog društva, Slatina, 2017.

U tom svečanom trenutku pročitano je i pismo /čestitka Žarka Vujić, autorice muzeološke konцепcije stalnog postava s obzirom na to da zbog prije dogovorenih obveza nije mogla nazočiti toj svečanosti. Čestitao je i Žarko Španiček, pročelnik Konzervatorskog odjela MK u Požegi.

Čestitkama su se pridružili svi članovi Skupštine MUIH-a, kao i svi mujejski djelatnici te gosti.

O rezultatima rada u zajedničkim aktivnostima i razmjeni iskustava izvještaje su nam dali voditelji pojedinih sekcija tako da je Izvješće o radu Sekcije povjesničara u MUIH-u dala Dubravka

Sabolić, o radu Sekcije etnologa u MUIH-u govorila je Jasmina Jurković, o aktivnostima Sekcije povjesničara umjetnosti u MUIH-u dala je Silvija Lučevnjak, a u njezino ime izvješće je pročitala Danijela Ljubičić Mitrović. Izvješće o radu Sekcije knjižničara u MUIH-u dala je Marina Vinaj, a o radu Uredništva „Glasnika slavonskih muzeja“ govorila je glavna urednica Janja Juzbašić, pozivajući članove da budu ažurniji.

Na Skupštini u Slatini 2017. godine primljeni su novi članovi: Siniša Đurić, Marijana Vincetić iz Muzeja vučedolske kulture; Andelina Lončarić iz Muzeja Slavonije Osijek; Jasminka Mesarić, Kristina Delalić Vetengl, Ivan Roth iz Muzeja likovnih umjetnosti u Osijeku; Srđan Đuričić iz Zavičajnog muzeja Slatina; Jelena Boras, Marija Gačić iz Muzeja Đakovštine; Ana Celner Vučinović iz Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda.

Prijedlog novog mesta održavanja Godišnje skupštine u 2018. godini dala je Mirela Hutinec, ravnateljica Muzeja vučedolske kulture, to je kasnije i potvrđeno.

Godišnja skupština 23. studenog 2018. godine na Vučedolu

Tijekom 2018. godine održane su dvije zajedničke sjednice Izvršnog odbora MUIH-a i Uredništva „Glasnika slavonskih muzeja“, kao dio priprema za Godišnju skupštinu koja će se, na prijedlog ravnateljice Mirele Hutinec, održati u Muzeju vučedolske kulture 23. studenoga 2018. godine povodom pokretanja III. faze realizacije Arheološkog parka koji potpuno financiraju Ministarstvo kulture i Ministarstvo regionalnog razvoja.

Tim povodom prva sjednica održana je 28. lipnja 2018. godine u Gradskom muzeju Vukovar u dvorcu Eltz i druga sjednica 9. listopada 2018. godine u Muzeju Slavonije u Osijeku.

Uz uobičajene točke Dnevnog reda na navedenim sjednicama MUIH-a za proteklo razdoblje, kao što su Izvješće o radu i Finansijsko izvješće, dogovoren je i Dnevni red za Godišnju skupštinu koja se održala u Muzeju vučedolske kulture na Vučedolu u petak, 23. studenog 2018.

Na prijedlog predsjednice, dogovoreno je da za Skupštinu u 2018. godini uvodna tema budu fondovi Europske unije, kao i poticaji Ministarstva kulture te uvid u postojeće mogućnosti i aplikiranja na međunarodne i europske nagrade.

Tako su na Skupštini sudjelovali dr. sc. Lidija Nikočević, hrvatska predstavnica u Forumu slavenskih kultura i evaluatorica najboljih projekata slavenskih muzeja za nagradu „ŽIVA“; Anera Stopfer, voditeljica Službe za Kreativnu Europu u Ministarstvu kulture Republike Hrvatske i dr. sc. Hrvoje Manenica, pomoćnik ministricе Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

U želji da se predstave i aktualnosti iz svijeta naših muzeja, Mirela Hutinec, ravnateljica Muzeja vučedolske kulture predstavila je projekt Arheološkog parka III. faza koji počinje početkom 2019. godine.

Mirela Hutinec, ravnateljica Muzeja vučedolske kulture predstavlja projekt Arheološkog parka III. faza.

Dopredsjednica MUIH-a Janja Juzbašić glavna i odgovorna urednica „Glasnika slavonskih muzeja“, održala je video prezentacija budućega „Glasnika“.

Na istoj Skupštini održana je promocija knjige *Slavonski zlatovez* autorice Janje Juzbašić, koju je promovirala Zdenka Predrijevac, ravnateljica Konzervatorskog odjela u Vukovaru dok je muzejske publikacije i radionice za djecu, organizirane unazad nekoliko godina, predstavila Martina Kelava, ravnateljica Muzeja Cvelferije.

Skupštinu je vodila predsjednica MUIH-a Ružica Marić, a u ime domaćina gostima se obratila do gradonačelnica grada Vukovara Ivana Mujkić (u ime gradonačelnika Ivana Penave) i Marija

Budimir, pročelnica za turizam i kulturu Vukovarsko-srijemske županije.

Od zacrtanih planova u Programu rada za 2018. godinu ostvareni su neki projekti među kojima je, sigurno, najsloženiji projekt koji nastaje u koordinaciji Izvršnog odbora i Uredništva „Glasnika slavonskih muzeja”, a to je, nakon dužeg vremena, novi „Glasnik slavonskih muzeja” u kojem su predstavljene aktivnosti 21 muzeja članica za razdoblje od 2011. do 2017. godine. Članovi uredništva ovoga novoga „Glasnika” su: Marina Vinaj, Maja Žebčević Matić, Ružica Marić, Martina Kelava, Dragica Šuvak, Mirela Hutinec i Danijela Ljubičić Mitrović. Lekturu potpisuje Anamaria Ban, a likovno oblikovanje Nadica Matolić, grafički i web dizajner.

Predstavljene su nove članske iskaznice koje će biti uručene članovima Udruge na slijedećoj Skupštini. Prema idejnoj koncepciji Ružice Marić, novi logo izradio je Zoran Šimunović, kustos Gradskog muzeja Vukovar, a oblikovanje iskaznice dizajnerica Milica Pejin, iz tiskare Borovo-graf u Vukovaru koji će iskaznicu tiskati.

Redizajn mrežne stranice Udruge povjeren je tvrtki Medialive j.d.o.o., uz poboljšanje tehničkih i sigurnosnih uvjeta zaštite podataka i uz uvođenje novih rubrika kako bi se ostvarila bolja komunikacija i informiranost, a pojednostavilo pretraživanje podataka o djelatnostima u našim muzejima. Novost je, također, što će svakom muzeju biti omogućeno da sam dopunjava svoju stranicu, time se postiže aktualnost podataka i neograničena količina informacija i objava.

Također, zamišljeno je da mrežna stranica bude prevedena na engleski jezik.

Apliciran je „Glasnik slavonskih muzeja” na Natječaj Ministarstva kulture za financiranje javnih potreba u kulturi za 2019. godinu za koji je Ministarstvo kulture osiguralo 9.000,00 kuna.

S obzirom na Opću uredbu o zaštiti osobnih podataka (GDPR – General Regulation on Personal Data Protection) kojom se propisuje pristanak korisnika za primanje informacija, tajnica Udruge, Ivana Nadovski, kontaktirala je e-porukom sa svim članovima uobičajenim obrascem kojim su se koristile mnoge kulturne ustanove i institucije.

Jednoglasnom odlukom Izvršnog vijeća na Natječaj za nagrade Hrvatskoga muzejskog društva, kandidirana je izložba i katalog *Umijeće šaranja tikvica* autorice Janje Juzbašić, za poticanje zajedničkog rada u projektu koji je obuhvatio sve muzeje članice Udruge koji imaju tu vrstu građe.

Tijekom cijelog razdoblja između skupština se vrši ažuriranje popisa članova Udruge, s obzirom na to da se zapošljavaju novi ljudi, a stariji kolege odlaze u mirovinu.

Utvrđeno je da su nas, nažalost, u tom razdoblju napustili mnogi kolege muzealci. Povodom smrti kolegice Branke Balen, na komemoraciji održanoj 25. kolovoza 2015. godine u Muzeju likovnih umjetnosti u Osijeku u ime Udruge govorila je predsjednica Ružica Marić, također je povodom smrti kolegice Ivanke Jesenke Miškiv, na održanoj komemoraciji u Muzeju Brodskog Posavlja 24. svibnja 2016. godine pročitano njezino obraćanje. Također, bila je među sudionicima na Danu sjećanja na etnologinju Zdenku Lechner, Muzej Slavonije u znak sjećanja na nju okupio je muzealce koji su s njom surađivali. Dana 8. ožujka 2018. preminuo je Dragutin Bačmaga, muzejski tehničar Zavičajnog muzeja Slatina, a 27. svibnja 2018. preminuo je Vlastimir Kusik, muzejski savjetnik Muzeja likovnih umjetnosti, na komemoraciji u organizaciji Muzeja prisustvovali su mnogi kolege članovi Udruge.

Otvoren je put u Zemaljski muzej u Sarajevu, kao podrška kolegama, koji je na prijedlog Maje Žebčević Matić (tada ravnateljice Gradskog muzeja Požega) ostvarilo novo rukovodstvo na čelu s ravnateljicom Mirelom Pavličić Hein i informatičarom Borisom Knezom.

Članovi MUIH-a na stručnoj ekskurziji u Sarajevu, 2018.

Članovi MUIH-a na stručnoj ekskurziji u Sarajevu, 2018.

U radu sekcija održano je nekoliko sastanaka: Sekcija etnologa sastala se 22. veljače 2018. u Đakovu, raspravljujući o stručnim temama, uz čestitke kolegici Dragici Šuvak na Nagradi za životno djelo HED-a te povodom skorog odlaska u mirovinu.

Stručni skup Sekcije etnologa u Đakovu, 2018.

Sekcija za muzejsku pedagogiju sastala se 29. studenog 2017. u Gradskom muzeju Vukovar, raspravljujući o zajedničkim aktivnostima povođom Međunarodnog dana muzeja.

Sastanak Sekcije za muzejsku edukaciju i animaciju,
Gradski muzej Vukovar, 29. 11. 2017

Muzejska burza imala je uspješan odaziv i realizaciju zajedničkih projekata pa će se ta razmjena ideja, izložbi i radionica i dalje poticati.

Muzejska olimpijada bi se, prema prijedlogu Jeljane Juzbašić, trebala održati u Županji koncem 2019. godine.

Razmatrane su aktualnosti u muzejsko-galerijskim ustanovama članicama MUIH-a gdje je došlo do osamostaljivanja Arheološkog muzeja Osijek, a realiziran je stalni postav Muzeja Valpovštine te otvoren je stalni postav Zbirke Muzej Vukovara u progonstvu, donacije likovnih umjetnika, ustanova i pojedinaca u Gradskom muzeju Vukovar.

Podneseno je izvješće o Muzeju Belišća koji je započeo svoje djelovanje kao samostalna ustanova te prijedlog Programa rada MUIH-a za 2019. i 2020. godinu.

Muzealci na Godišnjoj skupštini Muzejske udruge Istočne Hrvatske, Vukovar (Vučedol), 2018.

Prijedlog programa rada MUIH-a za 2019. i 2020. godinu

Uz prethodno navedene ostvarene projekte iz Plana rada za 2018. godinu preostaju i aktivnosti koje treba ažurirati i rješavati tijekom 2019. i 2020. godine.

Pokretanje predavanja i radionica za muzejske djelatnike u suradnji s MDC-om, na temu novih stalnih postava te provođenje procedura od muzejske koncepcije do realizacije ili otpis sitne arheološke građe i mogućnost korištenja kao suvenir ili zatrpanje u njivama. Dakako, to su aktualne teme zajedničke svima, među kojima je procjena vrijednosti muzejskih zbirki, s obzirom da je osiguranje ograničeno mogućnostima osnivača, a što se neposredno veže za osiguranja cje-lokupne imovine u koju pripadaju objekti i muzejske zbirke.

Nameće se i potreba osiguranja pravne pomoći pri uskladištanju zakonskih odredbi i akata.

Jedan od prijedloga je i pokretanje manifestacije Muzej u gostima, suradnja na zajedničkim projektima, to može biti rekognosciranje terena, arheološka istraživanja, obrada pojedinih muzejskih zbirki, primjerice numizmatičke.

Gовор dr. sc. Lidije Nikočević, hrvatske predstavnice u Forumu slavenskih kultura i evaluatorice najboljih projekata slavenskih muzeja za nagradu „ŽIVA”, Vučedol, 2018.

Pozdravni govor dr. sc. Hrvoja Manenice, pomoćnika ministricе Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Vučedol, 2018.

Povezivanje s turističkim agencijama u svrhu poboljšanja posjeta muzejima. Utemeljivanje nagrade (povelja, diploma) za istaknute članove Udruge koja bi nosila ime dr. Antuna Bauera i ostalih osnivača muzeja, prema vrsti i postavljenim kriterijima, među kojima može biti nagrada za životno djelo, godišnja nagrada za postignuća u struci i slično.

Autorska prava nad darovanim ili otkupljenim predmetima. Mogućnost sudjelovanja matičnih muzeja prve i druge razine u obradi muzejskih zbirki u muzejima koji nemaju kustose.

Jedinstveni pristup inventiranju muzejske građe s rješenjima za problematične primjere zajedničke svima (likovna mapa s koricama i listovima ili nekoliko listova iz mape, kompletna narodna nošnja ili oplećak i skute itd.). Izdavanje digitalnog vodiča kroz muzeje članice MUIH-a.

Poticanje kolega na intenzivniji rad u postojećim sekcijama i osnivanje novih sekcija (Sekcija restauratora i Sekcija ravnatelja muzeja).

Osnivanje Stožera za zaštitu kulturne baštine u izvanrednim okolnostima te s tim u vezi izrada završnog projekta opremanja muzeja potrebnim sredstvima za slučaj katastrofe.

Pozdravni govor Anere Stopfer, voditeljice Službe za Kreativnu Europu u Ministarstvu kulture Republike Hrvatske, Vučedol, 2018.

Nastup KUU „Tomislav” Županja, na Godišnjoj Skupštini MUIH-a, Vučedol, 2018.

II. DJELATNOST MUZEJA I GALERIJA

Ružica Marić,
Gradski muzej Vukovar

GRADSKI MUZEJ VUKOVAR – NOSITELJ MEMORIJE GRADA VUKOVARA RAZORENOG U DOMOVINSKOM RATU 1991. GODINE

Dvorac Eltz

Završetak građevinskih radova obnove
kompleksa dvorca Eltz, 30. listopada
2011. godine

aktivnosti u kulturnoj obnovi grada Vukovara u srušenom dvorcu Eltz, kontinuirano se pripremao za otvorenje stalnog postava u kojem će biti prezentirane sve muzejske zbirke.

Dvorac Eltz 1991.

Gradski muzej Vukovar od svojeg je povratka na domicilnu adresu, kada je 27. svibnja 1998. godine otvorio svoje prostore i započeo brojne

Početak obnove dvorca Eltz 2009.

Vremenski raspon od 1998. do 2011. godine bio je ujedno i okvir za mnogo prethodnih radnji koje su uključivale povrat otuđene muzejske građe

koji je uslijedio u prosincu 2001. godine, zatim stvaranje preduvjeta za početak obnove srušene spomeničke baštine od Vukovara do Iloka.

Spomenička cjelina kompleksa dvorca Eltz u Vukovaru za novi muzejsko-galerijski i multikulturalni centar Gradski muzej Vukovar obnovljena je u sklopu projekta „Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok – Vukovar – Vučedol” koji financiraju Vlada Republike Hrvatske i Razvojna banka Vijeća Europe u koordinaciji Ministarstva kulture Republike Hrvatske, a koji je obuhvaćao četiri zasebne cjeline: obnovu kompleksa dvorca Eltz i Gradskog muzeja Vukovar, izgradnju Arheološkog parka i Muzeja vučedolske kulture na Vučedolu, obnovu barokne jezgre Vukovara i dvorac Odescalchi te Muzej grada Iloka.

Cjelokupnu koordinaciju svih aktivnosti u realizaciji cjelovitog projekta vodila je Uprava projekta koju je imenovala Vlade Republike Hrvatske, a nositelj obnove dvorca Eltz bio je Hrvatski restauratorski zavod u Zagrebu.

Obnovu spomeničkih cjelina vodio je Konzervatorski odjel Ministarstva kulture u Vukovaru dok je Gradski muzej Vukovar bio nositelj muzeoloških koncepcija stalnog postava Gradskog muzeja u dvorcu Eltz i Arheološkog parka Vučedol te nositelj izgradnje Arheološkog parka i Muzeja vučedolske kulture na Vučedolu.

Otvorenie dvorca Eltz, 30. 10. 2011.

Svečanost otvorenja obnovljene spomeničke cjeline – kompleksa dvorca Eltz u Vukovaru za novi muzejsko-galerijski i multikulturalni centar – Gradski muzej Vukovar 30. listopada 2011. godine organizirali su Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i Gradski muzej Vukovar.

Predsjednica Vlade RH, Jadranka Kosor s gostima na otvorenju dvorca Eltz, 30. 10. 2011.

Na svečanom otvorenju govorila je ravnateljica muzeja Ružica Marić, gradonačelnik Vukovara Željko Sabo, župan Vukovarsko-srijemske županije Božo Galić, ministar kulture Republike Hrvatske Jasen Mesić i predsjednica Vlade Republike Hrvatske Jadranka Kosor koja je i otvorila obnovljeni kompleks dvorca Eltz.

U svečanom programu sudjelovali su Hrvatski barokni ansambl i glumac Darko Milas, koji je uz vođenje programa čitao tekst o dvorcu Vukovarca Pavla Pavličića. Tom prigodom otvorena je multimedijalna izložba „Obnovljena spomenička cjelina kompleksa dvorca Eltz” u sklopu projekta „Ilok – Vukovar – Vučedol” urednice Branke Šulc, direktorce projekta i ravnateljice Uprave u Ministarstvu kulture u realizaciji u kojoj su sudjelovali djelatnici Gradskog muzeja Vukovar, Hrvatskoga restauratorskog zavoda i Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture u Vukovaru, a koja je realizirana prema likovnom rješenju dizajnerice Nikoline Jelavić.

Otvorenie I. faze stalnog postava Gradskog muzeja Vukovar – svečane dvorane i ambijentalni prostori, 23. siječnja 2013. godine

U Noći muzeja 25. siječnja 2013. godine koja se odvijala pod zajedničkim nazivom „Snaga baštine” u velikoj izložbenoj dvorani Paviljon I dvorca Eltz održano je svečano otvorenje prve faze stalnog postava Gradskog muzeja Vukovar s obnovljenim i rekonstruiranim svečanim dvorana i ambijentalnim prostorima u prizemlju dvorca Eltz, u organizaciji Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Gradskog muzeja Vukovar.

Ministrica kulture Republike Hrvatske dr. sc. Andrea Zlatar Violić s gostima na otvorenju stalnog postava 25. 1. 2014.

Nakon prikazanog kratkog dokumentarnog filma o povratku i obnovi muzeja autorice Željke Živković, gostima su se obratili Vesna Jurić Bulatović, pomoćnica ministrike; Dubravka Osrečki Jakelić, predsjednica Hrvatskoga muzejskog vijeća; Ružica Marić, ravnateljica muzeja; Željko Sabo, gradonačelnik Vukovara i Andrea Zlatar Violić, ministrica kulture Republike Hrvatske, koja je u svom obraćanju istaknula važnost završetka cijelokupnog postava Gradskog muzeja Vukovar kao jednog od najvažnijih projekata u hrvatskoj muzeologiji kojim će se široj javnosti predstaviti vrijednosti kulturne baštine Vukovara.

Nakon ulaska u obnovljeni dvorac Eltz, ministrica kulture Andrea Zlatar Violić pritiskom na zaslon iPhonea pokrenula je multimediju i na taj način otvorila prvu fazu stalnog postava koji se sastoji od dvije cjeline: ulazno predvorje s informativnim punktom, garderobom, suvenirnicom, prijemnim prostorom s multimedijom, dok se u drugom dijelu nastavljaju izložbene sobe u kojima se predstavlja povijest Gradskog muzeja, zatim sobe posvećene donatoru dr. Antunu Baueru, soba za multimediju projekciju različitih muzeoloških tema te u nizu svečane dvorane: Mramorna dvorana, Dvorana zrcala, Barokna dvorana, Barokni salon i Lovačka soba te izložbena dvorana o povijesti vlastelinstva Eltz.

Cijelo prizemlje restaurirano je i obnovljeno po strogim konzervatorskim smjernicama i u njemu su izložene umjetnine obiteljskih portreta, imanja i majura, namještaja, kaljevih peći obitelji Eltz. U Mramornom predvorju – Dvorani zrcala, u knjigu dojmova prva se upisala ministrica kulture Andrea Zlatar Violić.

U programu otvorenja, uz glazbeni umjetnički program, Hrvatsko filatelističko društvo iz Vukovara izdalo je prigodnu marku, tzv. *cindarella*, koja se sastoji od 25 pojedinačnih maraka s motivima dvorca Eltz, zatim razglednicu i omotnicu, također s motivima dvorca Eltz. U prostorima muzeja održane su radionice na temu lončarstva, tkanja, zlatoveza, izrade licitara i sapuna. Djeca vukovarskih osnovnih škola izradila su dvorac Eltz od papira. Tom prigodom promoviran je i novi zaštitni znak Gradskog muzeja Vukovar uz tiskani plakat i ulaznice u grafičkom rješenju dizajnera Borisa Ljubičića iz Zagreba.

Svečano otvorenje stalnog postava Gradskog muzeja Vukovar, 23. siječnja 2014. godine

Otvaranje stalnog postava Gradskog muzeja Vukovar 23. siječnja 2014. godine jedan je od najvažnijih događaja u povijesti Gradskog muzeja Vukovar.

Otvorenje stalnog postava Gradskog muzeja Vukovar, 23. siječnja 2014.

Na svečanosti u Gradskom muzeju Vukovar stalni postav otvorila je dr. sc. Andrea Zlatar Violić, ministrica kulture Republike Hrvatske.

Mnogobrojnim gostim, ravnateljima hrvatskih muzeja, muzealcima, kulturnim djelatnicima, Vukovarcima, među kojima su bili i prethodni ministri kulture mr. sc. Božo Biškupić i dr. sc. Antun Vujić, obratili su se ravnateljica muzeja Ružica Marić, gradonačelnik Vukovara Željko Sabo, i Georg Eltz, vukovarski grof.

Novootvoreni stalni postav Gradskog muzeja Vukovar rasprostire se u 17 soba na prvom katu, tri velika izložbena prostora na drugom katu u

dva potkrovla te velikom centralnom potkrovlu na površini većoj od 3500 kvadratnih metara. Prezentira arheološku prošlost vukovarskog kraja, povijesni razvoj Vukovara, etnografsku baštinu i tradicijsku kulturu, multimediju prezentaciju Domovinskog rata s kronologijom rata te temu „Vukovar danas – život u višenacionalnoj zajednici”.

Stalni postav Gradskog muzeja Vukovar otvoren 25. 1. 2014.

Stalni postav Gradskog muzeja Vukovar otvoren 25. 1. 2014.

Stalni postav Gradskog muzeja Vukovar otvoren 25. 1. 2014.

Sofisticirana oprema vitrina i ostalih pomagala upotpunjena je multimedijском prezentacijom s 40 monitora, 25 dodirnih zaslona, kako bi se bolje, raznolikije i sveobuhvatnije prikazala prošlost

Vukovara. Za stalni postav priređeno je više od 2000 predmeta iz fundusa Gradskog muzeja i 100 predmeta, uglavnom obiteljskih portreta i pejzaža obitelji Eltz, iz ostalih muzeja u Zagrebu i Osijeku.

Restaurirano je više od tisuću predmeta, a riječ je o arheološkim predmetima, keramici, kamenom i metalnom oružju, povijesnom namještaju, cehovskim zastavama i škrinjama, predmetima od zlata, srebra, stakla i kovanog željeza, alatkama za obradu zemlje, seoskom namještaju i uporabnom stilu, obiteljskim portretima, pejzažima, fotografijama, povijesnim listinama i drugim arhivalijama.

Autor je likovnog postava dizajnerica Nikolina Jelavić iz Zagreba, a autor vizualnog identiteta dizajner Boris Ljubičić iz Zagreba.

Izvođač radova na stalnom postavu Gradskog muzeja Vukovar kao glavni nositelj bili su Inggrad d.o.o. Zagreb s kooperantima, za multimediju AVC d. o. o. Zagreb, za namještaj za izlaganje Primat RD d. o. o. Zagreb i Promondis d. o. o. Zagreb te za multimediju Darko Puharić, Design Studio D iz Vinkovaca.

Stalni postav Gradskog muzeja Vukovar otvoren 25. 1. 2014.

Muzeološku koncepciju smislili su djelatnici Gradskog muzeja Vukovar kojima su se u pojedinim sekvencama pridružili suradnici iz ostalih muzeja, bilo konceptualnim pristupom, bilo izborom grade iz svojih muzeja: Hrvatskoga povijesnog muzeja, Strossmayerove galerije, Arheološkog muzeja iz Zagreba, Muzeja Slavonije i Galerije likovnih umjetnosti u Osijeku, Muzeja „Stjepan Gruber“ iz Županje, Posudionice i radionice narodnih nošnji u Zagrebu.

Arhivska fotografska i fonološka građa nabavljena je iz Hrvatskoga državnog arhiva u Zagrebu i Osijeku, Hrvatske radiotelevizije, Vinkovačke televizije i Instituta za etnologiju u Zagrebu.

Muzejsku je građu restauriralo više restauratorskih radionica u Zagrebu i Osijeku. Muzejski postav prate tekstovi na hrvatskom i engleskom jeziku. Muzejske prezentacije prati u svakoj sobi posebno komponirana glazba te znatan broj ostalih grafičkih i tehničkih rješenja kojima stalni postav Gradskog muzeja Vukovar na suvremen i dinamičan način prezentira kulturnu baštinu Vukovara.

Otvorenje stalnog postava Zbirke Bauer, 14. siječnja 2017.

Otvorenjem postava Zbirke Bauer ujedno se obilježila 25. obljetnica međunarodnog priznanja Republike Hrvatske i 21 godina od početka procesa mirne reintegracije hrvatskoga Podunavlja u ustavno-pravni poredak Republike Hrvatske.

Otvaranjem stalnog postava Zbirke Bauer zaokružuje se interdisciplinarni projekt Vlade Republike Hrvatske „Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok – Vukovar – Vučedol” u kojemu je od 2005. godine do današnjih dana obnovljena spomenička povjesna jezgra Iloka s uređenjem stalnog postava Muzeja grada Iloka, kompleks dvorca Eltz i Gradski muzej Vukovar sa stalnim postavom, obnovljena barokna jezgre grada Vukovara te izgrađen Muzej vučedolske kulture s Arheološkim parkom.

Stalni postav Zbirke Bauer zadnji je segment projekta kojim se bitno pridonijelo zaštiti i očuvanju kontinuiteta kulturne, povjesne i duhovne baštine Republike Hrvatske, ali i razvoju te unapređenju kulturnog krajolika Vukovarsko-srijemske županije.

Time je javnosti izložena jedna od najvrjednijih zbirki hrvatske likovne umjetnosti 19. i prve polovice 20. stoljeća, koja je zbog svog iznimnog fundusa postala jedan od najsnažnijih simbola Vukovara, kako je u svom govoru istaknula dr. sc. Nina Obuljen Koržinek, ministrica kulture u Vladi Republike Hrvatske. Posebnu zahvalu uputila je i bivšem ministru kulture, Boži Biškupiću, koji je započeo sam projekt obnove, zatim ravnateljici Gradskog muzeja Vukovar Ružici Marić, Zdravku Dvojkoviću (voditelju Zbirke Bauer), poginulom Vukovarcu i vukovarskom branitelju Stjepanu Petroviću, posljednjem službenom kustosu Zbirke Bauer, ali i svim ostalim djelatnicima Muzeja, brojnim hrvatskim muzealcima, restauratorima i konzervatorima te Branki Šulc, voditeljici projekta povrata kulturnih dobara Gradskog muzeja Vukovar.

Osim ministrici kulture nazočnima se pozdravnim govorom obratio i gradonačelnik Vukovara Ivan Penava, koji je istaknuo svoje zadovoljstvo otvorenjem stalnog postava Zbirke Bauer te ukazao na važnost kulture kao promicateljice života u Vukovaru. Ravnateljica Gradskoga muzeja Vukovar, Ružica Marić, istaknula je kako Zbirka sadrži najcjelovitiji presjek moderne hrvatske umjetnosti s kraja 19. i prve polovice 20. stoljeća te kako svaka velika galerija u Hrvatskoj koristi umjetnine iz Zbirke kada organiziraju izložbu presjeka određenoga vremenskog razdoblja ili pak retrospektive stvaralaštva velikih imena hrvatske likovne scene.

Ministrica kulture Republike Hrvatske dr. sc. Nina Obuljen Koržinek s gostima na otvorenju Zbirke Bauer u Vukovaru, 14. 1. 2017.

Zbirka Bauer, stalni postav 15. siječnja 2017.

Od cijelog kupa fundusa Zbirke Bauer, koji ima više od 2800 umjetnina, slika, skulptura i grafika, u stalnom postavu izložene su 244 umjetnine, od kojih je 144 u potpunosti restaurirano, kako je u svojem nastupnom govoru istaknuo mujejski savjetnik i voditelj Zbirke Bauer Zdravko Dvojković, ujedno i autor stalnog postava uz suradnike kustose Rosanku Savić Mitrović i Zorana Šimunovića, naglasivši pritom da je od ukupnog broja 599 umjetnina nestalo tijekom okupacije Vukovara 1991. godine. Voditeljica projekta povrata kulturnih dobara Gradskoga muzeja Vukovar mr. sc. Branka Šulc, naglasila je kako je povrat otuđenih kulturnih dobara tijekom Domovinskog rata pri samom kraju te da su vraćene i restaurirane umjetnine danas najvrjedniji dio stalnog postava Gradskog muzeja, Zbirke Bauer, kao i knjižnice raritetnih izdanja Franjevačkog samostan u Vukovaru.

Otvorenje stalnog postava Zbirke Muzej Vukovara u progonstvu, donacije likovnih umjetnika, ustanova i pojedinaca, 27. svibnja 2018.

Svečano otvorenje upriličeno je na 20. godišnjicu povratka Gradskog muzeja Vukovar na domicilnu adresu u razrušeni dvorac Eltz 27. svibnja 1998. godine, tim činom muzej je otvorio vrata mnogobrojnim umjetnicima, glazbenicima, muzealcima, arhitektima, zaštitarima kulturne baštine kao i mnogim prijateljima i pojedincima da se pridruže kulturnoj obnovi Gradskog muzeja Vukovar i grada Vukovara.

Stalni postav otvorila je dr. sc. Nina Obuljen Koržinek, ministrica kulture Republike Hrvatske,

Otvorenje stalnog postava Zbirke Muzej Vukovara u progonstvu a gostima su se obratili Ružica Marić, ravnateljica Gradskog muzeja Vukovar, Ivan Penava, gradonačelnik Vukovara, mr. sc. Branka Šulc, pomoćnica u Ministarstvu kulture, sada u mirovini i mr. sc. Božo Biškupić, donator i inicijator stvaranja te jedinstvene zbirke umjetnina, te u nekoliko navrata ministar kulture Republike Hrvatske.

Ministrica kulture Republike Hrvatske dr. sc. Nina Obuljen Koržinek na otvorenju Zbirke Muzej Vukovara u progonstvu, 27. 5. 2018.

Zbirka donacija hrvatskih i europskih umjetnika nastala je 1992. godine inicijativom mr. sc. Bože Biškupića pod nazivom *Muzej Vukovara u progonstvu* s ciljem okupljanja ljudi dobre volje oko Vukovara, predstavljajući ujedno početak kulturne obnove grada u vrijeme kada je Vukovar bio okupiran, a Gradski muzej Vukovar djelovao u progonstvu u prostorima Muzeja Mimara u Zagrebu.

Prva izložba sa 110 slika i skulptura otvorena je u veljači 1993. godine u Muzeju Mimara, a već u svibnju iste godine otvorena je i druga izložba s 543 donacije za grafičku zbirku. Nakon godinu i pol dana izlaganja u Muzeju Mimara, Zbirka je predstavljena u velikim muzejima i galerijama

u Splitu, Zadru, Šibeniku, Makarskoj, Sinju, Dubrovniku, Rijeci, Puli, Đakovu, Osijeku i Vinkovcima te u razrušenom dvorcu Eltz u Vukovaru 1998. godine kada se Muzej vratio na svoju domicilnu adresu.

Izložbom 22 za budućnost Vukovara, otvorenom 2002. godine u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu, Zbirci je pridružena donacija od 168 umjetnina koje su, na zamolbu Bože Biškupića i poziv talijanskoga umjetnika Getulija Alvianija, Vukovaru darovala 22 umjetnika iz jedanaest europskih zemalja.

Zbirka danas broji 1565 djela hrvatskih likovnih umjetnika kojima su se pridružila djela umjetnika iz Francuske, Austrije, Italije, Njemačke, Poljske, Izraela, Kanade i ostalih zemalja. Nakon godinu i pol dana izlaganja u Muzeju Mimara, izložba Zbirke predstavljena je u Splitu, Dubrovniku, Zadru, Šibeniku, Makarskoj, Sinju, Rijeci, Puli, Đakovu, Osijeku i Vinkovcima te ponovno u Zagrebu, izborom radova prigodom obilježavanja 50. obljetnice Opće deklaracije o ljudskim pravima Ujedinjenih naroda u Muzeju Mimara.

U Vukovaru je Zbirka prvi put izložena 1999. godine povodom održavanja Konferencije Zajednice zemalja podunavskih regija.

Otvorene stalne postave Zbirke Muzej Vukovara u progonstvu

U stalnom postavu, koji se u dvije izložbene dvorane prostire na 950 m², izloženo je gotovo 350 umjetnina slika, skulptura, crteža, grafika i grafičkih mapa.

Otvoreni depo pruža mogućnost uvida u cjelovitu zbirku dok će povremenim tematskim izložbama u nadolazećem razdoblju javnosti biti predstavljena cijelovita grafička zbirkma.

Uz otvaranje stalnog postava tiskan je i katalog u kojemu su na 500 stranica predstavljeni svi umjetnici donatori, kao i donatori pojedinci, ustanove i tiskarske kuće koje su umjetnine iz svojih zbirkama darovali Gradskom muzeju Vukovar.

Priča o Gradskom muzeju Vukovar, njegovu nastajanju i opstanku unatoč svim mijenjama tijekom sedamdeset godina, koliko djeluje kao čuvan pamćenja grada, još nije ispričana.

Nakon otvorenja stalnoga postava u dvorcu Eltz – prve faze 25. siječnja 2013., druge faze 23. siječnja 2014. te stalnoga postava Zbirke Bauer 14. siječnja 2017., izložbom donacija likovnih djela umjetnika, ustanova i pojedinaca Muzeju Vukovar u progonstvu predstavljamo ujedno završnu fazu prezentacije muzejskih zbirkama Gradskoga muzeja Vukovar, realizirane u sklopu projekta Vlade Republike Hrvatske.

Otvorene stalne postave Zbirke Muzej Vukovara u progonstvu

Denis Detling,
Muzej Slavonije Osijek

MUZEJ SLAVONIJE U RAZDOBLJU OD 2015. DO 2017. GODINE

Muzej Slavonije Osijek

Bogatu i gotovo stoljeće i pol dugu prošlost osječkoga muzeja obilježili su brojni društveni i politički događaji koji su ostavili trag na djelatnost danas najveće muzejske ustanove u Republici Hrvatskoj.

Važno je spomenuti da je 2007. godine Osijek dobio još jednu muzejsku ustanovu – Arheološki muzej kojemu je, kao i Muzeju Slavonije, osnivač Republika Hrvatska. Dvije su se institucije spojile Odlukom Vlade 2012. godine u jedinstveni Muzej Slavonije.

Godine 2015. došlo je do promjene ravnatelja Muzeja Slavonije, a nešto više od dvije godine od tog događaja doći će do ponovnog osnivanja Arheološkog muzeja.

Sredinom lipnja 2015. godine dio djelatnika na Upravnom je sudu dobio tužbu kojom je osporavao imenovanje Grgura Marka Ivankovića za vršitelja dužnosti ravnatelja iz 2014. godine.

Tužba nije niti postala pravomoćna, a imenovan je novi vršitelj dužnosti, koji će kasnije postati ravnatelj, autor ovog teksta.

Finansijsko-pravne probleme Muzeja, zbog kojih je imenovan za vršitelja dužnosti ravnatelja, g. Ivanković nije riješio. Dakle, izazov nove uprave bio je dug od 1,27 milijuna kuna, prijetnja nesolventnosti te nepostojanje osnovnih pravilnika. Solventnost je brzo uspostavljena, dugovi se još uvijek rješavaju, a prvi na redu bili su pravilnici. Rješavanjem pravilnika i prije odlaska na godišnje odmore, stvorili su se uvjeti za nova zapošljavanja i veće promjene u kolektivu.

Godine 2012. Muzeju Slavonije, Uredbom Vlade Republike Hrvatske, pripojen je sada već bivši Arheološki muzej u Osijeku. Pripajanjem Muzej Slavonije dobio je nove prostore, no još uvijek nije trajno riješio svoje prostorne probleme.

Prostori koje je Muzej koristio nisu se promjenili. Muzej Slavonije je djelovao na šest lokacija u gradu Osijeku (Trg Svetog Trojstva 6, Trg Svetog Trojstva 2, Trg Vatroslava Lisinskog b. b., Bösendorferova 2, Vrijenac Murse 8 – suteren DV „Mak“, K. Firingera 6) od kojih su prve dvije otvorene za korisnike, a vlasnik je jedva polovice svih tih prostora. Prostori su i dalje neadekvati

tni ili pak nedostatni za svu građu koju Muzej posjeduje. Veliki dio od ukupno 170 zbirk po- hranjen je u neadekvatnim uvjetima, a izložbeni prostor nije dostatan da bi se pokazalo bogatstvo građe koja ukupno ima oko pola milijuna predmeta.

Umjesto da se Muzej širi, morao je izaći iz nekih prostora.

Početkom obnove Velike pekare (zgrada Cari- tasa), Muzej je dio prostora koje je koristio za pohranu, mahom knjižne građe, morao napu- stiti. Nasreću, Muzej je uspio u veljači 2017. godine dobiti veliki i atraktivan prostor od Ministarstva državne imovine u samom središtu grada (Trg Ivana Pavla II. br 2).

Nakon adaptacije prostora u njega će se smjestiti spomenička knjižna građa, a u doglednoj budu- čnosti očekujemo u tom prostoru održavanje i mnogih događanja kako bi i Muzej dao doprinos oživljavanju centra grada.

Bio je to početak rješavanja prostornih problema jer su se pojavile naznake da se ponovno oživjava ideja obnove Donje oružarne („Vege“) te preseljenja cjelokupnog Muzeja u nju u bližoj ili daljnjoj budućnosti. Kao što je netko rekao, dobit ćemo muzej za 22. stoljeće. Nadajmo se ipak u ovom stoljeću, makar za generacije koje će nas naslijediti.

U postojećim prostornim uvjetima Muzej je, ipak, napravio određene promjene. U novouređenom prostoru zgrade Glavne straže započela je s ra- dom suvenirnica. Tim potezom je prodaja suve- nira svedena samo na jedan prostor koji bi u zgradi Glavne straže predstavljao i ulazni prostor u Muzej. Nakon dužeg vremena završeno je reno- viranje prostora tzv. Salona u zgradi Magistrata. Prostor je ponovno opremljen te je u njega pono- vno smještena knjižnica.

Definitivno su preseljene restauratorske radio- nice za metal i keramiku u adekvatne prostore (u zgradi Glavne straže), a nešto je uloženo i u njihovo opremanje. Sređen je radni prostor za muzejske tehničare u zgradi Magistrata, a i mu- zejski su pedagozi dobili prostor za svoju djelatnost u zgradi Glavne straže, no tom prostoru tek slijedi sređivanje.

Započeo je rad na stalnom postavu Antika kako bi se arheološka priča u zgradi Glavne straže u potpunosti zaokružila. Planirani autori su Slavica Filipović, Igor Vukmanić, Marina Kovač i Brani- slav Miličić, dok cjelokupni rad koordinira Zvonko Bojčić. Angažiran je arhitekt Željko Kovačić koji je već i pripremio idejno rješenje te se krenulo odabirom građe i njenom restauracijom. Radovi na stalnom postavu utjecat će i na prostorne mo- gućnosti Muzeja na način da će jedini primjereni prostori za povremene izložbe biti u zgradi Magi- strata. Barem je tako planirano.

U izložbenoj djelatnosti isticala se međumuzejska i međuinstitucionalna suradnja te suradnja sa zajednicom u kojoj djelujemo. Gostovali smo s izložbama *Ljupki čuvari uspomena* u Požegi, *Osječka slobodnozidarska baština* (u suradnji s Državnim arhivom u Osijeku) u Rijeci i Pazinu, *Osijek i šira okolica u osmanskom periodu* u Požegi i Zagrebu. Ugostili smo *Stoljeće ručnog sata* iz Muzeja za umjetnost i obrt, *Gumbe* iz Pokrajinskog muzeja Celje te *Industrijsku baštinu Siska* iz Gradskog muzeja Sisak. U suradnji s Generalnim konzulatom Mađarske u Republici Hrvatskoj, sa sjedištem u Osijeku, ugostili smo izložbe *Golden Age i Zidovi, znakovi, sudbine*, u suradnji s Hrvatskom vatrogasnog zajednicom *Crnu šumu* autora Damira Hoyke, u suradnji s Konzervatorskim odjelom iz Slavonskog Broda *Srednjovjekovnu fortifikacijsku arhitekturu*, u suradnji sa Zavodom za znanstveni i umjetnički rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Osijeku i Đakovačko-osječkom nadbiskupijom *Alojzije Stepinac: Put svetosti*, u suradnji s Ogrankom Matice hrvatske u Osijeku izložbu *Papa Franjo u Izraelu* i u suradnji s Udrugom „Moj Osijek“ izložbu *140 godina Željezničke pruge Osijek – Budimpešta*. U sklopu Osječkog ljeta kulture u Muzeju je otvorena izložba Zlatka Boureka Sokol.

U suradnji s ostalima postavili smo izložbe *S ruke na ruke* (Udruga „Šokačka grana“), *Treska* (Udruga „Moj Osijek“, Gradsko prijevozno po- duzeće), *Tragovi – ono što nestaje* (Marija Šarić Ban, Etnografski muzej u Splitu i Državni arhiv u Zadru), *Muzeji u loncu* (Muzejska udruga Isto- čne Hrvatske). Krajem 2016. godine otvorili smo i izložbu isključivo iz vlastitog fundusa *Osječki*

velesajam na fotografijama iz fundusa Muzeja Slavonije, autora Grgura Marka Ivankovića.

Muzej je pretežno gostovao samo s izložbama *Ah, ti kućanski poslovi* (prvotno otvorenom 2009. godine) i *Zbirka stakla Muzeja Slavonije 19. i 20. stoljeća* (prvotno otvorena 2001. godine). Za prvu navedenu izložbu, nakon samo prvog gostovanja, Muzej je 2012. godine dobio Godišnju nagradu Hrvatskoga mujejskog društva za razvoj i održivost izložbenog projekta. Nažalost, druga navedena izložba nije dobila tu nagradu iako je od 2001. godine 7 puta gostovala (zadnje gostovanje bilo je u Novom Sadu).

U 2017. godini obilježili smo 140 godina djelovanja Muzeja. Započeli smo s koncertom *HPD Lipa* 17. veljače, na dan kada je 1877. godine Gradsko poglavarstvo prihvatio donaciju Franje Sedlakovića sa svrhom da se osnuje Muzej.

Koncert HPD „Lipa” u čast 140. obljetnice Muzeja Slavonije

Mnoga događanja, prije svega izložbena djelatnost, bila su u slavljeničkom tonu. U slavljeničkoj godini imali smo pretežno domaće izložbene projekte: *Osijek u godini osnutka Muzeja – 1877. / na fotografijama osječkog fotografa Juliusa Exnera*, *Zastave iz fundusa Muzeja Slavonije i Tvrđa u Osijeku*. Istaknuo bih i izložbu s kojom smo, u suradnji s luteranskom općinom, obilježili petsto godina reformacije: *500 godina reformacije i povijesni trag evangelika – luterana u Osijeku*.

Za potrebe povremenih izložbi, nakon dugo vremena započeli smo nabavljati, odnosno izraditi nove mujejske vitrine. Umjesto da nabavljamo gotove vitrine renomiranih proizvođača, odlučili smo se na izradu prilagodljivih vitrina od visoko-kvalitetnih materijala, prema mjeri i potrebama Muzeja, u suradnji sa stolarskim obrtom. Nastavljena je suradnja s baštinskim ustanovama.

Otvorenie izložbe *Tvrđa u Osijeku*

Otvorenie izložbe *Zastave iz fundusa Muzeja Slavonije*

U sklopu međumujejske i međuinstitucionalne suradnje s Državnim arhivom u Osijeku, Muzejom likovnih umjetnosti u Osijeku i Muzejom Valpovštine u Valpovu krenulo se u realizaciju zajedničke izložbe *Skriveno blago europskog plemstva: Valpovački vlastelini Prandau – Normann*, čije predstavljanje se očekuje u narednom razdoblju.

Uključili smo se i u međunarodne projekte „Digitalizacija baštinskih knjižničnih fondova: naša nužnost i obveza“ i „Grandma story“, a uključili smo se i u projekt „Tragovi njemačke kulture“ (Filozofski fakultet u Osijeku i Sveučilište u Giessen) u sklopu kojega će nam biti digitalizirane novine na njemačkom jeziku, a planiraju se i novi projekti u idućem razdoblju.

Iako izvještaji o radu (2013. – 2015.) nisu bili dostavljeni Mujejskom dokumentacijskom centru, želja i htijenje kolega, registracije zbirk, publiciranje radova i sl. upućivali su da, unatoč izvještajima, rada ima. I radilo se.

Nastavljen je rad i u tom periodu, prije svega je nastavljen proces inventarizacije, revizije i registracije zbirk.

Zadovoljni smo izdavačkom djelatnošću Muzeja. U izdavačkoj djelatnosti Muzeja možemo se pohvaliti monografijom „Sarvaš: neolitičko i eneolitičko naselje II” autorica Dragane Rajković i Jacqueline Balen, potom katalogom izložbe *Osječko glavnog urednika Ante Grubišića te katalogom spomenute izložbe „Osječki velesajam” autora Grgura Marka Ivankovića*. U slavljeničkoj godini izdali smo 3 kataloga domaćih izložbi (*Osijek u godini osnutka Muzeja – 1877. / na fotografijama osječkog fotografa Juliusa Exnera, Zastave iz fundusa Muzeja Slavonije i Turđa u Osijeku*) i katalog zbirke „Kazaljke broje vrijeme”.

Svemu tome treba pridodati i „Osječki zbornik”. „Osječki zbornik” br. 30 tiskan je 2011. godine, a promoviran godinu kasnije, na svoju 70. obljetnicu. Do izlaska novog broja trebalo je čekati četiri godine. Nažalost, napravljen je zatoj u izdavanju, u stručnim krugovima te cijenjene publikacije. S dvobrojem (br 31/32) iz 2015. godine pokušali smo uhvatiti korak u nastavku njegova redovnog izdavanja.

U obljetničkoj godini je izašao i broj 33. Unatoč privremenom zastoju u izdavanju, nastavili smo tradiciju u smislu njegova uređivanja, izgleda, kvalitete tekstova, recenzija.

Promocija „Osječkog zbornika” br. 33

Intenzivirali smo razna događanja u Muzeju što doprinosi boljoj vidljivosti i povećanju broja posjetitelja. U svrhu povećanja broja posjetitelja, sklopili smo ugovore s Nogometnim klubom „Osijek”, Gradskom i sveučilišnom knjižnicom, Savezom izviđača, Društvo arhitekata... Njihovim smo članovima omogućili popust pri kupnji muzejskih ulaznica.

Osvježili smo i mrežnu stranicu Muzeja, i to vlastitim snagama, uz pomoć platforme WordPress. Osim redovnog ažuriranja, redovno je i nadopunjavamo, a to je posao koji će potrajati i u vremenu koje je pred nama. Na indeksnoj stranici sada dominiraju aktualne izložbe i događanja, kojih u proteklih godinu dana nije nedostajalo. Tradicionalno smo nastavili program „Vodite me u Muzej”, u vrijeme adventa, a tijekom cijele protekle godine bilo je i mnogo obrazovnih aktivnosti koje su se intenzivale dolaskom nove muzejske pedagoginje.

Nastavljen je i program Glazbene srijede. U sezoni 2016./2017. godine ona je promijenjena. Muzej je postao samo jedan od partnera programa, dok je nositeljem postao Grad Osijek, a smanjen je i broj koncerata koji su održani ili će se održati u prostoru Muzeja.

Pored Glazbene srijede ozbiljnije se započelo s programom Muzejskog četvrtka. Iako se i do sada uvriježilo četvrtkom organizirati različite muzejске sadržaje, u 2016. godini tome smo pristupili sustavnije i organiziranije te istaknuli to kao poseban program – Muzejski četvrtak. Sadržaji poput koncerata, predavanja, projekcija, radionica, tribina pa i otvorenja izložbi, već su u prvoj godini postali dobro posjećeni i prihvaćeni. U suradnji s Udrugom za proljepšavanje grada „Moj Osijek” svake prve subote u mjesecu organizirali smo Susret ugode s poznatim Osječanima.

Od mnogih događanja u Muzeju izdvojili bismo nesvakidašnji posjet kraljevskog para, Charlesa, princa od Walesa i vojvotkinje Camile od Cornwalla u 2016. godini. Kako je princ Charles po struci i arheolog s posebnim interesom za antiku, Muzej mu je za dugo sjećanje na posjet dario reprint-izdanje „Murse” autorice Danice Pinterović.

U prosincu 2017. godine Vlada Republike Hrvatske donijela je Uredbu o osnivanju Arheološkog muzeja u Osijeku. Uredba je predviđjela da će novoosnovani muzej preuzeti od Muzeja Slavonije prostor (zgradu Glavne straže), djelatnike (arheologe, ali i sve koji su radili u Arheološkom muzeju do njegova pripajanja Muzeju Slavonije 2012. godine) i (arheološku) građu, opremu i sredstva za rad.

Danijela Ljubičić Mitrović,
Muzej Brodskog Posavlja

DJELOVANJE MUZEJA BRODSKOG POSAVLJA OD 2011. DO 2017. GODINE

Zgrada Muzeja Brodskog Posavlja

Među prvim dokumentima Gradskog i arheološkog muzeja, danas Muzeja Brodskog Posavlja, bio je Pravilnik muzeja i biblioteke Gradske općine u Slavonskom Brodu iz 1934. godine koji već u prvim redcima propisuje i definira smisao postojanja ustanove, ciljeve kojima se moraju voditi djelatnici u planiranju stručnog rada, kao i temelj politike prikupljanja u popunjavanju muzejskih zbirkki.

Gotovo istovjetno aktualna misija ustanove definira Muzej Brodskog Posavlja *kao opći muzej koji sakuplja, istražuje i prezentira materijalnu građu i dragocjene nematerijalne fenomene te vodi brigu o sveukupnim baštinskim vrijednostima na prostoru brodskog Posavlja.*

Politika prikupljanja odnosno upravljanja muzejskim zbirkama Muzeja Brodskog Posavlja i danas se odvija u skladu s osnivačkim aktom i ostalim propisima koji reguliraju muzejsku djelatnost: Statutom, Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada muzeja, Zakonom o muzejima, Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara,

Pravilnikom o stručnim i tehničkim standardima za određivanje vrste muzeja, za njihov rad te za smještaj muzejske građe i muzejske dokumentacije, kodeksom profesionalne etike, kao i ostalim pravilnicima i zakonskim propisima.

Na temelju navedenog, ali prije svega neposrednom kontinuiranom suradnjom s matičnim muzejima, konzervatorskim odjelima i ostalim srodnim ustanovama, privatnim kolezionarima te zainteresiranim građanima, nastoji se primarno postići cilj cjelovitijeg uvida u baštinske resurse Slavonskog Broda i brodskog Posavlja, u svrhu pravovremenog organiziranja kvalitetnije skrbi za vrijednosti koje ostavljamo budućim naraštajima. U kontekstu politike prikupljanja nastoji se da se građa, ovisno o području s kojega dolazi, sačuva i završi u nadležnosti muzejske institucije koja ga teritorijalno pokriva.

Kustosi su samostalni u planiranju stručnog rada i definiranja strategije prikupljanja građe odnosno popunjavanja zbirkki. Strategija se planira unutar okvira Strateškog plana ustanove, provođenjem

obveznih revizija građe, njezinom inventarizacijom, upisivanjem zbirki u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, što sve doprinosi mogućnosti evaluacije stanja zbirki u svrhu njihova dalnjeg popunjavanja određivanjem prioriteta.

Prikupljanje građe jedna je od temeljnih djelatnosti Muzeja Brodskog Posavlja i proteklih gotovo 85 godina njegova postojanja, fundus ima više od 67000 jedinica građe razvrstane u 41 zbirku unutar sedam odjela.

Najbrojnija građa, kao i dokumentacija, prikupljena je kontinuiranim probnim i zaštitnim arheološkim istraživanjima i terenskim pregledima na zaštićenom arheološkom području Slavonskog Broda te na prostoru Brodsko-posavske županije.

U Arheološkom odjelu čuva se, prikuplja, obrađuje i prezentira arheološka građa koja je razvrstana u sedam zbirki: Neolitička zbirka, Eneolitička zbirka, Brončanodobna zbirka, Zbirka ostava kasnoga brončanog doba, Željeznodobna zbirka, Antička zbirka i Srednjovjekovna zbirka.

U proteklom razdoblju rekognosciranjem terena otkriveno je oko 50 novih, do sada nepoznatih, arheoloških nalazišta od prapovijesti, preko antike do srednjeg vijeka.

Arheolozi Muzeja u posljednjih sedam godina proveli su brojna zaštitna arheološka istraživanja na lokacijama u zaštićenoj arheološkoj zoni Slavonskog Broda.

Arheološko istraživanje u zaštićenoj arheološkoj zoni Slavonskog Broda

Velik broj keramičkih predmeta i kamenih artefakata pronađeno je na arheološkom lokalitetu Bjeliš, novootkrivenom nalazištu starčevačke kulture iz mlađega kamenog doba pozicioniranom u gospodarsko-proizvodnoj zoni „Bjeliš – zapad”.

U Muzeju je pohranjena arheološka građa i terenska dokumentacija s arheoloških istraživanja privatnih arheoloških tvrtki koje djeluju na terenu koji je u nadležnosti Muzeja Brodskog Posavlja. Tako je muzejski fundus obogaćen velikim brojem odlomaka keramičkog posuđa i kamenih alatki iz doba neolitika i eneolitika arheološkim istraživanjima na području Luke Brod 2014. godine. Od 2015. godine, kada su ronioци Kluba podvodnih aktivnosti „Marsonia” pronašli podvodni lokalitet *Poloj* u rijeci Savi, Muzej Brodskog Posavlja u suradnji s Hrvatskim restauratorskim zavodom i klubom „Marsonia”, uz finansijsku podršku Ministarstva kulture Republike Hrvatske, provodi arheološka istraživanja kojima je svrha zaštita nalaza *in situ* te njihovo dokumentiranje i prikupljanje, kao i utvrđivanje potencijalnih ostataka brodske konstrukcije u dubljim slojevima riječnog dna. Arheološki lokalitet *Poloj* danas je preventivno zaštićeno kulturno dobro upisano u Registar preventivno zaštićenih kulturnih dobara Republike Hrvatske.

U 2017. godini započela su sustavna arheološka istraživanja utvrde *Turski grad*, kod sela Lovčić, za koju se pretpostavlja da je imala bitnu ulogu u obrani Požeške kotline u vrijeme turskih osvajanja Slavonije, početkom 16. stoljeća.

Također, otvorena su sustavna arheološka istraživanja na lokalitetu *Kruševica – Zbjeg 3*, gdje je pozicionirano prapovijesno utvrđeno naselje s kraja brončanog i iz željeznog doba. Nalazište se nalazi 50 km istočno od Slavonskog Broda, na krajnjem istoku Brodsko-posavske županije. Jedna je od najvažnijih akvizicija Arheološkog odjela i muzejskih akvizicija uopće otkup očuvanoga skupnog nalaza zlatnih predmeta iz kasnoga brončanog doba pronađenih u rijeci Savi jer su nalazi prapovijesnoga zlatnog nakita iz tog vremena veoma rijetki na području Hrvatske i uglavnom predstavljaju slučajne nalaze.

Uz terenska istraživanja, velik broj muzejskih predmeta i umjetničkih djela Muzeju su poklonili građani. Fundus je tijekom godina uvećan otkupima i donacijama čitavih zbirki iz privatnog vlasništva i možemo reći da su kolezionari zasluženo u fokusu te da im se daje primjerena pozornost muzejskih stručnjaka.

U proteklom razdoblju, terenskim istraživanjima za Prirodoslovni odjel prikupljeno je mnogo različitih fosilnih školjkaša i ježinaca, a poklonima je fundus obogaćen uzorcima stijena i fragmentiranih školjkaša.

Otkupom zbirke fra Marija Crvenke u Mineraloško-petrografsку zbirku upisano je oko 300 minerala prikupljenih na lokalitetima diljem svijeta, a navedenim otkupom Zoološka zbirka uvećana je za oko 500 egzotičnih recentnih puževa koji potječu iz mora sa svih strana svijeta.

Za Geološko-paleontološku zbirku Prirodoslovnog odjela bitan je otkup rogovlja bizona pronađenih u rijeci Savi kod Davora. Geološkim terenskim istraživanjem blizu sela Malino, u stijenama Dilja, pronađen je prvi nalaz fosilne ribe *Spratelloides* sp. sarmatske starosti. Jedini geolog slavonskih muzeja, Ivana Maruščak, kustosica Prirodoslovnog odjela Muzeja Brodskog Posavlja, sudjelovala je i u paleontološkim istraživanjima na području Iloka te istraživanjima prapornih naslaga u Baranji, na lokalitetima *Zmajevac 1* i *Zmajevac 2*, u suradnji s kolegama iz Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja i Hrvatskoga geološkog instituta.

Kustosice Muzeja Brodskog Posavlja:
Ivana Maruščak, Ivana Artuković-Župan i Karolina Lukač

Proteklih osam godina etnografske su zbirke upotpunjene s nekoliko stotina jedinica raznovrsne građe. Zbirke se sustavno popunjavaju zahvaljujući terenskim istraživanjima i suradnjom s brojnim kulturno-umjetničkim društvima i pojedincima.

Bitna je donacija nekoliko desetaka kalupa za paprenjake, kao i preslica i vretena iz privatne zbirke te popunjavanje Zbirke pokućstva i kućnog inventara s 50 porculanskih lampi iz razdoblja secesije. Za Zbirku narodnih nošnji otkupljeni su kaputi od smeđeg sukna – *kabanice*, rijetki primjerici s kraja 19. stoljeća, a za proteklo razdoblje važan je i otkup 11 porculanskih kipića svetaca za Zbirku običaja, vjerovanja i narodne medicine.

Najatraktivnija muzejska zbirka – Zbirka ponjava upotpunjena je i nekolicinom primjeraka izrađenih od domaće tkanine, ali i jednom krpanom ponjavom na gljive – autentičnim predstavnikom bogate baštine brodskog područja.

U proteklom razdoblju stručno je obrađena rukopisna ostavština Luke Lukića, učitelja, melografa i etnografa, koja donosi vrijedne podatke o životu, običajima, narodnoj glazbi, događanjima i ostalim zanimljivostima brodske okolice, a čuva se u Etnografskom odjelu Muzeja Brodskog Posavlja. Kako bi se dokumentirale i zaštitile privatne etnografske zbirke na području brodskog Posavlja, u suradnji s Konzervatorskim odjelom u Slavonskom Brodu, započet je projekt kojemu je cilj dokumentiranje, provođenje mjera zaštite predmeta te osiguravanje statusa kulturnog dobra vrijednim zbirkama.

Kultурno-povijesni odjel u proteklom je razdoblju upotpunjen s nekoliko stotina jedinica građe i dokumentacije. Važnošću se izdvaja građa iz ostavštine Franje Pokasa, profesora na brodskoj Gimnaziji, Muzičkoj školi te ravnatelja i zborovođe HPD-a „Davor” i RKUD-a „Jedinstvo”.

U Zbirku predmeta iz svakodnevnog života upisan je za Muzej jedinstven predmet – cilindar Julija Hoffmanna, osnivača, prvog kustosa i ravnatelja Muzeja Brodskog Posavlja.

Bitan doprinos muzejskom fundusu, između ostalih akvizicija, čini ostavština brodskog

zlatara, draguljara, graveru i slikaru Dragutina Schwendemanna koja, osim brojnih osobnih predmeta, dokumenata, fotografija i ostalih artefakata, uključuje i Schwendemannove likovne uratke, od karikatura i crteža do slika i obiteljskih portreta koji su upotpunili fundus Galerijskog odjela.

Važna muzejska prinova su i originalni nacrti nerealiziranog brodskog kina „Velebit”, čuvenoga osječkog arhitekta Viktora Axmanna. U Muzej Brodskog Posavlja donacijom je pristigla dokumentacija Hrvatskoga pjevačkog društva „Davor” (1991. – 1996.), kao i građa te dokumentacija Pjevačkog zbora RKUD-a „Đuro Salaj” (1972. – 1988.) čija je obrada rezultirala izložbom *Zvjezdane godine brodske zborske glazbe* (2018.).

Prioritet je Galerijskog odjela popunjavanje fundusa djelima umjetnika važnih za povijest brodskе likovnosti, među kojima su i oni koji su obilježili nacionalnu povijest umjetnosti, kao i suvremenih hrvatskih i brodskih autora. Fundus Galerijskog odjela popunjava se donacijama i otkupima iz vlasništva građana te darovanjima samih umjetnika u sklopu povremenih izložaba.

U posljednjih sedam godina fundus je uvećan za nekoliko desetaka umjetnina. Važne otkupe čine *Veduta Broda*, crtež češkog autora Ludovika Kube iz 1889. godine, kao i otkup dvaju portreta bidermajerskih karakteristika nepoznatog autora iz 1867. godine. U proteklom razdoblju fundus je obogaćen spomenutom donacijom djela Dragutina Schwendemanna, kao i radovima Alberta Grubera, Josipa Muravića, Štefanije Marije Klaić-Hribar, Dragana Berakovića i Josipa Zormana.

Vrijedne su akvizicije i slike Vasilja Petrovića Antipova, ruskog emigranta, brodskoga likovnog kroničara i muzealca, čiji se mnogobrojni opus nametnuo kao zasebna zbirka Galerijskog odjela Muzeja Brodskog Posavlja te slika Oskara Kollmana iz 1917. godine s prikazom grada i savske obale. Zbirka umjetnina druge polovice 20. stoljeća upotpunjena je radovima Krunoslava i Radoslava Kerna, Lidije Kašpar-Stranić i Vesne Sokolić, koju je autorica poklonila Muzeju u sklopu gostovanja njezine izložbe *Radost boja* u slavonskim muzejima.

U Odjelu suvremene povijesti prikuplja se, čuva, stručno obrađuje i prezentira građa vezana za vojnu, političku i gospodarsku povijest Slavonskog Broda i brodskog Posavlja, kao i tehnička građa. Odjel skrbi za šest zbirki čija građa obuhvaća razdoblje od početka 20. stoljeća do današnjih dana. Zbirke se sustavno popunjavaju terenskim istraživanjima, otkupima ili poklonima sugrađana, udrugama i tvrtkama.

U razdoblju od 2011. godine Zbirka odlikovanja, medalja, plaketa i značaka obogaćena je s nekoliko desetaka predmeta, a Tehnička zbirka s više od stotinu predmeta. Zbirka plakata, kalendaru i sitnoga tiska upotpunjena je s više od četiri stotine jedinica građe od kojih većinu čine promotivni materijali izdani u vrijeme predizbornih kampanja za parlamentarne, lokalne i predsjedničke izbore te izbore u Europski parlament.

U proteklom razdoblju Muzej Brodskog Posavlja predstavio je brojne izložbene programe u vlastitoj produkciji, ali i tematski različite izložbe realizirane međumuzejском razmjrenom, suradnjom s ostalim ustanovama u kulturi, obrazovnim institucijama, udrugama i pojedincima.

Prirodoslovni odjel predstavio se dvjema izložbama iz fundusa, kustosice Ivane Maruščak. *Pljuskara – svjedok drevnog mora* (2014.) edukativna je izložba koja se bavi temom Panonskog mora i lokalitetom Pljuskara, paleontološkim nalazištem smještenim nedaleko od Slavonskog Broda.

Postav izložbe *Pljuskara – svjedok drevnog mora*, 2014.

Izložbom su prikazani paleogeografski odnosi u Europi i našim krajevima u badenskom razdoblju, biljni i životinjski svijet školjkaša i ježinaca čiji su fosilni ostaci pronađeni na obroncima Dilj-gore, posebice u kanjonima *Pljuskare*.

Izložbom *Svijet kristala patera Marija Crvenke* (2016.) predstavljena je ta važna muzejska akvizicija, a kako je izložba pobudila veliki interes posjetitelja i muzealaca, gostovala je u nekoliko muzeja: Gradskom muzeju u Vinkovcima, Muzeju grada Iloka, Muzeju Đakovštine, Muzeju grada Šibenika i Muzeju krapinskih neandertalaca.

Izložba *Svijet kristala patera Marija Crvenke*, 2016.

Od 2011. do 2017. godine Arheološki odjel priredio je brojne izložbene programe. Izložbom *Stružani – život naselja kroz stoljeća* (2012.) više kustosice Lidiye Miklik-Lozuk, predstavljen je tijek arheoloških istraživanja brodskih arheologa na lokalitetu *Stružani – Vrtlovi, Kućište, Veliki Trstenik – jug*, provedenih 2006. i 2007. godine, kao i rezultati stručne obrade nalaza. Brojni vrijedni nalazi koji pripadaju prapovijesnom vremenu, kao i srednjovjekovnom naselju na tom prostoru, veoma su pridonijeli novim saznanjima o načinima i uvjetima života.

Navedeno je istraživanje rezultiralo i izložbom višeg kustosa Josipa Lozuka *Stružani – staro hrvatsko selo* (2011.). Izložba je gostovala u nekoliko hrvatskih muzeja, a zanimanje je izazvala atraktivnim trodimenzionalnim prikazima terena u umanjenom mjerilu – maketa, koje su izradili viši muzejski crtač Željko Matuško i viši preparator Željko Čavčić.

Gostovanje izložbe *Stružani – staro hrvatsko selo* u MSO, 2012.

Muzejski crtač Željko Matuško izrađuje trodimenzionalnu reljefnu kartu za izložbu *Srednjovjekovne utvrde*

U suradnji s Institutom za arheologiju realizirana je izložba *Prapovijesni lokalitet Galovo, Slavonski Brod* (2013.) Kornelije Minichreiter i Lidiye Miklik-Lozuk na kojoj su predstavljeni rezultati 15 godina sustavnih arheoloških istraživanja koja se provode na nalazištu Galovo, smještenom na sjeveroistočnom dijelu Slavonskog Broda.

Otvorenje izložbe *Prapovijesni lokalitet Galovo*, 2013.

Izložbom *Rimljani u našem zavičaju* (2013.), više kustosice Ivane Artuković-Župan, predstavljen je svijet brodskog Posavlja u vrijeme rimske dominacije, povijesne okolnosti i svakodnevni život ljudi nalazima iz mujejskih zbirki i lokaliteta Slavonskog Broda i brodskog Posavlja. Izložba je koncipirana kao pokretna te je uz izuzeće originalnih predmeta gostovala u brojnim gradskim školama i školama Brodsko-posavske županije.

Predstavljanje vodiča s radnim zadatcima
Rimljani u našem zavičaju, 2013.

Izložbu je pratilo i istoimeni vodič s radnim zadatcima namijenjen učenicima osnovnih i srednjih škola. Izložba *Knemida – 40 godina nakon otkrića* (2015.) I. Artuković-Župan bila je iznimna prilika da se javnost bolje upozna s tim vrijednim mujejskim nalazom koji će uz rimsku vojničku diplomu biti okosnica antičkog razdoblja budućega stalnog postava Muzeja.

U proteklom razdoblju, u produkciji Muzeja Brodskog Posavlja, realizirana je i izložba *Srednjovjekovne utvrde brodskog Posavlja* (2015.) višeg kustosa Josipa Lozuka.

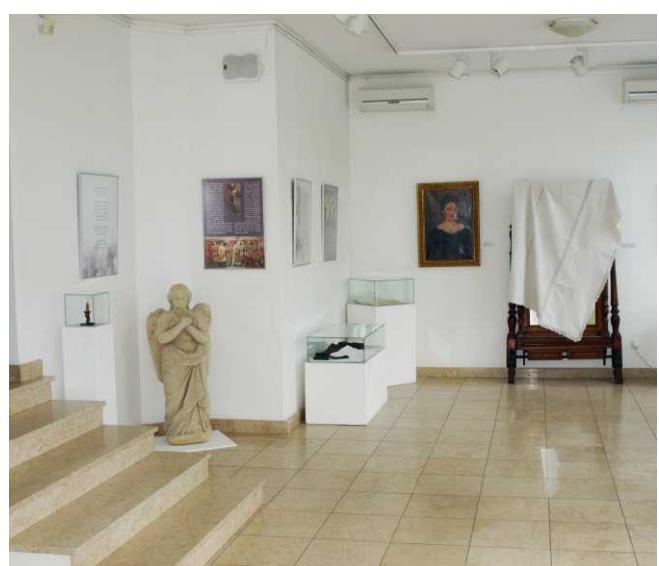
Postav izložbe *Srednjovjekovne utvrde brodskog Posavlja*

Izložbena aktivnost Etnografskog odjela rezultirala je nekolicinom izložbenih programa više kustosice Karoline Lukač. Izložba *Bijelo i zeleno – magijski simboli običaja, vjerovanja i narodne medicine* (2012.) rezultat je obrade Zbirke običaja, vjerovanja i narodne medicine, a svjedoči o bogatstvu i raznolikosti materijalne i duhovne kulture brodskog Posavlja.

Izložba iz fundusa *Vezena ponjava* (2014.) redizajnirana je izložba *Dvoje leglo – troje osvanilo* i zasigurno je najatraktivniji izložbeni program Muzeja. To potvrđuju brojna gostovanja u muzejima diljem Hrvatske, od Iloka do Dubrovnika, ali i suradnja sa Zavodom za dizajn tekstila i odjeće Tekstilno-tehnološkog fakulteta u Zagrebu, koji je s Etnografskim odjelom Muzeja Brodskog Posavlja realizirao studentski izložbeni projekt *Ponjave – kontinuitet u suvremenosti* (2017.).

Suradnja kustosica Etnografskog i Arheološkog odjela, K. Lukač i I. Artuković-Župan, rezultirala je izložbom *Ostavljamo svoja dobra – priče o predmetima naših starih* (2013.). Usporedbom predmeta iz arheoloških i etnoloških zbirki s onima prisutnima današnjih dana, prezentirane su neznatne promjene pojedinih oblika i funkcija te ispričane priče o predmetima koje smo baštinali od „naših starih”.

Nastavak suradnje rezultirao je izložbom *Put u vječni dom – predodžbe naših starih o smrti i zagrobnom životu* (2015.) koja tematizira smrt i odnos prema njoj.

Izložba *Put u vječni dom*, 2015.

Usporednim prikazom vjerovanja vezanih za smrt i mogućnost zagrobnog života prezentirani su s arheološkog i etnološkog aspekta obredi i običaji vezani za brigu o čovjeku na kraju njegova životnog puta, kao i poimanje te odnos prema smrti od najdalje prošlosti do današnjih dana.

Izložba *Put u vječni dom*, 2015.

U proteklom razdoblju Odjel suvremene povijesti priredio je dva izložbena projekta obljetničkog karaktera, čija je autorica muzejska savjetnica Ivanka Cafuta. Izložba *Radnički dom u Brodu na Savi / Slavonskom Brodu 1912. – 2012.* (2012.) realizirana je povodom 100 godina izgradnje Doma, koji je tijekom godina postojanja imao bitnu ulogu u političkom, sindikalnom, društvenom i kulturnom životu Broda.

Izložba *Iza bojišnice – živjeti u Brodu na Savi 1914. – 1918.* (2014.) realizirana je povodom obilježavanja 100. obljetnice početka Prvoga svjetskog rata. Prezentirani su pojedini segmenti života u Brodu na Savi – politika, gospodarstvo, opskrba stanovništva, dobrotvorna djelatnost, zdravstvo, prosvjeta, kultura, društveni život, a djelomice i život vojnika na bojišnici.

Od 2011. do 2017. godine Galerijski odjel, uz gostovanja brojnih izložbi likovne tematike, organizirao je i nekoliko izložbenih programa u vlastitoj produkciji, uglavnom autora, likovnih umjetnika vezanih za Slavonski Brod i brodsko Posavlje: izložba kiparice i keramičarke Vesne Osojnički – *Kretanja* (2011.), *Dinko Perko – kompozicija za boju i kist* (2012.), *Josip Muravić (1868. – 1946.) – prvi školovani brodski slikar* (2014.). U 2017. godini, realizirana je izložba

brodskoga suvremenog slikara Josipa Šimića – *Fašingari i obojana drveta*. Autorica je navedenih izložbenih programa Danijela Ljubičić Mitrović, viša kustosica Galerijskog odjela.

Uz obilježavanje 80. obljetnice postojanja Muzeja realizirana je zajednička izložba svih odjela: *Muzej Brodskog Posavlja – 1934. – 2014.* (2014.) kojom je najatraktivnijim muzejskim temama i predmetima predstavljen osam desetljeća stvaran muzejski fundus.

Postav izložbe 80 godina MBP-a, 2014.

Brodske muzealci surađivali su i na izložbenom projektu *Skupljamo zajedno – prinove od 2011. do 2015.*, trećem u nizu istoimenih programa, a koji je nastavak izložbenih aktivnosti brodskih muzealaca vezanih za muzejske akvizicije započetih davne 1965. godine.

S otvorenja izložbe
Skupljamo zajedno – prinove od 2011. do 2015., 2016.

Kontinuirana suradnja Muzeja Brodskog Posavlja i Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture Republike Hrvatske – Konzervatorskim

odjelom u Slavonskom Brodu rezultiralo je neko-linicnom izložbenih i edukativnih programa.

U svrhu promicanja vrijednosti zavičajne baštine, a posebno edukacije mladih o vlastitom kulturnom identitetu, kao i potrebi očuvanja vrijednog nasljeđa, realizirana je izložba *Kako štitimo baštinu* (2008.), a koja je u narednom razdoblju go-stovala u školama na području Brodsko-posavske županije.

Rad na zaštiti spomenika kulture Konzervatorski odjel predstavio je izložbom *Glogovica – crkva / kapela sv. Stjepana* (2012.) koja je postavljena u Muzeju u sklopu manifestacije Dani europske baštine.

Izložba *Tvrđava Brod – nekada, danas, vizija budućnosti* (2015.), autorice Željke Perković i više kustosice Ivanke Bunčić, koncipirana je kao pokretna izložba. Njome je prezentiran povijesni pregled izgradnje tvrđave Brod i radova na obnovi i revitalizaciji te važne utvrde.

Muzej Brodskog Posavlja bio je i domaćin izložbe *Srednjovjekovna fortifikacijska arhitektura* (2016.) konzervatora Ratka Ivanušeca, kao i izložbe *Zavod za zaštitu kulturne baštine Slovenije i 30 godina službe u Novom Mestu* (2016.), čiji je inicijator bio Konzervatorski odjel u Slavonskom Brodu.

Izložba *Baština i priroda, krajolik budućnosti* (2017.) realizirana je povodom obilježavanja 10. obljetnice Konzervatorskog odjela u Slavonskom Brodu i manifestacije Dani europske baštine.

U proteklom razdoblju Muzej je ostvario suradnju i s ostalim baštinskim institucijama, kao i pojedincima koji su svoje profesionalno i slobodno vrijeme posvetili temama brodskog Posavlja i Slavonskog Broda.

Izložba *Šima Seletković (1917. – 2013.) narodni umjetnik i svestrani glazbenik* (2017.), nastala je u suradnji s Državnim arhivom u Slavonskom Brodu. Organizirana je povodom 100. obljetnice rođenja glazbenog pedagoga Šime Seletkovića, nestora slavonskih tamburaša i primaša, promicatelja slavonske tamburaške glazbe koji je odgojio brojne generacije glazbenika. Iste godine realizirana je tematski bliska izložba *Glazbena društva u Brodu na Savi / Slavonskom Brodu*

(2017.), nastala u suradnji s Mihaelom Ferićem, brodskim glazbenim pedagogom i muzikologom. Izložbom je prezentiran povijesni pregled 120 godina glazbenog života u Brodu, uz osnovne podatke o najvažnijim društvima, tamburaškim orkestrima i glazbenicima Broda na Savi, od osnivanja HPD-a „Davor”, prvoga građanskog glazbenog društva u gradu 1871. godine do prestanka rada RKUD-a „Đuro Salaj”, 1992. godine.

Hrvatsko filatelističko društvo / Brodski kolekcionari (2017.) izložba je nastala u suradnji Muzeja Brodskog Posavlja i Hrvatskoga filatelističkog društva u Slavonskom Brodu, članova društva, kolezionara – suradnika muzeja i više kustosice Ivanke Bunčić.

Detalj s izložbe *Hrvatsko filatelističko društvo Slavonski Brod; Brodski kolekcionari*, 2017.

Uz povijesni pregled rada Hrvatskoga filatelističkog društva Slavonski Brod od 1935. godine do današnjih dana, a koje od 2015. godine uz filatliste okuplja i ostale kolezionare, široj javnosti predstavljen je izbor iz privatnih zbirki članova društva. Suradnja Muzeja Brodskog Posavlja i Hrvatskoga filatelističkog društva kontinuirano se provodi međusobnim kontaktima, edukativnom djelatnosti vezanom za filatelističke radionice i radionice numizmatike, kao i izložbama poput Međunarodne jednovitrinske filatelističke izložbe *Hrvatska – Slovenija Slavonski Brod 2012.* (2012.) – natjecateljske filatelističke izložbe s međunarodnim izlagačima održane u Muzeju. Društvo u suradnji s Muzejom kontinuirano priređuje i filatelističke izložbe u sklopu manifestacije „U svijetu bajki Ivane Brlić-Mažuranić”.

Izložbu poštanskih maraka s motivima putovanja dvojice papa *Putovanja Ivana Pavla II. i Benedikta XVI.* priredio je Muzej u suradnji s Franjevačkim samostanom 2012. godine.

Putovanja Ivana Pavla II. i Benedikta XVI. – izložba poštanskih maraka, motivi s putovanja dvojice papa, 2012.

Veliku pozornost javnosti izazvala je izložba realizirana u suradnji s brodskim kolezionarom Zvonimirovom Bračunom *Hrvatska riječ kroz vrijeme*, organizirana povodom 175. obljetnice utemeljenja Matice hrvatske, na kojoj je predstavljen izbor knjiga – izdanja Matice hrvatske 19. i 20. stoljeća te knjige slavonskih i brodskih pisaca 18. – 20. stoljeća, iz njegove privatne kolekcije.

Izložbena djelatnost Muzeja Brodskog Posavlja u proteklom razdoblju obogaćena je brojnim suradnjama s muzejskim ustanovama i ostalim institucijama, što je rezultat kontinuirane i kvalitetne suradnje i kontakata brodskih muzealaca s kolegama s kojima dijele stručne interese. Tako su brodskoj publici predstavljene izložbe Etnografskog muzeja iz Zagreba *Tko nosi ne prosi – s torbom po hrvatskim krajevima* (2011.) i izložba *Dječje igračke iz hrvatske baštine* (2014.).

Izložba *Dječje igračke iz hrvatske baštine*, 2014.

Pomorski muzej iz Dubrovnika gostovao je izložbom *Lloydovi slikopisi – svjedočanstva o Sredozemlju s kružnih putovanja putničkih parobroda jugoslavenskog Lloyda 30-ih godina 20. stoljeća* (2012.).

Dugogodišnja suradnja s Arheološkim muzejom u Zagrebu rezultirala je postavljanjem izložbe *Starija faza kulture polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj* (2013.) u kojoj je predstavljeno više od osamdeset brončanih predmeta iz fundusa Muzeja Brodskog Posavlja.

Kontinuirana suradnja nastavljena je i s Hrvatskim školskim muzejom iz Zagreba, edukativnom djelatnosti – razmjenom muzejskih radionica, ali i izložbenim programima: *Uokviri svoje školsko ponašanje* (2016.) i *Bertuchovo slikovno carstvo – otkrij tajne dječje enciklopedije* (2017.).

Bertuchovo slikovno carstvo – otkrij tajne dječje enciklopedije, 2017.

Arheološki muzej u Zadru gostovao je 2016. godine dvjema izložbama: *U potrazi za dalmatinskim neandertalcima i Ispričat ču ti priču*, kojom je, uz običaje pokapanja u antičkom Zadru, prikazana i grobna cijelina iz rimske nekropole pronađene na Trgu Ivane Brlić-Mažuranić u Slavonskom Brodu, s ciljem usporedbe antičkoga grobnog ritusa u Zadru i Slavonskom Brodu.

Izložba *U potrazi za dalmatinskim neandertalcima*, 2016.

Otvorenje izložbe *Ispričat će ti priču*,
gostovanje Arheološkog muzeja Zadar, 2017.

U proteklom razdoblju Muzej Brodskog Posavlja ugostio je izložbe u produkciji Muzeja Slavonije: *Zbirka stakla muzeja Slavonije – 19. i 20. stoljeće* (2011.) i *Osječka slobodnozidarska baština* (2017.). Posredovanjem osječkih muzealaca, na izložbenom programu Muzeja Brodskog Posavlja našla se i izložba *Radovi akademika Miroslava Begovića* (2014.). Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku. Arhitekt Begović posebno je zanimljiv brodskoj publici jer je jedan od važnijih radova njegova opusa izložbeni paviljon tvornice „Đuro Đaković“ izgrađen 1961. godine za potrebe Zagrebačkog velesajma. U suradnji s Gradskom i sveučilišnom knjižnicom Osijek i autorom brodskih korijena Igorom Bojanom Vilagošem realizirana je izložba *Ilustracije i stripovi Igora Bojana Vilagoša* (2017.).

Izložbenim i edukativnim programima nastavljena je i dugogodišnja suradnja Muzeja Brodskog Posavlja i Muzeja likovnih umjetnosti u Osijeku. Izložba *Suvremena grafička scena / propitivanje medija* (2013.) izazvala je zanimanje brodske publike i iz razloga što je jedan od predstavljenih suvremenih umjetnika brodski grafičar Igor Čabraja. Suradnja je nastavljena gostovanjem izložbenih programa *Mario Benedetti – gusti kadar, snažna gesta, grafike 1989. – 2012.* (2014.), *Jednom jedan putnik – 24. Slavonski bijenale – odabir* (2015.), *Antun Babić – izbor iz opusa* (2016.), kao i izložbe Brođanke Marije Mikulić Bošnjak – *Sjecišta identiteta* (2016.).

Otvorenje izložbe *Sjecišta identiteta*, 2016.

U Muzeju Brodskog Posavlja gostovala je izložba u produkciji Gradskog muzeja Nova Gradiška i Instituta za arheologiju *Dolina na Savi – život uz rijeku na kraju kasnoga brončanog doba* (2016.). Muzej Đakovštine bio je inicijator i organizator izložbe *Krunislav Stojanovski: 20 slikarskih godina* koja je, u sklopu gostovanja u nekoliko slavonskih muzeja, otvorena i u Muzeju Brodskog Posavlja (2016.). Muzej Đakovštine priredio je Brođanima tematski zanimljivu izložbu *Nastavna sredstva i pomagala u privatnim školama Milosrdnih sestara Sv. Križa* (2016.) jer su sestre Sv. Križa svojim raznorodnim djelovanjem prisutne u Brodu na Savi od 1898. godine. Gostujuća izložba Gradskog muzeja Vinkovci *Hrvatska kraljica i carica Marija Terezija* (2017./2018.), realizirana povodom 300. obljetnice rođenja, dopunjena je s 35 predmeta iz fundusa Muzeja Brodskog Posavlja.

Otvorenje izložbe *Muzej u loncu*, 2016.

Muzejska udruga Istočne Slavonije pokrovitelj je dvaju izložbenih projekata: izložbe *Industrijska baština istočne Hrvatske* (2015.), zajedničkom projektu svih petnaest slavonskih muzeja te izložbe Gradskog muzeja Požega – *Muzej u loncu* (2016.).

Preparatorska radionica Muzeja Brodskog Posavlja bila je domaćin izložbe *V. susret Sekcije restauratora i preparatora Hrvatskoga muzejskog društva* (2013.) na kojoj je predstavljena djelatnost muzejskih restauratora i preparatora u očuvanju kulturne baštine koja se čuva u hrvatskim muzejima. Peti susret Sekcije restauratora i preparatora Hrvatskoga muzejskog društva organizirao je Muzej Brodskog Posavlja u sklopu obilježavanja 20. godišnjice rada Preparatorske radionice MBP-a.

Izložbene programe kojima su imperativ „brodske teme“ Muzej Brodskog Posavlja ostvario je u suradnji s brodskim udrugama i školama: *Prvi koraci brodske gimnazije i Likovni umjetnici profesori gimnazije – iz muzejskog fundusa* (2013., Gimnazija „Matija Mesić“), *Kreativna radionica Brod* (2014.), *Povijest uniformi medicinskih sestara Srednje medicinske škole Slavonski Brod* (2015., Medicinska škola Slavonski Brod), *Slikarski kolaž* (2015., Književno-likovno društvo „Berislavić“), *Ukljući se u bajku – izložba fotografija Danijela Solde* (2015., Obiteljski koordinator udruga za ranu intervenciju u djetinjstvu) i izložbe *Trideset pet godina lutkarstva u Slavonskom Brodu* (2015., Dječje kazalište „Ivana Brlić-Mažuranić“) održane u sklopu programa drugoga dječjeg festivala „Mali kazališni dani“.

Izložbenom djelatnošću Muzej je otvorio svoja vrata i izložbama s prostora izvan granica Hrvatske. Posredovanjem Generalnog konzulata Mađarske u Osijeku postavljena je izložba *Sinagoge istočne i srednje Europe 1782. – 1944.* (2015.).

U suradnji s Veleposlanstvom Ukrajine u RH gostovale su izložbe *Petrykiuski rospis* (2015.) i izložba fotografija *Donbas: mir i rat* (2016.).

U proteklom razdoblju Muzej Brodskog Posavlja ostvario je suradnju s Pokrajinskim muzejem iz Celja (Republika Slovenija). Ministarstvo kulture

Republike Hrvatske podržalo je gostovanje izložbe *Gumbi* (2016.) u Slavonskom Brodu, kao i uvratan posjet Muzeju Brodskog Posavlja Celju izložbom *Ponjave* (2017.).

Otvorenie izložby *Gumbi* Pokrajinskog muzeja Celje, 2016.

Druženje sa slovenskim kolegama nastavilo se i na stručnoj ekskurziji, posjetom brodskih muzealaca Pokrajinskog muzeju Celje 2016. godine.

Gostovanjem izložbe *Vedrina japanskog kulta* (2015.) ostvarena je suradnja s Muzejom turizma iz Opatije i Veleposlanstvom Japana u RH, nakon koje je muzejski fundus obogaćen donacijom jedne od prikazanih umjetničkih rukotvorina.

Otvorenie izložby *Vedrina japanskog kulta*, 2015.

Uspostavljena je i suradnja s Muzejom podunavskih Švaba u Ulmu posredovanjem njemačke zajednice – Zemaljske udruge podunavskih Švaba u Hrvatskoj iz Osijeka izložbom *Njemački tragovi u Slavoniji* (2016.) osječkog fotografa Damira Rajlea.

Izložbenu djelatnost Muzeja prati izdavačka djelatnost koja obuhvaća objavljivanje pratećih kataloga i ostalog informativnog materijala, kao i publikacija o kulturnoj baštini te ostalim temama zavičajnih vrijednosti brodskog Posavlja. Od 2011. do 2017. godine Muzej Brodskog Posavlja, osim pratećih kataloga izložbi, izdavač je publikacija: *Đuro Pilar – svestrani prirodoslovac* (2011., Dinko Kozak), *Katalog zbirke umjetnina II. polovine 20. stoljeća* (2011., Danijela Ljubičić Mitrović), *Židovski Brod* (2011., Stribor Schwendemann), *Leksikon mrtvih* (2011., Stribor Schwendemann), *Vijesti MBP-a 10* (2011.) i *101 brodska priča – knjiga druga* (2013., Zvonimir Toldi).

Osim izložbene i izdavačke djelatnosti, proteklo razdoblje bogato je i edukativnim sadržajima. Edukativna djelatnost Muzeja bila je spona između Muzeja i muzejske publike, posebice najmlađe, djece predškolske dobi te školaraca, uglavnom učenika nižih razreda osnovnih škola. U proteklom razdoblju kontinuirano su se održavale radionice kao prateći programi izložbene djelatnosti. Kako su prilagođene određenim dobnim skupinama, doprinijele su razumijevanju tematike prezentirane pojedinom izložbom.

U tom kontekstu veliku pozornost imala je radionica *Muzejska zanimanja – arheolog, restaurator, preparator i muzejski crtač*, u kojoj sudjeluju svi navedeni muzejski stručnjaci, a kojom je prezentiran dio muzejskih poslova nedostupan javnosti. Koncipirana je tako da se polaznici mogu upoznati sa svim potrebnim radnjama koje su nužne kako bi predmet pronađen tijekom arheoloških istraživanja postao eksponat.

Kontinuirano se provode i likovne radionice naziva *Grafik-on – mala škola grafike*, kojima je uspostavljena suradnja s brodskim umjetnikom Igorom Čabrajom te ostalim likovnim umjetnicima koji se izražavaju tom likovnom disciplinom. Potaknuti činjenicom o slaboj zastupljenosti grafike i grafičkih tehnika u nastavi likovne kulture, smišljen je navedeni program kojemu je cilj popularizacija grafičke umjetnosti, a posredno i povećavanje vidljivosti djelovanja Muzeja Brodskog Posavlja široj zajednici.

Radionica Muzejska zanimanja – arheolog, restaurator, preparator i muzejski crtač

Radionice se održavaju uglavnom u sklopu izložbenih programa umjetničke tematike, muzejskih manifestacija ili programa „Ljeto u Muzeju” za vrijeme školskih praznika, ali i u školama jer je Muzej za te potrebe osigurao prijenosnu grafičku prešu.

Posebnu pozornost školske publike ima i radionica *Quilling – filigran od papira* koja je redovito na muzejskom programu.

Radionica Mala škola slikarstva

Potrebna znanja i vještine za vođenje radionice brodskim kustosicama nesebično su prenijele kolegice Školskog muzeja u Zagrebu, viša muzejска pedagoginja Ivana Dumbović Žužić i viša kustosica Branka Manin. Brodski muzealci uzvratili su posjet Zagrebu popularnom etnoradionićem *Andđeli od šuške*, koju su smislili i vode viši preparator Željko Čavčić i viša kustosica Karolina Lukač, a prigodan je i čest program uz božićne blagdane i etnografske izložbe.

Tijekom proteklog razdoblja, osim učenika, radionice su poхађали i učitelji i nastavnici osnovnih

škola te na taj način stekli vještine da sami vode i organiziraju navedene radionice u sklopu nastavnih programa. Uz tradicionalnu manifestaciju u organizaciji Grada Slavonskog Broda „U svijetu bajki Ivane Brlić-Mažuranić”, Muzej organizira radionice namijenjene učenicima osnovnih škola, a od 2006. godine kontinuirano sudjeluje s raznovrsnim radionicama u *Muzejskoj edukativnoj i nagradnoj igri* Sekcije za muzejsku pedagogiju i kulturnu akciju Hrvatskoga muzejskog društva. Edukativni programi redovno se održavaju povodom obilježavanja Međunarodnog dana muzeja – 18. svibnja. U okviru navedenih aktivnosti, uspostavljena je suradnja s povjesničarem umjetnosti, profesorom Tihomirom Katušićem, programom *Šetnja europskim muzejima*. Predavanjem i pratnjom prezentacijom muzejskoj su publici predstavljene neke od najvažnijih europskih muzejskih institucija, kao i vrijedna umjetnička građa u njihovim stalnim postavima.

Kontinuirana suradnja ostvarena je s brodskom akademskom slikaricom Ivanom Kutuzović koja je, između ostalih, i voditeljica muzejske radionice *Pripreme za umjetničke akademije*, namijenjene učenicima zainteresiranim za nastavak školovanja u umjetničkim zanimanjima. U suradnji sa Školom za primijenjenu umjetnost i dizajn iz Osijeka, Muzej organizira njezino predstavljanje jer je jedina umjetnička škola na području istočne Slavonije, a u svrhu pravovremenog i kvalitetnog informiranja te motiviranja učenika Brodsko-posavske županije.

Program *Mali istraživači u muzeju* pokrenut je u suradnji s Dječjim vrtićem „Ivana Brlić-Mažuranić“ u Slavonskom Brodu. Programom su obuhvaćene sve odgojno-obrazovne skupine djece predškolske dobi. Program je osmišljen kako bi se doprinijelo doživljaju muzeja kao životno-edukacijskog prostora koji će djeci omogućiti otkrivanje, istraživanje i učenje.

Edukativnim radionicama, uspješnu suradnju Muzej Brodskog Posavlja ostvario je i s članovima Udruge osoba s intelektualnim teškoćama „Regoč“ iz Slavonskog Broda. Programi u suradnji s Udrugom „Regoč“ i ostalim srodnim udrugama zamišljeni su kao kontinuirani popratni programi uz povremene izložbe ili ostala događanja kojima

bi se na zanimljiv i poučan način predstavili aktualni sadržaji s ciljem poboljšanja kvalitete života osoba s posebnim potrebama i njihovih obitelji, nadogradnje stečenih socijalizacijskih i kreativnih vještina te kvalitetnog korištenja slobodnog vremena.

U skladu sa Zakonom o muzejima i Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja uvida u mujejsku građu i dokumentaciju MBP-a, stručni djelatnici su kontinuirano tijekom proteklih godina odgovarali na potrebe i zahtjeve vanjskih korisnika – ustanova, udruga, pojedinaca, učenika i studenata. Uglavnom za potrebe seminarskih i diplomskih radova, članaka, televizijskih priloga, izložbi, kao i konzervatorsko-restauratorskih zahvata te istraživanja. Jednako tako, za vlastite potrebe Muzej surađuje i koristi usluge srodnih ustanova i institucija čije su interesne sfere kompatibilne mujejskim područjima rada. U proteklom razdoblju ostvarena je suradnja s velikim brojem muzeja diljem Hrvatske spomenutom razmjenom izložbenih programa i edukativnih sadržaja, kao i posudbom dokumentarne građe i muzealija za potrebe izložaba s institucijama: Institut za arheologiju, Veterinarski institut, Hrvatski državni arhiv, Arheološki institut austrijske Akademije znanosti, Filozofski fakultet u Zagrebu i dr. Važna je suradnja Etnografskog odjela Muzeja na projektu *Partage Plus*, međunarodnom projektu digitalizacije europske secesijske baštine u organizaciji Muzeja za umjetnost i obrt, kao i sudjelovanje s mujejskim edukativnim radionicama *Grafik-on* u sklopu programa *Ruksak (pun) kulture*.

Ruksak pun kulture, radionica *Grafik-on* Muzeja Brodskog Posavlja, održana u OŠ Vilima Korajca u Kaptolu, 2015.

Muzej Brodskog Posavlja ostvario je kvalitetnu suradnju i s brojnim brodskim institucijama, posebice s Podružnicom za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskog instituta za povijest, Državnim arhivom u Slavonskom Brodu, Javnom ustanovom „Natura Slavonica”, Gradskom knjižnicom Slavonski Brod te Posavskom Hrvatskom d. o. o. u čijem tjedniku istoga naziva muzealci kontinuirano objavljaju članke u kolumni „Sakupljamo zajedno”, u svrhu osvještavanja građana o vrijednosti kulturne baštine i o važnosti participiranja svakog pojedinca u skrbi za nju.

U proteklom razdoblju djelatnici Muzeja stručno su se usavršavali prisustvovanjem i sudjelovanjem na predavanjima, seminarima i skupovima, u velikom broju, zahvaljujući stručnim predavanjima u organizaciji Muzejskoga dokumentacijskog centra, ali i strukovnih udružuga i pojedinih sekcija čiji su aktivni članovi: Hrvatskoga geološkog društva, Hrvatskoga arheološkog društva, Hrvatskoga nacionalnog odbora za povijesne znanosti, Hrvatskoga društva likovnih umjetnika, Hrvatskoga muzejskog društva – Sekcije za muzejsku pedagogiju i Sekcije restauratora i preparatora, Muzejske udruge Istočne Hrvatske i njezinih sekcija.

Za Muzej Brodskog Posavlja posebno je bitan angažman djelatnika u aktivnostima u organizaciji MUIH-a, od sastanaka sekcija, skupština i ostalih događanja, ali i gotovo svakodnevnoga neposrednog komuniciranja muzealaca u svrhu

kvalitetnijega stručnog rada i muzeološkog dje-lovanja te prezentiranja fundusa muzeja istočne Hrvatske, kako u svojim ciljevima propisuje Strategija udruge.

Muzejske djelatnike, osim stručnih sadržaja, povezalo je i neformalno ozračje Muzejske olimpijade (2011.), ali i aktivnosti u spašavanju tradicijske baštine u poplavljениm selima županjske Posavine (2014.), na području Gunje i Račinovaca, pokrenutima na inicijativu Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber”, uz podršku Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Muzejskoga dokumentacijskog centra. Osim duha solidarnosti i zadovoljstva koje može proizići samo iz plemenitih ciljeva, brodski su muzealci, barem malo, posredno doprinijeli i stvaranju jedne nove muzejiske priče – osnivanju Muzeja Cvelferije, kao iznimnom pothvatu u ovom, muzejskoj struci, nenacljenjenom vremenu.

U proteklom razdoblju, zahvaljujući finansijskoj podršci Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Brodsko-posavske županije i Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske Unije, 2016. godine započela je i realizacija važnoga i zahtjevnoga investicijskog projekta – *Adaptacija zgrade magistrata Muzeja Brodskog Posavlja*, koji je dio sveobuhvatnog projekta *Rekonstrukcija i dogradnja Muzeja Brodskog Posavlja*, a čiji je krajnji cilj obnova i uređenje muzejskog kompleksa sa stalnim postavom koji prezentira kulturnu baštinu brodskog Posavlja.

Maja Barić,
Muzej grada Iloka

DJELOVANJE MUZEJA GRADA ILOKA OD 2012. DO 2018. GODINE

Dvorac Odescalchi - danas Muzej grada Iloka, 2010.

Od 2005. godine sva višeslojna restauratorska, konzervatorska i arheološka istraživanja, obnova spomeničke cjeline i dvorca te muzejskog postava realizirani su kao dio projekta Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok – Vukovar – Vučedol koji su pokrenule Vlada Republike Hrvatske i Razvojna banka Vijeća Europe u koordinaciji Ministarstva kulture Republike Hrvatske¹.

Radovi na obnovi dvorca Odescalchi i njegova svečanog otvorenja novoga stalnog postava održalo se u veljači 2010. godine te Etnologije 2011. godine².

U postavu Muzeja grada Iloka na prvom i drugom katu predstavljene su tri muzejske teme: Kulturnopovijesni i društveni razvoj Iloka i iločkog područja (izlošci od pretpovijesti do prve polovice 20. stoljeća); Ratovi u 20. stoljeću (Prvi i Drugi svjetski rat, Domovinski rat i povratak stanovnika u Ilok), te Galerija (slike, crteži, grafike, skulpture) i Spomen-galerija uglednih Iločana, a u tavanskom dijelu prezentirana je etnologija iločkog područja

u hrvatskom dijelu Srijema i lapidarij u prizemlju, na trijemu sjevernog pročelja dvorca te na prilazu uz istočno pročelje.

Muzej svojim sadržajima obuhvaća mjesto Ilok u najistočnijem dijelu hrvatskog Srijema, s mjestima Bapskom, Šarengradom i Mohovom koji čine upravnu cjelinu Grad Ilok.

Djelovanje muzeja od 2010. do 2017. godine

U stalmnom postavu Muzeja grada Iloka je na ukupno 1075 četvornih metara izloženo 2724 predmeta od kojih je 24 posuđeno iz drugih muzeja³. Uz stalni muzejski postav, koji obuhvaća dva kata dvorca Odescalchi te suvremenim muzeološkim metodama i sredstvima rekonstruira

¹ Šulc, Branka: op. cit. str. 4.

² Izvješće o radu Muzeja za 2011. godinu, Muzej grada Iloka, pismohrana, Ilok, 2011., str. 5.

³ Černi, Ružica. 2012. *Muzej grada Iloka, Stalni postav, Građa, Legende, Fotografije, Ilok*, (12. 4. 2012.)

stoljeća povijesti i kulture, kao i segmente istaknutih kulturnih i socijalnih miljea Grada Iloka, u Muzeju grada Iloka danas djeluju Arheološki, Kulturno-povijesni, Etnografski i Galeriski odjel, Muzejska knjižnica te Odjel dokumentacije. Osim muzejskih odjela, u Muzeju je ustrojen i Odjel opće službe za upravno-pravne, računovodstvene i ostale opće poslove⁴.

Muzej grada Iloka ima uposleno od razdoblja 1990./91. godine⁵ najviše 3 stručna djelatnika (kustosa) te 3 djelatnika Opće službe⁶. Prema sistematizaciji radnih mjeseta i u buduće za opstojnost muzejske djelatnosti u Iloku nužno je upošljavanje i kadriranje djelatnika muzeja u iskazanim potrebama.

Muzejski fundus prema popisu muzejske građe iz 2012. godine, broji 95.470 različitih artefakata⁷ dok je u popisu tijekom revizije 2017. utvrđeno 104.995 te 2018. godine 115.000 muzejskih predmeta te 577 kutija s građom koju tek treba obraditi⁸. Obogaćivao se prikupljanjem iz različitih izvora, poglavito s područja grada Iloka.

Već šezdesetih godina prošlog stoljeća, Muzej započinje i sa sustavnim arheološkim iskopavanjima na različitim lokalitetima u mjestu, osiguravajući na taj način bogatu spomeničku građu, a istodobno i dragocjene podatke za proučavanje života stanovništva od pretpovijesnog do srednjovjekovnog razdoblja.

Tijekom godina, najveći dio spomeničke građe Muzej je pribavljao ostavštinom ili poklonima, a u prikupljanju su značajnu ulogu imali iločki muzejski djelatnici⁹. U današnje vrijeme, glavni su izvor prikupljanja relevantne spomeničke građe terenska i zaštitna istraživanja¹⁰.

Arheološka istraživanja na lokalitetu
Ilok – Ađanski kraj, 2016.

Tendencija Muzeja grada Iloka jest da, kao javna ustanova u kulturi, čuva, prikuplja i predstavlja nematerijalnu i materijalnu baštinu, prije svega iločkoga područja na kojemu i djeluje. Organizira rad s učenicima kao najmlađim posjetiteljima kroz pedagoške radionice i povremene izložbe, stručna predavanja i prezentacije te pojačanu izdavačku djelatnost i prezentaciju stalnog postava i muzejskih zbirkki.

Dječja radionica *Mali arheolog*, 2016.

Vizija Muzeja jest biti vodeća kulturna ustanova na području Iloka koja će uz svoje osnovne muzejske djelatnosti biti i centar kulturnih i edukativnih događaja te na taj način obogaćivati društveno-kulturnu ponudu Iloka¹¹.

Na temelju iscrpne fotodokumentacije, izvješća o radu, kataloga pa i drugim muzejskim publikacijama na meni je sažeto prikazati djelovanje iločkog muzeja od 2012. godine.

⁴ Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu Muzeja grada Iloka, Muzej grada Iloka, 2013., str. 3.

⁵ Černi, Ružica: op. cit. str.19.

⁶ Između 1987. i 1990. uposleno čak 5 osoba, a od 1997./8. godine do 2005. u Muzeju je ukupno uposleno svega 4 osobe (1 kustos, 1 muzejski tehničar te računopologatelj i čistačica). Od 2010. godine situacija nije znatno poboljšana, uposlena su 2 kustosa, računoplogatelj, domar, čistačica i ravnatelj i od tada se zadržava broj uposlenih.

⁷ Izvješće o stanju inventiranosti muzejske građe Muzeja grada Iloka, Muzej grada Iloka, pismohrana, 2012., list 1.

⁸ Izvješće o stanju inventiranosti muzejske građe Muzeja grada Iloka, Muzej grada Iloka, pismohrana, 2017., list. 1.

⁹ Inventarna knjiga muzejskih predmeta (Knjiga ulaza) Muzeja grada Iloka, od broja 5020. do 6821. 24. 5. 2006. do 6. 11. 2008.

¹⁰ Računalni program za obradu muzejske građe M++, Muzej grada Iloka (22. 11. 2017.).

¹¹ Strateški plan Muzeja grada Iloka, Muzej grada Iloka, nacrt plana Maja Barić, Ilok, 2013.

Muzej grada Iloka o sakupljanju građe (kupnji ili otkupu, terenskim istraživanjima te darovanju kao najčešćim oblicima nabave) vodi evidencije kroz dokumentaciju te redovito građu inventira putem računalnih baza, a primarno od 2007. godine¹² upisom u M++.

Po dolasku predmeta u muzej promptno se vrši zaštita, poglavito se misli na preventivnu zaštitu predmeta, a tijekom godine se jednako vrši povrat predmeta s restauracije i konzervacije s obzirom da se takva zaštita vrši izvan ustanove. Građa se razvrstava prema materijalu, vrsti ili tematskoj ili vremenskoj pripadnosti, a prema tome i pohranjuje u fond kojem pripada. Obradu građe za inventarizaciju vrše kustosi, kustosi vježbenici, ali vršile su je i osobe iz drugih programa kao što su Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa i Javni radovi¹³.

Kustosi vrše osim elementarnih mjerena i preventivne zaštite te foto-dokumentiranja i stručnu obradu, katalogizaciju i sistematizaciju u zbirkama.

Rad u muzejskom depou je od toga najzahtjevniji, a često puta i otežan zbog uvjeta rada. Zadnja revizija muzejske građe obavljena je tijekom mjeseca ožujka, travnja i svibnja 2017. te zaključena u srpnju popisom Galerijskog odjela.

Muzejski kustosi daju na uvid muzejsku građu stručnjacima, znanstvenicima i drugim ustanovama, daju odgovore na upite i opće informacije te od usluga muzeja vrši se arheološki nadzor, ekspertize i sl. Muzejski djelatnici se stručno usavršavaju, djeluju u strukovnim društvima, publiciraju u stručnoj literaturi i sudjeluju u stručno-znanstvenim kongresima sa i bez izlaganja teme.

Aktivnosti muzeja

U okviru programskog dijela muzeja kustosi i ravnatelj obavljaju uredničke i publicističke poslove, organiziraju razne programe: predavanja, stručna vodstva, izložbe, radionice s djecom te znanstveni skup, koncerte i druge manifestacije sa više programa.

Prilikom muzejskih poslova vodi se fotodokumentacija, a sastavljaju i posebna izvješća ovisno o aktivnostima. Prilikom posjeti muzeju vodi se statistika o posjetima.

Muzejske aktivnosti i programi se promoviraju, javno oglašavaju putem nekonvencionalnih i konvencionalnih metoda. Nakon programske aktivnosti, nastane zatišje, ali da bismo došli do nekoliko sati programa, radi se, mogu reći i mjesecima na pripremi, kako bi se postigli što veći poslovni i profesionalni rezultati. Muzej to čini ne samo iz egzistencijalnih razloga ili kako bi opravdao finansiranje nego zato što ga čine djelatnici koji putem svoje stručnosti, profesionalizma i ljubavi prema kulturi i kulturnoj baštini, a time i prema Iloku ulažu maksimum u budućnost ustanove.

Od aktivnosti spomenula bih uključivanje u globalne akcije kao npr. *Sat za planet Zemlju* bez električne energije, za najvjerniju muzejsku publiku organiziraju se dječje radionice kojim su voditelji muzealci.

Informativne, likovne, obrazovne radionice tijekom godine provode se navodim kronološki: za Vinkovo, Noć muzeja, u sklopu kurikuluma OŠ J. Benešić, dj. vrtića Crvenkapica, Valentinovo, uz ob. rođ. Julija Benešića, Međunarodni dan muzeja, Ljetne večeri, Berbu grožđa, Dan Dunava, Dane kulturne baštine, uz izložbe zavičajnih osoba i umjetnika i po potrebi i kada se za to ukaže mogućnost. Radi se usklađivanje programa i suorganizacija s kulturnim manifestacijama u Gradu uz Vinkovo, Berbu grožđa, Dan grada itd. sa Gradom Ilokom te Turističkom zajednicom grada Iloka. Od manifestacija najznačajnija je znanstveno-stručni skup *Dani Julija Benešića* s međunarodnim sudjelovanjem, a najposjećenija globalno u Hrvatskoj Noć muzeja, u novije vrijeme Ljetne večeri također s projekcijama filmova u Ljetnom kinu „Krešimira Mirkovića”.

Osiguravamo korištenje kulturne baštine za promociju grada Iloka i u svrhe kulturnog turizma i turizma općenito, posjetima novinara i turističkih agencija.

¹² Inventarna knjiga muzejskih predmeta (Knjiga ulaza) Muzeja grada Iloka, op.cit. naslovna.

¹³ Muzej grada Iloka provodio je program Javnog rada 2014. god. U provođenju programa izvedeni su javni radovi za očuvanje kulturne baštine, rad na preventivnoj zaštiti muzejske građe i kult. dobra od propadanja uz to radilo se na organizaciji čuvaonica.

Podizanje slamnatog mamuta u Mohovu

U te svrhe pružaju se mogućnosti besplatnog ulaza, tiskaju promidžbeni materijali, ustupaju bez naknade ambijentalni prostori: dvorana Nikole Iločkog i organizira stručno vodstvo kroz muzej i neposredni okoliš objekta dvorca Odescalchi.

Ova grana djelovanja na korist je Iloka i građana, posebice kod snimanja kadrova za vjenčane uspomene, a potpora su promidžbi lokalno-ugostiteljskih, privrednih subjekata i općenito se doprinosi gospodarsko-kulturnom imidžu grada i regije.

Noć muzeja, 2018.

Organiziraju se informativno-dokumentarne, povjesne, likovne, arheološke, etnološke i gostujuće izložbe. Obuhvaćaju se i međunarodne suradnje, a izlažu se na više lokacija: u Kuriji,

zgradi gradske uprave i izvan grada ukoliko se ukaže prilike za gostovanje. Potpomažemo u radu drugih ustanova i udruga kako bismo zajedničkim naporima imali bolje rezultate. Od tematskih koncertnih do književnih i literarnih nastupa muzej sve podupire često suorganizacijom i organizira kada je to moguće.

Povremeno organizira okrugle stolove s aktuelnim ili onim temama koje pak treba aktualizirati. Pri tome se u Iloku okupljaju i muzealci istočne Hrvatske, a i druge struke i znanstvenici.

Posjet ministrici dr. sc. Nine Koržinek Obuljen Gradskom muzeju Iloka, 2017.

U provođenju programa ravnamo se prema smjernicama za razvoj Ministarstva kulture i turizma te strategijama županije i grada.

U novije vrijeme maksimalno koristimo financije za publicističku djelatnost, a kada nam se ukaže mogućnost i dvojezično objavljujemo, radi dostupnosti široj publici.

Surađujemo s oko 50-ak suradnika što pravnih što fizičkih osoba godišnje, a posjete iz Hrvatske i inozemstva organiziramo i prihvaćamo prijem prema najavama u sve dane u tjednu tijekom cijele godine.

Muzej upravlja sa kulturnom baštinom Grada Iloka na površini od oko 130 km, a od toga najviše sa zastupljenom arheološkom baštinom sa više od 40 registriranih arh. lokaliteta, a više od 60% površine čine naselja i obradive površine koje su ubrojive u neregistrirana arheološka nalazišta te ih tek treba istražiti.

Posjet Hrvatskoga mujejskog društva

Muzej s 200 m² izložbenog prostora ima intenciju širenja izložbenih prostora na druge lokacije s obzirom da ne može biti sve smješteno u dvorcu.

Otvorili bismo arheološke depandanse: mujejski lapidarij u kući Krajčović, arheološko-etnološki u ruralnoj kući u Bapskoj, izletište s izložbom na otvorenom u Mohovu, šetnicu uz utvrdu Voćina u Šarengradu te tvrđavskom platou povijesne jezgre u Iloku. Time bismo uvelike obogatili ponudu u turizmu no najvažnije baštini i kulturi omogućili adekvatnu valorizaciju. Trenutno se obnavlja prizemlje uz pomoć i financiranje Ministarstva kulture za mujejske čuvaonice.

Muzej nastavlja sa svojim radom i djelovanjem uz podršku Grada Iloka, Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Vukovarsko-srijemske županije iz čijih izvora se financira.

Obilježavanje 65 godina Muzeja grada Iloka

Martina Kelava,
Muzej Cvelferije, Drenovci

OSNIVANJE MUZEJA CVELFERIJE I PRVE MUZEJSKE AKTIVNOSTI¹

Nacrt budućega Muzeja Cvelferije

Muzeja Cvelferije svoje sjedište ima u Drenovcima, nekadašnjem sjedištu 12. kompanije 7. Brodske pukovnije u Vojnoj granici. Iz razdoblja Vojne granice i njemačkog prijevoda broja dvanaest – zwölf, nastala je lokalna izvedenica Cvelferija, a riječ je o području koje danas devet naselja: Drenovce, Đuriće, Gunju, Posavske Podgajce, Račinovce, Rajevo Selo, Soljane, Strošince i Vrbanju.

Osnivanje Muzeja Cvelferije

Prve ideje o osnivanju muzeja na području Cvelferije se vežu uz rad drenovačke udruge „Duhovno hrašće naše Gospe Šumanovačke” i devedesete godine 20. stoljeća. Na to se nadovezuje i članak o važnosti osnivanja lokalnog muzeja autora etnologa Damir Kremenić.² Ideja se nastavila razvijati i kroz aktivnosti Udruge za očuvanje tradicijskih rukotvorina „Čuvarice” iz Drenovaca koja je organizirala manifestaciju Noć muzeja od 2013. do 2016. godine.³ Najveći značaj za osnivanje Muzeja imala je Akcija spašavanja baštine na područjima ugrozenima poplavom u naseljima Gunja, Račinovci i Rajevo Selo koja je

uslijedila nakon katastrofalnih poplava 2014. godine.⁴ Osnivač Muzeja Cvelferije je Općinskog vijeće Općine Drenovci koje je „Odluku o osnivanju Muzeja Cvelferije” donijelo 30. studenog 2015. godine; a dotada je devet navedenih naselja pripadalo pod djelokrug Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber” Županja. U ožujku 2016. godine imenovana je privremena ravnateljica Muzeja Cvelferije – u osnivanju koja je nakon godinu dana imenovana za ravnateljicu te je još uvijek jedina zaposlenica ove ustanove.

¹ Dio teksta objavljen je u Reviji Đakovačkih vezova (Kelava, Martina: Muzej Cvelferije – osnivanje i početak rada, Revija Đakovačkih vezova, br. 48, 2018., str. 55.-58.) te se ovdje objavljuje uz dopuštenje glavne urednice Revije Jasmine Jurković Petras.

² Usp. Kremenić, Damir. 1996. „Muzej Cvelferije”, Hrašće, časopis za književnost, umjetnost, kulturu i povijest, broj 2, 1996., str. 69.-72.

³ Usp. Bogutovac, Stjepan. 2013. „Prvi koraci prema muzeju Cvelferije”, Hrašće, časopis za književnost, umjetnost, kulturu i povijest, broj 41, 2013., str. 57.-58.

⁴ Detaljnije o Akciji u: Juzbašić, Janja i Mišetić, Martina: Spašavanje tradicijske baštine u poplavljenim selima Cvelferije, Zbornik Urbani Šokci 10, Kulturni znak Cvelferije – šokačko bunjevačko pamćenje vode, ur. Goran Rem, Šokačka grana Osijek i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata Subotica, Osijek, 2016., str. 261.-276.

Krajem svibnja 2016. godine Muzej dobiva svoj privremeni prostor u sklopu zgrade Općine Drenovci u središtu Drenovaca te od kraja svibnja 2016. godine počinje sa svakodnevnim radom. U listopadu iste godine završava se s postupkom osnivanja Muzeja. Prema djelokrugu svog djelovanja Muzej je lokalni⁵ i prema vrsti građe opći⁶; a građa je razvrstana u sljedeće zbirke: etnografska, kulturno-povijesna i likovna te se nalazi u procesu obrade. Osim inicijalne građe koja je prikupljena Akcijom i koja je bila preduvjet za osnivanje Muzeja, prikupljanje građe se nastavilo i u kasnijem razdoblju kroz donacije. Mujejska građa koja broji više od dvije tisuće predmeta pohranjena je na dvije lokacije; restaurirana se nalazi u Drenovcima i riječ je o manjem dijelu, dok se veći – nerestaurirani dio nalazi u spremištu u Račinovcima⁷. Restauracija se uz finansijsku potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske odvija u kontinuitetu svake godine kao priprema predmeta za budući stalni postav.

Prve aktivnosti su bile usmjerene na osnivanje, ali i na razvoj stručnih mujejskih aktivnosti, odnosno upoznavanje korisnika, ponajprije pripadnika lokalne zajednice s mujejskim radom.

O provedenim mujejskim aktivnostima od 2016. do 2018. godine

U vrijeme osnivanja Muzeja prije nego li je započeo njegov redovni svakodnevni rad, počele su se provoditi mujejske aktivnosti.

Prva aktivnosti bila je priprema i postavljanje izložbe *Baština od poplava do Muzeja Cvelferije* koja je otvorena uz drugu obljetnicu obilježavanja poplava 17. svibnja 2016. godine u Domu kulture u Račinovcima. Na izložbi su predstavljeni predmeti prikupljeni u Akciji s naglaskom na restaurirane predmete te aktivnosti koje su prethodile osnivanju Muzeja. Ista izložba postavljena je u Omišlu na otoku Krku (kolovoz 2016.) te u Gunji na manifestaciji „Raspjevana Cvelferija“ (kolovoz 2017.) s namjerom upoznavanja posjetitelja o osnivanju novog Muzeja te predstavljanju građe prikupljene u Akciji. U prvoj navedenoj izložbi ostvarena je suradnja sa županjskim muzejom i Gradskim muzejom Vukovar. Tijekom prve godine rada, uspostavljena je i suradnja s Općinskom

narodnom knjižnicom iz Drenovaca prilikom osmišljavanja i postavljanja izložbe *Čitamo kroz povijest Cvelferije* u okviru mjeseca knjige (listopad – studeni 2016.), a u prostoru Knjižnice je postavljena i izložba *Tradicijsko graditeljstvo Cvelferije* (listopad – studeni 2016.), autora T. Lunke, prof. i S. Orača, prof. za što je Muzej osmislio likovnu koncepciju izložbe.

Osim s ustanovama Muzej je u suradnji sa Kulturno-umjetničkim društvom „Ogranak Seljačke slogue“ iz Drenovaca pripremio i postavio izložbu *Osamdeset godina kulturno-umjetničkog rada u Drenovcima* (prosinac 2016., ponovno postavljena u prosincu 2017.). Za prvu manifestaciju „Noć muzeja“ u organizaciji novog Muzeja pripremljena je manja izložba *Tambura i tamburaši u Cvelferiji* (siječanj 2017.), a drugu *Iz naših fioka* (siječanj 2018.). Za treću obljetnicu obilježavanja velike poplave pripremljena je u suradnji s Posudionicom i radionicom narodnih nošnji Zagreb izložba *Narodne nošnje – obnovljena baština Cvelferije* (svibanj 2017.), autorice Bojane Poljaković Popović, mag. ethnol. et anthrop.; dok je za četvrtu obljetnicu u suradnji s lokalnim istraživačem povijesti sela Račinovaca Lukom Maroševcem pripremljena i postavljena izložba *Račinovačkim*

Otvorenie prve izložbe *Baština od poplava do Muzeja Cvelferije*, 17. 5. 2016., Račinovci.

⁵ Usp. Članak 4. Pravilnika o stručnim i tehničkim standardima za određivanje vrste muzeja, za njihov rad, te za smještaj mujejske građe i mujejske dokumentacije (NN 30/2006.).

⁶ Ibidem.

⁷ Tijekom trajanja Akcije postojala su dva spremišta: u Gunji i u Račinovcima, a tijekom kolovoza 2016. godine predmeti iz Gunje su preseljeni u Račinovce.

šorovima kroz prošlost (svibanj – lipanj 2018.). Kao što je vidljivo iz navedenog Muzej od svojih prvih dana rada nastoji ostvariti suradnju s ustanovama i udrugama na lokalnoj, ali i regionalnoj razini.

Međunarodna suradnja ostvarena je kroz sudjelovanje na Međunarodnom okruglom stolu „Urbani Šokci” (Plavna, Republika Srbija, 2017.), kao i kroz radionice za odrasle poput *Izrade uskrsnih čestitki od slame* sa suradnicama iz Sremske Mitrovice, a koja je održana u Drenovcima (ožujak 2017.).

Kako se najveća komunikacija s lokalnom zajednicom ostvaruje kroz terenska istraživanja i edukativni rad, velik je naglasak na razvoj tih vrsta aktivnosti.

Terenska istraživanja kao djelatnost Muzeja Cvelferije se kontinuirano provode od lipnja 2016. godine i po svojoj su vrsti etnografska.

Tijekom terenskih istraživanja ostvaruje se izravan kontakt s kazivačima/osobama koji su priпадnici lokalne zajednice, a namjera je prikupiti informacije nakon čega slijedi njihova stručna obrada i dokumentiranje, a sve u svrhu tumačenja, prezentacije i edukacije korisnika. Načini kojima se ostvaruje prezentacija mogu biti različiti: postav, izložbe, akcije, radionice, predavanja itd. Važnost etnografskih istraživanja prepoznata je i kroz polugodišnji projekt „Etnografska terenska istraživanja Cvelferije“ kojim je obuhvaćeno svih devet sela Cvelferije. Projektom kroz četrdeset i pet odlazaka na teren prikupljena je građa o sljedećim temama: djetinjstvo, odrastanje, mladost, godišnji običaji i životni običaji, odijevanje, školstvo, graditeljstvo i brojne druge.

Projekt je sufinancirala Vukovarsko-srijemska županija. Terenska su istraživanja dio priprema izrade stalnog postava, a dio građe već je objavljen i predstavljen na izlaganju „Konji kao dio tradicijske kulture Cvelferije“ na Međunarodnom znanstveno-stručnom skupu „Šokačka i bunjevačka kulturna baština – kulturni kapital, baštinici i vlasnici“ (Plavna, Republika Srbija, svibnja 2017.) te istoimenom članku (2018.) i u članku „Brašančevo u Drenovcima“⁸.

⁸ Mišetić, Martina. 2017. „Brašančevo u Drenovcima“, *Hrašće, časopis za književnost, umjetnost, kulturu i povijest*, No. 50., 31 – 42.

Radionice i predavanja namijenjena su kako školskim uzrastima u okviru redovne nastave, tako i kao izvannastavne aktivnosti u okviru manifestacija i izložbi. Radionice prate godišnje običaje, ali i već navedene povremene izložbe i manifestacije; dok su pojedine radionice bile namijenjene upoznavanju korisnika s djelatnošću ustanove.

Provjeta terenskoga etnografskog istraživanja u Strošincima u okviru projekta „Etnografska terenska istraživanja Cvelferije“, 15. 11. 2017.

Radionice se održavaju prema dogovoru sa osnovnim školama, knjižnicom, udrugama ili su otvorenog tipa za sve zainteresirane.

Neke od radionica koje su održane su: *Muzej u kinetičkom pijesku* u suradnji s Gradskim muzejom Vukovar; *Adventsko-božićni ukrasi, Što to radi kustos?* i *Muzej Cvelferije iz moje mašte* u suradnji s Knjižnicom Drenovci, *Izrada gombica za tambure, Kako se šaraju jaja, Što je muzej*, Radionica izrade tradicijskih frizura, *Istražujemo tradicijsku kulturu Cvelferije – priprema i provedba etnografskih istraživanja i druge*. Uz svaku radionicu održava se i uvodno predavanje kako bi se korisnici bolje upoznali s temom. Osim predavanja namijenjenima lokalnoj zajednici u suradnji sa Odjelom za kulturologiju održano je stručno predavanje „Osnivanje i početak rada Muzeja Cvelferije“ za studente treće godine preddiplomskog interdisciplinarnog sveučilišnog studija Kulturnologija, smjer Kulturni menadžment na Odjelu za kulturologiju Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku (prosinac 2017.).

Početkom 2018. godine iz jednog terenskog istraživanja razvio se i novi vid muzejske aktivnosti usmjerene na stariju životnu dob.

Radionica za odrasle „Izrada božićnih ukrasa od starog papira” u suradnji s Općinskom narodnom knjižnicom Drenovci, Ogranak Rajevo Selo, 29. 11. 2017., Rajevo Selo

Naime, u veljači, na temu poklada – kurjača organizirano je prvo okupljanje – druženje osoba starijih od šezdeset godina u Rajevom Selu⁹. Prilikom ove aktivnosti skenirane su fotografije iz privatnih foto albuma korisnika te su pohranjene u Arhivu Muzeja Cvelferije; kao i bilješke prikupljene tijekom razgovora okupljenih. Za godinu 2018. važna je obljetnica vezana i uz sami naziv Muzeja, a riječ je o obilježavanju dvjesto desete godišnjice od uspostavljanja 12. drenovačke kompanije 7. Brodske pukovnije. U okviru navedene obljetnice provedeno je nekoliko muzejskih aktivnosti – održan je „Vojno-graničarski ophod granice uz rijeku Savu” u suradnji s konjogojskim udrugama „Tromeda”, „Srijemci” i „Cvelferija”, KUD-om „Sava” iz Rajevog Sela te mještanima Račinovaca (lipanj 2018.), zatim izložba *Čuvali smo granicu na Savi* u surađnji sa Zavičajnim muzejom „Stjepan Gruber” Županja (lipanj – srpanj 2018.) te uz potporu Ministarstva kulture, okrugli stol „7. Brodska pješačka pukovnija i 12. Drenovačka satnija u njenom sastavu” u organizaciji Općine Vrbanja i Muzeja Cvelferije uz sudjelovanje dvanaest autora – izlagatelja te izrada panoa o lokacijama čardaka u naseljima Račinovci i Rajevo Selo (studen – prosinac 2018.) uz sufinanciranje Vukovarsko-srijemske županije.

❖ Zaključak ❖

U vremenu koje slijedi Muzej Cvelferije nastaviti će s razvijanjem istih vrsta aktivnosti kao i u prve dvije godine djelovanja s tim da će se usporedno provoditi daljnje pripreme za buduću zgradu i stalni postav. Idejno rješenje buduće zgrade Muzeja Cvelferije, koja će se nalaziti u središtu Drenovaca, nasuprot zgrade Općinske narodne knjižnice Drenovci i župne crkve Sv. Mihaela Arkanđela, izrađuje Radionica arhitekture iz Zagreba, na čelu sa Goranom Rakom, arhitektom uz finansijsku potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske. U novoj muzejskoj zgradi sa stalnim postavom prezentirat će se ukupna arheološka, povjesna i etnološka baštine područja Cvelferije; a u tome pregledu značajno mjesto zauzima uspostavljanje 12. drenovačke kompanije 7. Brodske pukovnije po kojoj današnje područje ovog dijela granice uz rijeku Savu nosi naziv Cvelferija, kao i novi Muzej.

⁹ Okupljanje je organizirano u suradnji s Udrugom mladih iz Rajevo Sela i Milenom Kašovski iz Rajevog Sela.

LITERATURA I IZVORI

Bogutovac, Stjepan. 2013. „Prvi koraci prema muzeju Cvelferije”. *Hrašće, časopis za književnost, umjetnost, kulturu i povijest* 41. Drenovci: Općinska narodna knjižnica Drenovci, 57 – 58.

Juzbašić, Janja i Mišetić, Martina. 2016. „Spašavanje tradicijske baštine u poplavljениm selima Cvelferije”. *Zbornik Urbani Šokci* 10: „Kulturni znak Cvelferije – šokačko bunjevačko pamćenje vode”. Rem, Goran (ur.). Osijek: Udruga Šokačka grana Osijek; Subotica: Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata, 261 – 276.

Kelava, Martina. 2018. „Muzej Cvelferije – osnivanje i početak rada”. *Revija Đakovačkih vezova, časopis za povijest, tradiciju i običaje* 48. Đakovo: grad Đakovo, 55 – 58.

Kremenić, Damir. 1996. „Muzej Cvelferije”. *Hrašće, časopis za književnost, umjetnost, kulturu i povijest* 2. Drenovci: Općinska narodna knjižnica Drenovci, 69 – 72.

Janja Juzbašić,
Zavičajni muzej „Stjepan Gruber“ u Županji

DJELATNOST ZAVIČAJNOG MUZEJA „STJEPAN GRUBER“ U ŽUPANJI OD 2011. DO 2017. GODINE

Zavičajni muzej „Stjepan Gruber“ u Županji

Djelatnost Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber“ u Županji u proteklih sedam godina (od 2011. do 2017.) bila je bogata različitim muzejskim aktivnostima od kojih za svaku godinu izdvajamo samo one programe koji su, po našem mišljenju, na određeni način obilježili proteklo razdoblje. Dakako, uz te programe odvijala se i svakodnevna, redovita djelatnost – komunikacija i rad sa strankama, pripremni radovi za određene projekte te poslovi promidžbe i suradnje s ostalim institucijama.

Rad Muzeja 2011. godine

U 2011. godini arheologinja našega Muzeja mag. Andreja Malovoz započela je vrlo bitna arheološka iskopavanja na nalazištu *Purić – Lubanj* u spačvanskoj šumi. Otkriće nalazišta *Purić – Lubanj* (2008.), ponajprije nekropola s

humcima na području županjske Posavine, sigurno predstavlja arheološku novost. Na prvom otkrivenom nalazištu *Purić – Lubanj* pronađeno je 116 netaknutih i jedan oštećeni prapovijesni humak. Terenska istraživanja u suradnji arheologa Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber“ iz Županje u koja se, nakon odlaska arheologinje Andreje Malovoz na doktorski studij u Njemačku, uključuje novozaposleni arheolog županjskog muzeja Hrvoje Tkalac, sa Sveučilišta u Southamptonu u istraživanjima sudjeluje dr. Sandra Alys Buddente, a s Nacionalnoga tajvanskog sveučilišta sudjeluju arheolozi Mu-Chun Wu i Lisa Waldock.

Terenskim pregledom šireg krajolika od 2011. do 2017. godine otkriveno je i pregledano još osamnaest nalazišta s humcima sličnog karaktera, a koji se također nalaze na prostoru spačvanskog bazena.

Broj humaka na nalazištima varira od samo jednog humka na najmanjem do 178 humaka na najvećem od otkrivenih nalazišta. Sve do tog otkrića, poznate grupe iz kasnoga brončanog doba na tom užem području bile su Barice – Gređani i Belegiš II.

Grupa Barice – Gređani pripada krugu kulture polja sa žarama i rasprostranjena je u Slavoniji te sjevernoj Bosni i Hercegovini, dok grupa Belegiš II pripada krugu kulture Belegiš i rasprostire se na području Srijema i Vojvodine. Keramički materijal pronađen na nalazištu *Purić – Lubanj* ima najviše sličnosti s materijalom grupe Belegiš, a dosad najzapadnije pronađena nekropola grupe Barice – Gređani je groblje *Popernjak* kraj Bošnjaka. Velika je mogućnost da granica rasprostiranja tih dviju grupa prolazi prostorom između današnjih Bošnjaka i Vrbanje.

Rezultati istraživanja pokazali su na koji su način članovi zajednice odavali počast svojim pokojnicima, kako su se služili krajolikom u svrhu komunikacije te kako su tijekom dužeg vremena izgradivali vlastitu materijalnu kulturu i identitet.

Purić – Lubanj, arheološko istraživanje u spačvanskoj šumi, Županjska Posavina, 2017.

Od značajnijih aktivnosti našega Muzeja u 2011. godini izdvojili smo organizaciju uzvratnoga gostovanja Zemaljskoga muzeja Gornje Austrije, izložbe *Goldhauben – Zlatare*. *Tradicijska oglavlja iz Slavonije i Gornje Austrije* u Županji, u Muzeju Slavonije u Osijeku i Muzeju Valpovštine.

Ta izložba nastala je suradnjom našega Muzeja kao glavnoga koordinatora s Muzejom Slavonije u Osijeku, Muzejom Brodskoga Posavlja, Gradskim muzejom u Vinkovcima i Muzejom Valpovštine.

Autori su izložbe mag. dr. Thekla Weissengruber (OÖLM), mr. sc. Janja Juzbašić (ZMSG), Vlasta Šabić, dipl. etnolog, (MSO), mr. sc. Ljubica Gligorević (GMVK) i Karolina Lukač, dipl. etnolog i antropolog (MBP).

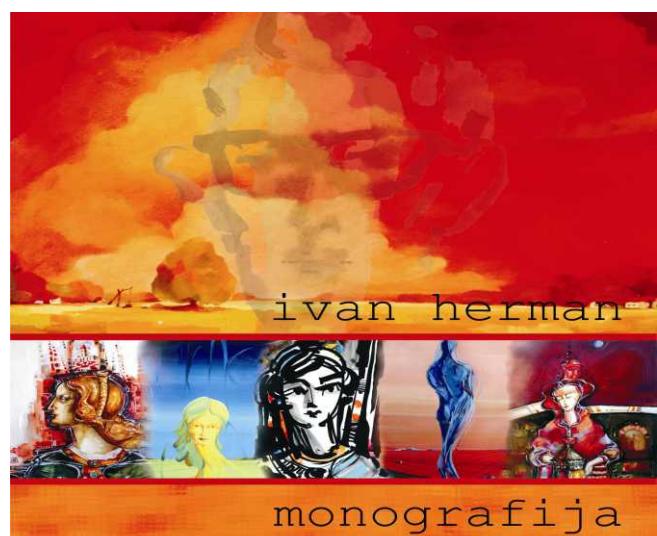

Detalj izložbe *Goldhauben – Zlatare*, u Županji (28. 2. 2011.)

Izložba je prezentirala tradicijska oglavlja urešena zlatovezom s područja Gornje Austrije i iz nekih dijelova Slavonije. Prezentirani su originalni izlošci, fotografije i zapisi, a izložba je popraćena dvojezičnim katalogom (na hrvatskom i na njemačkom jeziku).

Valja istaknuti da smo u 2011. godini tiskali prvu likovnu monografiju akademskoga slikara i kipara iz Županje Ivana Hermana koju smo izdali u suradnji s Galerijom „Veliki kraj“ u Županji.

Monografija obuhvaća prikaz radova navedenoga autora na 126 stranica, a stručni osvrt na rad Ivana Hermana napisala je Magdalena Lončarević, prof. povijesti umjetnosti.

Naslovica monografije *Ivana Hermana*, akademskog slikara i kipara iz Županje

Rad Muzeja 2012. godine

U 2012. godini izdvojili bi gostovanje etnološke izložbe *Tradicijsko ruho županjskoga kraja* u Poljskoj. Ideja o postavljanju izložbe *Gradovi prijatelji – Wilamowice i Županja* u Poljskoj, a potom i u Hrvatskoj, temelji se na višegodišnjoj suradnji u kulturi grada Wilamowice i grada Županje, a započela je potpisivanjem Povelje o suradnji u Županji 2001. godine koju je u ime Županje potpisao bivši gradonačelnik Antun Malbašić i gradonačelnik Wilamowica mgr. Marian Trela. U razdoblju od potpisivanja Povelje do danas organizirana su mnogobrojna gostovanja folklornih skupina i gostovanja delegacija, kao i ostale prezentacije Poljske u Hrvatskoj i obrnuto. Od folklornih skupina iz našega kraja u Poljskoj su gostovali KUU „Kristal – Sladorana”, KUU „Tomislav”, KUD „Josip Kozarac“ (Štitar) i KUU „Branimir“ (Bošnjaci). Unazad nekoliko godina započeli su pregovori o novim projektima suradnje od kojih je odlučeno da se tijekom te i narednih godina kreće u realizaciju nekih izložbenih programa.

Tako je 2012. godine smišljena izložba kojom će se u Poljskoj predstaviti nošnje iz županjskoga kraja. Izložba je smišljena na način da se u Poljskim gradovima (Wilamowicama i Bielsko-Biala) predstave narodne nošnje Županje i okolnih mesta, a potom u hrvatskim gradovima (Županji, prigodom Dana grada Županje i blagdana Mučeništva sv. Ivana Krstitelja u Županji i Osijeku) predstave narodne nošnje Wilamowica i njihove uže okolice. Oba grada imaju bogatu i raznovrsnu odjevnu tradicijsku kulturu koja zaslужuje predstavljanje široj javnosti, a njihove različitosti i karakteristike, smatrali su organizatori, učinilo je tu izložbu iznimno zanimljivom široj javnosti, što je prva izložba županjskoga ruha postavljena u Poljskoj i pokazala.

Izložbom su predstavljene osnovne karakteristike tradicijskoga ruha iz Županje i nekoliko okolnih sela (Babina Greda, Bošnjaci, Cerna, Drenovci, Gunja, Soljani, Vrbanja, Račinovci i Strošinci) od kraja 19. stoljeća do početka 21. stoljeća. Na izložbi su se mogli vidjeti dijelovi ili kompleti tradicijske odjeće, oglavlja i nakit te ostali ukrasni odjevni predmeti, kao i originalne obiteljske fotografije, razglednice, fonografski i video zapisi koji se čuvaju u Etnografskoj zbirci Zavičajnoga

muzeja „Stjepan Gruber” u Županji. Autorica izložbe je mr. sc. Janja Juzbašić, ravnateljica Zavičajnoga muzeja „Stjepan Gruber” u Županji.

Tekstove za katalog na poljski jezik prevela je Evelina Žyla, a lektorirala mr. sc. Marina Vinaj, Osijek. Korištene su fotografije Zvonimira Tanočkoga (umjetničkoga fotografa iz Vinkovaca), Studio „Bota“ (Vinkovci), Franje Andraševića (Županja), Zlatka Barišića („Fokus“, Županja).

Gradonačelnik Wilamowica mgr. Marian Trela u Poljskoj otvara izložbu iz Županje (3. 6. 2012.)

Katalog i izložba financirana je sredstvima za javne potrebe u kulturi u 2012., od strane Ministarstva kulture RH, Grada Županje i Grada Wilamowica te njihovih suradnika i sponzora.

U tekstu kataloga autorica J. Juzbašić istaknula je: *Danas, kada se Hrvatska nalazi pred ulaskom u Europsku zajednicu, a Poljska kao odnedavno njezina članica, sve više smo svjedoci nestajanja posljednjih oblika tradicijskoga odijevanja. Stoga je čuvanje starinske odjeće u obiteljskim ili pak muzejskim zbirkama, sakupljanje podataka o odijevanju te prezentacija tradicijske odjevne baštine uz druge znakovitosti (ples i pjesmu) od iznimne važnosti kako za očuvanje identiteta pojedinih zemalja tako i za međusobna upoznavanja i razmjenu informacija njezinih sadašnjih ili budućih članica. Nadamo se i vjerujemo da će ova izložba potaknuti daljnju suradnju i prijateljstvo te očuvanje ukupne baštine europskih zemalja.* (Juzbašić, 2012: 5).

Izložba je otvorena u Centru za kulturu u Wilamowicama (Poljska) 3. 6. 2012. Izložba je popraćena dvojezičnim katalogom (na poljskom i na hrvatskom jeziku).

U 2012. godini u Županji je organizirana još jedna zanimljiva etnološka izložba pod nazivom *Predite prelje, vezite velje*.

Stihovi ove starinske slavonske pjesme ujedno su i naslov izložbe kojom su se predstavile tradicijske tehnike veza i načini ukrašavanja tekstilnoga rukotvorstva poznate gotovo na cijelom istočnom dijelu Hrvatske. No, uže područje te prezentacije odnosilo se na naselja u okolini Županje. Najveći broj izložaka činili su predmeti iz Etnološke zbirke Zavičajnoga muzeja „Stjepan Gruber”. Dio građe bio je posuđen iz privatnoga vlasništva ili je snimljen prilikom terenskog istraživanja. Izložba je pratila kronologiju nastajanja vezova na tom području, od kraja 19. stoljeća do današnjih dana, a tekstovi u katalogu sadržavali su kratak povijesni pregled podrijetla i razvoja vezova. Vezovi su na izložbi i u tom katalogu bili razvrstani u nekoliko osnovnih skupina.

S obzirom na to da je taj kraj u prošlosti uistinu obilovao vrlo lijepim primjercima tradicijskoga ukrašavanja odjeće te ostalim uporabnim predmetima (neke su tehnike sačuvane sve do danas), izložbu smo podijelili (prostorno i likovno) u nekoliko cjelina.

U prvoj su skupini stariji vezovi – „starinski motivi“ (prema iskazima s terena) i oni su predstavljeni izlošcima koji se čuvaju u Etnološkoj zbirci Muzeja. Drugu skupinu čine noviji vezovi, oni se dijele u dvije podskupine: podskupina novih vezova izrađenih u posljednjih dvadesetak godina kod kojih se potpuno poštivao starinski uzorak u odabiru niti, motiva ili platna; druga je podskupina ona kod koje prevladavaju nove vrste platna, tehnika veza najčešće je strojna te se potpuno razlikuje od starinskih tehnika, odstupanja ima i u odabiru motiva.

Druga je podjela po vrsti konca, tj. na bijele vezove i vezove u boji, a treća se podjela odnosi na stručnu podjelu vezova koja je napravljena prema tehnici izvedbe: vezovi „brojem“ – vez se izvodi brojanjem niti na podlozi platna, vezovi „po pismu“ – uzorak se crta na podlogu te prekriva i popunjava kombinacijom vezova s aplikacijama kod kojih se pršivaju jedni materijali na druge „gajtanima“, „suknom po suknu“, kožom i ostalim materijalima.

Izložba je održana u Pastoralnom središtu Župe Gospe Brze Pomoći u Slavonskom Brodu 26. 10. 2012. Organizatori su bili Zavičajni muzej „Stjepan Gruber“ (Županja) i Župa Gospe Brze Pomoći (Slavonski Brod). Izložba je popraćena katalogom. Autorica teksta i izložbe je mr. sc. Janja Juzbašić.

Potom je muzej organizirao paleontološku izložbu pod nazivom *Paleontološki nalazi županjskog kraja*. Područje županske Posavine bogato je ostatcima fosilnih sisavaca iz razdoblja posljednjega ledenog doba, koje je trajalo krajem geološkog razdoblja pleistocena, u kojem su vladali životni uvjeti koji su omogućili razvoj novih vrsta živih bića, uključujući i razvoj čovjeka.

Neke vrste potpuno su nestale prestankom ledenog doba i povlačenjem ledenog pokrivača, a za neke se pretpostavlja da je važnu ulogu u njihovu nestanku imao čovjek.

U Paleontološkoj zbirci Arheološkog odjela Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber“ čuvaju se fosilni ostatci izumrlih ledenodobnih sisavaca: vunastog mamuta, stepskog bizona, pragoveda i golemog jelena. Fosilni osteološki i odontološki nalazi sisavaca, kosti lubanja, zubi, kralježaka te prednjih i stražnjih nogu uglavnom potječu iz naplavina Save, a pronađeni su slučajno.

Unatoč brojnosti nalaza ostataka fosilnih ledenodobnih sisavaca na području županske Posavine i činjenici da reprezentativni primjeri s tog područja krase postave i depoe velikih hrvatskih i europskih muzeja, županska Paleontološka zbirka, nažalost, ne sadrži velik broj primjeraka, a najbrojniji su ostatci vunastih mamuta.

Otvorenje izložbe *Paleontološki nalazi županjskog kraja* u Županji, 2012.

Ostatci izumrlih ledenodobnih sisavaca čine vrijednu zbirku cijelih ili fragmentiranih dijelova koja predstavlja dragocjeno svjedočanstvo evolucije života. Izložba i katalog ostvareni su uz potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Izložba je održana u Pastoralno-kulturnom središtu Župe Mučeništva sv. Ivana Krstitelja u Županji 25. 11. 2012. Izložba je popraćena katalogom. Autor je teksta prof. Sanja Vidović iz Muzeja Slavonije u Osijeku.

Iste godine Muzej je organizirao brojne etnološke i arheološke radionice. Arheološke i etnološke radionice održavale su se u suradnji s Gimnazijom u Županji, Osnovnom školom „Mato Lovrak“ u Županji, Osnovnom školom fra Bernardina Tome Leakovića u Bošnjacima, Osnovnom školom Mare Švel-Gamiršek u Vrbanji, Osnovnom školom Ivana Kozarca u Županji, Osnovnom školom „Mijat Stojanović“ u Babinoj Gredi i Pastoralno-kulturnim centrom blaženog Alojzija Stepinca u Županji.

Te su radionice edukativne jer su se posjetitelji mogli aktivno uključiti u programe te naučiti na koji se način nešto izradivalo u prošlosti. Taj projekt upućuje na potrebu sustavnog pristupa kulturnoj baštini, njegovanja i prezentacije koja je moguća samo u suradnji struke, nositelja tradicije i provođenjem kontroliranih eksperimenata.

Nadamo se da smo posjetiteljima omogućili upoznavanje, ali i svladavanje vještina te da će etnološke i arheološke radionice postati stalni dio obrazovanja djece i mladih.

Sve radionice započele su PowerPoint prezentacijom na odabranu temu, nakon čega se pristupilo izradi predmeta. Većina učenika brzo je svladala potrebne tehnike, a Muzej i škole nakon održanih radionica organizirali su izložbe na kojima su se prezentirali radovi.

S obzirom na to da smo u programima etnoloških radionica u 2012. godini predložili nekoliko etnoloških radionica na kojima će se pokazivati tradicijska ukrašavanja, za temu radionice koja se održavala 2012. godine odabrali smo ukrašavanje komušinom – šuškom. U vezi s navedenim pronašli smo jednu samouku umjetnicu – časnu sestru Samuely koja je vrsna poznavateljica izrade različitih predmeta od komušine.

Tako je 25. veljače 2012. godine, u organizaciji Zavičajnoga muzeja „Stjepan Gruber“, održana radionica na temu ukrašavanja komušinom – šuškom te popratna autorska izložba na temu sakralnih motiva ukrašenih šuškom koja je pobudila veliko zanimanje u Županji. Na radionici je časna sestra Samuela prvo pokazala nekoliko primjera šaranih jaja ukrašenim šuškom, potom na koji se način može izraditi lutkica od šuške i ostali sitni ukrasi poput ružica, mašnica i sl. U prvu radionicu bile su uključene suradnice u župnoj katehezi iz Župe Mučeništva sv. Ivana Krstitelja u Županji (Župa I) koje su potom u sklopu nastave (u više od dvadeset odjeljenja – nižih i viših razreda osnovne škole) pokazivale djeci što su naučile na toj radionici. Rezultati tih radionica, tj. različiti predmeti izrađeni od šuške bili su izloženi u sklopu uskrsnih blagdana u prostoru Pastoralno-kulturnoga središta u Župi I u Županji, a najljepši primjer zajedničkoga rada djece s katehetama bilo je veliko ukrašeno jaje od šuške koje je bilo izloženo u dvorištu Župe I i u parku Zavičajnoga muzeja „Stjepan Gruber“ u Županji.

Povodom Međunarodnog dana muzeja 18. svibnja 2012. održana je pedagoško-edukativna radionica *Pletenja vrša od šibe za djecu*.

Radioniku je održao poznati pletač, gospodin Anto Dominković iz Tolise. U radionici je sudjelovalo velik broj učenika, ali i ostalih posjetitelja. Glavni materijal za pletenje vrša kojima se u prapovijesti lovila riba bila je šiba. Šiba može biti sirova, neguljena ili guljena, bijela i crvena kuhanja, a materijal se nalazi u prirodi. Za potrebe radionice i kako bi se djeci prezentirali zaboravljeni načini pletenja vrša od šibe, korištena je neguljena sirova šiba. U prošlosti su se proizvodile vrše od šiblja svih namjena i veličina, pa i one minijature – ukrasne, a plele su se i konstrukcije od šiblja za izgradnju zidova kuća, zidova keramičkih i drugih peći, ograda i sl.

Radionica *Mali arheolozi* održala se u subotu 1. 9. 2012. u Osnovnoj školi Mare Švel-Gamiršek u Vrbanji. U radionici su sudjelovala osnovnoškolska i srednjoškolska djeca. Radionicom smo pokušali približiti djeci (možda budućim arheolozima) osnove analize prapovijesne keramike na zabačan i poučan način. Djeca su se mogla upoznati s osnovnim karakteristikama prapovijesne

keramike i naučila su bilježiti te karakteristike na sustavan način. Ulomke keramike vagali su i mjerili, odredivali promjer ruba i dna posuda, način pečenja i izrade, pregledali keramičku matricu pod mikroskopom s uvećanjem 10x te potom nacrtali ulomak. Također, održano je natjecanje u bojanju crteža prapovijesnih posuda, a najkreativnije autore odabralo je povjerenstvo te su im podijeljene prigodne nagrade.

U sklopu aktivnosti koje su održane 2012. godine Muzej je organizirao i dvije radionice šaranja tikvica za učenike Obrtničko-industrijske škole u Županji, pod vodstvom profesorice Marije Kamber Kopić, kojima je u nastavni program uveden predmet – Tradicija. Prva radionica održana je 15. 10. 2012., a druga 22. 10. 2012., potom još jedna radionica 23. 10. 2012., održana u prostorijama Društva za osobe s posebnim potrebama „Golubovi” u Županji. Tehniku šaranja tikvica na tim radionicama pokazivale su vrsne šaračice tikvica Ana Makarević, Kata Žigmundovac i Marica Stojanović iz Gradišta koje se šaranjem tikvica bave više od trideset godina.

Etnološka radionica šaranja tikvica

Prva radionica održana je u prostorima Muzeja zbog toga što je za tu radionicu predviđeno održavanje uvodnoga predavanja za koji nemamo uvjete (el. energiju) na *Dretvić stanu*. Na prvoj radionici šaranja tikvica etnologinja Janja Juzbašić održala je učenicima Obrtničko-industrijske škole u Županji uvodno predavanje uz Power-Point prezentaciju o šaranju tikvica. Predavanje je sadržavalo kratak pregled umijeća šaranja tikvica tijekom povijesti, pregled najučestalijih motiva koji se koriste u šaranju, predstavljeni su postupci – faze šaranja i dr., a demonstratorica je potom „u živo” pokazivala umijeće šaranja tikvica.

Nakon predavanja i demonstracije, djelatnici Muzeja svakom su sudioniku podijelili nešarane tikvice te potreban alat i naprave kojima su djeca učila šarati tikvice. S obzirom na to da smo u proteklim godinama uočili da nam nedostaje alata potrebnog za šaranje, ponajprije – nožića i nešaranih tikvica, te godine prije održavanja radionica o šaranju tikvica naručili smo, uz pomoć šaračica iz Gradišta, veći broj toga alata kako bi svaki učenik mogao dobiti nožić kojim će izrezivati ukrase, a proteklih smo godina imali osigurane olovke, prženu jezgru oraha, petrolejske lampe, dušičnu kiselinu – šatvoser i drugi materijal potreban za šaranje. Na malom tradicijskom domjenku u sklopu radionice svirali su glazbenici na tradicijskim glazbalima i učenicima tu radionicu učinili zanimljivijom. Radionicu je medijski popratio u izravnom prijenosu Radio „Županja”, a radionica je bila prezentirana i u prilozima Vinkovačke televizije i „Županjskoga lista” te ostalim elektroničkim medijima.

Na drugoj radionici šaranja tikvica učenici Obrtničko-industrijske škole iz Županje prevezeni su zaprežnim kolima u etnopark blizu Županje – *Dretvić stan* (Gradište) gdje su ih prethodno navedene šaračice učile šarati tikvice, a pridružili su im se i učenici Osnovne škole iz Gradišta. Treća radionica šaranja tikvica održana je u prostorima Društva osoba s poteškoćama u radu „Golubovi” u Županji na kojoj je prvo održano predavanje, a potom su šaračice, djelatnici Muzeja i voditeljice – volontarke udruge pomogle sudionicima u pripremi za šaranje. Sudionici te radionice – osobe s posebnim potrebama pokazale su veliko zanimanje za šaranje i prema svojim mogućnostima uspjele svladati tehniku šaranja.

Sve navedene radionice bile su vrlo dobro popraćene u radijskim i televizijskim emisijama, a Muzej je pripremio promidžbeni materijal. Od tiskanih materijala pripremljen je deplijan, a zbog smanjenja troškova dizajnirana je pozivnica za slanje e-poštom. Deplijani su podijeljeni sudionicima radionica te u osnovnim i srednjim škole kako bi se njima animirale i ostale škole i ustanove za sudjelovanje u takvim radionicama, a e-pozivnice poslane su svim osnovnim i srednjim školama, muzejima u regiji, ostalim ustanovama, kao i udrugama u kulturi.

Rad Muzeja 2013. godine

U 2013. godini Zavičajni muzej „Stjepan Gruber“ najveći dio aktivnosti posvećuje obilježavanju 60. obljetnice Muzeja. Centralna proslava održana je 26. lipnja 2013. godine, a započela je svečanom akademijom s pozdravnim govorom ravnateljice Muzeja Janje Juzbašić, potom je mnogobrojne goste i muzealce iz muzeja u Slavoniji i šire pozdravio gradonačelnik Županje Davor Miličević, a u ime Ministarstva kulture Republike Hrvatske govorila je pročelnica Odjela za mujejsko-galerijsku djelatnost MK, Eva Brunović.

Pozdravni govor Pročelnice Odjela za mujejsko-galerijsku djelatnost Ministarstva kulture RH Eve Brunović na proslavi 60 obljetnice Muzeja u Županji, 2013. godine

Nakon akademije otvorena je izložba o 60 godina djelatnosti muzeja u Županji pod nazivom *Naših 60 godina*, a autori su izložbe mr. sc. Janja Juzbašić, dr. sc. Boško Marijan i mag. Andreja Malovoz. U sklopu toga dijela programa u dopodnevnim satima za kolege muzealce održana su tri stručna predavanja, potom je promoviran novi DVD o djelatnosti Muzeja u režiji Vinkovačke televizije. U parku Muzeja istoga dana jedna od dugogodišnjih vanjskih suradnika muzeja, povjesničarka umjetnosti Magdalena Lončarević, svečano je otkrila brončano poprsje osnivača i prvog ravnatelja Muzeja, prof. Stjepana Grubera, koji je izrađen prema studiji akademske kiparice Rije Trdin iz Osijeka.

Rad Muzeja 2014. godine

U 2014. godini Zavičajni muzej „Stjepan Gruber“ u Županji uključio se u obilježavanje stogodišnjice Prvog svjetskog rata, izložbom i predavanjem. Već na početku 2014. pa sve do sredine ljeta bili smo svjedocima uistinu različitih programa, kako u nas, tako i širom Europe, vezanih uz obilježavanje jednoga od najvećih i najpo-

gubnijih svjetskih ratova. No, kako su baš tada županjsku Posavinu zadesile katastrofalne poplave, o čemu u ovom izdanju „Glasnika slavonskih muzeja“ donosimo zasebni članak, do realizacije izložbe u Županji početkom ljeta, kako je planirano, nije došlo, već je organizirano nekoliko drugih programi. Ipak, kroz sve to vrijeme radilo se na istraživanju i pripremanju materijala kako za izložbu koja je odgođena za kraj godine, tako i za neke druge predložene projekte. U svezi s izložbom treba navesti da je povjesničar Muzeja u Županji, ujedno i autor ove izložbe, Hrvoje Tkalac, ponajprije temeljito istražio građu sačuvanu u zbirkama Muzeja u Županji (Kulturnopovijesnoj i Arhivskoj zbirci te Hemeroteci, Fototeći Muzeja i drugima). Potom je istraživanja proširio i na arhivsko gradivo sačuvano u Državnom arhivu u Zagrebu i Arhivskim odjeljenjima u Osijeku i Vinkovcima, gdje je prikupio niz zanimljivih podataka, a posebice su važni podatci prikupljeni iz obiteljskih ostavština iz Županje i okoline. Tako je primjerice prikupljeno i puno podataka s područja Cvelferije koje je dugi niz godina mukotrпno sakupljao i publicist Ivica Čosić Bukvin. Stoga koristimo prigodu zahvaliti mu na posudbi i korištenju dijela gradiva koje je prezentirano izložbom: *Županja i okolica u prvom svjetskom ratu*. Organizatori izložbe su Zavičajni muzej „Stjepan Gruber“ i Državni arhiv u Vukovaru. Izložba je bila postavljena u Županji, od 9. do 28. studenoga 2014. Realizaciju izložbe i drugih projekata u svezi s prezentiranjem dokumenata i ostalih podataka iz razdoblja Prvoga svjetskog rata ostvarili smo zahvaljujući finansijskoj pomoći Ministarstva kulture te uz potporu Vukovarsko-srijemske županije i gradova s ovoga područja.

Otvorene izložbe *Prvi svjetski rat u županjskoj Posavini*, 9. 11. 2014. Takodje važno je istaknuti da su djelatnici muzeja 6. 7. i 8. veljače 2014., u prostorijama Vijećnice

Grada Županje sudjelovali na Seminaru: *Izrada i provedba projekata, financijsko savjetovanje i ostale informacije s područja EU fondova*, s tvrtkama TechMaster i EU Geniuss iz Poljske, specijaliziranim za savjetovanja u području povlačenja sredstava iz Europske Unije i nacionalnih fondova.

Od 24. do 4. ožujka 2014. muzej je organizirao dokumentarnu izložbu pod nazivom *20 godina konjogojske udruge „Stari Graničar”*. Autori izložbe i kataloga su: mr. sc. Janja Juzbašić i umjetnički fotograf Zvonimir Tanocki.

Iste godine, zahvaljujući suradnji našega Muzeja i Muzeja Đakovštine, izdana je druga likovna monografija o radu akademskoga slikara Slavka Živkovića „Slavko Živković – Ususret monografiji“, autori su dr. sc. Mladen Jurišić, Ivica Belamarić i Magdalena Lončarević.

S obzirom na činjenicu da su se do ovih godina radionice, predavanja i istraživanja u svezi s šaranjem tikkica u pravilu održavale u Županji, 2014. godine smo u suradnji s nekoliko slavonskih Muzeja organizirati radionice pod nazivom: *Šaranje tikkica u nekoliko susjednih Muzeja*.

Ukupno su organizirane četiri gostujuće radionice: u Gradskom muzeju Vukovaru (10. 4. 2014.), u Muzeju Brodskoga Posavlja (7. 4. 2014.), u Muzeju Slavonije u Osijeku (14. 5. 2014.), i Muzeju Đakovštine (15. 5. 2014.). Prigodom svake radionice muzeji su organizirali manju izložbu starinskih ili novije šaranih tikkica s njihova područja tako da su se školska djeca i odrasli mogli uvjeriti u ljepotu, izvrsnost te originalnost svake šarane tikkice sačuvane u Etnološkim zbirkama Osijeka, Sl. Broda, Đakova i Županje.

Zavičajni muzej „Stjepan Gruber“ prigodom gostovanja radionica za svaku je radionicu osigurao po tri demonstratora – šarača tikkica koji su djeci pokazali postupke šaranja tikkica, osigurao je dovoljan broj nešaranih tikkica na kojima su se djeca učila šarati kao i potreban alat.

Nakon svake radionice, uz pomoć domicilnoga etnologa, Muzej u Županji organizirao je i izbor najljepše šarane tikkice koju su u radionicama našarali učenici te su za nagradu dobili nešaranu tikkicu i alat potreban za šaranje.

S obzirom da su se neke radionice održavale u proljeće tj. u vrijeme sadnje tikkica, na trima radionicama demonstratori su učenicima podijelili sjeme tikkica te im pokazali kako ih treba saditi i uzbajati.

Uoči obilježavanja Europske noći muzeja i Međunarodnoga Dana muzeja 18. svibnja 2014., ravnateljica Zavičajnoga muzeja „Stjepan Gruber“ u Županji, na temelju Odluke stožera za spašavanje Vukovarsko-srijemske županije i Grada Županje o podizanju III. stupnja opasnosti od poplava pokrenula je evakuiranje najvrijednije muzejske građe uz pomoć djelatnika Muzeja i građana Županje koji su toga dana bili blizu Muzeja.

Također valja naglasiti da je evakuacija uspješno izvršena zahvaljujući i velikoj pomoći ravnateljice Gradskoga muzeja Vukovara, Ružice Marić te djelatnika Gradskoga muzeja Vukovara koji su građu prihvatali te mjesecima adekvatno skrbili o čuvanju povjerene građe.

Treba naglasiti i da je od 18. svibnja do 25. svibnja 2014. godine organizirao 24-satno dežurstvo u Muzeju. Dežurstvo je organizirano kao preventivna mjera u slučaju poplave u Županji, ali i zbog stalne potrebe adekvatne skrbi o muzejskim prostorima (npr. prozračivanje svih prostorija muzeja, mjerjenje vlage, pravovremeno uključivanje aparata za odvlaživanje i sl.).

Obrana od poplava kod Muzeja u Županji, 17. 5. 2014.

Također, u istom su razdoblju djelatnici Muzeja brinuli i o ostaloj imovini Muzeja (informatičkoj opremi, strojevima i sl.) te sve vrijeme pomagali Stožeru za obranu od poplava, organizirajući štand za podjelu pitke vode i hrane.

U lipnju i srpnju 2014. Zavičajni muzej „Stjepan Gruber“ bio je organizator Akcije spašavanja baštine na područjima ugroženima poplavom, točnije u naseljima Gunja, Račinovci i Rajevo Selo. Tu Akciju, kao što je spomenuto, detaljno opisujemo u zasebnom članku ovoga „Glasila slavonskih muzeja“.

Rad Muzeja 2015. godine

U 2015. godini Zavičajni muzej „Stjepan Gruber“ u Županji i Gradski centar za kulturu Wilamowice (Poljska), uz potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Općine Wilamowica i Grada Županje, organizirali su etnografsku izložbu tradicijskih nošnji iz Wilamowica i Županje u mjestu Rajecké Teplice u Slovačkoj. Ta objedinjena izložba otvorena je 10. rujna 2015. godine u izložbenoj dvorani Gradskoga ureda mesta Rajecké Teplice.

Otvorenie izložby *Tradicijsko ruho županjskog kraja i Županje te nošnje iz okoline Wilamowica u Slovačkoj*, 10. rujna 2015.

Izložbu je otvorila opunomoćena ministrica Anika Vlašić iz Veleposlanstva Republike Hrvatske u Slovačkoj, a na izložbi su govorili gradonačelnica mesta Rajecké Teplice, mgr. Katarina Hollá, gradonačelnik Wilamowica, mgr. Marian Trela te autorice izložbe mr. sc. Janja Juzbašić (viši kustos i etnolog Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber“ u Županji) i dr. sc. Jolanta Danek (zamjenica direktora Centra za kulturu Wilamowice).

Ideja o postavljanju izložbe *Tradicijskoga ruha županjskog kraja i Županje te nošnji iz okoline*

Wilamowica, u mjestu Rajecké Teplice u Slovačkoj temelji se na višegodišnjoj suradnji u kulturi Wilamowica i Županje te dugogodišnjega prijatelja grada Wilamowica – mesta Rajecké Teplice.

U razdoblju od potpisivanja Povelje (2001.) Županje i Wilamowica do današnjih su dana organizirana mnogobrojna gostovanja folklornih skupina te razne prezentacije, a važno je istaknuti da su naš Muzej i Centar za kulturu Poljske već ostvarili važnu izložbenu suradnju, gostujućim izložbama o nošnjama svojega kraja: Wilamowica u Županji i Osijeku te Županje u poljskim gradovima Wilamowicama i Bileško-Biala. Nakon postavljanja izložbi u navedenim gradovima, bivši gradonačelnik mesta Rajecké Teplice, gospodin Peter Dobes, izrazio je želju da te prelijepe izložbe, objedinjene u jednu, gostuju u Slovačkoj, što je sadašnja gradonačelnica mesta Rajecké Teplice, mgr. Katarina Hollá rado prihvatile te 2015. godine uvelike pomogla da se taj projekt i realizira.

Na izložbi se mogu vidjeti dijelovi ili kompleti tradicijske odjeće, oglavlja i nakit te ostali ukrašni odjevni predmeti, originalne obiteljske fotografije, razglednice, fonografski zapisi i videozapisi koji se čuvaju u Etnografskoj zbirci Zavičajnoga muzeja „Stjepana Gruber“ u Županji i Arhivu Zespołu Regionalnego „Cepelia Fil-Wilamowice“ u Poljskoj.

Za navedenu izložbu autorice su pripremile opsežan katalog preveden na slovački jezik u kojem su predstavile osnovne karakteristike tradicijskoga ruha iz Wilamowica i okolice te iz Županje i okolnih naselja.

Izložba u Slovačkoj bila je otvorena do sredine desetoga mjeseca 2015., a potom su svi eksponati iz fundusa muzeja враћeni u Županju, o čemu smo izvijestili i nadležni Konzervatorski odjel Ministarstva kulture Republike Hrvatske u Vukovaru koji je izdao sve potrebne dozvole da bi se nošnje mogle iznijeti iz Republike Hrvatske.

Tom izložbom nastojali smo produbiti prijateljske odnose s našim gradom prijateljem iz Poljske – Wilamovicama, ali su se otvorile i nove mogućnosti suradnje i pokretanja novih različitih projekata s gradom Rajecké Teplice u Slovačkoj.

Dio troškova izložbe iz Poljske sufinancirani su iz projekta „EUROPA FOR CITIZENS” u koji je kao partner uključen i Grad Županja. Stoga, postoji velika vjerojatnost da će u doglednom razdoblju naš Muzej tu ili neku drugu izložbu moći organizirati i u ostalim gradovima Poljske ili Slovačke, npr. u Bratislavi jer je odmah nakon otvorenja izložbe Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Slovačkoj izrazilo želju o suradnji s Muzejom hrvatske kulture u Bratislavi.

Iste, 2015. godine Muzej je organizirao izložbu o poznatom dirigentu i skladatelju Mladenu Pozajiću. Autor je izložbe kustos povjesničar Hrvoje Tkalac. Prigodu da otvori izložbu imala je gospođa Suzana Juzbašić, profesorica Glazbenog odgoja i dugogodišnja voditeljica mješovitoga pjevačkog zbora KUD „Kristal – Sladorana” koji je imao i kratak nastup.

Otvorenie izložby Mladen Pozajić (1905. – 1979.) – iz života slavnog dirigenta i skladatelja, Županja, 7. 10. 2015.

Umjesto izložbenih panoa koristili smo uvećane fotografije koje su prikazale životni i profesionalni put slavnog dirigenta i skladatelja Mladena Pozajića, rođenog u Županji prije 110 godina. U izložbenim vitrinama posjetitelji su mogli vidjeti njegove osobne dokumente, diplome, zahvalnice, plakete povodom obilježavanje mnogih godišnjica rada, koncertne plakate, korespondenciju s kolegama glazbenicima te njegovim studentima.

Deplijan i pozivnica

Rad Muzeja 2016. godine

U 2016. godini arheolog Hrvoje Tkalac započeo je višegodišnji projekt Arheološka istraživanja – terenski pregled županske Posavine na području naselja Strošinci, Soljani, Vrbanja, Drenovci i Posavski Podgajci. Terenskim pregledom na području županske Posavine, naselja Općine Vrbanja (Strošinci, Soljani i Vrbanja) i Općine Drenovci (Posavski Podgajci) lociralo se nekoliko lokaliteta koji prije nisu bili poznati ili su bili poznati samo u priči bez točne ubikacije.

Noć muzeja, 2016. godine održavala se u spomen na biskupa Josipa Jurja Strossmayera, jednoga od utemjitelja središnjih hrvatskih znanstvenih i kulturnih institucija, političara i biskupa te jednom od najvažnijih i najutjecajnijih hrvatskih ličnosti 19. stoljeća. Stoga smo željeli naglasiti vrijednost sakralnih fundusa kao vrijednih i važnih kulturnih dobra te utjecaj biskupa J. J. Strossmayera na formiranje pojedinih muzeja i stvaranje zbirk, kao i sve važniju intenciju otvaranja sakralnih muzeja. Stoga smo organizirali izložbu *Spašena sakralna baština u poplavama 2014.*, autorice Janje Juzbašić.

Iz te godini želimo istaknuti i ostale muješke projekte od kojih je vrlo bitan digitalizacija muješke građe koji se odvijao u kolovozu, rujnu i listopadu 2016. godine. Tijekom navedenoga razdoblja digitalizirana je gotovo cijela tekstilna Etnografska zbirka u Županji (muški kaputi od valjane kože, kožusi, temeljni dijelovi ženske nošnje, bijeli prekrivači, posteljno rublje te muške nošnje – temeljeni i gornji dijelovi ruha), ukupno snimljenih 1198 predmeta. Potom su snimljeni etnografski predmeta od drva i keramike, ukupno 402 predmeta.

Fotografiranje predmeta s odgovarajućim podlogama i prilagođenom rasvjetom obavlja je Studio za fotografiju i grafičko oblikovanje iz Vinkovaca – umjetnički fotograf Zvonimir Tanocki iz Vinkovaca.

U Fototeci su digitalizirane – presimljene (u odgovarajuće rezolucije 1200 dpi, format JPG) različite originalne fotografije i razglednice Županje s početka i sredine 20. stoljeća, ukupno oko 1200 fotografija. Skeniranje fotografija obavio je Design studio iz Vinkovaca.

Također, nastavili smo sa snimanjem 3D postupkom različitih restauriranih keramičkih posuda iz Etnografske zbirke, na rotirajućem stalku koji je jedino tako moguće potpuno snimiti jer su predmeti specifičnih oblika ili ukrasa koji se na njima nalaze, npr. na ručkama, trbuhu ili vratu posuda. Digitalizaciju 3D postupkom izvršio je i Design studio D iz Vinkovaca. Sav digitalizirani materijal presnimljen je za daljnje čuvanje na Archival Gold DVD-R, a navedeni materijal ujedno se pohranjuje i na muzejski server.

Smatramo da ćemo tim projektom, koji je planiran i u narednim godinama, napraviti vrlo velik pomak u odnosu na dosadašnji broj digitalizirane građe koja je, u pravilu, do sada neadekvatno snimljena (u vrlo malim rezolucijama), arhivski podaci loše skenirani, lomljeni u više listova i sl.

U 2016. godini dovršen je projekt sanacije i izvođenja zaštitnih radova na zgradama muzeja Agencija i Čardak jer su na obje zgrade uočena velika oštećenja zidova, u unutarnjim i vanjskim dijelovima, a uzrokovani velikom vlagom, najvjerojatnije potencirani velikim vodostajima Save i poplavom u županjskom kraju u 2015. godini.

Sredinom 2016. godine ugovoreni su zaštini radovi na zgradi Agenciji.

Izvedena je razgradnja sokla pročelja, potom su izvedeni zidarski radovi koji su obuhvaćali obijanje žbuke unutarnjih zidova na mjestima za ugradnju hidroizolacijskog premaza i sanacijske žbuke kako bi zaustavio prekid kapilarne vlage zidova u prizemlju, potom je uslijedilo izravnjanje podloge zidanog sokla i izrada holkera (zaobljenja) na spojevima poda i sokla te nabava i ugradnja reparaturnog morta ojačanim vlaknima, žbukanje zidanog sokla, izravnjanje podloge vanjskoga zida i žbukanje unutarnjih prostorija visoko paropropusnom sanacijskom žbukom.

Nakon toga izvršeni su soboslikarski i ličilački radovi unutarnjih površina zidova na mjestima ugradnje hidroizolacijskog premaza i sanacijske žbuke visoko paropropusnom silikonskom bojom u tonu prema postojećim oblicima. Također, izvršeno je čišćenje i ličenje doprozornika i unutranjih krila postojeće stolarije dotrajale od atmosferskih utjecaja.

Od tesarskih radova izvedeno je ručno čišćenje i zaštita daščanih elemenata podgleda i obloge zida, konzolnih stolarski obrađenih greda žičanim četkama te zaštita (premazivanje i/ili prskanje) drvene građe premazima za zaštitu od biotskih uzročnika razgradnje, tonirano. No, kako su sva vanjska krila stolarije bila u vrlo lošem stanju, izrađena su sva nova prozorska krila i ulazna vrata na zgradi Agencije te premazana premažima za zaštitu. Izmijenjeni su i stari tavanski prozori.

Rad Muzeja 2017. godine

U 2017. godini započeli su zaštitni radovi na otklanjanju uzroka oštećenja zgrade muzeja – Čardaka u Županji na kojoj su također uočena velika oštećenja zidova, u unutrašnjim i vanjskim dijelovima.

Zaštitni radovi na zgradi Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber” u Županji – Čardaku, 2017.

Radovi na zgradi Agencije obuhvaćali su razgradnju baze stupova i demontažu ograda s dijagonalnim ispunama te potpunu zamjenu nazidnica daščanog poda. Tijekom ljeta i jeseni uslijedila je nabava nove građe, tesarsko i stolarsko oblikovanje prema postojećim oblicima osnove ograda balkona i ugradnja novih dijelova ispune te zamjena oštećenih, gornjih i donjih četiri dijelova galerije. Nakon toga uslijedila je zaštita drvene građe premazima za zaštitu od biotskih uzročnika razgradnje i toniranje.

Na kraju, važno je napomenuti da su u dogovoru s Konzervatorskim odjelom u Vukovaru na galeriji – balkonu zgrade muzeja Čardaku načinjene nove, drvene ispune kakve su nekada bile na toj zgradi, vjerojatno u vrijeme Vojne krajine. Time je balkon vraćen prvotni izgled, zabilježen i na

fotografiji s početka 20. stoljeća. Svi radovi u 2016. i u 2017. godini izvršeni su uz pratnju stručnog nadzora Konzervatorskog odjela u Vukovaru te uz finansijsku podršku Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Grada Županja.

Nakon svih tih sedam godina rada Muzeja treba reći da su organizirane mnogobrojne radio-nice, predavanja, slušaonice, intenzivno se radilo na inventiranju i sređivanju muzejske građe, na otkupu muzejske građe, na zaštiti muzejske građe, a imali smo i brojne aktivnosti vezane za promidžbu rada Muzeja. Zavičajni muzej u Županji u proteklom je godinama objavljivao stručne, pregleđene i popularne članke o radu Muzeja, gostovalo se u prigodnim emisijama u kojima su kustosi i ravnatelji naše ustanove govorili o raznim izložbama i aktivnostima Muzeja na Hrvatskoj radioteleviziji, Slavonskoj televiziji, Osječkoj televiziji i Vinkovačkoj televiziji te su redovito ažurirali Facebook stranicu Muzeja, a 2017. godine redizajnirana je web-stranica Muzeja koja, uz Facebook stranicu, ima vrlo veliku posjećenost i vrlo pozitivni odjek u javnosti.

Isto tako, već više od deset godina Muzej vrlo uspješno u sklopu Županjskoga ljeta i uoči Dana državnosti organizira manifestaciju pod nazivom „Kod konjarskih vatri”. Navedena je manifestacija osnovana 2004. godine na inicijativu Zavičajnoga muzeja „Stjepan Gruber” u Županji, a ostvaruje se suradnjom Muzeja i Konjogojske udruge „Stari graničari” iz Županje, a od 2006. godine i službeno osnovane Vojno-povijesne postrojbe „Serežani”. Predsjednik Konjogojske udruge „Stari graničar”, Karlo Filipović, podsjetio je kako Konjogojska udruga „Stari graničar” u Županji djeluje 22 godine, ima oko 130 članova i 120 konja, što je itekako respektabilan broj. Program manifestacije u 2016. godini započeo je otvorenjem izložbe *Čuvali smo granicu na Savi* koja je ostvarena u suradnji Muzeja Cvelferije iz Drenovaca i Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber”.

Autorice izložbe su Martina Kelava, mag. etn., ravnateljica Muzeja Cvelferije i Marta Stjepanović, dipl. povjesničar, a izložbu je otvorila prof. Marija Budimir, pročelnica za kulturu i turizam Vukovarsko-srijemske županije. Nakon otvorenja izložbe organiziran je mimohod konjanika i gostujućih povijesnih postrojbi iz Bakra, Pregrade, Osijeka,

Požege i Vinkovaca. Nakon mimohoda uslijedila je svečanost otvorenja manifestacije, a čast da manifestaciju proglaši otvorenom imala je predsjednica Gradskoga vijeća Grada Županje, gđa. Nada Galović.

Nakon otvorenja, povijesne postrojbe postrojile su se te predsjedniku Konjogojske udruge Karlu Filipović i tadašnjem zapovjedniku manifestacije podnijele svečani prijavak u čast manifestacije i Županje.

Nakon postrojavanja uslijedio je, kao i svih godina do tada, kulturno-zabavni program u kojemu uvijek sudjeluju folklorne skupine, muške ili ženske pjevačke skupine, a gotovo svake godine gostuju i eminentni glazbeni umjetnici i poznati tamburaški sastavi. Na toj su manifestaciji gostovali Najbolji hrvatski tamburaši, Dike i mnogi drugi poznati tamburaški sastavi iz Slavonije i šire, a te je godine koncert održao Šima Jovanovac i TS „Žeteoci”.

Također, svake godine organizatori nastoje u povijesnim podatcima pronaći detalj vezan za povijest Vojne krajine i graničara jer je u Županji sačuvan jedini primjerak Upravne zgrade kordon-skoga oficira u Hrvatskoj, županjski graničarski čardak, danas zgrada muzeja.

Primjerice, prije nekoliko godina u sklopu manifestacije održane su predstave o razdoblju Vojne krajine, od kojih ističemo „Satir” Gradskoga kazališta u Vinkovcima, potom predstava „Marika” Mrak teatra iz Županje ili manja uprizorenje: otimanja djevojaka iz Granice, prebjeki, krijum-ačarenja soli i postupci kažnjavanja kaštigovanja. Te godine članovi KUD-a „Tomislav” u suradnji s Bogdanom Ilićem, studentom Akademije dramskih umjetnosti u Zagrebu, uprizorili su dijelove povijesnog romana „Zmaj od Bosne” – oko 16. lipnja 1832. godine kod čardaka Podrum (broj 66, a županjski je bio 65!), Husein-beg Gradaščević, poznat kao Zmaj od Bosne, prebjegao je u Austriju (Hasburšku Monarhiju). Nakon uprizorenja nastupio je KUD-a „Josip Kozarac” iz Posavskih Podgajaca prikazivanjem običaja *dodole*, potom je nastupila prve muške pjevačka konjica „Sindir” iz Županje.

Posebna atrakcija koju posjetitelji mogu vidjeti na toj manifestaciji od njezina osnivanja je i uprizorenje

uzbune u vrijeme Vojne krajine koju vrlo atraktivno, s kostimiranim jahačima – *serežanima*, (nekadašnjoj specijaliziranoj postrojbi granične policije) izvodi Povijesna postrojba „Serežani” u suradnji s povijesnim postrojbama iz cijele Hrvatske.

Manifestacija „Kod konjarskih vatri”, Županja, 2015.

Manifestacija sadržava i prezentaciju radnoga običaja, tj. čuvanja konja na pašnjacima uz paljenje vatri, a prvu konjarsku vatru zapalila je pročelnica za kulturu i turizam Vukovarsko-srijemske županije, prof. Marija Budimir. Nakon toga, posjetiteljima je omogućeno da se okupe oko konjara, sjede uz vatru, slušaju tradicijske pjesme i kušaju slavonske specijalitete.

Povijesnu utemeljenost ove manifestacije pronalazimo u činjenici da je, nakon izgona Turaka, područje današnje županske Posavine ušlo u sastav Vojne granice, vojnoobrambenog i sanitarnog kordona na Savi, granici između Austrijskog Carstva i Osmanskog Carstva. Svi vojno sposobni muškarci od 16 do 60 godina tada postaju stalni vojni obveznici, čuvaju granicu, vrše ophodnje i, po potrebi, ratuju na europskim bojištima.

Za vrijeme Vojne granice Županja je bila sjedište 11. kompanije satnije, u sastavu 7. brodske pješadijske pukovnije sa sjedištem u Vinkovcima.

Formiranjem Vojne krajine granični je nadzor obavljan iz čardaka koji su u XVIII. i XIX. stoljeću bili podignuti duž čitave austrijsko-turske granice.

Čardaci su imali višestruku namjenu. S njih su čardaklje promatrali turski teritorij i pratili kretanja njihove vojske na granici, a služili su i za nadgledanje graničnih prijelaza. Na prijelazima se vršila kontrola trgovine, kontrola preseljavanja turskih podanika i obavljalo se razoružavanje bjegunaca.

Osim toga, čardaklje su imali dužnost bdjeti da se na područje Vojne krajine ne useljavaju razbojnici, ali i sprječavati deserterstvo i iseljavanje stanovništva na teritorij turske dominacije koji su zbog velikih obveza bili česti.

Putnici i roba koji su dolazili iz krajeva pod turskim gospodarstvom ili iz područja koja su bila zahvaćena epidemijama, morali su proći kroz karantene, da se sprječi širenje kuge i ostalih zaraznih bolesti. Radi boljeg pregleda nadziranog područja, čardaci su bili podignuti na stupovima barem tri metra iznad zemljišta te su taj način bili zaštićeni od poplava. To je osobito bilo važno za čardake uz Savu, a mogao se i lakše braniti pristup čardaku. Čardaci su imali i svoje alarmne „uređaje”, svjetlosne i zvučne.

Pored čardaka te uz čitavi granični pojas na određenim razmacima, a pogotovo uz naselja u pravilu su bile ukopane visoke motke tzv. *vituljače*, (visine od dva do četiri metra) na čijem se vrhu nalazila privezana slama ili sijeno koje se u opasnosti palilo. Na taj se način prenosila uzbuna od čardaka do čardaka, a takva je signalizacija noću bila posebno učinkovita. Signaliziralo se i pucanjem, alarmnim zvonima, kao i zvonima na obližnjim crkvama, a sve navedene vrste uzbuna se i danas se u sklopu manifestacije uspješno izvode.

To je posjetiteljima najzanimljiviji dio programa i svi radoznalo očekuju na koji će način organizatori to prezentirati.

U sklopu programa ravnateljica Muzeja mr. sc. Janja Juzbašić, u pozdravnim govorima uvek ističe kako je višegodišnje iskustvo u organiziranju te manifestacije pokazalo da se ona ne može održati bez suradnje nekoliko čimbenika: Konjogoske udruge „Stari graničari”, Grada Županje, Turističke zajednice Županja i Turističke zajednice Vukovarsko-srijemske županije, proizvođača tradicionalne hrane i pića te plesnih i glazbenih udruga toga područja.

Ravnateljicu veseli to što su 2016. godine trinaest put, uz pomoć Grada Županje, Vukovarsko-srijemske županije i brojnih sponzora, organizatori mogli u predvečerje Dana državnosti upriličiti manifestaciju „Kod konjarskih vatri”.

Tom manifestacijom budi se uspomena na nekadašnja vremena, čuva se baština i na suvremenim se način prezentira kultura Šokaca, Slavonaca, Županjaca. Nadalje, ističe kako je Muzeju cilj bio organizirati manifestaciju koja će biti u funkciji prezentacije tradicijske baštine Slavonije te povezivanja tradicijske gastronomije, glazbe, plesa i

ostalih dijelova baštine u turistički zanimljivu destinaciju i bilo je važno da se potakne suradnja institucija s udrugama civilnoga društva, lokalnom upravom i građanima, a, dakako, dugoročni su ciljevi stavljanje baštine u funkciju očuvanja kulturnoga nasljeđa i doprinos razvoju kontinentalnoga turizma u Hrvatskoj.

Članovi Konjogajske udruge „Stari graničar” i Povijesne postrojbe „Serežani” ispred Čardaka – zgrade Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber” u Županji, 2017.

Jelena Hihlik,
Muzej grada Pakraca

DJELOVANJE MUZEJA GRADA PAKRACA OD 2011. DO 2017. GODINE

Muzej grada Pakraca

Muzej grada Pakraca jedan je od najmlađih muzeja u Hrvatskoj, registriran je kao samostalna ustanova i započeo je s radom 2009. godine. Smješten je u Malom dvoru Janković, baroknoj zgradi iz prve polovice 18. stoljeća, smještenoj unutar veće kulturno-povijesne cjeline kompleksa Janković, nekadašnjeg središta pakračkog vlastelinstva u samom centru grada. Cijeli postupak osnivanja i registracije muzeja kao samostalne ustanove nije bio nimalo jednostavan, zbog otežavajućih okolnosti od kojih ćemo spomenuti najvažnije: nepostojanje muzejske građe u gradu koji se još oporavlja od strašnih razaranja u Domovinskom ratu, dugogodišnja nebriga za materijalnu i nematerijalnu baštinu na prostoru bogatom povijesnim, kulturnim i tradicijskim nasljedjem, nedostatak bilo kakvih stručnih istraživanja (povijesnih, arheoloških, etnografskih), a zbog toga i nedostatak odnosno nepostojanje

stručne literature koja bi obrađivala taj prostor. Osim toga, na samom početku djelovanja postojalo je i određeno nepovjerenje lokalne zajednice koja je prošla iskustvo osnivanja, a zatim i ukidanja „staroga“ gradskog muzeja koji je od 1954. do 1969. godine djelovao u Pakracu, nakon toga je sva prikupljena muzejska građa koja se ovdje čuvala jednostavno netragom nestala. Nepovjerenje je proizlazilo i iz još jedne vrlo jednostavne činjenice – malen broj stanovnika bio je upoznat sa svrhom rada i djelovanja jedne muzejske ustanove. Sve su to bili problemi s kojima se trebalo suočiti i iz godine u godinu izgrađivati ustanovu, širiti muzejsku djelatnost, graditi povjerenje u lokalnoj zajednici, ali i prezentirati nasljeđe Pakraca i okolice stručnoj i široj javnosti, koja je do tada najčešće prepoznavala Pakrac isključivo kao grad stradalnik u Domovinskom ratu.

U radu muzeja odredili smo prioritete pa je svaka godina od osnivanja bila obilježena jednim od njih. Na samom početku najveći dio naše djelatnosti posvetili smo prikupljanju muzejske građe, njezinoj zaštiti i dokumentiranju, ali i opremanju Muzeja koji je u početku bio potpuno neopremljen. Zahvaljujući sredstvima Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Grada Pakraca, uspjeli smo opremiti uredske i izložbene prostore, prostore čuvaonice, muzejske knjižnice te prostore za obrazovni rad s djecom i odraslima.

Usporedo je trebalo raditi i s lokalnom zajednicom, odnosno prezentirati joj djelatnost Muzeja što je ponekad bilo veoma teško zbog nedostatka muzejskih predmeta. Ipak, nakon nekog vremena, zahvaljujući terenskom radu, darovanjima, ali i otkupu, prikupljen je zavidan broj predmeta koji su grupirani u dosad sedam formiranih muzejskih zbirki: Kulturno-povijesnoj, Etnografskoj, Školskoj, Arheološkoj, Likovnoj te Zbirci razglednica i fotografija.

Rad muzeja 2011. godine

U 2011. godini, zahvaljujući nesebičnosti darovatelja došli smo do iznimno vrijednih i važnih predmeta koje danas čuvamo u Kulturno-povijesnoj zbirci Muzeja. Istiće se jedan od najvrjednijih predmeta uopće koji čuvamo u Muzeju – matrica za bakrorez, poklon Matije Grgurevića. Ovaj predmet izrađen je u Beču početkom 19. stoljeća zahvaljujući narudžbi Mješovitoga pakračkog ceha koji će ga koristiti za tiskanje Majstorskih listova članovima svoga ceha. Predmet ima iznimnu vrijednost i zato što se na njemu nalazi veduta Pakraca koja je dosad najstariji pronađeni prikaz grada. Stoga ta matrica za nas, uz visoku umjetničku, ima i veliku povijesnu vrijednost. Izrađena je u dvije tehnike, bakrorezu i bakropisu te predstavlja vrhunski rad umjetničkog obrta. Iste godine taj smo predmet i restaurirali jer su godine korištenja dovele do oštećenja. Predmet je restauriran u radionici za restauraciju metala Ferrum u Zagrebu i doveden u stanje za ponovno korištenje odnosno otiskivanje.

Zanimljivo je kako je jedini primjerak otisnutog Majstorskog lista sačuvan u Državnom arhivu u Zagrebu dok u Pakracu nije postojao nijedan primjerak. Stoga nam je u interesu bilo predmet

dovesti u izvorno stanje za ponovno otiskivanje, što ćemo napokon i učiniti 2018. godine, kada se u suradnji s grafičarom Krešimirom Ivančekom iz Bjelovara otisnula matrica u pet primjera, povodom visoke 200. obljetnice osnivanja Mješovitog ceha u Pakracu.

Matrica za bakrorez,
početak 19. st., Kulturno-povijesna
zbirka Muzeja grada Pakraca

U 2011. godini vrlo važna akvizicija u Muzeju bio je i arhiv dugogodišnjeg bilježnika i načelnika Pakraca Matije Grabrića, koju je Muzeju poklonio njegov nećak Željko Peternel. Arhiv sadržava mnogo dokumenata i rukopisa vezanih za djelovanje Općine Pakrac, pa čak i dokumentaciju natječaja za gradnju „nove” zgrade općine (1954.) među kojom se nalaze brojni zanimljivi neizvedeni nacrti pakračkih i drugih graditelja. U brojnim važnim povijesnim dokumentima po važnosti se ističe i korespondencija s arhitektom Zlatkom Neumannom, inače rođenim Pakračinom, od kojeg je također zatražen nacrt za rekonstrukciju središnjeg trga i gradnju općine koji, nažalost, nije izведен.

U toj godini po drugi je put u našem muzeju organizirana i Noć muzeja, jedna od najuspješnijih, kojoj je tema bila povijest piva. Tada smo ostvarili suradnju s Gradskim muzejom Bjelovar i kustosicom Silvijom Sittom, autoricom izložbe *Pivo, napitak bogova i puka*. Bila je to prva muzejska izložba na kojoj se tema izložbe mogla i konzumirati zahvaljujući suradnji s Daruvarskom pivovarom. Iste smo godine počeli i s pojačanim obrazovnim programima usmjerenima djeci, potaknuti spoznajom kako trebamo odgajati novu

mujejsku publiku i publiku koja će rasti s muzejom. Prigodom Uskrsa organizirali smo i radionice usmjerenе odrasloј populaciji kojima smo htjeli očuvati stare, gotovo izumrle tradicijske tehnike kao što je ukrašavanje pisanica starom tehnikom vunom i zukvom.

Rad Muzeja 2012. godine

U 2012. godini Muzej je nastavio sa svojom redovnom djelatnošću, terenskim istraživanjima, istraživanjima arhiva, fotografiranjem i dokumentiranjem urbanog kulturno-povijesnog nasljeđa te onoga tradicijskog u okolnim selima (Badljevina, Prekopakra, Gaj, Gornji i Donji Čaglić, Bukovčani, Brezine, Šeovica, Kraguj, Brusnik, Bučje, Kusonje). U Državnom arhivu u Požegi proučavani su Zapisnici Trgovišta Pakrac (1883. – 1941.) koji sadrže mnogo vrijednih informacija o načinu funkcioniranja i povijesti Pakraca. Također, do mnogo vrijednih podataka dolazili smo i dolazimo intervjuiranjem kazivača, uglavnom starije životne dobi, koji s nama dijele svoja sjećanja koja zatim bilježimo u obliku zvučnih zapisa i transkripata te stvaramo arhivu zvučnih zapisa s važnim podatcima o povijesti grada, ali i načinu života na selima u okolini Pakraca i Lipika. U toj godini ističemo i ponovno vrlo uspješnu Noć muzeja s temom „Tehnika u vremenu“. U suradnji s Radioamaterskim klubom Pakrac organizirali smo izložbu stare tehnike koja je bila i interaktivna. Osposobili smo stara računala i оформili malu igraonicu koja je bila vrlo zanimljiva, pogotovo mlađim posjetiteljima, dok su se oni stariji prisjećali mlađih dana u kojima su se po prvi put susreli s ovim čudima tehnike.

Noć muzeja 2012., izložba Tehnika u vremenu,
Muzej grada Pakraca

Iste smo godine organizirali i nekoliko gostujućih izložbi, a ta godina ostat će zapamćena kao prva godina u kojoj smo organizirali jedinstvenu manifestaciju Multipak (Multimedija u Pakracu).

Manifestacija je zajednički projekt nastao javno-privatnim partnerstvom i suradnjom dviju kulturnih ustanova (Muzej grada Pakraca i Gradska knjižnica Pakrac) te privatnog obrta „Roberto“, uz podršku Grada Pakraca. Ideja cijele manifestacije od početka je bila približavanje kulture i kulturnih sadržaja na nov i inovativan način široj publici kroz sinergiju zvuka, slike i riječi u zaštićenoj kulturno-povijesnoj cjelini kompleksa Janković. Događanje se sastoji od glazbenih slušaonica koje organiziramo u prostoru Muzeja i još nekoliko lokacija, popraćenih likovnom izložbom te obogaćenih vrhunskom literaturom vezanom za popularnu kulturu (strip, glazba).

Svaka glazbena slušaonica opremljena je uređajima za reprodukciju zvuka koja pripada u sam vrh svjetskog dizajna i tehnike te vrste. Za glazbene slušaonice vežemo mnogo zanimljivih edukativnih radionica (bubnjarske radionice, slikoterapija, muzikoterapija), projekcije recentnih dokumentarnih filmova, književne večeri te koncerte kvalitetnih izvođača koji nisu česti u ovako malim sredinama. Dosad su na Multipaku u Pakracu nastupali vrhunski jazz-izvođači Big Band Požega, Damir Kukuruzović, Solarship, Tomi Novak i Anastasija Kaptelova, Jazzbusters, Mayales.

Iste godine Muzej je na natječaju Zaklade „Slagalica“ dobio sredstva za projekt uređenja dvorišta Janković. To dvorište, u kojem se nalazi i naš Muzej, nakon obnove zgrada i formiranja staza i malog parka, ostalo je pusto iako se ovdje, što se i vidi na starim razglednicama, nekada nalazio bogat perivoj. Stoga smo pokrenuli akciju za sadnju drveća u dvorištu i postavljanje klupa za posjetitelje. U sklopu dvorišta nalaze se Osnovna glazbena škola, Gradska vijećnica te Dom hrvatskih branitelja pa se radi o prostoru koji je trebalo, po našem mišljenju, više oplemeniti zelenilom i raslinjem. Zahvaljujući sredstvima koja smo dobili na tom natječaju, uspjeli smo posaditi više sadnica drveća, postaviti drvene klupe u dvorište i tako potaknuti šetače na zadržavanje u tom jedinstvenom otvorenom prostoru.

Sudjelovali smo i u postavljanju informativnih odnosno edukativnih ploča koje objašnjavaju povijest zgrada kompleksa Janković, kao i obitelji Janković koja je nepovratno zadužila taj prostor tijekom cijelog stoljeća (1760. – 1861.) unutar kojeg je pakračko vlastelinstvo bilo u njihovu posjedu.

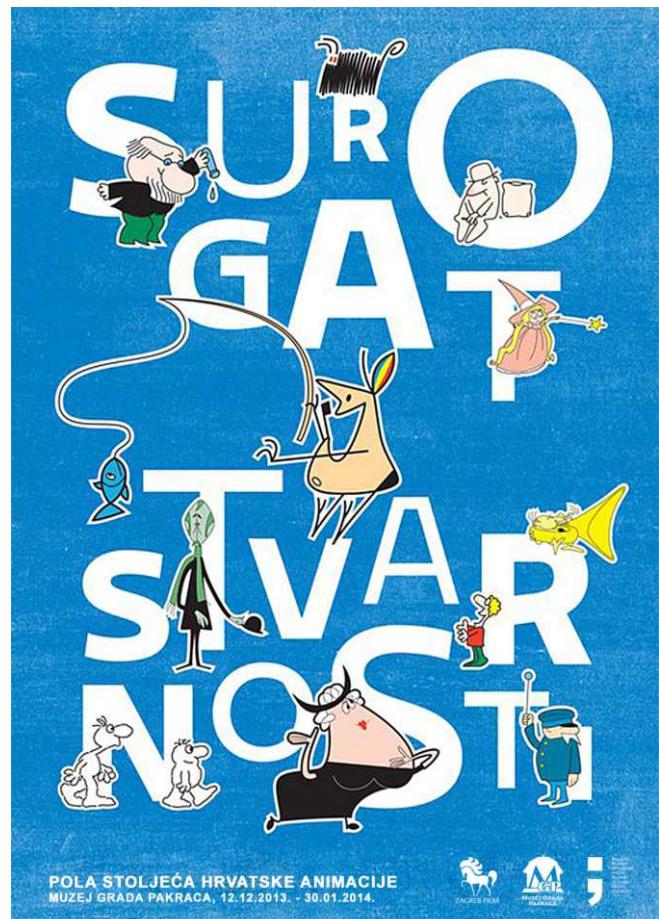
Rad Muzeja 2013. godine

U 2013. godini nastavljeno je prikupljanje muzejske građe, dokumentiranje predmeta u računalnoj bazi podataka M++ te vođenje sekundarne muzejske dokumentacije. Nastavljena su i terenska istraživanja, ali i obrazovna djelatnost kojom se uglavnom mlađoj populaciji približavala muzejska djelatnost i baština na ponešto drugačiji način.

Muzejske pričalice, radionica, Muzej grada Pakrac, 2013.

Ističemo radionice „Upoznaj arheologa”, „Muzejske pričalice”, ciklus radionica unutar kojih je nastala i muzejska slikovnica „Priča o novčiću” koja djeci na pristupačan način približava priču o slavonskom banovcu, srebrnom novcu kovanom u prvoj hrvatskoj kovnici novca u Pakracu sredinom 13. stoljeća i srednjovjekovno nasljeđe grada. Vrlo uspješne muzejske radionice bile su one koje smo vezali uz izložbu *Surogat stvarnosti* posvećenu Zagrebačkoj školi crtanog filma te Dušanu Vukotiću, jedinom hrvatskom dobitniku Oscara. Uz izložbu održane su radionice animacije, ali i zanimljive radionice koje je vodio naš profesor Baltazar, pravo oličenje inovativnosti i kreativnosti. Naš profesor izvodio je razlicite efektne pokuse, potičući tako interes za znanost kod malih polaznika te radionice.

Plakat za izložbu *Surogat stvarnosti*, Muzej grada Pakrac, 2013.

Te godine dogodila se i jedna od najvrjednijih akvizicija za naš Muzej – otkup arhiva graditelja Julijana Karlovića koji je jedno vrijeme (30-ih godina 20. stoljeća) bio direktor Tehničkog odjeljka u Pakracu.

Arhiv se nalazio u Osijeku, u obitelji Karlović, a o njegovu postojanju obavijestio nas je kolega Grgur Marko Ivanković iz Muzeja Slavonije u Osijeku. U arhivu je pohranjeno oko tristo nacrta Julijana Karlovića iz Pakracu, Lipika i okolice, a najvrjedniji su nacrti Stjepana Golubića s početka 20. stoljeća.

Golubić je već neko vrijeme bio prepoznat kao možda najvažniji pakrački graditelj koji je Pakrac obogatio vrlo vrijednim graditeljskim nasljeđem historicističkog, ali i secesijskog tipa. Projektirao je neke od najljepših pakračkih građevina, među kojima se ističu stambeno-poslovna zgrada zvana kuća Grgurić te njegova obiteljska kuća, kuća Golubić. Kao graditelj karijeru je započeo radeći na vilama u Lipiku, ali nemamo točnih podataka o kojim je vilama riječ. Sva naša saznanja o tom graditelju bila su temeljena na usmenoj predaji

jer je, nažalost, sva graditeljska i ostala arhiva te obitelji uništena. Stoga nam je šest pronađenih nacrta Stjepana Golubića u arhivu Julijana Karlovića od neprocjenjive važnosti i predstavlja jedine očuvane nacrte i jedini materijalni dokaz njegova graditeljskog rada u Pakracu.

U 2013. godini sudjelovali smo kao muzej u projektu digitalizacije secesijske baštine Partage Plus posredstvom Muzeja za umjetnost i obrt te su i neki naši muzejski predmeti postali dio digitalizirane secesijske baštine i predstavljeni su u najvećoj europskoj digitalnoj knjižnici Europeani.

Iste godine sudjelovali smo i u akciji platforme Culture Shutdown organiziranoj kao reakcija na zatvaranje Zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini simboličnim brisanjem jednog predmeta iz našeg Muzeja. Od ostalih akcija koje smo proveli treba napomenuti kako smo u više godina pokrenuli i sudjelovali u više konkretnih radnih akcija kroz kojima smo uredili važne, ali zapuštene povijesno važne lokalitete i građevine. Sve akcije odradili smo u bliskoj suradnji s Povijesnim društvom Pakrac – Lipik.

Ovdje ističemo uređenje okoliša jedinstvene gotičke crkve i jedine očuvane srednjovjekovne crkva na našem prostoru u Tornju pored Pakraca. Radi se o pravom biseru srednjovjekovne arhitekture, obnovljenom neposredno prije Domovinskog rata, nakon čega je godinama bio zapušten. Zahvaljujući radu članova društva i djelatnika Muzeja, okoliš crkve je očišćen, uređen i vodi se redovita briga o njegovu uređenju.

Slične akcije provedene su na srednjovjekovnoj utvrdi Čaklovac, lokalitetu Stari grad Pakrac te u crkvi sv. Ivana Nepomuka.

U 2013. godini, zahvaljujući sredstvima Ministarstva kulture Republike Hrvatske, obnovili smo dio krova Muzeja koji je prokišnjavao te smo uspjeli dodatno tehnički opremiti muzej.

Rad Muzeja 2014. godine

U 2014. godini nastavljamo s redovnom muzejskom djelatnošću, posvećujemo se još i više muzejskoj edukaciji i radu s djecom, obilježavamo Međunarodni dan muzeja predstavljanjem zanimljivih digitalnih knjiga, rad djece Osnovne

škole braće Radić (Pakrac) u kojem je na drugačiji način približeno kulturno-povijesno nasljeđe grada. Međunarodni dan muzeja obilježavali smo i proteklih godina, a program je u velikoj većini slučajeva bio prilagođen djeci. Povodom Mjeseca hrvatske knjige, u suradnji s Gradskom knjižnicom Pakrac, organizirali smo izložbu *Jezik govorimo pismo pišemo* te brojne edukativne sadržaje vezane uz pisanje i razumijevanje glagoljice. U sklopu izložbe o Stjepanu Golubiću organizirali smo i prvu muzejsku zagonetku pod nazivom „Otkrij stari Pakrac”.

Manifestaciju Multipak organizirali smo i 2014. godine, u suradnji s partnerima, a dio događanja postao je i Geocaching, moderna igra traženja skrivenog blaga. U suradnji s Robertom Martincićem osmislili smo više povijesnih cacheva koje igrači te igre traže i usput saznaju puno toga o povijesti grada na zanimljiv i interaktivan način. U toj smo godini obilježili i malo poznatu činjenicu o obljetnici uspostave grkokatoličke slavonske eparhije koja je zbog povijesnih previranja nakon nekoliko godina postala pravoslavna.

Rad Muzeja 2015. godine

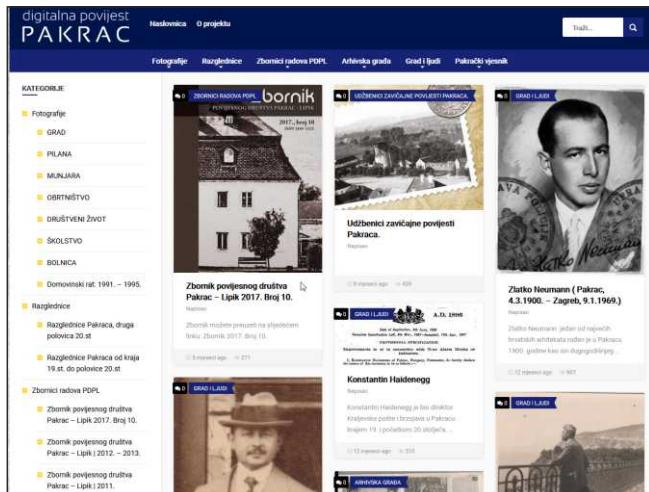
Godinu 2015. obilježit će projekt važan za naš Muzej, projekt digitalizacije. Zahvaljujući dobivenim sredstvima na natječaju Ministarstva kulture Republike Hrvatske, a u suradnji s Gradskom knjižnicom Pakrac, započeli smo projekt Digitalizacija zbirke zavičajne povijesti Pakraca.

Ideja projekta bila je digitalizirati najzanimljiviji materijal tih dviju ustanova vezan uz zavičajnu povijest (fotografije, stare razglednice, nacrti, „Pakrački vjesnici”) te predstaviti taj materijal na zasebnom internetskom portalu.

Projekt se iz godine u godinu nastavlja i nadograđuje, a digitalizirani materijal objavljuje se na portalu www.digi-pakrac.com.

Na taj način smatramo kako smo napravili važan iskorak u zaštititi osjetljive građe, ali i u njezinu dostupnosti i prezentacij stručnoj i široj javnosti. Ta godina bila je važna i zbog toga što smo uspjeli registrirati čak pet muzejskih zbirki (Zbirku razglednica, Kulturno-povijesnu zbirku, Zbirku fotografija, Školsku i Etnografsku zbirku) koje su postale

zaštićeno pokretno kulturno dobro upisano u Registar kulturnih dobara Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Naslovnica internetskog portala digipakrac.com

Uz različite izložbe i edukativne akcije te predavanja koja smo organizirali, opet ćemo istaknuti vrlo uspješnu Noć muzeja koja je te godine bila posvećena planinarstvu odnosno Planinarskom društvu Psunj koje ima dugu tradiciju djelovanja u Pakracu.

Cijela noć bila je obilježena planinarstvom pa smo uz postavljenu izložbu, projekciju starog filma s otvorenja Planinarskog doma Omanovac te muzejskih radionica za mlade organizirali i pravu planinarsku tombolu i zabavu sličnu onima koje su nekada bile poznate kao najbolje i najveselije zabave u gradu. Iste smo godine organizirali, nastavljajući već uspostavljenu odličnu suradnju s Hrvatskim institutom za povijest odnosno njezinom podružnicom u Slavonskom Brodu, promociju knjige „Memoari Franje baruna Trencka“ Aleksandra Buczynskog. Barun Trenck jedno je vrijeme bio vlasnik Pakraca, a u knjizi su prvi puta na hrvatski prevedeni memoari tog zanimljivog i velikog vojskovođe i generala, uz opširna povjesna objašnjenja i kontekst vremena.

Rad Muzeja 2016. godine

U 2016. godini Muzej je uz svoju redovnu djelatnost proveo više akcija kojima se pokušalo doprinijeti podizanju svijesti o potrebi očuvanja baštine, pogotovo one s kojom se svakodnevno susrećemo.

Povjesnim društvom Pakrac – Lipik potaknuli inicijativu uređenja kapele sv. Ivana Nepomuka.

Kapela potječe još iz 18. stoljeća, a nalazi se na glavnom gradskom raskršću i zaštićena je kao nepokretno kulturno dobro. Izvana je obnovljena još 2003. godine, ali iznutra je ostala nedovršena i u vrlo lošem stanju. Godinama je bila zatvorena za vjernike i posjetitelje te bez ikakve nade da će se promijeniti stanje u kojem se nalazi. Stoga smo odlučili pokrenuti volonterske akcije čišćenja i uređenja.

U nekoliko navrata, radom skupine volontera, kapela je dovedena u „pristojno“ stanje te smo organizirali i održavanje mise u prostoru crkve nakon mnogo godina. Naša inicijativa urodila je plodom pa je uređenje unutrašnjosti kapele kandidirano i za natječaj Ministarstva kulture Republike Hrvatske na kojem su dobivena sredstva za tražene radove te se nadamo kako će za nekoliko godina ta kapela ponovno zasjati u punom sjaju.

Radi se o vrlo vrijednom prostoru koji bi se, osim u vjerske svrhe, mogao koristiti i za razna kulturna događanja. Ta godina važna nam je i zbog još jednog projekta kojeg smo proveli u suradnji s Povjesnim društvom Pakrac – Lipik, a riječ je o objavljanju udžbenika zavičajne povijesti.

Višegodišnje iskustvo u radu s djecom i nastavnicima pokazalo je kako je zavičajna povijest nedovoljno zastupljena u redovnoj nastavi.

Stoga nam se često događalo kako djeca, ali i nastavnici najmanje poznaju povijest svog zavičaja. Uvidjeli smo kako i djeci i nastavnicima treba materijal za proučavanje tog dijela povijesti koji inače uopće nije predviđen u planu i programu i njegovo poučavanje prepušteno je dobroj volji učitelja i nastavnika.

Odlučili smo pokrenuti projekt izdavanja udžbenika koji u šest modula obrađuje različita povjesna razdoblja Pakraca i Lipika, prilagođenih namijenjenom uzrastu. Na kraju svakog modula nalaze se i zanimljivi zadatci za rješavanje kako bi učenicima bolje i zabavnije približili to gradivo.

Projekt su finansirali Gradovi Pakrac i Lipik, a udžbenike su dobila sva djeca 5., 6., 7. i 8. razreda u osnovnim školama jednog i drugog grada.

U 2016. godini smo kroz Noć muzeja obilježili sto godina od gradnje prve pakračke električne centrale, Munjare i uvođenja električne rasvjete u Pakracu. Zanimljivu povijesnu priču o Munjari prezentirali smo izložbom te cijelovečernjim programom u Muzeju (radionice za djecu, koncert pod svijećama). U toj godini sudjelovali smo i u obilježavanju visoke 760. obljetnice Grada Pakraca kroz fotografiski natječaj (Ne)vidljivi Pakrac koji smo raspisali tražeći najbolje fotografije grada, odnosno njegovih skrivenih i ne uvijek vidljivih dijelova. Na natječaj je stigao velik broj fotografija koje su bile izložene u Muzeju na izložbi povodom Dana grada.

Također, te smo godine bili i dijelom projekta odnosno izložbe *Muzeji u loncu*, vrijednog projekta Gradskog muzeja Požega koji pokušava očuvati i prezentirati tradicijsku slavonsku gastronomiju.

Naš muzej uključio se u projekt dvama receptima – jelom od graha pod nazivom saganlja te kolačem pester šnite. Godina 2016. ostat će zapisana i kao vrlo važna za početak znanstvenog istraživanja srednjovjekovnog lokaliteta *Stari grad Pakrac* koji se nalazi u samom središnjem dijelu grada.

Stari grad predstavlja sam početak urbanog razvoja Pakraca, nastao je vjerojatno u 13. stoljeću, a njegovi su nam graditelji nepoznati. Znamo da su jedni od vlasnika bili ivanovci, a jedno je vrijeme ovdje bilo i sjedište vranskog priorata. Ta utvrda bila je jedna od najvećih u Slavoniji, ograđena kamenim zidovima, ojačanima sa sedam kula te jednom vrlo visokom braničkulom u unutrašnjosti. U samoj unutrašnjosti nalazila se i kapela, moguće i *domus*, kao i prva hrvatska kovnica novca u kojoj su se kovali slavonski banovci.

Nažalost, od toga ogromnog zdanja do današnjih dana iznad zemlje nije ostalo gotovo ništa, kamen s utvrde korišten je za gradnju cesta i različitih objekata te su sredinom 20. stoljeća srušeni njezini zadnji ostatci. Sam lokalitet na kojem se nalazila zaštićen je kao arheološki lokalitet te smo dugo čekali početak istraživanja koja bi nam trebala odgovoriti na brojna pitanja, ali i prezentirati ostatke toga srednjovjekovnog spomenika

graditeljstva. Muzej je godinama pokušao upozoriti na važnost lokaliteta i na važnost srednjovjekovnog identiteta grada za koji je, naravno, istraživanje utvrde od neizmjerne važnosti.

Napori su bili uspješni i 2016. godine, zahvaljujući sredstvima Ministarstva kulture Republike Hrvatske, provedena su georadarska ispitivanja na cijelom lokalitetu *Starog grada*, čiji su rezultati pokazali kako se ispod zemlje nalazi mnogo zanimljivih zidanih struktura te potvrdili kako se radi o vrlo važnom arheološkom lokalitetu koji tek treba istražiti.

Rad Muzeja 2017. godine

Godine 2017. napokon se krenulo s povijesnim prvim arheološkim istraživanjem tog lokaliteta pod vodstvom Instituta za arheologiju i dr. sc. Jurja Belaja, uz finansijsku podršku Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Grada Pakraca te podršku Muzeja grada Pakraca.

Rezultati su već prve godine bili izvanredni, pronađeno je više zidanih struktura i zanimljivog pokretnog materijala, a pri samom kraju istraživanja te godine i ostaci gotičke ivanovačke crkve. Istraživanja će se nastaviti i nadamo se sve zanimljivijim i važnijim nalazima iz godine u godinu.

Sav pokretni arheološki materijal nakon čišćenja i konzervacije pohranit će se u Arheološkoj zbirci muzeja.

Tu godinu obilježit će nam izložba *Od banovca do kune*, na kojoj smo prvi put prezentirali slavonske banovce, srednjovjekovne novce koji su se kovali jedno vrijeme u prvoj hrvatskoj kovnici novca u Pakracu. Na izložbi smo prezentirali srednjovjekovnu povijest grada i sav materijal vezan za *Stari grad Pakrac*. Izložbu je dobro prihvatile lokalna zajednica, ali i posjetitelji grada.

U toj godini dogodio se još jedan važan iskorak za našu ustanovu – naime, nakon što je godinama u Muzeju bila zaposlena samo jedna stručna osoba, te se godine broj zaposlenika povećao za još jednu te je ustanova uz povjesničara umjetnosti/etnologa dobila i arheologa, to će puno značiti za jačanje i širenje muzejske djelatnosti.

Teško je u nekoliko stranica dati pregled rada i djelatnosti jedne muzejske ustanove iz jednostavnog razloga što je djelatnost muzeja, pogotovo u taako maloj sredini, vrlo široka i raznovrsna.

Trudili smo se dati sažeti pregled najvažnijih događanja u našem Muzeju tijekom tih šest godina. Prikupljanje muzejske građe, njezina zaštita, istraživanja, izložbe, muzejske radionice, predavanja, prijavljivanje na različite natječaje, provođenje različitih projekata i akcija, često je nemoguće sažeti i staviti na papir sve čime se svakodnevno bavimo pokušavajući voditi muzejsku djelatnost i u isto vrijeme približiti se lokalnoj zajednici, ali i stručnoj javnosti te gostima grada.

Drago nam je što smo u nekoliko godina djelovanja uspjeli postati ono što smo planirali u početku, a to je baza podataka za proučavanje povijesti Pakraca i Lipika te smo često prva stanica za sve koji se bave nekim dijelom povijesti tog kraja, bilo da se radi o učenicima, studentima, amaterima povjesničarima ili znanstvenicima.

Ono što nam je još veoma bilo važno od samog početaka je i to da Muzej kao ustanova bude otvoren prema svima i postane mjesto susreta, što on danas doista jest.

Ponosni smo na odličnu suradnju i sinergiju s ostalim gradskim kulturnim ustanovama (Gradskna knjižnica Pakrac, Osnovna glazbena škola Pakrac), školama i vrtićima te s brojnim gradskim udružnjima, Turističkom zajednicom, ali i s ostalim muzejima i institucijama.

Muzej grada Pakraca u nekoliko je godina djelovanja postao važan dio zajednice u kojoj djeluje, čuvar baštine, mjesto susreta i učenja, generator kulturnih događanja, a svojim aktivnim djelovanjem utjecao je na podizanje svijesti o važnosti očuvanja i zaštite svih povijesnih slojeva Pakraca i okolice.

Velik posao nas tek čeka, jedan od budućih prioriteta je planiranje stalnog postava, ali i traženje potencijalno novog prostora za muzej jer se dosadašnji pokazao nedostatnim za sve naše potrebe što svakim danom sve više dolazi do izražaja.

Smatramo kako smo dosada uspjeli stvoriti dobre temelje koje ćemo trebati nadograđivati trudeći se razvijati sve življu muzejsku djelatnost u Pakracu.

Mirela Hutinec,
Muzej vučedolske kulture, Vukovar

VUČEDOL – NOVI KONCEPT MUZEJA NA ARHEOLOŠKOM LOKALITETU

Muzej vučedolske kulture

Muzej vučedolske kulture, jedinstveni muzej u svijetu posvećen samo jednoj prapovijesnoj kulturi trećega tisućljeća prije Krista, izgrađen na padini naseobinskog platoa vučedolskog naselja kao dio projekta Vlade Republike Hrvatske „Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok – Vukovar – Vučedol 2005. – 2015.” i otvoren 30. lipnja 2015. godine, jezgra je budućeg Arheološkog parka Vučedol.

Muzej, čija je realizacija obogatila kulturni krajolik arheološkog lokaliteta na obali Dunava, rezultat je znanstvenih interpretacija višegodišnjih sustavnih arheoloških istraživanja eponi-

mnog lokaliteta i primjer osmišljene i kontinuirane suradnje znanstvenika - arheologa, muzealaca, konzervatora, arhitekata, urbanista i izvođača radova.

Vučedol, kao razvojni projekt Vlade Republike Hrvatske kojim je kulturna baština zaštićena i adekvatno prezentirana i čijom se realizacijom Vučedol upisuje na kulturnu i turističku kartu Europe i svijeta, podloga je za razvoj kulturnih, znanstvenih, edukativnih i turističkih sadržaja koji utječu na razvoj gospodarstva, te garantiraju održivi razvoj lokaliteta na dobrobit čitave zajednice koja se s projektom identificira.

Vučedol – jedan od najznačajnijih arheoloških lokaliteta iz vremena eneolitika u Europi

Nalazi se na desnoj obali Dunava, pet kilometara nizvodno od Vukovara (Republika Hrvatska), na visokom lesnom grebenu iznad rijeke.

Vučedolsko naselje rasprostire se na tri naseobinska platoa – Vinograd Streim, Kukuruzište Streim i Vinograd Karasović, dok je manji plato – *Gradac* – kultno i metalurško središte naselja. Ispred lokaliteta nalazi se mnogo riječnih otoka (ada) koji su omogućavali uspješan ribolov, a i danas plijene pažnju pješčanim plažama.

Istraživanja lokaliteta po kojemu je vučedolska kultura (3000 – 2500. pr. Kr.) dobila ime, datiraju s kraja 19. stoljeća. Istraživanjem kulture i eponimnog lokaliteta bavili su se brojni znanstvenici i arheolozi koji su pridonijeli promicanju spoznaja o vučedolskoj kulturi, kao i promoviranju njezina naziva, a u posljednjih trideset godina problematikom vučedolske kulture intenzivno se bavi prof. dr. sc. Aleksandar Durman koji od 1984. godine vodi sustavna arheološka istraživanja na Vučedolu.

U to vrijeme, kada su rezultati istraživanja, koje je zajednički provodio Gradski muzej Vukovar i Odsjek za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, pokazali da je riječ o posebno vrijednom lokalitetu, kada je 1988. godine u Mujejsko-galerijskom centru u Zagrebu organizirana prva velika izložba koja je vučedolsku kulturu približila široj javnosti, nastala je ideja o projektu Vučedol (Durman 1988).

Nakon uspjeha izložbe *Vučedol – treće tisućljeće p. n. e.*, pripreme projekta arheološkog parka uvelike su odmakle, ali je sezona u rujnu 1990. godine bila posljednja.

Okupacija Vukovara ostavila je traga i na lokalitet koji je zapušten te je nakon poslijeratnog razminiranja terena 2001. godine došlo do povratka arheološke ekipe. U želji revitalizacije kulturne i arheološke baštine vukovarski su muzealci neprestano promovirali Vučedol kao lokalitet nastojeći osvijestiti vrijednost vučedolske kulture. Nastavak sustavnih arheoloških istraživanja donio je izuzetno vrijedne nalaze i znanstvene spoznaje koje su

iz njih proizlazile. To je samo potaknulo daljnji rad na projektu muzeološke prezentacije vučedolske kulture koji je uvršten u mega-projekt „Istraživanje, obnova i revitalizacija kulturne baštine Ilok – Vukovar – Vučedol” koji je dovršen 30. lipnja 2015. godine, otvorenjem stalnog postava Muzeja vučedolske kulture kao novoosnovanog nacionalnog muzeja, osnovanog Uredbom Vlade Republike Hrvatske 21. veljače 2013. godine kao muzejska ustanova od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku.

Službeno otvorene novoga arheološkog muzeja na istoku Hrvatske rezultat je provedbe nacionalnog projekta i višegodišnjeg nastojanja da se Vučedol zbog svoje važnosti stavi na arheološku kartu Europe.

Taj, u svijetu jedinstveni muzej, posvećen je jednoj prapovijesnoj kulturi i na 1200 m² površine kroz devetnaest prostorija prezentira vučedolsku kulturu u cjelini sa svim elementima koji su osiguravali ukupne životne potrebe eneolitičkom čovjeku.

Kao izrazito stočarska populacija, ali i kao vješti zemljoradnici, lovci i ribolovci smještali su svoja naselja na strateškim položajima na uzvisine uz riječne tokove koji su im osiguravali povoljne životne uvjete. Doseg visokoga životnog standarda vidljiv je iz sadržaja dnevnog života koji se ogleda u kulturi stanovanja u tipičnoj indoeuropskoj kući – košari prvi put prepoznatoj u okviru vučedolske kulture, preko odjeće od obrađene kože, lana i vune te obuće izrađivane posebno za lijevu i desnu nogu do širokog spektra zanata približenih brojnim vrstama kamenih i koštanih alatki. Kultura blagovanja i izrazito specifična vučedolska kuhinja posebno je vidljiva kroz keramičku produkciju koja nam donosi preko dvadeset tipova posuda – za razliku od svih ostalih poznatih arheoloških kultura čiji je spektar posuda sveden na svega nekoliko tipova. Keramika u spektru različitih formi upućuje i na drugačiju prehranu od prethodnika i nasljednika. Obilje keramičkog materijala i njihovih ukrasa otvara i široki spektar rekonstrukcije i duhovnog života jer učestali znakovi na tim posudama danas nam prenose elemente o kojima možemo razmišljati i tumačiti ih kao neku vrstu slikovnog pisma.

Revolucija koju Vučedolac donosi u svjetsku prapovijest iščitava se u metalurgiji.

To je kultura u koja izumom i korištenjem dvodijelnih kalupa dovodi do pojave prve bronce i prve serijske proizvodnje metala. Poseban je odnos Vučedolaca prema životu i smrti.

Visoka sofisticiranost u poznavanju noćnoga neba stavlja Vučedolca u red najvećih izumitelja, pokretača znanosti i tehnologije svoga vremena.

Život s prirodom koju razumiju i promatralju, način na koji gledaju noćno nebo i tu izrazito nizinsku regiju i kako se ravnaju u vremenu i prostoru, dovodi ih u vezu s ustanovljenjem prvoga indoeuropskog kalendara na kojem je zabilježena godina od 365 dana koji prof. dr. Aleksandar Durman iščitava s posude pronađene 1979. godine u jami ljevača bakra na vinkovačkom lokalitetu *Hotel* na samoj obali Bosuta (Durman 2000).

Unutar vučedolske kulture tako možemo gledati kako s obilježjem specifičnoga astralnog kalendara i preko rijetkih ukopa u naseljima, nose ritualnu poruku vezanu za noćno nebo.

Antropološke analize pokazuju izgled, prehranu, međusobne genetske veze i u konačnici izgled Vučedolaca. Vučedolska civilizacija istovremena je mezopotamskim i egipatskim civilizacijama, proširila je svoj teritorij s prostora nastanka u međurječju Drave, Dunava i Save na područje današnjih trinaest europskih zemalja.

Doseg civilizacijskih vrijednosti Vučedolu s pravom osigurava epitet europske Troje (Durman, Hutinec 2016).

Stalni postav – Vučedol

Muzejski postav rezultat je sustavnih arheoloških istraživanja i znanstvenih interpretacija, ali i razumijevanja biti jednoga vremena. Rezultat je to i višegodišnjeg rada brojnih stručnjaka i suradnika koji su svoj doprinos utkali u taj muzej.

Vrijednost Muzeja je u tome što su od početka projekta svi sudionici u realizaciji Muzeja vučedolske kulture simultano i koordinirano radili na projektu čiji je produkt izvanredna arhitektonska cjelina stvarana za specifičan muzeološki postav posvećen samo jednoj prapovijesnoj kulturi.

Otvorenjem stalnog postava počinje nova stranica u životu Muzeja koji započinje suradnju s brojnim muzejima i znanstvenim institucijama diljem Hrvatske i Europe.

Muzej danas djeluje kao muzejska ustanova specijaliziranoga tipa i nacionalnoga karaktera. U ponudi posjetiteljima nudi stručna vodstva kroz stalni muzejski postav organizirana na više jezika (engleski, njemački, talijanski, francuski i slovački jezik) i prilagođena svim dobним skupinama.

Organizira izložbe, arheološka istraživanja, pedagoško-andragoške radionice, predavanja, znanstvene tribine, edukacije, savjetovanja, koncerte, razna događanja kojima se pridružuje događanjima u Gradu i Domovini, a u koje izravno uključuje lokalnu zajednicu i sve posjetitelje.

Stalni postav Muzeja Vučedolske kulture, Vukovar

Muzej je multimedijski koncipiran te stalno ide u korak sa suvremenim tehnologijama, posjetiteljima nudi i individualna vodstva kroz muzejski postav pomoću mobilnih aplikacija. Pristup za osobe s invaliditetom kroz cijeli muzejski postav dio je suvremene muzejske arhitekture jer je unutrašnjost zgrade serpentina kojom se blago povušenim rampama povezuju prostorije postava. Osobit i jedinstven doživljaj osiguran je posjetitelju u svim prostorima lokaliteta na kojemu može posjetiti mjesto pronalaska arheoloških predmeta *in situ* koji se nalaze u stalnom mujejskom postavu.

U suradnji i pod pokroviteljstvom Ministarstvom turizma Republike Hrvatske Muzej je obrazovao deset interpretatora Muzeja vučedolske kulture koji su suradnici Muzeja u prezentaciji postava brojnim posjetiteljima.

U tri i pol godine rada Muzeja, do prosinca 2017. godine, broj posjetitelja dosegao je brojku od 150.000, a kroz muzejske radionice i edukacije prošlo je više od 2500 djece i mlađih. Rad Muzeja usmjeren je širokim ciljanim skupinama. To su arheolozi, znanstvenici iz različitih područja djelovanja (povijest, antropologija, etnogllogija, geologija, fizika, forenzika...), muzealci, kulturnjaci, arhitekti, učenici, studenti, umirovljenici, biciklisti, ljubitelji umjetnosti i znanosti, avanturisti, turisti željni aktivnog i atraktivnog odmora, kao i obitelji koji traže zajedničku aktivnost i doživljaj. Skupine su identificirane anketama koje Muzej neprestano provodi među svojim posjetiteljima u Muzeju i na društvenim mrežama.

Marketing Muzeja Vučedola

Marketinške strategije vezane su prije svega za *online* promociju Muzeja gdje se precizno definiraju ciljne skupine te su marketinške aktivnosti usmjerene na njih. Muzej je uz prezentaciju na službenoj *web-stranici* prisutan i na društvenim mrežama: Facebook, Pinterest, LinkedIn, Instagram, Google+ i vodi svoj YouTube kanal.

Također, izdao je i prvi muzejski *online* magazin u Hrvatskoj, a pomoću *newslettera* redovito obavještava posjetitelje o novim događanjima, atrakcijama i sadržajima. Redovito producira promidžbene videospotove kojima se postiže bolja vidljivost među širom publikom, a uspjeh se mjeri praćenjem raznih analitičkih programa na stranicama poput: Facebook Insights, Google Analytics, Google Forms, Bitly, Newsletter. Muzej je često prisutan u medijima na svim razinama – lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i internacionalnoj.

Prisutan je u radijskim i televizijskim emisijama uživo, u informativnom, dokumentarnom i kulturnom programu, na lokalnim i nacionalnim TV kanalima, kao i na National Geographic Channelu.

Suradnja Muzeja Vučedola i lokalne zajednice i druge aktivnosti

U prvim godinama rada poboljšana je vidljivost na način da se fokus promicanja Muzeja vučedolske kulture i njegovih aktivnosti odvija u najvećoj mjeri *online*.

Time je olakšana komunikacija posjetitelja s Muzejom. Raznim *online* i *offline* anketama posjetiteljima je omogućeno da svojim idejama poboljšaju rad Muzeja, a time i svoj doživljaj i boravak u njemu.

Muzej obrazuje djecu i mlade organiziranjem pedagoško-andragoških aktivnosti u kojima je u dosadašnjem radu sudjelovalo više od 2500 posjetitelja.

Surađuje s vrtićima, osnovnim i srednjim školama te fakultetima na različitim projektima, programima i volontersvima, kao i s lokalnim udružgama i obrtima te institucijama u inozemstvu. Usko je povezan s lokalnom zajednicom i doprinosi lokalnoj zajednici te osobama s invaliditetom u različitim projektima.

Posjetitelji u stalnom postavu Muzeja Vučedolske kulture

Dugogodišnje isčekivanje otvorenja Muzeja u široj kulturnoj zajednici Hrvatske rezultiralo je iznimnim interesom za posjećivanjem koji se nije zaustavio nakon prve posjete.

Brojne obrazovne i znanstvene institucije, udruge i pojedinci žele se uključiti u rad Muzeja te je ostvarena suradnja s lokalnim umjetnicima iz područja likovne umjetnosti, glazbe i plesa, te sa stručnjacima iz polja društvenih i prirodnih znanosti (arheolozi, antropolozi, povjesničari, demografi, lingvisti, geolozi, fizičari, književnici, arhitekti i drugi).

Velik interes mlađih koji se javlaju kao volonteri kod velikih događanja poput arheološke istraživačke kampanje ili Noći muzeja.

Muzej je prepoznat na svim razinama u lokalnoj zajednici. Sudjeluje i surađuje u radu sa svim odgojno-obrazovnim, kulturnim i znanstvenim institucijama koje djeluju na području Grada,

županije i istočne Hrvatske. Stanovnici rado i spremno žele participirati u sadržajima koje Muzej priređuje smatrajući ga dijelom svoga identiteta. Povratne informacije potvrđuju koliko je lokalna zajednica ponosna na Muzej kao novi atraktivan i kulturni sadržaj u svome okruženju.

Posjetitelji u stalnom postavu Muzeja Vučedolske kulture

Intenzivna je suradnja Muzeja s umjetnicima, obrtnicima i dizajnerima na produciranju prepoznatljivih i originalnih suvenira, kao i s ugostiteljima i turističkim djelatnicima u Gradu i Podunavlju. Muzej također intenzivira suradnju s međunarodnim muzejskim i kulturnim institucijama i sveučilištima. Tako je uključen u program Kreativne Europe – Journey to the Beginnings u kojem kroz umjetničku suradnju s muzejima iz Mađarske, Srbije i Rumunjske te sveučilištem u Southhamptonu i umjetničkim organizacijama i VR stručnjacima smišlja nove ponude za posjetitelje čime doprinosi promoviranju muzejske struke i arheologije.

Arhitekti muzejskih zgrada, postava Radionica arhitekture i Vanja Ilić osvojili su prestižne nagrade u Hrvatskoj i inozemstvu – nagrada 50. Zagrebačkog salona 2015. godine, Nagrada „Vladimir Nazor” – najveća nagrada Ministarstva kulture Republike Hrvatske na području arhitekture i urbanizma u 2016. godini, Nagrada „Viktor Kovačić” – Hrvatskog društva arhitekata, Piranesi Awards na Piranskim danima arhitekture, Godišnja nagrada za arhitekturu Wienerberger i nagrada za najbolju zgradu jugoistočne Europe na Trijenu arhitekture u Bukureštu te muzeološke nagrade – ŽIVA Award Forum slavenskih kultura za kreiranje novog muzeja, dodijeljena 2016. godine u Zadru, i Godišnja nagrada Hrvatskog muzejskog društva za realizirani stalni postav u

2015. godini. Muzej je finalist Europskoga mujejskog foruma za nagradu za muzej godine na European Museum of the Year Award među pedeset europskih muzeja. Također je bio finalist u kategoriji Kulturna atrakcija godine na Danim hrvatskog turizma 2016. godine u Bolu na Braču, dobitnik je nagrade Simply the Best 2017. godine te je nacionalni pobjednik Europske destinacije izvrsnosti – EDEN za 2016./2017.

Posjetitelji u stalnom postavu Muzeja Vučedolske kulture

Projekt Arheološki park Vučedol, čiju realizaciju Muzej započinje u suradnji s Ministarstvom kulture, Ministarstvom turizma i Ministarstvom regionalnog razvoja i fondova EU Republike Hrvatske, obuhvatit će cijelu zonu arheološkog lokaliteta i bližu okolicu.

U planu je rekonstrukcija dijela vučedolskog naselja na istraženim površinama lokaliteta iznad muzejske zgrade, izgradnja znanstveno-istraživačkog centra, uređenje mujejskog trga s obrazovnim igralištima za djecu – Vučedolski labirint, poučne staze i šetnice, rekonstrukcija zgrade Megarona ljevača bakra, najstarijeg hrama posvećenog jednom bogu metalurgije na svijetu, planetarij na *Kukuruzištu Streim*, uređenje izletničke zone na desnoj obali Dunava, brodopristan za turističke brodice, uređenje obalotvorde i šetnice, rekonstrukcija vučedolskih sojenica na dunavskom otoku, revitalizacija devastiranog restorana i smještajnih kapaciteta, infopunkt i nužnici, parkirište te hortikulturno uređenje krajolika.

Muzeju vučedolske kulture cilj je postati središte kulturnog i znanstvenog rada, čuvar nacionalne arheološke i kulturne baštine te kruna u ponudi kulturnog turizma istočnog dijela Hrvatske.

Šetnicom uz Dunav, koja će kao dio obaloučvrde povezati Vučedol sa središtem grada, povezat će se dva vukovarska muzeja – Muzej vučedolske

Arheološke radionice za djecu i mlade na Vučedolu

kulture i Gradski muzej u Vukovaru kao biseri hrvatske muzeologije u novoj turističkoj ponudi Vukovara koja garantira samoodrživost.

Arheološko istraživanje na Vučedolu

Arheološko istraživanje na Vučedolu

LITERATURA I IZVORI

Durman, Aleksandar. 1988. *Vučedol – treće tisućljeće p.n.e.* Zagreb: Mujejsko-galerijski centar, 13–20.

Durman, Aleksandar. 2000. *Vučedolski Orion i najstariji europski kalendar*. Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu; Vinkovci: Gradski muzej Vinkovci; Vukovar: Gradski muzej Vukovar.

Durman, Aleksandar i Hutinec, Mirela. 2016. *Vodič – Muzej vučedolske kulture*. Vukovar: Muzej Vučedolske kulture.

ELEKTRONIČKI IZVORI

„Adorant” – Mujejski online magazin

https://issuu.com/muzejvucedolskekulture/docs/adorant_1

<https://issuu.com/muzejvucedolskekulture/docs/adorant2?workerrAddress=ec2-52-201-242-127.compute-1.amazonaws.com>

https://issuu.com/muzejvucedolskekulture/docs/adorant_3

https://issuu.com/muzejvucedolskekulture/docs/adorant_4

https://issuu.com/muzejvucedolskekulture/docs/adorant_6_odabran

https://issuu.com/muzejvucedolskekulture/docs/adorant_7

Borislav Bijelić i Jelena Boras,
Muzej Đakovštine

MUZEJ ĐAKOVŠTINE DOBIO NOVU ZGRADU I DOVRŠIO STALNI POSTAV

Zgrada muzeja Đakovštine

Problem prostora zasigurno je jedan od gorućih problema gotovo svih naših muzeja. U različitim sredinama, dakako, problemi smještaja muzeja i muzejske građe rješavani su na različite načine. U slučaju Muzeja Đakovštine modaliteti toga rješavanja čine se paradigmatskim te stoga nije od gorega posvetiti im određenu pozornost. Ponajprije, posljednjoj fazi toga procesa u kojem smo se konačno uspjeli izborili za povećanje muzejskog prostora, kvalitetnije radne uvjete, završetak stalnog muzejskog postava te povećanje broja zaposlenih. Gotovo da bih se usudio reći kako smo tim promjenama ušli u novi razvojni ciklus koji nastojimo artikulirati na način prihvatljiv lokalnoj zajednici, ali i najširem krug naših sugrađana zainteresiranih za kulturnu baštinu svoga kraja.

Kako je o razvoju Muzeja Đakovštine već podsta pisano, suzdržao bih se od pretencioznijih komentara vezanih za pojedine faze njegova razvoja ili, kako je to u jednom radu formulirano, muzejskoga diskontinuiranog kontinuiteta. Kraj toga diskontinuiteta počeo se nadzirati sredinom devedesetih godina prošlog stoljeća.

Naime, Muzej je tijekom svibnja 1994. godine morao iseliti iz zgrade koja je vraćena Đakovačkoj i Srijemskoj biskupiji te bio preseljen u strukturu i veličinom neprimjerene prostore.

Tu smo se zadržali do 2002. godine kada se konačno, preseljavamo u današnju zgradu Muzeja Đakovštine.

Zgrada je izvorno građena u drugoj polovici 19. stoljeća za potrebe Kotara, u drugoj polovici prošlog stoljeća prenamjenjena je u školu, potom upravnu zgradu PIK-a Đakovo i na kraju u trgovinu. Tim preseljenjem, bili smo tada skloni vjerovati, problem smještaja bio je trajno i valjano riješen. I to na duži rok.

No, na žalost, za samo koju godinu, pokazalo se da to i nije tako. U čemu je bio problem i kako smo ga rješavali, pokušat ćemo, u najkraćim crtaima, iznijeti u nastavku teksta.

Za realizaciju te nakane važno je istaknuti kako je čelnicima Grada, nekoliko godina nakon spomenute deložacije Muzeja, uspjelo kontaktirati najodgovornije ljudi Porezne uprave, iste

one koja je u međuvremenu kupila zgradu starog Kotara za smještaj svoje lokalne ispostave. Prvotni dogovor čelnika Porezne uprave i Grada Đakova bio je da Muzej i Porezna uprava – nakon nužnih promjena, nadogradnje i gradnje unutar kupljenog objekta i relativno velike pripadajuće zemljишne čestice – koegzistiraju unutar istog prostora. Od te se ideje ubrzo odustalo. Cjelokupan objekt Porezna uprava ustupila je na korištenje Gradu (na sto godina) odnosno Muzeju Đakovštine.

Ubrzo nakon toga prišlo se uređenju zgrade. Tu je, doduše, bilo ozbiljnih „grešaka u koracima”, no unatoč toga, kustosi Muzeja uspjeli su ponuditi koliko-toliko koherentnu muzejsku koncepciju stalnog postava. Ista je dobila pozitivne recenzije muzejskih stručnjaka te u konačnici bila prihvaćena i na najvišim muzejskim instancama Republike Hrvatske.

U tom razdoblju ravnateljica Muzeja Đakovštine bila je etnologinja Branka Uzelac. Ona je, uz velike napore, uspjela realizirati neke pretpostavke bez kojih se nije moglo pristupiti realizaciji stalnog muzejskog postava. Na njegovoj realizaciji gradske vlasti u to su vrijeme vehementno inzistirale.

Suautor ovoga članka izabran je za ravnatelja Muzeja Đakovštine 2004. godine. Već sljedeće, 2005. godine, u prizemlju zgrade otvoren je stalni postav etnologije, a samo godinu dana kasnije, 2006. godine, i stalni postav kulturno-povijesnog razvoja Đakova. Nešto od toga moglo se sigurno učiniti i ranije, no Ministarstvo kulture Republike Hrvatske naše programe dotad nije prepoznalo kao prioritete i nije prihvatilo njihovo djelomično financiranje, a Grad, objektivno, nije mogao svaki pojedini segment stalnog postava samostalno financirati.

No, 2005. godine, sredstva koja smo tražili od Ministarstva kulture i Grada bila su osigurana i mi smo u prizemlju Muzeja završili, a potom uz primjerenu svečanost i otvorili stalni postav etnologije. Muzejsku koncepciju postava izradila je etnologinja Branka Uzelac, a likovnu koncepciju potpisao je sveučilišni profesor Mario Beusan.

Naredne godine otvoren je i stalni postav kulturno-povijesnog razvoja Đakova.

Za njega je muzejsku koncepciju potpisao dolje potpisani, dok je ostali dio posla, kao i kod etnologije, odradio profesor Beusan.

Kako je i arheolog imao pripremljenu muzejsku koncepciju stalnog postava arheologije, činilo se logičnim i mogućim već sljedeće godine postaviti i treći od stalnih postava i ponuditi građanima zaokruženu cjelinu. To bi vjerojatno i bilo tako da nismo postali svjesni činjenice nedostatka prostora, toga smo mogli i morali biti svjesni i znatno prije 2005. godine.

Naime, da bi se na katu zgrade mogao postaviti stalni postav arheologije, morali bismo žrtvovati ili polivalentnu dvoranu – u kojoj održavamo povremene izložbe, predavanja, radionice, prezentacije i ostale aktivnosti – ili pak muzejske depoe u kojima je bio smješten cjelokupni muzejski fundus. Kako niti jedno od tih rješenja zapravo i nije bilo moguće, a u Muzeju nismo imali ingerencije sami tražiti treće rješenje, odlučili smo sazvati sastanak predstavnika Grada, našeg osnivača, i Ministarstva kulture koje je i prije toga već bilo imenovalo Povjerenstvo za praćenje realizacije stalnog postava.

Sastanak je održan 17. lipnja 2005. godine, u vrijeme priprema za postavljanje kulturno-povijesnog postava, a na njemu su sudjelovali ravnatelj i kustosi Muzeja Đakovštine, dr. sc. Jasna Šimić i dr. sc. Ivica Šestan kao članovi Povjerenstva za praćenje realizacije stalnog postava Muzeja Đakovštine, Grad je zastupala Vjera Bellian, a skupu je bio nazočan i mr. sc. Mario Beusan, tvorac idejne koncepcije cjelokupnoga stalnog postava te aktivno uključen u izradu njegovih pojedinih dijelova.

Na skupu je donesena odluka da se odustaje od tavanskog prostora kao izložbenog te neformalna odluka kako je jedino rješenje za nastavak rada na izradi stalnog postava arheologije, ali i nastavka normalnog rada Muzeja općenito, da se u njegovu dvorištu izgradi objekt u kojem bi bila smještena muzejska knjižnica, radionica i depo.

Njegovom izgradnjom nama bi bilo moguće u glavnoj zgradi oslobođiti prostor za stalni postav arheologije, a istovremeno rad Muzeja podići na razinu primjerenu standardima struke.

Put od donesene odluke do realizacije bio je dug i trnovit. Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i Grad na naše zahtjeve za pokretanje projekta izgradnje muzejske dvorišne zgrade uglavnom nisu reagirali ili su smatrali kako je to problem lokalne zajednice (Ministarstvo kulture), odnosno da u tom trenutku postoje drugi prioriteti (Grad).

Doduše, treba to istaknuti, stavka koju smo tražili za početak izgradnje zgrade ulazila je nekoliko puta u gradski proračun, kao gradska kapitalna investicija, ali to nije bilo dovoljno da u konačnici dobijemo i tražena sredstva.

Na kraju godine uglavnom bi se konstatiralo kako je postojala najbolja volja da se stvari pokrenu s mrtve točke, ali nedostaje novca te da će investicija, najvjerojatnije biti pokrenuta sredstvima predviđenima u sljedećem gradskom proračunu.

Iako zna dokle bi cijeli projekt stajao na mjestu da Grad nisu potkraj 2008. godine zahvatila turbulentna politička preslagivanja. To je bilo presudno da se proračunom predviđena sredstva za izgradnju muzejske zgrade prebace na račun Muzeja Đakovštine.

Suautor ovoga teksta shvatio je to kao „zeleno svjetlo” za početak radova na projektu i počeo djelovati. Prvo je od Marija Beusana, autora idejne koncepcije stalnog postava, a potom i suautora etnološkog i kulturno-povijesnog dijela postava, naručen projekt zgrade.

Beusan je taj posao povjerio arhitektu Miroslavu Laziću koji je u relativno kratkom vremenu dovršio projekt na način da je respektirao prijedloge naručitelja kako bi projekt bio što jednostavniji, funkcionalniji i za realizaciju što je moguće jeftiniji.

Poštujući te zahtjeve Lazić je odustao od prvobitne ideje da se između dvije zgrade uspostavi „topla veza”, a kad je već to učinjeno, sugerirano mu je da se izmijeni i položaj zgrade kako bi preostali dvorišni prostor ostao što kompaktniji.

Nakon što je projekt završen, tražile se lokacijske i građevinske dozvole te rješavalo mnogo drugih taktualnih problema.

Uistinu, nije bilo lako, pogotovo ne za mene koji u tome nisam imao nikakvih iskustava.

Pomanjkanje znanja i iskustva nadoknađivao sam prikupljanjem podataka i uglavnom prihvaćanjem sugestija onih ljudi koji su o tim poslovima znali znatno više od mene. Posebno teško pada mi je u osnovi formalističko-činovnički pristup rješavanju problema, pristup protiv kojega se bunilo, i još uvijek buni, cijelo moje biće izgrađeno na nekim drugim vrijednosnim postulatima.

Kako je finalizacija čitave inicijative pokrenuta gotovo slučajno, a za naše lokalne prilike izgledala pomalo megalomansi, čini se da čak i dobranmjerni članovi kolektiva nisu bili uvjereni u uspješni završetak cijelog projekta. Oni drugi, nedobronamjerni, po svemu sudeći, i osobno su se angažirali kako bi projekt već u samom početku onemogućili. Svoj prilog u istom pravcu dali su i „socijalno angažirani susjedi”. I činilo se da im dobro ide. Izdavanje lokacijske dozvole onemogućile su infantilne i pseudonormativne primjedbe jednog od muzejskih susjeda. Nakon što ga je ukorio njegov stranački čelnik, u drugom je pokušaju, lokacijska dozvola bila ishođena bez problema. Što je motiviralo tog čovjeka da postupi onako kako je prvotno postupio, a posebno zašto je odustao od svojih traženja ako je smatrao da su ona opravdana, može se pretpostaviti. Gore potpisani bi o toj temi, dakako, mogao štošta primjetiti. No, toga ću Vas poštovati. O tome možda drugom prilikom, na drugom mjestu.

Spomenute neugodnosti ipak su bile tek mala šala prema onome što je slijedilo. Kako je zgrada bila, i još uvijek je, u vlasništvu Porezne uprave, bio sam prisiljen od direktora Porezne uprave zatražiti dozvolu za početak gradnje. Suglasnost je dobivena bez problema. Poteškoće su se pojatile u Općinskom sudu u Đakovu i gruntovnici gdje mi je rečeno da dobivena suglasnost za gradnju od strane Porezne uprave nije valjana s obzirom na to da Porezna uprava ne posjeduje pravni subjektivitet. Pravni subjektivitet za davanje dozvole za gradnju naše dvorišne zgrade zapravo je imala Vlada Republike Hrvatske kojoj sam se morao obratiti.

Suglasnost je dobivena, ali nakon više od godinu dana čekanja te bezbroj, često i nesuvjeslih, pitanja vladinih činovnika na koja sam trebao strpljivo i argumentirano odgovarati.

O kakvim se službama radilo najbolje svjedoči činjenica da je odluka o dozvoli za gradnju donešena u lipnju, a da je obavijest o tome Muzej Đakovštine dobio tek u listopadu.

Kada su 2011. godine konačno sve pretpostavke za početak gradnje bile završene, zatražena su i dobivena sredstva za gradnju, raspisan je javni natječaj i ono što se u jednom trenutku možda činilo nemoguće, počelo se ostvarivati. Doduše, ni od tada sredstva nisu pristizala kontinuirano, sva ke godine, pa se dovršenje zgrade prolongiralo sve do 2014. godine.

Novoizgrađena zgrada oblikovana je u skladu sa suvremenim arhitektonskim pravilima.

Dominiraju izrazito čiste plohe njezina pročelja koje se ne natječu s postojećom glavnom muzejskom zgradom. Zgrada je prizemnica, bez podruma, građevinske bruto površine 243 m².

Izgradnjom toga objekta, dužine 26,40 metara i širine 9,20 metara, Muzej Đakovštine dobio je tri depoa, svaki veličine 31,65 m², restauratorsku radionicu iste kvadrature, knjižnicu veličine 25,25 m² te ulazni hol i hodnik površine od oko 40 m². Uz to, konačno, uspjeli smo dobiti i vlastito parkiralište.

Sljedeće, 2015. godine, sredstvima Ministarstva kulture i Grada Đakova, opremili smo kompletну dvorišnu zgradu kvalitetnom muzejском opremom, a nedugo potom postojeće depoe smještene na katu centralne zgrade preselili smo u nove prostore.

Suvremena zgrada čuvaonica (depo) Muzeja Đakovštine u dvorištu Muzeja

Činom preseljenja muzejske građe u novosagrađeni objekt i zatvaranjem finansijske konstrukcije za finalizaciju stalnog postava arheologije strateški ciljevi Muzeja Đakovštine, zacrtani

još početkom novoga tisućljeća, bližili su se svom očekivanom i logičnom završetku.

U svibnju 2017. godine, nakon dugodišnjih priprema, dovršen je i arheološki postav Muzeja Đakovštine. Otvorenje je upriličeno na dan Grada Đakova, 8. svibnja, čime se dodatno željela naglasiti vrijednost arheološke baštine Đakovštine u kontekstu obilježavanja tog povijesnog datuma.

Otvorenje je izazvalo značajnu medijsku pažnju te je okupilo mnoštvo zainteresiranih sugrađana, brojne kolege iz svih slavonskih muzeja i različitih arheoloških institucija iz cijele Hrvatske.

Otvorenje stalnog postava arheologije Muzeju Đakovštine, 2017. godine

O dugotrajnom putu koji je prethodio realizaciji stalnog postava arheologije govorio je ravnatelj Muzeja Đakovštine, Borislav Bijelić.

Otvorenje stalnog postava arheologije Muzeju Đakovštine, 2017. godine

Koncept stalnog postava započeo je, danas umirovljeni, kustos Muzeja Đakovštine Ivo Pavlović, a razradile su ga i dovršile bivša kustosica Ana Grbeša i sadašnja, Jelena Boras.

Likovno oblikovanje i prostorna artikulacija povjereni su mr. sc. Mariju Beusanu, profesoru na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu, koji je pretходно izradio i ostale dvije komponente stalnog postava Muzeja Đakovštine.

U ime Ministarstva kulture, na otvorenju je govorila pročelnica Konzervatorskog odjela u Osijeku, Ivana Sudić. Čestitala je svima koji su radili u realizaciji postava te svima koji su vodili arheološka istraživanja na prostoru Đakovštine.

Postav je otvorio dogradonačelnik grada Đakova, Mirko Ćurić, naglasivši važnost arheološkog postava za Muzej Đakovštine, Đakovo i njegovu okolicu.

Današnja zgrada Muzeja Đakovštine

Stalni postav arheološke zbirke realiziran je nakon desetljeća prikupljanja građe arheološkim istraživanjima, terenskim pregledima lokaliteta te suradnjom sa stručnjacima iz različitih institucija.

Težinu i važnosti tog zadatka potvrđuje činjenica da je na prostoru Đakovštine zabilježeno više od stotinu arheoloških lokaliteta, od kojih je tridesetak istraživano, neki čak višegodišnjim sustavnim programima.

Na spomenutim iskopavanjima sudjelovalo je mnogo naših sugrađana koji su na taj način postali sudionici te arheološke priče.

Postav se temelji na kronološkom konceptu u kojem su izlošci grupirani u tri glavna vremenska odsjeka (prapovijest, antika i srednji vijek), a sastoji se od ukupno sedam izložbenih prostorija.

Gotovo svaki od đakovačkih lokaliteta poseban je po nečemu i važan u arheološkoj znanosti, a zadatak tog postava bio je pokazati djelić tog bogatstva arheološke baštine Đakovštine.

Vremenski obuhvat prve izložbene cjeline seže sedamnaest milijuna godina u prošlost, okamnima organizama koji su živjeli u vrijeme Panonskog mora, a nastavlja se prvim tragovima prisutnosti čovjeka na prostoru Đakovštine u vrijeme mlađeg kamenog doba (oko 5000. god. pr. Kr.) te završava mlađim željeznim dobom tj. vremenom oko 30. god. po. Kr.

U sklopu njega postavljena je i rekonstrukcija jedne prapovijesne bakrenodobne kuće zajedno s ilustracijom virtualne rekonstrukcije izrađene prema podatcima dobivenim na terenskom istraživanju koju su izradili i ustupili dr. sc. Jacqueline Balen i Marin Mađerić. Stručna suradnica za prapovijesni dio postava bila je dr. sc. Jacqueline Balen, a kamene alatke tipološki je obradila Dragana Rajković. Sljedeća cjelina bavi se antičkim razdobljem, s fokusom na razdoblje 4. stoljeća, koje je predstavljeno materijalom prikupljenim istraživanjem nekropole na Štrbinama i naselja na Ivandvoru. Nalaze s Ivandvora stručno je obradio i izabrao dr. sc. Tino Leleković.

Osim bogatog nakita i predmeta svakodnevne uporabe, izložena su i čuvena pozlaćena dna staklenih plitica sa Štrbinaca te zabat grobnice s freskom.

Glavna suradnica za antički dio postava bila je dr. sc. Branka Migotti. Treća i posljednja izložbena cjelina obrađuje Đakovštinu u srednjem vijeku, počevši od 7. i 8. stoljeća, kroz naseobinske i grobne nalaze s lokaliteta Đakovo – Župna crkva te nalaze s raznih srednjovjekovnih lokaliteta, a završava 16. stoljećem i dolaskom Turaka. Među srednjovjekovnim materijalom, izložen je i skupni nalaz od dvjesto srebrnih denara iz 14. stoljeća koji potječu iz Drenja. Stručni suradnik za srednjovjekovni dio postava bio je dr. sc. Krešimir Filipec.

Novost u odnosu na ostala dva postava u Muzeju Đakovštine jest da su tekstovi i legende u arheološkom postavu dvojezični (hrvatski i engleski), a napisali su ih Ana Grbeša, dr. sc. Krešimir Filipec, dr. sc. Branka Migotti, dr. sc. Tino Leleković i Jelena Boras. Prijevod tekstova i korekturu potpisuju Tea Tosenberger i Ana Đukić.

Dužni smo se od srca zahvaliti svima na pomoći i suradnji, a posebno Dijecezanskoj zbirci, Muzeju

Slavonije te Tomislavu Hršku, ravnatelju Arheološkog muzeja u Osijeku na odabiru i posudbi materijala.

Tijekom 2018. godine planira se izdavanje trojezičnog vodiča kroz arheološki postav, za koji su sredstva osigurana od strane Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Grada Đakovo, time će se uistinu kompletirati program stalnih postava Muzeja Đakovštine i pratećih publikacija.

❖ Zaključak ❖

I da rezimiramo: ovim smo tekstrom nastojali čitatelja upoznati s preokupacijama Muzeja Đakovštine od početka tisućljeća pa do današnjih dana. U tom razdoblju, čini se, uspjelo nam je od Muzeja, čija je egzistencija jedno vrijeme bila krajnje neizvjesna, stvoriti stabilnu i respektabilnu ustanovu bez koje bi kulturni život Grada bio uskraćen za lepezu kvalitetnih sadržaja. O muzejskom diskontinuitetu, dakako, više ne može biti riječi.

Muzej Đakovštine danas posjeduje sve materijalne i druge pretpostavke potrebne da na kulturnom planu zadovolji visoke standarde struke, ali i očekivanja svojih osnivača.

Nakon što smo riješili sve osnovne probleme oko prostornog pozicioniranja Muzeja i uspjeli privesti kraju izgradnju cjelovitog muzejskog postava, u narednom periodu prioritetni zadatak zapošljenih u Muzeju biti će, uz standardne poslove vezane za muzejsku struku, uključiti Muzej u sve intenzivniju turističku ponudu Grada, povezati ga s osnovnim i sa srednjim školama Đakova i Đakovštine te atraktivnim muzejskim sadržajima privući što je moguće veći broj kulturne publike našega Grada. I ne samo njega.

Borislav Bijelić,
Muzej Đakovštine

MI SMO I VAŠ MUZEJ

Stadion nogometnog kluba *Đakovo Croatia*

Potrošačko društvo u kojem živimo, koliko god ono bilo ružno i dehumanizirajuće, naša je stvarnost koju treba poštovati. U kontekstu onoga o čemu pišemo, to bi značilo da nije toliko bitno imati kvalitetan proizvod, već taj isti proizvod dobro predstaviti, a to znači i prodati. Tako je to u području materijalne proizvodnje, turizma..., ali sve češće i prezentacije kulturnih sadržaja.

Svi veći projekti kulture na nacionalnoj razini oglašavaju se na stranicama onoga što još uvijek zovemo novine, na mrežnim stranicama, na bannerima koje jednostavno nije moguće ne vidjeti, a sve češće i na malim ekranima.

Noć muzeja ite-kako je eklatantan primjer kako se dobro smišlje-nom marketinškom akcijom može utjecati na mobilnost najšire javnosti, pa čak i onda kada je u pitanju kulturni proizvod.

Za oglašavanje se koriste, osim spomenutih, i ostala mesta javnog okupljanja, pa tako i nogometni stadioni.

Tako je to i na stadionu nogometnog kluba *Đakovo Croatia*. To nije čudno i, barem na prvi pogled, nema ničega što bi Vas trebalo posebno zaintrigirati.

No, kada se malo pažljivije pogledaju marketinški panoi kojima nova klupska uprava nastoji od zapuštenog igrališta izgraditi mali i dojmljivi stadion, reklame postaju bitne, i to ne samo kao izvor dodanih prihoda za klub već i sa stajališta vizualne kulture.

Da bi stadionski prostor kao dio gradske infrastrukture izgledao dojmljivije, da bi se materijalno pomoglo klubu te da bi sugrađanima skrenuli pozornost na to da u njihovu gradu postoji muzej u kojemu mogu zadovoljiti dio svojih kulturnih potreba, autor je odlučio na stadionu postaviti reklamu. I to je ono što je zanimljivo.

Naime, svi oni koji prate nogomet ne mogu ne primijetiti najrazličitije reklame postavljene uz same terene, na našim i na svjetskim stadionima.

I sam pratim nogomet. I ja sam, dakako, primijetio najrazličitije reklame, ali ne i one kojima se propagiraju ustanova kulture.

Razloga je zasigurno mnogo, ali čini se da je osnovni onaj koji proizlazi iz uvriježene predrasude kako su nogometni navijači nekulturni ljudi koji nemaju imanentnih kulturnih potreba, a ako ih i imaju, to nisu potrebe koje bi mogli zadovoljiti u

etabliranim institucijama kulture.

To, dakako, nije točno. To nije točno čak ni onda kada je riječ o pojedinim subkulturnim skupinama nogometnih navijača (BBB, Torcida, Kohorta...), a pogotovo ne kada je riječ o „normalnim” ljubiteljima nogometa.

Reklamom kojom se đakovačkim ljubiteljima nogometa sugerira da je lokalni gradski muzej i njihov muzej želi se razbiti notorna predrasuda te potaknuti na to da Muzej posjete oni koji ga, iz bilo kojih razloga, još nisu posjetili.

Uostalom, u svojem dosadašnjem radu pojedinci zaposleni u Muzeju Đakovštine posvećivali

su sportu u cjelini, a posebno nogometu, znatan prostor.

Tako smo 2008. godine postavili izložbu *Sto godina nogometa u Đakovu* i uz nju tiskali primjereni katalog, a godinu dana nakon toga objavili smo i monografiju *Nogomet u Đakovu 1908. – 1962*. U oba slučaja nogomet je slegdavan kao dio društvene povijesti našega grada, a njegovi sudionici kao ljudi koji su tu povijest stvarali.

Zbog toga, ali i ostalih razloga, s pravom tvrdimo da je Muzej Đakovštine i Vaš muzej te Vas i ovim putem pozivamo da ga posjetite.

Banner Muzeja Đakovštine na stadionu nogometnog kluba Đakovo Croatia

Dragica Šuvak,
Zavičajni muzej Slatina

ZAVIČAJNI MUZEJ SLATINA – NOVI STALNI POSTAV

Zavičajni muzej Slatina

Svečanim otvorenjem stalnog postava Zavičajnoga muzeja Slatina 23. siječnja 2015. godine završili su višegodišnji obuhvatni poslovi uređiva-

nja i rekonstrukcije zgrade za smještaj slatinskog muzeja, obrade mujejske građe i rada na muzeološkoj koncepciji stalnog postava.

Pročelnica Odjela za mujejsko-galerijsku djelatnost Ministarstva kulture Eva Brunović, gradonačelnik Ivan Roštaš i pomoćnica ministricе kulture RH Vesna Bulatović-Jurić

Fikret Balić i Dražen Čižek

KUD „Dika”

Denis Ostrošić i članovi grupe Bapatulci koji su vodili posjetitelje

Muzejski tehničar Zavičajnog muzeja Slatina Dragan Baćmaga pri otvorenju stalnog postava Zavičajnog muzeja Slatina

Svečano presječanje vrpce pri otvorenju stalnog postava Zavičajnog muzeja Slatina

Jasna Jurković, Slavica Filipović, Janja Juzbašić, Ružica Marić, Žarka Vujić, Dragica Šuvak, Vesna Bulatović-Jurić, Eva Brunović, Dubravka Sabolić, Silvija Jančevski, Mirela Hutinec i Lidija Španiček

Gošće iz Ministarstva kulture Republike Hrvatske Eva Brunović i Vesna Bulatović-Jurić, Ivan Roštaš, gradonačelnik Slatine, župnici Dragan Hrgić i Mladen Štivin prije početka programa svečanog otvaranja stalnog postava Zavičajnog muzeja Slatina 23. 1. 2015.

Prvi slatinski muzejski koraci

Ideja o osnivanju muzeja u gradu, u to vrijeme Podravskoj Slatini, izrečena je davne 1978. godine kad je na proširenoj sjednici Savjeta Mjesne zajednice Podravska Slatina održanoj 29. studenog te godine pod desetom točkom dnevnog reda „jednoglasnim dizanjem ruku, izražavajući želju radnih ljudi i građana Podravske Slatine“ donesena preporuka da se osnuje Muzej grada Podravska Slatina. Formiran je odbor¹ koji je trebao voditi sve poslove oko početka rada slatinskog muzeja. Za Muzej je uređeno staro zdanje uz željezničku prugu i poduzeće Mlinovi, poznati slatinski „Dvorac“² u

kojem je 1984. godine Muzej počeo djelovati. Zaposlena je prva kustosica etnologinja pred kojom je bio velik posao upoznavanja povijesne i kulturne baštine Slatine i slatinskog kraja te prikupljanje mujejske građe.³

Mjesto Slatina je gospodarsko, kulturno i prosvjetno središte kraja, kojem gravitiraju općine Voćin, Mikleuš, Nova Bukovica, Čađavica i Sopje, a svi (danas) u središnjem dijelu Virovitičko-podravske županije. Ta su mjesta ujedno područje djelovanja Zavičajnog muzeja Slatina.

¹ Članovi odbora bili su iz Slatine: Tomica (Slavka) Grijak, prof., Tomica Baćani, prof., Stevo Pupić, prof., Antun Venus referent za kulturu, Josip Šoštarić, predsjednik Skupštine općine i Milan Mutavdžić predsjednik Općinskog odbora Saveza boraca NOR-a, te Radovan Trivunčić, nastavnik povijesti i zemljopisa iz Siska.

² Lokalni naziv je Draškovićev dvorac iako je objekat građen u drugoj polovici 19. stolj., tj. u vrijeme dok je cijelo slatinsko imanje bilo u vlasništvu njemačke kneževske obitelji Schaumburg – Lippe. Od njih je grof Drašković kupio imanje 1911. godine, pa i navedeni objekat, a što je ostalo u memoriji Slatinčana zapisano do danas.

³ Više o počecima rada u: Dragica Šuvak, *Muzej iza zavjese*, Slatina 2009.

Slatinski muzej osnovan je relativno kasno u odnosu na ostale slavonske muzeje, ali je ipak uspio čestim terenskim obilascima organizirati prikupljanje muzejske građe i ostalim aktivnostima (izložbe, publikacije, radionice i sl.) upozoriti na njezinu ugroženost i potaknuti novu valorizaciju te građe u stručnim krugovima kao i kod lokalnog stanovništva.

Muzej je do 1991. godine bio smješten u Draškovićevu dvoru. Krajem te godine zgrada je teško oštećena u ratnim događanjima tijekom Domovinskog rata i Muzej od tada nema svoj prostor. Predmeti iz muzejskih zbirk pohranjeni su u spremištima Doma kulture u Slatini, gdje je u suterenu prilagođen prostor za povremene izložbe.

Samostalna kulturna ustanova

Muzej je osnovan u sastavu krovne ustanove Narodno sveučilište „Veljko Vlahović”, koja je u svom opisu sadržavala kulturno-obrazovne djelatnosti, a među inima i muzejsko-galerijsku djelatnost. Djelovao je u sastavu iste ustanove do osamostaljivanja 1. kolovoza 2006. godine, tada s promijenjenim imenom ustanove – Pučko otvoreno učilište Slatina.

Kad je 2005. godine Muzej pripremao izložbu *Prozor na trijemu*, muzejske predmete za izložbu zajedno su uređivali Andrija Lacković i Dragan Bačmaga, čija se spretnost, preciznost, stručnost i upornost da svaki predmet uredi pokazala dovoljnom da se prijavi za polaganje stručnog ispita za muzejskog tehničara. Zahvaljujući Draganova stručnom ispitom, Muzej je mogao postati nova muzejska ustanova na hrvatskoj muzejskoj karti. U vrijeme osamostaljivanja Muzeja 2006. godine već se naveliko radilo na uređivanju i rekonstrukciji objekta za novu gradsku kulturnu ustanovu.

Zgrada muzeja

Gradske vlasti, u dogовору с тадаšnjим Конзерваторским одјелом у Осијеку, одлуčile су 1998. године сачувати и преуреđити старо зданje Основне школе „Lazo Tihomirović Baja” на веома атрактивној локацији у средишту Slatine (која је у то vrijeme iselila у новоизgrađenu zgradu) i dio dodijeliti музеју на кориштење.

Građevina „Stara škola”/„Star kotar”, kako je Slatinčani lokalno zovu, građena je krajem 19. i početkom 20. stoljeća i spomenik je slatinske graditeljske baštine. Od samoga početka korištenja zgrade, koja ima historicističke detalje pročelja, u njoj su bile smještene kraljevska kotarska oblast, pučka škola, gradska uprava, porezni ured i sl.

Investicija rekonstrukcije, adaptacije i dogradnje zgrade započela je 1999. godine pribavljanjem projektne dokumentacije i građevinske dozvole. Poslovi sanacije i rekonstrukcije zgrade započeli su krajem 2001. godine, izvođeni su etapno i građevinski su radovi u zapravo završili 2018. godine kad je uređena radionica muzejskog tehničara, као и, у међuvremenu dodijeljena, prostorija за muzejsku suvenirnicu, обје у prizemlju zgrade.

Slatinski muzej dobio je na korištenje dio prizemlja za pristupni dio, povremene izložbe, garderobu, sanitarni čvor, a naknadno, као што је već spomenuto, i radionicu muzejskog tehničara te suvenirnicu. Muzeju je dodijeljeno цило поткровље за остale садрžaje: stalni постав, спремиште грађе, радне просторије запосленика, музејску књижницу, multimediju dvoranu – играоницу, zajedničке просторије. Прizemље и поткровље повезује широко добро осветljено stubište као и теретно dizalo, dvosmernog izlaza, primjereno и за особе с посебним потребама. Укупно је Muzej у томе објекту добио на кориштење око 1.300 m².

Muzeološka koncepcija stalnog postava Zavičajnog muzeja Slatina

Promišljanje теме музеолошке концепције започело је долaskом Vladimire Pavić iz Muzejskog dokumentacijskog centra u Slatinu, а nastavljено је višekratnim razgovorима с recenzenticom dr. sc. Žarkom Vujić s Odsjeka за информациске znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Nakon nekoliko susreta postignuta је suglasnost dviju autorica (Z. Vujić i D. Šuvak) да основни елемент структурiranja музеолошке концепције буде идентитет објекта у којем је Muzej смештен – школа, tj. svjedodžba otpusnica učenice I. godišta Niže pučke школе у Slatini Hilde Mundweil која је

1915. godine odslušala i dobila ocjene iz školskih predmeta u toj slatinskoj školi. Tako je povjesna funkcija zgrade iznjedrila muzeološku koncepciju stalnog postava.

Recenzent za povjesni dio koncepcije bio je dr. sc. Zoran Grijak, iz Hrvatskog instituta za povijest u Zagrebu. Za oblikovanje likovnog dijela stalnog postava izabran je likovni umjetnik Dražen Trogrlić, koji je predložio skicu rasporeda prostora, a koju je arhitektonski oblikovala dipl. ing. arh. Snježana Stipeč.

Muzeološku koncepciju stalnog postava Zavičajnog muzeja Slatina izradila je Dragica Šuvak, uz mentorstvo dr. Žarke Vujić i predložila je na redovnoj sjednici Hrvatskog muzejskog vijeća Ministarstva kulture Republike Hrvatske u Zagrebu u rujnu 2003. godine, na kojem je i prihvaćena.

Imenovano je povjerenstvo koje će pratiti rad izrade stalnoga postava u sastavu: dr. Žarka Vujić, Vinko Ivić, Ruža Marić, dr. Josip Balabanić, Maja Juras, a kasnije umjesto nje, kao predstavnica Ministarstva kulture, Eva Brunović.

Razrada izložbenih cjelina

Kao što je gore navedeno, nit vodilja koncepcije je svjedodžba, odnosno školski predmeti odslušani i ocijenjeni upravo u toj školi 1915. godine, koji su ujedno i modul ili elementi prostorne organizacije sa-držaja postava. Postojeći fundus Muzeja razvrstan je prema školskim predmetima: Narodni jezik, Zemljopis, Povijest, Nauk vjere, Risanje slobodno, Pjevanje, Prirodopis, Gospodarstvo i gospodarski ručni rad dječaka, Ručni rad djevojčica, Kućanstvo i higijena, Računstvo i geometrija, Krasnopis i Gimnastika. Svaku temu prati uvodna legenda pisana trojezično – na hrvatskom, engleskom i mađarskom jeziku.

Prvi nastavni predmet s kojim se posjetitelj susreće na ulazu u stalni postav je Zemljopis, tj. Kelemenov glazbeni zemljopis, koji uvodi posjetitelja u smještaj Slatine / Virovitičko-podravske županije i Hrvatske na karti svijeta. Ta karta, osim toga, prikazuje zemljopisno podrijetlo (a pripadajuća multimedija i ambijent, kao i originalni zvuk) egzotičnih glazbenih instrumenata iz donacije uglednog glazbenika Milka Kelemena, rođenog u Slatini 1924. godine.

Potom je veliki dio prostora planiran za kronološki povijesni razvoj – Povijest, do suvremenih tema – Domovinskog rata. Prikaz počinje izlaganjem najstarijih nalaza iz vremena pretpovijesti – brončanodobne nalaze iz Nove Bukovice i Voćina, antičke nalaze iz Sladojevaca, Bataluša, srednjovjekovne nalaze iz Čađavice, nalaze srednjovjekovne (12. st.) materijalne kulture iz Josipova (nekad Ciganka).

Postav uključuje opis srednjovjekovne crkvene organizacije – uspostavu arhiđakonata Vaška, s naglaskom na voćinsku pretursku utvrdu i crkvu Blažene Djevice Marije (15. st.), najznačajniji spomenik graditeljske baštine u slatinskom kraju. Naznačeno je vrijeme osmanskog vladanja (1543. – 1684.) koje je ostavilo živih tragova do današnjih dana u nematerijalnoj – jezičnoj baštini slatinskog kraja. Naglasit će se velika doseljavanja tijekom 18. i 19. stoljeća, kad su vlasnici imanja na slatinskom području bile vlastelinske obitelji Pejačević (1750. – 1841.), Schaumburg – Lippe (1841. – 1911.) i Drašković (od 1911. godine do Drugog svjetskog rata, tj. do nacionalizacije).

Najopsežniji je prikaz 19. i prve polovice 20. stoljeća kad je Slatina započela svoj gospodarski i kulturni razvoj, ima najviše prikupljene građe iz toga vremena. To je vrijeme stanovanja vlastelinskih upravitelja prikazano ambijentalno uređenom sobom. Izdvojen je dio ratnih zbivanja (Prvi svjetski rat, Drugi svjetski rat) kad su se dogodile najveće demografske i kulturološke promjene. Podatci vezani za vrijeme 19. i 20. stoljeća vezani su uz razvoj gospodarskih prilika, društvenih odnosa, napretka statusa grada, kulture, sporta i sličnih tema.

Povjesna slika Slatine uključit će i život u socijalističkoj Jugoslaviji kad je Slatina imala ime Podravska Slatina. Završit će prikazom formiranja samostalne hrvatske države, Domovinskim ratom i naglaskom na doprinos 136. slatinske brigade i poginulih Slatinčana oslobođenju slatinskog kraja, ali i ostalog dijela Hrvatske. (Naknadno je u prizemlju, neposredno do prostorije Udruge roditelja poginulih branitelja postavljen na puno većem prostoru stalni postav Domovinskog rata na slatinskom području, otvoren 2014. godine).

Tema Nauk vjere / Vjeronauk govori o vjerskom životu u Slatini i prikazuje ju kao većinsku rimokatoličku (Župa sv. Josipa, Župa bl. Ivana

Detalj stalnog postava Zavičajnog muzeja Slatina

Merza), ali tijekom povijesti kao višekonfesionalnu sredinu (pravoslavna, protestantska i židovska vjerska zajednica).

Risanje slobodno i pjevanje / Likovni i Glazbeni odgoj spojeni su arhitektonski u jednu cjelinu gdje su izložena djela likovnih umjetnika – slatinskih zavičajnika (Vladimir Udatny, Kornelije Tomljenović, Dragan Milošević, Viktor Liebl, Mirna Fedoran, Dušanka Janković-Jablanović), a pjevanju je posvećen dio koji podsjeća na tradiciju seoskih glazbenih sastava, čestitare imendana, kao i na gradske pjevačke zborove.

Postav se nastavlja temom Prirodopisa gdje se prezentiraju dvije osnovne teme – životinjski svijet Papuka i rijeke Drave, kao i specifični slatinski reljef – ravnica na sjeveru koja se preljeva u bregovito gorje na jugu, s istaknutim turističkim destinacijama (Jankovac, arboretum Lisičine, geološki lokalitet Rupnica, pustara Višnjica i dr.). Ponuđena molitva iz šume Jankovca postavljana na pločama početkom 20. stoljeća svojom molitvom da prirodu moramo poštivati kao i čovjeka pokazuje i danas aktualnu temu zaštite okoliša.

Muzej posjeduje u svojim zbirkama mnogobrojne predmete iz slatinskih obrtničkih radionica koje će se uskcesivno prikazati uz školski predmet Gospodarstvo i gospodarski ručni rad dječaka. Za samo otvorenje izložena je stolarska obrtnička radionica koja naglašava slatinsku dugu i važnu tradiciju obrade drveta, temeljenu na bogatstvu okolnih šuma, a podsjeća da je tvornica namještaja „Gaj“ bila ne samo mjesto gdje je radilo nekoliko tisuća radnike već i simbol samoga grada.

Ručni rad djevojčica prikazuje raznoliko tekstilno rukotvorstvo kraja, a za otvorene postava izložena je građa iz sela Sopja, Noskovaca i Gornjeg Predrijeva, tzv. „sopjanskog kulturnog kruga“, koja po osobinama tekstilnog rukotvorstva čini malu zaokruženu kulturnu cjelinu prepoznatu na nacionalnoj razini. Nošnje su jedinstvene po gustom jednožičnom tkanju crvenim i plavim nitima (pregače i rupci), po upotrebi usnovanog platna, domaćih tkanja i veza.

Osim na nošnji, vez se primjenjivao i na kućnom tekstu, kao i vezivanje resa na završetku ručnika *splet*, izrada čipke prepletom običnom iglom nizom uzličja i omčica od bijelog, plavog konca – *zavezanc*, osim toga i kukičanje, necanje te ručno i strojno šupljikanje. Karakterističan dio muških nošnji sela uz Dravu su pregače *fertuni*.

Muzeološka koncepcija, ali premali prostor postava doveli su do toga da je dio namijenjen izlaganju Etnografske zbirke skučen u odnosu na raznolikost i bogatstvo etnografske građe koju Muzej posjeduje. No, taj će se nedostatak moći ukloniti jer koncepcija omogućuje fleksibilnost – povremenu promjenu i izlaganje ostalih predmeta iste teme (drugi obrt, tekstilno rukotvorstvo ostalog dijela slatinskog kraja, drugi likovni umjetnici i sl.) u za to predviđenim arhitektonskim dijelovima, bez straha da će se narušiti cjelina usvojene koncepcije.

Tema Kućanstvo i higijena također uključuje dio tekstilnog rukotvorstva, a govori o tradicijskom stanovanju na području djelovanja slatinskoga muzeja i prikazuje ambijentalno uređenu kuhinju s inventarom koji sugerira osnovne kuhinjske procese: priprema hrane, čuvanje posuđa i obavljanje higijene ukućana.

Detalj stalnog postava Zavičajnog muzeja Slatina

Osim toga, ponuđeni recept za izradu domaćeg sapuna od ostataka hrane, masti, citat iz školskog udžbenika sugeriraju štedljivo ponašanje domaćice, recikliranje kao usvojeni način ponašanja u kućanstvu sve do sredine 20. stoljeća.

Kroz Računstvo i geometriju prikazuje se Slatina kao trgovačko mjesto, mjesto razmjene dobara za novac te mjerenje i računanje u trgovini. U toj se temi naglašava da je učenje matematike bilo važno za usvajanje upravo vještina računanja „da čovjeka ne prevare u trgovini”.

Nastava se u u slatinskoj pučkoj školi odvijala na hrvatskom nastavnom jeziku – Narodni jezik, ali spominje da su postojale škole na jeziku manjina (njemački i mađarski nastavni jezik). Posjetitelje upoznaje da su slatinski zavičajnici – književnici i znanstvenici narodnim – hrvatskim jezikom pisali djela nacionalne važnosti (Viktor Žmegač, Boris Kelemen i Mirko Jirsak) i da Slatinčani s ponosom čuvaju sjećanja na njih, a naročito slatinski muzej u čijim su nekadašnjim prostorima – školi sricali svoja prva slova pismenosti.

Danas zaboravljenom školskom predmetu Krasnopis nekad se posvećivala velika pozornost jer su njime pisane školske spomenice, zadaćnice i dokumenti, a vješti krasnopisači mogli su dobiti dobar posao u državnim službama.

Jedini školski predmet koji je ostao nedovršen je Gimnastika. Prostor za njega odvojen je od jedinstvenog prostora stalnog postava, ali je u međuvremenu građevinski ureden i građa se obrađuje. Okosnica toga dijela stalnog postava ostavština je Slatinčana Gorana Perkovca, kapetana hrvatske rukometne reprezentacije koja je na Olimpijskim

igrama u Atlanti osvojila zlatnu olimpijsku rukometnu medalju. Kako je sport i danas značajna društvena djelatnost koja okuplja veliki broj, naročito mladih ljudi, u postavu će se prikazati i ostali uspjesi slatinskih sportskih ekipa ili pojedinačaca, a za što je koncepcija pripremljena.

Treba spomenuti da su tijekom izrade stalnog postava ugledni hrvatski glazbenik svjetskog glasa Milko Kelemen i njegova supruga Miroslava poklonili gradu Slatini važnu zbirku grade koja govori o njegovu djelu i radu te da je donacija izložena kao zasebna cjelina Zbirka Milka Klemena u izdvojenom prostoru u potkovlju. Otvorena je 2014. godine.

Iste je godine otvorena i Spomen-soba Domovinskog rata u prizemlju zgrade, zahvaljujući velikoj suradnji s Udrugom roditelja poginulih branitelja Slatine i Orahovice.

Zavičajni muzej Slatina dovršio je svoj stalni postav zahvaljujući predanosti zaposlenika, osnivača da predstave na jednom mjestu organizirano interpretiranje slatinske kulturne baštine, da omoguće posjetiteljima da se susretu s predmetima slatinske povijesti i kulture.

Treba spomenuti da su slatinskom muzeju, koji ima mali broj zapolenika, veoma pomogle susjedne baštinske ustanove – Gradske muzeje u Virovitici i Zavičajni muzej u Našicama, potom i sve ostale mujejske ustanove iz slavonsko-baranjskih muzeja, pa i one iz ostalih dijelova Hrvatske.

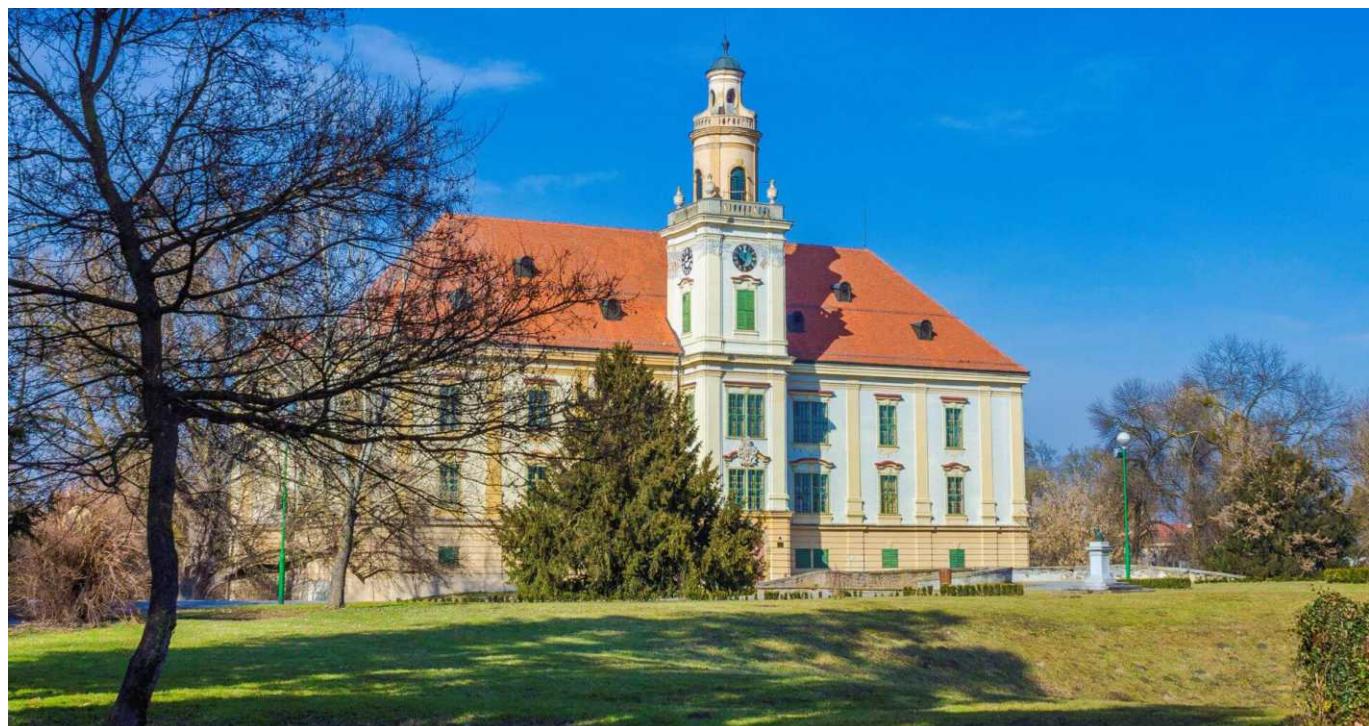
Prostor je ureden i opremljen zahvaljujući sufinciraju Ministarstvu kulture Republike Hrvatske, Gradu Slatini, a dio je financiran novcem iz prekogranične suradnje Hrvatska – Mađarska i gradova Szentlörinc – Slatina – Našice.

Detalj stalnog postava Zavičajnog muzeja Slatina

Mirjana Paušak,
Muzej Valpovštine u Valpovu

O RADU MUZEJA VALPOVŠTINE ILI ZAŠTO POSJETITI MUZEJ U VALPOVU

Dvorac Prandau-Normann – Muzej Valpovštine

Muzej Valpovštine je do Domovinskog rata imao postav općeg muzeja s različitim zbirkama. Nakon pauze od deset godina i ponovnog otvaranja u prvi plan stavlja se nekadašnji inventar dvorca Prandau-Normann u kojem Muzej ima svoje sjedište. Tako na postavljeno pitanje zašto među dvjestotinjak hrvatskih muzeja u Hrvatskoj treba posjetiti i Muzej Valpovštine, imamo argumentirani odgovor.

Valpovački muzej ima svoju posebnost, a to je dvorac u kojem je smješten i priču o dvjesti godina života i djelovanja valpovačkih vlastelina Prandau i Normann u tom prostoru.

Očuvanost cjeline kompleksa dvorca i povijesna slojevitost utvrde – dvorca kategorizira valpovački dvorac u tri najvrjednija dvorca u Hrvatskoj. Dvorac je cijelokupnim inventarom nacionaliziran 1946. godine u vrijeme dok je u njemu stanovała grofica Julijana Normann. Tako je dvorac u Valpovu rijedak primjer te vrste građevine sa sačuvanim originalnim inventarom nekadašnjih vlasnika iz redova plemstva.

Vizija budućnosti Muzeja Valpovštine proteklih je godina bila stvoriti prepoznatljivi valpovački zaštitni znak dvorac Prandau-Normann kao turističku odrednicu i stručnu odrednicu za proučavanje vlastelinstva. U tom smjeru nastavlja se i buduća djelatnost. Cilj je stvoriti prepoznatljivost brenda koji prerasta i okvire same države.

Prvi korak u tom smjeru učinjen je ove godine (2018.) sa zajedničkom izložbom *Valpovački vlastelini Prandau-Normann* u suradnji četiriju ustanova Osijeka i Valpova – Muzeja likovnih umjetnosti, Muzeja Slavonije, Državnog arhiva te Muzeja Valpovštine.

Predstavljena je građa valpovačkih vlastelina pohranjena u tim ustanovama. Bio je to iznimno kulturni događaj za Slavonice, ali i za publiku izvan Slavonije. Uz izložbu je tiskan i kvalitetan dvojezični katalog. Bogata građa valpovačkih vlastelina (umjetnička, arhivska, numizmatička, kulturno-povijesna, knjižnična i glazbena) tom izložbom i katalogom prvi je put sveobuhvatno predstavljena javnosti.

Dosadašnji pokazatelj uspješnosti naše vizije konstantno je povećanje posjeta dvorcu i Muzeju. Naš brend postaje prepoznatljiv u Slavoniji, ali i u ostalim dijelovima Hrvatske. Prilikom organiziranih posjeta Slavoniji grupe učenika i odraslih posjećuju valpovački dvorac. U skladu s postavljenim prioritetom djelovanja, brendiranjem valpovačkog dvorca s originalnim inventarom, domom vlastelinske obitelji tijekom dvaju stoljeća, u Muzeju su proteklih godina postavljane izložbe vezane za vlastelinstvo.

U nekoliko privremenih izložbi prikazan je utjecaj vlastelinske obitelji na građanski život Valpova (*Vatrogastvo u Valpovu – valpovački sv. Florijan, Odjeci Prvog svjetskog rata u Valpovštini, Obrtništvo u Valpovštini – multikulturalna zajednica, Tiskana građa iz ostavštine Prandau-Normann i dr.*). Otvoreno je i mnogo izložbi ostalih tematika vezanih za Dan muzeja, Noć muzeja i obilježavanje povijesnih obljetnica. Ugošćeno je više domaćih gostujućih izložbi, ali i inozemnih iz Austrije (1), Mađarske (2), Poljske (3).

Ostavština koju prezentiramo kroz luku glazbe, arhitekture i primijenjene umjetnosti

Jedan od stanovnika dvorca u Valpovu bio je i Karlo Prandau, skladatelj koji je doprinio usavršavanju fisharmonike (instrument koji je bio preteča harmonike). O tome je skladatelju pisao poznati muzikolog Franjo Kuhač u svojoj knjizi „*Valpovo i valpovački gospodari*“.

Naveo je i popis svih Karlovih notnih zapisa koji su se tada čuvali u ogromnoj vlastelinskoj biblioteci u Valpovu. Njegovu bratu, barunu Gustavu Prandau, posvećen je prijevod Katekizma glazbe iz 1875. godine s njemačkog jezika jer je bio pokrovitelj hrvatskog izdanja knjige. Taj prijevod, u kojem je na dvije strane tiskana zahvala, izložen je u valpovačkom muzeju. Gustav Prandau bio je i prvi direktor Glazbenog zavoda u Zagrebu. Arhiv u Osijeku posjeduje zahvalnicu koju je barunu Gustavu Prandau dodijelio spomenuti Glazbeni zavod. Kao prvom donatoru orgulja za Musikverein u Beču, ime baruna Gustava Prandaua ugravirano je na središnjoj svirali u prospektu tih orgulja¹. Uz to, barun Gustav Prandau je uz Josipa Juraja Strossmayera najveći donator za JAZU,

danas Hrvatsku akademiju znanosti i umjetnosti. Grof Rudolf Normann (druga generacija Normanna u Valpovu), sin Ane Marije i grofa Konstantina Normanna, poklonio je biskupski štap biskupu Strossmayeru povodom pedeset godina biskupovanja i posvete osječke konkatedrale. Štap na kojem je ugraviran grb grofova Normann čuva se u Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji, a povremeno ga koristi i sam biskup. Još jedna zanimljivost povezuje tu obitelj s osječkom konkatedralom. Članovi obitelji donatori su sedam vitraja među kojima i tri na centralnom mjestu u apsidi iznad glavnog oltara. Ispod prikaza na vitrajima izrađeni su u istoj tehnici i obiteljski grbovi.

Zgradu na glavnom osječkom trgu također su izgradili Normanni. Danas je to sjedište Osječko-baranjske županije. Do prije nekoliko godina slabo je bio poznat podatak o graditeljima te palače, ipak, posljednjih godina sve se više spominje u javnosti, dok za crkvene vitraje malo tko zna. Također je slabo poznato da se u kapucinskoj crkvi, koja se nalazi u neposrednoj blizini zgrade Županije, na ogradi kora nalazi natpis da su donacije za orgulje na koru dali grofovi Pejačević i baruni Prandau. Nekada se na mjestu palače koju su izgradili Normanni nalazila stara osječka rezidenциja baruna Prandau. Bila je to malo niža zgrada od današnje. U Muzeju Valpovštine izložena je fotografija osječkog trga s prvotnom zgradom baruna Prandaua.

Kako su u Muzeju Valpovštine različiti predmeti iz ostavštine vlastelinske obitelji, građa Muzeja ima neke raritete i posebnosti. To su predmeti vezani za vladare. Grofovi Normann njemačko su plemstvo koje je grofovstvo dobilo od württemberškog kneza za pomoć u stvaranju kneževine². U Muzeju postoje litografije potpisane s Philip Cristian barun Normann i poslije Philip Cristian grof Normann.

Tu je i prekrasna čaša s mesinganim secesijskim okvirom na kojoj su ugravirane godine 1803. i 1903.

¹ Stanić, Damir. 2007. *Barun Gustav Prandau (1807. – 1885.) – ljubitelj glazbe i mecena, „Valpovački godišnjak”*.

² Paušak, Mirjana. 2012. *70 godina od smrti posljednjeg valpovačkog grofa*, Valpovo.

Čaša je izrađena povodom stogodišnjice utemeljenja kneževine Württemberg. Riječ je o području kod Stuttgarta u kojem se i danas nalazi dvorac Ehrenfels po kojem su grofovi Normann dobili pridjev ehrenfelški.

U fundusu Muzeja su skice i crteži obiteljskih grbova, rad Ernsta Krahla koji je autor i grba Republike Austrije nakon propasti Austro-Ugarske Monarhije. Vlastelinstvo je posjedovalo i bogata lovišta. U Muzeju Valpovštine u lovačkoj sobi koju krase mnogobrojni lovački trofeji, izložena je i fotografija Ernsta Günthera, brata posljednjega njemačkog cara Wilhelma II. Na fotografiji je potpis vojvode, a na poleđini opaska da je bio u lovnu na jelene u lovačkoj kući u Normancima 1912. i 1913. godine. Lovačke su kuće bile bogato opremljene pa je u lovačkoj sobi Muzeja izložen i servis za ručanje i kavu s lovačkim motivima izrađen u Porzellan Haus Wahliss, ali i posude za higijenu, pa čak i noćne posude.

U izložbenim dvoranama moguće je pogledati i srebro za posluživanje i konzumiranje hrane, mahom izrađeno u radionici Josefa Carla Klinkoscha, jednog od najboljih kovača srebra koji je radio i za samog Franju Josipa I., kao i porculanske predmete poznatih proizvođača porculana, primjerice Maissen te porculan bečkog manufakture. Srebro ima otisnut ili reljefno izrađen grb obitelji Normann. Stakleni predmeti također posjeduju urezane inicijale R. N. (Rudolf Normann).

Na nekim porculanskim predmetima nacrtan je grb baruna Prandau. Postav soba i izloženi predmeti vode posjetitelje u ambijent života u dvoru u vrijeme kada su tu boravili vlastelini. Tako dio predmeta priča životne priče, poput vijenca s vjenčanja Julijane Normann rođ. plemenite Vest³. Zatim fotografije i uspomene na srebrni pir bračnog para Julijane i Rudolfa Normanna te fotografije sa zlatnogира.

U okviru ostavštine iz knjižne građe, najveći dio plemenitaške biblioteke nalazi se u Muzeju Slavonije. Tek jedan manji dio ostao je u posjedu valpovačkog dvorca. Danas vrijedna i lijepa „Knjiga cara“ („Das Buch vom Kaiser“) zauzima posebno mjesto na stalnoj izložbi, a zapravo je riječ o ilustriranom životopisu cara i kralja Franje Josipa I. Knjiga je tiskana 1898. godine u Beču,

Budimpešti i Leipzigu i remek-djelo je bečke secesije. Uvezana je u zlatnožutu kožu s ukrasima na prednjoj strani. Pohranjena je u svoju originalnu zaštitnu kutiju. Urednik knjige je Max Herzog, a autor Josip Alexander Freiherr von Helfert.

Knjiga je ukrašena ilustracijama čak petnaest umjetnika, među kojima i Josefa Hofmanna, kojega se danas, uz Klimta, smatra osnivačem bečke secesije te ilustracijama Kolomana Mosera⁴.

Fotografska plemenitaška zborka svjetskih razmjera

Kao bogati pripadnici plemstva, grofovi Normann putovali su Europom i Malom Azijom te kao suvenire donosili albume fotografija gradova iz tih krajeva. Muzej danas baštini dvadesetak albuma iz razdoblja od 1887. do 1889. godine u kojima su radovi tada najpoznatijih fotografa proputovanih destinacija. Albumi su digitalizirani te ih je moguće pogledati u okviru postava i muzejske izložbe ili kupiti kao suvenir Muzeja. Albumi gradova potječu iz devet država, a snimljeno je tridesetak gradova i mondenih ljetovališta.

Determinirano je dvanaest svjetski poznatih fotografa kao autore fotografija u albumima te dvije izdavačke kuće. Među njima su fotograf Guillaume Berggren (1835. – 1920.), Luigi Fiorillo (1847. – 1898.), Felix Bonfilsa (1831. – 1885.), francuski fotograf, poznat kao jedan od pionira fotografije na Bliskom istoku. Potom radovi braće Alinari, a riječ je o najstarijoj fotografskoj tvrtki koja još radi. Tvrtka danas posjeduje ogromnu arhivu fotografija i muzej fotografije u Firenzi.

Zatim su tu i radovi Giorgia Sommersa, jednog od najvažnijih i najplodnijih fotografa Europe 19. stoljeća, a bio je i službeni fotograf kralja Viktora Emmanuela II. Juan Laurenta, čije fotografije također posjeduje Muzej Valpovštine, bio je službeni fotograf španjolske kraljice. U Madridu se danas čuva oko 12.000 originalnih staklenih negativa toga fotografa. Tu su još i fotografije Emilija Beauchyja čije su fotografije objavljivane i u časopisima pa se smatra jednim od prvih

³ Paušak, Mirjana. 2017. *Vodič kroz zbirke*. Valpovo; Muzej Valpovštine.

⁴ Paušak, Mirjana. 2015. *Tiskana ostavština valpovačkih vlastelina*, Valpovo; Muzej Valpovštine.

španjolskih fotoreportera, kao i fotografije iz tvrtke Stengel & Co. sa sjedištem u Dresdenu.

Muzej posjeduje i velik broj privatnih fotografija članova obitelji. Fotografije članova barunske obitelji Prandau i grofovske obitelji Normann potječu iz 45 različitih fotografskih studija, iz deset država i trideset gradova. Mnogi od tih fotografa imali su poznate fotografске studije u kojima su fotografirane mnoge poznate osobe iz znanosti i umjetnosti, ali i iz kraljevskih obitelji. Kod fotografa Carla Pietznera (1853. – 1927.), koji je fotografirao i samog cara Franju Josipa I., rađene su mnoge fotografije iz muzejske zbirke. Portret grofice Julijane Normann snimljen je u studiju Ludwiga Grilicha (1855. – 1926.). Grilich je bio portretni fotograf koji je, između ostalog, portretirao i Johanna Straussa, Johannesa Brahmsa i Sigmunda Freuda. Treba spomenuti i fotografе kao što su Károly Koller (1838. – 1889.), Borsos Josef (1821. – 1883.) te Kallos Ozkar (1874. – 1955.), čije je fotografije objavljivao i „New York Times“. Tu su i radovi iz fotostudija „Adeler“, ateljea prof. Fritza Luckhardtta (1843. – 1894.) koji se specijalizirao za portrete slavnih, pogotovo umjetnika, te braću Winter.

Imamo i fotografije grofa Rudolfa Normana iz fotografskih studija u Ateni, Kairu i Sevilli. Grof je fotografiran u narodnim nošnjama, a na fotografiji iz Atene je datum 17. 2. 87. U Ateni je snimljen i u studiju braće Rhomaides koji su poznati kao fotografi mnogih arheoloških lokaliteta. U Sevilli je snimljen u ateljeu fotografa Rodríguez (1863. – 1923.) koji je započeo svoju djelatnost u osamdesetim godinama 19. stoljeća na terasama Alhambre. U svom fotografском studiju fotografirao je turiste obučene u povijesne kostime, a prodavao je i razglednice kojima je bio autor. U Kairu je snimljen u poznatoj fotografskoj radnji Stromeyer and Heymann koji se navode kao glavni prodavači fotografija u turističkim vodičima onog vremena za Egipat.

Tijekom prve dvije ratne godine Prvoga svjetskog rata, grofica Julijana Normann i njezine kćeri vodile su bolnicu Crvenog križa. Postoji nekoliko fotografija bolnice i ranjenika, a jednu je snimio Franjo Svirčević, fotograf iz Osijeka⁵.

Jedna od posebnosti našeg Muzeja naslijedstvo je fundusa vlastelina koji su njegovali kult carske

obitelji. Tako smo vjerojatno jedini muzej u Hrvatskoj koji ima albume fotografija s proslave šezdeset godina carevanja Franje Josipa, a možda i jedini koji ima reprezentativnu knjigu cara.

Dva siva albuma Kaiser Huldigungs Festzug 1908. u tankim kartonskim koricama uspomena su na svečanost povodom šezdeset godina carevanja Franje Josipa. U oba albuma nalazi se po 35 fotografija svečane povorke. U povorci su prikazane žive slike koje su predstavljale povijest Habsburške Monarhije. Iza njih su išli predstavnici svih nacionalnosti carstva u narodnim nošnjama s glazbenim instrumentima. Bilo je više od 12 000 sudionika povorke (4000 u povjesnim slikama i 8000 u nacionalnim skupinama). Događaj je privukao oko pola milijuna gledatelja. Mimođod povorke trajao je tri sata. Za umjetnički dojam povorke bila je zadužena udruga mladih bečkih umjetnika Hagenbund. Hagenbund je bečka umjetnička udružnica koju su osnovali Heinrich Lefler i Joseph Urban 1900. godine. Udruga je imala odlučujući utjecaj na umjetničkoj sceni između 1900. i 1938. godine u Beču i srednjoj Europi. Likovni umjetnik Heinrich Lefler bio je zadužen za povjesnu scenografiju, a arhitekt Josip Urban za dizajn i carsku tribinu⁶.

Kapelica sv. Roka kao posljednje počivalište plemenitaša

Na Zelenom brijezu udaljenom kilometar od dvorca nalazi se zavjetna crkvica sv. Roka s kriptom i sedamnaest grobova s posmrtnim ostacima članova obitelji Prandau i Normann. Kapelicu je izgradio barun Ignaz Prandau, o čemu svjedoči latinski tekst uklesan na pročelju. Kapela je prvobitno izgrađena kao zavjetna, Ignjatov sin barun Gustav Prandau 1860. godine dao ju je temeljito obnoviti i podzidati kriptu⁷. U gornjoj lađi kapelice sv. Roka smješten je Memorijalni centar podunavskih Švaba, jedini takav u Hrvatskoj.

⁵ Paušak, Mirjana i Najman, Stjepan. 2014. *Odjeci Prvog svjetskog rata u Valpovštini*, katalog izložbe, Valpovo; Muzej Valpovštine.

⁶ Paušak, Mirjana. 2017. „Fotografska baština iz ostavštine grofovske obitelji Normann u Muzeju Valpovštine”, simpozij FBUM, Zagreb.

⁷ Lacković, Eduard. 2016. *220 godina kapelice sv. Roka u Valpovu*, Valpovo; Muzej Valpovštine.

Detalj izložbe *Valpovački vlastelini Prandau-Normann*Predstavljanje „Valpovačkog godišnjaka“
u dvorskoj kapelici Sv. Trojstva

Otvorenie stalne izložbe Geološke zbirke

Nastup puhačkog orkestra DVD Valpovo
povodom Dana muzeja

Razgled kripte i memorijalnog centra dio su ponude muzeja u Valpovu.

Izdavačka djelatnost muzeja, izlaganja djelatnika na stručnim skupovima i dodijeljena priznanja

Uz sve navedene izložbe tiskan je i katalog. Objavljen je i *Vodič kroz zbirke Muzeja Valpovštine* (2017. godine), prvi u šezdeset godina postojanja muzeja. Vodič ima pozitivne recenzije stručnjaka. Tu je i već spomenuti veliki zajednički katalog izložbe *Valpovački vlastelini Prandau – Normann* koju su upriličile četiri baštinske ustanove (MLUO, MS, DAOS i MV). U katalogu su dvije teme (*Svakodnevni život i Cripta u kapelici sv. Roka*) obradili djelatnici Muzeja Valpovštine, kao i katalog predmeta izloženih na valpovačkom dijelu zajedničke izložbe.

Mirjana Paušak, voditeljica Muzeja Valpovštine, izlagala je na simpoziju FBUM (Zagreb, 2017.), Znanstvenom skupu „Nijemci i Austrijanci u hrvatskom kulturnom krugu“ (2015. i 2017. godine) te 7. Međunarodnom znanstvenom simpoziju „Gospodarstvo istočne Hrvatske, vizija i razvoj“ (2018. godine).

Među priznanjima i zahvalnicama koje je Muzej dobio u proteklom razdoblju treba svakako istaknuti Plaketu grada Valpova za iznimna ostvarenja i doprinos razvoju muzejske djelatnosti, koju je dobila voditeljica Muzeja Valpovštine Mirjana Paušak 2016. godine, i Zahvalnicu povodom 50. Ljeta valpovačkog koju je ista primila te godine za veliki doprinos toj manifestaciji.

Ponosno ističemo i da smo jedna od destinacija na međunarodnom putu Zrinski – Sulejman (kulturno-turističkom projektu Hrvatske i Mađarske pod pokroviteljstvom EU).

Izdvojili smo samo najvažnije odrednice u radu našeg Muzeja, a izložbi i događanja bilo je, dakako, mnogo više u razdoblju od 2011. do 2018. godine.

O radu Muzeja svake godine donosimo opširniji izvještaj u „Valpovačkom godišnjaku“ koji se svake godine predstavlja čitateljima tijekom manifestacije Ljeto valpovačko.

Tomislav Kuna,
Muzej Belišće

REVITALIZACIJA MUZEJA BELIŠĆE

Zgrada Muzeja Belišće

Muzejska zbirka u Belišću otvorena je 30. travnja 1975. godine povodom 90. obljetnice Belišća u jednoj od najstarijih stambenih zgrada Belišća. Osnovalo ju je Društvo prijatelja starina Belišće. Muzeju pripada i kompozicija Spomen-vlaka, bivše uskotračne željeznicе koja se u vreme otvaranja Muzeja nalazila na nekadašnjoj željezničkoj stanici Belišća.

Poslije otvaranja zbirke koja je zauzimala samo polovicu zgrade, a čiji je elaborat za postavku izradio tadašnji predsjednik Društva prijatelja starina Ferdinand Pilicar, uz materijalnu pomoć Belišća, nastavilo se sa sakupljanjem eksponata i traženjem prostora za proširenje zbirke na cijelu zgradu.

Nekoliko godina kasnije Društvo prijatelja starina za zbirku dobiva cijelu muzejsku zgradu te započinje njezinu adaptaciju. U to je vrijeme na čelu Društva Franjo Štok, potom Dragutin Gibičar. Poslije završene adaptacije zgrade, započinju i radovi na novom, proširenom postavu Muzeja, prema elaboratu kustosice Zdenke Frajtag, koji je svečano otvoren 2. veljače 1980. godine. Od tog datuma Muzej je radio neprekidno do Domovinskog rata kada je većina kulturnih objekata u

gradu pretrpjela znatne štete.

Godine 2011. Muzej je došao pod skrb Grada Belišća i Upravnog odjela za društvene djelatnosti.

Svoju modernu transformaciju Muzej je dočekao 2015. godine. Zgrada Muzeja, kao i dvije najstarije zgrade u sklopu kompleksa zgrada u „Pekmez ulici“ u Belišću, 2015. godine potpuno je obnovljena u okviru europskog ILPAN projekta prekogranične suradnje Mađarska – Hrvatska čiji je cilj industrijsku baštinu pokazati kao novu turističku ponudu.

Tako se dosadašnja, obnovljena zgrada Muzeja koristi za izlaganje industrijske baštine tog kraja, ostali su muzejski sadržaji postavljeni u jednoj od najstarijih kuća u Belišću te posjetitelji tamo mogu pogledati postav sa sadržajima iz kulturnog, društvenog i sportskog života grada i prigradskih naselja. Isto tako, u istoj zgradi Belišća nalazi se izložba prapovijesnih eksponata. Ta lijepa kolekcija sadrži nalaze čak od vremena dinosaura, preko neolitika, brončanog doba, sve do rimskog i turskog razdoblja. Posjetitelji će moći prošetati drevnom prošlošću u potrazi za načinom života ljudi na tom području tisućama godina unazad.

Slikar i kipar Zdenko Krulić, volonter u radovima obnove drvenih eksponata u Muzeju Belišće

Uz Muzej, jedna od obnovljenih zgrada dana je na korištenje Turističkoj zajednici grada Belišća za njihove uredske prostore. Također, dio zgrade namijenjen je kao galerijski prostor prikidan za različita događanja.

U travnju 2016. godine održana je kiparska kolonija „Tvornički radnik” koja je bila restauratorsko-zaštitnog karaktera. Naime, kao rezultat te akcije obnovljeno je četrnaest drvenih skulptura izrađenih u drugoj polovici prošlog stoljeća.

Predstavljajući radnike Belišća, te vrijedne skulpture djela su vrsnih kipara i predstavljaju važnu baštinu grada Belišća.

Kolonija je organizirana i provedena isključivo volonterskim radom. Idejni začetnici tog projekta su Zdenko Krulić (član Hrvatskog društva likovnih umjetnika), Udruga za kulturu i umjetnost „ZUM” te Tomislav Kuna, voditelj Muzeja Belišće.

Skulpture su trajno izložene na površini između novoobnovljenih „pekmecica”.

Neolitički nalazi potječu s lokaliteta *Staro Valpovo*, istraživala ga je dr. sc. Jasna Šimić 2006. godine. Na ukupno istraženoj površini od 1625 m² istraživani su naseobinski objekti starčevačke i sopske kulture.

Također, na lokalitetu su važni nalazi kalotastih peći te groba s ostatcima pokojnika u zgrčenom položaju bez grobnih priloga.

Među pokretnim nalazima s tog lokaliteta važne su: kamene sjekire, ukrašeni keramički ulomci, ulomci oksidijana, keramički utezi, pršljeni, životinjske kosti. Arheološki sloj debljine je 1,20 m., gdje se pojavljuje zdravica.

Proširenje stalnog postava – Arheološki postav, Muzej Belišće

Neolitički nalazi s lokaliteta Staro Valpovo

U novoj zgradi Muzeja također se nalaze prostorije posvećene DVD-u Belišće, Etnografskoj zbirci koja sadrži predmete iz svakodnevne upotrebe, postolarski alat, glazbene instrumente te školski pribor; biblioteku Muzeja sačinjenu većinom od stručne literature koja je dostupna za posudbu posjetiteljima Muzeja na zahtjev voditelju Muzeja i na kraju prostorija za sportaše koji su zadužili grad Belišće svojim uspjesima na tom području.

Obje zgrade Muzeja opremljene su vrhunskom multimedijском opremom (audioopremom i videoopremom) koja doprinosi ugođaju u novim muzejskim prostorima. Tu je opremu financiralo Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i Grad Belišće.

Zgrada staroga muzeja, uz navedena poboljšanja i fizičku obnovu, doživjela je svojevrsnu transformaciju u načinu prezentacije eksponata te, inkorporirajući trinaest intarzija u drvetu i impozantno

obiteljsko stablo obitelji Gutmann, daje posjetiteljima priliku da dožive stari postav u novom ruhu.

Postav Slavonsko-podravske željeznice u Muzeju Belišće

Stari muzej sadržava prostorije posvećene obitelji Gutmann, tvornicama tanine i poluceluloze, tvornici strojeva, pilani, slavonsko-podravskoj željezničici, laboratoriju te urbanističkom razvoju grada Belišća.

Otvorenie nove zgrade Muzeja Belišće 2016. godine

Konzervacija bibliografske građe uz pomoć knjižničarke Ivane Ranogajec

Muzej Belišće još je jedna od brojnih uspješnih priča grada Belišća, no ona je još u razvoju, s mnogim projektima i suradnjama u planu tijekom narednih godina. Svi ljudi dobre volje i ljubavi prema kulturi pozivaju se da posjete Muzej Belišće, uživaju u onome što ima za ponuditi te se pozivaju za suradnju u njegovu dalnjem napredovanju.

Restauracija namještaja iz ostavštine obitelji Gutmann, Muzeja Belišće?

Od 2016. godine do kraja ljeta 2018. godine važno je izdvojiti dva događaja koja se ipak ističu ispred svih ostalih aktivnosti Muzeja, a to su:

- obnova potkrovlja Muzeja uz financiranje Ministarstva kulture Republike Hrvatske s otprilike 100 000 kuna te sufinanciranje Grada Belišća s 15 % ukupnog iznosa, sanirano je i uređeno cjelokupno potkrovilo Muzeja Belišće. Tim radovima Muzej je dobio multifunkcionalan prostor koji danas služi kao arhiv Muzeja i gradske knjižnice, prostor za restauracije, skladišni prostor za kulturne udruge koje nemaju svoje službene prostorije itd.

- osamostaljenje Muzeja kao posebne ustanove u kulturi najvažniji korak u dalnjem razvoju Muzeja odavanje je Muzeja od Gradske uprave te postajanje samostalne institucije registrirane na Trgovačkom sudu u Osijeku.

Osim samostalnosti u djelovanju i razvoju, Muzej može kao jedinstvena pravna osoba prijavljivati projekte za natječaje Ministarstva kulture Republike Hrvatske u nadi da će se ostvariti nova sredstva i potaknuti daljnji razvoj ustanove.

Marija Mihaljević, Vesna Kolić Klikić, Miroslav Pišonić,
Gradski muzej Nova Gradiška

DJELATNOST GRADSKOG MUZEJA NOVA GRADIŠKA OD 2011. DO 2017. GODINE

Gradski muzej Nova Gradiška

Gradski muzej Nova Gradiška (dalje u tekstu: GMNG) obavljao je svoju djelatnost na prostoru zapadnog dijela Brodsko-posavske županije (od Okučana do Nove Kapele) u skladu sa Zakonom o muzejima, muzejskim pravilnicima i osnivačkom aktu. GMNG je muzej općeg tipa i sakuplja, istražuje i prezentira materijalnu građu i nematerijalnu baštinu na cijelom zapadnom prostoru Brodsko-posavske županije.

S obzirom na to da je GMNG od 2011. do 2017. godine bio izmjешten zbog obnove, rad u svim područjima muzejske djelatnosti bio je znatno otežan. Uz nemogućnost rada s građom koja je bila izmjешtena u teže dostupne gradske prostore, bilo je problema i oko izložbene djelatnosti jer se odvijala na nekoliko lokacija i svi sadržaji prilagođavali su se prostorima, često neadekvatnim, u kojima se moglo izlagati. Bez obzira na navedene činjenice, entuzijazmom zaposlenika, izložbena djelatnost kontinuirano se odvijala za vrijeme obnove zgrade.

S normalnim muzejskim radom nastavlja se na-

kon povratka u zgradu Muzeja u drugoj polovici 2017. godine. Radovi na obnovi i adaptaciji jednog dijela potkrovlja nastavljeni su i te godine te se privode kraju, čime su stvoreni uvjeti za pripremne radove i realizaciju stalnog postava koji Gradski muzej nije imao od postava NOB-a.

Prvotno idejno rješenje prostora Muzeja bilo je cjelovito i riješilo bi čuvaonice, galeriju i stalni postav. U njega je bila uključena susjedna, spojna građevina (danasa Općinski sud), kao i dogradnja na zapadnom dvorišnom dijelu. Navedeno rješenje neće se realizirati iz objektivnih razloga te se pristupilo uređenju postojeće zgrade i potkrovlja susjedne zgrade, čime su muzejski problemi samo djelomično riješeni pa se tako iznimno vrijedna dokumentarna građa, arhivska građa, knjižnica 18./19. stoljeća, namještaj i veći dio arheološke građe nalazi izvan Muzeja. Dio građe (slike, umjetnine, etnološki i građanski tekstil i dr.) pohranjen je u čuvaonicama Muzeja na novim policama i u odgovarajućim mikroklimatskim uvjetima, zahvaljujući sredstvima Mini-

starstva kulture Republike Hrvatske i Grada Nove Gradiške. Osnivač, Grad Nova Gradiška, aktivno surađuje s muzealcima u pronalasku najboljeg rješenja za objedinjenje građe i uređenje čuvaonica. Nadalje, Pučko otvoreno učilište „Matija Antun Relković”, Gradska knjižnica Nova Gradiška i Gradski muzej, iako samostalne ustanove, dijele isto tajništvo i računovodstvo te je vrijeme da se potpuno razdvoje kako bi sve tri ustanove mogle kvalitetnije raditi i potpuno samostalno djelovati. Navedena pitanja čuvaonica i stalnog postava, kao i potreba ekipiranja jačega stručnog tima, stvaranje tehničke ekipe i vlastitog tajništva s računovodstvom, prioriteti su Muzeja.

Rad kustosa u Muzeju odvijao se u četirima odjelima: Arheološkom odjelu (ujedno i ravnateljica Muzeja), Etnološkom odjelu, Kulturno-povijesnom odjelu i Galerijском odjelu.

U proteklom razdoblju u svim se odjelima prikupljala građa prema jasno profiliranim planovima, a svi muzejski sadržaji – istraživanja, otkupi, izložbe, edukativni sadržaji i sl. ovisili su, osim navedenih problema s prostorom, i o financijskim sredstvima.

U Arheološkom odjelu najveći je priljev građe s dokumentacijom koja se prikuplja sustavnim, zaštitnim arheološkim pregledima i istraživanjima na području novogradiškog Prigorja i Posavine. Za dugoročni projekt Arheološka slika naseljenosti novogradiškog kraja od prapovijesti do kraja 16. st. provedeno je više vrsta arheoloških istraživanja i dokumentiranja. Tako je 2013. godine završeno višegodišnje arheološko istraživanje prapovijesnog nalazišta Slavča – Nova Gradiška (pokrenuto 1997. godine u suradnji s Odsjekom za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu). Sustavnim arheološkim iskopavanjima otkrivene su kulture i populacije iz razdoblja neolitika i eneolitika: sopotska, lašinska, kostolačka i vučedolska (5. – 2. tisućljeće pr. Kr.).

Kontinuirano se provode i sustavna arheološka istraživanja brončano-dobnih lokaliteta kod sela Mačkovac (Oštrovi – nekropola i Crišnjevi – naselje) u suradnji s Institutom za arheologiju (dr. sc. Hrvoje Kalafatić). Istraženo je više od 125 paljevinskih grobnih ukopa i dio naselja iz 14. – 12. st. pr. Kr. Pored istraživanja, dio materijala restauri-

ran je i konzerviran te u pripremi za stalni postav. Godine 2011. u suradnji s Ministarstvom kulture Republike Hrvatske, Upravom za zaštitu spomenika kulture i Konzervatorskim odjelom u Slavonskom Brodu pokrenuta su terenska rekognosiranja srednjovjekovnih lokaliteta te konzervatorsko-arheološka istraživanja. U sklopu obnove srednjovjekovne utvrde Gračanica (2011.), u suradnji s R. Ivanušcem i dr. sc. Z. Horvatom, nastavljeno je iskopavanje u grabi s ciljem otkrivanja sustava funkcioniranja pokretnog mosta, a za potrebe izrade projektno-izvedbene dokumentacije za obnovu i prezentaciju kompleksa kaštel Gračanica.

Iste godine pokrenuta su konzervatorsko-arheološka istraživanja srednjovjekovne utvrde Bijela Stijena (Općina Okučani). Arheološka istraživanja traju i dalje, a njima je utvrđeno više graditeljskih faza te mnogo pokretnoga arheološkog nalaza. S iskopavanjima se provode i privremeni radovi na konzervaciji otkrivenih građevnih struktura.

Godine 2012. pokrenuta su konzervatorsko-arheološka istraživanja templarske – ivanovačke utvrde Rašaška (Račeša). Otkriveni ostaci arhitektonskog sklopa kvalitetne su obrade i, uz pokretne nalaze arhitektonske kamene plastike, jedinstven su primjer križarskog graditeljske baštine na tim prostorima.

U studenom 2011. godine provedena su konzervatorsko-arheološka istraživanja u Staroj Gradiški na mjestu porušenoga franjevačkog samostana i crkve sv. Mihaela arkandela. Osim utvrđivanja ostataka temelja barokne crkve, otkriveni su i ostaci starijih građevnih struktura (tri graditeljske faze 14. – 18. st.).

Tijekom srpnja 2012. godine nastavljena su konzervatorsko-arheološka iskopavanja u Staroj Gradiški oko Sjeverne Kurtine. Otkriveni su i ostaci temelja porušene Kurtine te su otkriveni ostaci mosta.

Od 2015. do 2017. godine nastavljena su konzervatorsko-arheološka istraživanja oko Kule (Kavallira) Stara Gradiška (Spomen-područje Jasenovac – studeni/prosinac). Uz ostatke baroknih temelja, otkriveni su ostaci drvenih gradnji te veći broj kasnosrednjovjekovnih i novovjekovnih nalaza.

Godine 2013. pokrenuta su istraživanja Ivandola (suradnja s pročelnikom dr. sc. Žarkom Španičekom i konzervatoricom arheologinjom Viktorijom Ciganović) te su otkriveni ostaci jedinstvene sakralne građevine (rotunde). Stilske značajke sakralne građevine, način zidanja, materijal kojim je zidana (klesanci), njegova obrada, detalji, kao i tlocrt okvirno ga datiraju u razdoblje romanike (13. st.).

Općina Gornji Bogićevci 2014. je godine u sklopu revitalizacije kulturne baštine pokrenula, u suradnji s Muzejom, arheološka istraživanja srednjovjekovne ivanovačke utvrde sv. Ivan Trnava u Gornjim Bogićevcima. Istraživanjima je utvrđeno kako se radi o drvenoj fortifikaciji.

U sklopu obnove grobljanske kapelice Svih svetih na gradskom groblju u Novoj Gradiški (Prvča) provedena su konzervatorsko-arheološka istraživanja i otkriveni su ostaci iz razdoblja neolitika, sopotske kulture te iz kasnoga srednjeg vijeka (suradnja s dipl. pov. umj. Ratkom Ivanušcem, Ministarstvom kulture Republike Hrvatske, Konzervatorskim odjelom Slavonski Brod).

Pored sustavnih istraživanja 2015. godine u Luci Slavonski Brod provedena su istraživanja lokaliteta Ruščica – Glogove – Praulje (badenska i lasinjska kultura te srednje brončano doba).

Godine 2017. u naselju Zapolje, okolica Nove Gradiške, zaštitnim istraživanjima otkriveno je naselje i nekropola iz kasnoga brončanog doba te naselje iz razvijenoga i kasnoga vijeka.

Uz arheološka istraživanja provedeno je više rekognosciranja, restauracija arheoloških nalaza i analiza u suradnji s ostalim ustanovama i institucijama.

Kvalitetna i stručna suradnja odvija se i na iskopavanju na prapovijesnom nalazištu *Glavčice* kod sela Doline s Institutom za arheologiju iz Zagreba (dr. sc. Daria Ložnjak Dizdar i dr. sc. Marko Dizdar). Istraženo je više tumula i naselje s više faza života iz kraja brončanog doba.

U Arheološkom odjelu su tijekom 2011. godine organizirane dvije izložbe u suradnji s Ministarstvom kulture Republike Hrvatske i Konzervatorskim odjelom: *Utvrda Gračanica – Lechowac 2011.* – suradnja s autorima Ratkom Ivanušcem i dr. Zorislavom Horvatom, koje je pratila prigodna prezentacija i predavanje te izložba povo-

dom 250. obljetnice novogradiške župe, također organizirana u suradnji s Konzervatorskim odjelom, *Kulturna baština Nove Gradiške*, autora Marije Mihaljević i Ratka Ivanušca, uz prezentaciju filma u trajanju 20 minuta.

Godine 2015. s Institutom za arheologiju, prigodom Noći muzeja organizirana je izložba *Život u Dolini na Savi krajem brončanog doba* autora Darije Dizdar Ložnjak, Marka Dizdara i Marije Mihaljević, kojom su predstavljeni rezultati sustavnih arheoloških istraživanja u Dolini na Savi.

Iste godine organiziran je i znanstveni skup povodom 250. obljetnice Župe BZBDM u Novoj Gradiški i prošlosti Nove Gradiške.

Arheološki odjel trenutačno skrbi o Prirodoslovnom odjelu (donacijama novogradiških zavičajnika, obitelji ljekarnika Danijela Dieneša te prof. Vidakovića) i Numizmatičkoj zbirci s obzirom na to da nemamo zaposlenu stručnu osobu za tu zbirku.

Kulturno-povijesni odjel u proteklom je razdoblju upotpunjen s dosta raznovrsne građe i dokumentacije, istraživanjima, darovanjem i otkupom. Izdvajamo otkup cijelovite sobe poznate novogradiške tvornice pokućstva „Kruljac i sinovi“ te dnevne i spavaće sobe. Navedena građa otkupljena je od gospodina Hrvoja Salopeka, a namještaj ima više značnu vrijednost jer je vezan i za naše zavičajnike, odnosno uglednu mlinarsku obitelj Matokanović. Osim vrijedne zbirke namještaja koja je vezana za razdoblje između dvaju ratova te gospodarstvo i obrt, prikupljeni su i brojni pojedinačni predmeti, unatoč činjenici da kustos nije cijelo vrijeme bio prisutan (porodiljni i odlazak na drugo radno mjesto). Uz rad kustosa povjesničara, taj su odjel većim dijelom pokrivali kustosi Arheološkog odjela i Etnološkog odjela. U odjelu je od 2011. do 2017. godine održano više izložbi i objavljeno je mnogo stručnih radova (kustosica Danijela Juranović i viša kustosica Marija Karlovčan Subić), a neke od izložbi i radionica su: Mirka Klarić – *Sjećanja*, suradnja s Hrvatskim narodnim kazalištem u Zagrebu i Hrvatskom radiotelevizijom; projekt *Moj naklon, milostiva*, radionica i izložba prigodom Noći muzeja (2011.); *Izložbom o izložbi, Za blagdanskim stolom, Povijest lječilišta na Strmcu: od Dječje*

bolnice Šumetlica do Bolnice sv. Rafaela (stalna izložba postavljena u prostorima Bolnice sv. Rafaela na Strmcu), *Što rade vrijedne ruke naših sugrađanki, Čarolija čipke i nakita, Svi na izbore...* Održano je i predavanje o povijesti Nove Gradiške za novogradiške srednjoškolce. Uz navedeno, objavljeno je i mnogo stručnih radova vezanih za područje Odjela, a provedeni su i istraživački radovi vezani za obrte i gospodarstvenike u novogradiškom kraju, odjevne predmete i modne dodatke tijekom prošlosti, a sve u kontekstu bogate povijesti tekstilne industrije novogradiškog kraja, kao i istraživanje o nekim aspektima demografske prošlosti Župe Nova Gradiška (1878. – 1880.) u kojem je analiziran natalitet te župe od 1878. do 1890. godine, spolna struktura krštenih/rođenih, zatim ritam začeća i rođenja po mjesecima za navedeno razdoblje, podatci o primaljama i krstiteljima, utvrđen je koeficijent maskuliniteta odnosno feminiteta u promatranom razdoblju, broj i spolna struktura krštenih blizanaca i broj nezakonite djece te njihov udio u ukupnom broju krštenih, otkrivaći u historiografiji dosad nepoznate činjenice iz demografske i obiteljske, pa i društvene povijesti novogradiške župe, utvrđena su i prikazana dosad neistražena demografska obilježja rimo-katoličkog stanovništva novogradiške župe. Uz navedeno, sustavno se radilo na inventarizaciji muzejske građe Kulturno-povijesnog odjela.

Etnološkom odjelu u proteklih je osam godina poklonjeno 169 predmeta, a sedam ih je kupljeno. Među prikupljenim su predmetima posebno važna dva gunjca, dva velika kožna kudmena, ženski kaputić (čurak) iz druge polovice 19. stoljeća i skute požeške varijante koje su u Opatovcu početkom 20. stoljeća preslojene crnim vezenicama. U tom je razdoblju terenskim radom dodatno prikupljeno više od 8 500 digitalnih fotografija i skenirano više od 1300 većinom posuđenih fotografija. Etnološki odjel već tri desetljeća prikuplja i terenske tonske snimke vezane za istraživanje pojedinih tema, a u proteklih je osam godina prikupljeno više od 160 sati terenskih tonskih zapisu. Svi su stariji tonski zapisi snimljeni na audiokasetama i minidiskovima digitalizirani i arhivirani u digitalnom obliku. Na terenu je provedeno više od 400 radnih dana. Građa i podatci za potrebe istraživanja Etnološkog odjela priku-

pljani su i u Državnom arhivu Zagreb, Državnom arhivu Požega, Državnom arhivu Nova Gradiška, Modernoj galeriji u Zagrebu, Gradskom muzeju Požega, Muzeju Slavonije u Osijeku, Etnografskom muzeju u Zagrebu, Hrvatskom povijesnom muzeju u Zagrebu, Franjevačkom samostanu Cernik, šumariji Lipik, katastru Pakrac.

Etnološki odjel Gradskog muzeja u Novoj Gradiški prije više je godina odredio svoje dugogodišnje projekte u sklopu kojih se provode istraživanja. Prvi je **Tradicijsko odijevanje zapadne Slavonije**, drugi **Tradicijsko vinogradarstvo**, treći **Prilozi biografiji Frane Novljana** (etnologa amatera, esperantista, osnivača Pučkoga otvorenog učilišta u Novoj Gradiški i profesora fizike na novogradiškoj Gimnaziji) i **četvrti *Svilogoštvo novogradiškog kraja***. U Novoj Gradiški je do 80-ih godina 19. st. djelovala druga po veličini svilana u Slavoniji, a dudov se svilac užgajao do 60-ih godina 20. st. Uz spomenuta su istraživanja usputno prikupljane balade za šetana kola, *bećarci*, *svatovci*, *drumarci*, pokladarci i pjesme koje se samo pjevaju. Tijekom proteklih osam godina restauratorica Iva Čukman iz Zagreba restaurirala je i konzervirala 31 predmet iz fonda Etnološkog odjela.

U suradnji s kolegom Miroslavom Pišonićem, voditeljem Galerijskog odjela, realizirana je izložba *Dječji portreti na starim fotografijama* i postavljena u prostoru Turističke zajednice u Ulici slavonskih graničara. Na izložbi su prezentirane fotografije iz različitih vremena koje su sačuvale stilске karakteristike trenutka u kojemu su nastale.

Od edukacijsko-pedagoških sadržaja Etnološki odjel organizirao je tri radionice u suradnji s odgajateljicom Jasminkom Kličić iz Dječjeg vrtića Nova Gradiška i starijim vrtičkim grupama. Prva je radionica nosila naziv *U susret novogradiškom glazbenom ljetu – muzejske tambure kroz likovni izraz djece iz gradskog vrtića*. Druga se radionica pod nazivom *Igračke naših prabaka izrađene rukama njihovih praunuka* sastojala od dviju radionica i izložbe. Prva je nosila naziv *Bara i Mara šokačke krpene lutke*, a druga *Ormar od blata*. Na izložbi je bilo postavljeno 57 krprenih lutaka i 56 ormara od glinenog blata, a sve su izloške izradila djeca starije skupine novogradiškoga Gradskog vrtića.

Zbog višegodišnjih poteškoća u prezentaciji muzejskih fondova nastalih zbog adaptacije zgrade Muzeja i s potrebotom da građanima pokažemo kako još uvijek radimo i postojimo, Etnološki je odjel postavio malu prigodnu uskrsnu izložbu u izlogu Ulice slavonskih graničara kojom je svima uputio uskrsnu čestitku.

Povratkom u zgradu Muzeja 2017. godine osiguran je odgovarajući izložbeni prostor pa je organizirana izložba pod nazivom *Uskrsna priča*. Za potrebe izložbe izrađene su 284 ptice od ispuhanih jaja i papira, raznobojnom vunicom izvezena 42 uskrsna jaja i ispečeno 8 uskrsnih pereca za blagoslov košara. Na njoj su bila izložena jaja šarana voskom, vezena vunicom i svilom, kartonska jaja iz 1930. godine, 66 čestitki s početka 20. st., fotografije Usksra u građanskoj kući, sedam fotografija različito oblikovanih cvjetnih grančica priređenih za blagoslov na Cvjetnicu i rekonstrukcija dijela interijera seoske kuće iz prve polovice 20. st., s vezenim jajima kao dekorativnim elementom. U prvom su dijelu izložbenog prostora na razapetoj mreži bile prezentirane 284 novozrađene ptice složene u jata, a izrađene su prema starinskom predlošku.

Izložba *Ulice Gradiške Nove* bila je koncipirana kao priča o novogradiškim ulicama i starinskoj mjesnoj arhitekturi koja se u većini slučajeva nije sačuvala. Na tablama se prate promjene u izgledu ulice i promjene na pojedinim građevinama, ali i promjene u izgledu gradskog parka.

Prezentiran je plan diobe sela Mala na Provincijal i Vojnu krajinu, plan prvoga industrijskog postrojenja (manufakture svile), zračni snimci mjesta, cimer s početka 20. st., koji se nalazio na trgovini Marković, rasvjetno tijelo javne rasvjete prije elektrifikacije 1913. godine i katastarski posjedovni plan mjesta. Uz izložbu *Ulice Gradiške Nove* tiskan je katalog.

Izložba *Ulice Gradiške Nove*

U organizaciji redakcije za narodnu glazbu i običaje HTV-a, Etnološki odjel sudjelovao je u snimanju emisije *U Drežniku na Sisvete* i u realizaciji emisije *Balade u šetanim kolima zapadne Slavonije*.

Smotra šetanih kola u Novoj Gradiški

Tijekom proteklih je godina voditeljica Etnološkog odjela Gradskog muzeja, Vesna Kolić Kličić pripremila rukopise za tisak vezane za istraživane teme i za usputno prikupljanje građe. U tom su odjelu priređeni rukopisi za knjige *Raspjevani Oroz; Oj, Gradiško, ravno polje; Vino pije, 'ko vinograd sad i prijepis* rukopisa guslarskih pjesama nepoznatog zapisivača iz 1888. godine i plan mjesta. Uz izložbu *Ulice Gradiške Nove* tiskan je katalog.

Voditeljica Etnološkog odjela sudjelovala je u radu povjerenstva za ocjenjivanje programa nastupa društava Požeško-slavonske županije, na priredbi „Mozaik” održanoj u Prekopakri, u povjerenstvu na priredbama „Mladost i ljepota Slavonije” u Starim Mikanovcima i u radu Udruge „Koraci baštine” (Zagreb) oko pripreme smotri šetanih kola te oko pripreme tekstova pjesama vezanih za šetana kola novogradiškog kraja. U Alilovcima kod Požege promovirala je knjigu Ivice Ciganovića *Kazivanja Čić' Ive Bar'ća* i surađivala s mnogim folklornim skupinama pakračkog, požeškog, novljanskog i novogradiškog kraja.

Etnološki odjel Gradskog muzeja u sklopu višegodišnjeg projekta tradicijskog odijevanja, koji je realiziran u dva dijela, tiskao je dvije monografije: *Ženske narodne nošnje zapadne Slavonije: Požega – Pakrac – Novska – Nova Gradiška* (2007. godine) i *Muške narodne nošnje zapadne Slavonije: Požega – Pakrac – Novska – Nova Gradiška*

(2015. godine). Uz promociju knjige u Novoj Gradiški i Požegi organizirana je i revija muških nošnji.

Revija na promociji muških nošnji

Galerijski odjel Gradskog muzeja Nova Gradiška svoj fundus, a koji je najvećim dijelom nastao djelovanjem Likovne kolonije Strmac (1971. – 1989.), nastoji popuniti djelima važnih likovnih/vizualnih umjetnika hrvatske likovne scene. Usprедno s njima, nastavlja se i prikupljanje djela zavičajnika – autora koji su svojim rođenjem ili djelovanjem vezani za novogradiški kraj. S obzirom na to da je začetnik kolonije bio Ferdinand Kulmer, spomenimo kako nije jedini zavičajnik, ujedno i bitan akter hrvatske likovne scene – tu su još i Ivo Kerdić, Ivan Domac, Ivan Pićelj, Antun Maračić, Damir Sokić. Djela nekih od spomenutih tek treba prikupiti.

Uobičajeno za muzejsku struku, radove umjetnika prikupljamo otkupima i/ili donacijama građana, kolekcionara te nepisanim pravilom da nakon povremene izložbe sam autor poklanja rad u trajno vlasništvo muzeju.

Od 2011. do 2017. godine zbog složenih uvjeta djelovanja Muzeja (adaptacija zgrade Muzeja), a time i otežane izložbene djelatnosti, nismo mogli organizirati izložbe bitnih autora naše likovne scene. Unatoč tome, u spomenutom razdoblju fundus Galerijskog odjela upotpunjena je s više od četrdeset novih akvizicija. Treba spomenuti

dijelom otkupljenu i dijelom poklonjenu kolekciju Danka Salopeka, koju čine crteži, slike i skulpture zavičajnika Jurja Pintarića, Josipa Bičanića, Tomislava Petranovića, Stjepana Škvorića, Miroslava Župančića. Uz njih, treba spomenuti i rade Mateja Kneževića, Zlatka Kozine, Ivica Kurtza, Ivana Šeremeta te nekih sudionika multimedij-skog projekta *SB = NG* koji se bijenalno održava od 2012. godine i u kojem sudjeluju autori iz Slavonskog Broda i Nove Gradiške. Donacija slike Vesne Sokolić dogodila se u sklopu putujuće izložbe *Radost boja* po muzejima Slavonije.

Zbog otežanih uvjeta rada Galerijski odjel izložbe je organizirao u raznim privatnim, gradskim i javnim prostorima. Izložbe: *Medalje i plakete Gradskog muzeja Nova Gradiška; THE END; Izložba filmskih plakata Gordana Bijelića; Radost boja Vesne Sokolić; Demokracija – život u oblacima Miroslava Pišonića; Glupiciranje, trening za nemogućnosti Mateja Kneževića; Jelena Kovre – crteži; 50 godina slikarstva Tomislava Petranovića; Izložba za deset Fotokluba F4 Nova Gradiška* u produkciji su GMNG i neke od njih gostovale su u ostalim gradovima, ostalim muzejima i galerijama (Slavonski Brod, Osijek, Pazin).

Izložba za deset Fotokluba F4 Nova Gradiška

Osim izložbi, kontakt s publikom ostvariva se i organiziranjem radionica i predavanja u raznim ustanovama i institucijama (Centar za socijalnu skrb, osnovne i srednje škole) te u javnom prostoru grada.

Treba istaknuti kiparsku radionicu *Medalja za sve*, radionicu crtanja (namijenjena je učenicima kao priprema za upis na umjetničke i njima srođne fakultete) i fotografsku radionicu.

Autor je navedenih izložbi i radionica Miroslav Pišonić, viši kustos Galerijskog odjela Gradskog muzeja Nova Gradiška. Stručni djelatnici su zbog izmještaja muzejske građe imali veći broj vanjskih korisnika – ustanova, udruga, pojedinaca, učenika i studenata, uglavnom za potrebe seminarskih i diplomskih radova, članaka, televizijskih priloga i izložaba.

Gradski Muzej Nova Gradiška surađuje s mnogo ustanova, institucija i muzeja: Arheološkim muzejom u Zagrebu, Etnografskim muzejom u Zagrebu, Gradskim muzejom u Požegi, Muzejom Brodskog Posavlja, Gradskim muzejom u Vinkovcima, Muzejom Slavonije u Osijeku, Hrvatskim povjesnim muzejom, Institutom za arheologiju u Zagrebu, Zavodom za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatskim školskim muzejom, Modernom galerijom u

Zagrebu, Galerijom suvremene umjetnosti u Zagrebu, Ministarstvom kulture Republike Hrvatske, Državnom upravom za zaštitu spomenika kulture, Konzervatorskim odjelima u Zagrebu, Osijeku i Slavonskom Brodu, Hrvatskim državnim arhivom iz Zagreba i Slavonskog Broda, Hrvatskim restauratorskim zavodom u Zagrebu i dr.

Nastavljeno je stručno usavršavanje djelatnika sudjelovanjem na predavanjima, seminarima i skupovima, u organizaciji Muzejskoga dokumentacijskog centra, ali i strukovnih udruga i pojedinih sekcija čiji su aktivni članovi: Hrvatskoga arheološkog društva, Hrvatskoga društva likovnih umjetnika, Muzejske udruge Istočne Hrvatske i njezinih sekcija.

Kiparska radionica **Medalja za sve**

Maja Žebčević Matić,
Gradski muzej Požega

DJELATNOST GRADSKOG MUZEJA POŽEGA OD 2011. DO 2017. GODINE

Gradski muzej Požega

Ususret 100. obljetnici svog postojanja, Gradski muzej Požega posljednjih se godina bori sa starim izazovima – nedostatkom adekvatnog prostora za kvalitetno obavljanje djelatnosti, borbom za novi stalni postav kao prepoznatljivi muzejski proizvod, naklonost posjetitelja, te valoriziranje zajednice.

Ciljajući na sredstva europskih fondova kao jedinu mogućnost rješavanja nagomilanih problema s prostorom, završena je projektna dokumentacija za adaptaciju svih triju zgrade Muzeja u samom centru grada, na Trgu svetog Trojstva. Pred Hrvatskim muzejskim vijećem početkom 2016. godine obranjena je nova, poboljšana muzeološka koncepcija znatno smanjenog budućeg stalnog postava kako bi se u budućnosti dobio veći dragocjeni prostor za čuvaonicu građe, pedagoške radionice i izložbenu djelatnost.

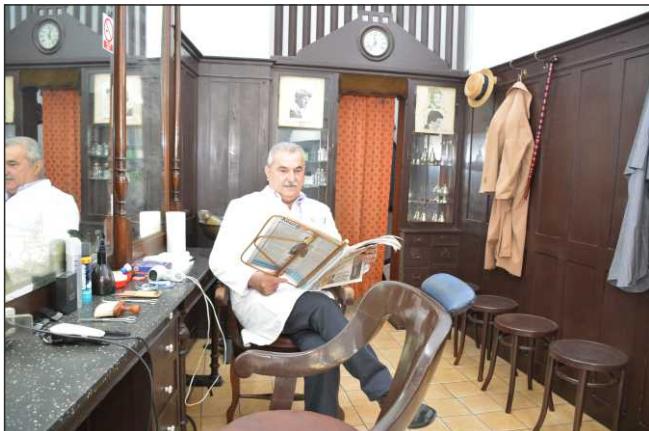
Zahvaljujući zauzimanju svih kustosa, na temelju muzeološke koncepcije dovršen je scenarij postava za koji je 2017. godine dizajner Antonio Karača napravio idejno rješenje dizajna budućeg postava s troškovnikom i time su stvoreni svi preduvjeti za prijavu na relevantne izvore europskih financiranja obnove baštine.

Nadajući se svjetlijoj budućnosti u kojoj će stalni postav biti atraktivni kulturni proizvod dostoan i najzahtjevnijeg posjetitelja, Gradski muzej Požega je tijekom proteklih godina u potrebi najnužnije prezentacije dijela građe o kojoj skrbi trenutnim privremenim postavima često mijenja koncept i mjesto, često ga i potpuno skidajući u borbi za prostor s privremenim izložbama. Zbog iznimno loših mikroklimatskih uvjeta u zgradama Muzeja te narušene statike, tijekom godina su ulagani veliki napor da se građa koja se u njima čuva, posebno ona restaurirana, adekvatno preventivno zaštiti. Stoga je 2011. godine procesom polufumigacije odrđena i kompletna dezinfekcija drvene građe i čuvaonica u kojima se ona čuva, a s obzirom na sredstva nastavilo se intenzivno nabavljati police za odlaganje građe, zaštitnih materijala i beskiselinskih kutija.

Problem prekapacitiranih čuvaonica tijekom godina urođio je i smanjenim brojem akvizicija.

Godine 2016., uz pomoć Grada Požege i sponzora, zahvaljujući ideji samoodrživog projekta otvorenog muzeja „Ajmo (se) briyat!”, odlaskom

u mirovinu posljednjeg požeškog brijaka, otkupljena je iznimno vrijedna brijačnica s početka 20. stoljeća, smještena *in situ* kao jedinstvena cjelina u zgradni na Trgu Svetog Trojstva nedaleko od Muzeja.

Otvoreni muzej „Ajmo se brijat“, 2016.

Ideju da se u svrhu revalorizacije nabavljenoga mujejskog predmeta, zaboravljenoga brijačkog obrta, kao i privlačenja ciljane skupine mlađih mujejskih posjetitelja u temeljito restauriranoj cjelini brijačnice otvorenim obrtom obnovi vještina muškog brijanja i šišanja te brojnim popratnim mujejskim programima vrati duh nekadašnjega građanskog druženja u brijačnicama, odobrila je struka, ali i javnost.

Svoj devedeseti rođendan (2014. godine) Gradski muzej Požega, tragajući za svojim identitetom u zajednici, proslavio je brojnim izložbama i događanjima. Na samom kraju godine, u želji da buduću stotu obljetnicu dočeka kao aktivni, zauzeti član mujejske zajednice tog dijela Hrvatske, organizirana je simbolička izložba slika devedesotogodišnje hrvatske umjetnice Vesne Sokolić i pokojnog supruga Milana Berbuča *Radost boja* koja je na inicijativu požeškog muzeja poslije proslijedena većini zainteresiranih slavonskih muzeja s nakanom da autorica svakom muzeju pokloni po jedan svoj rad.

Problem prostora, ali i potreba redefiniranja statusa Muzeja u zajednici kao jedne od tri kulturne ustanove u gradu, posljednjih je godina doveo do zaokreta izložbene politike Gradskog muzeja Požega. Unatoč brojnim izložbama, nedostatak prostora za izlaganje, nezainteresiranost sve zahtjevnije publike, uplitanje brojnih udruga u osmišljavanje i realizaciju programa izložbi, sta-

tus muzeja, kao i ostalih kulturnih ustanova, sveo se na ulogu servisa amaterskih udruga.

U želji vraćanja posjetitelja u muzej, kao i odgajanja novih generacija za budući stalni postav, nakon iznimno velike zainteresiranosti javnosti za retrospektivnu izložbu posvećenu Miroslavu Kraljeviću 2013. godine, Muzej je svoju privremenu izložbenu shemu počeo graditi na gostovanjima kvalitetnih izložbi iz cijele Hrvatske. Muzeološki domišljene brojne izložbe s atraktivnim dizajnerskim rješenjima postava koji provokira potrebnu interakciju s posjetiteljima iskoristio je 2015. godine novoosnovani Pedaški odjel. Pomno smišljenim edukativnim radionicama tematski vezanim za pojedine izložbe počeo je ciljano i svestrano omasovljavati redoviti posjet učenika četiri osnovne škole i sedam srednjih škola Požege te brojnih škola iz okolice. U želji da kustosima da potreban mir za obavljanje gorućeg zadatka – registriranja zbirki u kojima je okupljena brojna građa o kojoj brine Gradski muzej Požega, ali i da motivira svakog učitelja i nastavnika da dovede svoje učenike na što veći broj izložbi, osmišljena je i godišnja zahvala Muzeja pod nazivom „Petica za nastavnike“.

Snažnom i promišljenom propagandom Muzej je vrlo učinkovito širio vidljivost i otvorenost Muzeja novim ciljanim skupinama na sve dostupne besplatne načine koristeći se prije svega društvenim mrežama. Programi otvorenja izložbi, zanimljivi programi tijekom trajanja izložbi pod nazivom „Muzej plus“, kao i posebno osmišljeni programi za Dan muzeja i Noć muzeja pokazivali su trend sve veće zainteresiranosti i vraćanja posjetitelja u muzej kao mjesto kulturnih susreta, ugodnih druženja i posebnih mujejskih doživljaja.

Razgledavanje stalnog postava za Dan muzeja, Gradski muzej Požega, 2014.

Prijeko potrebna spona istraživačkog rada kustosa, promicanja vrijednosti muzejske građe i potrebe posjetitelja za edukativnim suvenirom jest i fotomonografija muzejske savjetnice Lidi-je Španiček „Pozdravi iz Požege“ koja je svečano promovirana 2015. godine te monografija „Mu-zej u loncu – Slavonija, Baranja i Srijem“, više kustosice Maje Žebčević Matić, predstavljena 2017. godine u Požegi i u Zagrebu.

U želji senzibiliziranja javnosti o važnosti Muzeja za zajednicu, privlačenja publike i upoznavanja građana sa svojim radom i misijom, Gradski muzej Požega je, zahvaljujući Programu za poticanje razvoja publike u kulturi Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Grada Požege, osmislio e-Muzej. Mobilna digitalna konzola s ekranom osjetljivim na dodir i s aplikacijom zanimljivog interaktivnog sadržaja u nakani da se građani koji se dugo zadržavaju u čekao-nicama banaka, pošti, zdravstvenih ustanova upoznaju s Muzejom i baštinom na zabavan način, od *memory* igre, slagalica, kviza, preko izbora iz recepata „Muzeja u loncu“ pa sve do lokalnih baštinskih pričica ilustriranih digitaliziranim muzejskom građom.

Želeći biti koristan svojoj zajednici Gradski muzej Požega je na temelju rezultata istraživanja tradicijske prehrane sela, grada i plemstva za potrebe izložbe *Baš se nekad dobro jelo!*, osmislio projekt Muzej u loncu.

Promocija e-Muzeja, 2018.

Tom je projektu cilj ne samo rekonstrukcija i dokumentiranje nepoznatih jela, demistifikacija tradicijske prehrane tog dijela Hrvatske nego prije svega muzeološki inovativna interpretacija nematerijalne kulturne baštine koja takva ponuđena na korištenje projektu budućeg stalnog postava te lokalnim ugostiteljima i turističkim djelatnicima Požege i cijele Slavonije.

U nakani da bude što djelotvorniji te da predstavi ostale muzeje i njihove etnologinje, Gradski muzej Požega je tijekom projekta okupio gotovo sve muzeje Muzejske udruge Istočne Hrvatske u zajedničkom istraživanju teme tradicijske prehrane.

Želeći senzibilizirati javnost za velike potencijale i svekolike vrijednosti nepoznate slavonske tradicijske kuhinje, pripremljena je istoimena izložba, dokumentarni film i monografija autorice te zajednička humanitarna akcija za stradale u poplavama Cvelferije.

Koncert Brass kvinteta Glazbene škole Požega na izložbi *Likovna baština obitelji Pejačević*, 2015.

Ivan Roth,
Muzej likovnih umjetnosti, Osijek

AKTIVNOSTI GALERIJE/MUZEJA LIKOVNIH UMJETNOSTI U OSIJEKU OD 2011. DO 2017. GODINE

Galerija/Muzej likovnih umjetnosti u Osijeku

U razdoblju od 2011. do 2017. godine Muzej likovnih umjetnosti u Osijeku bilježi vrlo veliku aktivnost. U tom je razdoblju održan veliki broj izložbi, izdano nekoliko novih tiskanih izdanja, realizirane su postojeće i pokrenute su nove suradnje. Program je privlačio stalne goste, ali i nove posjetitelje. Fundus se neumorno obogaćivao novim akvizicijama, a stručno osoblje Muzeja ga je čuvalo, istraživalo i prezentiralo.

Izložbeni program Galerije (danas Muzeja) likovnih umjetnosti počiva na dugogodišnjoj kustoskoj praksi koja je čuvala i istraživala zavičaj i doprinosa široj slici nacionalne umjetnosti i kulture, iznosila stavove koji komentiraju i kritiziraju aktualnu stvarnost, a temelje i grade buduće naraštaje, vidjela globalnu sliku i širila vidike, budila osjećaje – ispitivala, propitivala i zapitivala služeći jedinoj vječnoj – umjetnosti.

Podaci doneseni u ovom tekstu objedinjeni su iz Godišnjih izvješća Galerije/Muzeja likovnih umjetnosti u Osijeku te kataloga nekih izložbi.

Izložbene aktivnosti 2011. godine

Galerija (danas Muzej) likovnih umjetnosti tada još ima stalni postav na prvom katu koji se povremeno skida u postavljanju izložbi koje zbog svog opsega zahtijevaju prostor stalnog postava. Stalni postav tada je bio naslovljen *Tri stoljeća umjetnosti u Galeriji likovnih umjetnosti Osijek*, zadnji put je postavljen 2012. godine nakon čega se izložbeni program intenzivira.¹

Prva izložba otvorena 2011. godine jest *V. Dani grafike u GLUO* pod vodstvom dr. sc. Jasminke Najcer Sabljak. Održana je tijekom veljače i ožujka, a prikazana su djela hrvatskih umjetnika na 28. Ljubljanskom grafičkom bijenalu. Povod organiziranju te izložbe bilo je sudjelovanje dviju osječkih umjetnica, Ines Matijević Cakić i Jelene Kovačević, prvi puta na Ljubljanskom bijenalu.

¹ Trenutačno se administrativno priprema projekt dogradnje i obnove Muzeja koji uključuje i pripremu novog stalnog postava.

Svaki se umjetnik predstavio radom izloženim u Ljubljani i jednim novim radom, a uz spomenute umjetnice izlagali su Igor Eškinja, Ivan Fijolić, Iva Kovač, Ana Lozica i Marko Tadić.

Velika dvorana stalnog postava *Tri stoljeća umjetnosti* u Galeriji likovnih umjetnosti, Osijek

Za još jednu skupnu izložbu te godine kao inspiracija autoru Vlastimiru Kusiku poslužio je povjesničar umjetnosti i kritičar suvremene umjetnosti Darko Glavan. Izložba *Darko Glavan i osječka likovna scena* predstavila je radeve Marija Čaušića, Tihomira Matijevića, Mile Nekića, Domagoja Sušca i Ratka Žaje, slikara i kipara kojima je Darko Glavan prethodnih godina organizirao samostalne izložbe. Umjetnike spaja entuzijazam jedne ličnosti koja im daje prostor i mogućnost, ličnosti koja je bila vrlo upućena, širokoga znanja i zavidne sposobnosti prepoznavanja umjetničke kvalitete; tom je izložbom stavljen naglasak na ličnost Darka Glavana, umjetnici postaju sredstvo, bila je to prezentacija njihove individualnosti kroz lik i djelo povjesničara umjetnosti.

Uz te izložbe u Muzeju likovnih umjetnosti tijekom 2011. godine organizirane su i izložbe: samostalna izložba Vesne Sokolić, samostalna izložba Anabel Zanze Stranice, izložba fotografija Đure Janekovića *Doživjeti Zagreb 1930-ih*, izložba natječajnih radova za idejno arhitektonsko rješenje kompleksa *Sunčana vrata*, samostalna izložba Igora Rončevića *Slike 2010. – 2011.*, izložba koncertne rock-fotografije Zorana Jaćimovića i samostalna izložba Saše Sermeka *Starter – Izlaznici, odavde do vječnosti*.

Godina je zaključena samostalnom izložbom Branimira Davida Kusika *Bestijarij* koju je vodio kustos mr. sc. Daniel Zec, a trajala je do veljače 2012. godine. Izložba je inicijalno zamišljena kao

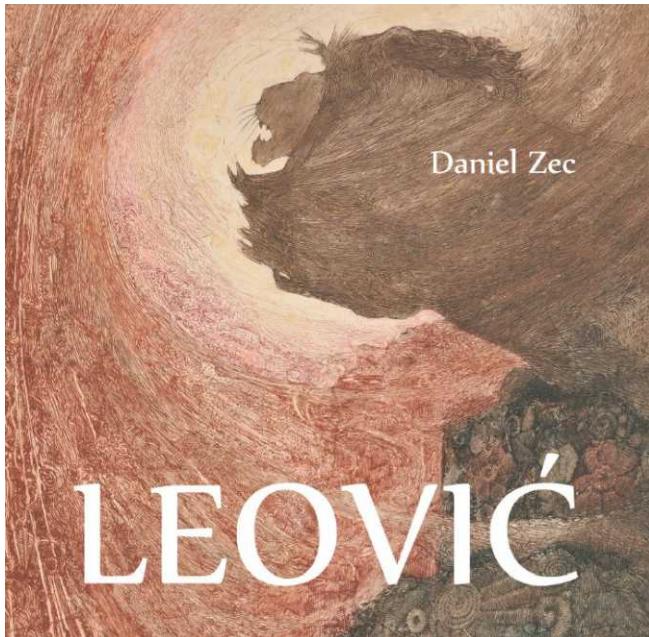
retrospektivna, no zbog „nesklonosti samog umjetnikata [sic] da svoju još uvijek vrlo vitalnu stvarateljsku aktivnost zaključi izložbom koja po svom naslovu i sadržaju ima karakter „konačnog”, ta se ideja odgađa do sljedeće, skore prilike, kada će sveukupno djelo Branimira Davida Kusika dobiti zaslužen, opsežan i cijelovit prikaz.”²

Izložbene aktivnosti 2012. godine

Jedna od većih izložbi 2012. godine bio je prijenos retrospektive Bele Čikoša Sesije *Za psihom, slikom!* iz Umjetničkog paviljona u Zagrebu pod kustoskim vodstvom mr. sc. Jelice Ambruš. Izložba je bila postavljena mjesec dana, a prezentirala je 150 izabranih djela: portreta, pejzaža te djela mitološke, literarne i religijske tematike.

Jesen te godine započela je još jednom velikom izložbom, toga puta u produkciji Galerije likovnih umjetnosti, *Retrospektivna izložba Josip Leović* kustosa mr. sc. Daniela Zeca, a krajem godine prenesena je u vukovarski Gradski muzej. Izložba je obuhvatila umjetnikov slikarski, kiparski i grafički opus, a izložbi se pristupilo jer je Leović ubrzo nakon smrti zaboravljen i nepravedno zanemaren, misao vodilja bila je afirmacija Leovićeva imena. Znakovito je, u sklopu te izložbe, prezentirana vrlo vrijedna ostavština Leovićeva mecene Rudolfa Povischila. Njegova je kolekcija „... nevelika, no

² Zec, Daniel. 2011. „Od Rauschenberga do Brehma: „Bestijarij Branimira Davida Kusika ili okvir slikarskog platna kao prostor života životinja”. Branimir David Kusik – Bestijarij, katalog izložbe, Osijek: Galerija likovnih umjetnosti, bez paginacije.

Plakat za retrospektivnu izložbu Josipa Leovića

vrlo pomno odabrana i vrlo dojmljiva kolekcija umjetničkih djela, oblikovana otkupima radova četvorice austrijskih i jednog njemačkog autora, nastalih početkom 20. stoljeća...”.³ Taj segment izložbe bio je nazvan *Od Diefenbacha do Dachauera: slikarstvo i skulptura simbolizma iz kolekcije Rudolfa Povischila*.

Svake dvije godine Galerija (danas Muzej likovnih umjetnosti organizira *Slavonski bijenale*, tradicionalnu manifestaciju koja se 2012. godine održala po 23. put.

Te su godine održane dvije izložbe u sklopu bijenala, ona žirirana bijenalska pod vodstvom kustosice Valentine Radoš u prostorima Galerije te u Galeriji Waldinger monografska izložba Ivana Švertaseka pod vodstvom kustosice dr. sc. Jasminke Najcer Sabljak. Te je godine žiri odabrao u likovnom dijelu 67 autora s 81 radom, a za primjenjenu umjetnost 18 autora s 21 radom.

Prema pravilniku Slavonskog bijenala svake se godine dodjeljuju nagrade i priznanja, a 2012. godine nagrađeni su: Boris Sekulić (*Grand Prix*), Dražen Jerabek, Helena Janečić i Vjekoslav Filipović (*ex aequo*), priznanja su uručena Marku Dješki i Luciji Jakovini. Sa Slavonskim bijenalom Galerija je ušla u 2013. godinu.

Osim tih izložbi tijekom 2012. godine realizirane su i izložbe: Samostalna izložba Ante Kajinića *Slike 2009. – 2011.*, samostalna izložba Petra

Barišića *Prostorne skladbe / Izložba objekata iz ciklusa Gluho zvono*, samostalna izložba male plastike Renate Azinović Vranitzany, samostalna izložba Jelen Kovačević i skupna izložba međunarodnoga karaktera *Čovjek. Rijeka. / Der Mensch. Der Fluss., slikarstvo podunavskih zemalja*.

Izložbene aktivnosti 2013. godine

Nakon završetka Slavonskog bijenala u Galeriji su, pod vodstvom dr. sc. Jasminke Najcer Sabljak, organizirani *VI. Dani grafike*, još jedna tradicionalna manifestacija u organizaciji te ustanove.

U sklopu te manifestacije održane su dvije izložbe u prostorima Galerije autorice dr. sc. Lovorke Magaš Bilandžić.

U prizemlju su izložbom *Suvremena hrvatska grafička scena / propitivanje medija* prezentirana djela Igora Čabraje, Marija Čaušića, Kristine Restović, Celestine Vičević i Silvija Vujičića s idejom prikaza transformacije koje je suvremena hrvatska grafička scena tada doživljavala sve većim afirmiranjem novih grafičkih centara Osijeka i Splita, uz Zagreb i Rijeku koji su već etablirani kao značajni.

Izložbom je propitivana veza tradicionalnih grafičkih tehnika i suvremenih, odnosno mogućnosti eksperimenta *starih i novih* tehnika.

Na katu je izložbom *Ekspresionizam u hrvatskoj grafici* okupljen velik broj umjetničkih grafika velikana hrvatske povijesti umjetnosti: Ljubo Babić, Miroslav Kraljević, Vilko Gecan, Milivoj Uzelac, Marijan Trepše i drugi.

Slična je misao vodilja bila autorice koja prikazuje dvije vrste inovativnosti u kojoj suvremeni umjetnici eksperimentiraju s medijem, a avangardni s novim pogledima na likovnost u klasičnom mediju; dva različita vremena, dva načina eksperimenta i pristupa likovnom problemu.

³ Zec, Daniel. 2013. *Josip Leović (1885. – 1963.)*, Osijek: Galerija likovnih umjetnosti, 135.

Memorijal Ive Kerdića odnosno Trijenale hrvatskog medaljerstva i male plastike, također tradicionalna manifestacija u organizaciji Galerije (danas Muzeja) likovne umjetnosti, 2013. godine održana jedanaesti put pod vodstvom kustosa mr. sc. Daniela Zeca.

U sklopu manifestacije, u sukladu s konceptom Memorijala i dugogodišnjom praksom, prikazana je izložba selektiranih djela, selekciju koju za tu svrhu obavlja formirani Umjetnički savjet, unutar koje posebnu cjelinu čine radovi studenata te zasebna tematska izložba (također kiparske minijature). Tako su za Memorijal Ive Kerdića 2013. godine organizirane dvije izložbe: *Suvremeno hrvatsko medaljerstvo i mala plastika*, u sklopu koje je zaseban segment bio *Studenti umjetničkih akademija u Osijeku, Splitu i Zagrebu te izložba Damir Mataušić – izbor iz opusa*. Vrhunac izložbene 2013. godine bila je studijsko-tematska izložba *Likovna baština obitelji Pejačević* kojoj su kustosice i autorice dr. sc. Jasmina Najcer Sabljak i Silvija Lučevnjak. Projektom i izložbom istražena je i prezentirana bogata i vrijedna likovna baština te obitelji, predstavljeni su članovi obitelji i njihovi doprinosi očuvanju kulturne baštine. Izložba je nakon završetka u Osijeku dalje gostovala u Zagrebu, Našicama, Virovitici, Vukovaru, Dubrovniku, Rumi i Šopronu.

Dio postava izložbe *Likovna baština obitelji Pejačević* u Umjetničkom paviljonu u Zagrebu 2014. godine

Uz navedene izložbe u 2013. godini pripremljene su i izložbe: samostalna izložba Tihomira Matijevića *Torta i bronca*, retrospektivna izložba Vladimira Džanka, izložba Milana Klemenčića ostvarena u suradnji s Dječjim kazalištem u Osijeku, *Akvareli Rudolfa Gerharda Bunka, NOARHIV – digitalni arhiv umjetnika konceptualne i neoavangardne umjetnosti te Pariška paleta Ivana Reina*.

mira Džanka, izložba Milana Klemenčića ostvarena u suradnji s Dječjim kazalištem u Osijeku, *Akvareli Rudolfa Gerharda Bunka, NOARHIV – digitalni arhiv umjetnika konceptualne i neoavangardne umjetnosti te Pariška paleta Ivana Reina*.

Te je godine završena i sanacija cijele fasade zgrade Galerije, a kao posebnost na sjeverozapadnom uglu pročelja ističe se *Rana*, djelo Kasimira Djurića Messnera. Djelo je zamišljeno kao *spomenik na spomeniku*, nesanirano obojeno oštećenje granatiranja iz 1991. godine stoji kao podsjetnik na bolnu prošlost.

Izložbene aktivnosti 2014. godine / Galerija postaje Muzej

Tijekom cijele 2014. godine prigodnim programima i izložbama proslavljena je šezdeseta obljetnica osnivanja Galerije likovnih umjetnosti. Značajna je to bila godina jer je napokon bio prepoznat baštinski karakter te ustanove te je trud i rad svih djelatnika zadnjih šezdeset godina okružen odlukom osnivača Osječko-baranjske županije kojom Galerija dobiva status Muzeja te je preimenovana u Muzej likovnih umjetnosti.

Program 2014. godine u potpunosti je pratio veliku obljetnicu s ciljem popularizacije i prezentacije fundusa Muzeja likovnih umjetnosti.

Izložba *Pogledi 20. stoljeće* prikazala je 186 djela prve vrijednosne kategorije, nacionalne i međunarodne vrijednosti u likovnim disciplinama slikarstva, kiparstva, crteža i grafike iz fundusa Muzeja likovnih umjetnosti.⁴

Važna su to djela autora poput Ljube Babića, Vladimira Becića, Vlahe Bukovca, Mencija Klementa Crnčića, Bele Čikoša Sesije, Roberta Frangeša Mihanovića, Vilka Gecana, Stjepana Gračana, Julija Knifera, Miroslava Kraljevića, Ivana Picelja, Mijovoja Uzelca i drugih. Izložbu su zajedničkim snagama organizirali i postavili kustosi Muzeja mr. sc. Daniel Zec, Vlastimir Kusik i Valentina Radoš.

⁴ Kusik, Vlastimir. 2014. *Dvadeseto stoljeće. Od početka do kraja, i dalje*, u: *Pogledi 20. stoljeće*, katalog izložbe, Osijek: Galerija likovnih umjetnosti, 5 – 15.

Dio postava izložbe *Pogledi 20. stoljeće* u siječnju 2014. godine

U jubilarnoj godini odala se počast i velikanim osječkog Muzeja likovnih umjetnosti. U veljači je otvorena izložba *Oto Švajcer – riječi i slike* autorice i kustosice Valentine Radoš. Oto Švajcer bio je veliki intelektualac, likovni kritičar i istraživač koji je uvelike zadužio Muzej likovnih umjetnosti, Osijek i Slavoniju, pa i čitavu hrvatsku povijest umjetnosti svojim doprinosima, no rijetko se hvalio svojim slikarskim umijećem koje je tom izložbom prezentirano.⁵

Njegov intelektualni i istraživački rad prezentiran je za vrijeme izložbe publikacijom *Oto Švajcer – bezvremenni opus* iste autorice. Na jednom je mjestu prikazana arhiva Ota Švajcera koja se nalazi pohranjena u Muzeju likovnih umjetnosti, vodičem je olakšano njezino pretraživanje, a arhiv služi kao neiscrpan izvor podataka do kojih je Švajcer došao svojim neumornim istraživanjem.

Nakon Švajcerove izložbe priređena je u prostorima Muzeja izložba *Predrag Goll: lica, likovi* čime je autor i kustos izložbe Vlastimir Kusik odao počast Predragu Gollu, dugogodišnjem ravnatelju Galerije (1975. – 1991.) u kojoj je prethodno bio zaposlen kao konzervator i restaurator.⁶

U slavljeničkoj godini 24. Slavonski bijenale doživio je promjenu ili, bolje rečeno, obnovu u propozicijama natječaja kojim se pozivaju umjetnici izvan regionalne slavonske umjetničke scene. Također, to je bijenale prvo uokvireno kustoskim konceptom Valentine Radoš naslovljenim *Jednom jedan putnik*, tema koja je bila ključ u ocjenjivačkom sudu radova. Osvježenje manifestacije dalo je mogućnost novih stručnih promatranja, obnovilo je smjerove kretanja i omogućilo dalekosežnije poglede.

U sklopu Bijenala, nakon njegova završetka sljedeće godine, održana je i samostalna izložba Krunoslava Stipeševića *I was call you tomorrow*.

Izložbeni program te je godine bio upotpunjjen i izložbama: *Mario Benedetti: Gusti kadar, snažna gesta*, zatim *Strani i „nepoznati“ autori u zbirci Crteži i grafike prve polovice 20. stoljeća u Muzeju likovnih umjetnosti u Osijeku*, samostalna izložba Ines Matijević Cakić *Matriksijalne priče*, retrospektiva Miroslava Kraljevića, *Kolaži Stjepana Gračana i Arhivi, preraspodjele i premjeravanja – O suvremenoj austrijskoj fotografiji*.

Izložbene aktivnosti 2015. godine

U veljači druge godine djelovanja s novim statusom otvorena je suradnička izložba dvojice mladih povjesničara umjetnosti Igora Loinjaka i Feđe Gavrilovića *Apstraktno – figurativno – rasklapanje – preklapanje*. Polazišna točka za izložbu bilo je relativiziranje pogleda na granice u slikarskim postupcima, odnosno istaknuti višestrukosti u kreiranju umjetničkoga kazivanja.⁷

Zanimljiv je bio koncept izložbe u kojem se postav u jednom trenutku mijenjao, stoga nije bilo moguće na otvorenju ili u nekoj drugoj fazi izložbe vidjeti sve zastupljene autore.

⁵ Radoš, Valentine. 2007. *Oto Švajcer – riječi i slike*, katalog izložbe, Osijek: Galerija likovnih umjetnosti, 3.

⁶ Kusik, Vlastimir. 2014. *Predrag Goll: lica, likovi*, Osijek: Galerija likovnih umjetnosti, 7.

⁷ Gavrilović, Feđa i Loinjak, Igor. 2015. *Apstraktno – figurativno – rasklapanje – preklapanje*, katalog izložbe, Osijek: Muzej likovnih umjetnosti, bez paginacije.

Neki od umjetnika zastupljeni na izložbi su Grgur Akrap, Gordana Bakić, Miran Blažek, Hrvoje Duvnjak, Robert Fišer, Josip Kaniža, Lea Popinjač, Domagoj Sušac, Josip Zanki i Anabel Zanke.

Značajna izložba, koja je u Osijek dovela velika imena svjetske povijesti umjetnosti, te je godine održana u sklopu Festivala Francuske u Hrvatskoj. Izložba *Normandija – izvori impresionizma* prikazala je djela Zbirke *Slikati u Normandiji* i bila je putujuća pa je nakon Francuske, Austrije, SAD-a, Japana i drugdje, postavljena u Osijeku. Kustos osječke izložbe bio je mr. sc. Daniel Zec u suradnji s kustosima Alainom Tapiéom i Steenom Heidemannom. Prezentirana su uglavnom nepoznata djela Courbeta, Corota, Renoira, Daubignyja, Moneta, Boudina, Dufya, Bonnarda i mnogih drugih manje poznatih slikara impresionizma, a u svojoj cjelini zbarka je vrlo važna za poznavanje tog umjetničkog pravca.

Izložba *Bakrorezi i bakropisi iz plemićkih zbirki Slavonije i Srijema* kustosice i autorice dr. sc. Jasminke Najcer Sabljak pripremljena je u sklopu VII. Dana grafike. Nakon autoričina opsežnog istraživanja o plemićkim zbirkama, pokazala se potreba i mogućnost, zbog brojnosti i kvalitete grafičkih listova, prikazati grafiku iz plemićkih zbirki kao zasebnu cjelinu.

Izložba je stavila naglasak na kolecioniranje djela umjetničke grafike, a predstavljen je „...izbor naj-reprezentativnijih i najvrjednijih grafičkih listova u tehnikama bakroreza i bakropisa koje su posjedovale plemićke obitelji Odescalchi (Ilok), Eltz (Vukovar), Hilleprand von Prandau i Normann-Ehrenfels (Valpovo) te Pejačević (Našice).⁸

U toj se godini osjeti povećanje izložbene aktivnosti: samostalna izložba Donatelle Spaziani *Elegancija odsutnosti*, retrospektiva Julija Knifera *Bez kompromisa*, samostalna izložba Ivana Šeremeta *Skice za melankoliju*, samostalna izložba Mije Vesovića *Portreti umjetnika, Izbor iz opusa* Antuna Babića, samostalna izložba Marije Mikulić Bošnjak *Sjecišta identiteta*, samostalna izložba Krunoslava Stipeševića *I was call you tomorrow*, gostujuća izložba *Hommage to a pencil*, samostalna izložba Hansa Kupelweisera *Bye-bey, Anopheles!* i retrospektivna izložba Đure Sedera.

Izložbene aktivnosti 2016. godine

Od samoga osnivanja Muzeja likovnih umjetnosti šezdesetih godina prošloga stoljeća ustaljena je praksa prikupljanja umjetnina otkupima i donacijama. Ta, jedna od primarnih djelatnosti Muzeja svakih nekoliko godina prezentirana je javnosti izložbom, drugom primarnom muzejskom djelatnosti. Tako je te godine realizirana izložba *Akvizicije 2011. – 2016.* na kojoj su prikazana djela koja su ušla u muzejski fundus u tom vremenskom rasponu. Prikupljeno je ukupno 119 djela različite provenijencije, nastalih u vremenskom rasponu od tristo godina.

Zastupljena su djela različitih likovnih svojstava, tehnika i stilova, a svojim vrijednostima upućuju kako Muzej sigurnim korakom juri k ispunjenju misije i želje svojih djelatnika i posjetitelja – otvorenju novog stalnog postava.

Jesen te godine započela je otvorenjem XII. Memorijala Ive Kerdića – osječkog trijenala hrvatskog medaljerstva i male plastike. Trijenale je konceptualno bilo organizirano kao i prethodnih šest; uz žiriranu izložbu na kojoj zaseban segment čine djela studenata umjetničkih akademija, organizirane su bile, ovaj put čak dvije, samostalne izložbe Karla Grossa i Matka Mijića. Posebnost potonje jest, kako kustos i autor mr. sc. Daniel Zec ističe u predgovoru kataloga, izloženi ciklus medalja koji je Mijić tim povodom donirao Muzeju.⁹

Izložba Matka Mijića u sklopu XII. Memorijala Ive Kerdića

⁸ Najcer Sabljak, Jasmina. 2015. – 2016. *Bakropisi i bakrorezi iz plemićkih zbirki Slavonije i Srijema*, katalog izložbe, Osijek: Muzej likovnih umjetnosti, 4.

⁹ Zec, Daniel. 2016. *Memorijal Ive Kerdića – XII. Triennale hrvatskog medaljerstva i male plastike*, Osijek: Muzej likovnih umjetnosti, 5.

Nakon trijenala završetak te i početak nove godine u Muzeju upriličio je još jednu tradicionalnu manifestaciju – 25. Slavonski bijenale. Tema tog bijenala bila je *Granice vidljivosti*, tema koju su umjetnici problematizirali, a kustosica Valentina Radoš, s ocjenjivačkim sudom uz bok, objedinila u jednu izložbenu cjelinu koja je podigla manifestaciju na novu razinu itekako vrijednu bijenalskog petog jubileja. Htijenje je bilo prikazati i naglasiti svijest umjetnika, struke i promatrača o različitostima kroz umjetničku prizmu.¹⁰ Važno je istaknuti kako je to izdanje bijenala prvi put istinski bilo međunarodnoga karaktera.

Ocenjivački sud, kao i za svako bijenale, dodijelio je nekoliko nagrada i to: *Grand Prix* Ani Mušćet, *ex aequo* Tomislavu Brajnoviću, Goranu Škofiću i Ani Sladetić, a priznanja su dodijeljena Marku Dješki i Francescu Paolucciju dok je nagradu samostalne izložbe u MLU-u 2018. godine dobila Ksenija Turčić.

Performans Ivane Smiljanić i Tomislava Pavelića
na 25. Slavonskom bijenalu

Te je godine organizirano deset izložbi, uz navedene organizirane su i izložbe: *Coupé International*, retrospektiva Edite Schubert, *Proton pseudos* Dubravka Sertića, izbor iz djela Miroslava Šuteja, samostalna izložba Margarete Lekić *Umjetna priroda*, samostalna izložba Marka Šošića *Fragmenti* i *Temelji u blatu* Zlatana Vehabovića.

Izložbene aktivnosti 2017. godine

Nakon zatvaranja Slavonskog bijenala u ožujku 2017. godine uslijedilo je otvorenje velike izložbe Ivana Faktora *Film koji samo ja gledam*, autorski koncept izložbe potpisuju umjetnik i kustosica Valentina Radoš.

U predgovoru kataloga kustosica objašnjava kako je u djelu Ivana Faktora namjera „...bila prikazati motivske krugove umjetničkog procesa dugog četiri desetljeća, kao diakronijska kretnja bez jasnog i iscrtanog početka i kraja.“¹¹ U prizemlju zgrade bila je upriličena posebna sekvenca postava *Kangaroo Court*, jedna od zadnjih akvizicija Muzeja.

Ivan Faktor i kustosica Valentina Radoš prilikom postavljanja djela *Kangaroo Court* na izložbi
Ivan Faktor: Film koji samo ja gledam

Veliki odjek u javnosti i dobru posjećenost bilježi izložba *Zbirka Hanžeković* autora Igora Zidića. Bila je prikazana kolekcija koju je prikupio odvjetnik Marijan Hanžeković i njegovi preci. Zbirka sadrži gotovo sva relevantna imena hrvatske povijesti umjetnosti te je izložba bila maleni pregled pojava u hrvatskoj umjetnosti unazad sto godina. Izložbu je pratio i katalog s prilozima Igora Zidića, mr. sc. Daniela Zeca, dr. sc. Ivice Šole i dr. sc. Katarine Ott, tiskan u zajedničkoj nakladi Muzeja likovnih umjetnosti i Radničke galerije u Zagrebu.¹²

U rujnu je otvorena retrospektivna izložba Stjepana Gračana čije autorstvo potpisuje Zdenko Rus, a kustos mr. sc. Daniel Zec autorstvo postava.

¹⁰ Radoš, Valentina. 2016. 25. Slavonski biennale – *Granice vidljivosti*, Osijek: Muzej likovnih umjetnosti, bez paginacije.

¹¹ Radoš, Valentina. 2017. *Bilješke iz ateljea, Ivan Faktor: Film koji samo ja gledam*, katalog izložbe, Osijek: Muzej likovnih umjetnosti, 21.

¹² Zidić, Igor (ur.). 2017. *Zbirka Hanžeković*, Osijek: Muzej likovnih umjetnosti; Zagreb: Radnička galerija.

Izložbom je prikazano djelovanje umjetnika veli-ke važnosti za osječku zavičajnost, ponajprije na području likovnoga stvaralaštva i kulture uopće. Izložba je održana 2016. godine u Gliptoteci HAZU, a za osječku izložbu izbor djela je reducirao kustos Daniel Zec.

U toj su godini ponovno porasle izložbene aktivnosti i to, osim navedenim, izložbama: suradnja s Umjetničkom akademijom u Osijeku *Kostim kao skulptura* Jasmine Pacek, izložba suvremene slovenske fotografije *Najljepše mjesto na svijetu*, izložba Ive Friščića *Neću ravnalo, hvala*, izložba *Essekerski tragovi*, samostalna izložba *Tragovi Lane Ključarić*, suradnja s UAOS-om *Ilustracija – Marijanović, Matačović, Jerabek*, suradnja s UAOS-om *O fotografiji na UAOS – Prvih 10 godina, Umjetnost traži vrijeme* Ive Šebalja i izložba tandemia Tarwuk Tarwuk 20170621_141332 (2).

Pojačana izložbena aktivnost nastavljena je i u 2018. godini osmim izdanjem Dana grafike prilikom kojih su organizirane dvije izložbe suvremene japanske grafike. U ožujku je započeo veliki projekt četiriju baštinskih ustanova (Muzeja likovnih umjetnosti, Muzeja Slavonije, Državnog arhiva u Osijeku i Muzeja Valpovštine) *Valpovački vlastelini Prandau-Normann*, u projektu su sudjelovali i brojni vanjski suradnici. Program je nastavljen suradnjama s Gradskim muzejom u Subotici izložbom *Ferenc Falkoner*, zatim Muzeja grada Koprivnice s *Drava Art Biennalom* te sa zagrebačkim HDLU-om izložbom *(Ne)postojanost prostora: prostori naracije i imaginacije*.

Jesen je započela nagrađenom izložbom Ksenije Turčić *Iconophilia*, a nastavit će se samostalnom izložbom Ivana Doroghyja i izložbom Grupe 4 (Doroghy, Kusik, Ivandić, Sušac).

U tijeku su pripreme za 26. Slavonski bijenale s temom *Ravna ploča*, otvorenje je planirano krajem godine.

Muzej likovnih umjetnosti nastavlja svojim izložbenim programom prezentaciju najznačajnijih pojava u hrvatskoj i svjetskoj umjetnosti, nastojeći udovoljiti zahtjevima publike i struke te se redovno truditi propitivati, kritizirati i komentirati mišljenja, stavove, svijest i granice te ih ponekad, u svojoj ustaljenoj praksi i u najboljoj namjeri, i pomicati.

Ostale aktivnosti Muzeja likovnih umjetnosti 2011. – 2017.

Osim izložbi koje Muzej prezentira prosječno svaka dva mjeseca, aktivno stručni i ostali djelatnici rade na drugim aktivnostima. Popratni sadržaj izložbi redovita su gostovanja vanjskih suradnika s predavanjima, prezentacijama i radionicama, predstavljanjem različitih tiskanih i elektronskih izdanja, koncerti, predstave, sve u vidu suvremene misli kojom se muzeji otvaraju *prema van*.

Tako je i jedna od misija svakog suvremenog muzeja postala i edukacija, stoga se i na tom području marljivo radilo.

Muzej je svake godine sudjelovao u manifestaciji Noć muzeja bogatim i zanimljivim programima, koji su uvijek tematski bili povezani s postavljenom izložbom. Redovito je sudjelovao i obilježavanjem Međunarodnog dana muzeja i uključivanjem u brojne druge manifestacije i projekte (primjerice Muzejska edukativna akcija, Ruksak pun kulture i dr.). Već su ustaljene i dobro posjećene subotnje radionice za najmlađe Mali prijatelji muzeja, a formiran je i program ljetnih radionica nazvan Ljetni atelje.

Pojačanu aktivnost Muzej bilježi i na području izdavačke djelatnosti. Standardno, svaku izložbu prati katalog što čini više od sedamdeset tiskanih izdanja većeg ili manjeg opsega, zatim plakat u jednakom broju i efemera koja ne prati svaku izložbu, ali prati ostala muzejska zbivanja. Osim standardnih izložbenih popratnih materijala, Muzej je sudjelovao u izdavanju ostalih znanstvenih i stručnih radova iz područja likovne umjetnosti dajući važne doprinose u poznavanju, pretežno, lokalnoga zavičaja; monografija *Vladimir Džanko* autora Stanka Špoljarića, katalog znanstvenog karaktera *Likovna baština obitelji Pejačević* autorka dr. sc. Jasminke Najcer Sabljak i Silvije Lučevnjak, monografija *Josip Leović (1886. – 1963.): osječki slikar, grafičar i kipar* autora mr. sc. Daniela Zeca, monografija *Stjepan Gračan* autora Zdenka Rusa, *Osječki kipari prve polovice 20. stoljeća: Leović, Živić, Nemon, Švagel-Lešić* autora mr. sc. Daniela Zeca, *Oto Švajcer – bezvremeneni opus* autorice Valentine Radoš, *Likovna baština kneževo Odescalchi: od Lombardije i Rima do Srijema*

autorice dr. sc. Jasminke Najcer Sabljak, *Oscar Nemon: memoari, eseji, osvrti i zapisi* pod uredničkim ravnjanjem mr. sc. Daniela Zeca te monografija *Josip Alebić* autora Igora Loinjaka.

Tiskana izdanja važan su aspekt muzejske djelatnosti jer sadrže njezine značajne segmente istraživanja i prezentacije muzejske i izvanmuzejske likovne građe, a Muzej likovnih umjetnosti i u narednim godinama planira mnogo vrijednih izdanja.

Teško je u nekoliko stranica dočarati veliku i užurbanu djelatnost kakvu ima jedan muzej takvoga tipa i značenja, a katalozi kao trajni ostatak prošlih izložbi ne daju punu ljepotu doživljaja umjetničkog djela kao osobni susret s njim.

Najveći poklon koji muzej može primiti jest slobodno vrijeme svojih posjetitelja, a njihovi posjeti najveća su usluga muzeju i njegovim djelatnicima.

LITERATURA

Gavrilović, Feđa i Loinjak, Igor. 2015. *Apstraktno – figurativno – rasklapanje – preklapanje*, katalog izložbe, Osijek: Muzej likovnih umjetnosti.

Kusik, Vlastimir. 2014. *Predrag Goll: lica, likovi*, Osijek: Galerija likovnih umjetnosti.

Kusik, Vlastimir. 2014. „*Dvadeseto stoljeće. Od početka do kraja, i dalje*”, *Pogledi 20. stoljeće*, katalog izložbe, Osijek: Galerija likovnih umjetnosti.

Najcer Sabljak, Jasmina. 2015. – 2016. *Bakropisi i bakrorezi iz plemičkih zbirk Slavonije i Srijema*, katalog izložbe, Osijek: Muzej likovnih umjetnosti.

Radoš, Valentina. 2007. *Oto Švajcer – riječi i slike*, katalog izložbe, Osijek: Galerija likovnih umjetnosti.

Radoš, Valentina. 2016. *25. Slavonski biennale – Granice vidljivosti*, Osijek: Muzej likovnih umjetnosti.

Radoš, Valentina. 2017. *Bilješke iz ateljea, u: Ivan Faktor: Film koji samo ja gledam*, katalog izložbe, Osijek: Muzej likovnih umjetnosti.

Zec, Daniel. 2011. „*Od Rauschenberga do Brehma: „Bestijarij“ Branimira Davida Kusika ili okvir slikarskog platna kao prostor života životinja*”, *Branimir David Kusik – Bestijarij*, katalog izložbe, Osijek: Galerija likovnih umjetnosti.

Zec, Daniel. 20193. *Josip Leović (1885. – 1963.)*, Osijek: Galerija likovnih umjetnosti.

Zec, Daniel. 2016. *Memorijal Ive Kerdića – XII. Triennale hrvatskog medaljerstva i male plastike*, Osijek: Muzej likovnih umjetnosti.

Zidić, Igor (ur.). 2017. *Zbirka Hanžeković*, Osijek: Muzej likovnih umjetnosti; Zagreb: Radnička galerija.

OSTALI IZVORI

Godišnja izvješća Galerije/Muzeja likovnih umjetnosti, 2011. – 2017.

Branimir Pešut,
Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda

GALERIJA UMJETNINA GRADA SLAVONSKOG BRODA

Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda

Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda osnovana 1997. godine, kompleksna je galerija koja se sastoji od nekoliko ustrojbenih jedinica, a nastala je prije svega kao rezultat donacije radova Branka Ružića i njegovih kolega. Ima dva stalna postava.

Stalni postav u zapadnom kavaliru brodske tvrđave gdje se nalazi postav Ružićeve donacije mjestom je i realizacije brojnih programa koji se odvijaju u prostorima uz postav. Donacija umjetnina, osobne biblioteke, namještaja, osobnih predmeta i arhivalija Dragutina Tadijanovića koje su smještene u Spomen-domu Dragutina Tadijanovića i čine stalni postav u Starčevićevoj 8, također su mjestom održavanja brojnih sadržaja; manifestacije Sjećanje na Dragutina Tadijanovića, izložba radova, predavanja i promocija književnih djela.

Kabinet akvarela čuva fundus akvarela nastalih tijekom skoro četrdeset godina trajanja akvarelističke kolonije „Sava” i organizira dvije manifestacije – koloniju „Sava” i Hrvatski trijenale akvarela zajedno s Gradskim muzejem Karlovac.

Akvarelistička kolonija „Sava” organizira se jednom godišnje, okupi do desetak akademskih slikara u lipnju ili rujnu i izvorom je radova koji postaju dijelom novog fundusa Kabineta. Jedin-

stvena je u Hrvatskoj po specifičnom mediju koji prikuplja i promovira.

Odjel dječjega likovnog stvaralaštva u Galeriji organizira izložbe dječjih radova i likovne radionice, poglavito u travnju za vrijeme manifestacije „U svijetu bajki Ivane Brlić-Mažuranić”, ali i tijekom cijele godine. Unazad nekoliko godina Galerija umjetnina ostvarila je važnu suradnju s muzejsko-galerijskim institucijama diljem zemlje na promoviranju vlastitog fundusa, poglavito izbor iz Zbirke Branka Ružića čiji dijelovi su se mogli vidjeti u Sisku, Virovitici, Bjelovaru, Požegi, Đakovu, Kaštelima.

Istaknuo bih, od bogatoga programa koji je ostvaren u posljednjih šest godina, najznačajnije likovne i kulturne događaje koje je organizirala Galerije umjetnina u Slavonskom Brodu na tri lokacije: u Likovnom salonu „Vladimir Becić”, Galeriji Ružić i Spomen-domu Dragutina Tadijanovića.

Izložbene aktivnosti 2011. godine

Češljano, šivano, tkano izložba Jagora Bučana, profesora zagrebačke Akademije likovnih umjetnosti. „Ornamenti narodnog tkanja tako mogu postati konfiguracije slikarskih idioma, krajobrazi bespredmetnog slikarstva.

Etnofrizure mogu se preobraziti u forme vegetacije, u neobične heraldičke likove ili, pak, u nešto posve neodređeno. Te zamjene identiteta plodonosne su. Potiru misaone i doživljajne navike, donose neočekivane uvide, obnavljaju pohabane oblike. „Preslažu već viđeno u nove poretke”, objašnjava Jagor Bučan. Jagor Bučan rođen je 1968. godine u Zagrebu. Maturirao je 1987. godine na Školi primijenjene umjetnost i dizajna, na Odsjeku za obradu metala. Diplomirao je 1992. godine na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, na Slikarskom odsjeku u klasi prof. Josipa Vasilija Jordana. Član je HDLU-a. Asistent je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu (od 1996. do 1999. godine na kolegiju Teorija prostora, a od 1999. godine na Odsjeku za restauriranje i konzerviranje umjetnina kao nastavnik slikanja). Od 1999. do 2003. godine u zvanju predavača vodio je kolegij Teorija prostora na Akademiji likovnih umjetnosti u Širokom brijegu. Autor je monografije „Albert Kinert” (Art studio Ažinović, ALU Zagreb, 2002.).

Izložba Ratko Petrić – *Hommage*. U Likovnom salonu „Vladimir Becić“ postavljena je kiparska izložba na kojoj je publika vidjela tridesetak skulptura, skica za spomenike, grafika i plakata tog poznatog kipara. Ratko Petrić rođen je 1941. godine u Zadru. Od 1962. do 1966. godine pohađao je Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu, profesori su mu bili Grga Antunac, Vjekoslav Rukljač, Ivan Sabolić. Diplomirao je u klasi prof. Vanje Radauša. Od 1966. do 1969. godine bio je sudionik majstorske radionice Vanje Radauša. Jedan je od utemeljitelja Salona mlađih (1968.) i četiri naredne godine predsjednik je Savjeta salona. Sudjeluje u stvaranju tzv. Ateljea Biafra iz kojega nastaje grupa Biafra, zatijelo jedna od najznačajnijih umjetničkih grupa u Hrvatskoj druge polovice 20. stoljeća, koja je djelovala od 1970. do 1978. godine. Grupa je promicala novi pristup figuraciji u novim likovnim sredstvima te naglašeni humanistički angažman s kritičkom oštricom prema društvu.

Izložba *Portreti* Vanje Radauša. Autor je izložbe viši kustos Galerije Antuna Augustinića, Davorin Vujčić, koji je odabrao 30 portreta nastalih od 1930-ih do 1970-ih godina: dvadeset i jednu

skulpturu u gipsu, bronci i kamenu te devet crteža, posuđenih iz fundusa kulturnih ustanova i privatnih zbirk Zagreba, Varaždina, Osijeka i Vinkovaca. Uz izložbu je bio prikazan film Bogdana Žižića „Vanja Radauš – kipar“. Vanja Radauš (Vinkovci, 1906. – Zagreb, 1975.) kiparstvo je diplomirao 1930. godine na zagrebačkoj Likovnoj akademiji kod Ivana Meštrovića, a socijalna osjetljivost i strastveni angažman približavaju ga grupi Zemlja (1932.) i kasnije partizanskoj borbi koja u njemu potiče erupciju radova s temama stradanja, smrti i heroike. Od 1945. do 1969. godine profesor je na Akademiji likovnih umjetnosti, od 1947. godine član je JAZU-a, a od 1950. godine kao majstor kipar vodi svoju majstorskiju radionicu.

Izložbene aktivnosti 2012. godine

Izložba Rudolfa Labaša povodom Dana grada. U likovnom salonu „Vladimir Becić“ postavljena je izložba radova na papiru Rudija Labaša (Stari Golubovec 1941.), dugogodišnjeg profesora na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti. Plod je suradnje Gradskog muzeja u Karlovcu i Galerije umjetnina grada Slavonskog Broda. Prvi put taj iznimski umjetnik, koji plijeni svojom crtačkom virtuoznošću, predstavio se ciklusom od 29 akrilika na velikom formatu. Labašev nadrealni svijet neobičnih protagonisti već je godinama zaštitni znak toga autora. Zastupljen je jednim radom u stalnom postavu Galerije Ružić.

Prostorne skladbe – izložba metalnih zvona / skulptura Petra Barišića. Jedanaest aluminijskih diskova poliranih do visokog sjaja postavljeni su na zidnu plohu izložbenog prostora gdje se okreću oko svoje osi u skladnom nizu određenom visinama, jer mjere, naime, precizira prostor u kojemu se kontekstualiziraju u instalaciju „Prostorne skladbe“. Međutim, tih jedanaest aluminijskih diskova bili su i elementi intrigantnog djela „Gluhog zvono“ koji je Petar Barišić (1951.), koncipirao za prostor Galerije „Božidar Jakac“ u Kostanjevici na Krki (Slovenija) gdje je bilo postavljeno 2009. godine. Profesor na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti zastupljen je u stalnom postavu Galerije Ružići to je njegova prva samostalna izložba u Brodu.

Josip Biffel (slike 1967. – 2012.). U prosincu 2012. godine postavljena je izložba zagrebačkog umjetnika i profesora na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti. Na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu diplomirao je 1959. godine slikarstvo u klasi prof. Đure Tiljka. To je bila mala retrospektivna izložba i, nažalost, posljednja Josipa Biffela (1933.) koji je umro 2018. godine. Tridesetak radova u ulju i pastelu iz privatnih zbirki u Hrvatskoj i izvan Hrvatske dao je dobar uvid u opus sjajnog slikara. Josip Biffel tražio je smisao svojemu slikarstvu otkrivajući tajanstvene prostore ljudske osamljenosti gdje je jedini protagonist čovjek u prazninama prostora, u perspektivi straha i neizvjesnosti gdje se događa njegovo postojanje na „sceni svijeta”.

Sjećanje na Dragutina Tadijanovića, tradicionalno već godinama u spomen na godišnjicu rođenja pjesnika Dragutina Tadijanovića organiziran je dvodnevni program u Spomen-domu Dragutina Tadijanovića 5. i 6. studenoga 2012. godine. O Tadijanovićevim djelima, životu i ostavštini govorili su predstavnici Društva hrvatskih književnika: Božidar Petrač, Mirko Ćurić, Goran Rem, Jasna Ažman i Predrag Goll. Svako sjećanje na Tadiju prati izbor umjetnina iz njegove ostavštine pa je i tom prilikom organizirana izložba pod nazivom *Pjesme u boji*.

Izložba Ružić i učenici. Kustosica Romana Tekić postavila je zanimljivu izložbu radova jedine generacije kipara klase Branka Ružića, koji je šezdesetih godina prošloga stoljeća otvorio put novim izražajnim mogućnostima kiparskog jezika. Tragajući za preobrazbom tradicionalne forme, uvođenjem novih kiparskih sadržaja, brisanjem granice između malih i velikih tema, njegovo djelo otvorilo je vrata mnogim kiparima mlade generacije. Ljubica Dragojević-Buble, Aida Alkadić, Petar Ujević, Nikola Matijević i Mladen Mikulin predstavili su se prvi puta skupno na jednoj zajedničkoj izložbi. Premda heterogenih likovnih filozofija, poveznica za tu izložbu bila je, dakako, njihov mentor i profesor.

Izložbene aktivnosti 2013. godine

Radovi na papiru Vatroslava Kuliša. Na toj prvoj samostalnoj izložbi u Slavonskom Brodu akademski slikar Vatroslav Kuliš (Vidoši, 1951.) predstavio se recentnim ciklusom „Vatrene kugle”, riječ je o velikim formatima ulja na papiru 4,5 x 1,5 metara koji su nastajali unazad nekoliko godina. Diplomirao je na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti 1976. godine i dobitnik je brojnih nagrada za svoj rad.

6. Hrvatski trijenale akvarela. Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda i Gradski muzej u Karlovcu organizirali su premijernu izložbu 6. Hrvatskog trijenala akvarela i njezino otvorenje u Likovnom salonu „Vladimir Becić”, 13. lipnja u 18 sati. Od 157 autora, žiri (u sastavu: Feđa Gavrilović, povijest umjetnosti, prof. Nikola Albaneže i Gaella Gottwald, predsjednica HDLU-a) odabralo je 69 radova. Veliku nagradu 6. Hrvatskog trijenala akvarela osvojio je prof. zagrebačke Akademije likovne umjetnosti Siniša Reberski, a Andrija Girardi za svoj je rad dobio priznanje žirija.

Izložba Zlatko Keser, *Obzori melankolije* sadrži tridesetak slikocrteža dimenzija 100 x 70 centimetara i tridesetak crteža manjih dimenzija, predstavljenih u Slavonskom Brodu, likovnim sredstvima definiraju to duševno stanje. Tu je i pitanje prepoznavanje smisla ljudskoga postojanja u prostoru i vremenu koji Keser (1942.), često problematizira i u svojim radovima. Zlatko Keser je dugogodišnji profesor na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti i ima bogat i cjelovit opus. To je Keserova prva samostalna izložba u Brodu.

Voćarska – Ružićeva portretna plastika. Mjesto održavanja i prostor: Likovni salon „Vladimir Becić”. Vrijeme trajanja: 21. studenog 2013. Uz obiljetnicu smrti kipara Branka Ružića (27. studenoga 1997.), koji je svom rođnom gradu oporučno ostavio nekoliko stotina umjetnina današnjeg stalnog postava istoimene galerije u brodskoj baroknoj Tvrđavi, u Likovnom salonu „Vladimir Becić” otvorena je izložba *Ružićeva portretna plastika* koju je osmisila i priredila Romana Tekić, kustosica Galerije Ružić.

Izložbene aktivnosti 2014. godine

Naslikavanja i raslikavanja Marijana Richtera uz predstavljanje likovne monografije „Marijan Richter”, u sklopu programa Noć muzeja 2014. godine, Marijan Richter predstavio se brodskoj likovnoj publici drugom samostalnom izložbom. Richter problematizira proces slikanja na način da preslikava stare slike dajući im novi sadržaj, a gubeći i preslikavajući prethodni sloj. Slika na taj način postaje svojevrsni palimpsest na kojem se proces rastakanja i gradnje nove slike može pokretati u nedogled. Marijan Richter rođen je 1957. godine u Zagrebu. Studirao je slikarstvo i glazbu. Diplomirao je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu 1983. godine. Doktorirao je slikarstvo 2013. godine na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu.

Izložba recentnih radova Kuzme Kovačića. Akademik Kuzma Kovačić (1952.) predstavio je u Likovnom salonu „Vladimir Becić” desetak skulptura kojima se potvrdio kao kipar iznimnog nadahnuća koji pripada u sam vrh hrvatskog kiparstva. Radovi su bili u drvetu, bronci i kamenu tako da su ga predstavili autorom ne samo jednog već brojnih kiparskih medija. Autor predgovora kataloga bio je Milan Bešlić koji potpisuje monografiju Kuzme Kovačića koja je bila i promovirana u Slavonskom Brodu. Na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu 1976. diplomirao je kiparstvo u klasi prof. Vjekoslava Rukljača. Godine 1984. zaposlio se u Školi likovnih umjetnosti u Splitu, a od 1997. profesor je na Umjetničkoj akademiji u Splitu. Autor je brojnih spomenika i sakralnih kiparskih djela: Vratnice hvarske katedrale (1990.), Oltar hvarske katedrale (1993.), Oltar hrvatske domovine (Zagreb, 1994.), Spomenik papi Ivanu Pavlu II. (Selca na Braču, 1996.), Posljednja večera (Šćit u Rami, Bosna i Hercegovina, 2000.), Spomenik dr. Franji Tuđmanu (Škabrnja, 2001., Slavonski Brod 2006.). Dobitnik je brojnih nagrada i priznanja.

Skulpture u staklu Mihaela Štebiha. Jedan od rijetkih autora koji su svoje stvaralaštvo posvetili isključivo toj tehnici upravo je Mihael Štebih. Štebih je diplomirao kiparstvo na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti 1972. godine u klasi

prof. Valerija Michiellija. Studijski je boravio u više europskih zemalja, na Arapskom poluotoku i Sjevernoj Americi. Od početka 80-ih godina gotovo potpuno se posvetio skulpturi u staklu te se u toj tehnici taj autor intenzivno obrazuje, gradi i nadograđuje već više od tri desetljeća. Staklo je posebna kiparska tehnika sa svojim zakonitostima. Poetika i način izražavanja u kojem se s materijalom radi u relativno kratkom vremenskom razdoblju potpuno je okupirala stvaralaštvo tog autora. Izložba dvadesetak radova bila je postavljena u Galeriji Ružić.

Izložbene aktivnosti 2015. godine

Slike Igora Rončevića. Profesor zagrebačke Akademije likovnih umjetnosti Igor Rončević (1951.) diplomirao je slikarstvo na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu 1976. godine u klasi prof. Šime Perića, a od 1979. do 1981. godine bio je suradnik Majstorske radionice prof. Ljube Ivaničića i prof. Nikole Reisera. Samostalno izlaže od 1976. godine, a do sada je izlagao na pedesetak samostalnih i stotinjak skupnih izložbi. U salonu „Vladimir Becić” predstavio je dvadeset i tri ulja na platnu nastala od 2013. do 2015. godine. Riječ je o prvoj samostalnoj izložbi toga umjetnika u Slavonskom Brodu koji je zastupljen jednim radom u stalnom postavu Galerije Ružić.

Izložbene aktivnosti 2016. godine

Recentni opus Peruška Bogdanića.

U Likovnom salonu „Vladimir Becić” postavljena je izložba akademskog kipara, profesora zagrebačke Akademije likovnih umjetnosti Peruška Bogdanića kojom je predstavio svoje recentne skulpture i slike. Peruško Bogdanić rođen je u Starom Gradu na otoku Hvaru, 24. listopada 1949. godine. Godine 1955. dolazi u Zagreb, gdje upisuje i završava osnovnu, Srednju tehničku i Višu tehničku školu. Akademiju likovnih umjetnosti upisuje 1971. godine, na kojoj 1976. diplomiра na Kiparskom odsjeku u klasi prof. Vjekoslava Rukljača. Peruško Bogdanić dobio je godišnju nagradu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti „Vladimir Nazor” za tu izložbu kao najbolju likovnu izložbu u Hrvatskoj u 2016. godini.

7. Hrvatski trijenale akvarela.

Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda i Gradski muzej Karlovac već skoro dva desetljeća organiziraju likovnu manifestaciju Hrvatski trijenale akvarela. Hrvatski trijenale akvarela javna je žirirana izložba najboljih hrvatskih likovnih umjetnika koji rade u likovnoj tehnici akvarela. Kao i prijašnjih godina, organizacijski odbor uputio je javni poziv umjetnicima za sudjelovanje u izložbi. Pozivu su se odazvali članovi likovnih udruga: članovi HDLU-a Zagreb, HDLU-a Varaždin, HDLU-a Osijek, HDLU-a Vinkovci, HDLU-a Rijeka, HDLU-a Pula, HDLU-a Split, HDLU-a Dubrovnik, ULUPUH-a te mnogi umjetnici iz cijele Hrvatske. Organizacijski odbor 7. Hrvatskog trijena akvarela predložio je članove za odbor i izbor nagrađenog djela. Članovi odbora bili su: Josip Zanki, predsjednik HDLU-a Zagreb, Iva Koerbler, povjesničarka umjetnosti i Feđa Gavrilović, povjesničar umjetnosti. Od prijavljenih 127 autora, odbor je za izlaganje odabralo njih 77. Članovi odbora jednoglasno su izabrali akademsku slikaricu Ivonu Jurić i njezin rad „Počeci i krajevi u svakom vrtu“ za najbolji rad 7. Hrvatskog trijena akvarela. Posebnu pohvalu dobio je akademski slikar Marko Trebotić za rad „Svjetlost Mediterana“. Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda dodijelila je otkupnu nagradu radu Vatroslava Kuliša „Centripetalna fuga“.

Otvorenje izložbe Skulptura i gvaševa Branka Ružića u muzeju Kaštela, 2016.

Izložbene aktivnosti 2017. godine

Izložba Marije Ujević.

U Likovnom salonu „Vladimir Becić“ 11. svibnja 2017. godine otvorena je samostalna izložba kiparice i slikarice, akademkinje Marije Ujević Ga-letović (1932.). Umjetnica se prvi put našem gradu predstavila s osamnaest radova; dvanaest skulptura i šest akrilika na platnu. Na izložbi je izložen najstariji rad iz 1967. godine i dvije najnovije slike iz 2017. godine, tom je izložbom obuhvaćeno pedeset godina rada. Tu je i nekoliko antologijskih radova: dva „Kafke“, jedan od porculana iz 1976. godine i jedan od kamena, iz iste godine. Tu je i brončani „Auto-portet“ iz 1979. godine, „Avokado“ iz 2001. godine. Marija Ujević (Zagreb, 20. 10. 1933.) diplomirala je 1958. godine na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu (F. Kršinić), u kojoj je od 1987. profesorica. Redovita članica HAZU-a od 1998. godine. Dobitnica je Nagrade „Vladimir Nazor“ za životno djelo (2012.).

Akvarelistička kolonija Sava 2017. u Slav. Kobašu

Izložbene aktivnosti 2018. godine

Izložba *Life is good* Željka Subića. Atelje akademskog slikara Željka Subića u Novoj Gradiški nalazi se u kući na brijegu u kojoj živi, otvara se prema jugu velikim prozorom, prema širokom posavskom pejzažu koji počinje na puškomet od kućnog praga i koji je vizualna činjenica za svakoga tko boravi, makar i vrlo kratko, u tom prostoru.

Subiću i njegovom slikarskom oku Posavina je sudbinska konstanta koja ga prati skoro cijeli život. Mijene tog pejzaža uz nestalni intenzitet sunčevog svjetla bio bi poticaj za slikarsku avanturu mnogim slikarima. Subiću je on odavno postao važnim razlogom kao nadahnuće za brojne slikarske cikluse. Subić je rođen 1949. godine u Osijeku, a slikarstvo je diplomirao na sarajevskoj Akademiji likovnih umjetnosti 1976. godine.

Simfonija željeznog bata Mladena Mikulina. Mladen Mikulin već se zarana, još kao srednjoškolac, osjetio pozvanim da se posveti kiparskom zanatu i odlučno zagrize u kiparski kruh. Njegova možda najpoznatija skulptura, ona slavnog i pre-rano umrlog glazbenika Jima Morrisona, započinje svoj život puno prije Mikulinova formalnog školovanja za kipara. Legendarno poprsje s groba slavnog glazbenika na pariškom Père Lachaiseu odavno je nestalo i postalo legendom u legendi.

Mikulin je diplomirao kiparstvo u klasi Branka Ružića na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti i talentom je privukao pažnju svoga profesora, ali i likovne kritike. Odluka za medij željeza, kojim se bavi godinama, učinila ga je rijetkim među kiparima svoje generacije. Medij željeznih ploča iznimno je zahtjevan zbog težine obrade i Mikulin je sigurno njegov najpoznatiji oblikovatelj na hrvatskoj kiparskoj sceni. Mladen Mikulin hrvatski je kipar rođen u Velikoj Gorici, 31. prosinca 1958. godine. Na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti diplomirao je kiparstvo u klasi Branka Ružića 1986. godine. Svoju prvu samostalnu izložbu skulptura izrađenih od metalnog lima pripremio je 1986. godine u zagrebačkoj Galeriji Nova, a 1990. godine bio je najmlađi kipar čiji je rad uvršten u veliku izložbu *Tisuću godina hrvatskog kiparstva* u zagrebačkom Muzejsko-galerijskom prostoru.

Suzana Bilić Vardić,
Spomen-galerija Ivana Meštrovića u Vrpolju

SPOMEN-GALERIJA IVANA MEŠTROVIĆA U VRPOLJU

Zgrada Spomen-galerije Ivana Meštorvića u Vrpolju

Povijest ustanove

Povijest Spomen-galerije Ivana Meštrovića u Vrpolju neraskidivo je povezana s osnivanjem kulturno-umjetničkog društva i muzeja „Ivan Meštrović” 1957. godine, ostvarenog na poticaj grupe vрpoljačkih intelektualaca, predvođenih učiteljem Josipom Golom.

Zamišljena kao spomen-dom u kojemu će se čuvati i slaviti djelo najvećega hrvatskog kipara prve polovice 20. stoljeća, Ivana Meštrovića, rođenog u Vrpolju, 15. kolovoza 1883. (umro 16. siječnja 1962. u South Bendu, država Indiana, SAD). Predstavnici Društva odmah su kontaktirali velikog kipara koji je živio u SAD-u i upoznali ga sa svojim namjerama. Za buduću galeriju, Ivan Meštrović za života Društvu daruje skulpturu, odljev u gipsu, *Majčina briga / Majka i dijete* (Beč, 1904., gips). Društvo je nakon Meštrovićeve smrti prestalo s aktivnostima, 1967. godine obnovlja rad pod nazivom Kulturno društvo „Ivan Meštrović” i intenziviralo aktivnosti na izgradnji Spomen-galerije. U okviru tih aktivnosti poklonjeno Meštrovićevu djelu u gipsu 1967., odljevaju u broncu i u lipnju 1968. godine posta-

vljaju pred novoizgrađenu zgradu zdravstvene stanice kao prvi javni spomenik u Vrpolju.

Gradnja Galerije počela je u kolovozu 1969. godine i financirana je sredstvima proračuna tadašnje Općine Slavonski Brod, uz potporu Mjesne zajednice Vrpolje i uz pomoć republičkog fonda za kulturu. Spomen-galerija Ivana Meštrovića svečano je otvorena 3. lipnja 1972. Od početka sa stalnim postavom djela Ivana Meštrovića, posuđenim iz Atelijera „Meštrović” u Zagrebu i Gliptoteke HAZU. Na otvorenju Spomen-galerije bila su izložena 22 Meštrovićeva rada (od kojih dvadeset u gipsu – posudba i dva u bronci u vlasništvu Galerije). U skladu s raspoloživim finansijskim sredstvima i uz odobrenje Meštrovićevih naslijednika i nositelja autorskih prava (prije svega supruge Olge, a potom i kćeri Marije Meštrović) od 1972. do 1989. godine Spomen-galerija odljeva sedamnaest Meštrovićevih djela, a jedno otkupljuje, stvarajući fundus Meštrovićevih djela u svome vlasništvu. Uz radove velikog kipara Spomen-galerija posjeduje i djela ostalih autora povezanih s Ivanom Meštrovićem ili djelovanjem Kulturnog društva „Ivan Meštrović” Vrpolje.

Spomen-galerija od otvorenja 1972. do 1996. godine djeluje u sastavu KD „Ivan Meštrović“. Rješenjem Ministarstva kulture Republike Hrvatske (klasa: 025-04/94-01/01.), od 28. ožujka 1994. godine osnivačka prava prenose se na Brodsko-posavsku županiju.

Registracija Spomen-galerije Ivana Meštrovića kao ustanove u kulturi obavljena je 1996. godine. Redovna djelatnost ustanove predstavljanje je javnosti stalne izložbe radova Ivana Meštrovića, koju Spomen-galerija uspješno izvršava od svoga osnivanja.

Sažetak rada Spomen-galerije Ivana Meštrovića od 2011. do 2017. godine

U stalnom postavu je od 1989. do 2011. godine bilo izloženo 35 Meštrovićevih radova nastalih od 1904. do 1946. godine, od kojih dvadeset u vlasništvu Spomen-galerije. Uz kiparske radove velikog umjetnika, laserske kopije listova iz *Mape litografija Ivana Meštrovića* te dokumente i publikacije o njegovu životu i radu, u postavu je bilo izloženo i nekoliko radova drugih autora.

Promjena u postavu dogodila se 2012. godine kad je rad Ivana Meštrovića *Bogorodica s djetetom* (Cannes, 1917., gips), posuđen iz Gliptoteke HAZU, vraćen vlasniku, odnosno Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. U postav je 2014. godine izložen Meštrovićev rad *Majčina briga / Majka i dijete* (Beč, 1904., gips). Zbog tih promjena, kao i dotrajalosti interijera, izrađena je nova muzeološka koncepcija postava. Autor je prof. Mario Beusan. Danas su u stalnom postavu izloženi samo radovi Ivana Meštrovića čime je omogućena bolja prezentacija izloženih djela. Suvremeno opremljeni interijer ima multimediju.

Ustanova ima ustrojene dvije zbirke: Zbirku radova Ivana Meštrovića i Likovnu zbirku. U zbirci radova Ivana Meštrovića, uz radove velikog kipara, nalaze se i tri rada autora Ive Kerdića, Omera Mujadžića i Antuna Babića. Zbirka je registrirana 2008. godine, a 2015. registracija je dopunjena dvama Meštrovićevim radovima tako da sadrži 24 rada.

Likovna zbirka Spomen-galerije sadrži djela kipara i slikara: Ivana Mirkovića, Andrije Krstulovića, Ive Kerdića, Vanje Radauša, Tomislava Krizmana, Želimira Janeša, Predraga Golla i Arpada Franje

Mesaroša, a stečena su darovanjem i samo jednim otkupom. Likovna zbirka sadrži 25 radova i registrirana je 2015. godine.

U nastajanju je Zbirka dječjeg stvaralaštva, a čine ju dječji radovi nastali na likovnim radionicama koje se povremeno organiziraju u Spomen-galeriji Ivana Meštrovića.

Zaštita muzejske građe

Prva restauracija djela iz fundusa Spomen-galerije Ivana Meštrovića obavljena je 2013. godine. Konzervatorsko-restauratorski radovi izvedeni su na djelu Ivana Meštrovića *Majčina briga* (Beč, 1904., gips), a tijekom 2014. godine i na dva odljeva Meštrovićevih djela u bronci *Autoportret* (Zagreb, 1930.) i *Majčina briga* (Beč, 1904.). Od studenoga 2014. do studenoga 2017. godine izvođeni su konzervatorsko-restauratorski radovi na četrnaest Meštrovićevih djela u gipsu iz fundusa Atelijera „Meštrović“ u Zagrebu (12) i Gliptoteke HAZU (2), izloženima u stalnom postavu Spomen-galerije od njezina otvorenja.

Budući da su se radovi na pojedinim skulpturama izvodili i u prostoru Spomen-galerije, posjetitelji su imali prigodu promatrati njihov tijek, a na edukativnim radionicama konzervatorsko-restauratorski postupak predstavljen je i učenicima Osnovne Škole „Ivan Meštrović“ u Vrpolju.

Konzervatorsko-restauratorski radovi na kipu „Povijesti Hrvata“

Investicije i oprema

Zgrada Spomen-galerije sagrađena je 1969. godine prema projektu zagrebačkog arhitekta Rudolfa Varge. Projekt, na žalost, nije predvidio prostor za povremene izložbe i programe, ali je predvidio dodatak kata na manjem dijelu unutra-

šnjosti za postav Etnografske zbirke, što je utjecalo na ukupno oblikovanje interijera.

Postav Etnografske zbirke u galeriji nikad nije ostvaren, a unutrašnjost je ostala je u rustikalnom stilu.

Uz finansijsku pomoć Ministarstva kulture Republike Hrvatske i sredstvima osnivača, od 2015. do 2017. godine obnovljeni su interijer i kroviste zgrade, a ustanova je dobila i mali depo. Od opreme su kupljeni arhivski ormari i sanduci za pohranu dokumentacije i građe.

U stručnoj prezentaciji djela velikoga hrvatskog kipara ustanova nastavlja dugogodišnju suradnju s Muzejima Ivana Meštrovića – Atelijerom „Meštrović” u Zagrebu i Galerijom „Meštrović” u Splitu i Gliptotekom HAZU u Zagrebu, a u provedbi programa surađuje s Muzejom Brodskog Posavlja, Galerijom umjetnina grada Slavonskog Broda, Konzervatorskim odjelom u Slavonskom Brodu i ostalim mujejskim ustanovama diljem Hrvatske.

Mate Meštrović i osnivači Spomen-galerije: Marko Ančić i Predrag Goll, 3. prosinca 2012.

Spomen-galerija obilježila je 2012. godine četrdesetu godišnjicu svoga djelovanja svečanim programom priređenim u suradnji s Muzejima Ivana Meštrovića. Za prezentaciju postava tiskan je katalog *Mapa litografija Ivana Meštrovića te deplijan – Vodič kroz postav*.

Velikom izložbom *Ivan Meštrović: Zahvalimo Njoj...* u srpnju 2013., Muzeji Ivana Meštrovića u suradnji sa Spomen-galerijom obilježili su 130. godišnjicu rođenja velikog umjetnika u Vrpolju.

Spomen-galerija od 2014. godine redovito sudjeluje u manifestaciji Noć muzeja. U provedbu programa uključene su brojne udruge iz Vrpolja, ostalih dijelova Brodsko-posavske županije i susjednih županija, time stvaramo novu publiku. Prigodnim programom, predavanjem Suzane Bilić Vardić „Iz arhive Spomen-galerije Ivana Meštrovića” i prezentacijom *Zaštitni radovi na kulturnoj baštini Brodsko-posavske županije* Željke Perković, pročelnice Konzervatorskog odjela u Slavonskom Brodu, ustanova se 2016. godine uključila u Dane europske baštine razvijajući senzibilitet za značaj i zaštitu kulturne baštine kojom se mjesto rođenja velikog kipara s pravom ponosi.

Posebna pozornost posvećuje se suradnji s učenicima i nastavnicima Osnovne škole „Ivan Meštrović” u Vrpolju i poticanju dječjeg stvaralaštva: likovne i edukativne radionice, izložbe učeničkih radova kao popratni sadržaji ostalih događanja, nazočnost na izložbama, predavanjima i ostalim programima organiziranim u Spomen-galeriji.

Za većinu programa tiskani su plakat i pozivnica. Posjetiteljima je uz stalni postav omogućen i posjet crkvi Rođenja sv. Ivana Krstitelja u kojoj je Ivan Meštrović kršten i u kojoj su izloženi radovi velikog Meštra su *Ivan Krstitelj, Duh Sveti, Eshatološki Jaganjac i Raspelo*.

Stalni postav i povremene programe u galeriji godišnje posjeti oko 2500 posjetitelja. Iako broj grupnih posjeta raste, grupe imaju manji broj učenika. Pojačanom suradnjom s odgojno-obrazovnim ustanovama, turističkim zajednicama i agencijama, ustanova nastoji približiti i predložiti značaj i ljepotu te male, ali vrijedne zbirke najvećega hrvatskog kipara svjetskog glasa u mjestu njegova rođenja.

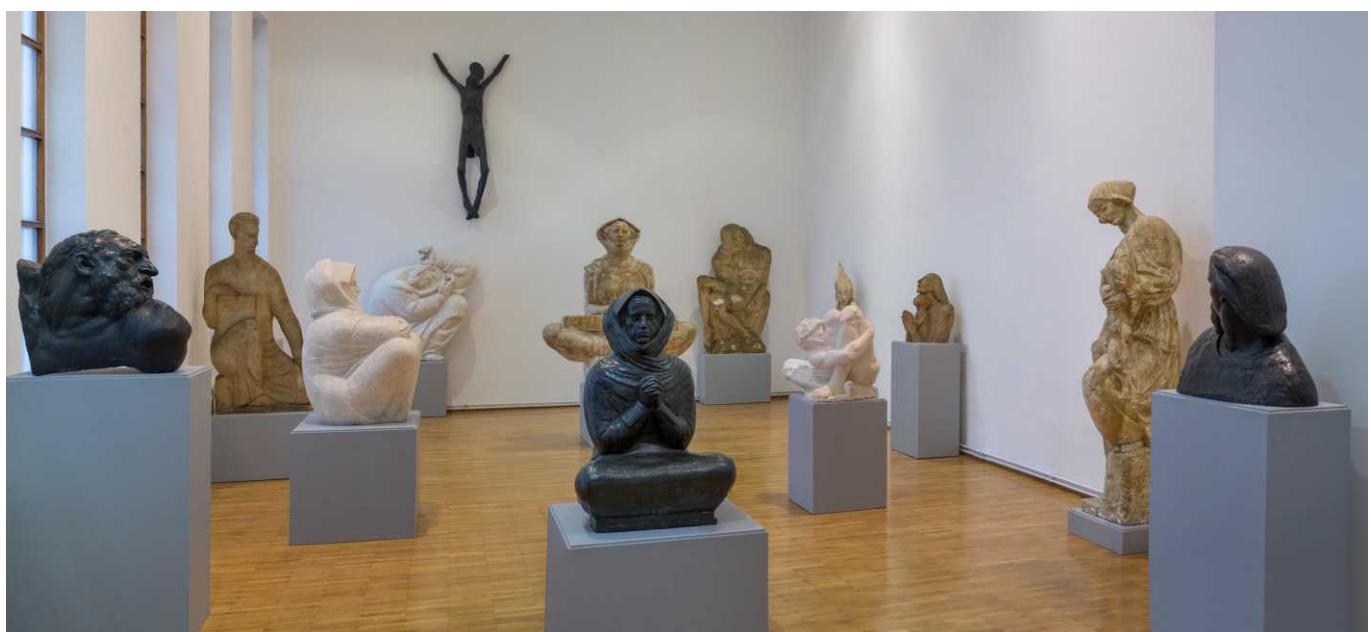
40. godišnjica rada SGIM, 3. prosinca 2012.

Otvorenie izložbe *Kako štitimo baštinu*, 2014.

Tradicijski običaji u Noći muzeja 2015.

Stalni postav Spomen-galerije Ivana Meštrovića u Vrpolju

III. IZLOŽBE

Marta Huber,
Zavičajni muzej „Stjepan Gruber” u Županji

IZLOŽBENA DJELATNOST SLAVONSKIH MUZEJA OD 2011. DO 2017. GODINE

2011. GODINA

GRADSKI MUZEJ NOVA GRADIŠKA

Moj naklon milostiva...
28. siječnja – 19. veljače 2011.
Autorica: Marija Karlovčan-Subić

Izložbom o izložbi
11. – 19. veljače 2011.
Autorica: Marija Karlovčan-Subić

Što rade vrijedne ruke naših sugrađanki
4. ožujka 2011.
Likovni postav: Marija Karlovčan-Subić

Mirka Klarić – Sjećanja
svibanj – lipanj 2011.
Autorice: Danijela Juranović, Marija Karlovčan Subić

Utvrda Gračanica – Lehowacz
studenzi – prosinac 2011.
Autori: Marija Mihaljević, Ratko Ivanušec, Zorislav Horvat

Od Dječje bolnice Šumetlica do bolnice sv. Rafaela
Autorice: Marija Subić, Danijela Juranović

GALERIJA UMJETNINA GRADA SLAVONSKOG BRODA

Zimska izložba dječjih radova
prosinac 2010. – siječanj 2011.
Autorica: Arijela Boras

Virtuoni, izložba digitalno manipuliranih fotografija Damira Hoyke
10. veljače – 10. ožujka 2011.

Češljano, šivano, tkano
10. ožujka – 10. travnja 2011.
Autor: Jagor Bučan

Tvrđav@rt2011 (5+5) – međunarodna, multimedijalna izložba
ožujak 2011.
Projekt Ivana Šermeta

Multimedijalna izložba *Sisak – podvodni grad*
3. svibnja 2011.

Fotografije i videomaterijali: Marijan Crtalić
Autor: Ivan Šeremet

Brodska video – projekt skupine brodskih autora
svibanj 2011.
Projekt Ivana Šermeta

Proletni akvarel – izložba odjela dječjeg likovnog stvaralaštva
travanj 2011.
Koncepcija i postav: Arijela Boras

Izložba Vasilije Jordan
15. svibnja – 15. lipnja 2011.

Izložba 31. saziva akvarelističke kolonije „Sava”
21. lipnja 2011.
Koncepcija: Đuro Vandura, Nikola Albaneže, Predrag Goll, Branimir Pešut, Stanko Špoljarić

Izložba četvero ukrajinskih umjetnika
16. rujna 2011.

Izlagaci: Žana Edelji, Olena Sokolovska Đeri, Ankica Verhas i Juraj Hodolović

Deset godina poslige
6. listopada 2011.
Autori: Rajko Svilar, Branimir Pešut

Ljudi lica ili gollov slavonsko-brodski panoptikum
16. listopada 2011.
Autor: Predrag Goll

Projekt „Između neba i zemlje”
28. listopada 2018.
Projekt Ivana Šermeta

Portreti
27. listopada 2011.
Autor: Vanja Radauš

Skice s dna ladice – izložba crteža i skica iz fundusa Dragutina Tadijanovića
4. studenog 2011.
Koncepcija: Dajana Džakula

Hommage

25. studenog 2011.

Autor: Ratko Petrić

Projekt „Jusuf Hadžifejzović“

9. prosinca 2011.

Projekt: Ivan Šeremet

Izložba novinske fotografije

29. prosinca 2011.

MUZEJ BRODSKOG POSAVLJA*Stružani – staro hrvatsko selo*

28. siječnja – 8. svibnja 2011.

Autor: Josip Lozuk

Tko nosi – ne prosi! – gostujuća izložba

Etnografskog muzeja u Zagrebu

11. svibnja – 30. lipnja 2011.

Autorica: Katarina Bušić

Vesna Osojnički – *Kretanja*

7. srpnja – 9. rujna 2011.

Autorica: Danijela Ljubičić Mitrović

Zbirka stalaka Muzeja Slavonije – gostujuća izložba Muzeja Slavonije

15. rujna – 7. prosinca 2011.

Autorica: Radmila Biondić

Sakupljamo zajedno, prinove MBP-a 2005. – 2010.

15. prosinca 2011. – 28. veljače 2012.

Autori: I. Artuković, I. Bunčić, I. Cafuta, D. Kozak, J. Lozuk, K. Lukač, D. Ljubičić Mitrović, L. Miklik-Lozuj

Dvoje leglo, troje osvanilo! – zbirka krpanih

ponjava MBP-a

travanj – svibanj 2011.

Autori: I. Bunčić, M. Kauzlaric

Kako štitimo baštinu

Autor: I. Cafuta

MUZEJ ĐAKOVŠTINEIzložba fotografija Marija Šuline *Slavonian spirit*

25. siječnja – 1. ožujka 2011.

Autori: Borislav Bijelić, Branka Uzelac

Mala retrospektivna izložba Vladimira Filakovca

4. ožujka – 10. travnja 2011.

Autor: Borislav Bijelić

Svijet u očima djeteta

3. travnja – 20. travnja 2011.

Izložba slika Josipa Budimira *So far, so good*

15. travnja – 15. svibnja 2011.

Autor: Josip Budimir

Strossmayerovi dani *Strossmayer i suvremenici**u likovnoj umjetnosti*

20. svibnja – 25. lipnja 2011.

Autor: Borislav Bijelić

Biseri hrvatske baštine

3. srpnja - 20. kolovoza 2011.

Autorica: Branka Uzelac

Marija Adrić: izazov tradicionalnom očekivanju

26. kolovoza – 1. listopada 2011.

Autori: Borislav Bijelić, Marija Adrić

Vesna Kolobarić ...o vjetru, letu i pokretu!

7. listopada – 25. studenog 2011.

Autor: Vesna Kolobarić

Svinjokoljka

29. studenog 2011. – 25. siječnja 2012.

Autori: Ivan Germovšek, Borislav Bijelić

GALERIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI, OSIJEK

V. dani grafike u Glo-u – hrvatski umjetnici na 28. ljubljanskom grafičkom biennalu
17. veljače – 30. ožujka 2011.

Autori: Jasmina Najcer Sabljak, Božidar Zrinski

Vesna Sokolić, samostalna izložba, prijenos izložbe iz Pečuha
10. – 30. ožujka 2011.
Autorica: Jelica Ambruš

Anabel Zanze: *Stranice*, samostalna izložba
7. travnja – 30. travnja 2011.
Autor: Vlastmir Kusik

Đuro Janeković: *Doživjeti Zagreb 1930-ih*,
izložba fotografija
12. svibnja – 30. lipnja 2011.
Autori: Marija Tonković, Jasmina Fučkan, Katarina Bence, Valentina Radoš

Izložba natječajnih radova – idejna arhitektonska rješenja
27. lipnja – 03. srpnja 2011.
Autor: Vlastmir Kusik

Darko Glavan i Osječka likovna scena, skupna izložba
7. srpnja – 31. kolovoza 2011.
Autori: Vlastmir Kusik, Valentina Radoš

Igor Rončević: *Slike 2010. – 2011.*, samostalna izložba
8. rujna – 25. rujna 2011.
Autor: Vlastmir Kusik

Zoran Jačimović, izložba koncertne rock fotografije 1987. – 1999.
28. rujna – 20. studenog 2011.
Autori: Vlastmir Kusik, Jasmina Najcer Sabljak, Zoran Jačimović

Saša Sermek: *Starter, Izlaznici, odavde do vječnosti*, samostalna izložba
1. prosinca – 6. prosinca 2011.
Autor: Vlastmir Kusik

Branimir David Kusik: *Bestijarij*, samostalna izložba
8. prosinca 2011. – 20. veljače 2012.
Autori: Daniel Zec, Branimir David Kusik

Likovna baština obitelji Pejačević – projekt u izradi

Autori: Jasmina Najcer Sabljak, Silvija Lučevnjak

MUZEJ VALPOVŠTINE, VALPOVO

Goldhauben – Zlatare

10. lipnja – 10. srpnja 2011.

Autori: Mag. Dr. Thekla Weissengruber, Janja Juzbašić, Vlasta Šabić,

Sjećanje i identitet

18. svibanj – 18. lipanj 2011.

Autori: Mirjana Paušak, Enver Rečica

Valpovština u vrtlogu II svjetskog rata

23. studenog 2011. – 13. lipnja 2012.

Autori: Mirjana Paušak, Nefreteta Zekić Eberhard, Darko Jančikić

MUZEJ GRADA PAKRACA

Pivo napitak bogova i puka

28. siječnja – 15. veljače 2011.

Autori: Silvija Sitta, Jelena Hihlik, Sanja Josipović

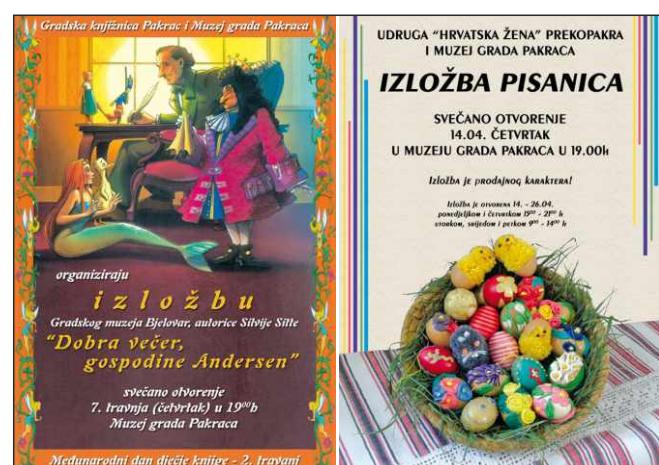
Matija Grgurević – izložba keramike i slika
17. ožujka – 16. travnja 2011.

Autori: Jelena Hihlik, Sanja Josipović

H. C. Andersen

7. travnja – 7. svibnja 2011.

Autori: Silvija Sitta, Jelena Hihlik, Sanja Josipović, Monika Lucić-Fider

Izložba pisaničica

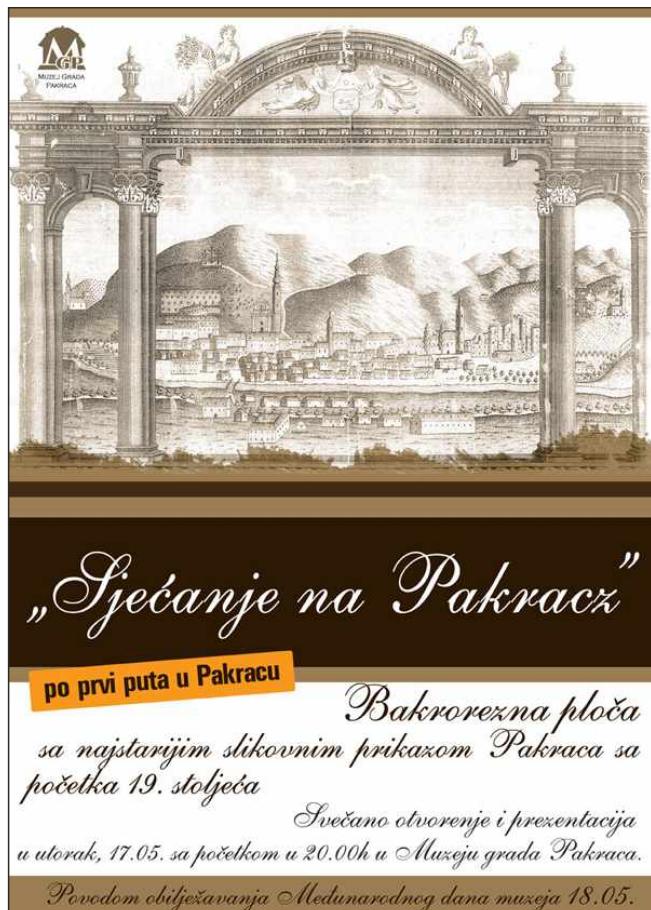
14. travnja – 26. travnja 2011.

Autorica: Jelena Hihlik

Sjećanje na Pakracz

17. svibnja – 13. lipnja 2011.

Autorica: Jelena Hihlik

Međunarodna izložba karikature – Muzeji i galerije

13. lipnja – 13. srpnja 2011.

Autori: Hrvatsko društvo karikaturista

Čudesni Krakow

14. srpnja – 12. kolovoza 2011.

Autorica: Jelena Hihlik

Fotografije iz fizike

16. rujna – 16. listopada 2011.

Autori: Ivica Aviani, Jelena Hihlik, Sanja

Josipović

Izložba fotografija – Siniša Almaši

17. studenog – 17. prosinca 2011.

Autori: Siniša Almaši, Jelena Hihlik

GRADSKI MUZEJ POŽEGA*Kneževsko središte u Kaptolu*

18. svibnja – 3. lipnja 2011.

Autorica: Mirela Pavličić

Izložba fotografija Dani poslige II

14. listopada – 16. listopada 2011.

Autori: Damir Hoyka, Mirjana Šperanda, Mirjana Šperanda

65 godina HAK-a u Požegi

28. listopada. 2011.

Autori: Mirjana Šperanda, Ivan Babić

Židovi u Požegi

28. studenog 2011. – 6. prosinca 2011.

Autorica: Mirjana Šperanda

Umjetnički i uporabni predmeti plemičkih obitelji Požege i požeškog kraja

28. siječnja – 18. veljače 2011.

Autorica: Lidija Ivančević Španiček

Ivan Andrašić, izložba slika

15. travnja – 22. travnja 2011.

Autori: Josip Fajdić, Mirjana Šperanda, Lidija Ivančević Španiček

Ivan Andrašić, izložba slika u Gradskom muzeju Požega, 2011.

Paralelni procesi

24. lipnja – 2. srpnja 2011.

Autori: Olga Šram, Mirjana Šperanda, Mirela Pavličić, Boris Knez

Petar Dolić – izložba skulptura i slika

23. rujna – 30. rujna 2011.

Autori: Josip Fajdić, Mirjana Šperanda, Lidija Ivančević Španiček, Petar Dolić

Orjenka Mirjan – Stabla i plodovi

21. listopada – 28. listopada 2011.

Autori: Lidija Ivančević Španiček, Orjenka Mirjan

Perčin kika divojačka dika poculica do smrti tavnica

Autorica: Dubravka Matoković

ZAVIČAJNI MUZEJ SLATINA

Zoran Tkalec, izložba karikatura

28. siječnja – 20. veljače 2011.

Autorica: Dragica Šuvak

Izbor iz donacije Dušanke Janković Jablanović

14. travnja – 5. svibnja, 2011

Autorica: Višnja Slavica Gabout

Dokumenti i fotografije čuvari slatinske kulture/kolektivne memorije

18. svibnja – 18. lipnja 2011.

Autorica: Dragica Šuvak

Foto video klub Slatina, „VI. salon fotografije”

26. lipnja - 30. srpnja 2011.

Autori: članovi Foto video kluba Slatina

Damir Hoyka Dani poslije II

25. kolovoza – 30. kolovoza 2011.

Autor fotografija: Damir Hoyka

Image Library

12. listopada – 22. listopada 2011.

Autori: Seadeta Midžić, Vesna Meštrić

Kreativnost žena u očuvanju kulturne baštine

15. listopada – 10. prosinca 2011.

Autorica: Dragica Šuvak

Slatinski kraj u Domovinskom ratu

26. listopada – 10. prosinca 2011.

Autorica: Dragica Šuvak

Uломci voćinske sakralne baštine

17. prosinca 2010. – 10. siječnja 2011.

Autorica: Dragica Šuvak

Badnjak u muzeju

17. prosinca 2010. – 10. siječnja 2011.

Autori: Dragica Šuvak, Dragan Bačmaga

GRADSKI MUZEJ VIROVITICA

Roko Idžođić, izložba karikatura

28. siječnja – 28. veljače 2011.

Autorica: Mihaela Kulej

Umjetnost je bajka

19. ožujka – 12. travnja 2011.

Autori: Iva Matija Bitanga, Leo Vukelić

Muzej policije: *Svi smo slični – metode identifikacije*

15. travnja – 8. svibnja 2011.

Autor: Željko Jamičić

Pozivamo Vas na otvorenje izložbe Muzeja policije

„Samo smo slični“ metode identifikacije osoba

u petak 15. travnja 2011. godine u 19.30 sati

Gradski muzej Virovitica, Virovitica, Trg J. Jelačića 23

Kabinet sjećanja i tribina upoznavanja s drugim kulturama (Afrika) s učenicima Gimnazije Petra Preradovića Virovitica
18. svibnja 2011.

Autori: Silvija Salajić, Slavko Cimerman, Vanda Jirouš

ULUPUH-ova sekcija za keramiku, staklo i porculan, izložba *Vatra – Zemlja – Voda – Zrak*
29. svibnja – 10. lipnja 2011.

Autorica: Mihaela Kulej

Izložba akademskog slikara Zoltana Novaka

19. lipnja – 25. srpnja 2011.

Autorica: Mihaela Kulej

Izložba 777, povodom 777. godišnjice grada Virovitice
5. kolovoza 2011.

Autori: Dubravka Sabolić, Silvija Salajić,
Anamarija Kučan i Mihaela Kulej

Izložba fotografija Damira Hoyke:

Dani poslike 2

15. rujna – 25. rujna 2011.

Autor: Anamarija Kučan

Izložba Stjepana Đukića Pište: *Doživljaji Balada Petrice Kermpuha*

23. rujna – 5. listopada 2011.

Autorica: Anamarija Kučan

Damir Hoyka: *Dnevnik*

7. listopada – 20. listopada 2011.

Autori: Mihaela Kulej, Anamarija Kučan

Izložba *Čudesna šuma, neka takva i ostane*
24. listopada – 1. prosinca 2011.

Hrvatska pošta: 20 godina putujemo svijetom,
izložba poštanskih maraka

3. prosinca 2011. – 13. siječnja 2012.

Autori: Rašeljka Bilić, Dražen Grubišić

LIK Nikola Trick, godišnja izložba

7. prosinca 2011. – 11. siječnja 2012.

Autorica: Mihaela Kulej

Goran Šafarek: *Regionalni park Mura – Drava,*
skladan suživot čovjeka i prirode

13. prosinca 2011. – 13. siječnja 2012.

Autor: Goran Šafarek

Priče iz povijesti Virovitice

5. prosinca 2011.

MUZEJ GRADA ILOKA

Naših 10 godina

28. siječnja – 7. veljače 2011.

Autori: A. Karačić, A. Bakter, A. Sladetić, M. Batorović

GRADSKI MUZEJ VUKOVAR

Aleksandar Bjelovuk – izložba akvarela i video instalacija

28. siječnja 2011.

Autor i likovni postav: Rosanka Savić-Mitrović

10. Memorijal Stjepana Petrovića

Branko Crlenjak: *Ženski akt u slici i skulpturi – sjećanje na jedno ljeto s dunavske plaže*
28. travnja – 15. svibnja 2011.

Autor i likovni postav: Zdravko Dvojković

Vesna Sokolić

7. travnja – 26. travnja 2011.

Likovni postav: Zdravko Dvojković

Plutajući svijet Tomislava Dubičanca

1. lipnja – 20. lipnja 2011.

Likovni postav: Zdravko Dvojković

Slike Smiljana i Vicenza Popovića

27. lipnja – 31. srpnja 2011.

Likovni postav: Zdravko Dvojković i Rosanka Savić-Mitrović

Peter Pierre Weisz – *Retrospektiva*

23. kolovoza – 28. kolovoza 2011.

Organizator: Grad Vukovar

Donauraum – Donautraum – dunavski san

Judith Sapper, Tonke Maleković i Elvisa Krstulovića

27. rujna – 8. listopada 2011.

Likovni postav: Zdravko Dvojković

Matko Trebotić / *Mistični prostori, staništa,*

spomeni, svetišta... skulpture 2010. – 2011.

18. listopada – 31. listopada 2011.

Likovni postav: Zdravko Dvojković

Matko Trebotić, slikar i grafičar

GRADSKI MUZEJ VINKOVCI

Arheološki lapidarij

Od 2005. nadalje

Autori: Ivana Iskra-Janošić, Maja Krznarić Škrivanko, Anita Rapan Papeša

Prof. dr. Stojan Dimitrijević 1981. – 2011.

12. prosinca 2011. – 12. siječnja 2012.

Autori: M. Krznarić Škrivanko, A. Rapan Papeša

Militaria et Medievalia Vari

Od 22. travnja 2010. nadalje

Autori: Danijel Petković, Anita Rapan Papeša

„Nemojte ništa dodirivati..!

12. travnja – 23. svibnja 2011.

Autorica: Ljubica Gligorević

120. godina vinkovačkog Gospojskog društva

13. svibnja – 1. rujna 2011. godine

Autorica: Ljubica Gligorević

20 dana na Tibetu

siječanj – ožujak 2011.

Autor: Silvestar Kolbas

Nedeljko Čubek, akademski slikar, Osijek

ožujak – travanj 2011.

Autor: Ivica Belamarić

Tihomir Fischer, *Psigen*

ožujak – travanj 2011.

Branko Marić, *Korijeni*
svibanj 2011.

Autori: Ivica Belamarić, Branko Marić

Nikolina Starčević

svibanj 2011.

Autor: Ivica Belamarić

Gisela Richter, Kenzingen

srpanj – kolovoz 2011.

Autor: Ivica Belamarić

Vinkovački umjetnici svom gradu
rujan 2011.

Autor: Ivica Belamarić

Grupa 1999 Vinkovci

listopad 2011.

Autori: Antun Babić, Ivica Belamarić

Portreti na kvadrat

studenzi 2011.

Autori: Zvonimir Tanocki, Ivica Belamarić

ZAVIČAJNI MUZEJ „STJEPAN GRUBER“, ŽUPANJA

Goldhauben – Zlatare. Tradicijska oglavlja iz Slavonije i Gornje Austrije

28. veljače – 10. travnja 2011.

Autori: Thekla Weissengruber, Janja Juzbašić, Vlasta Šabić, Ljubica Gligorević, Karolina Lukač

Živjeti kroz mrtve: pogrebni običaji kasnog brončanog doba u županjskoj Posavini

30. listopada – 20. studenoga 2011.

Autorica: Andreja Malovoz

Prođoh Bosnom 'nako

18. svibnja – 17. lipnja 2011.

Autor: Frano Piplović

Slike, crteži i karikature Ivana Hermana

25. kolovoza – 25. rujna 2011.

Autorica: Magdalena Lončarević

2012. GODINA

GRADSKI MUZEJ NOVA GRADIŠKA

Čarolija čipke i nakita

2. siječnja – 19. veljače 2012.

Autorica: Marija Karlovčan-Subić

Medalje i plakete Gradskog muzeja Nova Gradiška

svibanj - lipanj 2012.

Autor: Miroslav Pišonić

SB = NG

rujan 2012.

Autor: Miroslav Pišonić

Za blagdanskim stolom

19. prosinca 2012. – 25. siječnja 2013.

Autorice: Marija Karlovčan-Subić, Danijela Juranović

Mozaik sjećanja na Josipa Barbarića Gogu

28. studenog – 28 prosinca 2012.

Autorica: Marija Karlovčan-Subić

GALERIJA UMJETNINA GRADA SLAVONSKOG BRODA

Bijela zimska noć

20. prosinca 2012. – 20. siječnja 2013.

Autorica: Arijela Boras

8. Izložba novinske fotografije za 2011. godinu
prosinac 2012. – siječanj 2013.

Brod art 2012.

veljača 2012.

Autor: Ivan Šeremet

Prostorne skladbe

24. veljače – 17 ožujka 2012.

Autor: Petar Barišić

Izložba kreativne radionice na temu Dana žena
8. ožujka 2012.

Autor: Predrag Goll

Igor Eškinja, Nemanja Cvijanović

26. travnja 2012.

Autor: Ivan Šeremet

Žabe traže kralja

16. travnja 2012.

Autorica: Arijela Boras

Queen Elizabeth Olympic Park

23. travnja 2012.

Izložba Rudolfa Labaša

15. svibnja 2012.

Autor: Milan Bešlić

Izložba radova 32. Saziva kolonije 2011.

godine

21. lipanja 2012.

Autor: Branimir Pešut

Hvala, Hrvatska!

31. srpnja – 17. kolovoza 2012.

Izložba za Dan domovinske zahvalnosti

Autorica: Arijela Boras

Projekt Tvrđava Art 2012.

29. lipnja 2012.

Autor: Ivan Šeremet

Likovna kolonija Erdut 1999. – 2011.

20. rujan 2012.

Autor: Branimir Pešut

Snaga paraolimpizma

18. studenoga – 25. studenoga 2012.

Ružić i učenici

8. studenog – 5. prosinca 2012.

Autorica: Romana Tekić

Josip Biffel (slike 1967. – 2012.)

6. prosinca – 24. prosinca 2012.

Autori: Branimir Pešut, Milan Bešlić

MUZEJ BRODSKOG POSAVLJA

Sakupljamo zajedno

15. prosinca 2011. – 19. ožujka 2012.

Autori: Ivana Artuković, Ivanka Bunčić, Ivanka Cafuta, Dinko Kozak, Josip Lozuk, Karolina Lukač, Danijela Ljubičić Mitrović, Lidija Miklik-Lozuk

Stružani – život naselja kroz stoljeća
 29. ožujka – 5. lipnja 2012.
 Autorica: Lidija Miklik-Lozuk

Putovanja Ivana Pavla II. i Benedikta XVI.
 14. lipnja – 1. srpnja 2012.
 Autor: fra Vatroslav Frkin

Lloydovi slikopisi – svjedočanstva o Sredozemlju s kružnih putovanja putničkih parobroda Jugoslavenskog Lloyda 30-ih godina 20. stoljeća
 5. srpnja – 17. rujna 2012.
 Autor: Đivo Bašić

Glogovica – Crkva / Kapela sv. Stjepana
 19. rujna – 21. rujna 2012.

Dinko Perko – kompozicija za boju i kist
 27. rujna – 28. listopada 2012.
 Autorica: Danijela Ljubičić Mitrović

Radnički dom u Brodu na Savi / Slavonskom Brodu 1912. – 2012.
 20. listopada – 2. prosinca 2012.
 Autorica: Ivanka Cafuta

Međunarodna jednovitrinska filatelistička izložba Hrvatska – Slovenija *Slavonski Brod 2012.*
 4. prosinca – 9. prosinca 2012.

Bijelo i zeleno – magijski elementi običaja, vjerovanja i narodne medicine
 13. prosinca 2012. – 15. veljače 2013.
 Autorica: Karolina Lukač

Kako štitimo baštinu
 2009. – 2012.

Stružani – staro hrvatsko selo
 14. lipnja – 6. kolovoza 2012.
 Autor: Josip Lozuk

Dvoje leglo – troje osvanilo! – Magijski simboli plodnosti, sreće i zaštite od uroka
 4. listopada – 5. studenoga 2012.
 Autorica: Karolina Lukač

MUZEJ ĐAKOVŠTINE

Grobni nalazi sa Štrbinaca / Akvizicije Umjetničke zbirke MD
 27. siječnja – 25. ožujka 2012.
 Autori: Ivo Pavlović, Borislav Bijelić

Izložba 140 godina DVD-a Đakovo
 29. ožujka – 10. travnja 2012.
 Autor: Borislav Bijelić

Paste / Copy
 14. svibnja – 23. svibnja 2012.
 Autori: Vlastimir Kusik, Josip Kaniža

Biskup Strossmayer graditelj
 25. svibnja. – 25. lipnja 2012.
 Autor: Borislav Bijelić

Oj, Perkovci i Novi i Stari, u vama su lole i bećari
 30. lipnja – 14. kolovoza 2012.
 Autori: Branka Uzelac, Zdenko Šarčević

Filatelistička izložba
 17. kolovoza – 10. rujna 2012.
 Autor: Borislav Bijelić

Bijelo, ljubičasto, crveno
 14. rujna – 14. listopada 2012.
 Autori: Krunislav Stojanovski, Borislav Bijelić

Liturgijsko ruho iz Zbirke tekstila Muzeja za umjetnost i obrt
 19. listopada – 15. prosinca 2012.
 Autorice: Antonina Srša, Iva Čukman

Stalni postavi Muzeja Đakovštine
 21. prosinca 2012. – 25. siječnja 2013.
 Autori: Branka Uzelac, Borislav Bijelić, Ivo Pavlović

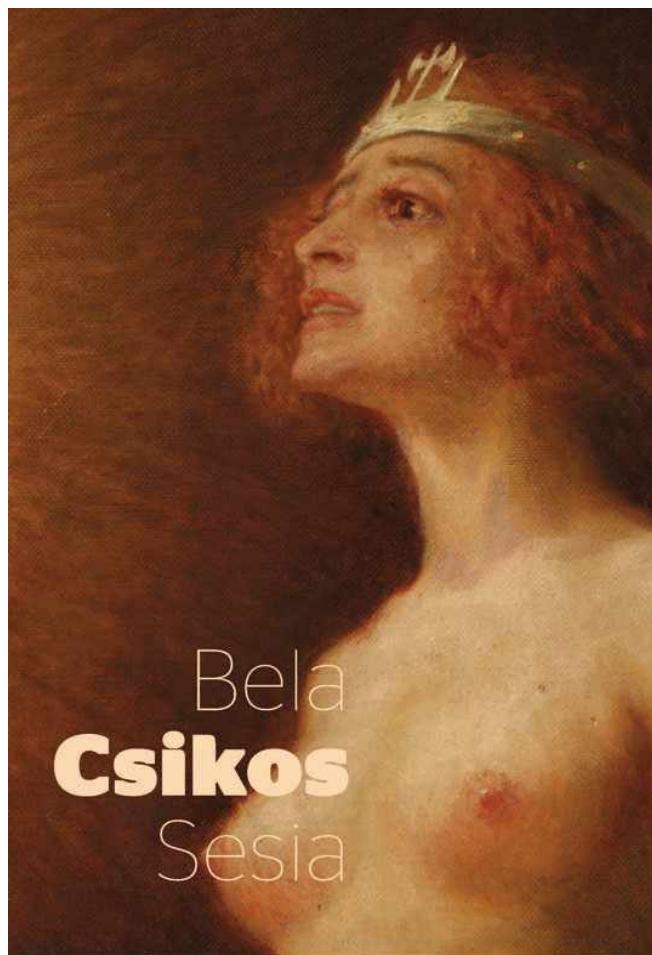
GALERIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI, OSIJEK

Anto Kajinić: Slike 2009. – 2011.
 1. ožujka – 31. ožujka 2012.
 Autor: Vlastimir Kusik

Bela Csikos Sesia: Za psihom, sliko!
 1. – 29. travnja 2012.
 Autori: Tonko Maroević, Jelica Ambruš

Petar Barišić: Prostorne skladbe / Izložba objekata iz ciklusa *Gluho zvono*
 10. svibnja – 30. svibnja 2012.
 Autori: Milan Bešlić, Vlastimir Kusik

Orkestar
 7. lipnja – 31. kolovoza 2012.
 Autori: Daniel Zec, Renata Vranyczany Azinović

Bela **Csikos** Sesia

Čovjek. Rijeka. / Der Mensch. Der Fluss.
30. lipnja – 31. kolovoza 2012.
Autori: Vladimir Frelih, Vlastmir Kusik

Jelena Kovačević
30. kolovoza – 22. rujna 2012.
Autor: Vlastmir Kusik

Retrospektivna izložba Josip Leović (1885. – 1963.): *Od Diefenbacha do Dachauera:*
slikarstvo i skulptura simbolizma iz kolekcije
Rudolfa Povischila
27. rujna – 30. studeni 2012.
Autor: Daniel Zec

XXIII. Slavonski biennale: skupna izložba
radova po izboru žirija i monografska izložba
Ivan Švertasek
13. prosinca 2012. – 27. siječnja 2012.
Autori: Valentina Radoš, Sonja Briski Uzelac,
Branka Hlevnjak, Darko Macan, Jasmina
Najcer Sabljak

Likovna baština obitelji Pejačević
Autori: Jasmina Najcer Sabljak, Silvija
Lučevnjak

MUZEJ VALPOVŠTINE, VALPOVO

Homamage kino Tomislav
27. siječnja – 27. veljače 2012.
Autori: Mirjana Paušak, Stjepan Najman,
Dragan Francuz

Izložba slika *Atelier Griva*
17. svibnja – 17. lipnja 2012.
Autorica: Slobodanka Griva Šokac

Muzeji u svijetu promjena
17. svibnja – 17. lipnja 2012.
Autorica: Mirjana Paušak

Ručni radovi žena iz Komla (Mađarska)
28. lipnja – 28. srpnja 2012.
Autori: Kincses Agnes

70 godina od smrti posljednjeg valpovačkog grofa
9. prosinac 2012. – 30. studeni 2013.
Autori: Mirjana Paušak

MUZEJ GRADA PAKRACA

Tehnika u vremenu
27. siječnja – 29. veljače 2012.
Autorica: Jelena Hihlik

Ratnici
15. ožujka – 26. svibnja 2012.
Autori: Jelena Hihlik, Mario Tušek

Izložba pisanica
29. ožujka – 10. travnja 2012.
Autorica: Jelena Hihlik

„Pakrački list“ 20 godina Vaših i naših novina
18. svibnja – 18. lipnja 2012.
Autori: Jelena Hihlik, Ivona Pavković

Danski kotači
15. srpnja – 03. listopada 2012.
Autori: Jelena Hihlik, Ivona Pavković

Umjetnost slame
30. studeni – 18. prosinca 2012.
Autori: Jelena Hihlik, Ivona Pavković

*Oni dolaze – Igor Taritaš, Emerik Fogl i
Nikolina Zanetti*
21. prosinca 2012. – 21. siječnja 2013.
Autori: Jelena Hihlik, Ivona Pavković

GRADSKI MUZEJ POŽEGA*Muzealci na terenu*

27. siječnja 2012.

Autori: Boris Knez, Lidija Ivančević Španiček, Dubravka Matoković, Mirela Pavličić, Mirjana Šperanda, Maja Žebčević Matić

I – X Dani Dobriše Cesarića

13. siječnja – 20. siječnja 2012.

Autorica: Mirjana Šperanda

140 godina streljaštva u Požegi

17. ožujka – 23. ožujka 2012.

Autorica: Mirjana Šperanda

100 godina elektrifikacije u Požegi

11. listopada – 19. listopada 2012.

Autorica: Mirjana Šperanda

Židovi u Požegi

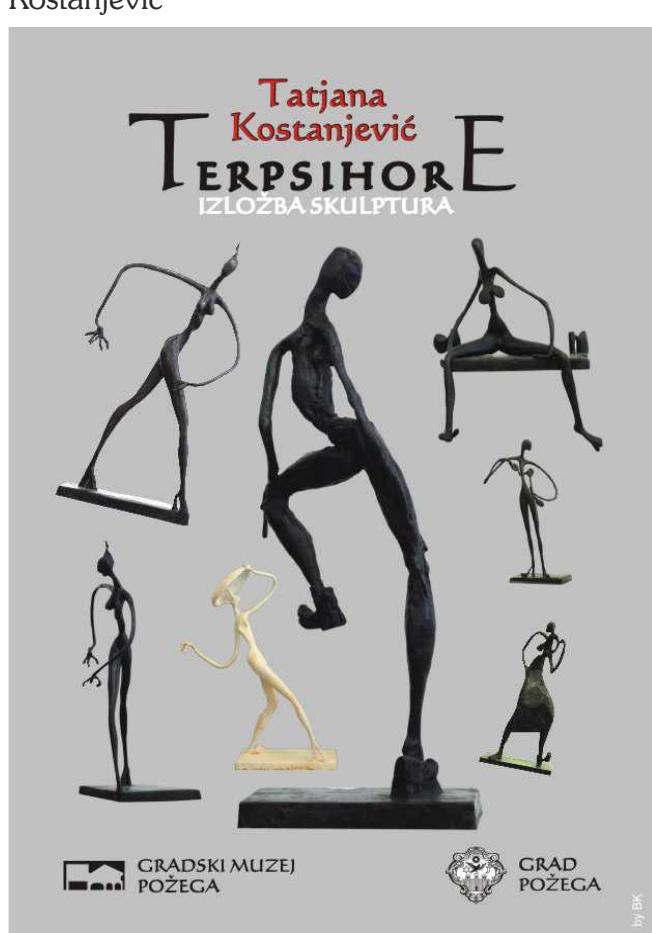
28. studenog 2012.

Autorica: Mirjana Šperanda

Terpsihere

14. veljače – 22. veljače 2012.

Autori: Lidija Ivančević Španiček, Tatjana Kostanjević

Izložba slika i skulptura akademika Zlatka Boureka

9. ožujka – 21. ožujka 2012.

Autorica: Lidija Ivančević Španiček

Izložba slika Željka Mucka

30. ožujka – 7. travnja 2012.

Autori: Lidija Ivančević Španiček, Mirjana Šperanda, Željko Mucko, Josip Fajdić

Začudne velebitske priče

12. listopada – 20. listopada 2012.

Autori: Mirjana Šperanda, Lidija Ivančević Španiček

Izložba slika osječke studentice multimedije Kristine Marić Pepeljugin kompleks

11. prosinca – 31. prosinca 2012.

Autorica: Kristina Marić

Baš se nekad dobro jelo!

18. svibnja – 15. rujna 2012.

Autori: Maja Žebčević Matić, Boris Knez

ZAVIČAJNI MUZEJ SLATINA*Povijest prikazivanja filmova u Slatini*

27. siječnja – 1. svibnja 2012.

Autorica: Dragica Šuvak

Prirodoslovno bogatstvo Parka prirode Papuk

18. svibnja – 20. lipnja 2012.

Autor: Park prirode Papuk

VII. Salon fotografije

1. srpnja – 22. kolovoza 2012.

Autori: članovi Foto video kluba Slatina

Suvremenost i sveobuhvatnost

30. kolovoza – 20. rujna 2012.

Autori: Dubravka Sikor, Tatjana Lulić-Prpić

Eksperimenti

5. listopada – 25. listopada 2012.

Autori: Vjenceslav Richter, Vesna Meštrić

Gospocke boje

15. studenog – 7. prosinca 2012.

Autori: Josip Forjan, Marija Vučković

Liturgijsko ruho u crkvama slatinskog dekanata

7. prosinca – 15. siječnja 2013.

Autorica: Dragica Šuvak

GRADSKI MUZEJ VIROVITICA

- Tko nosi, ne prosi, s torbom po hrvatskim krajevima*
27. siječnja – 15. ožujka 2012.
Autori: Katarina Bušić, Jasmina Jurković Petras
- Tatjana Lulić Prpić*
17. ožujka – 29. ožujka 2012.
Autorica: Anamarija Kučan
- Udruga Ilirskog zmaja: Od kopa do Muzeja*
31. ožujka – 17. travnja 2012.
Autorica: Anamarija Kučan
- Igor Rončević*, samostalna izložba
20. travnja – 8. svibnja 2012.
Autorica: Mihaela Kulej
- Custom made i Urbane livade*, igre i slike
18. svibnja – 30. lipnja 2012.
Autori: Anamarija Kučan, Tonka Maleković,
Ana Horvat
- Zemljani lonci, virovitičko lončarstvo i lončarski proizvodi u Muzeju*
11. svibnja – 30. lipnja 2012.
Autorica: Jasmina Jurković Petras
- Igor Ruf*, samostalna izložba
5. kolovoza – 16. rujna 2012.
Autorica: Mihaela Kulej
- Kristina Oberling*, izložba fotografija
6. kolovoza – 23. kolovoza 2012.
Autorica: Anamarija Kučan
- Izložba Zlate Šokec*
7. rujna – 30. rujna 2012.
Autorica: Anamarija Kučan
- Paulina Jazvić*, samostalna izložba
5. listopada – 30. listopada 2012.
Autorica: Mihaela Kulej
- Izložbe Siscia u vrijeme kovnice novaca i Kuhanje i blagovanje u rimskoj Sisciji*
9. studenog – 15. prosinca 2012.
Autori: Tea Tomaš Barišić, Zdenko Burkowsky
- LIK Nikola Trick*
6. prosinca 2011. – 15. siječnja 2013.
Autorica: Anamarija Kučan

MUZEJ GRADA ILOKA

- Wilhelm Zier Intarzije i duborezi*
18. svibnja – 21. lipnja 2012.
Autorica: Maja Novaković

- Dokumentarna izložba Zavičajne osobe Grada Iloka Dragutin Dragoš Barbarić*
14. prosinca 2012. – 31. siječnja 2013.
Autorica: Ružica Černi

GRADSKI MUZEJ VUKOVAR

- Petar Barišić – Prostorne skladbe iz ciklusa Gluho zvono*
22. ožujka – 10. travnja 2012.
Autor i likovni postav: Petar Barišić

- Dario Matić – Dimenzija života*
27. travnja – 4. svibnja 2012.
Autor i likovni postav: Dario Matić

- WAG – Suvjetske umjetničke igre*
6. svibnja – 13. svibnja 2012.
Organizator: Grad Vukovar

- 20. obljetnica Vukovarskih novina*
30. svibnja – 13. lipnja 2012.
Autorica: Marija Molnar
Likovni postav: Marija Molnar i Rosanka Savić-Mitrović

- Tradicijsko ruho Slavonije i Baranje iz zbirke Etnografskog muzeja Split*
14. lipnja – 31. kolovoza 2012.
Autor i likovni postav: Silvio Braica

- XVII. međunarodni fotografski doživljaj baštine 2012.
10. listopad – 23. listopad 2012.
Organizator: Hrvatski foto savez
Gostujuća izložba

- Hvala Hrvatska*
25. rujna – 24. listopada 2012.
Organizatori: Japansko veleposlanstvo u RH,
Hrvatski crveni križ
Gostujuća izložba

- Zlatko Šimunović – Cvijeće kao motiv u slikama*
25. listopada – 10. studenog 2012.
Autor i likovni postav: Zdravko Dvojković

Snaga paraolimpizma

12. studenog – 25. studenog 2012.

Organizatori: Hrvatski paraolimpijski odbor,
HINA, Britansko veleposlanstvo u RH
Gostujuća izložba

Josip Leović (1885. – 1963.)

5. prosinca – 31. prosinca 2012.

Likovni postav: Zdravko Dvojković i Rosanka
Savić-Mitrović

GRADSKI MUZEJ VINKOVCI

Prvi restaurirani i konzervirani nalazi iz Nuštra
30. studenog 2012. – 22. siječnja 2013.

Autorica: Anita Rapan Papeša

Srebro antičkih Vinkovaca – arheološki nalaz
ostave blaga

18. svibnja 2012. – 10. lipnja 2012.

Autori: Hrvoje Vulić, Koraljka Vlajo, Zoran
Wiewegh, Arijana Koprcina

Prof. dr. Stojan Dimitrijević 1981. – 2011.

12. prosinca 2011. – 12. siječnja 2012.

Autori: M. Krznarić Škrivanko, A. Rapan
Papeša

Hrvatski dom u Vinkovcima – povijest i
arheološka istraživanja

16. srpnja 2012. – 31. kolovoza 2012.

Autori: Danijel Petković, Andrea Rimpf

Voda – eliksir života

2. svibnja – 18. svibnja 2012.

Autorica: Ljubica Gligorević

Snaga molitve

11. svibnja – 23. kolovoza 2012.

Autorica: Ljubica Gligorević

Godišnji kalendari s tradicijskom podlogom

1. rujna – 31. prosinca 2012.

Autorica: Ljubica Gligorević

Iva Valentić, akademска slikarica, Zagreb
siječanj – veljača 2012.

Autor: Ivica Belamarić

Profesori ALU Široki Brijeg

veljača – ožujak 2012.

Autor: Ivica Belamarić

Fra Petar Perica Vidić *Sklad prirode i boja*
ožujak 2012.

Autor: Ivica Belamarić

Tatjana Kostanjević, akademска kiparica,
Opatija
travanj 2012.

Autor: Ivica Belamarić

Robert Pauletta, akademski slikar, Pula „U 22”
svibanj 2012.

Autor: Ivica Belamarić

Grupa 1999 Cetera & minijature
lipanj 2012.

Autor: Ivica Belamarić

Ivan Domac, iz fundusa galerijskog odjela
srpanj – kolovoz 2012.

Autor: Ivica Belamarić

Petero iz fundusa
rujan – listopad 2012.

Autor: Ivica Belamarić

Katarina Žanić Michieli, akademска kiparica,
Zagreb
studenzi 2012.

Autori: Leila Michieli-Vojvoda i Ivica Belamarić

Salon stripa Vinkovci 2012.
studenzi 2012.

Autor: Krešimir Zimonjić

Darko Dugandžić, akademski slikar, Široki
Brijeg
studenzi – prosinac 2012.

Autori: Vendelin Karačić, Ivica Belamarić

Izložba dječjih radova predškolskog uzrasta
prosinac 2012.

Autor: Ivica Belamarić

ZAVIČAJNI MUZEJ „STJEPAN GRUBER”,
ŽUPANJA

Dokumentarna izložba povodom 45 godina
Šokačkog sijela u Županji
Autorica: Janja Juzbašić

Korizma, preobražajna snaga Božje krhosti
27. veljače 2012.

Autorica: sestra Samuela Premužić

Sava u djelima likovnih umjetnika

18. svibnja 2012.

Autorica: Andreja Malovoz

Tradicijsko ruho Wilamowica

26. kolovoza 2012.

Autorica: Jolanta Danek

Predite prelje, vezite velje

26. listopada 2012.

Autorica: Janja Juzbašić

Paleontološki nalazi županjskog kraja

25. studenog 2012.

Autorica: Sanja Vidović

2013. GODINA

GALERIJA UMJETNINA GRADA SLAVONSKOG BRODA

Ivan Šeremet, monografska izložba

22. siječnja 2013.

Autor: Ivan Šeremet

Izložba radova na papiru Vatroslava Kuliša

7. ožujka – 7. travnja 2013.

Autori: Vatroslav Kuliš, Romana Tekić

Izložba odjela dječjeg likovnog stvaralaštva

16. travnja 2013.

Autorica: Arijela Boras

Izložba fotografija *Žene u ruralnom razvoju*

7. svibnja 2013.

Izložba *Bratstvo lica u svemiru*

16. svibnja 2013.

Autor: Ivan Šeremet

6. Hrvatski triennale akvarela

rujan 2013.

Akvarelistička kolonija „Sava” 33. Saziv

21. lipnja 2013.

Autor: Branimir Pešut

Domovini na dar

4. kolovoza 2013.

Razlike...

21. rujna 2013

Obzori melankolije

Autor: Zlarko Keser

Voćarska – Ružićeva portretna plastika

21. studenog 2013.

Volim nogomet

6. prosinca 2013.

Autor: Miroslav Pišonić

Aloomomak, Internal Affairs!

12. studenog 2013.

Autor: Zlatko Kozina

InstaART

23. rujna – 27. rujna 2013.

Sjećanje na Dragutina Tadijanovića: Skulpture iz Gajeve 2a

4. studenog 2013.

9. Izložba novinske fotografije

prosinac 2013.

Zimska likovna izložba

prosinac 2013. – siječanj 2014.

Autorica: Arijela Boras

MUZEJ BRODSKOG POSAVLJA

Bijelo i zeleno – magijski simboli običaja, vjerovanja i narodne medicine

13 prosinca 2012. – 15. veljače 2013.

Autorica: Karolina Lukač

Prvi koraci brodske Gimnazije i likovni umjetnici profesori Gimnazije

18. veljače – 15. ožujka 2013.

Autorice: Danijela Zekušić, učenici izborne nastave povijesti u Gimnaziji, D. Ljubičić Mitrović

Starija faza kulture polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj – novi izazovi

21. ožujka – 7. svibnja 2013.

Autori: Sanjin Mihelić, Daria Ložnjak Dizdar

V. Susret Sekcije restauratora i preparatora HMD-a

9. svibnja – 24. lipnja 2013.

Autori: Damir Doračić, Slađana Latinović, Mario Kauzlaric

Suvremena hrvatska grafička scena /

Propitivanje medija

27. lipnja – 15 rujna 2013.

Autori: Lovorka Magaš Bilandžić, Jasminka Najcer Sabljak, D. Ljubičić Mitrović

Prapovijesni lokalitet Galovo, Slavonski Brod
19. rujna – 27. listopada 2013.

Autorice: Kornelija Minichreiter, Lidija Miklik-Lozuk

Rimljani u našem zavičaju
29. listopada – 3. studenog 2013.

Autorica: Ivana Artuković

Ostavljamo svoja dobra – Priče o predmetima naših starih
7. studenog – 6. prosinca 2013.

Autorice: Ivana Artuković, Karolina Lukač

Dječje igračke iz hrvatske baštine
12. prosinca 2013. – 21. siječnja 2014.

Autorica: Iris Biškupić-Bašić

Stružani – staro hrvatsko selo
13. prosinca 2012. – 15. ožujka 2013.
Autor: J. Lozuk

Dvoje leglo, troje osvanilo!
20. prosinca 2012. – 15. ožujka 2013.
Autorica: Karolina Lukač

SPOMEN-GALERIJA IVANA MEŠTROVIĆA, VRPOLJE

Ivan Meštrović: Zahvalimo Njoj...
4. srpnja – 4. rujna 2013.

MUZEJ ĐAKOVŠTINE

Đakovačka rock scena
25. siječnja – 15. ožujka 2013.
Autor: Borislav Bijelić

Suvremena hrvatska grafička scena
20. travnja - 20. svibnja 2013.

Strossmayerovi dani – Strossmayer i umjetnici
24. svibnja – 1. srpnja 2013.
Autor: Borislav Bijelić

Obrtnički proizvodi kao sastavni dio tradicijske odjeće u Đakovštini
28. lipnja – 30. srpnja 2013.

Autorica: Branka Uzelac

Industrijska baština istočne Hrvatske
19. kolovoza – 10. listopada 2013.

Dvoje leglo, troje osvanilo!
14. listopada – 10. prosinca 2013.

Izložba Josipa Brandisa: Znakovi koje sam...
13. prosinca 2013. – 20. siječnja 2014.
Autor: Josip Brandis

ZAVIČAJNI MUZEJ NAŠICE

Slovački božićni običaji
1. siječnja – 20. siječnja 2013.
Autor: Ogranak Matice slovačke u Našicama

Ivan (Hanzi) Švertasek – naš sugrađanin
7. ožujka – 10. travnja 2013.
Autorice: Jasmina Jurković i Silvija Lučevnjak

Slovački uskrsni običaji
13. ožujka – 10. travnja 2013.
Autor: Ogranak Matice slovačke u Našicama

Izložba Slovački uskrsni običaji

Ivan (Hanzi) Švertasek – naš sugrađanin
15. travnja – 20. svibnja 2013.
Autorice: Jasmina Jurković i Silvija Lučevnjak

Izložba fotodokumentacije Dječjeg vrtića „Zvončić”, Našice
22. svibnja – 6. lipnja 2013.

Autori: Snježana Kandera, Dječji vrtić „Zvončić” Našice

Novo putovanje starom prugom
14. lipnja – 15. srpnja 2013.
Autor: Silvija Lučevnjak

Svjetska keramika
11. kolovoza – 31. kolovoza 2013.
Autor: Hanibal Salvaro

Iz šuma i polja Panonije – očima slikara
6. rujna – 30. rujna 2013.
Autori: Deákné Endrédi, Mária Jasminka Jurković, Silvija Lučevnjak

Sklad prirode i boja

2. listopada – 26. listopada 2013.

Autori: fra. Petar Vidović, Jasmina Jurković, Silvija Lučevnjak

Salon slavonskog figurativnog slikarstva „Isidor Kršnjavi“ – *Tihomir Maroević, Marcel Arnold, Šimo Zupčić, Srećko Perković i Juro Perković*
12. studenoga – 10. prosinca 2013.

Autori: Silvija Lučevnjak i Jasmina Jurković

Slovački božićni običaji

15. prosinca – 31. prosinca 2013.

Autor: Ogranak Matice slovačke u Našicama

GALERIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI, OSIJEK**XXIII. Slavonski biennale**

13. prosinca 2012. – 27. siječnja 2013.

Autori: Valentina Radoš, Sonja Briski Uzelac, Branka Hlevnjak, Darko Macan i Jasmina Najcer Sabljak

Ivan Švertasek, monografska izložba u sklopu

23. Slavonskog biennala

13. prosinca 2012. – 27. siječnja 2013

Autorice: Jasmina Najcer Sabljak, Silvija Lučevnjak

VI. Dani grafike: Suvremena hrvatska grafička scena / propitivanje medija i Ekspresionizam u hrvatskoj grafici

14. veljače – 30. ožujka 2013

Autorice: Lovorka Magaš Bilandžić, Jasmina Najcer Sabljak

Ivan Švertasek, monografska izložba
ožujak 2013.

Autorice: Jasmina Najcer Sabljak, Silvija Lučevnjak

VI. Dani grafike: Suvremena hrvatska grafička scena / propitivanje medija

20. travnja – 10. svibnja 2013.

Lovorka Magaš Bilandžić, Jasmina Najcer Sabljak

VI. Dani grafike: Suvremena hrvatska grafička scena / propitivanje medija

27. lipnja – 1. kolovoza 2013.

Autorice: Lovorka Magaš Bilandžić, Jasmina Najcer Sabljak, Danijela Ljubičić-Mitrović

Tihomir Matijević: Torta i bronca

4. travnja – 28. travnja 2013.

Autor: Vlastimir Kusik

Vladimir Džanko, retrospektivna izložba

11. travnja – 30. travnja 2013.

Autorica: Jelica Ambruš

Milan Klemenčić

2. – 9. svibnja 2013.

Rudolf Gerhart Bunk, akvareli iz fundusa HAZU
9. svibnja – 15. svibnja 2013.

Autori: HAZU, Njemačka zajednica Osijek, Leonilda Conti

XI. Memorijal Ive Kerdića – triennale hrvatskog medaljerstva i male plastike

16. svibnja – 21. srpnja 2013.

Autor: Daniel Zec

ART-LAB GLUO

13. svibnja – 19. svibnja 2013.

Autori: Tamara Meščić, Vesna Gašparić, Valentina Radoš, Valentina Radoš

NO arhiv – digitalni arhiv umjetnika konceptualne i neoavangardne umjetnosti
23. svibnja – 23. lipnja 2013.

Autori: Morana Matković, Vlastimir Kusik

Pariška paleta Ivana Reina – izložba iz fundusa GLUO

30. lipnja – 21. srpnja 2013.

Autorica: Jelica Ambruš

Likovna baština obitelji Pejačević

19. rujna 2013. – 7. siječnja 2014.

Autori: Jasmina Najcer Sabljak, Silvija Lučevnjak

MUZEJ VALPOVŠTINE, VALPOVO*Geološka zbirka*

Autori: Mirjana Paušak, Tanja Erić

Oduvijek smo bili Europa

30. lipnja – 10. srpnja 2013.

Autori: Mirjana Paušak, Stjepan Najman

Kruh naš svagdanji

23. lipnja – 30. rujna 2013.

Autori: Mirjana Paušak, Tea Meškić, Stjepan Štefić

Vatrogastvo u Valpovu – Valpovački sv. Florijan
prosinac 2013. – svibanj 2014.

Autorica: Mirjana Paušak

MUZEJ GRADA PAKRACA*Pričam ti priču*

25. siječnja – 10. ožujka 2013.

Autorica: Jelena Hihlik

Uskrsna izložba

15. ožujka – 05. travnja 2013.

Autorica: Jelena Hihlik

Slana kap Latici za slap

23. ožujka – 12. travnja 2013.

Autorica: Jelena Hihlik

Krunislav Stojanovski: Ton u slici i glazbi

24. svibnja – 01. srpnja 2013.

Autori: Krunislav Stojanovski, Jelena Hihlik

Hrvatski pleter

25. rujna – 10. listopada 2013.

Autorica: Jelena Hihlik

Surogat stvarnosti – pola stoljeća hrvatske animacije

12. prosinca 2013. – 31. siječnja 2014.

Autori: Marta Kiš, Karla Pudar, Jelena Hihlik

GRADSKI MUZEJ POŽEGA*Zlatna dolina na pragu Europe*

23. siječnja – 6. veljače 2013.

Autori: Mirela Pavličić, Hrvoje Potrebica

Zbirka Matka Peića u Gradskom muzeju Požega

14. veljače – 01. ožujka 2013.

Autorica: Lidija Ivančević Španiček

Predmeti iz ostavštine Milke Trnine

8. ožujka – 22. ožujka 2013.

Autorica: Lidija Ivančević Španiček

Izložba *Predmeti iz ostavštine Milke Trnine*, 2013.Izložba crteža Franje Feldija *Ratna priča*

28. ožujka – 06. travnja 2013.

Autori: Franjo Feldi, Lidija Ivančević Španiček

Mir mojim očima

9. travnja – 13. travnja 2013.

Autori: Galjina Petranović, Udruga Rusa Slavonije, Sanja Pribić, Daria Kljaić, Lidija Ivančević Španiček

Žanna Erdelji, izložba slika

19. travnja – 29. travnja 2013.

Autori: Josip Fajdić, Lidija Ivančević Španiček

Muzej Miroslava Kraljevića 1961. u Požegi

17. svibnja – 27. svibnja 2013.

Autorica: Lidija Ivančević Španiček

Peškir, jedna zaboravljena priča – tradicijski peškiri požeškoga kraja

29. kolovoza – 13. rujna 2013.

Autori: Boris Knez, Dubravka Matoković, Maja Žebčević Matić

Lermanologija

30. rujna – 13. prosinca 2013.

Autori: Maja Žebčević Matić, Dubravka Matoković, Boris Knez, Maja Smoljanović

Miroslav Kraljević – Retrospektiva

18. listopada – 17. studenog 2013. godine.

Autori: Biserka Rauter Plančić, Zvonko Maković, Željko Marciuš, Lidija Ivančević Španiček, Mirjana Šperanda

Izložba slika Dimitrija Popovića

28. studenog – 14. prosinca 2013.

Autori: Josip Fajdić, Lidija Ivančević Španiček

ZAVIČAJNI MUZEJ SLATINA

Ivančica Cvitić-Znidarčić: *Keramika i monotypie*
25. siječnja – 1. svibnja 2013.
Autorica: Dragica Šuvak

Slatinsko knjižno blago
25. siječnja – 1. svibnja 2013.
Autori: Srđan Đuričić, Dragica Šuvak

Povijest školstva
4. veljače – 1. travnja 2013.
Dragica Šuvak, Srđan Đuričić

Arheološka karta Slatine
1. srpnja – 22. kolovoza 2013.
Autor: Srđan Đuričić

Novo putovanje starom prugom
14. lipnja – 25. srpnja 2013
Autori: Dragica Šuvak, Silvija Lučevnjak, grad
Szentlörenc

*Slatinski kraj i Višnjica na zemljovidima i
arhivskim dokumentima*
26. lipnja – 20. rujna 2013.
Autori: Marc Šojat, Dragica Šuvak

Vlakovi za velike i male
30. kolovoza – 20. rujna 2013.

Istina o pobjednicima
27. listopada – 2. prosinca 2013.
Autorica: Dragica Šuvak

Nikolina Tomić: *Slikopisi s planina*
11. prosinca – 10. siječnja 2014.
Autori: Nikolina Tomić, Ivona Lozić, Romeo
Kireta

GRADSKI MUZEJ VIROVITICA

Ah, ti kućanski poslovi
25. siječnja – 30. travnja 2013.
Autori: Ksenija Katalinić, Radmila Biondić,
Marina Vinaj

*Dvoje leglo, troje osvanilo! – magijski simboli
plodnosti*
8. svibnja – 15. lipnja 2013.
Autori: Z. Toldi, Karolina Lukač, Jasmina
Jurković Petras

Izložba „Zelenog salona” – *Novo ruho i
Prekrivač za snove – mapa sela*

18. svibnja – 15. lipnja 2013.

Autorica: Anamarija Kučan

*Inscenirani vrt kao javna skulptura – naš vrt u
Gradskom parku Virovitica*
8. lipnja 2013.

Autori: Iva Matija Bitanga, Anamarija Kučan

*Regionalni tipovi sopotske kulture na
križevačkom i virovitičkom području*
30. srpnja - 30. prosinca 2013.

Autori: Silvija Salajić, Lana Okroša Rožić

Bernarda i Roko Idžođići, likovna izložba
5. kolovoza – 17. listopada 2013.
Autorica: Mihaela Kulej

Skriveno mjesto
7. kolovoza – 7. rujna 2013.
Autorica: Anamarija Kučan

Realizacija izložbe *Galerija u prirodi* unutar
prostora Gradskog parka Virovitica u sklopu
PARK ARTA – eko art muzejske akcije
9. kolovoza 2013., otvorenje
Autorica: Anamarija Kučan

Umjetnost ilustracije Andrije Maurovića
18. rujna – 12. listopada 2013.
Autori: Mihaela Kulej, Veljko Krulčić

LIK „Nikola Trick”, godišnja izložba
6. prosinca 2013. – 15. siječnja 2014.
Autorica: Anamarija Kučan

Virtualna izložba *Skriveni muzej* postavljena na
mrežne stranice

Izložba pomagala za slike i slabovidne
povodom obilježavanja Međunarodnog dana
bijelog štapa
14. listopada 2013.

Autori: Jasmina Jurković Petras, Valentina
Markovinović, Anamarija Kučan

MUZEJ GRADA ILOKA

Dokumentarna izložba *Zavičajne osobe Grada
Iloka: Dragutin Dragoš Barbarić*
14. prosinca 2012. – 31. siječnja 2013.
Autorica: Ružica Černi

Baš se nekad dobro jelo!
9. travnja – 15. svibnja 2013.
Autorica: Maja Žebčević Matić

Gdje je dom

29. lipnja – 31. kolovoza 2013.

Autori: Maja Novaković, Ana Sladetić

Plemići i velikaši Srijemske županije

5. listopada 2013.

Autor: Ladislav Dobrica

Dokumentarna izložba Zavičajne osobe Grada Iloka: Josip Sandalj, veterinar, Veterinarstvo u Iloku

29. studenoga 2013. – 31. siječnja 2014.

Autorica: Ružica Černi

GRADSKI MUZEJ VUKOVAR*Pariz okom Ive Pervana*

10. – 25. ožujka 2013.

Organizator: Udruga PROKULTURA iz Splita

Gostujuća izložba

Vatroslav Kuliš

26. ožujka – 14. travnja 2013.

Likovni postav: Zdravko Dvojković

2. Triennale hrvatske keramike

16. travnja – 30. travnja 2013.

Autor: Hanibal Salvaro

Likovni postav: Hanibal Salvaro i Rosanka Savić-Mitrović

Čudesni svijet Jugendstila

9. svibnja – 30. svibnja 2013.

Organizatori: Vukovarsko-srijemska županija, Austrijski kulturni forum Zagreb, Kultur Niederösterreich, Radna zajednica podunavskih zemalja

Likovni postav: Zdravko Dvojković i Rosanka Savić-Mitrović

WAG – Suvjetske umjetničke igre

30. lipnja – 10. srpnja 2013.

Organizator: Grad Vukovar

Likovni postav: Rosanka Savić-Mitrović

GRADSKI MUZEJ VINKOVCI*Prvi nalazi s avarskog groblja u Nuštru*

23. i 24. siječnja – 19. ožujka 2013. / od 17. svibnja 2013.

Autorica: Anita Rapan Papeša

Spašena baština

17. svibnja 2013.

Autor: Hrvoje Vulić

Kako su Vinkovčani otkrivali Cibalae

16. svibnja 2013.

Autorica: Anita Rapan Papeša

*Vinkovci u svijetu arheologije – Vinkovci**najstariji europski grad*

28. srpnja 2013.

Autori: I. Iskra-Janošić, M. Krznarić Škrivanko, M. Dizdar

Recentna arheološka istraživanja arheološkog odjela Gradskog muzeja Vinkovci: Vinkovci, Sopot i Nuštar

10. prosinca 2013. – siječnja 2014.

Autori: H. Vulić, M. Krznarić Škrivanko, A. Rapan Papeša

Igor Brkić: Glavonje
siječanj 2013.

Autor: Ivica Belamarić

Silvestar Kolbas: Kino Crvena zvijezda
siječanj – veljača 2013.

Autor: Ivica Belamarić

Ivana Ožetski
ožujak 2013.

Autor: Ivica Belamarić

Hrvatski fotosavez: Vinkovački kontrasti
travanj 2013.

Autor: Predrag Bosnar

Ovdje vrime ko da stoji
travanj 2013.

Autori: Zvonimir Tanocki, Ivica Belamarić

Iris Bondora Dvornik, Leila Michieli Vojvoda, Dubravko Mokrović: *Mutacije baroknog svibanj 2013.*
Autor: Stanko Špoljarić

Lav i mrav
lipanj 2013.
Autori: fra Vendelin Karačić, Josip Mijić

Anto Kajinić
lipanj 2013.
Autor: Anto Kajinić

Dina Merhav: izložba skulptura *Ptice u letu* i
Toni Franović: izložba crteža
lipanj – srpanj 2013.
Autori: Dina Merhav, Toni Franović

Likovna mapa grada Vinkovaca
srpanj – kolovoz 2013.
Autor: Ivica Belamarić

Albert Kinert
rujan 2013.
Autori: Jagor Bućan, Ivica Belamarić

Jagor Bućan
rujan – listopad 2013.
Autori: Jagor Bućan, Ivica Belamarić

Stjepan Jozić: Domoljub s bosutskih obala
prosinac 2013.
Autor: Dejan Duraković

Likovna radionica Dječjeg doma „Sv. Ana”
prosinac 2013.
Autorica: Žanna Erdelji

U potrazi za (ne)izgubljenim vremenom
10. svibnja – 29. kolovoza 2013. godine
Autorica: Ljubica Gligorević

Iz donacije Vere i Igora Nada
6. rujna 2013. – 12. svibnja 2014. godine
Autorica: Ljubica Gligorević

Zwischen Adria und Donau
25. travnja 2013. – 15. rujna 2013.
Autori: Anita Rapan Papeša, Danijel Petković

Vinkovci – Najstariji europski grad
28. lipnja – 28. srpnja 2013. / od 12. rujna
2013.
Autori: prof. Aleksandar Durman, Ivan
Antonović

Zlato i srebro Gradskog muzeja Vinkovci
25. siječnja 2013.
Autorica: Anita Rapan Papeša

ZAVIČAJNI MUZEJ „STJEPAN GRUBER”, ŽUPANJA

Spomenici znamenitim Županjcima
25. siječnja 2013.

Autorica: Janja Juzbašić

Hrvatska baština je IN
4. veljače 2013.

Autorica: Vesna Milković

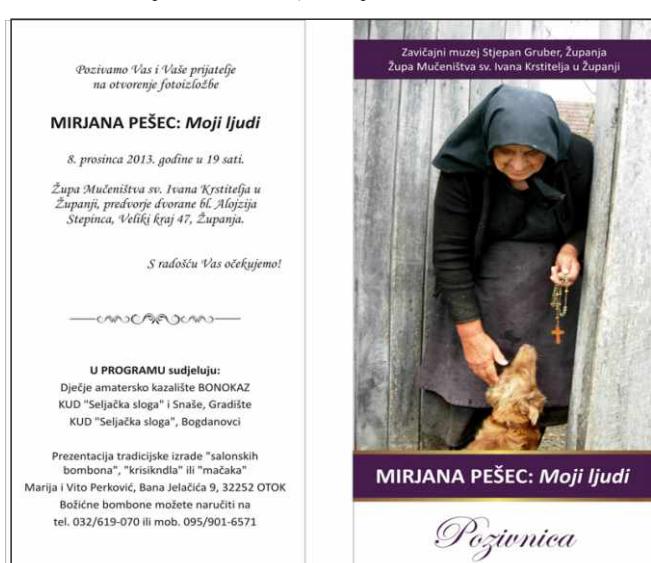
Muzej u loncu: baš se nekad dobro jelo
7. veljače 2013.

Autorica: Maja Žebčević Matić

Križni put i uskrsnuće
7. travnja – 15. travnja 2013.
Autor: Slaven Miličević

Industrijska baština istočne Hrvatske
6. listopada – 21. listopada 2013.
Autor: Silvija Lučevnjak

Mirjana Pešec: Moji ljudi
8. prosinca – 20. prosinca 2013.
Autori: Mirjana Pešec, Janja Juzbašić

2014. GODINA

GALERIJA UMJETNINA GRADA SLAVONSKOG BRODA

Zimska likovna izložba dječjih radova
prosinac 2013. – siječanj 2014.
Autorica: Arijela Sladonja Katargon

Izložba Marijana Richtera
31. siječnja 2014.

Izložba Stipe Nobilo: Načelo varijacije
13. veljače 2014. – 10. ožujka 2014.
Autor koncepcije: Milan Bešlić

Izložba Kritičar bira... 2014.

13. ožujka – 5. travnja 2014.

Autor koncepcije: Nikola Albaneže

Izložba Instaart
28. ožujka – 28. travnja 2014.

Brod Art 2014.

30. travnja 2014.

Autor koncepcije: Ivan Šeremet

U svijetu bajki

9. travnja – 9. svibnja 2014.

Autorica: Arijela Sladonja Katargon

Izložba skulptura u staklu Mihaela Štebiha
4. svibnja – 4. lipnja 2014.

Autor koncepcije: Ivan Šeremet

Izložba recentnih radova Kuzme Kovačića

15. svibnja – 15. lipnja 2014.

Autor koncepcije: Milan Bešlić

Akvarelistička kolonija „Sava” 34. Saziv
20. lipnja - 20. kolovoza 2014.

Autor koncepcije: Branimir Pešut

Izložba dječjih radova Domovini na dar kolovoz 2014.

Izložba iz fundusa Branka Ružića u Gradskom muzeju Požega

2. rujna 2014.

Autor koncepcije: Romana Tekić, Lidija Španiček

Hranueli Stoponja Dolić Staničić, izložba
7. listopada 2014.

Autor koncepcije: Romana Tekić

Izložba *Branko Ružić u Sisku*

23. listopada – 29. studenoga 2014

Autor koncepcije: Romana Tekić

Izložba *Konzervatskog odjela u Sl. Brodu*
26. listopada 2014.

Autor koncepcije: Željka Perković

Izložba *Bilo jednom u Rastušju*

4. studenoga 2014.

Autor koncepcije: Dajana Breznik

Izložba radova Zvonimira Petanovića
15. prosinca 2014.

Autor koncepcije: Branimir Pešut

Peter Weiss, izložba slika

16. prosinca 2014.

Zimska izložba dječjih radova
prosinac 2014. – siječanj 2015.

Izložba novinske fotografije

27. prosinca 2014.

MUZEJ BRODSKOG POSAVLJA

Josip Muravić (1868. – 1946.) – prvi školovani brodski slikar

31. siječnja – 16. ožujka 2014.

Autorica: Danijela Ljubić Mitrović

Selo Lovčić – od baštine do razvoja
21. ožujka – 4. svibnja 2014.

Autori: Josip Lozuk, Karolina Lukač

Ivana na poštanskim markama

7. travnja – 4. svibnja 2014.

Autor: Hrvatsko filateličko društvo „Slavonski Brod“

Vezena ponjava

8. svibnja – 8. lipnja 2014.

Autorica: Karolina Lukač

Radovi akademika Miroslava Begovića

10. lipnja – 28. srpnja 2014.

Autori: Danijela Ljubić Mitrović, Andrija Mutnjaković

*Mario Benedetti – gusti kadar, snažna gesta,
grafike 1989. – 2012.*

31. srpnja – 7. rujna 2014.

Autor: Vlastimir Kusik, Danijela Ljubić Mitrović

*Iza bojišnice – živjeti u Brodu na Savi 1914. –
1918.*

11. rujna – 26. listopada 2014.

Autorica: Ivanka Cafuta

Pljuskara – svjedok drevnog mora

30. listopada – 15. prosinca 2014.

Autorica: Ivana Maruščak

Kreativna radionica Brod

18. prosinca 2014. – 12. siječnja 2015.

*80 godina Muzeja Brodskog Posavlja 1934. –
2014.*

18. prosinca 2014. – veljače 2015.

Autori: Ivana Artuković Župan, Ivanka Bunčić, Ivanka Cafuta, Mario Kauzlarić, Josip Lozuk, Karolina Lukač, Danijela Ljubić Mitrović, Ivana Maruščak, Lidija Miklik-Lozuk

*Rimlјani u našem zavičaju s radnim zadatcima
za učenike osnovnih i srednjih škola*

29. listopada 2013.

Autorica izložbe i vodiča: Ivana Artuković

Kako štitimo baštinu

12. studenoga 2014.

Autorica: Ivana Artuković Župan

SPOMEN-GALERIJA IVAN MEŠTROVIĆ, VRPOLJE

*Ivan Meštrović: Majka i dijete/Majčina briga i
Vrpolje 1958. – 1968. – 2013.*

*U Vrpolju uvik lipa ruva – ruho iz zbirk
kolekcionara Tomislava Bašića i Mate
Kneževića*

18. svibnja – 21. lipnja 2014.

Autorica: Marija Raguž

MUZEJ ĐAKOVŠTINE, ĐAKOVO

Selidba uzorka

31. siječnja – 15. ožujka 2014.

Autori: Marija Adrić, Borislav Bijelić

Kulturna baština Gorjana u nagrađenim grafikama učenika

19. ožujka – 19. travnja 2014.

Autorica: Branka Uzelac

Zvonko Benašić, donatorska izložba

23. travnja – 10. svibnja 2014.

Autor: Borislav Bijelić

Strossmayerovi dani – Strossmayer i glazbenici

23. svibnja – 1. lipnja, i od 10. – 25. lipnja 2014.

Autori: Borivoj Popovčak, Borislav Bijelić

Logor Đakovo

1. lipnja – 10. lipnja 2014.

Autorica: Lea Maestro

Đakovo i Đakovština u Prvom svjetskom ratu

28. lipnja – 15. kolovoza, i od 1. rujna – 1. listopada 2014.

Autori: Vladimir Geiger, Branko Ostajmer

ARLA – Izložba mladih umjetnika

15. kolovoza – 25. kolovoza 2014.

Izložba Udruge mladih iz Đakova

ARLA – Izložba mladih umjetnika

Odarbit materijala s arheoloških lokaliteta

Štrbinici i župna crkva

3. listopada – 5. studenoga 2014.

Autori: Ivo Pavlović, Ana Grbeša

Slavko Živković, retrospektiva

7. studenoga – 10. prosinca 2014.

Autori: I. Belamarić, M. Lončarević, M. Jurišić, Borislav Bijelić

Odavno smo Graničari stari

12. prosinca 2014. – 25. siječnja 2015.

Autorica: Branka Uzelac

ZAVIČAJNI MUZEJ NAŠICE

Likovna izložba Ugljenice našičkog kraja iz zbirke Stjepana Pohižeka

31. siječnja – 22. veljače 2014.

Autorica: Silvija Lučevnjak

Izložba postera Neke srednjovjekovne utvrde Brodsko-posavske županije

25. veljače 2014. – 6. ožujka 2014.

Autor: Ratko Ivanušec

Marija Adrić, izložba slika

8. ožujka – 29. ožujka 2014.

Autori: Marija Adrić, Silvija Lučevnjak

Izložba Likovna baština obitelji Pejačević

6. lipnja – 3. srpnja 2014.

Autori: Jasmina Najcer Sabljak, Silvija Lučevnjak

Biljana Kuduz, likovna izložba

4. srpnja 2014. – 26. srpnja 2014.

Autori: Biljana Kuduz, Silvija Lučevnjak

Izložba postera Tekuća arheološka istraživanja u Hrvatskoj

30. srpnja 2014. – 6. ožujka 2014.

Autor: Sanjin Mihalić

Zlata Šokec, izložba keramike

14. kolovoza – 30. kolovoza 2014.

Autori: Zlata Šokec, Silvija Lučevnjak

Izložba Našički kraj i prvi svjetski rat

7. studenog – 23. studenog 2014.

Autori: Renata Bošnjaković, Jasna Jurković, Silvija Lučevnjak

MUZEJ LIKOVNIH UMJETNOSTI, OSIJEK

Pogledi: 20. stoljeće u fundusu Muzeja (Galerije) likovnih umjetnosti

23. siječnja – 1. rujna 2014.

Autori: Vlastimir Kusik, Valentina Radoš, Daniel Zec

Oto Švajcer – riječi i slike

27. veljače – 30. ožujka 2014.

Autorica: Valentina Radoš

Predrag Goll: *Lica, likovi* – samostalna izložba

3. travnja – 10. svibnja 2014.

Autor: Vlastimir Kusik

Predrag Goll

Mario Benedetti: Gusti kadar, snažna gesta, grafike

15. svibnja – 20. lipnja 2014.

Autori: Vlastimir Kusik, Leonilda Conti

Između neba i zemlje, Kata Mijatović

17. svibnja – 1. lipnja 2014.

Autori: Branko Franceschi, Kata Mijatović

Strani i „nepoznati” autori u Zbirci crteža i grafika prve polovice 20. stoljeća

26. lipnja – 31. kolovoza 2014.

Autorica: Valentina Radoš

Ines Matijević Cakić: *Matriksjalne priče*, samostalna izložba

18. rujna – 19. rujna 2014.

Autor: Vlastimir Kusik

Miroslav Kraljević, retrospektivna izložba

25. rujna – 30. studenoga 2014.

Autori: Zvonko Maković, Biserka Rauter Plančić, Željko Marciuš, Daniel Zec

Stjepan Gračan: *Kolaži 1962. rujna*

1966./1972.

23. listopada – 2. studenoga 2014.

Autori: Zdenko Rus, Daniel Zec

Arhivi, preraspodjele i preusmjeravanja, izložba suvremene fotografije

6. studenoga – 30. studenoga 2014.

Sandra Križan Roban, Reinhard Braun, Ana Beroš

24. Slavonski biennale – Jednom jedan putnik, skupna izložba

18. prosinca 2014. – 24. veljače 2015.

Valentina Radoš

MUZEJ SLAVONIJE OSIJEK

Dječje igračke iz hrvatske baštine

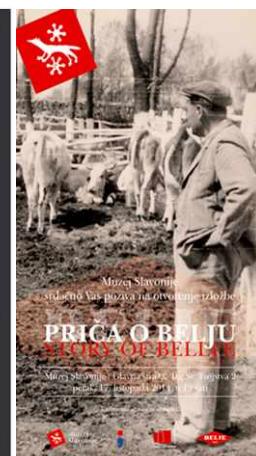
31. siječnja – 4. svibnja 2014.

Autorica: Iris Biškupić Bašić

Meandri Julija Knifera

2. srpnja – 31. kolovoza 2014.

Autor: Grgur Marko Ivanković

Ljupki čuvari uspomena

11. rujna – 16. studenoga 2014.

Autorica: Andreja Šimičić

Priča o Belju

17. listopada 2014. – 31. siječnja 2015.

Autori: Arnela Alihodžić, Ksenija Katalinić, Mirela Ravas

Osijek i okolica u osmanskom periodu

2. prosinca 2014. – 26. rujna 2015.

Autor: Mladen Radić

Za Cara i domovinu

15. prosinca 2014. – 30. rujna 2015.

Autorica: Katarina Pocedić

Tragač za zvijezdama

9. siječnja – 28. veljače 2014.

Autori: Csaba Reisz, Vlatka Lemić

Akademik Miroslav Begović
20. veljače – 16. ožujka 2014.

Anne Frank – Povijest za sadašnjost
1. travnja – 15. svibnja 2014.

Domaći Krajolici: Hrvatska u Europi, fotografije
Berta Teunissena
8. – 22. svibnja 2014.

Kazališne zgode i nezgode / kazališni kostimi i skice Nevena Mihića
4. svibnja – 13. srpnja 2014.

Zeleno drvo
8. srpnja – 18. srpnja 2014.

Comixconnection
4. rujna – 2. studenoga 2014.
Autorica: Beate Wild

Jedan kućni Božić / izbor iz zbirke božićnog nakita gospođe Željke Čorak
11. prosinca 2014. – 31. siječnja 2015.
Autori: Arnela Alihodžić, Radmila Biondić, Grgur Marko Ivanković

Zlato i srebro srednjega vijeka u Muzeju Slavonije
12. veljače 2015. – 31. siječnja 2016.
Autor: Zvonko Bojčić

Danica Pinterović / Sve za Muzej
16. veljače – 5. travnja 2015.
Autorica: Marina Kovač

Sarvaš – Gradac / Povijest jednog lokaliteta
16. veljače – 13. srpnja 2015.
Autori: Jacqueline Balen, Dragana Rajković

Vatra i voda
16. travnja – 31. kolovoza 2015.
Autor: Tomislav Hršak

MUZEJ VALPOVŠTINE, VALPOVO

Industrijska baština istočne Hrvatske
27. ožujka – 24. travnja 2014.
Autorica: Silvija Luževnjak

Papirnate novčanice govore
18. svibanj – 18. lipanj 2014.
Autor: Predrag Matijanić

Odjeci I svjetskog rata u Valpovštini
28. lipnja – 20. studenog 2014.
Autor: Mirjana Paušak

Obrtništvo u Valpovštini – multikulturalna zajednica
9. prosinac 2014. – 9. lipanj 2015.
Autori: Mirjana Paušak, Dinko Župan, Stjepan Najman

MUZEJ GRADA PAKRACA

Stjepan Golubić – pakrački graditelj
31. siječnja – 18. svibnja 2014.
Autorica: Jelena Hihlik

Izložba povodom obilježavanja 315. obljetnice osnivanja grkokatoličke slavonske eparhije u Pakracu
8. svibnja – 15. svibnja 2014.
Autorica: Jelena Hihlik

Ivica i Kristina Mareković, izložba slika
24. svibnja – 15. rujna 2014.
Autorica: Jelena Hihlik

Jezik govorimo, pismo pišemo
5. listopada – 15. studenoga 2014.
Autorica: Jelena Hihlik

Posljedice rata / izložba fotografija Krešimira Novinca
12. prosinca 2014. – 16. siječnja 2015.
Autorica: Jelena Hihlik

GRADSKI MUZEJ POŽEGA

Donacija obitelji Kempf
17. svibnja – 24. svibnja 2014.
Autorica: Mirjana Šperanda

Duško Šibl: Govor tijela, izložba slika
14. veljače – 22. veljače 2014.
Autori: Josip Fajdić, Ličko zavičajno društvo „Vila Velebita“, Duško Šibl, Lidija Ivančević Španiček

Vladimir Đanko
17. travnja – 26. travnja 2014.
Autori: Josip Fajdić, Ličko zavičajno društvo „Vila Velebita“, Vladimir Đanko, Lidija Ivančević Španiček

Industrijska baština istočne Hrvatske

18. svibnja – 20. lipnja 2014.

Autori: Silvija Lučevnjak, Lidija Ivančević Španiček

Požeška šetnja muzejskim ljetom

20. lipnja – 9. kolovoza 2014.

Autori: Lidija Ivančević Španiček, Neven Petrović, Anita Grbavac Jakobović, Snježana Mekić Delić, Fotoklub „Oppidum“

Branko Ružić, izložba skulptura

2. rujna – 20. rujna 2014.

Autorica: Lidija Ivančević Španiček

Radost boja, izložba slika Vesne Sokolić i Milana Berbuća

6. prosinca 2014. – 23. siječnja 2015.

Autorica: Lidija Ivančević Španiček

Popratna izložba predmeta iz Zbirke Ive Čakalića i Zbirke tradicijskog rukotvorstva i obrta uz muzejsku radionicu Tradicionalno i suvremeno oblikovanje drveta

3. listopada – 13. listopada 2014.

Autorica: Dubravka Matoković

Leptiri požeškog kraja, izložba fotografija

21. ožujka – 29. ožujka 2014.

Autor: Goran Letić

Šuma okom šumara, izložba fotografija

4. travnja - 10. travnja 2014

Autori: Članovi Hrvatskog šumarskog društva

Od Rame do Huma, izložba slika

16. listopada – 22. listopada 2014.

Autor: Matej Škarica

Zvonko Petanović, izložba slika

6. studenog – 14. studenog 2014.

Autor: Zvonko Petanović

ZAVIČAJNI MUZEJ SLATINA*Zlatne godine slatinskih diskoklubova*

29. siječnja – 1. svibnja 2014.

Autori: Dragica Šuvak, Nikola Janković, Nikolina Tomić, Dragan Bačmaga

Šuma okom šumara

13. svibnja – 1. lipnja 2014.

Autorica: Nataša Rap

Sana'a, Jemen – najstariji grad na svijetu

6. lipnja – 1. srpnja 2014.

Autori: Hrvoje Lukatela, Helena Hegediš

Pirografija - slike u drvetu

2. srpnja – 15. kolovoza 2014.

Autori: Dragica Šuvak, Fabijan Nikić, Dragan Bačmaga

Rukometni klub Slatina 1954. – 2014.

1. srpnja – 22. kolovoza 2014.

Autori: članovi Rukometnog kluba Slatina, zaposlenici Zavičajnog muzeja Slatina

Istina o pobjednicima

28. listopada – 15. studenog 2014.

Autori: Edina Balić, Dragan Bačmaga i Dragica Šuvak

Sretno dijete

20. studenog 2013. – 15. siječnja 2015.

Autori: Kornelija Krpačić, Edina Balić

Najljepše je đačko doba

20. studenog 2013. – 15. siječnja 2015.

Autori: Kornelija Krpačić, Edina Balić, učenici Srednje škole Marka Marulića

GRADSKI MUZEJ VIROVITICA*Izložba fotografija nizozemskog fotografa Berta Teunissena: Domaći krajolici – Hrvatska u Europi*

23. siječnja – 27. siječnja 2014.

Autorica: Mihaela Kulej

Hrvatska fotografija okom Petera Knappa

31. siječnja – 10. svibnja 2014.

Autori: Marija Tonković, Dunja Nekić

Poznati Virovitičani: Oto Horvat 1909. – 2014.

6. ožujka – 30. prosinca 2014.

Autorica: Dubravka Sabolić

Majstori stolari u Virovitici

23. svibnja – 30. lipnja 2014.

Autori: Dubravka Sabolić, Vedrana Pocrnić

Happening Igora Rufa Kuća Tarzanove mame

12. srpnja 2014.

Autor: Igor Ruf

Likovna baština obitelji Pejačević

5. kolovoza – 30. rujna 2014.

Autori: Jasminka Najcer Sabljak, Silvija Lučevnjak, Mihaela Kule

AD 1234 Wereuche – AD 2014 Virovitica

8. kolovoza 2014. – 16. kolovoza 2015.

Autorica: Mihaela Kulej, Dijana Cenger

PARK ART

12. srpnja – 1. rujna 2014.

Autorica: Anamarija Kučan

Srednjovjekovna nizinska utvrda u Virovitici 2

4. listopada – 30. prosinca 2014.

Autorica: Silvija Saljić

Antički Bolentio – prije i poslije

15. studenog 2014. – 15. siječnja 2015.

Autori: Sanjin Mihelić, Silvija Salajić

Tijelo – izložba fotografija Kristine Oberling

17. listopada 2014. – 10. studenog 2014.

Autorica: Anamarija Kučan

*Land art izložba prostornih crteža Grabljanje**lišća – land art akcija Nikole Fallera u Gradskom parku Virovitica*

19. studenog 2014.

Autor: Nikola Faller

Nikola Trick

6. prosinca 2014. – 10. siječnja 2015.

Autorica: Anamarija Kučan

MUZEJ GRADA ILOKA*Izložba Zavičajne osobe Grada Iloka: Josip**Sandalj, veterinar, Veterinarstvo u Iloku*

29. studenoga 2013. – 22. siječnja 2014.

Autorica: Ružica Černi

*Izložba Arhiusko muzejska Vinska večer. Početci**vinske reklame na sjevernom Jadranu*

24. siječnja 2014. – 29. ožujka 2014.

Autor: Goran Crnković

*Vinogradarstvo, vinarstvo i podrumarstvo**iločkog kraja u zbirkama Muzeja grada Iloka*

31. siječnja 2014.

Autorice: Ružica Černi i Andrea Rimpf

U neograničenim prostorima mašte

4. travnja – 24. travnja 2014.

Autori: Zoran Šimunović, Maja Novaković

*Izložba 100 godina kazališnog života iločkih**Slovaka*

11. – 22. travnja 2014. i 22. – 30. travnja 2014.

Autorica: Ružica Černi

Izložba Igračke i društvene igre nekada i danas

17. svibnja – 30. lipnja 2014.

Autorice: Andrea Rimpf i Ružica Černi

Filatelistička izložba Croatica 2014.

18. svibnja – 17. lipnja 2014.

Autori: HFD Ilok, Filatelisti iz Zagreba

Izložba Predrag Goll: Lica i likovi

14. lipnja – 5. srpnja 2014.

Autori: Vlastimir Kusik, Maja Novaković

Arheološko – edukativna izložba Keramika kroz povijest

7. studenog – 1. prosinca 2014.

Autorica: Andrea Rimpf

Zavičajni umjetnici Ankica Karačić Ja!!! Ankica Perge Karačić, Ante Karačić – Karas Čeznem da te zeznem

12. srpnja – 31. kolovoza 2014.

Autori: Mile Soldo, Ankica Karačić, Ante Karačić

Industrijska baština grada Iloka i istočne Hrvatske

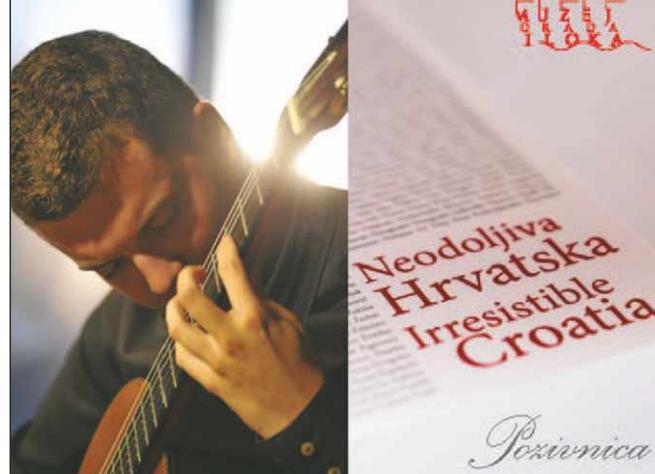
4. rujna – 5. listopada 2014.

Autori: muzealci muzeja istočne Hrvatske, MGI Hmeljarstvo, Maja Novaković, Ružica Černi

„Neodoljiva Hrvatska”, predstavljanje kataloga

23. listopada – 10. studenoga 2014.

Autorica: Sunčana Matić

„Neodoljiva Hrvatska”, predstavljanje turističkog kataloga u Muzeju grada Iloka, 2014.

Zavičajne osobe grada Iloka: doprinos obitelji Šamšalović gospodarstvu, kulturi i prosjeti Iloka
 28. studenoga 2014.
 Autorica: R. Černi

Sklad prirode i boja
 29. studenoga – 31. prosinca 2014.

GRADSKI MUZEJ VUKOVAR

Zoran Šimunović – U neograničenim prostorima mašte
 4. ožujka – 21. ožujka 2014.

Likovni postav: Zdravko Dvojković i Rosanka Savić-Mitrović

Zlatko Bourek – Teatar nakaza – kazalište figura
 7. travnja – 5. svibnja 2014.

Likovni postav: Zdravko Dvojković

Nacionalna filatelistička izložba - *Croatica 2014. Vukovar*

11. svibnja – 20. svibnja 2014.

Organizator: Hrvatsko filatelističko društvo Vukovar

Dražen Bota – *Kaos*
 15. svibnja – 15. lipnja 2014.

Autor i likovni postav: Dražen Bota

Vukovar '91., u Gradskom muzeju Šibenik
 16. rujna – 25. rujna 2014.

Autor: Ružica Marić

Bert Teunissen – *Domaći krajolici: Hrvatska u Europi*

18. rujna – 7. listopada 2014.

Organizator: Rotary klub Osijek

Gostujuća izložba

Nikola Vrljić – *Cirkus*
 10. listopada – 10. studenog 2014.

Likovni postav: Zoran Šimunović

Likovna ostavština obitelji Pejačević
 19. prosinca 2014. – 30. siječnja 2015.
 Autorice: Silvija Lučevnjak i Jasmina Najcer-Sabljak

Likovni postav: Zoran Šimunović
 Gostujuća izložba

GRADSKI MUZEJ VINKOVCI

Dobar prijatelj / Spomenari
 17. svibnja – 9. rujna 2014.
 Autorica: Ljubica Gligorević

Iz donacije Nine Košta-Kobetić
 15. rujna – 31. prosinca 2014.
 Autorica: Ljubica Gligorević

Donacija akademskog kipara i grafičara Antuna Babića Etnološkom odjelu GMV
 15. rujna – 31. prosinca 2014. godine
 Autorica: Ljubica Gligorević

Najljepši je crven cvijet
 listopad – studeni 2014. godine
 Autorica: Slavica Moslavac

Lipi k'o slika i Nabožni predmeti
 7. studenog – 16. studenog 2014. godine
 Autorica: Marija Šeremešić

Đurđena Zaluški, izložba iz fundusa GMV
 siječanj 2014.
 Autor: Ivica Belamarić

Mile Nekić, akad. slikar, Osijek: Izgubljeni u vremenu
 siječanj – veljača 2014.
 Autor: Ivica Belamarić

ARTisFact, izložba devet mlađih umjetnika
 ožujak 2014.
 Autor: Marko Šošić

Domaći krajolici: Hrvatska u Europi, fotografije Berta Teunissena
 ožujak 2014.
 Autor: Ivica Belamarić

Ria Trdin, doc. dr. umjetnosti, Osijek,
Dezintegrirani
 travanj 2014.
 Autori: Ria Trdin, Ivica Belamarić

U neograničenim prostorima mašte
 svibanj 2014.
 Autor: Zoran Šimunović

4 erotske priče, Medvešek, Kolporčec, Abadžić, Hajek
 svibanj 2014.
 Autor: Ivica Belamarić

Vedran Slavnić, apsolvent slikarstva, Vinkovci:
Obscura
 lipanj 2014.
 Autor: Ivica Belamarić

Antonija Gudelj, mag. slikarstva, Imotski: *U znaku ribe*
 srpanj 2014.

Autori: Fra Vendelin Karačić, Ivica Belamarić

Tihomir Maras, mag. inženj. arhitekture i
 urbanizma: *Moji Vinkovci u 21. stoljeću*
 srpanj 2014.

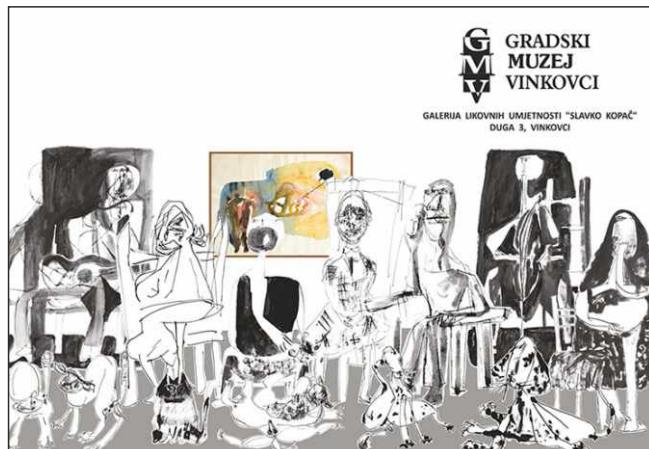
Autor: Tihomir Maras

Siniša Simon, akad. slikar, Vinkovci: *Disciplina vječnosti*
 rujan 2014.

Autor: Ivica Belamarić

Ivo Šebalj – Štafelajni neumornik
 listopad 2014.

Autor: Ivica Belamarić

Ivo Šebalj – Štafelajni neumornik

Ivan Mršić, akad. slikar – keramičar
 studeni 2014.
 Autor: Ivica Belamarić

Željko Mucko, akad. slikar
 studeni 2014.
 Autor: Ivica Belamarić

Josip Mijić, mag. slikarstva i Renata Papišta,
 mag. slikarstva: *Dva lica iste stvarnosti*
 prosinac 2014.

Autori: Josip Mijić i Renata Papišta

Likovna radionica Dječjeg doma „Sv. Ana”
 prosinac 2014.

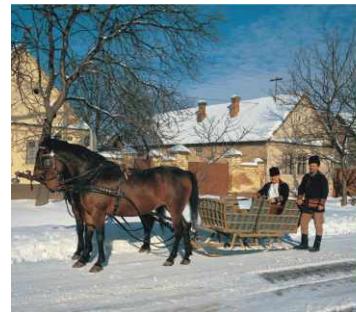
Autori: Žanna Erdelji, Ivica Belamarić

ZAVIČAJNI MUZEJ „STJEPAN GRUBER”, ŽUPANJA

Dokumentarna izložba: *20 godina Konjogojske udruge „Stari Graničar”*

24. veljače – 4. ožujka 2014.

Autori: Zvonimir Tanocki, Janja Juzbašić

Pozivnica izložbe *20 godina Konjogojske udruge „Stari Graničar”*

Zvonimir Tanocki

U neograničenim prostorima mašte

25. kolovoza – 15. rujna 2014.

Autor: Zoran Šimunović

Snaga Slavonije

5. listopada – 30. listopada 2014.

Autor: Branko Bazina

Županja i okolica u prvom svjetskom ratu

9. studenog – 28. studenog 2014.

Autor: Hrvoje Tkalač

Slavko Živković, retrospektiva – *U susret monografiji*

30. studenog – 23. prosinca 2014.

Autori: Magdalena Lončarević, Janja Juzbašić

2015. GODINA

GRADSKI MUZEJ NOVA GRADIŠKA

Dolina na Savi

studen 2014. – veljača 2015.

Autori: Marija Mihaljević, Daria Ložnjak Dizdar, Marina Matković

Kulturna baština Nove Gradiške, nove spoznaje

Autori: Marija Mihaljević, Ratko Ivanušec, Marina Matković

Vesna Sokolić – *Radost boja*

ožujak – travanj 2015.

Autor: Miroslav Pišonić

The End, izložba filmskih plakata Gordana

Bijelića

listopad – studeni 2015.

Autor: Miroslav Pišonić

GALERIJA UMJETNINA GRADA SLAVONSKOG BRODA

Bjelina snenih livada

prosinac 2014. – siječanj 2015.

Autorica: Arijela Sladonja Katargon

*Izložba fotografija brodskih fotoreporterata
povodom Dana civilne zaštite*

2. ožujka – 22. ožujka 2015.

Zeleni svodovi začarane šume

13. travnja – 20. travnja 2015.

Autorica: Arijela Sladonja Katargon

Posjetitelji na izložbi *Zeleni svodovi začarane šume*

Izložba idejnih rješenja za spomenik djeci

stradaloj u Domovinskom ratu

21. travnja – 19. svibnja 2015.

Slike Igora Rončevića – recentni radovi

19. svibnja – 19. lipnja 2015.

Autor: Milan Bešlić

Izložba radova 35. Saziva Akvarelističke

kolonije „Sava” 2014. godine

26. lipnja – 26. kolovoza 2015.

Autor: Branimir Pešut

10 bjelovarskih salona fotografije – *Šuma okom
šumara*

3. rujna – 30. rujna 2015

Ružičevi papir mâchéi

27. listopada – 27. studenoga 2015.

Autorica: Romana Tekić

Iz Tadijinog fotoalbuma

4. studenoga 2015.

„Kako si ?”, Izložba Rašić – Šeremet

29. studenog – 28. prosinca 2015.

Autor: Željko Marcijuš

Izložba foto kluba „Kadar”

9. prosinca 2015. – 29. siječnja 2016.

Autorica: Romana Tekić

Polje milosrđa

22. prosinca 2015. – 22. siječnja 2016.

Autorica: Arijela Boras

MUZEJ BRODSKOG POSAVLJA, SLAVONSKI BROD

*80 godina Muzeja Brodskog Posavlja 1934. –
2014.*

18. prosinca 2014. – 8. ožujka 2015.

Autori: Ivana Artuković Župan, Ivanka Bunčić, Ivanka Cafuta, Mario Kauzlarić, Josip Lozuk, Karolina Lukač, Danijela Ljubičić Mitrović, Ivana Maruščak, Lidija Miklik-Lozuk

80 godina Muzeja Brodskog Posavlja 1934. – 2014.

Industrijska baština istočne Hrvatske

30. siječnja – 8. ožujka 2015.

Autori: Sekcija povjesničara umjetnosti MUIH-a, koordinatorica projekta Silvija Lučevnjak

Put u vječni – predodžbe naših starih o smrti i zagrobnom životu

12. ožujka – 12. svibnja 2015.

Autori: Ivana Artuković Župan, Karolina Lukač

Sinagoge istočne i srednje Europe 1782. – 1944.

12. ožujka – 31. ožujka 2015.

Autori: Rudolf Klein

Uključi se u bajku

9. travnja – 6. svibnja 2015.

Autori: Ivana Kljajić, Danijel Soldo

Ivana Brlić-Mažuranić i junaci iz njezinih djela

13. travnja – 19. travnja 2015.

Autori: Hrvatsko filatelističko društvo, Slavonski Brod

Povijest uniformi medicinskih sestara

11. svibnja – 19. svibnja 2015.

Autori: Srednja medicinska škola Slavonski Brod

Slikarski kolaž

12. svibnja – 31. svibnja 2015.

Autori: Književno-likovno društvo „Berislavić“, Muzej Brodskog Posavlja

35. godina lutkarstva u Slavonskom Brodu

5. lipnja – 22. lipnja 2015.

Autori: Dječje kazalište „Ivana Brlić-Mažuranić“

Petrykiuski Rospis – biser dnipropetrovske regije

5. lipnja – 22. lipnja 2015.

Autori: Veleposlanstvo Ukrajine u RH

Jednom jedan putnik, 24. Slavonski biennale – odabir

24. lipnja – 4. rujna 2015.

Autorica: Valentina Radoš

Tvrđava Brod – nekada, danas, vizija budućnosti

17. rujna – 20. listopada 2015.

Autori: Ivanka Bunčić, Željka Perković

Vedrina japanskog kulta

22. listopada – 23. studenog 2015.

Autor: Hrvatski muzej Turizma

Srednjovjekovne utvrde brodskog Posavlja

26. studenog 2015. – 22. siječnja 2016.

Autor: Josip Lozuk

Knemida – 40. godina nakon otkrića

9. prosinca 2015. – veljača 2016.

Autorica: Ivana Artuković Župan

SPOMEN GALERIJA IVANA MEŠTROVIĆA, VRPOLJE

Meštrovićeva djela dječjom rukom crtana

30. siječnja – 17. svibnja 2015.

Autorica: Mandica Knežević

Vrpolje na starim razglednicama

18. svibnja – 6. listopada 2015.

Autorica: Suzana Bilić Vardić

ZAVIČAJNI MUZEJ NAŠICE

Izložba Izbor aktova iz Zbirke Pohižek

30. siječnja – 28. veljače 2015.

Autori: Stjepan Pohižek, Silvija Lučevnjak

Izložba likovnih radova Mirjane Kajdi Žužić i Borisa Rocea Dori u čast (XXI. Memorijal Dore Pejačević)

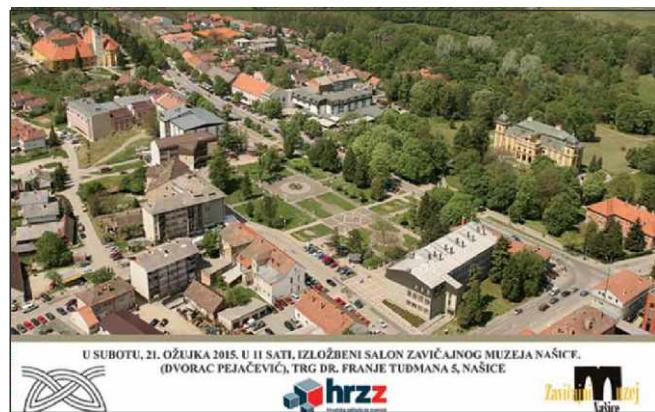
7. ožujka – 20. ožujka 2015.

Autori: Mirjana Kajdi Žužić, Jasna Jurković, Boris Roce

Našički kraj od prapovijesti do danas: prvi rezultati projekta Strateško korištenje prostora (IP-11-2013-3700)

21. ožujka – 31. ožujka 2015.

Autori: Katarina Botić, Danimirka Podunavac, Zorko Marković, Hrvoje Kalafatić, Kornelija Minichreiter, Jasna Jurković

Pozivnica za izložbu *Našički kraj od prapovijesti do danas: prvi rezultati projekta Strateško korištenje prostora (IP-11-2013-3700)*

Izložba poštanskih maraka *Pape na poštanskim markama*

13. svibnja – 6. lipnja 2015.

Autori: fra vatroslav Frkin, fra Nikola Kaurin, Magdalena Kunac, Silvija Lučevnjak

Ljupki čuvari uspomena

14. svibnja – 6. lipnja 2015.

Autori: Andreja Šimičić, Jasna Jurković

Izložba dr. Krunoslava Nikšića

11. lipnja – 4. srpnja 2015.

Autori: Magdalena Kunac, Silvija Lučevnjak
Tihomir Maroević, Srečko Perković

Izrada obiteljskih stabala starosjedilačkih našičkih obitelji

9. srpnja – 25. srpnja 2015.

Autori: Đuro Crnković, Jasna Jurković

Nesalomljivi

19. kolovoza – 5. rujna 2015.

Autorica: Margareta Lekić

Izložba umjetničkih instalacija *Lux in tenebris – hommage Dori Pejačević*

10. rujna – 18. rujna 2015.

Autori: Małgorzata Chomicz, Davorin Kereković

Moja Slavonija

11. rujna – 30. rujna 2015.

Autori: Mile Nekić, Silvija Lučevnjak, Jasna Jurković

Vesna Sokolić i Milan Berbuč: *Radost življenja*
26. listopada – 7. studenog 2015.

Autori: Vesna Sokolić, Jasna Jurković, Silvija Lučevnjak

Jelena Lulić, prva samostalna izložba

19. studenog – 12. prosinca 2015.

Autori: Jelena Lulić, Magdalena Kunac, Silvija Lučevnjak

MUZEJ LIKOVNIH UMJETNOSTI, OSIJEK

Donatella Spaziani: *Elegancija odsutnosti*

5. veljače – 22. veljače 2015.

Autorica: Donatella Spaziani

Apstraktivno - figurativno - rasklapanje - preklapanje

19. veljače – 8. ožujka 2015.

Autor: Igor Loinjak, Feđa Gavrilović

Julije Knifer: Bez kompromisa

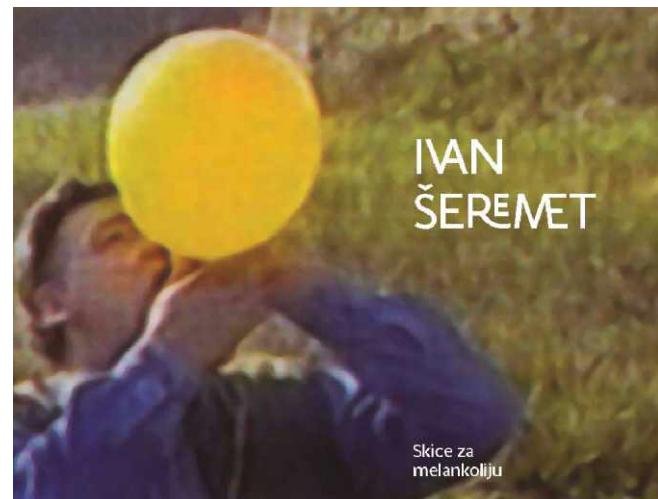
3. travnja – 10. svibnja 2015.

Autori: Ana Knifer, Radmila Iva Janković, Vlastimir Kusik, Valentina Radoš

Ivan Šeremet: Skice za melankoliju video, slike, skulpture

7. svibnja – 29. svibnja 2015.

Autor: Vlastimir Kusik

Normandija – izvori impresionizma

9. svibnja – 5. srpnja 2015.

Autori: Alain Tapie, Steen Heidemann, Daniel Zec

Zvučni vrt

1. lipnja – 7. lipnja 2015.

Autor: Petar Kus

Mio Vesović: Portreti umjetnika

11. lipnja – 30. lipnja 2015.

Autor: Vlastimir Kusik

Čuvari priča

3. srpnja – 12. srpnja 2015.

Autori: Dubravka Pađen Farkaš, Nives Čičin Šain

Marija Mikulić Bošnjak: Sjecišta identiteta

10. rujna – 10. listopada 2015.

Autorica: Valentina Radoš

Krunoslav Stipešević: I was call you tomorrow

17. rujna – 16. listopada 2015.

Autorica: Valentina Radoš

Hommage olovci: J. Vaništa, D. Vrankić i D. Medić

15. listopada – 10. studenog 2015.

Autor: Vlastimir Kusik, Feđa Gavrilović

Antun Babić: izbor iz opusa
 22. listopada – 13. prosinca 2015.
 Autor: Daniel Zec

Hans Kupelwieser
 14. studenog – 28. studenog 2015.
 Autori: Vlastimir Kusik, Hans Kupelwieser
VII. Dani grafike, Bakrorezi i bakropisi iz plemićkih zbirk Slavonije i Srijema
 10. prosinca 2015. – 31. siječnja 2016.
 Autorica: Jasminka Najcer Sabljak

Đuro Seder, retrospektiva
 17. prosinca 2015. – 10. veljače 2016.
 Autori: Željko Marciuš, Vlastimir Kusik,
 Valentina Radoš

MUZEJ SLAVONIJE, OSIJEK

Zbirka stakla Muzeja Slavonije 19. – 20. stoljeće
 8. svibnja – 14. lipnja 2015.
 Autorica: Radmila Biondić

Zbirka stakla Muzeja Slavonije 19. – 20. stoljeće
 21. kolovoza – 13. listopada 2015.
 Autorica: Radmila Biondić

Ljupki čuvari uspomena: Portretna minijatura
 Zbirke slika i okvira Muzeja Slavonije Osijek
 14. svibnja – 8. lipnja 2015.
 Autorica: Andreja Šimičić

Povijest i baština: Osječki generalni štrajk iz 1905. godine
 studeni 2015. – siječanj 2016.
 Autori: Luka Pejić, Denis Detling, Sergej Filipović, Andreja Šimičić, Denis Detling

Priča o Belju
 26. rujna – 30. listopada 2015.
 Autori: Mirela Ravas, Ksenija Katalinić, Marina Vinaj, Hermine Göricke-Lukić, Dina Koprolčec, Zvonimir Bonjaj

Riječka industrijska priča
 3. rujna – 31. listopada 2015.
 Autori: Ema Aničić, Stanislav Belićka

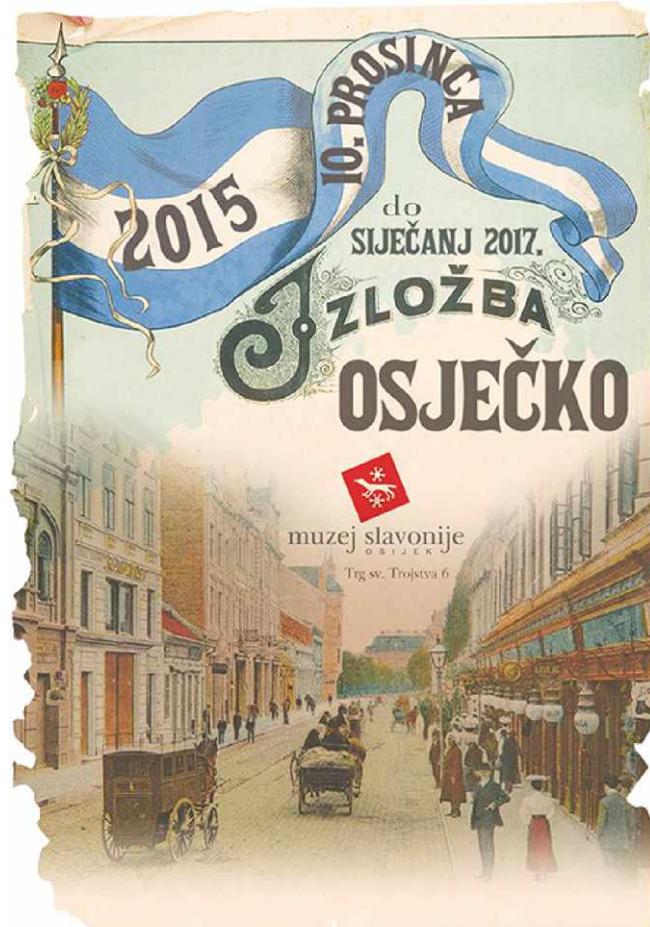
Vedrina japanskog kulta
 23. srpnja – 27. kolovoza 2015.
 Autori: Midori Kubota, Naomi Nakamura, Shizuko Kurabayashi, Sakae Suzuki

Život, živost, održivost: Rimска kultura i umjetnost
 18. svibnja – 1. listopada 2015.
 Autor: Denis Detling

Sarvaš – Gradac, povijest jednog lokaliteta veljača – listopad 2015. godine
 Autori: Dragana Rajković, Jacqueline Balen, Maximiljan Just

Arheološko nalazište Beketinci – Bentež
 22. listopada 2015. – 2. lipnja 2016.
 Autori: Zvonko Bojić, Dragana Rajković

Osječko
 10. prosinac 2015.
 Autori: Ante Grubišić, Domagoj Dujmić, Dragana Rajković, Slavica Filipović, Mladen Radić, Marina Kovač, Radmila Biondić, Andreja Šimičić, Ksenija Katalinić, Marina Vinaj, Vlasta šabić, Ana Wild, Sanja Vidović

Zlato i srebro srednjega vijeka
 veljača 2015. – veljača 2016.
 Autori: Zvonko Bojić, Mladen Radić, Hermine Göricke-Lukić, Mario Beusan

Danica Pinterović – *Sve za Muzej*
veljača 2015. – kolovoz 2015.
Autori: Marina Kovač, Maximiljan Just

Vatra i voda
16. travnja – 31. kolovoza 2015.
Autor: Tomislav Hršak

5. Dani Julija Njikoša – *Izbor iz donacije Julija Njikoša Muzeju Slavonije*
24. listopada – 31. listopada 2015.
Autorica: Vlasta Šabić

Josip Juraj Strossmayer u Osijeku
20. svibnja 2015. – 4. veljače 2016.
Autori: Grgur Marko Ivanković, Maximilian Just

Ista meta isto odstojanje
6. svibnja – 6. lipnja 2015.
Autori: Jovan Paunović, Muzej Vojvodine,
Grgur Marko Ivanković

MUZEJ VALPOVŠTINE, VALPOVO

Snaga svjetla
19. lipnja – 28. lipnja 2015.
Autori: Małgorzata Chomicz, D. Kereković

Grafičke meditacije
18. lipnja – 28. lipnja 2015.
Autori: Piotr Kobrzynski, D. Kereković

Grafike
18. lipnja – 28. lipnja 2015.
Autori: Patricija Zdanewicz, D. Kereković

Tiskana ostavština valpovačkih vlastelina
10. prosinca 2015. – 10. lipnja 2016.
Autori: Mirjana Paušak, Pepermint, Osijek

MUZEJ GRADA PAKRACA

Planinarstvo u Pakracu / Slavonijom zbrda zdola

30. siječnja 2015.
Autorica: Jelena Hihlik

Izložba dječjih radova s radionica „Kultura življenja”
20. ožujka – 9. travnja 2015.
Autorica: Jelena Hihlik

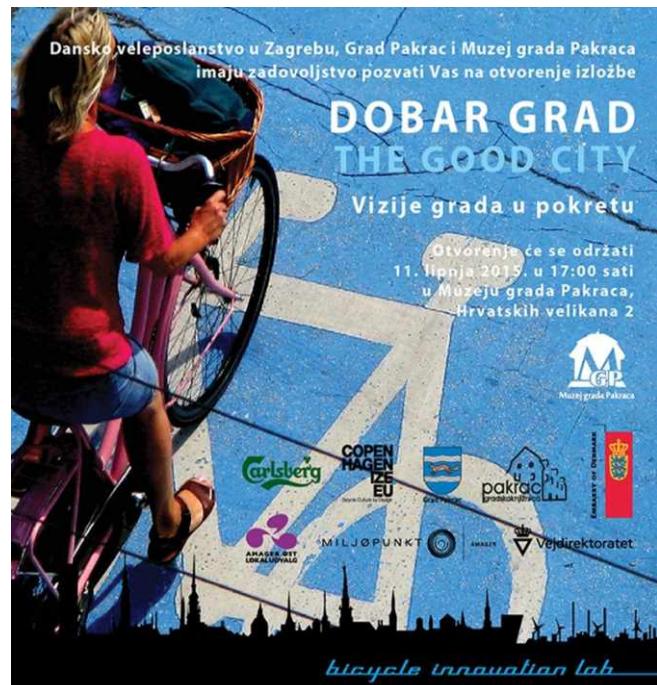
Slavonijom zbrda zdola
31. ožujka – 5. travnja 2015.
Autorica: Jelena Hihlik

Planeta boli i radosti
10. travnja – 31. svibnja 2015.
Autorica: Jelena Hihlik

Glazba u cijanotipiji / Miro Martinić
18. svibnja – 20. lipnja 2015.
Autorica: Jelena Hihlik

Istina jednog vremena
29. travnja – 17. svibnja 2015.
Autorica: Jelena Hihlik

Dobar grad / The good city
11. lipnja – 20. kolovoza 2015.
Autorica: Jelena Hihlik, Monika Lucić Fider

Pakrac očima mladih
16. lipnja – 31. kolovoza 2015.
Autorica: Jelena Hihlik

Slikom do knjige

5. studenoga – 15. studenoga 2015.

Autorica: Jelena Hihlik

Izložba novinarskih fotografija / Mario Barać

3. studenoga 2015.

Autori: Jelena Hihlik, Mario Barać

Svjetlo Božića

10. prosinca – 6. siječnja 2016.

Autorica: Jelena Hihlik

GRADSKI MUZEJ POŽEGA*Vezena ponjava, Dvoje leglo – troje osvanilo!*

30. siječnja – 20. veljače 2015.

Autorica: Karolina Lukač

Likovna baština obitelji Pejačević

27. veljače – 27. ožujka 2015.

Autori: Jasmina Najcer Sabljak, Silvija Lučevnjak

Alilovci, život prije 3 700 godina

18. svibnja – 18. lipnja 2015.

Autorica: Mirela Pavličić

Izložba Požeška šetnja muzejskim ljetom

19. lipnja – 31. srpnja 2015.

Autorica: Lidija Španiček

Muzeji u loncu

1. rujna – 7. listopada 2015.

Autori: Boris Knez, Maja Žebčević Matić

Koja doobra knjiga

15. listopada – 15. studenog 2015.

Autori: Ljiljana Marić, Dijana Klarić, Maja Žebčević Matić, Boris Knez

*Kao Hlapići i Gita – Siročad u Hrvatskoj potkraj**XIX. i početkom XX. stoljeća*

23. studenog – 23. prosinca 2015.

Autorica: Štefka Batinić

ZAVIČAJNI MUZEJ SLATINA*S posjetiteljima kroz proteklih 30 godina*

30. siječnja – 25. veljače 2015.

Autori: Dragica Šuvak, Kornelija Krpačić, Edina Balić

Josip Jurkin: More, rijeke i jezera

12. ožujka – 12. travnja 2015.

Autorica: Kornelija Krpačić

Matematičke slagalice

16. ožujka – 3. travnja 2015.

Autori: Ljiljana Peretin i učenici osmih razreda OŠ Josipa Kozarca, Slatina

Industrijska baština istočne Hrvatske

13. svibnja – 15. lipnja 2015.

Autori: Kornelija Krpačić, Dragica Šuvak

Pape na poštanskim markama

24. lipnja – 24. srpnja 2015.

Autori: Kornelija Krpačić, Dragica Šuvak, fra Vatroslav Frkin, fra Nikola Kaurin

Tragom Gutmannovih pruga

28. kolovoza – 25. rujna 2015.

Autori: Ivica Brusač, Kornelija Krpačić, Dragan Bačmaga i Dragica Šuvak

Otvorenie izložbe *Tragom Gutmannovih pruga**GGSU – GSU – GGZ – MSU – plakati za izložbe*

7. listopada – 31. listopada 2015.

Autori: Kornelija Krpačić, Vesna Meštrić, Kristina Bonjeković Stojković, MSU

Igra

20. studenog 2013. – 7. prosinca 2015.

Autori: Kornelija Krpačić, Društvo „Naša djeca“ Slatina

Božić u Americi

10. prosinca 2015. – 15. siječnja 2016.

Autori: Dragica Šuvak, Dragan Bačmaga, Vanesa Medved, Mirna Černoga, fra Vatroslav Frkin

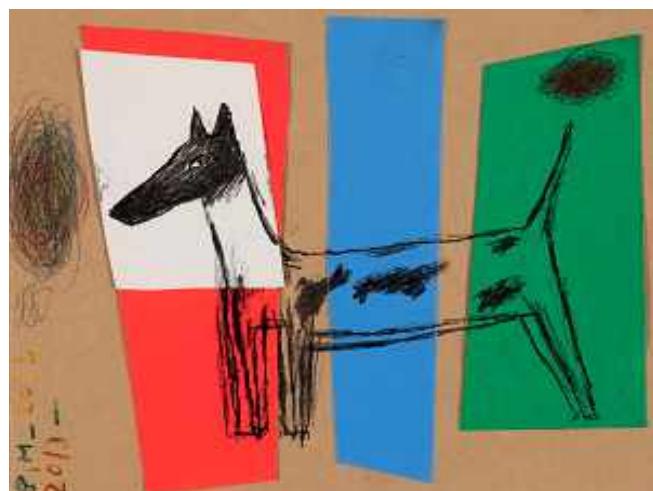
GRADSKI MUZEJ VIROVITICA

Noć muzeja – izložba 70 lica Kazališta Virovitica
30. siječnja – 8. ožujka 2015.
Autorica: Mihaela Kulej

Izložba stripa *Pričam strip priču Josipa Bočkaja*
20. ožujka – 20. travnja 2015.
Autori: Roko Idžoitić, Ivica Veles, Anamarija Kučan

Pečemo s Picassom
3. lipnja – 15. srpnja 2015.
Autorica: Anamarija Kučan

Bane Milenković: *Pas*
6. lipnja – 30. srpnja 2015.
Autorica: Mihaela Kulej

Bane Milenković: *Pas*

Povijest virovitičkog školstva
9. lipnja – 17. lipnja 2015.
Autor: Državni arhiv u Virovitici

Foto sfere
25. kolovoza – 7. rujna 2015.
Autori: Anamarija Kučan, Matija Turkalj

Virovitica i okolica na starim razglednicama
13. kolovoza – 3. rujna 2015.
Autori: Dubravka Sabolić, Vedrana Pocrnić

Bliski susreti: Izložba Anje Brabec i Nikoline Mihić u sklopu PARK ART-a
26. kolovoza – 7. rujna 2015.
Autorica: Anamarija Kučan

Bliski susreti: Izložba Ivana Kovaševića u sklopu PARK ART-a
28. kolovoza – 7. rujna 2015.
Autorica: Anamarija Kučan

Izložba prostornih instalacija i likovnih radova u sklopu PARK ART
25. kolovoza – 7. rujna 2015.
Autorica: Anamarija Kučan

Plemići i velikaši Virovitičke županije
3. rujna – 10. rujna 2015.
Autor: Ladislav Dobrica

Dječje igračke iz hrvatske baštine
11. rujna – 31. listopada 2015.
Autorica: Irisi Biškupić Bašić

Crtomat!
13. studenog 2015. – 15. prosinca 2015.
Autorica: Anamarija Kučan

Monkodonja – Mušego
6. studenog 2015. – 30. studenog 2015.
Autori: Kristina Mihovilić, Damir Matošević

Nikola Trick
5. prosinca – 17. prosinca 2015.
Autorica: Mihaela Kulej

Gdje je Jasenaš
18. prosinca 2015. – 20. siječnja 2016.
Autori: Ana Kovačić, Anamarija Kučan

MUZEJ GRADA ILOKA

Doprinos obitelji Šamšalović gospodarstvu, kulturi i prosvjeti Iloka
28. studenog 2014. – 26. veljače 2015.
Autorica: Ružica Černi

Industrijska baština grada Iloka i istočne Hrvatske
9. siječnja – 15. siječnja 2015.
Autori: MUIH, MGI Hmeljarstvo, Maja Novaković, Ružica Černi

Vrlo osobna priča, Dubravko Sertić
6. ožujka – 21. ožujka 2015.
Autori: Zoran Šimunović, Dubravko Sertić

Vezena ponjava

10. travnja – 9. svibnja 2015.

Autorica: Karolina Lukač

Sinagoge istočne i srednje Europe 1782. – 1944.

11. travnja – 25. travnja 2015.

Autor: Rudolf Klein

Zapisi o Iloku i Iločanima u Prvom svjetskom ratu

10. svibnja – 30. svibnja 2015.

Grafika 2013. – 2015.

30. svibnja – 21. lipnja 2015.

Autorica: Nevenka Arbanas

Dijalog umjetnika Seul, Koreja i Ilok

23. lipnja – 28. lipnja 2015.

Iserlohn lipnja Ilok 2015.

24. srpnja – 31. srpnja 2015.

Autori: Ankica i Ante Karačić

16. Filatelistička izložba HFD Ilok, povodom „48. Iločke berbe grožđa”

1. rujna – 30. rujna 2015.

Autori: Zlatko Đurković, Mirko Đurković, Katarina Đurković, Željko Majtan, Tatjana Faletar, Maja Širić, Vlatko Brstilo, Verica Hrubik, Emma Činčurak, Mile Soldo, Aleksandra Lovaš

Zavičajne osobe grada Iloka: Rikard i Julije De Luca

9. listopada – 3. studenog 2015.

Autorica: Ružica Černi

Muzeji u loncu

6. studenog – 30. studenog 2015.

Autorica: Maja Žebčević Matić

Zavičajne osobe grada Iloka, Kulturno-zabavni život u Iloku, Mijo Blažek glazbenik i prosvojiti djelatnik

4. prosinca 2015. – 1. veljače 2016.

Autorica: Ružica Černi

GRADSKI MUZEJ VUKOVAR*Košarka u Vukovaru povodom KUP-a Krešimira Ćosića*

17. veljače – 28. veljače 2015.

Organizator: Hrvatsko filatelističko društvo

Vukovar

13. ožujka – 23. ožujka 2015.

Autori: Feda Gavrilović i Igor Loinjak

Likovni postav: Zoran Šimunović

Gostujuća izložba

Uskrs u Vukovarsko-srijemskoj županiji

22. ožujka – 5. travnja 2015.

Autorice i likovni postav: Renata Devetak Roca, Janja Juzbašić i Martina Mišetić

Dubravko Sertić – Vrlo osobna priča

9. travnja – 27. travnja 2015.

Autor i likovni postav: Zoran Šimunović

Zbirka Bauer u susret stalnom postavu

30. travnja – 7. lipnja 2015.

Autori i likovni postav: Zdravko Dvojković i Rosanka Savić-Mitrović

Philipe Ramette – Naopako

10. lipnja – 25. lipnja 2015.

Organizator: Festival Francuske u Hrvatskoj Rendez-vous

Likovni postav: Zoran Šimunović

Gostujuća izložba

Maia Flore – Zamisli Francusku – Fantastično putovanje

21. srpnja – 29. kolovoza 2015.

Organizator: Festival Francuske u Hrvatskoj Rendez-vous

Likovni postav: Zoran Šimunović

Gostujuća izložba

Vesna Sokolić i Milan Berbuč

3. rujna – 3. listopada 2015.

Likovni postav: Zdravko Dvojković, Rosanka Savić-Mitrović i Zoran Šimunović

Gostujuća izložba

Vedrina japanskog kilta – originalne japanske rukotvorine

12. rujna – 30. rujna 2015.

Organizator: Veleposlanstvo Japana u RH, Hrvatski muzej turizma u Opatiji

Likovni postav: Rosanka Savić-Mitrović i Zoran Šimunović

Gostujuća izložba

Bogdan Bogdanović – Ukleti neimar

15. listopada – 30. listopada 2015.

Organizatori: Austrijski kulturni forum Zagreb, Arhitektonski centar Beču i Udruga za interdisciplinarna i interkulturnalna istraživanja Zagreb
Autor: Sonja Leboš

Likovni postav: Zoran Šimunović

Comixconnection – međunarodna izložba alternativnog stripa

7. listopada – 31. listopada 2015.

Organizator: Muzej europskih kultura iz Berlina, Udruga Strip Os

Autor: Beate Wild

Likovni postav: Beate Wild i Zoran Šimunović

Vlastimir Lončar – *Vukovarski spomenar*

1. prosinca – 13. prosinca 2015.

Autor i likovni postav: Zdravko Dvojković

Branka Šulc – *Dunav iza zastora prirodnih mijena ili u snovima još nedosanjanog sna*
17. prosinca – 31. siječnja 2016.

Autor: Zdravko Dvojković

Likovni postav: Zdravko Dvojković, Rosanka Savić-Mitrović i Zoran Šimunović

GRADSKI MUZEJ VINKOVCI

Druga strana arheologije

30. siječnja 2015.

Autori: Maja Krznarić Škrivanko, Anita Rapan Papeša, Hrvoje Vulić, Boris Kratofil

4 iz Slavonije

siječanj 2015.

Autor: Ivica Belamarić

Josip Juraj Strossmayer: 1815. – 2015.

siječanj – veljača 2015.

Autor: Ivica Belamarić

Dijalozi

ožujak 2015.

Autori: Marija Galić, Ivica Belamarić

Mercedes Bratoš, akademска сликарка,

Dubrovnik: *Golden Age*

ožujak 2015.

Autori: Mercedes Bratoš, Ivica Belamarić

Šuma okom šumara

travanj 2015.

Autor: Ivica Belamarić

Marko Šošić, dr. art, Vinkovci: *San – slikanje sna prema neposrednom promatranju*
travanj 2015.

Autor: Marko Šošić

Skrovišta djetinjstva

8. svibnja – 4. rujna 2015.

Autorica: Ljubica Gligorević

Branka Dubovac, akademika slikarica, Zagreb
svibanj 2015.

Autori: Branka Dubovac, Ivica Belamarić

Ana Žanić, akademika slikarica USA

lipanj 2015.

Autor: Ivica Belamarić

Martina Tomić, magistrica grafičkog dizajna
srpanj 2015.

Autorica: Martina Tomić

Likovni umjetnici svome gradu

srpanj – kolovoz 2015.

Autor: Ivica Belamarić

50. Vinkovačke jeseni

8. rujna – 21. prosinca 2015. godine

Autori: Goran Ferbežar, Marko Jureta, Danijel Petković, Ljubica Gligorević

150. obljetnica rođenja Josipa Lovrečića

10. rujna – 31. prosinca 2015.

Autorica: Ljubica Gligorević

Grupa Contra, Zagreb

rujan 2015.

Autori: Žorž Draušnik, Ivica Belamarić

Vanja Radauš – 40 godina od smrti

listopad 2015.

Autor: Dejan Duraković

Miro Petrić, akademski grafičar, Široki Brijeg
studeni 2015.

Autori: Fra Vendelin Karačić, Ivica Belamarić

Likovna radionica Dječjeg doma „Sv. Ana”
prosinac 2015.

Autor: Ivan Križanac

**ZAVIČAJNI MUZEJ „STJEPAN GRUBER”,
ŽUPANJA**

Čovjek kroz osnovu i potku

9. veljače – 28. veljače 2015.

Autor: Mato Knežević

Tradicijsko ruho Županje i Wilamowica
 10. rujna – 10. listopada 2015.
 Autori: Janja Juzbašić, Jolanta Danek

Mladen Pozajić (1905. – 1979.)
 7. listopada – 17. listopada 2015.
 Autor: Hrvoje Tkalac

Izložba akademske slikarice Vesne Sokolić i akademskoga slikara Milana Berbuča
 23. travnja – 23. lipnja 2015.
 Autorica: Lidija Ivančević Španiček

2016. GODINA

GALERIJA UMJETNINA GRADA SLAVONSKOG BRODA

Zimska likovna izložba dječjih radova
 prosinac 2015. – siječanj 2016.
 Autorica: Arijela Sladonja Katargon

Iz obiteljskog fotoalbuma
 30. siječnja 2016.

Izložba radova Zdravka Čosića (1941. – 2006.)
 iz zbirke spomen muzeja biskupa J. J. Strossmayera
 25. veljače – 25. ožujka 2016.
 Autor: Branimir Pešut

Izložba autorskog filmskog plakata Gordana Bijelića
 18. ožujka – 11. travnja 2016.
 Autori: Miroslav Pišonić, Gordan Bijelić

Manifestacija u svijetu bajki
 18. travnja – 22. travnja 2016.
 Autorica: Arijela Sladonja Katargon

Recentni opus Peruška Bogdanića
 19. svibnja – 19. lipnja 2016.
 Autor: Milan Bešlić

Akvarelistička kolonija „Sava”, 36. Saziv
 9. rujna – 25. studenog 2015.
 Autor: Branimir Pešut

Hrvatski triennale akvarela
 15. rujna – 25. studeni 2016.

Izložba ilustracija Krste Hegedušića „Priče iz davnine”, I. B. Mažuranića
 3. studenog – prosinac 2016.
 Autor: Vinko Brešić

Sjećanje na Dragutina Tadijanovića
 studeni 2016.

Izložba Sjećanje na Dragutina Tadijanovića

Ružić - pokušaj dekodiranja
 19. studenog – 25. prosinca 2016.
 Autorica: Romana Tekić

Slavonijo 'ko te nije volio
 15. prosinca – 27. siječnja 2017.

Izložba Teniskog kluba „Brod”
 studeni – prosinac 2016.

Izložba radova književno likovne udruge „Berislavić”
 studeni – prosinac 2016.

GRADSKI MUZEJ NOVA GRADIŠKA

Demokracija – život u oblacima
 siječanj – veljača 2016.
 Autor: Miroslav Pišonić

Glupiciranje, trening za nemogućnosti
 svibanj – lipanj 2016.
 Autor: Miroslav Pišonić

SB = NG
 rujan 2016.
 Autor: Miroslav Pišonić

Jelena Kovre – Crteži
 studeni – prosinac 2016.
 Autor: Miroslav Pišonić

Tomislav Petranović, 50 godina slikarstva
 prosinac 2016.
 Autor: Miroslav Pišonić

MUZEJ BRODSKOG POSAVLJA

Srednjovjekovne utvrde brodskog Posavlja
 26. studenog 2015. – 22. siječnja 2016.
 Autor: Josip Lozuk

Knemida – 40 godina nakon otkrića
9. prosinca 2015. – 8. veljače 2016.
Autorica: Ivana Artuković Župan

Svijet kristala patera Marija Crvenke
29. siječnja – 3. travnja 2016.
Autorica: Ivana Maruščak

Zavod za zaštitu kulturne baštine Slovenije i 30
godina službe u Novom Mestu
11. veljače – 29. veljače 2016.
Autor: Dušan Strgar

*Nastavna sredstva i pomagala u privatnim
školama milosrdnih sestara sv. Križa*
10. ožujka – 2. svibnja 2016.
Autorica: sestra M. Ester Radičević

Gumbi
4. travnja – 8. svibnja 2016.
Autor: Jože Rataj

Njemački tragovi u Slavoniji – izložba fotografija
18. svibnja – 26. lipnja 2016.
Autor: Damir Rajle

Uokviri svoje školsko ponašanje
6. lipnja – 29. lipnja 2016.
Autorica: Kristina Gverić

Donbas: Mir i rat – izložba fotografija
29. lipnja – 31. srpnja 2016.

Književno-likovno društvo „Berislavić”
30. lipnja – 3. srpnja 2016.
Autor: Književno-likovno društvo „Berislavić”

*Antun Babić – izbor iz opusa (skulpture i
grafike)*
7. srpnja – 28. kolovoza 2016.
Autor: Danijel Zec

Antun Babić – izbor iz opusa (skulpture i grafike)

Marija Mikulić Bošnjak: *Sjecišta identiteta*
31. kolovoza – 11. rujna 2016.
Autorica: Valentina Radoš

Muzeji u loncu
15. rujna – 2. listopada 2016.
Autorica: Maja Žebčević Matić

Srednjovjekovna fortifikacijska arhitektura
4. listopada – 20. listopada 2016.
Autori: Ratko Ivanušec, Zorislav Horvat

Krunislav Stojanovski: *20 slikarskih godina*
21. listopada – 11. prosinca 2016.
Autor: Krunislav Stojanovski

*Dolina na Savi – život uz rijeku na kraju kasnog
brončanog doba*
10. studenog – 20. prosinca 2016.
Autori: Marija Mihaljević, Daria Ložnjak Dizdar

Sakupljamo zajedno – prinove 2011. – 2015.
15. prosinca 2016. – 26. veljače 2017.
Autori: I. Artuković Župan, I. Bunčić, I. Cafuta,
J. Lozuk, K. Lukač, D. Ljubičić Mitrović, I.
Maruščak, L. Miklik-Lozuk

SPOMEN GALERIJA IVANA MEŠTROVIĆA, VRPOLJE

*Motivi starog Vrpolja – mjesta rođenja Ivana
Meštrovića*
29. siječnja – 16. ožujka 2016.
Autori: Mandica Križanac, Suzana Bilić Vardić

Od Cuvjetnice do Uskrsa
17. ožujka – 24. ožujka 2016.
Autori: Marija Raguž, Tomislav Bašić

Spomen galerija i park u Vrpolju
18. svibnja – 20. srpnja 2016.
Autorica: Suzana Bilić Vardić

MUZEJ ĐAKOVŠTINE

*Skupna izložba radova Beljan, Duvnjak, Karas,
Marić, Petrović*
siječanj – veljača 2016.
Autor: Hrvoje Duvnjak

Izložba Kristine Marić
veljača – ožujak 2016.
Autor: Hrvoje Duvnjak

Dajana Karas – *Volumen u dubokom tisku*
ožujak – travanj 2016.
Autor: Hrvoje Duvnjak

Mirna Petrović, samostalna izložba
svibanj – lipanj 2016.
Autor: Hrvoje Duvnjak

Muzej u loncu
lipanj – kolovoz 2016.
Autori: Maja Žebčević, Borislav Bijelić

20 slikarskih godina Krunislava Stojanovskog
listopad 2016.
Autori: Krunislav Stojanovski, Borislav Bijelić

Krunislav Stojanovski

Ana Beljan – *Eksperiment u tehnikama
dubokog tiska*
studenzi – prosinac 2016.
Autor: Hrvoje Duvnjak

Hrvoje Duvnjak, samostalna izložba
prosinac 2016. – siječnja 2017.
Autor: Hrvoje Duvnjak

MUZEJ LIKOVNIH UMJETNOSTI, OSIJEK

Noć muzeja 2016.
28. siječnja 2016.
Autori: Leonilda Conti, Kristina Delalić Vetengl

*Oblici i teme: Grafički list druge polovice 20.
stoljeća*
11. veljače – 13. ožujka 2016.
Autor: Vlastimir Kusik

Edita Schuber
18. veljače – 30. ožujka 2016.
Autori: Leonida Kovač, Valentina Radoš,
Vlastimir Kusik

Dubravko Sertić: *Proton pseudos*
17. ožujka – 17. travnja 2016.
Autorica: Valentina Radoš

Miroslav Šutej, retrospektiva
19. travnja – 18. lipnja 2016.
Autor: Vlastimir Kusik

Margareta Lekić: *Umjetna priroda*
21. travnja – 25. svibnja 2016.
Autor: Daniel Zec

Međunarodni dan muzeja 2016.
18. svibnja 2016.
Autori: Leonilda Conti, Kristina Delalić Vetengl

Fragmenti
31. svibnja – 18. lipnja 2016.
Autorica: Leonilda Conti

Akvizicije 2011. – 2016., otkupi i donacije
30. lipnja – 30. rujna 2016.
Autori: Valentina Radoš, Daniel Zec, Vlastimir
Kusik, Jasmina Najcer Sabljak

Zlatan Vehabović: *Temelji u blatu*
7. rujna – 25. rujna 2016.
Autori: Leila Topić, Vanja Žanko, Valentina
Radoš

Manifestacija Barutana 016
1. rujna – 6. rujna 2016
Autorica: Valentina Radoš

XII. *Triennale hrvatskog medaljerstva i male
plastike – Memorijal Ive Kerdića*
22. rujna – 27. studenog 2016.
Autor: Daniel Zec

Lovro Artuković: *Stare i nove slike 2006. – 2016.*
29. rujna – 1. studenog 2016.
Autor: Vlastimir Kusik

XVI. Performance Art Festival: *Politička tijela*
14. listopada – 15. listopada 2016.
Autori: Radmila Iva Janković, Valentina Radoš

*Coupé International Vol. Three: Eva Engelbert
& Maja Marković*
11. studenog – 30. studenog 2016.
Autori: Michale Strasser, Vanja Žanko

XXV. Slavonski biennale – *Granice vidljivosti*
8. prosinca 2016. – 23. veljače 2017.
Autori: Valentina Radoš, Leonida Kovač,
Jasmina Bavljak, Kata Mijatović, Iva Prosoli

MUZEJ SLAVONIJE, OSIJEK

Muzeji u loncu
ožujak 2016.

Autori: Maja Žebčević Matić, Boris Knez

Tragovi – ono što nestaje
15. rujna – 31. listopada 2016.
Autorica: Marija Šarić Ban

S ruke na ruke
5. studenog – 30. studenog 2016.
Autori: Vlasta Šabić, Ana Dragić

Ljupki čuvari uspomena: Portretna minijatura
Zbirke slika i okvira Muzeja Slavonije
22. veljače – 07. ožujka 2016.
Autorica: Andreja Šimičić

Osječka slobodnozidarska baština
18. siječnja – 28. siječnja 2016.
Autori: Grgur Marko Ivanković, Siniša Bjedov

Gumbi
25. svibnja – 28. kolovoza 2016.
Autor: Jože Rataj

Osječka slobodnozidarska baština
24. veljače – 18. ožujka 2016.
Autori: Grgur Marko Ivanković, Siniša Bjedov

Osječki velesajam na fotografijama iz fundusa
Muzeja Slavonije
1. prosinca – 27. veljače 2017.
Autor: Grgur Marko Ivanković

Stoljeće ručnog sata: A century of the wrist watch
14. travnja – 21. studenog 2016.
Autori: Vesna Lovrić Plantić, Koraljka Vlajo, Iva Čukman

Osijek i šira okolica pod osmanskim vlašću
travanj – svibanj 2016.
Autor: Mladen Radić

Osječko
prosinac 2015. – siječanj 2017.
Urednik kataloga: Ante Grubišić

Treska
prosinac 2016.
Autori: Denis Detling, Marina Vinaj, Ivana Knežević Križić, Grgur Marko Ivanković, Vlado Pest

MUZEJ VALPOVŠTINE, VALPOVO

Muzeji u loncu
siječanj 2016. – ožujak 2016.
Autori: Etnološki odjel Gradskog muzeja Požega

Suvremena hrvatska keramika
siječanj 2016. – ožujak 2016.
Autor: Hanibal Salvaro

Poveznice Strossmayer – Valpovo
29. siječnja – 29. veljače 2016.
Autori: Mirjana Paušak, Eduard Lacković, Mirjana Paušak

Posjetila su nas lica pod maskama
29. siječnja – 9. veljače 2016.
Autorica: Darija Prša

Josip Juraj Strossmayer – Ostavština
8. travnja – 10. svibnja 2016.
Autori: Melita Rončević, Muzej Slavonije Osijek

Filatelistička izložba Muka, Smrt i Uskrsnuće Isusovo
svibanj – lipanj 2016.
Autori: Damir Arlić, fra Vatroslav Frkin, Jasna Jurković

Motivi krajolika na papirnatim novčanicama notafiličke zbirke privatnog kolekcionara Anseva Vidakovića
18. svibnja – 28. svibnja 2016.
Autori: Eduard Lacković, Mirjana Paušak

Promjene u perivoju dvorca Prandau – Normann po potrebama vremena
18. svibnja – 21. svibnja 2016.
Autorica: Mirjana Paušak

220 godina kapelice sv. Roka u Valpovu
6. kolovoza 2016.
Autor: Eduard Lacković

220 godina kapelice sv. Roka u Valpovu

Povijest obrtništva Valpovštine

23. – 26. rujna 2016.

Autorica: Mirjana Paušak

Izložba sakralnih umjetnina Čovjek – Bog

13. listopada – 03. studenog 2016.

Autorica: Ksenija Talijančić

Povijest školstva u Valpovštini u dugom 19.

stoljeću

prosinac 2016. – svibanj 2017.

Autori: Dinko Župan, Mirjana Paušak, Krešimir

Rezo

ZAVIČAJNI MUZEJ NAŠICE*3. Hrvatski triennale keramike*

5. siječnja – 21. siječnja 2016.

Autor: Hanibal Salvaro

Povijest našičke rock-scene

29. siječnja – 19. veljače 2016.

Autori: Petar Hajek, Jasna Jurković

Muka, smrt i uskrsnuće Isusovo

22. veljače – ožujka 2016.

Autori: Damir Arlić, fra Vatroslav Frkin

Izložba modnih instalacija i slika Goranke Golubović

11. ožujka – ožujka 2016.

Autori: Goranka Golubović, Silvija Lučevnjak

Čovjek u prostoru i prostor kroz vrijeme: odnos čovjeka i prostora u svjetlu istraživanja našičkog kraja

13. svibnja – 31. svibnja 2016.

Autori: Zorko Marković, Danimirka Podunavac,

Katarina Botić, Hrvoje Kalafatić, Kornelija

Minichreiter, Jasna Jurković

Rumsko vlastelinstvo obitelji Pejačević

2. lipnja – 7. kolovoza 2016.

Autori: Đorđe Bošković, Dragomir Janković,

Jasna Jurković

Prolaznici

18. kolovoza – 6. rujna 2016.

Autorica: Smiljana Brezovec Meštrić

Ciklusi

9. rujna – 17. listopada 2016.

Autori: Krunoslav Stojanovski, Silvija
Lučevnjak*Izložba radova Vedrane Balković*

19. listopada – 7. studenog 2016.

Autori: Vedrana Balković, Silvija Lučevnjak

*Srednjovjekovna fortifikacijska arhitektura:**strukturne odrednice (materijal: kamen i opeka)*

10. studenog – 26. studenog 2016.

Autori: Ratko Ivanušec, Zorislav Horvat

Izložba ručnih radova Marije Lahner i Ružice Buljan

1. prosinca – 10. prosinca 2016.

Autori: Marija Lahner, Ružica Buljan

Samostalna izložba Jura Perković

14. prosinca 2016. – 7. siječnja 2017.

Autori: Jura Perković, Srećko Perković, Jasna Jurković

Otvorene samostalne izložbe Jure Perkovića

GRADSKI MUZEJ POŽEGA*Osijak i šira okolica u osmanskom periodu,
Požeški sandžak*

10. ožujka – 21. travnja 2016.

Autori: Mladen Radić, Ljiljana Marić

Gumbi

31. kolovoza – 14. listopada 2016.

Autori: Jože Rataj, Urša Kovačić

Priprema, pozor, pali

21. listopada – 23. prosinca 2016.

Autori: Dora Bošković, Ivana Asić, Ana Filep,
Janko Jeličić, Ivo Margaretić, Ozren Solić,
Ljiljana Marić*Ljupki čuvari uspomena*

22. siječnja – 26. veljače 2016.

Autorica: Andreja Šimičić

Požeška šetnja muzejskim ljetom

21. lipnja – 2. kolovoza 2016.

Autorica: Lidija Španiček

Dječje igračke iz hrvatske baštine – Ajmo se igrat!

28. travnja – 13. lipnja 2016.

Autorica: Iris Biškupić Bašić

MUZEJ GRADA PAKRACA

Noć muzeja 2016. / Pakračka Munjara

29. siječnja 2016.

Autorica: Jelena Hihlik

(Ne)vidljivi Pakrac / Izložba fotografija

17. ožujka – 13. travnja 2016.

Autorica: Jelena Hihlik

Radost življenja, izložba slika Vesne Sokolić i

Milana Berbuća

14. travnja – 08. svibnja 2016.

Autorica: Jelena Hihlik

Međunarodna izložba minijature – Kursalon

10. svibnja – 27. svibnja

Autori: Ivona Pavković, Nikolina Zanetti

Grupa „Contra”

3. lipnja – 10. lipnja

Autorica: Tea Lokner

Ciklusi / izložba slika Krunislava Stojanovskog

18. listopada – 11. studenog

Autor: Krunislav Stojanovski

Muzeji u loncu

15. studenog 2016. – 15. siječnja 2017.

Autorica: Maja Žebčević Matić

Slavimo Božić zajedno

3. prosinca 2016. – 15. siječnja 2017.

Autorica: Tea Lokner

GRADSKI MUZEJ VIROVITICA

Noć muzeja – *Dim – priča o duhanu*

29. siječnja – 4. travnja 2016.

Autorica: Marija Živković

Duhan u Virovitici i privatna kolekcija lula

29. siječnja – 04. travnja 2016.

Autorica: Jasmina Jurković Petras

Gimnazijalci o Glumcu

17. veljače – 27. veljače 2016.

Autorica: Anamarija Kučan

Jaroslava Lulić, samostalna izložba

22. travnja – 20. lipnja 2016.

Autorica: Anamarija Kučan

Igor Hofbauer, samostalna izložba

26. lipnja – 8. kolovoza 2016.

Autori: Igor Hofbauer, Anamarija Kučan

Ružić u Virovitici

12. kolovoza – 23. rujna 2016.

Autori: Romana Tekić, Anamarija Kučan

Park art 2016.

24. kolovoza – 27. kolovoza 2016.

Autorica: Anamarija Kučan

Nicolo Sertorio: On the road

9. rujna – 30. rujna 2016.

Autori: Draženka Jalšić Ernečić, Mihaela Kulej

Nicolo Sertorio: On the road

Plakati – svjedoci Međstrovićeva vremena

11. studenog – 3. prosinca 2016.

Autori: Lana Majdančić, Tončika Cukrov

Virovitica u Domovinskom ratu 1991.

6. listopada – 15. studenog 2016.

Autorica: Dubravka Sabolić

Ostavština Ote Horvata u Gradskom muzeju

Virovitica i Državnom arhivu Virovitica

16. travnja – 22. travnja 2016.

Autorica: Dubravka Sabolić

Tomislav Marijan Bilosnić: Retrospektiva

4. studenog – 4. prosinca 2016.

Autorica: Mihaela Kulej

Ivica Vlašić, samostalna izložba
7. listopada – 28. listopada 2016.
Autori: Stanko Špoljarić, Mihaela Kulej

Godišnja izložba LIKa Nikola Trick
6. prosinca – 31. prosinca 2016.
Autorica: Mihaela Kulej

ZAVIČAJNI MUZEJ SLATINA

Radost Boja, Vesna Sokolić i Milan Berbuč
29. siječnja – 19. veljače 2016.
Autorica: Dragica Šuvak

Vedrina japanskog kulta i izložba fotografija
Krug u kvadratu autora Damira Fabijanića
25. veljače – 16. ožujka 2016.
Autorica: Dragica Šuvak

Pohvala vještim rukama od strukovnog školstva
do eko-etno vrećica
18. svibnja – 10. lipnja 2016.
Autori: Dragica Šuvak, Vanesa Medved,
Dragan Bačmaga, Natalija Vidak, Paula
Kukuljević

Windows to the past / Prozori u prošlosti
18. svibnja – 10. lipnja 2016.
Autori: Vanesa Medved, Dragan Bačmaga,
Lareta Žubrinić, Nikolina Tomic

Prostrana punoča
16. lipnja – 2. srpnja 2016.
Autori: Dragica Šuvak, Fikret Balić

Muzeji u loncu
25. kolovoza – 12. rujna 2016.

Grafičke medijacije Le arterie, Margolzata
Chomitz
6. listopada – 26. listopada 2016.
Autor: Davorin Kereković

Matematika i vez – Vidiš li ti isto što i ja
26. listopada – 8. kolovoza 2016.
Autorica: Ljiljana Peretin

Svećenik Julije Bürger (1885. – 1944.) i njegovo
vrijeme
11. studenog 2016. – 15. siječnja 2017.
Autori: Dragica Šuvak, Dragan Hrgić, Nikola
Jušić, Vanesa Medved, Davor Turček

MUZEJ CVELFERIJE, DRENOVCI

Baština od poplave do Muzeja Cvelferije
17. svibnja – 31. svibnja 2016.
Autorica: Martina Mišetić

Baština od poplave do Muzeja Cvelferije
13. kolovoza – 23. kolovoza 2016.
Autorica: Martina Mišetić

Čitamo kroz povijest Cvelferije
15. rujna – 15. studenog 2016.
Autorice: Ivana Maršić Zečević, Martina Mišetić

Tradicjsko graditeljstvo Cvelferije
28. listopada – 15. studenog 2016.
Autori: Tomislav Lunka, Siniša Orač, Martina
Mišetić

Osamdeset godina kulturno-umjetničkog rada u
Drenovcima
28. prosinca 2016.
Autorica: Martina Mišetić

MUZEJ VUČEDOLSKE KULTURE

Izložba: Orion Somniator
21. ožujka 2016.
Autor: Marko Šošić

Izložba: 85. godišnjica osnutka i početka rada
tvornice Bata/Borovo u Vukovaru –
sudjelovanje
7. lipnja 2016.

Izložba: Tetovaža: BOCANJE – SICANJE
TETOVIRANJE – TATUIRANJE – gostujuća
izložba
30. lipnja 2016.
Autor: Milka Tica

Izložba: Bertuchovo slikovno carstvo –
edukativna izložba za djecu – gostujuća izložba
12. prosinca 2016. – 15. veljače 2017.
Autor: Kristina Gverić

GRADSKI MUZEJ VUKOVAR

Antun Babić, akad. kipar, Vinkovci, Izbor iz
opusa
9. veljače – 22. veljače 2016.
Autor: Danijel Zec
Likovni postav: Zoran Šimunović
Gostujuća izložba

Damir Hoyka – *Crna šuma*
18. veljače – 29. veljače 2016.
Organizator: Hrvatska vatrogasna zajednica
Likovni postav: Zoran Šimunović
Gostujuća izložba

Photo graz selection
10. ožujka – 24. ožujka 2016.
Organizator: Austrijski kulturni forum
Likovni postav: Zoran Šimunović
Gostujuća izložba

Muzeji u loncu
12. travnja – 27. travnja 2016.
Organizator: Gradske muzeje Požege
Autor: Maja Žebčević Matić
Gostujuća izložba

Želimir Fišić – Rust never sleeps
14. travnja – 30. travnja 2016.
Autor i likovni postav: Zoran Šimunović

Vukovar – povijesno središte županije
28. travnja – 10. svibnja 2016.
Autor: Toni Roca
Likovni postav: Zoran Šimunović i Toni Roca

Franco Fontana – Grand Tour Italijom
12. svibnja – 17. svibnja 2016.
Organizator: Talijanski institut za kulturu Zagreb i Centar za istraživanje i arhiviranje fotografija iz Spilimberga
Likovni postav: Zoran Šimunović
Gostujuća izložba

Yasna Skorup Krneta – Sto lica kravata – Stolica kravata
18. svibnja – 8. lipnja 2016.
Likovni postav: Rosanka Savić-Mitrović

Povijest cipele na vukovarskom području povodom 85 godina Borova
7. lipnja – 12. lipnja 2016.
Autori i likovni postav: Olivera Crevar, Renata Devetak Roca, Gorana Kušić, Toni Roca, Rosanka Savić-Mitrović i Zoran Šimunović

Anabel Zanze – Pedeset osam slika
16. lipnja – 7. srpnja 2016.
Autor: Igor Loinjak
Likovni postav: Zoran Šimunović

Srednjovjekovna fortifikacijska arhitektura
13. rujna – 10. listopada 2016.

Autor izložbe: Ratko Ivanušec i vukovarskog dijela Toni Roca
Likovni postav: Ratko Ivanušec

Materijal i forma – tekstil na novim granicama
4. listopada – 14. listopada 2016.
Organizator: ULUPUH
Likovni postav: Zoran Šimunović
Gostujuća izložba

Španjolsko barokno slikarstvo u povodu europske nagrade Silletto
29. listopada – 16. studenog 2016.
Autori: Jörg Wüllner i Zoran Leskovac
Likovni postav: Zoran Šimunović i Zoran Leskovac

20 godina likovne radionice Dječjeg doma „sv. Ana”, Vinkovci
14. prosinca – 20. prosinca 2016.
Likovni postav: Zoran Šimunović
Gostujuća izložba

GRADSKI MUZEJ VINKOVCI

Kasnoavarško groblje na Gradini u Otku
11. studenog 2016. na dalje
Autori: Anita Rapan Papeša, Pia Šmalcelj

150. obljetnica rođenja Josipa Louretića
10. rujna 2015. – 2. svibnja 2016.
Autorica: Ljubica Gligorević

I u dobru i u zlu
5. svibnja – 31. kolovoza 2016.
Autorica: Ljubica Gligorević

Muzeji u loncu
17. svibnja – 14. lipnja 2016.
Autori: Maja Žebčević Matić, Boris Knez

Ličani u istočnoj Hrvatskoj
8. rujna 2015. – 15. studenog 2016.
Autorica: Ljubica Gligorević

Advent u Vinkovcima 2016.: Božić u filateliji i biblijske poštanske karte – Stari i Novi zavjet
25. studenog 2016. – 16. siječnja 2017.
Autorica: Ljubica Gligorević

Advent u Vinkovcima 2016.: Šokačke božićne jaslice
5. studenog 2016. – 16. siječnja 2017.
Autorica: Ljubica Gligorević

Slavko Kopač, *Od Vinkovaca do Pariza*
siječanj 2016.

Autor: Ivica Belamarić

Vanda Jurković, akad. kiparica, Zagreb,
Doktorska izložba
siječanj – veljača 2016.

Autor: Ivica Belamarić

Antun Babić, akad. kipar, Vinkovci, *Izbor iz opusa*
ožujak – travanj 2016.

Autor: Daniel Zec

Mato Jurković, akad. slikar, Zagreb, *Bosut*
svibanj 2016.

Autori: Mato Jurković i Ivica Belamarić

87 djela iz fundusa Franjevačke galerije Široki Brijeg
lipanj – srpanj – kolovoz 2016.
Autori: Josip Mijić, fra Vendelin Karačić

Ivan Križanac, akad. kipar, Vinkovci, *Ljudi i vrijeme*
rujan 2016.

Autori: Ivan Križanac i Ivica Belamarić

Izložba profesorskih radova Umjetničke akademije u Osijeku
listopad 2016.

Autor: Dejan Duraković

Retrospektiva stripa
studenzi 2016.
Autor: Krešimir Zimonić

Likovna radionica Dječjeg doma „Sv. Ana”
prosinac 2016.
Autor: Ivica Belamarić

Vinkovci – schnittpunkt der kulturen
22. travnja – 18. rujna 2016.
Autori: A. Durman, D. Petković, A. Rapan Papeša, M. Krznarić Škrivanko, H. Vulić, LJ. Gligorević

Vinkovci – schnittpunkt der kulturen
21. listopad – 31. prosinac 2016.
Autori: A. Durman, D. Petković, A. Rapan Papeša, M. Krznarić Škrivanko, H. Vulić, LJ. Gligorević

70 godina gradskog muzeja Vinkovci

.

4. studeni 2016. – 31. siječanj 2017

Autori: D. Petković, LJ. Gligorević

Vinkovački kraj u Velikom ratu

15. rujna – 31. listopad 2016.

Autori: Z. Virc, D. Petković, M. Baličević

MUZEJ GRADA ILOKA

Zavičajne osobe grada Iloka, Kulturno zabavni život u Iloku

4. prosinca 2015. – 5. veljače 2016.

Salon fotografije Vinkovci 2015.

15. siječnja – 30. siječnja 2016.

Dokumentarno povijesna izložba „Josip Juraj Strossmayer”

25. travnja – 9. svibnja 2016.

Izložba dječjih radova Odraz na umjetnička djela Antuna Babića

18. svibnja 2016.

Želimir Fišić: Rust Never Sleeps

21. svibnja – 13. lipnja 2016.

Autori: Maja Novaković, Želimir Fišić

Umjetnine svjetskih slikara u tehnici veza

1. rujna – 26. rujna 2016.

Autorica: Vlatka Hofstädter

ZAVIČAJNI MUZEJ „STJEPAN GRUBER”, ŽUPANJA

Spašena sakralna baština u poplavama 2014.

29. siječanj 2016.

Autorica: Janja Juzbašić

Tradicijski običaji u vrijeme poklada, korizme i Uskrsa u Vukovarsko-srijemskoj županiji, s posebnim osvrtom na Srijem

31. siječnja 2016.

Autorica: Renata Roca

Život i rad vlč. Ivana Varoščića

3. travnja 2016.

Autorica: Janja Juzbašić

Muzeji u loncu

24. lipnja 2016.

Autorica: Maja Žebčević-Matić

115 godina željeznice u Županji

28. listopada – 20. siječnja 2017.

Autor: Hrvoje Tkalac

2017. GODINA

GALERIJA UMJETNINA GRADA SLAVONSKOG BRODA

17. Zimska izložba likovnih radova učenika i učenica osnovnih škola Brodsko-posavske županije
prosinac 2016. – siječanj 2017.

Autorica: Arijela Sladonja Katargon

Izložba likovne kolonije „Vila Velebita“
10. travnja 2017.

Odlasci i dolasci, izložba Mateja Kneževića u sklopu 10. Memorijala Kreše Blaževića „Ostat ču mlad“

27. ožujka – 15. travnja 2017.

U svijetu bajki

24. travnja – 30. travnja 2017.

Autorica: Arijela Sladonja Katargon

Izložba povodom dana grada, Marija Ujević Galetović

11. svibnja – 19. lipnja 2017.

Autori: Nikola Albaneže, Branimir Pešut

Akvarelistička kolonija „Sava“, 37. Saziv
23. lipnja – 23. srpnja 2017.

Izložba Ivo Šebalj: *Slikarstvo traži vrijeme*
12. listopada – 25. studeni 2017.

Autor: Sonja Švec Španjol

Međunarodni fotografski doživljaj baštine
28. studenog – 15. prosinca 2017.

Autorica: Zlata Medak

Godišnja izložba Fotokluba „Kadar“

9. prosinca 2017. – 27. siječnja 2018.

Božićni hommage Predragu Gollu

27. prosinca 2017.

Autor: Branimir Pešut

Otvorenie izložby Božićni hommage Predragu Gollu

GRADSKI MUZEJ NOVA GRADIŠKA

Tomislav Petranović, *Ciklus Amadeus*
siječanj – veljača 2017.

Autor: Miroslav Pišonić, Silvije Petranović

Izložba radova u Okučanima

Autori: Ministarstvo hrvatskih branitelja, Općina Okučani, Gradski muzej Nova Gradiška

Muzeji u loncu

veljača – ožujak 2017.

Autor: Maja Žepčević Matić

Priča o Uskrsu

ožujak – travanj 2017.

Autori: Vesna Kolić Klikić, Miroslav Pišonić

Srednjovjekovna čudovišta

svibanj - lipanj 2017.

Autori: Ivana Škiljan, Marija Mihaljević

Posjetitelji na izložbi *Srednjovjekovna čudovišta*,
Gradski muzej Nova Gradiška

Izložba za deset
kolovoza – rujan – listopad 2017.

Autor: Miroslav Pišonić

10 godina konzervatorskog odjela u
Slavonskom Brodu

studeni 2017.

Autori: Ratko Ivanušec, Željka Perković

Ulice Gradiške Nove

prosinac 2017. – siječanj 2018.

Autorica: Vesna Kolić Klikić

MUZEJ BRODSKOG POSAVLJA

Autori: *Sakupljamo zajedno – Prinove 2011. – 2015.*

15. prosinca 2016. – 26. veljače 2017.

Autori: Ivan Artuković Župan, Ivanka Bunčić, Ivanka Cafuta, Josip Lozuk, Karolina Lukač, Danijela Ljubičić Mitrović, Ivanka Maruščak, Lidija Miklik-Lozuk

Glažbena društva u Brodu na Savi / Slavonskom Brodu
 27. siječnja – 14. travnja 2017.
 Autori: Mihael Ferić, Ivanka Bunčić

Osječka slobodnozidarska baština
 1. ožujka – 2. travnja 2017.
 Autori: Grgur Marko Ivanković, Siniša Bjedov

Bertuchovo slikovno carstvo – otkrij tajne dječje enciklopedije
 7. travnja – 31. svibnja 2017.
 Autorica: Kristina Gverić

Lustracije i stripovi Igora Bojana Vilagoša
 24. travnja – 11. svibnja 2017.
 Autori: Igor Bojan Vilagoš, Danijela Ljubičić Mitrović

Ponjave: kontinuitet u suvremenosti
 19. svibnja – 4. lipnja 2017.
 Autori: Koraljka Kovač Dugandžić, Danijela Ljubičić Mitrović

Šima Seletković (1917. – 2013.) narodni umjetnik i svestrani glazbenik
 19. svibnja 2017. – 21. siječnja 2018.
 Autori: Mihael Ferić, Ivanka Bunčić, Domagoj Zovak

Brodske kolekcionari
 8. lipnja – 27. kolovoza 2017.
 Autori: članovi filateličkog društva, Ivanka Bunčić, Danijela Ljubičić Mitrović

Ispričat će ti priču
 7. rujna – 26. rujna 2017.
 Autorica: Timka Alihodžić

U potrazi za dalmatinskim neandertalcima
 7. rujna – 26. rujna 2017.
 Autori: Natalija Čondić, Ivor Karavanić, Josip Lozuk, Lidija Miklik-Lozuk, Željko Čavčić

Baština i priroda: krajolik mogućnosti
 28. rujna – 12. studenoga 2017.
 Autori: Željka Perković, Ratko Ivanušec

Hrvatska kraljica i carica Marija Terezija u povodu 300. obljetnice rođenja (1717. – 1780.)
 13. studenoga 2017. – 15. siječnja 2018.
 Autori: Zlatko Virc, Danijel Petković

Hrvatska riječ kroz vrijeme
 23. studenog – 10. prosinca 2017.
 Autor: Zvonimir Bračun

Josip Šimić: Fašingari i obojana drveta
 14. prosinca – 21. siječnja 2018.
 Autorica: Danijela Ljubičić Mitrović

Izložba Josipa Šimića Fašingari i obojana drveta,
 Muzej Brodskog Posavlja

MUZEJ ĐAKOVŠTINE, ĐAKOVO

Ogledi o samopromatranju
 siječanj – veljača 2017.
 Autori: Borislav Bijelić, Marija Adrić Soldo

Ljupki čuvari uspomena
 17. ožujka – 17. travnja 2017.
 Autorica: Andreja Šimičić

Lokalni izbori u Đakovu 1990. – 2001.
 19. travnja – 25. svibnja 2017.
 Autori: Borislav Bijelić, Anja Bijelić

Sjedi drvo na drvo
 29. lipnja – 31. kolovoza 2017.
 Autorica: Marija Gačić

Hrvatski (katolički) orao
 15. rujna – 1. studenog 2017.
 Autor: Borislav Bijelić

Svijet kristala patera Marija Crvenke
 8. studenog – 15. prosinca 2017.
 Autorica: Ivana Maruščak

Posjetitelji na izložbi *Svijet kristala patera Marija Crvenke*
 u Muzeju Đakovštine

Donirane zastave Muzeju Đakovštine
 15. prosinca 2017. – 20. siječnja 2018.
 Autor: Borislav Bijelić

MUZEJ LIKOVNIH UMJETNOSTI, OSIJEK*Ivan Faktor: Film koji samo ja gledam*

9. ožujka – 26. travnja 2017.

Autorica: Valentina Radoš

Zbrika Hanžeković: izbor djela

18. svibnja – 30. kolovoza 2017.

Autor: Igor Zidić

Susreti

20. svibnja 2017. – 28. svibnja 2017.

Autori: Kristina Delalić, Ivan Roth

Najljepše mjesto na svijetu, izložba slovenske fotografije

30. svibnja – 25. lipnja 2017.

Autori: Sandra Križić Roban, Mirna Horvat, Barbara Čeferin

Ivo Friščić: Neću ravnalo, hvala

30. lipnja – 25. srpnja 2017.

Autorica: Sonja Švec Španjol

Essekerski tragovi

17. kolovoza – 6. rujna 2017.

Autor: Ivan Roth

Lana Ključarić: Tragovi

14. rujna – 14. listopada 2017.

Autorica: Valentina Radoš

Stjepan Gračan

21. rujna – 25. studenog 2017.

Autori: Zdenko Rus, Daniel Zec

Dvije rijeke – četiri umjetnice: Marija Mikulić Bošnjak, Doris Jauk-Hinz, Ana Petrović, Eva Ursprung

9. studenog – 30. studenog 2017.

Ivo Šebalj: Slikarstvo traži vrijeme

1. prosinca 2017. – 5. prosinca 2018.

Autori: Sonja Švec Španjol, Valentina Radoš

Tarwuk – 20170621_141332 (2)

14. prosinca 2017. – 27. siječnja 2018.

Autorica: Valentina Radoš

Jasmina Pacek: Kostim kao skulptura

1. ožujka – 5. ožujka 2017.

Autorica: Jasmina Pacek

Diplomska izložba Tamare Majer

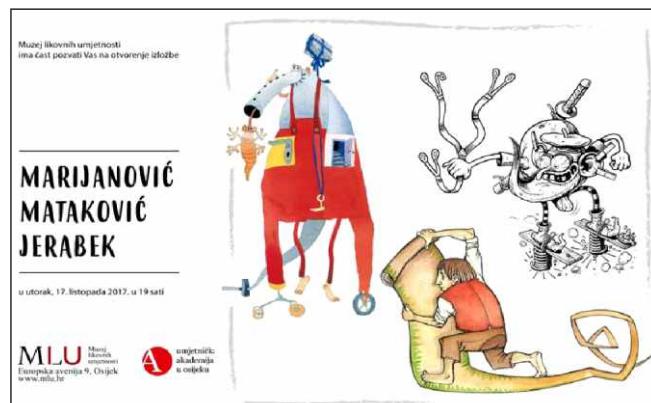
ožujak 2017.

Autorica: Tamara Majer

Ilustracija: Marijanović, Mataković, Jerabek

17. listopada – 31. listopada 2017.

Autorica: Valentina Radoš

O fotografiji na UAOS: *Prvih 10. godina – izložba studenata UAOS*

1. prosinca 2017. – 10. prosinca 2017.

Autor: Vladimir Frelih

MUZEJ SLAVONIJE, OSIJEK*Baština Baranje*

ožujak 2017. – kolovoz 2017.

Autorica: Jacqueline Balen

Tvrđa u Osijeku/Festung in Esseg/Fortress in Osijek

prosinac 2017. – ožujak 2019.

Autori: Mladen Radić, Marina Kovač

Osječka slobodnozidarska baština

1. ožujka – 2. travnja 2017.

Autori: Grgur-Marko Ivanković, Siniša Bjedov

Osijek u godini osnutka Muzeja – 1877. / na fotografijama osječkog fotografa Juliusa Exnera
18. svibnja – 11. studenoga 2017.

Autor: Grgur-Marko Ivanković

Ista meta novo odstojanje / Oslikani streljački ciljevi

31. travnja – 2. lipnja 2017.

Autori: Jovan Paunović, Grgur-Marko Ivanković

Osječki velesajam

1. prosinca 2016. – 6. ožujka 2017.

Autor: Grgur Marko Ivanković

Povijesne zastave u Muzeju Slavonije do 1945. godine

26. studeni 2017. – 1. ožujak 2018.

Autor: Ante Grubišić

105 godina Kina Urania 1912. – 2017.

9. prosinca 2017. – 1. ožujka 2018.

Autor: Grgur Marko Ivanković

500 godina reformacije i povijesni trag

evangelika – luterana u Osijeku

19. listopada 2017. – 28. siječnja 2018.

Autor: Branislav Miličić, Samir Vrabec

O životu i djelu akademika Mije Kišpatića

10. svibnja 2017.

Autorica: Sanja Vidović

Ljupki čuvari uspomena: portretna minijatura

zbirke slika i okvira Muzeja Slavonije Osijek

17. ožujka – 18. travnja 2017.

Autorica: Andreja Šimičić

Treska

prosinac 2016. – veljača 2017.

Autori: Denis Detling, Marina Vinaj, Ivana Knežević Križić, Grgur Marko Ivanković, Vlado Pest

Svijet zvukova

10. travnja – 28. travnja 2017.

Autorica: Željka Sušić

MUZEJ VALPOVŠTINE, VALPOVO

Tematski put Zrinski – Sulejman

27. siječanj – 15. veljače 2017.

Autor: Varga Szabolcs

Poznati glazbeni umjetnici, mecene i glazbeni inovatori iz Valpovštine

27. siječanj 2017.

Autori: Mirjana Paušak, Eduard Lacković

Stih u fotografiji

27. siječanj – 5. veljače 2017.

Autor: Dubravko Maričić

Povijest jedne nacionalizacije – zatvoreni krug

18. svibnja – 8. lipanj 2017.

Autori: Mirjana Paušak, Dubravko Maričić

Mali odabir iz opusa slikara Josipa Alebića

21. lipnja – 5. srpnja 2017.

Autori: Vlastimir Kusik, Josip Alebić

60 godina Muzeja Valpovštine

22. prosinac 2017. – 22. siječanj 2018.

Autori: Mirjana Paušak, Darko Jančikić

ZAVIČAJNI MUZEJ NAŠICE

Glazba u jeansu

27. siječnja – 25. veljače 2017.

Autori: M. Slakić i S. Lučevnjak

Našice okom fotografa

24. travnja – 3. lipnja 2017.

Autori: Renata Bošnjaković, Jasna Jurković

Svjedoci promjena

9. lipnja – 30. lipnja 2017.

Autorica: Vesna Lolić

GRADSKI MUZEJ POŽEGA

U dobru i zlu – vjenčana odjeća od 1870. – 1970.

27. siječnja – 22. ožujka 2017.

Autorica: Andrea Klobučar

Granice vidljivosti – 25. Slavonski biennale

30. ožujka – 20. travnja 2017.

Autorica: Valentina Radoš

Zvooon!!!

7. travnja – 9. lipnja 2017.

Autorica: s. M. Ester Radičević

Bertuchovo slikovno carstvo

14. rujna – 24. studenog 2017.

Autori: Kristina Gverić, Lana Krpina

Požeška šetnja muzejskim ljetom
21. lipnja – 30. lipnja 2017.
Autori: Lidija Španiček, Vera Bauer

Izložba *Dani Rusije*
3. srpnja – 9. srpnja 2017.
Autori: Lidija Španiček, Hrvatsko-rusko društvo prijateljstva Požeško-slavonske županije

Izložba slika Udruge „PULS 90“
11. srpnja – 17. srpnja 2017.
Autori: Lidija Španiček, Anita Grbavac Jakobović, članovi Udruge
Izložba KUD „Zavičajno društvo Rama – Pleternica“
19. srpnja – 25. srpnja 2017.
Autori: Lidija Španiček Jure Vidakušić

Izložba radova članova Udruge zavičajnih pisaca i slikara Požeško-slavonske županije „Matko Peić“
27. srpnja – 2. kolovoza 2017.
Autori: Lidija Španiček, članovi Udruge „Matko Peić“

Izložba radova polaznika Tečaja crtanja i slikanja „90 dana bez sapunice“
4. kolovoza – 11. kolovoza 2017.
Autori: Lidija Španiček, Anita Grbavac Jakobović i polaznici tečaja

Izložba radova magistra edukacije likovne kulture Roberta Radmana
17. kolovoza – 24. kolovoza 2017.
Autori: Lidija Španiček, Robert Radman

Izložba Milka Trnina – muzejski predmeti kao memorija
18. svibnja – 5. lipnja 2017.
Autorica: Lidija Španiček

Izložba 790 godina – Požega u oku
5. prosinca 2017. – 18. siječnja 2018.
Autor: Janko Belaj

MUZEJ GRADA PAKRACA

Noć muzeja 2017. / *Glazbeni vremeplov*
27. siječnja 2017.
Autorica: Jelena Hihlik

Od banovca do kune
14. ožujka – 14. travnja 2017.
Autori: Jelena Hihlik, Tea Lokner

Mala povijest sestrinstva
5. svibnja – 15. svibnja 2017.
Autori: Jelena Hihlik, Tea Lokner

Ivo Šebalj / *Slikarstvo traži vrijeme*
8. studenog – 22. studenog 2017.
Autori: Jelena Hihlik, Tea Lokner, Sonja Švec Španjol

GRADSKI MUZEJ VIROVITICA

Noć muzeja – Zvučna izložba/koncert: *Ritam i zvuk: glazbeno putovanje u Dvorcu*
27. siječnja 2017.
Autori: Mihaela Kulej, Mario Petrinjak, Anamarija Kučan

Muzej(i) u loncu
17. ožujka – 30. travnja 2017.
Autorica: Maja Žebčević Matić

MUZEJI U LONCU
Etnografsko - fotografска izložba

Pozivamo vas na otvorenje izložbe 17. ožujka, petak, u 19 sati
u privremene muzejske prostore Trg kralja Tomislava 6/II.

Kelti u Zvonimirovu
kolovoz – rujan – listopad 2017.
Autorica: Silvija Salajić

Ivana Armanini – izložba autorskih plakata / strip ilustracija / promocija strip albuma „Katalog“
6. svibnja – lipanj 2017.
Autori: Ivana Armanini, Anamarija Kučan

Wonderful world
9. rujna – 20. rujna 2017.
Autori: Voljen Grbac, Anamarija Kučan

Poneki radovi
10. studenog – 10. prosinca 2017.
Autori: Rene Grgić-Đaković, Anamarija Kučan

Bernardo Bernardi i TVIN

16. prosinca 2017. – 31. ožujka 2018.

Autori: Dubravka Sabolić, Vedrana Pocrnić-Golub

Godišnja izložba LIKa Nikola Trick

6. prosinca – 31. prosinca 2017.

Autorica: Mihaela Kulej

ZAVIČAJNI MUZEJ SLATINA**Iz tehničke zbirke slatinskog muzeja**

28. siječnja – 28. veljače 2017.

Autori: Dragica Šuvak, Dragan Bačmaga

Drugacije slike, izložba pirografija autora Fabijana Nikića

6. travnja – 20. ožujka 2016.

Autorica: Dragica Šuvak

Život kroz fotografiju, fotografija kroz život, izložba fotografija autorice Ksenije Janečić

18. svibnja – 10. lipnja 2017.

Autori: Dragica Šuvak, Vjeko Janečić, Vanesa Medved, Dragan Borovec

80 godina samostana sestara Presvetog Srca Isusova u Slatini

30. lipnja – 20. kolovoza 2017.

Autori: Dragica Šuvak, Vanesa Medved, Dragan Bačmaga, s. Krešimira Vučeta, Dragana Borovec

Odlučujući trenutak 2016.

18. svibnja – 10. lipnja 2016.

Autori: Vanesa Medved, Goran Boršić, Dragica Šuvak, Marika Marić, Igor Mikolašević

Misija, izložba akademskog slikara Zdravka Milića

6. listopada – 20. listopada 2017.

Autori: Višnja Slavica Gabout, Goran Boršić, Josip Šikić

Veliko polje u Slatini – prapovijesna groblja

25. kolovoza – 12. rujna 2017.

Autori: Slavica Filipović, Daria Ložnjak Dizdar, Vanesa Medved, Goran Boršić

Izložba jaslica slatinskog kraja

3. listopada – 14. prosinca 2017.

Autori: Dragica Šuvak, Goran Boršić, Elvira Grbac

Kulturno umjetničko društvo „Dika” 1967. – 2017.

15. prosinca – 15. siječnja 2018.

Autori: Miroslav Šarić, Goran Boršić, Dragica Šuvak, Elvira Grbac

www.radioslatina.hr © 2017.

Otvorenje izložbe Kulturno umjetničko društvo „Dika” 1967. – 2017., Zavičajni muzej Slatina

MUZEJ CVELFERIJE**Tambura i tamburaši u Cvelferiji**

27. siječnja 2017.

Autorica: Martina Mišetić

Narodne nošnje – obnovljena baština Cvelferije

17. svibnja – 20. svibnja 2017.

Autorica: Bojana Poljaković Popović

Baština od poplave do Muzeja Cvelferije

25. kolovoza – 27. kolovoza 2017.

Autorica: Martina Mišetić

Osamdeset godina kulturno-umjetničkog rada u Drenovcima

29. prosinca 2017.

Autorica: Martina Mišetić

GRADSKI MUZEJ VINKOVCI**45 godina zaštićene arheološke zone u Vinkovcima – 75 godina života Ivane Iskre-Janošić**

9. studenog 2017. na dalje

Autori: Maja Krznarić Škrivanko, Anita Rapan Papeša, Hrvoje Vulić, Boris Kratofil

Glazba svuda oko nas

27. siječnja – 10. svibnja 2017.

Autorica: Ljubica Gligorević

Izložba o Usksru i zepter posuđu

10. veljače 2017. – 28. travnja 2017.

Autori: Željko Vranjković, Zepter tim

Kruh naš svagdašnji – Kruh života
12. svibnja 2017. – 10. rujna 2017.
Autorica: Ljubica Gligorević

*Tradicijska glazbala Etnološkog odjela GMV*k
14. rujna – 31. prosinca 2017.
Autorica: Ljubica Gligorević

Avent u Vinkovcima 2017.: Božić u filateliji i Božić na stariim čestitkama, izlagačica Srebrenka Takšić
2. prosinca 2017. – 22. siječnja 2018.

Autori: Ljubica Gligorević, Srebrenka Takšić
Iris Lobaš Kukavičić dr. art, Dubrovnik:
doktorska izložba *Deset susreta*
siječanj – veljača 2017.
Autor: Ivica Belamarić

Vinkovačke likovne umjetnice uoči Dana žena:
Izložba slika, grafika i skulptura ožujak 2017.
Autori: Dorotea Dikonjić i Ivica Belamarić

Formatirani
travanj 2017.
Autori: Ria Trdin i Ivica Belamarić

Fra Mirko Čosić, *Retrospektiva*
svibanj 2017.
Autori: fra Vendelin Karačić, Josip Mijić i Ivica Belamarić

Joza Mataković – pjesnik slavonske ravni
srpanj – kolovoz 2017.
Autor: Ivica Belamarić

Izložba Joza Mataković – pjesnik slavonske ravni,
Gradski muzej Vinkovci

Branko Kelčec, akad. kipar i David Kelčec,
akad. slikar, Zagreb, izložba skulptura i slika
rujan 2017.
Autori: Ivan Križanac, Ivica Belamarić

Likovni odjel Matice hrvatske ogranaak Vinkovci, izložbe: *Ljubica Nad, Retrospektiva, slike / Izložba likovnih uradaka studenata Osiječke umjetničke akademije*
listopad – studeni 2017.
Autor. Dejan Duraković

Likovna radionica Dječjeg doma „Su. Ana”,
izložba slika i skulptura studeni – prosinac 2017.
Autori: Marko Šošić, Goran Kujundžić

Zvonimir Perak, slikar, Ivanka, izložba slika prosinac 2017.
Autori: Ivan Križanac, Ivica Belamarić

Hrvatska kraljica i carica Marija Terezija – povodom 300. obljetnice rođenja (1717. – 1780.)
18. svibnja – 23. lipnja 2017.
Autori: Zlatko Virc, Danijel Petković, Renata Rašić, Žana Amidžić

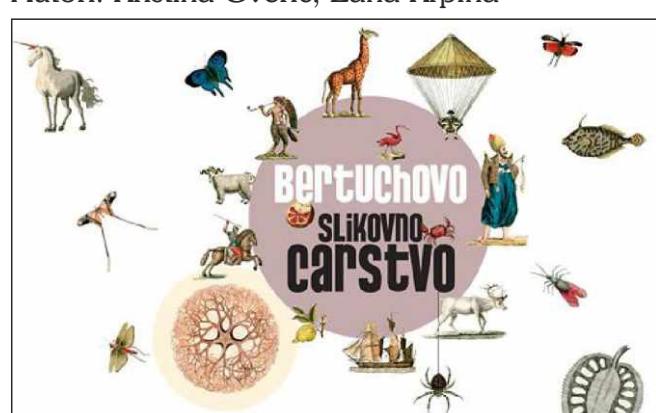
MUZEJ GRADA ILOKA

Svijet kristala
27. siječnja – 13. ožujka 2017.
Autorica: Ivana Maruščak

Nalazi paleontološke zbirke iz Mohova
27. siječnja – 13. ožujka 2017.
Autorica: Andrea Rimpf

Voda je izvor života. Česme, bunari i vodovod u Iloku
18. svibnja – 10. lipnja 2017.
Autori: Ružica Černi, Andrea Rimpf

Bertuchovo slikovno carstvo
11. lipnja – 21. kolovoza 2017.
Autori: Kristina Gverić, Lana Krpina

Zavičajni umjetnici grada Iloka, izložba djela iz fundusa Jelke Benešić. Prva kiparica istočne Hrvatske 20. stoljeća
3. rujna – 30. listopada 2017.
Autorica: Maja Barić

Zavičajni umjetnici grada Iloka: *Stjepan Bezjak „Best“*
10. studenog – 9. prosinca 2017.
Autorica: Maja Barić

Grafički element. Umjetnici iz Graza: Georg Held, Isa Riedl, Lisa Reiter, Gunther Skreiner, Alfred Resch, Veronika Tzekova
19. studenog – 11. prosinca 2017.

Zavičajne osobe grada Iloka – Obitelj Momirović, Konstantin i Mirko
22. prosinca 2017.
Autorica: Ružica Černi

GRADSKI MUZEJ VUKOVAR

Put svetosti – Alojzije Stepinac
27. siječnja 2017.
Autor: Zoran Šimunović

Iskustvo Indije u Vukovaru
3. i 4. ožujka 2017.
Autor: Zoran Šimunović

Tonko Smokvina, Nemir
21. ožujka 2017.
Autor: Zoran Šimunović

Tržnica – trbuh grada
6. travnja 2017.
Autori: Ivana Šarić Žic, Tanja Kocković
Zaborski

Izložba 300 godina Sinjske alke – dokumentarna fotografija i izložba plakata
Sinjska alka 1991. – 2017.
4. svibnja 2017.

Grafički element
29. lipnja 2017.
Autori: Georg Held, Isa Riedel, Lisa Reiter, Gunther Skreiner, Alfred Resch, Veronika Tzekova

Walls between people – borderline
14. rujna 2017.
Autori: Alexandra Novosselof, Valerije Vincenco

Volimo se glazbom – 12. Zagrebačka filharmonija u kulturnoj obnovi Vukovara
18. studenoga 2017.

Autori: Ružica Marić, Zoran Šimunović

Izložba – *Ispričat ču ti priču* – priča o antičkom gradu
7. prosinca 2017.
Autorica: Timka Alihodžić

Otvorenie izložby *Ispričat ču ti priču*, Gradske muzeje Vukovar

Razglednice Dubrovnika – Josip Škerlj
8. prosinca 2017.
Autor: Zoran Šimunović

MUZEJ VUČEDOLSKE KULTURE

Astralni simbolizam na vučedolskoj keramici
1. srpnja 2017. – 21. kolovoza 2017.
Autori: Aleksandar Durman, Mirela Hutinec, Darko Puharić

Detalj postava izložbe *Astralni simbolizam na vučedolskoj keramici*, Muzej Vučedolske kulture

Izložba fotografija Tragom Petra Hektorovića
1. rujna – 30. rujna 2017.
Autori: Zlata Medak, Predrag Bosnar, Vinko Tarbušković

U potrazi na dalmatinskim neandertalcima
7. prosinca 2017. – 15. siječnja 2018.
Autori: Natalija Čondić, Ivor Karavanić

**ZAVIČAJNI MUZEJ „STJEPAN GRUBER”,
ŽUPANJA**

*Županjski glazbeni velikani Melita Lorković,
Srećko Albini i Mladen Pozajić*

Autor: Hrvoje Tkacal

50. godina Šokačkog sijela

18. veljače 2017.

Autorica: Janja Juzbašić

Tržnica – trbuh grada

19. veljače 2017.

Autori: Ivana Šarić Žic, Tanja Kocković

Zaborski

Naslovica kataloga izložbe *Tržnica – trbuh grada*,
gostujuća izložba Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog
primorja Rijeka i Etnografskog muzeja Istre, u Zavičajnom
muzeju „Stjepan Gruber” u Županji

Šuma okom šumara

28. ožujka 2017.

Autori: Hrvatsko šumarsko društvo – Ogranak
Vinkovci

*Povijest i blago Župe Mučeništva sv. Ivana
Krstitelja u Županji prigodom proslave 300.
obljetnice Župe Mučeništva Svetog Ivana
Krstitelja u Županji (1717. – 2017.)
kolovoz 2017.*

Autori: Janja Juzbašić, Hrvoje Tkacal i Marta
Stjepanović

Umijeće šaranja tikvica u Slavoniji

10. prosinca 2017.

Autor: Janja Juzbašić

Vinkovački kraj u Velikom ratu (1914. – 1918.)

18. svibnja 2017. – 1. lipnja 2017.

Autor: Zlatko Virc

Gostujuća izložba

*Hrvatska kraljica i carica Marija Terezija –
povodom 300. obljetnice rođenja (1717. –
1780.)*

18. lipnja 2017. – 23. lipnja 2017.

Autori: Zlatko Virc, Danijel Petrović, Renata
Rašić, Žana Amidžić

Gostujuća izložba

IV. STRUČNI RADOVI

Ivanka Cafuta,
Muzej Brodskog Posavlja

ŠTAFETNE PALICE U MUZEJU BRODSKOG POSAVLJA

U Odjelu suvremene povijesti Muzeja Brodskog Posavlja čuva se 28 štafetnih palica.

Poklonila ih je Općinska organizacija Saveza socijalističke omladine Slavonskog Broda 1990. godine.

Svjedočanstvo su prošle stvarnosti – manifestacije vezane za 25. svibnja, proslavu rođendana doživotnog predsjednika Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ) Josipa Broza Tita¹ i Dana mladosti. Većina potječe iz 1985. i 1986. godine.

Izrađene su od drva ili metala, uglavnom iz dva dijela. Na najvećem broju palica istaknuta je crvena petokraka zvijezda. Na pojedinim primjerima upisani su nazivi škola, organizacija, saveza ili poduzeća sa slavonskobrodskog području, a sedam u unutarnjem praznom prostoru sadržava i pisane poruke Predsjedništvu SFRJ, Centralnom komitetu Saveza komunista Jugoslavije (CK SKJ) i omladini Jugoslavije.

Štafetna palica
Crvenog križa,
Slavonski Brod

Ideju o štafeti² kojom se čestitao rođendan Josipu Brozu Titu inicirala je omladina Kragujevca³ u vrijeme dok veći dio zapadnog dijela Jugoslavije još nije bio oslobođen. Prijedlog Kragujevčana krajem travnja 1945. prihvatio je i Centralni odbor Ujedinjenog saveza antifašističke omladine Jugoslavije (CO USAOJ).

Prva palica izrađena je 22. svibnja 1945. godine, što je istaknuto i na brončanom spomeniku „Prvoj Titovoj štafeti” postavljenom u Kragujevcu. Uz palicu je nošena i Plava knjiga (trebala

je biti Crvena, ali crvenoga platna tada nije bilo) u koju se potpisalo 15 000 „aktivnih mladih”⁴.

Obrasci po kojima se desetljećima proslavljao Titov rođendan postavljeni su već 1945. godine. Naime, tada su radnici „Đure Đakovića” iz Slavonskog Broda u čast Josipu Brozu poslali u Zagreb lokomotivu. U Novom Sadu pušten je tramvajski promet, a u Čačku se jedan sat skandiralo Titu. Nošenje štafetne palice s rođendanskim čestitkama predsjedniku države organizirano je od savezne do lokalne razine.

S obzirom na to da je masovnost simbolički legitimira autoritet kojemu je predavana kao rođendanski poklon, nastojalo se da Štafetu najvećim mogućim područjem pronese što veći broj mladih.

Primjerice, Titova štafeta, odnosno štafete pojedinih republika nošene 1956. godine, prošle su 63 000 km i 1,2 milijuna ruku. U Titovu rezidenciju istodobno su slane i tisuće različitih poklopa, od maketa ljevača i rudara, do intarzija, tabakeri, vezova i mnogo sličnih predmeta.

¹ Maršal Josip Broz Tito rođen je 7. svibnja 1892. u Kumrovcu. Rođendan je slavio 25. svibnja – datum je zapisan u jednom od vojnih dokumenata domobranstva Austro-Ugarske Monarhije. Nakon desanta na Drvar izvedenog 25. svibnja 1944., kada su njemačke i kvislinške snage poduzele akciju kako bi uništile ili zarobile Vrhovni štab i Vrhovnog komandanta NOVJ-a, Tito je, navodno, prihvatio da 25. svibnja postane službeni datum proslave njegovog rođendana.

² Povjesno – poruka koji su glasnici prenosili jedan drugome pretežito jašući na konjima dok vijest ne bi stigla do odredišta.

³ Ostaje pitanje je li skupina mladih Kragujevčana na ideju o štafeti došla spontano ili su još pamtili onu koja je u čast Petra II. Karadorđevića 1940. godine obišla „sve banovine i mnoge gradove, sela i mesta” i predana na sletu u Beogradu. Neki od sudionika prve štafete kasnije su izjavljivali da pamte i profesora tjelesnog odgoja koji je bio maratonac i propagirao štafetno trčanje.

Jakovina, Tvrko. 2006. „Tito je mladost, mladost je radost”. *O Titu kao mitu: proslava Dana mladosti u Kumrovcu*. Škrbić Alempijević, Nevena; Mathiesen Hjemdahl, Kristi (ur.). Zagreb: Filozofski fakultet u Zagrebu, FF Press, Srednja Europa (etc.), 172.

⁴ Isto.

Godine 1956. Josip Broz predložio je da se Tito-va štafeta preimenuje u Štafetu mladosti te da se 25. svibnja obilježava kao Dan mladosti – praznik jugoslavenske omladine. Tijekom svečanosti 25. svibnja 1956. godine, ispred svoje rezidencije na Dedinju Tito je rekao: "Iako se ovaj dan obilježava kao dan moga rođendana, mislim da bi mu trebalo dati drugačije ime: dan naše mladosti, dan sporta, dan mlade generacije i njenog daljeg duhovnog i fizičkog razvijanja. A mi stariji uključit ćemo se u to."⁵

Od 1957. godine nošena je jedna, savezna, Štafeta. Prvu Štafetu mladosti, koja je početkom svibnja 1957. godine krenula iz Kumrovcia, Titu je na Stadionu Jugoslavenske narodne armije (JNA) u Beogradu, predao Miko Tripalo, tadašnji predsjednik Narodne omladine Jugoslavije. Za nositelje Štafete uvijek su birani najbolji omladinci iz svih jugoslavenskih republika i pokrajina, kao i jedinica JNA. Na putu za Beograd Štafeta je prošla kroz sve republike i pokrajine, popraćena kulturnim i sportskim priredbama. Na Stadionu JNA u Beogradu održavala se središnja proslava dočeka Štafete i obilježavanja Dana mladosti. Koreografija se uvježbavala mjesecima, a sudjelovanje se smatralo dokazom posebne časti. Bila je to iz godine u godinu ista ili slična manifestacija, svojevrsna smotra „bratstva i jedinstva” i mjesto prezentacije dostignuća u životu i radu omladine Jugoslavije.⁶

Tito je posljednji put osobno primio Štafetu 1979. godine u Beogradu. Umro je 4. svibnja 1980. u Ljubljani, a kako se u trenutku njegove smrti štafetna palica nalazila u Slunju, odlučeno je da ju se položi na Titov odar. Kasnije je prenesena u Muzej „25. maj”, koji je ubrzo promijenio

naziv u Memorijalni centar „Josip Broz Tito”.

Dan mladosti sa Štafetom kao njezinim simbolom obilježavao se do 1987. godine. Rasprave o svrsi, načinu i cijeni cijele manifestacije trajale su godinama, ali nisu izlazile u javnost. Potaknuti događanjima iz 1968.⁶, Janez Kocijančić i Drago Roksandić, tada profesionalni članovi Predsjedništva Saveza socijalističke omladine Jugoslavije (SSOJ) iz Slovenije i Hrvatske, predložili su 1969. godine korijenite promjene proslave Dana mladosti. Polemika na istu temu ponovila se i godinu dana kasnije, ali do promjena nije došlo s obzirom na to da je većina predstavnika ostalih republika ustrajala na održavanju Štafete.

Nova nezadovoljstva, koja su i nadalje ostajala u zatvorenim krugovima, izazvala je manifestacija 1983. godine. Lebdeći u oblacima, Stadionom JNA tada je dominirala Titova silueta visoka devet i pol metara, što je sličilo sjevernokorejskim ili kineskim veličanjima kulta ličnosti. Vodstvo SSOJ naredne je godine priznalo da ne postoji volja i snaga da se provedu korijenite promjene. O svemu se tada razgovaralo i na Predsjedništvu CK SKJ, ali zastarijela „sorealistička” manifestacija nije se mijenjala. Jedina promjena u odnosu na prethodne Dane mladosti, bio je rock-koncert održan 1985. na jednom od središnjih beogradskih trgova.

Ponovni zahtjevi za ukidanje Štafete izneseni su na 12. Kongresu SSOJ održanom 1986. godine. Predstavnica studenata Sveučilišta „Edvard Kardelj” u Ljubljani prenijela je ideje svojih kolega naglasivši „Mislimo da je došlo vrijeme da te zastarjele rituale prekinemo. Herojska vremena su prošla, prošlo je vrijeme idealiziranja mladosti, prošla su vremena slijepog patriotizma. Zato mislimo da je trčanje za štafetnom palicom i vježbanje na stadionu besmisleno.”

⁵ Isto, 173.

⁶ U svibnju 1968. održani su studentski prosvjedi u Beogradu, Zagrebu, Sarajevu i Ljubljani. U Beogradu su se sukobili milicija i studenti, a u Zagrebu su održana predavanja i manifestacije u Studentskom centru. Prosvjedi su imali i nacionalni karakter, ali su ponajviše bili usmjereni protiv povećanja socijalnih razlika stvaranjem komunističke političke elite.

Metalna palica nije rješenje za nezaposlenost, nije usmjerena promjeni sadašnjosti, a od zaključivanja Titu i Partiji nema nitko ništa.⁷ Slovenski studenti tada su predlagali marš nezaposlenih, skupove protiv verbalnog delikta, naoružavanja Jugoslavije i ostalih zemalja, mitinge za civilni vojni rok... Najavljuvana je i mogućnost slovenskog bojkota sleta na Stadionu JNA i „kulturne sramote”, kako su neki nazivali završnu svečanost Dana mladosti.

Početkom 1987. godine došlo je do konačnog raspleta svih nesuglasja i prijepora vezanih za daljnje održavanje manifestacije. Naime, javnost je tada saznala da je likovno rješenje plakata za Dan mladosti, koje je izradio slovenski studio „Novi kolektivizam”, identično ilustraciji „Treći Reich – alegorija herojstva” Richarda Kleina iz 1936. godine. U slovenskoj inačici kukasti križ i nacistički orao zamijenjeni su golubicom mira i jugoslavenskim grbom, a baklja Štafetom. Radilo se o aferi koja je bila usmjerena ne samo na Štafetu i Tita nego posredno i na Drugi svjetski rat, koji je bio polazna točka za utemeljenje komunističke Jugoslavije.

Štafetna palica
Radne organizacije
„Željeznički prijevoz”,
Slavonski Brod

Štafetna palica
Općinskoga
vatrogasnog saveza,
Slavonski Brod

Unatoč „izgredu” Štafeta je ipak 21. ožujka 1987. krenula iz Slovenije. Predstavnici Slovenije predlagali su da se štafetna palica ne prenosi od grada do grada, nego da nekoliko dana ostane na Bledu, a za to bi se vrijeme održavale tribine diljem Slovenije.

Budući da njihov prijedlog nije prihvaćen, došlo je do okupljanja na Prešernovu trgu u Ljubljani gdje se pjevala „Zdravica”, slovenska himna, dijeljeni su bedževi s natpisom "Štafeta, ne, hvala", pročitan je proglaš i piljen balvan.

Bedževi s tekstrom usmjerени protiv Štafete dijeljeni su i u pauzi baletne predstave u Bohinjskoj Bistrici, kamo je Štafeta donesena s Triglava i gdje se održavala prva velika akademija na kojoj

su sudjelovali svi vodeći omladinci Jugoslavije i brojni slovenski političari.

Svečani doček Štafete 1987. godine nije organiziran ni na Trgu Republike u Zagrebu. Budući da se Zagreb pripremao za održavanje Univerzijade, na Trgu su obavljeni radovi te se proslava bez puno govora, a uz nastup dvaju bendova, odvijala na obalama Save gdje su paljeni „Trnjanski kriješovi”, a partizanska skela prevozila mlade s obale na obalu rijeke.

Prijepore je izazvao i scenarij priredbe održane u Beogradu. Zbog podsjećanja na unitarizam, odustalo se od nogometne utakmice „Plavih” i „Crvenih”, ekipa Jugoslavije i republika u kojoj bi pobijedila Jugoslavija, a stadionski bi spiker sve popratio komentarom u šaljivom tonu. Slet održan na Stadionu JNA nije uključivao i neke od planiranih točaka i pjesama, primjerice pjesme „Jugoslaveni”⁸, a sve ostalo bilo je uglavnom već mnogo puta viđeno.

Odluka o ukidanju Štafete mladosti i završnog sleta u obliku u kojem su postojali od 1945. odnosno 1957. godine, donesena je 26. siječnja 1988. godine. Formalni prijedlog za ukidanje manifestacije podnijela je u listopadu 1987. omladina Vojvodine, koja je prihvatile slovensku inicijativu prije svega zato što su upravo Vojvođani trebali organizirati početak manifestacije 1988. godine. Budući da je Sekretariat Saveznog odbora za proslavu Dana mladosti predlagao ostanak Štafete, prišlo se glasovanju. Mladi Hrvatske bili su suzdržani, Slovenije i Vojvodine glasovali su protiv, a predstavnici ostalih republika bili su za ostanak Štafete.

Kompromis između onoga što je bilo u prošlosti i novih nastojanja postignut je samo za manifestaciju 1988. godine, kojom se posljednji put obilježavao Dan mladosti. Omladina Vojvodine predložila je koncepciju bez elemenata socrealističkog kiča. Bez parola i politike, stotine plesača izvelo je program koji je slavio umjetnost.

⁷ Jakovina, Tvrko. 2006. „Tito je mladost, mladost je radost”. *O Titu kao mitu: proslava Dana mladosti u Kumrovcu*. Škrbić Alempijević, Nevena; Mathiesen Hjemdahl, Kristi (ur.). Zagreb: Filozofski fakultet u Zagrebu, FF Press, Srednja Europa i dr., 168.

⁸ u pjesmi se građani opisuju ako pijanci, siledije, osobe koje ne mogu bez rakije i čevapa.

Dio građana bio je oduševljen programom, a ostale, unatoč promjenama, stadionska je predstava i dalje podsjećala na slične dalekoistočne manifestacije.

Zbog nacionalnih napetosti, rastućeg nezadovoljstva postojećim stanjem i sveobuhvatne jugoslavenske krize, manifestacija 1989. nije održana. Štafeta više nije imala nikakve veze s mladima, njihovim stremljenjima i pogledima na budućnost.

Međutim, ostaje činjenica da je od 1945. do 1987. godine nošno više od 20 000 štafetnih palica, od lokalnih do saveznih, koje su s manifestacijom u povodu Dana mladosti na različite načine povezivale veliki broj mlađih Jugoslavije.

Titova štafeta i Štafeta mladosti bili su svojevrsni rituali usmjereni održavanju i učvršćivanju režima i iskazivanju ljubavi i poštovanja prema autoritarnom vođi.

Masovne priredbe poput one na Stadionu JNA u Beogradu vezane uz Titov rođendan odnosno Dan mladosti nisu bile jugoslavenska posebnost.

U drugoj polovici 20. stoljeća slične manifestacije bile su česte i u istočnoeuropskim zemljama, a posebice u Kini i Sjevernoj Koreji.

Dva desetljeća nakon „trčanja posljednje štafete”, povodom obilježavanja 115. godišnjice rođenja Josipa Broza Tita, Društvo „Titova Republika” iz Rijeke 2007. godine iniciralo je ponovno nošenje štafetne palice pod nazivom „Štafeta mladosti i veselja”.

Tom je prigodom u Kuću cvijeća u Beogradu, u kojoj je pokopan Josip Broz, iz umaškog kafića „Tito” ponesena štafetna palica čiji je cilj bio „potaknuti toleranciju među narodima bivših Titovih republika i razbiti barijeru mržnje koja se rasplamsala posljednjih godina”⁹.

U Kuću cvijeća 2007. godine doneseno je šest štafetnih palica¹⁰, po jedna iz svake republike bivše države.

Istodobno je Savez društava „Josip Broz Tito” Hrvatske, organizirao u Kumrovcu proslavu pod nazivom „Dan mladosti i radosti” na kojoj se okupilo nekoliko tisuća poštovatelja lika i djela Josipa Broza Tita.

Obilježavanje 25. svibnja priređivano je u Kumrovcu i narednih godina. Proslavu Dana mladosti 2012. godine organizatori su najavili kao „dvodnevno multimedijsko događanje kojim želimo definirati Kumrovec kao mjesto susreta umjetnika, radnika, turista, avanturista, antifašista, svjetskih putnika, bonvivana, novinara, političara, učenika, studenata, profesora i svih dobromanjernika”¹¹.

Štafetna palica
Saveza socijalističke
omladine Hrvatske,
Slavonski Brod

Štafetna palica
Radnog kolektiva
„Đuro Đaković”,
Slavonski Brod

⁹ „Glas Slavonije”, 86., 27456, 24. svibnja 2007.

¹⁰ „Večernji list”, 48., 15.629, 26. svibnja 2007.

¹¹ „Glas Slavonije”, 92., 28964, 16. svibnja 2012.

LITERATURA I IZVORI

Jakovina, Tvrko. 2006. „Tito je mladost, mladost je radost”. *O Titu kao mitu: proslava Dana mladosti u Kumrovcu*. Škrbić

Alempijević, Nevena; Mathiesen Hjemdahl, Kristi (ur.). Zagreb: Filozofski fakultet u Zagrebu, FF Press, Srednja Europa i dr.

Jasmina Jurković Petras,
Gradski muzej Virovitica

POČETNA ISTRAŽIVANJA NEKIH NOVIH MODA TRADICIJSKOG ODIJEVANJA VIROVITIČKIH SELA

Etnološka istraživanja tekstila i proučavanje tradicijske odjeće pripadaju najraširenijim istraživanjima u etnologiji. Mnogi zapisi posvećeni su iscrpnim opisima raznovrsnih načina tkanja, bogatoga ručnog veza, kao i posebnih ukrašavanja domaćega tradicijskog platna. Također, pisano je mnogo i o načinu tradicijskog odijevanja pojedinih sela i područja. Određen pomak u pogledu na narodnu nošnju, koja je shvaćena kao dio odijevanja podložan raznovrsnim promjenama i utjecajima mode, ponudila je na novi način Posudionica i radionicu narodnih nošnji u Zagrebu. Njihov projekt proučavanja i predstavljanja „drugačijih“ narodnih nošnji od onih koje smo do tada uočavali na članovima kulturno-umjetničkih društava započeo je prije nekoliko godina te rezultirao brojnim pozitivnim promjenama u prenošenju tradicijskog odijevanja.

Predstavljanjem narodnog ruha u svjetlu drugačijem od tradicionalno shvaćenog probuđena su promišljanja stručnjaka, ali i brojnih entuzijasta i zaljubljenika u folklornu baštinu, o njegovoј neuniformiranosti.

Virovitički muzej 2009. godine prepoznao je važnost, ali i potrebu takvih istraživanja te poduzeo prva etnološka terenska istraživanja okolnih sela sa zadatkom pronalaska utjecaja građanskih modnih stilova na tradicijsko odijevanje¹. Prvi rezultati prikazani su na izložbi „Nove mode – utjecaj građanskih modnih stilova na tradicijsko odijevanje“ u rujnu 2009. godine u Gradskom muzeju u Virovitici².

Tom su se prilikom prikupili određeni zanimljivi odjevni predmeti te fotografije za Etnografsku zbirku virovitičkog muzeja, ali i djelomično rekonstruirala realna slika izgleda suhopoljske varoške nošnje. To predstavlja dobro polazište za daljnja istraživanja, kao i nove rekonstrukcije odjeće toga kraja³.

Prikupljene i sačuvane fotografije s početka 20. stoljeća, originalni muzejski predmeti i usmena

kazivanja⁴ otkrivaju nam pojedine modne utjecaje u tradicijskoj odjeći virovitičkih sela. Kao i u ostalim krajevima, društveni su se slojevi na prijelazu stoljeća izraženje razlikovali stilom odijevanja. Jačanjem industrije i prodom trgovine, novi materijali pronalaze svoje kupce i u seoskim sredinama. Pod utjecajem građanskog odijevanja i nove mode snažnije se razvijaju suvrstice i modernije varijante narodnoga ruha.

U ženskom odjevnom inventaru pamučno i laneno platno u svečanim prigodama zamjenjuje kupovna svila. Pamučne sukњe i košulje mlade djevojke dopunjaju novim predmetima modernih sirovina čime se polako, ali sigurno odjeća počinje razlikovati od tradicionalno prihvaćene. Djevojke pripasuju svilene pregače i oko vrata stavljaju svilene marame ukrašene sviljenim koncem i cvjetnim motivima. Prema namjeni i motivima ti svileni predmeti dobivaju razne nazive – partaši, svilnaši, svilenjaki, marame granare, ružičan i drugo. Pored svile, u seosko odijevanje ulaze i marame sa štampanim cvjetnim motivima optočene vunenim resama koje se nose oko vrata – rupci bijele, crvene, zelene, crne ili

¹ Do tada se opisivala narodna nošnja kao cjelina bez promjena, a za Etnografsku zbirku prikupljali su se odjevni predmeti isključivo vezani za selo i tradicionalno shvaćanje odijevanja.

² Izložba je ostvarena u suradnji s Međunarodnim centrom za usluge u kulturi – Posudionicom i radionicom narodnih nošnji iz Zagreba. Autor izložbe bio je Josip Forjan, a kustosica izložbe Jasmina Jurković Petras.

³ Folklorna udruga koja djeluje u Suhopolju neprestano se susretala s problemom predstavljanja svog mesta te su često predstavljani na lokalnim smotrama općim plesovima, ali i vizualno upečatljivom, samostalno kombiniranom i improviziranim narodnom nošnjom iz cijele Slavonije. Takva slika, vjerujem, popravit će se u budućnosti suradnjom etnologa i lokalne zajednice te omogućiti pravilno prenošenje baštine.

⁴ Posebno zahvaljujem kazivačima u istraživanjima iz 2009. godine: Tugomila Reder, Helena Nuk, Ivana Medvecki, Melita Gotzl, Ana Galić i Ana Merki iz Suhopolja; Andelka Rohtek, Vera Marčeta, Slava Kalenik, Blaženka Mioković iz Špišić Bukovice te Zdravko Botić iz Turanovca.

smeđe boje. Rupci postaju vrlo popularni te se tkani rupci crvene boje gotovo potpuno zanemaruju i nestaju do sredine 20. stoljeća. Na tkane, u nabore složene *našnitane*, suknje zvane *košulje/rubače* već sredinom 20. stoljeća u donjem dijelu umjesto crvenoga utkanog uzorka prišivaju brokatne svilene vrpce i raznobojnu pozamanteriju, uglavnom crvene i plave boje. U skladu s ukrasom dobivaju naziv *košulja s pantljinom, rubača na žnjorice, pantljinarka s trima pantljini* itd.

Među mladim djevojkama postaje cijenjeno mišljenje da je kupljena vrpca i pozamanterija vrijednija od rukom šivanog ili tkanog ukrasa. Time se iskazuje i kupovna moć. Posebno je zanimljivo kako se dužina sukanja postupno skraćuje, a od sredine 20. stoljeća seže do sredine listova.

Mlade udane žene, ugledajući se u one iz građanskog staleža, u posebnim prigodama preko oglavlja *poculice/puculice* prebacuju bijele šalove od tila vezene cvjetnim motivima, poznate pod nazivom *tulbent* ili *borondžuk*. Također, pokrivaju se svilenum ili štofanim rupcima raznih boja koji su bili tvorničke, obrtničke proizvodnje i prodavali su ih putujući trgovci. Jačanjem kupovne moći seoskih obitelji, djevojke se počinju kititi jednostrukim nizanim ogrlicama bijelih ili crvenih perlica, naslijeđenim obiteljskim broševima ili privjescima sa svetim sličicama.

Uz svilene odjevne predmete, imućnije djevojke u svečanim prigodama obuvaju i obrtnički izrađene *šusterske cipele* s malenom petom.

Starije žene za hladnijeg vremena pri odlasku u crkvu nose kratke šlusirane kaputiće od samta ili satena zvane *minteni/menteni*.

Migracijama i stvaranjem manjih trgovišta oblikuje se varoška *paorska* nošnja, kakva se nosila na široko u Suhopolju⁵ do početka 20. stoljeća. Sastojala se od uzorkovane bluze *šlambrekla*, široke nabrane *cigovane* suknje, *šlingovane* pregače, do tri podsuknje sa *šlingovanim* rubom, svijetlih vunenih čarapa *zokni* te tamnih kožnih do gležnja visokih cipela na vezanje.

Ručni *šlingovani* rad postupno se zamjenjuje dostupnim tvorničkim čipkama. Bluza je bila svilena, kopčala se sprijeda, bila je strukturana, s

uskim pripajenim rukavima čime se potpuno razlikovala od nošnje ostalih sela virovitičke okoline. Kazivanja, potkrijepljena fotografijama, upućuju na vrlo strogo i konzervativno shvaćanje mogućeg otkrivanja vrata, ruku i zapešća te nogu. Stoga je odjeća pokrivala gotovo sve dijelove tijela podložne eventualnim pogledima.

Djevojke su kosu češljale u jednostavnu frizuru toč koju su činile dvije pletenice spojene na tjemenu, a žene su glavu povezivale u svilene *bačke marame*. Takav stil odijevanja potekao je od Nijemaca Švaba, koji se u te krajeve doseljavaju od sredine 18. do kraja 19. stoljeća.

Posebno značenje, kao i uvođenje „nove mode“ u žensko tradicijsko ukrašavanje, imale su razne kitice od umjetnog cvijeća, svadbeni vjenčići, ukrasi za kosu, oglavlja i slično. Za to su bile zaslužne *floraljke* iz „Flore“ – obrta za proizvodnju umjetnog cvijeća osnovanog u Virovitici 1920. godine. Svojim vrlo upečatljivim proizvodima od svile i papira kao što su bobice mire, cvjetovi ruža i ljubica, „Flora“ je ubrzo osvojila tržiste koje se prostiralo po cijeloj tadašnjoj državi. U virovitičkim su selima razni cvjetovi i listovi, kombinirani s tradicijskim ukrasima od pačjih pera *kofrčicama*, ukrašavali ženska lica, ali i muške šešire. Svadbena oglavlja i Florini buketi nadopunjavalni su se sezonskim cvijećem. Naslijedivali su ih od majki i baka i često su ih posuđivali rođacima i prijateljima.

Modni utjecaji nisu zaobišli ni muško tradicijsko odijevanje u virovitičkim selima. Već krajem 19. stoljeća šivani prsluk i košulja građanskog kroja postaju sastavni dio narodne nošnje te se u svečanim prilikama odijevaju uz široke tkane gaće, svilenu pregaču *fertun* i čizme *čizme*. Ukrzo, već nakon završetka Prvoga svjetskog rata, tamne platnene hlače i kaputi građanskoga kroja, tzv. *cajgena odijela*, potpuno zamjenjuju mušku tradicionalnu nošnju. Uskrs u obliku crne marame ili vrpce oko vrata u pojedinim virovitičkim selima sačuvao se do 30-tih godina 20. stoljeća.

⁵ Naselje smješteno istočno od Virovitice, udaljeno 10-ak kilometara.

Navedeni primjeri, fotografije i usmena kazivanja upućuju nas na nekadašnju raznovrsnu seosku odjeću koja i današnjih dana oblikuje sliku virovitičkoga kraja naglašavajući posebnost tradicijske kulture toga dijela slavonske Podravine.

Vjerujem kako će tim istraživanjima i predstavljanjem (buduće izložbe i radionice) lokalna folklorna društva imati razlog kvalitetnije prenosi folklornu baštinu virovitičkoga kraja te preoblikovati ustaljenu sliku uniformiranosti i svojevrsne bezizražajnosti tradicijskoga ruha na sceni.

Također, vjerujem kako će se istraživanjima dodatno obogatiti Etnografska zbirka Muzeja te će se time sačuvati brojni zanimljivi odjevni primjeri.

Naposljetku, ovaj rad, naslovljen kao početna istraživanja, bit će zasigurno poticaj za buduća etnološka istraživanja koja se planiraju provesti na području Virovitičko-podravske županije, što obuhvaća i etnografski zasebno i zanimljivo područje okolice Pitomače.

Ivana Knežević Križić, Marina Vinaj,
Muzej Slavonije

IZDAVAČKA DJELATNOST MUZEJA SLAVONIJE – TRAJNO ZABILJEŽENA MUZEJSKA PRIČA

Uvod

Muzej Slavonije najstarija je kulturna institucija u Slavoniji. Djelujući u skladu s ICOM-ovom definicijom i poslanjem muzeja kao stalna, neprofitna ustanova otvorena javnosti, u službi društva i njegova razvijenika, on „sabire, čuva, istražuje, komunicira i izlaže materijalna svjedočanstva o čovjeku i njegovoj okolini radi proučavanja, izobrazbe i zabave“¹.

Ususret velikoj, 140. obljetnici postojanja i djelovanja Muzeja Slavonije, prilika je prikazati njegovu povijest i tradiciju, o čemu, naravno, iz vizure knjižničara, najbolje svjedoči izdavačka djelatnost samoga muzeja, vjerno zabilježena unutar Odjela knjižnice.

Izdavačka djelatnost Muzeja Slavonije

Izdavačka djelatnost Muzeja Slavonije usko je povezana s djelatnošću samoga muzeja, sastavni je i prepoznatljiv dio muzejskoga rada i jedan od načina prezentacije bogatoga muzejskog fundusa, kao i suradnje sa srodnim ustanovama.

Odjel knjižnice Muzeja Slavonije posvećen je prikupljanju, čuvanju, stručnoj obradi, pohrani i zaštiti knjižnične (knjižne i neknjižne) građe, u koju pripadaju, između ostaloga, i muzejske publikacije – bilježeći tako svake godine vrijedna nova izdanja. Valja spomenuti kako je izdavačka djelatnost, odnosno komunikacija edicije dio „trojstva“ muzejske komunikacije².

Prema V. Krivošejevu, komunikacija prezantacije, komunikacija edicije i opća komunikacija zajedno predstavljaju krunu muzejskoga rada jer se njima prenose informacije različitim sadržajima do kojih se došlo pronalaženjem i nabavom muzejskih predmeta, preko njihove stručne obrade i zaštite, do sazrijevanja i razrade same ideje³. Zato S. Radovanlija Mileusnić i navodi da je izdavačka djelatnost jedna od osnovnih muzejskih djelatnosti kojom se širi znanje o muzejima i muzejskim predmetima⁴.

Nadovezujući se na rad o vrstama publikacija Muzeja Slavonije u prošlom broju „Glasnika slavonskih muzeja“⁵, u ovom bismo se radu ukratko osvrnuli na kvantitativno bogatstvo i raznolikost te dugu tradiciju izdavačke djelatnosti (tiskanih publikacija) Muzeja Slavonije od njezinog početka do današnjih dana.

Izdavačka djelatnost Muzeja Slavonije, osnovanoga davne 1877. godine, započela je 60-ak godina nakon njegova osnivanja⁶, točnije 1942. godine *Osječkim zbornikom* – najvažnijom muzejskom publikacijom – predstavljajući ujedno i početak trajno zabilježene muzejske priče. Od tada pa do 2016. godine, u izdavaštvu i suizdavaštvu Muzeja Slavonije objavljeno je gotovo 140 publikacija, točnije njih 138, ugrubo razvrstanih u tri osnovne skupine – monografije i katalozi, edukativni programi te serijska publikacija (*Osječki zbornik*).

Nažalost, odmah treba istaknuti kako određene izložbe (primjerice, velika izložba svih muzejskih odjela *Muzej na lenti vremena grada*) nisu ostale trajno zabilježene katalogom, zbog finansijskih i drugih poteškoća, već o njima svjedoči koja pozivnica, tek deplijan, redak u medijima te su one vrijedne posebnoga istraživanja.

¹ Gob, André i Drouquet, Noémie. 2007. *Muzeologija: povijest, razvitak, izazovi današnjice*. Zagreb: Izdanja Antibarbarus, 40.

² Stransky, Zbynek. 1970. „Temelji opće muzeologije“. *Muzeologija* 8, stručno-znanstveni časopis, 62.

³ Krivošejev, Vladimir. 2009. *Muzeji, publika, marketing: stalne muzejske postavke i njegova visost posetilac*. Valjevo: Narodni muzej, 45.

⁴ Radovanlija Mileusnić, Snježana. 2008. „Muzejsko izdavaštvo – čuvat zavičajnog identiteta.“ *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 51, stručni časopis *Hrvatskog knjižničarskog društva*, 108.

⁵ Knežević, Ivana. 2010. „Publikacije Muzeja Slavonije“. *Glasnik slavonskih muzeja* XXIX, 6 (61), 101 – 108.

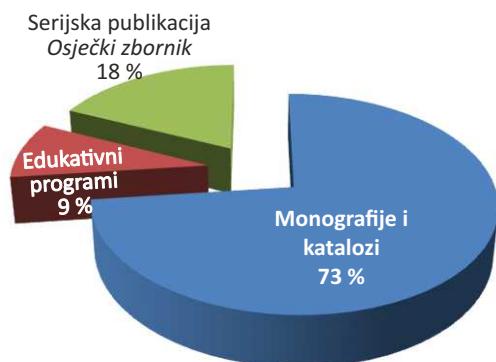
⁶ Naime, Društvo prijatelja starina „Mursa“ izdalo je 1940. god. publikaciju *Osječki Gradski muzej* autora Franje Buntaka. Riječ je o prvom muzejskom vodiču kroz stalni postav, o publikaciji kustosa Muzeja, ujedno i člana Društva koje je brinulo o djelovanju samoga Muzeja. Tu i danas zanimljivo je vrijednu povijesnu publikaciju smatrano muzejskom, međutim, gledano strogo formalno, ona je nastala prije no što je Muzej bio u mogućnosti započeti svoju izdavačku djelatnost.

Monografije i katalozi

Gotovo tri četvrtine izdavačke djelatnosti Muzeja Slavonije čine monografije i katalozi, a oni su ujedno i najspecifičnije vrste muzejskih publikacija. Zapravo je riječ o omeđenim publikacijama – vodičima kroz stalni postav, katalozima pojedine zbirke ili povremene izložbe, projektima koji rezultiraju publikacijama, doktorskim disertacijama, pretiscima, fotomonografijama, spomenicama i sl. Te publikacije najbolje prikazuju raznorodnost i bogatstvo najvećega kompleksnog muzeja u Hrvatskoj, koji ima više od 500 000 predmeta, vrijedne muzejske građe raspoređene u više od 160 zbirki. Od prve takve publikacije, *Sto godina osječkoga slikarstva: 1850. – 1950.*⁷, kataloga istomene izložbe, do danas je objavljeno njih još sto.

S obzirom na broj i raznolikost, monografije i katalozi zaslužili su biti temom posebnoga rada, a ovdje ćemo kronološki izdvojiti nekoliko najrepresentativnijih: *Blago Muzeja Slavonije*⁸, *Secesija slobodnog i kraljevskog grada Osijeka*⁹, *Sakralna umjetnost iz zbirki Muzeja Slavonije Osijek*¹⁰, *Atlas vukovarskog vlastelinstva 1733.*¹¹, *Keramika i staklo 17. i 18. stoljeća iz starog Franjevačkog samostana*¹², *Tiskopisi XVI. stoljeća iz riznice Muzeja Slavonije u Osijeku*¹³, *Stare razglednice slavonskih i baranjskih sela i gradova*¹⁴, *Diploma eliberationis liberae regiae que civitatis Essekiensis*¹⁵, *Mursa*¹⁶.

Izdavačka djelatnost Serijska publikacija Muzeja Slavonije

Edukativni programi (publikacije)

Edukacijski odjel Muzeja Slavonije relativno je novi odjel, osnovan dolaskom kolege Denisa

Detlinga¹⁷ na mjesto mujejskoga pedagoga. Mujejski pedagog, sam ili u suradnji s mujejskim djelatnicima i ostalim programskim partnerima, organizira edukativne izložbe, tematske radiocene te osmišljava edukativne programe¹⁸ koje izdaje muzej.

Osnivanjem Edukacijskog odjela uspostavljena je kontinuirana izdavačka djelatnost edukativnih programa Muzeja Slavonije. Međutim, treba naglasiti kako se prva edukativna publikacija Muzeja Slavonije pojavila dvadesetak godina ranije, još 1990. godine.

Riječ je o *Maloj radionici Lazara Stojnovića*¹⁹ koju slobodno možemo smatrati početkom mujejske pedagogije, odnosno tiskanih edukativnih programa Muzeja Slavonije. Uz navedenu edukativnu publikaciju, treba spomenuti i reprezentativnu slikovnicu Stanislava Marijanovića Čudovišta u muzeju²⁰, objavljenu 2010. godine.

Muzej Slavonije dosad je objavio dvanaest edukativnih publikacija, možemo spomenuti četiri

⁷ Muzej Slavonije. 1950. *Sto godina osječkoga slikarstva: 1850. – 1950.* Osijek: Muzej Slavonije.

⁸ Biondić, Radmila; Vidović, Sanja i dr. 1997. *Blago Muzeja Slavonije 1877. – 1997.* Radić, Mladen (ur.). Osijek: Muzej Slavonije.

⁹ Martinčić, Julijo; Matić, Vilim i dr. 2001. *Secesija slobodnog i kraljevskog grada Osijeka: urbanizam, arhitektura, slikarstvo i kiparstvo, primjenjena umjetnost* Martinčić, Julijo (ur.). Osijek: HAZU, Zavod za znanstveni i umjetnički rad (etc.).

¹⁰ Radić, Mladen; Vidović, Sanja i dr. 2003. „Sakralna umjetnost iz zbirki Muzeja Slavonije Osijek“. Katalog izložbe u čast dolska Svetoga Oca Ivana Pavla II. u Osijek. Radić, Mladen (ur.). Osijek: Muzej Slavonije.

¹¹ Grubišić, Ante. 2006. *Atlas vukovarskog vlastelinstva 1733.* [Faksimilno izd.] Osijek: Muzej Slavonije.

¹² Horvat, Ida i Biondić, Radmila. 2007. *Keramika i staklo 17. i 18. stoljeća iz starog Franjevačkog samostana.* Osijek: Muzej Slavonije.

¹³ Vinaj, Marina. 2007. *Tiskopisi XVI. stoljeća iz riznice Muzeja Slavonije u Osijeku.* Osijek: Muzej Slavonije.

¹⁴ Ivanković, Grgur Marko. 2007. *Stare razglednice slavonskih i baranjskih sela i gradova.* Osijek: Muzej Slavonije: MIT.

¹⁵ Grubišić, Ante. 2010. *Diploma eliberationis liberae regiae que civitatis Essekiensis / priredio i uvodnu studiju napisao Ante Grubišić.* Osijek: Muzej Slavonije.

¹⁶ Pinterović, Danica. 2014. *Mursa.* [2. obnovljeno i dopunjeno izd.] Osijek: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstveni i umjetnički rad, Muzej Slavonije.

¹⁷ Danas je kolega Detling, viši mujejski pedagog, ravnatelj Muzeja, a na njegovo je mjesto zaposlena Jesenka Ricl.

¹⁸ Edukacijski odjel. http://mso.hr/?page_id=6135&lang=hr (29. 8. 2016.)

¹⁹ Stojnović, Lazar. 1990. *Mala radionica.* Osijek: Muzej Slavonije.

²⁰ Marijanović, Stanislav. 2010. *Čudovišta u Muzeju: iliti 1. tvrđavski rat za Muzej protiv dosada nepoznatih čudovišta.* Osijek: Muzej Slavonije.

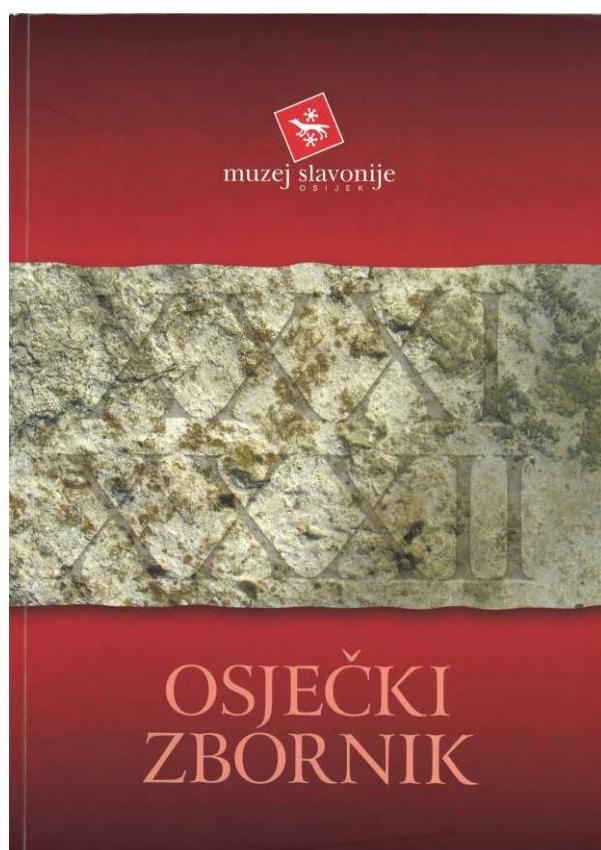
arheološka edukativna programa (vodiča), koje povezuje ilustrirani lik Profesora Vjeke, temeljen na vjerojatno najznačajnijoj osobi u povijesti Muzeja Slavonije – kustosu Vjekoslavu Celestinu.

Publikacije su vezane za stalne postave – *Lapidarij Muzeja Slavonije*²¹, *U potrazi za prapoviješću*²², *Nije sve u novcu... nešto je i u nakitu*²³, *Kako je to bilo nekada jaaako jako davno*²⁴.

Edukativni programi Muzeja Slavonije potvrđuju razmatranje S. Radovanlike Mileusnić da se muzejsko izdavaštvo za djecu razvilo u respektabilnu i sveprisutnu muzejsku djelatnost²⁵.

Serijska publikacija – *Osječki zbornik*

Osječki zbornik najvažnija je publikacija Muzeja Slavonije. Riječ je o reprezentativnom časopisu / zborniku/stručnom i znanstvenom glasilu Muzeja Slavonije koji i danas uspješno odolijeva vremenu, prilagođavajući se svojim člancima iz raznih područja (arheologije, numizmatike, povijesti, povijesti umjetnosti, etnologije i etnografije, prirodoslovlja, muzeologije, knjižničarstva, muzejske pedagogije, konzervacije, restauracije)²⁶ potrebama šire znanstvene i stručne zajednice.

Osječki zbornik 31 – 32

Dosad su objavljena 32 broja *Osječkoga zbornika*, a u pripremi je bio i 33. broj. Od prvoga broja pod uredničkom palicom dr. sc. Josipa Bösendorfera pa do posljednjega kojemu je glavna urednica dr. sc. Marina Vinaj, *Osječki zbornik* razvijao se i rastao, od formata, preko opsega, uvođenja recenzija, broja vanjskih suradnika, novih područja istraživanja, ilustracija u boji, stručnih oznaka časopisa i članaka²⁷, do međunarodnoga uredništva i sl.

U tih 25 svezaka (fizičkih jedinica), jer su određeni brojevi izašli kao dvobroji, objavljeno je čak 467 članaka i rasprava, listaka i priloga, i to na nevjerojatnih 8045 stranica!

O važnosti, veličini i vrijednosti samoga glasila svjedoči 180 autora, brojnih uvaženih stručnjaka iz različitih područja.

Nezahvalno je od tolikog broja autora odabrati njih nekoliko, ali Josip Bösendorfer, Antun Bauer, Franjo Buntak, Vesna Burić, Kamilo Firinger, Zdenka Lechner, Marija Malbaša, Ive Mažuran, Danica Pinterović, Stjepan Sršan, Tomislav Šola zasigurno su velika imena²⁸ muzejske i srodnih djelatnosti.

²¹ Detling, Denis. 2011. *Lapidarij Muzeja Slavonije ili Priča o Mursi*. Vodič po Lapidariju – stalnom postavu Muzeja Slavonije ili radni materijal za upoznavanje Murse uz pomoć nekoliko kamenih spomenika, namijenjen školskom uzrastu. Osijek: Muzej Slavonije.

²² Detling, Denis i Rajković, Dragana. 2012. *U potrazi za prapoviješću*. Vodič po stalnom postavu Prapovijest Muzeja Slavonije Osijek. Osijek: Muzej Slavonije.

²³ Detling, Denis. 2013. *Nije sve u novcu... nešto je i u nakitu*. Obiteljski vodič po stalnom postavu Seoba naroda i srednji vijek. Osijek: Muzej Slavonije.

²⁴ Detling, Denis. 2014. *Kako je to bilo nekada jaaako jako davno?* Obiteljski vodič po stalnom postavu Prapovijest. Osijek: Muzej Slavonije.

²⁵ Radovanlija Mileusnić, Snježana. 2010. „Interliber – 33. međunarodni sajam knjiga i učila, Zagrebački velesajam, 10. – 14. studenoga 2010. Katalog 29. izložba izdavačke djelatnosti hrvatskih muzeja i galerija. Radovanlija Mileusnić, Snježana (ur.). Zagreb: Muzejski dokumentacijski centar, str. 7.

²⁶ Riječ je o osnovnim područjima s obzirom na današnje muzejske odjele. Međutim, *Osječki zbornik* donosi i brojne teme iz ostalih područja čije bi nabranje opteretilo ovaj rad.

²⁷ Vinaj, Marina. 2004. „Šest desetljeća „Osječkoga zbornika“ *Osječki zbornik XXVI*, 276 – 277.

²⁸ Stručnjaci navedeni abecednim redom, prema prezimenu.

Povijest osječkih novina 1848.-1945.

Zaključak

Iščitavajući pojedine muzejske monografije i kataloge, edukativne programe, članke u Osječkom zborniku postajemo svjesni važnosti izdavačke djelatnosti koja predstavlja rezultate muzejskih istraživanja, vrijednu građu iz zbirk Muzeja Slavonije, bogatu povijest Osijeka, Slavonije i Baranje, kroz svakodnevni trud i brigu stručnih muzejskih djelatnika. Put razvoja samoga muzeja zapisan je u redovima vlastitih izdanja, ali i između njih, čineći trajno zabilježenu muzejsku priču.

LITERATURA I IZVORI

- Burić, Vesna. 1979. „Uvod”. *Osječki zbornik XVII*, 5 – 18.
- Detling, Denis. 2011. *Lapidarij Muzeja Slavonije ili priča o Mursi*. Osijek: Muzej Slavonije.
- Detling, Denis i Rajković, Dragana. 2012. *U potrazi za prapoviješću*. Osijek: Muzej Slavonije.
- Detling, Denis. 2013. *Nije sve u novcu... nešto je i u nakitu*. Osijek: Muzej Slavonije.
- Detling, Denis. 2014. *Kako je to bilo nekada jaaako jakon davno?*. Osijek: Muzej Slavonije.
- Gob, André i Drouquet, Noémie. 2007. *Muzeologija: povijest, razvijetak, izazovi današnjice*. Zagreb: Izdanja Antibarbarus.
- Knežević, Ivana. 2010. „Publikacije Muzeja Slavonije”. *Glasnik slavonskih muzeja XXIX*, 6 (61), 101 – 108.
- Krivošejev, Vladimir. 2009. *Muzeji, publika, marketing: stalne muzejske postavke i njegova visost posjetilac*. Valjevo: Narodni muzej

Radovanlja Mileusnić, Snježana. 2008. „Mujejsko izdavaštvo – čuvar zavičajnog identiteta”. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske 51*, stručni časopis Hrvatskog knjižničarskog društva, 107 – 125.

Stransky, Zbynek. 1970. „Temelji opće muzeologije”. *Muzeologija 8*, stručno-znanstveni časopis, 40 – 91.

Vinaj, Marina. 2004. „Šest desetljeća „Osječkoga zbornika””. *Osječki zbornik XXVI*, 269 – 280.

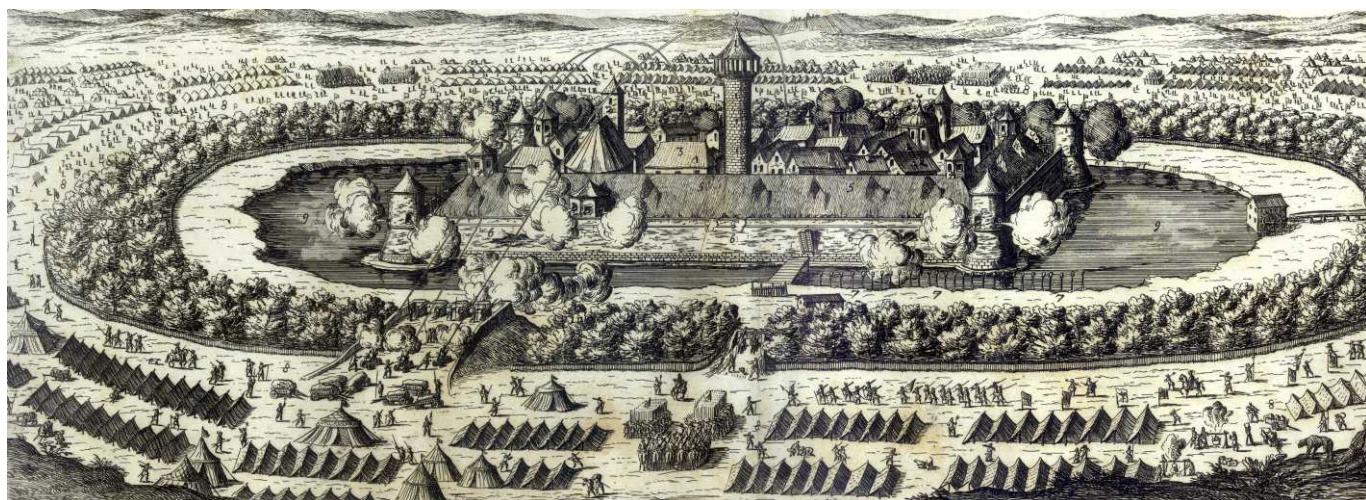
Radovanlja Mileusnić, Snježana. 2010. „Interliber – 33. međunarodni sajam knjiga i učila, Zagrebački velesajam, 10. – 14. studenoga 2010.” Katalog 29. izložba izdavačke djelatnosti hrvatskih muzeja i galerija. Radovanlja Mileusnić, Snježana (ur.). Zagreb: Mujejski dokumentacijski centar.

ELEKTRONIČKI IZVORI

Odjel edukacije i promidžbe.
[http://mso.hr/?page_id=6135&lang=hr, pregled: 29. 8. 2016.]

Silvija Salajić,
Gradski muzej Virovitica

ARHEOLOŠKA ISKOPAVANJA SREDNJOVJEKOVNE NIZINSKE UTVRDE U VIROVITICI DO 2017. GODINE

Najpoznatija veduta virovitičke utvrde iz 17. stoljeća. Fototeka Gradskog muzeja Virovitica.

Srednjovjekovna nizinska utvrda je važan dio povijesti Virovitice, na to upućuje njezina veličina i njezin smještaj u središtu grada. Vidljiva je samo u konfiguraciji tla s platoom i opkopom oko njega zato što je u cijelosti porušena, a njezino je mjesto početkom 19. stoljeća zauzeo dvorac Pejačević. Iako sačuvana samo u temeljima, utvrda je snažno utjecala na razvoj grada, a do danas je zajedno sa opkopom, kasnije parkom, sastavni dio društveno-kulturnog života Virovitice.

Manje je poznato da je srednjovjekovna utvrda u Virovitici određivala izgled i razvoj grada s ulicama koje su se od nje radikalno širile (Horvat 1958: 161–169, Fischer 1996: 100–103).

Utvrda je arheološki počela biti zanimljiva s prvim iskopavanjem zaštitnog karaktera 1991. godine.

Za vrijeme radova na proširivanju gradskog bazena naišlo se na južni ulaz u utvrdu s pilotima mosta¹. Pri kopanju za tribine pronađen je ulaz u tunel dužine 40-ak metara koji se pružao u smjeru sjever – jug ispod platoa i spajao se u mrežu tunela. Mreža tunela, kao i kanala, činila je sastavni dio vrlo dobro izgrađenoga obrambenog sustava nizinske utvrde iz kasnoga srednjeg vijeka².

Utvrda je tijekom svojega dugog postojanja mijenjala svoj izgled³. Naime, u trenutku kada je pisana Kolomanova povelja, srednjovjekovna je

Virovitica – Wereucha već veliko naselje – *magna villa*. U isto vrijeme spominje se palača – *castrum* (Adamček 1986: 114).

To je vjerojatno bila znatno manja utvrda, izgrađena od drva na čvrstim temeljima.

Nakon upotrebe baruta i, osobito pada pod osmansku vlast, kada se našla na granici dvaju carstava, austrijskog i osmanskog, doživjela je izgled kakav primjećujemo na sačuvanim vedutama iz 17. stoljeća. U vrijeme prestanka njezine funkcije korištena je kao svjedok minulog vremena u okviru vlastelinskog perivoja.

Danas se nalazi u zaštićenom dijelu arheološke zone, kao spomenik nepokretne kulturne baštine. U posljednje vrijeme znatno smo obogatili spoznaje o srednjovjekovnoj utvrdi nizinskog tipa u Virovitici.

¹ (Jančevski 1992: 14–15, Salajić 2008: 16–17).

² Drago Doppler iznimnim je trudom zabilježio, ucrtao i tako sačuvao od zaborava sustav navodnjavanja nizinske utvrde u Virovitici u prilogu „Priča o virovitičkim mostovima, grad na vodi” objavljenom 2000. god. u „Pusi” br. 10, str. 34–38. Zbog važnosti podataka, temeljenih isključivo na sjećanju, ljubaznošću urednika Gorana Gazdeka ponovili smo tekst u katalogu izložbe „Srednjovjekovna nizinska utvrda u Virovitici” 2008. god. Taj prvi katalog o utvrdi s grupom autora, kustosa Muzeja i suradnika objedinio je malobrojne, do tada poznate podatke o virovitičkoj utvrdi.

³ Nije nam poznata prva utvrda, ali sigurno je postojala.

Sistematska arheološka iskopavanja utvrde započela su u okviru obnove gradskog parka, zahvaljujući Ministarstvu kulture koje ih redovito financira.

Tako je 1998. i 1999. godine otkopan do tada zatrpani zapadni ulaz u utvrdu. Nakon prekida od pet, šest godina uslijedila su iskopavanja na položaju srednjovjekovnog mosta, tj. drvenih pilota ispred Ulaza. U isto vrijeme započelo je iskopavanje temelja sjeveroistočne kule na platou.

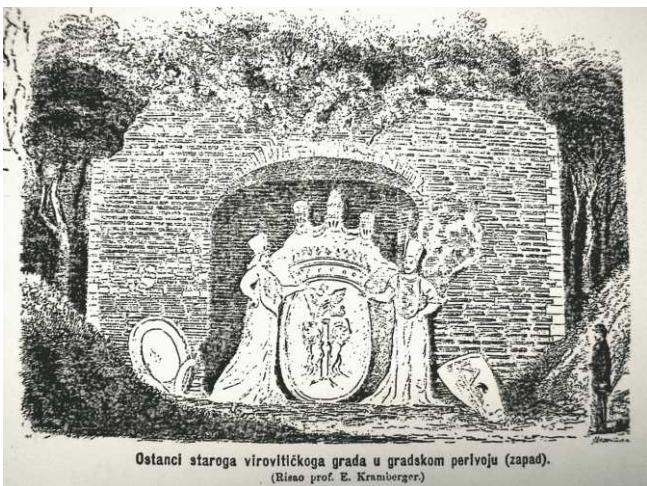
Zapadni ulaz u utvrdu

Povijesni podatci o zapadnom ulazu u virovitičku utvrdu vrlo su šturi. Uglavnom su ograničeni na crtež koji prikazuje zid od cigle s polukružnim završetkom ispred kojeg je postavljen grb koji pridržavaju dva herolda.

Poznati crtež staroga virovitičkog grada E. Krambergera objavljen je u Viencu 1880. godine.

Prisustvo grba i već oštećenih herolda vidljivo je i na fotografijama iz fototeke Gradskog muzeja u Virovitici.

Heroldi s grbom bili su dostupni u gradskom parku do 40-ih godina 20. stoljeća.

Crtež staroga virovitičkog grada E. Krambergera
u Viencu 1880. godine

Naime, grof Pejačević nakon gradnje Dvorca i sadnje perivoja početkom 19. stoljeća, ispred ulaza u utvrdu, prethodno ga zazidavši, postavio je onđe obiteljski grb sa srednjovjekovnim čuvarima – heroldima.

Sjećanja Virovitičana⁴ pomogla su nam da otkrijemo točnu lokaciju zatrpanog ulaza.

Za vrijeme iskopavanja zapadnog ulaza, pronašli

smo dobro očuvanu kamenu kompoziciju, s heroldima, grbom i kamenim lukom na platou⁵.

Otkopana kamena kompozicija s heroldima i grbom grofa Pejačevića. Foto: I. Kovačević, 1999.

Zapadni ulaz, kao mjesto odakle je najviše prijetila opasnost od neprijateljskih napada, sačuvao se u širini od 10-ak metara. Zidan je od cigle u gornjem dijelu i klesanog kamena u donjem dijelu.

Datira u vrijeme gradnje utvrde, u 15. stoljeće.

Iskopavanje zapadnog ulaza 2013. godine. Foto: Silvija Salajić

Prostor nekadašnjega zapadnog ulaza dužine deset metara, širine tri metra i visine dva i pol metra bio je zatrpan građevinskom šutom. Oslobođanjem i čišćenjem prostora pronađena su dva pregradna zida od cigle i više slojeva žbuke.

⁴ Osobito smo zahvalni Dragi Doppleru i Anti Ivanušiću, poklonicima kulturne baštine našeg grada koji su, zahvaljujući vrlo dobrom pamćenju, točno odredili mjesto postavljanja arheološke sonde u zapadnom dijelu gradskog parka.

⁵ Položaj herolda koji pridržavaju grb identičan je crtežu E. Krambergera iz 19. stoljeća.

U razini podnice pronađen je kanalizacijski otvor u smjeru zapad – istok s padom u opkop. Bočni zidovi upućivali su na prostoriju koja je imala bačvasti svod, ali i zaseban ulaz. Po svemu sudeći, bila je to najniža prostorija četvrtaste ulazne kule u svojstvu podruma⁶. Viši katovi, od kojih se u jednom od njih ulazilo na plato tj. dvorište utvrde, nisu sačuvani te na temelju usporedbi možemo pretpostaviti njezin izgled⁷.

Iskopavanje zapadnog ulaza u utvrdi 2014. godine.

Foto: Lea Bakić

Zapadni ulaz u utvrdi je, osim pokretnim mostom i vodom u jarku, osiguran i čvrstim objektom ispred njega⁸. Pouka je to da ubuduće treba utvrdi promatrati mnogo šire od prostora gradskog parka.

Drveni piloti srednjovjekovnog mosta

Nakon što su heroldi i grub uklonjeni s mjesta pronałaska, restaurirani su i omogućen je nastavak iskopavanja ispred zapadnog ulaza.

Iskopavanje pilota mosta ispred zatrpanoga zapadnog ulaza u utvrdi 2010. godine. Foto: Silvija Salajić

Dubljim kopanjem do tri metra pronađeni su drveni piloti mosta. Sljedećih godina pronađeno je još pilota koji su bili pravilno raspoređeni i grupirani. Iskopavanjem se utvrđivalo samo njihovo rasprostiranje i sačuvanost⁹.

Kopanje do razine pojavljivanja pilota mosta 2005. godine.

Foto: Silvija Salajić

Utvrđena je njihova južna granica, a iskopavanje u opkopu donijelo je na vidjelo i poprečne grede¹⁰. U sloju iznad pilota mosta nalazio se deblji sloj šute s mnogo nalaza iz kasnoga srednjeg i novog vijeka. Najčešći su nalazi odlomci keramičkih i, rjeđe, staklenih posuda, odlomci željeznih predmeta i veća količina životinjskih kosti.

U novovjekovnom se sloju, pored prethodno spomenutog, pronalazi porculan, majolika, glazirana keramika.

⁶ Slična je ulazna kula u Bedemgradu kod Našica (Horvat 2014: 79).

⁷ Nizinska utvrda u Đurđevcu, koja je u cijelosti sačuvana, ima identičnu unutrašnjost ulaza kao što bi bila u Virovitici da nije porušena za potrebe gradnje baroknog dvorca.

⁸ Radovima na palači Pejačević i izgradnji spojne ceste 2013. godine pronađen je veći objekt iz istog razdoblja kao i utvrdi, ali koji, nažalost nije istražen.

⁹ Iskopavanje 2005. – 2010. godine.

¹⁰ Rezultati analize C-14 metode dvaju različitih uzoraka drva pilota mosta s iskopavanja 2008. godine u Institutu „Ruđer Bošković“ u Zagrebu pokazali su dataciju 1320–1340 AD i 1390–1450 AD.

Sloj mulja u kojem se pronalaze piloti sadržava bogatu floru i faunu. To je kulturni, intaktan sloj pa mu treba posvetiti posebnu pažnju. Na terenu je potrebno upotrijebiti flotaciju te je obavezno prisustvo zooarheologa i arheobotaničara.

Temelj sjeveroistočne kule

Povod iskopavanju bio je podatak da je grof Pejačević koristio dvije kule, jednu četvrtastu, drugu okruglu; jednu kao žitnicu, drugu kao kapelicu (Šćitaroci 1998: 320)¹¹. Povijesni izvori nisu dali lokaciju kula. Tada nam je pomogao lokalni umjetnik Dragutin Tari sa svojim crtežom utvrde i crkve u Virovitici u 18. stoljeću.

Nakon kapelice obiteljskog karaktera i, nadalje u okviru dvorca Pejačević, kapelica Marije Pomocnice krajem 18. stoljeća postala je javna. Obilaze je procesije u čast sv. Florijana (Zaštitnika vatrogasaca) i sv. Emigdija (Zaštitnika od potresa) (Cvekan 1977: 129). Sačuvan vrijedan inventar iz kapelice pohranjen je u franjevačkom samostanu u Virovitici i predmet je stalnoga stručnog proučavanja i nadogradnje (Kulej 2008: 89–91; Kulej 2017: 5,6).

Temelj sjeveroistočne kule 2015. godine.

Foto: Silvija Salajić

Okrugla kula promjera šesnaest metara u kojoj se nalazila kapelica, sačuvana je samo u temeljima. Zidana je od lomljenog kamena i cigle koji su povezani žbukom. Na pravilnim razmacima vidljivi su utori od vertikalno postavljenih greda, koji su služili za gradnju.

Unutarnji zid temelja kule. Foto: Silvija Salajić

Kopanjem unutarnjeg zida, koji je također dobro sačuvan, utvrđena je širina temelja od (4,6 m). Masivni objekt kružnog tlocrta zidan je iz dvaju dijelova, kako pokazuju tragovi spajanja ali i tragovi greda i dasaka.

Iskopavanje uglavnom vanjskog plića zida obavlja se od 2004. godine i do 2018. godine iskopano je od 3,5 do 4 metra dubine. Malobrojni je nalazi datiraju u 15. stoljeće, premda nešto niže slojevi upućuju na crveno slikanu keramiku iz 14. stoljeća¹².

Položaj i oblik utvrde upućuju na njezino rano srednjovjekovno postojanje, u 9. stoljeću, a slični

¹¹ Dr. sc. Mladen Šćitaroci i dr. sc. Bojana Šćitaroci u knjizi su koristili rukopis Rudolfa Horvata. Taj podatak, ali i ostali korisni podaci o srednjovjekovnoj povijesti Virovitice sadržani su u knjizi *Povijest Virovitice Rudolfa Horvata* (izdanje Matica Hrvatske u Virovitici, u suradnji s Gradskim muzejom).

¹² Neophodno je dovršiti iskopavanje vanjskog plića temelja kule do razine zdravice gdje prestaju nalazi.

lokaliteti govore nam da na istom mjestu možemo očekivati utvrdu iz brončanog doba¹³.

Na temelju kule, najzanimljiviji je zapadni dio utvrde/kule. Na tom se mjestu sačuvao dio zida iznad temelja u visini od 40-ak centimetara.

Pokazuje obilježja pravilnog zidanja od naizmjeničnih redova opeke i klesanog kamena, povezanih žbukom.

U tom dijelu pronađeni su tunel i tajni prolaz, oba zidana ciglom. Ispred otvora, načinjenog kao tajni prolaz u slučaju nužde, pronađene su grede i rupe od kolaca poredane u polukrug na dubini od 2,4 m. Nažalost, zbog suženog prostora iskopavanja, nije bilo moguće otkopati cijeli objekt. To će se, dakako, morati ispraviti u budućnosti.

Natkriwanje otkopanoga sjeverozapadnog dijela temelja kule 2009. godine. Foto: Silvija Salajić

Utvrda i prvi vlasnici

Prvi pisani dokazi gradnje utvrde potječu iz 15. stoljeća, točnije od 1453. do 1474. godine (Adamić 1986: 113). To je i vrijeme utvrde koje dolazi na vidjelo arheološkim iskopavanjem.

Novost je da posjed više nije kraljevski već privatni. Vlasnici utvrde u to vrijeme bila su braća Marczaly (Adamić 1986: 13).

Poslije toga promijenila je nekoliko vlasnika: Pethold Edderbach, Nikola Čupor Moslavački, Nikola i Jakob Banffy Donjolendavski (Adamček 1986: 114). Kasnije je utvrda u Virovitica bila pod osmanskom vlasti od 1552. do 1684. godine, kada je doživjela mnoge promjene¹⁴.

Iz vremena pripadanja Osmanskom carstvu potječu crteži i opisi utvrde (Sabolić 2008: 53–64). Ti su dokumenti važni, pogotovo za rekonstru-

kciju utvrde, ali njezin konačni izgled bit će utvrđen tek cjelovitim arheološkim iskopavanjem. Do sada poznatim vedutama grada (osam kom.) pridružuju se još dvije. Na jednu nam je nedavno ljubazno skrenuo pozornost Vlado Kovačević iz Virovitice, nakon što ju je pronašao u Sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu¹⁵. Poticaj je to za daljnja povjesna i kulturno-povjesna istraživanja o srednjovjekovnoj Virovitici.

Utvrda i Pejačevići

Utvrda je pripala grofovskoj obitelji Pejačević kada više nije bila u funkciji. Prije gradnje dvorca, početkom 19. stoljeća, koristili su neke njezine dijelove, poput dvije kule i zapadnog ulaza.

Konzervatorski radovi na dvorcu 2004. godine posvjedočili su da su gradnju dvorca započeli na čvrstim temeljima srednjovjekovne utvrde¹⁶. Nakon izgradnje dvorca iskorišten je prostor Ulažne kule u zapadnom dijelu parka kao ukras u perivoju¹⁷.

Utvrda i grad

Geografski položaj Virovitice povećao je stratešku važnost utvrde, to je osobito došlo do izražaja u srednjem vijeku. Zatim su blizina Mađarske i povjesne okolnosti odredili njezin razvoj. Nažalost, u tom razdoblju arheologija nije dovoljno zastupljena. Arheološkim iskopavanjem još nije potvrđena utvrda iz 13. stoljeća.

¹³ Za takav način iskopavanja na većim dubinama postoje prijedlozi načina rada, također i za zanimljivu prezentaciju temelja kule koju je predložila arhitektica Azra Suljić.

¹⁴ Pojačavaju se njezini temelji i bedemi, kako opisuju putopisci u 17. stoljeću (Sabolić 2008: 53).

¹⁵ Original, grafika (drvorez) stare Virovitice nalazi se u djelu Ivana Lucića „De regno Dalmatiae et Croatiae”, izdanom 1666. god. Također, Zoltan Orši, ravnatelj Muzeja Drava u Barču, 1986. god. dao je važan podatak o virovitičkoj veduti Andreasa Nunzeria s kraja 17. stoljeća koja se nalazi u posjedu njihova Muzeja.

¹⁶ Konzervatori iz Urbos d.o.o. iz Osijeka vlasnika arhitekta Milka Puncera, 2004. godine pronašli su gotički prozor u prizemlju dvorca zapadno od ulaza.

¹⁷ Nakon njegove izgradnje i uređenja parka, Pejačevići su iskoristili neke dijelove utvrde za postavljanje obiteljskog grba. Nije poznato mjesto odakle je donesen grb obitelji Pejačević nakon požara 1871. godine, ali je vrlo dobro očuvan te ga je moguće iscrpno opisati (Luvčenjak 2006: 128, 129).

Razglednica dvorca Pejačević i opkopa ispunjenog vodom krajem 19. stoljeća. Fototeka Gradskog muzeja Virovitica.

Tada je Virovitica bila posjed ugarskih kraljica¹⁸. Primjereno statusu srednjovjekovnog trgovišta, posjedovala je župnu crkvu i dva samostana, (dominikanski i franjevački) s pripadajućim crkvama, a franjevački se red uspio održati do današnjih dana (Andrić 2006: 46; Adamić 1986: 113).

Barokna crkva sv. Roka sa samostanom sagrada je na temeljima srednjovjekovne crkve sv. Marije, od koje je sačuvan dio romaničkog kapitela ugrađen u baroknu crkvu (Horvat 1986: 351).

Arheološkim iskopavanjem nedavno je pronađena četvrtasta apsida srednjovjekovne crkve uz istočni temelj današnje crkve sv. Roka te grobovi koji svojim prilozima datiraju u 13. stoljeće. Radovima na hidroizolaciji crkve sv. Roka iz 18. stoljeća, u njezinom istočnom dijelu, pronađeni

su temelji starijih objekata i osobito važnih skeletnih ukopa. Grobovi su smješteni uz temelj od kamena i sadrže srednjovjekovne novčiće (frizatik) koji datiraju objekt u 13. stoljeće.

Arheološki nepokretni nalaz, najvjerojatnije četvrtaste apside, dokazuje da su znatno manja franjevačka crkva sv. Marije i samostan postojali i u srednjem vijeku, smješteni ispod sadašnje barokne crkve sv. Roka (Salajić 2017: 90, 91). Također, postoje dokazi o groblju oko župne crkve sv. Kuzme i Damjana te indicije o crkvi i samostanu dominikanskog reda. Postoje zapisi o hospitalu ili ubožnici sv. Nikole, a iz literature se može naslutiti i postojanje ženskog samostana (Andrić 2006: 44).

U novom stalnom postava Gradskog muzeja Virovitica, u obnovljenom dvorcu Pejačević, važna će biti utvrda koja je imala bitnu ulogu i u povijesti grada¹⁹.

Ovisno o rezultatima arheoloških iskopavanja i prijedlozima konzervatora, neki će njezini dijelovi biti izloženi na mjestu događaja u obnovljenom perivoju grofa Pejačevića kao stalni podsjetnik na virovitičku arheološko-povijesnu baštinu²⁰.

¹⁸ Podsjetimo da je Virovitica u to vrijeme bila sjedište prostorno najmanje županije u Slavoniji.

¹⁹ U tijeku je obnova dvorca sredstvima iz europskih fondova.

²⁰ U okviru revitalizacije perivoja dvorca Pejačević, 2017. godine obavljeno je arheološko iskopavanje srednjovjekovne utvrde koje je povjereno Muzeju grada Koprivnice. U pripremi je cijelovit prikaz dvomjesečnog iskopavanja.

LITERATURA

Adamček, Josip. 1986. „Virovitica i Virovitička županija u srednjem vijeku“. *Virovitički zbornik 1234 – 1984*. Mohorovičić, Andre (ur.). Zagreb: JAZU; Virovitica: Skupština općine Virovitica odbor za obilježavanje 750. obljetnice grada i 40. obljetnice oslobođenja, 1986., 113 – 126.

Andrić, Stanko. 2006. „Franjevci u srednjovjekovnoj Virovitici“. *Zbornik radova međunarodnog simpozija: 725 godina franjevaca u Virovitici*. Hackenberger, Dubravka; Martinčić, Julijo (ur.). Zagreb – Osijek: HAZU – Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku, 43 – 56.

Cvekan, Paškal. 1977. *Virovitica i franjevci*. Zagreb: Hrvatsko književno društvo sv. Ćirila i Metoda.

Čimin, Robert. 2008. „Keramički nalazi s utvrde Čanjevo“. *Utvrda Čanjevo – istraživanja 2003. – 2007*. Bekić, Luka (ur.). Visoko: Općina Visoko; Zagreb: Hrvatski restauratorski zavod, 121 – 191.

Čimin, Robert. 2008. „Metalni nalazi s utvrde Čanjevo“. *Utvrda Čanjevo – istraživanja 2003. – 2007*. Bekić, Luka (ur.). Visoko: Općina Visoko; Zagreb: Hrvatski restauratorski zavod, 197 – 235.

Doppler, Drago. 2000. „Priča o virovitičkim mostovima“. Grad na vodi. Virovitička „Pusa“, 34 – 38.

Doppler, Drago. 2008. „Grad na vodi“. Katalog izložbe *Srednjovjekovna nizinska utvrda u Virovitici: osvrt na arheološka iskapanja*. Salajić, Silvija (ur.). Virovitica: Gradski muzej Virovitica, 75 – 80.

Fischer, Miljenka. 1996. „Oznake urbanističkog slijeda“. *Virovitica – izabrane teme*. Feletar, Dragutin (ur.). Virovitica: Gradska poglavarnstvo; Koprivnica: Nakladnička kuća Dr. Feletar, 100 – 103.

- Horvat, Andela. 1958. „O urbanističkoj jezgri Virovitice“. *Bulletin Instituta za likovne umjetnosti 3*. Zagreb: JAZU, 161 – 168.
- Horvat, Andela. 1986. „O spomenicima kulture u virovitičkom kraju“. *Virovitički zbornik 1234 – 1984*. Mohorovičić, Andre (ur.). Zagreb: JAZU; Virovitica: Skupština općine Virovitica odbor za obilježavanje 750. obljetnice grada i 40. obljetnice oslobođenja, 1986., 351 – 356.
- Horvat, Rudolf. 2001. *Povijest grada Virovitice*. Virovitica: Matice hrvatske, Ogranak Virovitica.
- Horvat, Zorislav. 2008. „Osrt na zadnja iskapanja srednjovjekovne utvrde u Virovitici“. *Baština, časopis Gradskog muzeja Virovitica II (2)*. Sabolić, Dubravka (ur.). Virovitica: Gradski muzej Virovitica, 50 – 58.
- Horvat, Zorislav. 2014. *Burgologija: Srednjovjekovni utvrđeni gradovi kontinentalne Hrvatske*, Zagreb: UPI-2m Plus d.o.o.; Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet.
- Ivanković, Grgur Marko. 2006. „Prikaz Virovitice u mapi veduta: Campaign on the Danube A.D. 1683.“. *Zbornik radova međunarodnog simpozija: 725 godina franjevaca u Virovitici*. Hackenberger, Dubravka; Martinčić, Julijo (ur.). Zagreb – Osijek: HAZU – Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku, 157 – 161.
- Kulej Mihaela. 2008. „Inventar kapelice Marije Pomoćnice u virovitičkoj utvrdi“. Katalog izložbe *Srednjovjekovna nizinska utvrda u Virovitici: osrt na arheološka iskapanja*. Salajić, Silvija (ur.). Virovitica: Gradski muzej Virovitica, 87 – 92.
- Kulej, Mihaela. 2017. „Inventar kapelice Marije Pomoćnice u virovitičkoj utvrdi“. *Zavičaj 33, Županijski časopis za kulturu*. Virovitica: Matica hrvatska, Ogranak Virovitica, 4 – 8.
- Luvčenjak, Silvija. 2006. „Obitelj Pejačević i Virovitica“. *Zbornik radova međunarodnog simpozija: 725 godina franjevaca u Virovitici*. Hackenberger, Dubravka; Martinčić, Julijo (ur.). Zagreb – Osijek: HAZU – Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku, 119 – 139.
- Mažuran, Ive. 1986. „Virovitica i njezina okolica za osmanske vladavine (1552. – 1684.)“. *Virovitički zbornik 1234 – 1984*. Mohorovičić, Andre (ur.). Zagreb: JAZU; Virovitica: Skupština općine Virovitica odbor za obilježavanje 750. obljetnice grada i 40. obljetnice oslobođenja, 1986., 127 – 156.
- Radić, Mladen i Bojčić, Zvonko. 2004. *Srednjovjekovni grad Ružica*. Osijek: Muzej Slavonije.
- Sabolić, Dubravka. 2008. „Virovitica (tvrdava) u opisima i vedutama 17. i 18. stoljeća“. Katalog izložbe *Srednjovjekovna nizinska utvrda u Virovitici: osrt na arheološka iskapanja*. Salajić, Silvija (ur.). Virovitica: Gradski muzej Virovitica, 53 – 64.
- Sabolić, Dubravka. 2006. „Središte Virovitice: Od utvrde do dvorca Pejačević“. *Zbornik radova međunarodnog simpozija: 725 godina franjevaca u Virovitici*. Hackenberger, Dubravka; Martinčić, Julijo (ur.). Zagreb – Osijek: HAZU – Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku, 101 – 119.
- Salajić, Silvija. 2008. „Srednjovjekovna nizinska utvrda u Virovitici“. Katalog izložbe *Srednjovjekovna nizinska utvrda u Virovitici: osrt na arheološka iskapanja*. Salajić, Silvija (ur.). Virovitica: Gradski muzej Virovitica, 4 – 37.
- Salajić, Silvija. 2010. „Srednjovjekovna nizinska utvrda u Virovitici“. *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu, 3. serija – vol. XLIII*, Zagreb: Arheološki muzej u Zagrebu, 353 – 379.
- Salajić, Silvija. 2014. *Srednjovjekovna nizinska utvrda u Virovitici 2*. Virovitica: Gradski muzej Virovitica.
- Salajić, Silvija. 2017. „Arheološko otkriće crkve sv. Marije u Virovitici“. *Zavičaj 33, Županijski časopis za kulturu*. Virovitica: Matica hrvatska, Ogranak Virovitica, 90 – 91.
- Šćitaroci Obad, Mladen i Bojanić Obad Šćitaroci, Bojana. 1998. *Dvorci i perivoji u Slavoniji: Od Zagreba do Iloka*. Zagreb: Šćitaroci d.o.o.
- Šćitaroci Obad, Mladen i Bojanić Obad Šćitaroci, Bojana. 1996. „Gradski park u Virovitici“. *Prostor, znanstveni časopis za arhitekturu i urbanizam 4*. Zagreb: Arhitektonski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, 157 – 174.
- Škiljan, Ivana. 2007. *Veliki Tabor u svjetlu arheoloških otkrića*. Dvor Veliki Tabor – Desinić; Gornja Stubica: Muzej Hrvatskog zagorja, 35 – 122.

V. PRIKAZI

Dubravka Matoković,
Gradski muzej Požega

Vesna Kolić Kličić
MUŠKE NARODNE NOŠNJE ZAPADNE SLAVONIJE:
Požega, Pakrac, Novska, Nova Gradiška

Monografija „Muške narodne nošnje zapadne Slavonije” autorice Vesne Kolić Kličić, etnologinje i muzejske savjetnice Gradskog muzeja Nove Gradiške, zaokružila je višegodišnji projekt istraživanja tradicijskog odijevanja stanovništva s prostora zapadne Slavonije.

Prvi je dio projekta bio vezan za istraživanje ženskog odijevanja, započet 2001. godine, čiji su rezultati objavljeni 2007. godine u monografiji „Ženske narodne nošnje zapadne Slavonije – Požega, Pakrac, Novska i Nova Gradiška”. Drugi dio projekta, istraživanje tradicijskog odijevanja muškaraca, započeo je 2008. godine, a završen tiskanjem monografije 2015. godine u kojoj donosi prvi sustavno obrađeni prikaz muških narodnih nošnji zapadnoslavonskog kraja 19. i 20. stoljeća.

U monografiji „Muške narodne nošnje zapadne Slavonije” obrađena je i cijelovito predstavljena muška narodna nošnja Hrvata i Srba s područja u kojem je obuhvaćen gotovo cijeli prostor nekadašnje, povijesne Požeške županije 19. stoljeća, a to su požeški, pakrački, novljanski i novogradiški kraj. Obilje podataka za tu monografiju prikupljeno je terenskim istraživanjima koja su primarna istraživačka metoda etnologije. Na istraživanom prostoru od 392 sela prikupljeno je 159 iskaza kazivača iz 92 lokaliteta unazad sto godina koliko se sjećaju najstarije generacije stanovnika.

Autorica istražuje muške narodne nošnje u vremenu kada su politička, gospodarska, društvena i migracijska zbivanja u drugoj polovici 19. stoljeća utjecala na sliku odijevanja seoskog stanovništva te njezino nestajanje tijekom prve polovice 20. stoljeća iz svakodnevne uporabe.

Monografija započinje „Proslavom” same autorice. U upoznavanje istraživanog prostora i teme autorica nas postupno vodi „Uvodom” u kojem

daje kratak zemljopisni i povjesni pregled tog prostora s naglaskom na doseljavanje stanovništva te „Pregledom muške narodne nošnje u povijesnim zapisima“ putopisaca, književnika i kanonskih vizitatora 18. i 19. stoljeća te školskim spomenicama.

Prikaz tradicijske muške odjeće zapadne Slavonije podijeljen je na četiri glavne cjeline: „Nošnje požeškog kraja”, „Nošnje pakračkog kraja”, „Nošnje novljanskog kraja” i „Nošnje novogradniškog kraja”. Njima prethodi tekst „Osnovne karakteristike muškog ruha” u kojem autorica daje pregled, kako i sam naslov govori, osnovnih karakteristika muškog ruha toga prostora koji pripada skupini panonskih narodnih nošnji s nekoliko lokalnih varijanti i specifičnosti, gdje su osnovne razlike u vrsti tkanja odjeće te načinu i mjestu izvođenja ukrasa na odjeći. Ono što treba istaknuti je da su muške nošnje zapadne Slavonije na području Paurije (nekadašnje Banske civilne Hrvatske), obilježila raznovrsna tkanja kojih ima više nego u dijelu nekadašnje Vojne krajine, odnosno u posavačkom dijelu. Za prostor Vojne krajine ili popularno graničarske nošnje posebnost je u spoju tradicije i vojnog karaktera.

Cjeline požeškog, pakračkog, novljanskog i novogradniškog kraja podijeljene su na manje zaokružene cjeline zbog rasprostranjenosti više varijanti i detalja na panonskom muškom ruhu tih krajeva.

Tako je uz „Nošnje požeškog kraja” posebno izdvojena cjelina „Nošnje zapadnog dijela Požeške kotline”, dok je pakrački kraj podijeljen na četiri cjeline: „Nošnje istočnog dijela pakračkog kraja”, „Nošnje središnjeg dijela pakračkog kraja”, „Nošnje zapadnog dijela pakračkog kraja”, „Nošnje južnog dijela pakračkog kraja”. Novljanski kraj ima dvije cjeline: „Nošnje zapadnog dijela novljanskog kraja” i

„Nošnje istočnog dijela novljanskog kraja”, a novogradiški kraj podijeljen je na: „Nošnje zapadnog dijela novogradiškog kraja”, „Nošnje sjevernog dijela novogradiškog kraja”, „Nošnje istočnog dijela novogradiškog kraja”, „Nošnje južnog dijela novogradiškog kraja”.

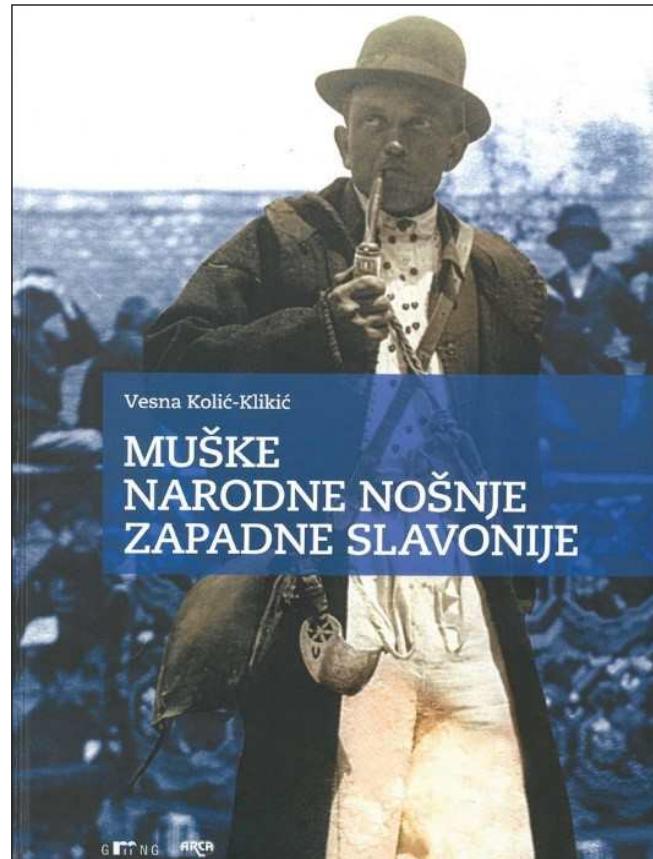
Podrobni opisi cjelina raščlanjeni su na manje naslove dijelova muške tradicijske odjeće: *Košulja, Gaće i hlače, Pojasi, Prsluk, Kape te posebne cjeline: Nakit, Obuća i Zimska odjeća.*

Iscrpni opisi nošnji s njihovim posebnostima i detaljima popraćeni su navođenjem lokalnog nazivlja, raznim tehnikama proizvodnje domaćeg tekstila i materijala tvorničkog podrijetla za izradu, kao i stavljanjem u kontekst vremena i običaja za koje se nošnja oblačila.

Obilje podatka prikupljenih terenskim istraživanjima dokumentirano je s 585 slikovnih priloga, stihovima narodnih pjesama, citatima mnogo-brojnih kazivača te bilješkama i podatcima iz izvora i literature raspoređenih na 444 stranice.

Na kraju je monografije sažeti zaključak istražene teme, popis kazivača za svaki kraj s godinom rođenja i mjestom, sažetci na njemačkom i engleskom jeziku, popis korištenih izvora i literature, popis ustanova i osoba korištenih fotografija i izvora, kazalo te kratka biografija autorice.

Izdavač monografije je Gradska muzej Nova Gradiška, recenzenti su dr. sc. Mandica Svirac, etnologinja i znanstvena suradnica na Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu te dr. sc. Žarko Španiček, etnolog i pročelnik Konzervatorskog odjela u Požegi u Ministarstvu kulture Republike Hrvatske.

Monografija „Muške narodne nošnje zapadne Slavonije” autorice Vesne Kolić Kličić. Nova Gradiška: Gradska muzej Nova Gradiška; Tiskara Arca, 2015., 444 str.

Knjiga „Muške narodne nošnje zapadne Slavonije” jedna je od prvih monografija takve vrste u kojoj se na jednom mjestu daje pregled istražene, dokumentirane i prezentirane narodne nošnje toga područja te ima veliko značenje u dalnjim istraživanjima stručnjaka, kulturno-umjetničkih društava, ali i svima ostalima koji se bave ili će se baviti istraživanjima narodne baštine.

Janja Juzbašić,
Zavičajni muzej „Stjepan Gruber” u Županji
Martina Kelava,
Muzej Cvelferije

AKCIJA SPAŠAVANJA BAŠTINE NA PODRUČJIMA UGROŽENIMA POPLAVOM U NASELJIMA GUNJA, RAČINOVCI I RAJEVO SELO¹ TE AKTIVNOSTI KOJE SU USLIJEDILE NJEZINA ZAVRŠETKA²

Prirodna granica između Republike Hrvatske te Bosne i Hercegovine na istoku Hrvatske rijeka je Sava čije je izljevanje uzrokovalo poplave u naseljima županske Posavine – Račinovcima, Rajevu Selu i Gunji u svibnju 2014. godine. Pred bojazni od poplave najprije su se našle zgrade Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber” u Županji koje su smještene uz samu Savu.

Nakon donošenja Odluke o proglašenju izvanrednoga stanja za područje Županje, Bošnjaka, Drenovaca, Gunje, Štitara i Vrbanje u noći sa 16. na 17. lipanj započele su pripreme za evakuaciju muzejske građe.

Pakiranje umjetničkih slika za evakuaciju za vrijeme proglašenja opasnosti od poplave rijeke Save u Zavičajnom muzeju „Stjepan Gruber” u Županji (u noći sa 16. na 17. 5. 2014.)

Ravnateljica županskog muzeja, mr. sc. Janja Juzbašić, donijela je Odluku o hitnoj evakuaciji muzejske građe i dostavila je na prihvatanje osnivaču Gradu Županju i nadležnom županijskom tijelu temeljem Zakona o zaštiti od elementarnih nepogoda (NN73/97 i 174/04), Stožeru Vukovarsko-srijemske županije i Grada Županje. Od Stožera Grada Županje i Stožera Vukovarsko-srijemske županije stigao je potvrđni

odgovor za provođenje mjera zaštite i spašavanja te je građa iz županskog muzeja evakuirana u Gradski muzej Vukovar.

Osim vukovarskog muzeja, i ostali hrvatski muzeji, institucije te Ministarstvo kulture Republike Hrvatske pomogli su u obrani od poplava. Nakon što je prošla opasnost za područje grada Županje, Sava je nastavila svoj tok, došlo je do pucanja nasipa u Račinovcima i Rajevu Selu te su ta dva naselja uz Gunju bila potpuno poplavljena, a u manjoj mjeri poplavom su bili zahvaćeni neki dijelovi naselja Strošinci, Đurići i Posavski Podgajci.

Nakon djelomičnog povlačenja vode, na teren su izašli predstavnici Ministarstva kulture RH – Konzervatorskoga odjela u Vukovaru i djelatnici Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber” u Županji, s namjerom utvrđivanja stanja na zaštićenim kulturnim dobrima te u ranije poznatima privatnim zbirkama kolekcionara. O izuzetno lošem zatečenom stanju razgovaralo se i na skupštini Muzejске udruge istočne Hrvatske (MUIH), koja je održana 30. svibnja 2014. godine u Slavonskom Brodu. Tada su na inicijativu mr. sc. Janje Juzbašić, ravnateljice Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber” muzealci pozvani spašavati baštinu popavljenih sela.

Nakon toga, 2. lipnja, organiziran je prvi odlazak na teren u sastavu djelatnika Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber” u Županji (mr. sc. Janja

¹ U radu su spomenute aktivnosti koje su se provodile pod vodstvom Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber” u Županji, to ne isključuje postojanje ostalih aktivnosti vezanih za baštinu i poplave.

² Juzbašić, Janja i Mišetić, Martina. 2016. „Spašavanje tradicijske baštine u poplavljenim selima Cvelferije”. Zbornik Urbani Šokci 10: „Kulturni znak Cvelferije – šokačko bunjevačko pamćenje vode”. Rem, Goran (ur.). Osijek: Udruga Šokačka grana Osijek; Subotica: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, 261 – 276.

Juzbašić, ravnateljica i arheolog Hrvoje Tkalac), predstavnika Konzervatorskoga odjela u Vukovaru (procelnica Zdenka Predrijevac, dipl. ing. grad. i Andrija Čavar, dipl. arhitekt) te predstavnika Konzervatorskoga odjela u Požegi (dr. sc. Žarko Španiček).

Očevid u Crkvi sv. Ilike Proroka u Rajevom Selu MK-KO Vukovar i Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber” u Županji, 2. 6. 2014.

Dan kasnije, 3. lipnja, u Županji je održan sastanak ravnatelja slavonskih muzeja i galerija (članova MUIH-a) te su dogovorene daljnje smjernice za Akciju spašavanja baštine. Nakon sastanka u Županji, 4. lipnja, muzealci (Janja Juzbašić i Hrvoje Tkalac – Zavičajni muzej „Stjepan Gruber” u Županji; Ružica Marić – Gradski muzej u Vukovaru; Ljubica Gligorević, Ljubica Ambrinac Rajs i Tomislav Vukoja – Gradski muzej u Vinkovcima) posjetili su Račinovce, Đuriće, Rajevo Selo, Gunju i Posavske Podgajce.

Fotografirali su stanje u selima, sastavili su i adresare potencijalnih suradnika u Akciji spašavanja baštine.

Građa Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber” izmještena je na sigurno uz odobrenje nadležnih stožera, odnosno sve je bilo učinjeno u skladu sa zakonskim regulativama.

Naime, u dijelu Zakona o muzejima³ u kojem se govori o mujejskoj gradi, navodi se kako se za nju primjenjuju propisi koji se odnose na zaštitu kulturnih dobara.

Nadležno je tijelo za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara je Konzervatorski odjel, ovisno o tome na kojem se području nalazi, u većini primjera to su županijski Konzervatorski odjeli.

U petoj glavi Zakona koji govori o Mjerama zaštite i očuvanja kulturnih dobara nalazi se 13. poglavljje, Zaštita dobara u izvanrednim okolnostima posvećeno ustanovama koje se nađu u određenim kriznim situacijama. Kao i u Zakonu o muzejima u kojem se govori da je za osiguranje mujejske građe i ostale imovine odgovoran osnivač, tako su i za provođenje mjera zaduženi župan, gradonačelnik i općinski načelnik područja na kojem se ustanova nalazi.

Pregled i odabir izbačenih predmeta na ulicama Gunje, lipanj 2014.

U samim pripremama za evakuaciju i za vrijeme trajanja opasnosti od poplave u Županji najvažniji su bili ljudi, kao i u svim kriznim situacijama, a tek onda mujejska građa.

Dok je županski muzej bio pripremljen za situaciju ugrožavanja mujejske građe i zgrada te je adekvatno reagirao, sasvim jedinstvena situacija se odvila na terenu u selima Cvelferije⁴.

³ Izvor: <http://www.zakon.hr/z/302/Zakon-o-muzejima>, pregled 1. 12. 2015.

⁴ Cvelferija je naziv istočnoga dijela županijske Posavine, a povezan je s povijesnim razvojem toga područja Republike Hrvatske. S ciljem bolje obrane od Turaka, još u 15. stoljeću javljaju se početci osnivanja Vojne krajine, a sredinom 18. stoljeća dolazi do reorganizacije, odnosno uspostavlja se jedanaest graničarskih pukovnija na području Hrvatske i Slavonije. Pukovnije se dijele na satnije pa se tako Brodska graničarska pukovnija sastoji od dvanaest satnija. Sjedište 12. satnije bilo je u Drenovcima, a sela Gunja, Đurići, Podgajci, Račinovci, Rajevo Selo, Soljani i Vrbanja također bili u okviru 12. satnije. Naziv Cvelferija izведен je od riječi dvanest (njem. zwölf). Danas taj naziv obuvača područje na kojem se rasprostiru tri općine: Drenovci (Drenovci, Račinovci, Rajevo Selo, Đurići i Posavski Podgajci), Vrbanja (Vrbanja, Soljani i Strošinci) i Gunja.

Prije je to većinom bilo privatno vlasništvo i nije postojao plan evakuacije. U takvoj je situaciji primarni cilj bio spasiti ljudе, zatim životinje, a tek onda se promišljalo o zgradama i ostalom materijalnom (društvenom i privatnom) vlasništvu.

Nakon obilaska terena 4. lipnja svi članovi skupine zaključili su da je pokretna i nepokretna kulturna baština koja je pod službenom zaštitom, ali i ostala vrijedna baština, iznimno teško oštećena. S ciljem spašavanja i ipronalaženja što boljeg rješenja za njihovo zbrinjavanje, odlučeno je kako se treba djelovati u dva smjera:

- ❖ spasiti što više različitih vrijednih predmeta, ponajprije tradicijskoga i građanskoga kućnog inventara u privatnom vlasništvu te ostale vrijedne umjetnine iz različitih ustanova, posebice iz crkava, knjižnica, udruga i dr.
- ❖ informirati javnost o važnosti spašavanja baštine kako bi se mogle pokrenuti potrebne aktivnosti vezane za osnivanje Muzeja Cvelferije, o kojemu se u Općini Drenovci, Općini Vrbanja i Općini Gunja i prije katastrofalne poplave razgovaralo te su se dogovarale smjernice za njegovo osnivanje.

Nakon formiranja Stožera za spašavanje baštine na poplavljenom području, formirani su stručni i pomoćni timovi s ciljem točnjega i bržega prikupljanja, kao i evidentiranja cjelokupne baštine. Utvrđen je opseg i stanje oštećenosti te su uz pomoć ostalih stručnih službi definirani osnovni postupci u spašavanju onoga što je sačuvano.

Izlazak na teren stručnih i pomoćnih mujejskih ekipa bio je omogućen uz koordinaciju sa Stožerom Vukovarsko-srijemske županije, koji je vodio župan Božo Galić, te sa stožerima Općine Gunja, Općine Drenovci i Općine Vrbanja, koje je koordinirao županijski pročelnik Andrija Matić te načelnik Općine Drenovci, Jakša Šestić i načelnik Općine Gunja, Hrvoje Lucić, a s kojima su pripremljene sve potrebne akreditacije – propusnice za obilazak i rad na terenu te izdana suglasnost za prikupljanje predmeta.

13. lipnja 2014. započela je sveobuhvatna i koordinirana Akcija spašavanja baštine na poplavljenom području županjske Posavine.

Rad ekipa u navedenim selima sastojao se od obilaska glavnih i sporednih ulica te obiteljskih kuća pred kojima bi se uočile veće količine izbačenoga smeća na ulici, a posebice onima gdje su voditelji ekipa ocijenili da se nalaze tradicijski i drugi vrijedni predmeti. Potom bi voditelji ekipa potražili vlasnike izbačenih predmeta i obavljali informativne razgovore te tražili pristanak da se dio predmeta izdvoji i odvezе za potrebe formiranja buduće mujejske zbirke.

Vlasnici bi se uglavnom složili s predloženim jer su ih i onako planirali, čak bili i prisiljeni baciti zbog straha od epidemija. Nerijetko su mnogi vlasnici predmeta, nakon iznošenja naših ideja o prikupljanju za budući Muzej Cvelferije, bili oduševljeni time da se dio njihove imovine spasi jer su oni u tom trenutku imali mnogo drugih problema, najčešće egzistencijalnih.

Drugi dio rada ekipe sastojao se od fotografiranja svakoga pojedinog predmeta uz obvezno pismeno popunjavanje svih potrebnih podataka (ime i prezimena vlasnika, adrese, naselja te naziva predmeta)⁵.

Potom bi se uz pomoć djelatnika iz javnih radova i pomoćnih djelatnika iz navedenih muzeja predmeti utovarili u mujejska vozila ili traktore posuđene u selu i odvozili na dva sabirališta.

Prikupljanje predmeta i prijevoz do depoa u Račinovcima i Gunji, lipanj 2014.

Prvo sabiralište nalazilo se u mjestu Gunja, prostoru Doma kulture površine 300 m². Drugo se sabiralište

⁵ Za potrebe popunjavanja osnovnih podataka o vlasnicima i nazivima predmeta, stručna ekipa osmisnila je obrazac koji bi se na terenu popunjavao ručno, a potom su podatci upisani u računala.

Prikupljanje predmeta i prijevoz do depoa u Račinovcima
i Gunji, lipanj 2014.

nalazilo u Račinovcima, također u jednoj prostoriji oko 100 m² u sklopu Doma kulture.

Ekipe koje su prikupljale građu u tri naselja bile su podijeljene u nekoliko manjih skupina, pri čemu je veoma važna bila koordinacija svih aktivnosti, a treba uzeti u obzir i rad restauratora u sabiralištima (dolazak restauratora iz Etnografskog muzeja u Zagrebu organizirala je Matična služba na čelu s voditeljicom etnologinjom Vesnom Zorić i djelatnicama Muzejskoga dokumentacijskog centra na čelu s ravnateljicom Višnjom Zgaga).

U sabiralištima restauratori su evidentirali stanje prikupljenih predmeta i procjenjivali njihova stanja. Također, nekoliko osoba iz Općinskog stožera Gunje i Drenovaca pomagalo je stručnim ekipama muzealaca u prvom čišćenju predmeta (od blata, plijesni i sl.). Nakon tjedan dana rada u sabiralištima, dio tekstilnih predmeta poslan je u Restauratorsku radionicu Etnografskog muzeja u Zagrebu, a dio misnog ruha u Restauratorsku radionicu HRZ-a u Ludbreg.

Prikupljena arhivska građa odmah nakon prikupljanju bila pohranjena u dubinski hladnjak koji je ustupio Muzej Brodskog Posavlja, a dalje je zbrinuta zahvaljujući Državnom arhivu iz Zagreba, na čelu s tadašnjom ravnateljicom Vlatkom Lemić i pomoćnicom ravnatelja za zaštitu arhivskoga gradiva mr. sc. Tatjanom Mušnjak.

Za cijelu Akciju spašavanja baštine zaslužni su muzealci iz pedeset hrvatskih muzeja. Isto tako, materijal za rad doniralo je Hrvatsko mujejsko društva, na čelu s predsjednikom Milvanom Arko -Pijevac i Hrvatsko etnološko društvo (HED),

na čelu s tadašnjim predsjednikom Zoranom Čičom. Posebno treba spomenuti Ministarstvo kulture Republike Hrvatske koje je financiralo rad ekipa na terenu i preventivnu zaštitu građe.

Konzultacije vezane za spašavanje zaštićenih spomenika kulture kao i za poteškoće u zaštiti potencijalnih spomenika tradicijske arhitekture, osobito onih koji su bili predviđeni za rušenje, potom i za inventare župa, održane su s Konzervatorskim odjelima u Vukovaru i Zagrebu.

Tekstilni predmeti nakon restauriranja,
Etnografski muzej u Zagrebu

Provedene aktivnosti nakon završetka Akcije spašavanja baštine

Do kraja 2015. godine ostvarene su još neke aktivnosti vezane za poplavljena područja poput pripremanja materijala za izložbu, održana stručna predavanja te poduzete brojne mjere kako bi se prikupljena građa restaurirala i kako bi uopće nastavila suradnja s raznim institucijama u smislu saniranja posljedica poplava, a u tijeku je obnova inventara kulturno-umjetničkih društava.

Slavonski Muzeji pod vodstvom Gradskega muzeja iz Požege, a u okviru projekta „Muzeji u loncu“ koji već nekoliko godina uspješno vodi etnologinja iz Požege Maja Žebčević Matić, uz sudjelovanje u Akciji spašavanja tradicijske

baštine poplavljenе Cvelferije, ponose se i humanitarnom akcijom prikupljanja rabljenih, neoštećenih ili novih kuhinjskih potrepština (lonaca, zdjela, posuda, tanjura, pribora za jelo, čaša, oklagija, kuhača, kuhinjskih krpa...) kojom su željeli osigurati i olakšati povratka stanovnika u njihove domove.

Plakat humanitarne akcije „Muzeji u loncu“

Važno je naglasiti da svi crkveni objekti, točnije tri katoličke crkve, nekoliko kapelica te pravoslavna crkva, kao i njihov bogati kulturno-povijesni inventar te džamija u Gunji teško oštećeni, a posebno je u svim katoličkim župama oštećeno misno ruho⁶.

Pakiranje ruha za prijevoz u Restauratorski centar HRZ-a u Ludbreg.

Ono se trenutačno nalazi u Restauratorskoj radionici HRZ-a u Ludbergu (ukupno četrdeset i jedan predmet) gdje je pravilno pohranjeno i

preventivno zaštićeno nakon čega će se utvrditi točan postupak restauracije u skladu sa stupnjem oštećenja i vrijednosti za koje je već ove godine Ministarstvo kulture Republike Hrvatske osiguralo određena financijska sredstva.

Državni arhiv iz Zagreba u Centru za spašavanje arhivskoga gradiva u Kerestincu, u srpnju 2014. godine prihvatio je na zbrinjavanje arhivsko gradivo koje su skupile ekipe muzealaca na poplavljrenom području. Oštećene i vlažne arhivalije osušene su, a Državni arhiv u Zagrebu naknadno će izraditi troškovnike sanacije i restauracije te valorizaciju spašenoga arhivskog gradiva.

Vlada Republike Hrvatske i Ministarstvo kulture Republike Hrvatske za Vukovarsko-srijemsku županiju je od kraja 2014. godine i tijekom 2015. godine izdvojilo milijunske iznose za saniranje kulturne baštine oštećene u katastrofalnim poplavama u županskoj Posavini.

No, treba istaknuti da je bilo i raznih oblika donacija za pojedine projekte ponajprije u navedenim selima.

Na kraju treba navesti da su i na zgradama Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber“ u Županji (Čardak i Agenciju) zbog visokoga vodostaja Save utvrđena razna oštećenja te je 2015. godine završena projektna dokumentacija u kojoj se definiraju oblici i faze sanacije koje će uslijediti u narednim godinama.

U svibnju 2015. godine održana je manifestacija u Županji pod nazivom: *Sjećanje na obranu od poplave*, u sklopu koje je održan kulturno-zabavni program i izložba slika *Crveni križ i poplave 2014.* u parku županskog muzeja.

⁶ Prije poplave 2014. godine službeni status zaštićenoga nepokretnog kulturnog dobra Republike Hrvatske imale su samo katoličke crkve Rođenja sv. Ivana Krstitelja u Račinovcima (Z-1162) i sv. Ilije Proroka u Rajevom Selu (P-4765). Crkva u Račinovcima građena je od 1807. do 1812. godine, a sasvim završena 1814. godine kad je i blagoslovljena 28. studenog. Crkva sv. Ivana Krstitelja je od opeke, u romanskom stilu. Katolička crkva sv. Ilije Proroka u Rajevom Selu sagrađena 1805. godine, a obnovljena 1997. godine. U Rajevom Selu je, pored rimokatoličke crkve i grkokatoličke crkve Sv. Jozafata, sagrađena 1912. godine i pravoslavna crkva Sv. Prokopije.

O Akciji na skupovima, u člancima i priznanja

Ravnateljica županjskog muzeja aktivno je sudjelovala u predstavljanju Akcije spašavanja baštine i u nastavku teksta navode se te aktivnosti. Akciju je prezentirala na III. Kongresu muzealaca s međunarodnim sudjelovanjem koji se održao od 8. do 9. listopada 2014. u Opatiji.

Uslijedilo je predavanje i priprema članka pod nazivom „Županjski muzej i poplave 2014.” u sklopu Stručnoga skupa HED-a naziva „Baština i prirodne katastrofe. Poplave u Hrvatskoj 2014. godine – posljedice i perspektive”.

Skup je održan na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, od 25. do 26. svibnja 2015.

U procesu tiskanja je članak za Zbornik kongresa muzealaca, kao i za godišnjak Etnografskog muzeja u Zagrebu pod nazivom “Etnografska istraživanja”.

Godine 2015. objavljen je u „Glasilu Župe Mučeništva svetog Ivana Krstitelja”, (Županja – broj 25, godina IX., kolovoz 2015.) kratak članak pod nazivom „Spašavanje tradicijske baštine u poplavljenim selima Cvelferije”.

U organizaciji Šokačke grane Osijek i Udruge građana „Urbani Šokci” Sombor, u okviru programa 26. Pjesnički susreti Drenovci, održan je „Međunarodni okrugli stol urbani Šokci 10, Kulturni znak Cvelferije – šokačko bunjevačko pamćenje vode” u Osijeku, Somboru i Drenovcima od 14. do 16. svibnja 2015.

Prezentaciju „Spašavanje tradicijske baštine u poplavljenim selima Cvelferije” za program je pripremila mr. sc. Janja Juzbašić, a prezentirala ju je Martina Mišetić, mag. ethnol. et anthrop.

Studentski posjeti i obrada građe

Zavičajni muzej iz Županje tijekom cijelog je razdoblja odkad je građa prikupljena u poplavama 2014. godine, točnije od lipnja 2014., do današnjih dana u više navrata obavljao čišćenje predmeta, preslagivanje te u proljeće 2015. godine u suradnji s Odjelom za etnologiju i kulturnu antropologiju – Sveučilišta u Zagru organiziran je dolazak četiriju studentica u Županju.

Studentice su u pet dana boravka upoznate s radom Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber” i načinom provedbe Akcije spašavanja baštine. Za građu koja je prikupljena u Akciji obavile su pripremne radnje za inventiranje u programu M++ media. Isto tako, posjetile su privremene muzejske depoe u Račinovcima i Gunji.

Također, u proljeće 2016. godine održana je studentska praksa u selima Gunja i Račinovci, kao rezultat suradnje županjskog muzeja sa Odsjekom za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Studentska praksa na poplavljenom području županjske Posavine provela se pod vodstvom dr. sc. Petre Kelemen i dr. sc. Marijete Rajković Ivete, te etnologinje Janje Juzbašić, ravnateljice županjskog muzeja, vanjske suradnice etnologinje Martine Mišetić te muzejskih tehničara.

U okviru prakse, studentice su upoznate s prikupljenom građom te su sudjelovale u njezinoj obradi.

Praksu je financiralo Ministarstvo kulture Republike Hrvatske – Odjela za etnologiju.

❖ Zaključak ❖

U narednom razdoblju osnovan je Muzej Cvelferije, to je najveći uspjeh Akcije. Opisanim tijekom spašavanja baštine na primjeru već postojećeg muzeja – Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber” iz Županje i novoosnovanog Muzeja Cvelferije, predstavljen je rad muzeja i njegova važnost u očuvanju baštine. Posebno je važno istaknuti suradnju odnosno zajedništvo muzealaca koje je ostvareno tijekom Akcije.

Još jednom zahvaljujemo kolegama: iz Gradskog muzeja u Vukovaru – Ruži Marić, Zoranu Šimunoviću, Anti Džalto; iz Gradskog muzeja u Vinkovcima – Ljubici Gligorević, Ljubici Rajs, Tomislavu Vukoja, Mariji Sokoli, Iliju Bilandžiji, Kreši Mariću; iz Muzeja Slavonije u Osijeku – Miroslavu Benakoviću, Vlasti Šabić, Ani Wild; iz Muzeja Brodskog Posavlja – Željku Čavčiću, Anti Ereizu, Nikolini Mutavdžiji, Danijeli Ljubičić Mitrović, Karolini Lukač; iz Galerije likovnih umjetnosti u Osijeku – Vlastimiru Kusiku, Maji

Balaš; iz Gradskog muzeja u Virovitici – Anamariji Kučan, Jasmini Jurković Petras; iz Etnografskog muzeja u Zagrebu – Marijani Najjar, Marku Gašpariću, Vesni Zorić, Ljiljani Vilus Japec te iz Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber” u Županji – Antunu Jeliću, Hrvoju Tkalcu, Katici Filipović i Blaženki Filipović.

Nadalje, zahvaljujemo i kolegama iz Muzejskoga dokumentacijskog centra – Višnji Zgagi, Ivi Valiđiji (Ivan Maslo – vozač); iz Konzervatorskog odjela u Vukovaru – Zdenki Predrijavac i Andriji Ćavaru; iz Konzervatorskog odjela u Požegi –

Žarku Španičeku; iz Hrvatskog resturatorskog zavoda – Darku Iviću te volonterima – Vilmi Vidović iz Vukovara i Stjepanu Vidakoviću iz Osijeka.

Posebne zahvale idu mr. sc. Vesni Jurić Bulatović, voditeljici Službe za muzejsko-galerijsku i likovnu djelatnost i likovnu djelatnost; Evi Brunović, voditeljici Službe za muzejsko-galerijsku i likovnu djelatnost; Terezi Teklić, višoj stručnoj savjetnici u Službi te mr. sc. Dubravki Osrečki Jakelić, predsjednici Hrvatskoga muzejskog vijeća.

Poplava u Račinovcima

POPIS IZVORA

Internet portal s pročišćenim tekstovima zakona RH, World Wide Web
URL: <<http://www.zakon.hr/z/302/Zakon-o-muzejima>>, zadnje
pregledano 1. prosinca 2015.

Maja Žebčević Matić,
Gradski muzej Požega

ZAJEDNIŠTVO SLAVONSKIH MUZEJA KROZ PROJEKT MUZEJ U LONCU

Muzej u loncu muzeološki je projekt Gradskog muzeja Požega koji istražuje i prezentira nematerijalnu kulturnu baštinu i ključne povijesne kontekste kroz tradicijsku prehranu seljaka, građana i plemstva Požeštine i cijele istočne Hrvatske. No, dosezi i utjecaji tog projekta su puno dalekosežniji.

Od 2011. godine do današnjih dana dokumentirana je priprema više od 120 zaboravljenih tradicijskih jela, a svojim je prezentacijama, od izložbi i dokumentarnih filmova, preko degustacija pa sve do predavanja i sudjelovanja na brojnim skupovima pokrenuto mnogo pitanja projekcije tradicijskih gastronomskih resursa Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema u hrvatskoj javnosti te su otvorene velike mogućnosti suradnje muzeja i lokalne zajednice s ciljem pokretanja svrhovitog i odgovornog korištenja baštine u područjima turizma, posebice ugostiteljstva.

Posebnu vrijednost projektu Muzej u loncu dodala je mnogostruka suradnja s gotovo svim muzejima Muzejske udruge istočne Hrvatske.

Poslije inicijalnog pisma namjere muzejima 7. travnja 2014. godine, etnologinje slavonskih muzeja su zamoljene da predlože desetak zanimljivih, nepoznatih odnosno zaboravljenih jela, referentnu literaturu te sugeriraju dva kazivača za istraživanje. Požeški muzej obvezao se nakon izvršenog posla prosljediti fotografije dokumentirane rekonstrukcije pripreme jela, transkribirani audiozapis s terena te pripremiti izložbu sa stručnim katalogom i monografiju.

Ideja je bila, zahvaljujući pomoći etnologinja u slavonskim muzejima, na terenu snimiti (dokumentirati) pripremu dvaju odabranih jela, kao i intervju s kazivačima, obraditi i objaviti na virtualnom muzeju, *blogu* Muzej u loncu, refleksije etnoloških spoznaja s terena pričama i receptima te materijale pripremiti za mobilnu izložbu s katalogom, dokumentarni film i monografiju. Cilj tog dijela projekta bio je predstavljanje široj slavonskoj javnosti nepoznatih jela uz običaje

Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema, predstavljanje svih muzeja, slavonskih etnologinja te senzibiliziranja javnosti za vrijednosti tradicijske prehrane, kao i predstavljanje velikih potencijala zaboravljene i neosvještene tradicijske baštine.

Svoju konsolidaciju i spremnost za sudjelovanje muzeji su pokazali već na početku zajedničkog rada. Naime, tijekom prvog snimanja zaboravljenih jela u Zavičajnom muzeju „Stjepan Gruber” u Županji, u svibnju 2014. godine, uvjerili smo se u razmjeru uništene materijalne, ali i nematerijalne kulturne baštine Cvelferije zbog velikih poplava pucanjem nasipa rijeke Save.

Gradski muzej Požega je uz podršku Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber” u Županji te svesrdnu pomoć sedam muzeja iz Osijeka, Đakova, Našica, Vinkovaca, Iloka, Pakraca i Slavonskog Broda preko Državne uprave Republike Hrvatske organizirao humanitarnu akciju Muzej u loncu. Za olakšani povratak unesrećenima prikupljeno je posuđe, kuhički aparati i potrepština u vrijednosti 25 000 kuna, što je, zahvaljujući JVP Požega, tvrtkama Alles i Zvečevo, 30. listopada 2014. godine svečano predano načelnicima triju stradalih općina u županjskom muzeju.

Uspješna i svrhovita međumuzejska suradnja terenskog istraživanja i snimanja procesa pripreme nepoznatih jela nastavila se do travnja 2016. godine, uz svesrdnu pomoć i zalaganje etnologinja Janje Juzbašić, Ljubice Gligorević, Vesne Kolić Klikić, Vlaste Šabić, Ane Wild, Jasmine Jurković Petras, Jelene Hihlih, Dragice Šuvak, Karoline Lukač, Renate Devetak Roca, Branke Uzelac, Dubravke Matoković, ravnateljica Mirelle Hutinec, Maje Barić, Silvije Lučevnjak, Mirjane Paušak i Leonilde Conti te kolege Miroslava Pišonića.

Etnografsko-fotografska izložba *Muzej(i) u loncu* autorice Maje Žebčević Matić i Borisa Kneza, uz katalog u nakladi od tisuću komada, svečano je otvorena u Požegi, 1. rujna 2015. godine uz nazočnost predsjedavajućih Muzejske udruge istočne Hrvatske, Ružice Marić i Janje Juzbašić

te etnologinje Ljubice Gligorević i njezinih kazi-vača koji su izveli uspješan prigodni program.

Izložbu je pratilo i istoimeni dokumentarni film koji je svoj zadatak promocije projekta i senzibiliziranja javnosti za temu popularizacije vrijednosti tradicijske prehrane obavio na svim lokalnim televizijama u regiji.

Otvorenje izložbe *Muzej(i) u loncu* u Gradskom muzeju Požega, 2015.

Uz virtualnu izložbu na blogu Muzej u loncu koju rado svakodnevno posjećuju posjetitelji diljem svijeta, muzeji istočne Hrvatske organizirali su i mobilnu izložbu od 31 panoa koja je posjetila trinaest gradova istočne Hrvatske: Ilok, Vin-kovce, Vukovar, Valpovo, Osijek, Našice, Slatinu, Pakrac, Viroviticu, Slavonski Brod, Đakovo i Županju.

Tu međumuzejsku suradnju gotovo svih muzeja Muzejske udruge istočne Hrvatske financijski je poduprlo Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, sama udruga, svi muzeji te Grad Požega.

Hrvatsko mujejsko društvo u okviru dodjele godišnjih nagrada dodijelio je posebno priznanje muzeju projektu Muzej u loncu za uspješnu muzejsku suradnju.

U želji daljnje promocije međumuzejske suradnje, slavonskih muzeja i same teme, Gradski muzej Požega je uz pomoć Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Grada Požege i sponzora osigurao tiskanje tvrdoukoričene ekskluzivne monografije „Muzej u loncu“ opsegom 197 stranica u nakladi od tisuću komada koja uključuje 21 stručno-popularnu priču s istoimenog bloga te 34 recepta s fotografijama.

Izdavač je Naklada Bošković iz Splita, sunakladnik Gradski muzej Požega, recenzenti dr. sc. Melanija Belaj i dr. sc. Tanja Kocković Zaborski, a

dizajneri Antonio Karača i Petra Vrdoljak.

Promocija monografije „Muzej u loncu, Slavonija, Baranja i Srijem“, 2018.

Monografija „Muzej u loncu“, uz degustaciju zaboravljenih slavonskih jela, svečano je predstavljena 10. travnja 2018. u Muzeju Mimara u Zagrebu pred više od dvjesto uzvanika i pred brojnim nacionalnim medijima. Knjigu su predstavile recenzentice dr. sc. Melania Belaj, dr. sc. Tanja Kocković Zaborski, književnica dr. sc. Julijana Matanović, glumica Ines Bojanić te autorica Maja Žebčević Matić uz izvrsno prilagođen program u izvođenju nagrađivanog Mješovitog srednjoškolskog zbora Glazbene škole Požega.

Humanitarna akcija Muzej u loncu, 2014

Zaključak koji nam se svima nameće mogli bismo sažeti u jednoj rečenici: Muzej u loncu projekt je kojemu u njegovoj primjenjivosti ne možemo nazreti kraj, ali opisana faza zajedničke sinergije šesnaest muzeja, trinaest etnologinja, dakle, međumuzejska suradnja koja mu je omogućila uvid u tradicijsko blago cijele regije, dodala mu je vrijednost ne samo u smislu financijske podrške državnih tijela i sponzora, interesa javnosti, kvalitetne istraživanja i promocije struke nego i demonstracije kolegjalnosti i zajedništva muzealaca Muzejske udruge Istočne Hrvatske.

Jelena Boras,
Muzej Đakovštine

STALNI POSTAV ARHEOLOGIJE U MUZEJU ĐAKOVŠTINE

U svibnju 2017. godine, nakon dugogodišnjih priprema, dovršen je arheološki postav Muzeja Đakovštine, time je ujedno i finalizirana strategija realizacije trodijelnog stalnog postava započeta još 2005. godine otvorenjem etnografskog, te 2006. otvorenjem stalnog postava kulturnopovijesnog razvoja Đakova.

Otvorenie stalnog postava arheologije Muzeja Đakovštine

Otvorenie je upriličeno na dan Grada Đakova, 8. svibnja, time se dodatno željela naglasiti vrijednost arheološke baštine Đakovštine u kontekstu obilježavanja tog povijesnog datuma.

Otvorenie je izazvalo bitnu medijsku pažnju te je okupilo mnoštvo zainteresiranih sugrađana, brojne kolege iz svih slavonskih muzeja i različitih arheoloških institucija iz cijele Hrvatske. O dugo-trajnom putu koji je prethodio realizaciji stalnog postava arheologije, govorio je ravnatelj Muzeja Đakovštine, Borislav Bijelić. Najvažnija prepreka u oslobođanju prostora u kojemu bi arheološki predmeti bili adekvatno predstavljeni, riješena je 2014. godine izgradnjom dvorišne zgrade u kojoj se danas nalaze čuvaonice muzejskih zbirki.

Godinu nakon preseljenja građe, finansijska sredstva osiguralo je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i Grad Đakovo te se pristupilo konačnoj adaptaciji prostora i realizaciji arheološkog postava.

Koncept stalnog postava započeo je, danas umirovljeni, kustos Muzeja Đakovštine Ivo Pavlović, a razradile su ga i dovršile bivša kustosica Ana

Grbeša i sadašnja, Jelena Boras. Likovno oblikovanje i prostorna artikulacija povjereni su mr. sc. Mariju Beusanu, profesoru na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu, koji je prethodno izradio i ostale dvije komponente stalnog postava Muzeja Đakovštine.

U ime Ministarstva kulture Republike Hrvatske, na otvorenju je govorila pročelnica Konzervatorskog odjela u Osijeku, Ivana Sudić. Čestitala je svima koji su radili na realizaciji postava te svima koji su vodili arheološka istraživanja na prostoru Đakovštine. Postav je otvorio dogradonačelnik grada Đakova, Mirko Ćurić, naglasivši važnost arheološkog postava za Muzej Đakovštine, grad Đakovo i njegovu okolicu.

Stalni postav arheološke zbirke realiziran je nakon desetljeća prikupljanja građe arheološkim istraživanjima, terenskim pregledima lokaliteta te suradnjom sa stručnjacima različitih institucija.

O težini i važnosti tog zadatka potvrđuje činjenica da je na prostoru Đakovštine zabilježeno više od stotinu arheoloških lokaliteta, od kojih je tridesetak istraživano, neki čak višegodišnjim sustavnim programima.

Na spomenutim iskopavanjima sudjelovalo je mnogo naših sugrađana koji su na taj način postali sudionici te arheološke priče.

Postav se temelji na kronološkom konceptu u kojemu su izlošci grupirani u tri glavna vremenska odsjeka (prapovijest, antika i srednji vijek), a sastoje se od ukupno sedam izložbenih prostorija. Gotovo svaki od đakovačkih lokaliteta poseban je po nečemu i važan u arheološkoj znanosti, a zadatak tog postava bio je pokazati djelić tog bogatstva arheološke baštine Đakovštine.

Vremenski obuhvat prve izložbene cjeline seže sedamnaest milijuna godina u prošlost, okaminama organizama koji su živjeli u vrijeme Panonskog mora, a nastavlja se prvim tragovima prisutnosti čovjeka na prostoru Đakovštine u vrijeme mlađeg kamenog doba (oko 5000 god. pr. Kr.) te završava mlađim željeznim dobom tj. vremenom oko 30. god. po. Kr.

U sklopu njega postavljena je i rekonstrukcija jedne prapovijesne bakrenodobne kuće zajedno s ilustracijom virtualne rekonstrukcije izrađene prema podatcima dobivenima na terenskom istraživanju koju su izradili i ustupili dr. sc. Jacqueline Balen i Marin Mađerić.

Detalj stalnog postava arheologije Muzeja Đakovštine

Stručna suradnica za prapovijesni dio postava bila je dr. sc. Jacqueline Balen, a kamene alatke tipološki je obradila Dragana Rajković. Sljedeća cjelina bavi se antičkim razdobljem, s fokusom na razdoblje 4. stoljeća, koje je predstavljeno materijalom prikupljenim istraživanjem nekropole na Štrbincima i naselja na Ivandvoru.

Nalaze s Ivandvora stručno je obradio i izabrao dr. sc. Tino Leleković.

Detalj stalnog postava arheologije Muzeja Đakovštine

Osim bogatog nakita i predmeta svakodnevne uporabe, izložena su i čuvena pozlaćena dna staklenih plitica sa Štrbinaca te zabat grobnice s freskom.

Detalj stalnog postava arheologije Muzeja Đakovštine

Glavna suradnica za antički dio postava bila je dr. sc. Branka Migotti. Treća i posljednja izložbena cjelina obrađuje Đakovštinu u srednjem vijeku, počevši od 7. i 8. stoljeća, kroz naseobinske i grobne nalaze s lokaliteta Đakovo – župna crkva, te nalaze s raznih srednjovjekovnih lokaliteta, a završava 16. stoljećem i dolaskom Turaka.

Među srednjovjekovnim materijalom izložen je i skupni nalaz od 200 srebrnih denara iz 14. stoljeća koji potječu iz Drenja. Stručni suradnik za srednjovjekovni dio postava bio je dr. sc. Krešimir Filipec. Novost u odnosu na ostala dva postava u Muzeju Đakovštine jest da su tekstovi i legende u arheološkom postavu dvojezični (hrvatski i engleski), a napisali su ih Ana Grbeša, dr. sc. Krešimir Filipec, dr. sc. Branka Migotti, dr. sc. Tino Leleković i Jelena Boras. Prijevod tekstova i korekturu potpisuju Tea Tosenberger i Ana Đukić.

Dužni smo se od srca zahvaliti svima na pomoći i suradnji, a posebno Dijecezanskoj zbirci, Muzeju Slavonije te Tomislavu Hršku, ravnatelju Arheološkog muzeja u Osijeku na odabiru i posudbi materijala.

Tijekom 2018. godine planira se izdavanje trojezičnog vodiča kroz arheološki postav za koji su sredstva osigurali Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i Grad Đakovo, time će se uistinu kompletirati program stalnih postava Muzeja Đakovštine i pratećih publikacija.

Silvija Salajić,
Gradski muzej Virovitica

DANI ARHEOLOGIJE U SUHOPOLJU

U posljednje vrijeme koristimo naklonost Ministarstva kulture za poticanjem obrazovnog rada kojima možemo ostvarivati i zapaženje projekte.

Jedan od njih su Dani arheologije u Suhopolju u kojem smo surađivali s Udrugom za promicanje kulture i kreativnosti „Kreda” i nastavnicima osnovne škole u Suhopolju.

Višemjesečni rad s djecom započeo je s radionicama u knjižnici gdje su se djeca upoznavala s arheologijom i vremenskim razdobljima.

Veliki i mali praljudi iz kamenog doba,
na manifestaciji Dani arheologije, Suhopolje

Putem priče, igre i zabave izradili su poneki predmet iz zadanog razdoblja, poput keltskog mača, rimske perlice, glinene posude.

U radionice su bili uključeni studenti povijesti, kao voditelji povijesnog dijela. U isto vrijeme nastavnica zadužena za ples pripremala je djecu da arheologiju i vremenska razdoblja izraze plesom.

Keltski ples, na manifestaciji Dani arheologije, Suhopolje

Kreirali su se i šivali pretpovijesni, keltski i rimski kostimi, pripremala glazba i potrebni rekviziti.

Rimljanke uvijek zapažene

U Gradskom muzeju u Virovici pripremao se tekst i slike za deplijan sa sažetim prikazom veoma bogate arheologije u Suhopolju i okolici. U tiskari su se izrađivali suveniri i štampale majice.

Keltske ratnice, na manifestaciji Dani arheologije, Suhopolje

Na završni dan travnati prostor Trga svete Terezije Avilske bio je okružen izložbenim štandovima

na kojima su se mogli prepoznati Kelti, Rimljani, razdoblje srednjeg vijeka i paleolitik.

Vatra je izazov najmlađima,
na manifestaciji Dani arheologije, Suhopolje

Naime, vrtić u Suhopolju već je ranije imao projekt o kamenom dobu pa smo ih rado uključili u radionicu.

Drugi dio trga bio je predviđen za otvorenu pozornicu na kojoj su mali plesači prikazali smjene arheoloških razdoblja plesom.

Dobrom odazivu mještana i ugodnoj atmosferi doprinijelo je zajedničko ognjište gdje je svatko sam mogao nešto ispeći.

U dobrom raspoloženju i u razmišljanjima o ponovnom sličnom susretu, ostali smo do kasno u noć.

Postignut željeni cilj
na manifestaciji Dani arheologije, Suhopolje

Dobar odaziv mještana,
na manifestaciji Dani arheologije, Suhopolje

Sanja Galović¹,
Gradski muzej Virovitica

„LONCE, PRODAJEMO LONCE, LONCE, MALE I VELIKE ĆUPOVE!”

Gradski muzej Virovitica u svibnju 2018. godine predstavio je etnografsku izložbu *Zemljani lonci – virovitičko lončarstvo i lončarski proizvodi u Muzeju*.

Autorica, kustosica Jasmina Jurković Petras, tom je prilikom iz fundusa Etnografske zbirke izložila zemljano posuđe prikupljeno s područja Virovitice i okolice², darovanjem i otkupom.

Posljednjih nekoliko godina sistematizacija odnedavna registrirane Etnografske zbirke usmjeravala je planskom prikupljanju cjelokupne građe, to je rezultiralo potpunijim pregledom materijalnog aspekta kulture na koji se nadovezuje duhovna kultura ovdašnjih stanovnika.

Govoreći konkretno o lončarskim proizvodima, više predmeta očuvano je na područjima s aktivnim KUD-ovima: „Pitomačanka” iz Pitomače i „Seljačka sloga” iz Špišić Bukovice. Vrlo bitan entuzijazam pojedinaca, zaljubljenika u tradicijsku kulturu, rezultirao je brojnim sačuvanim predmetima iz sela Gornje Bazje, Turanovac, Borova i Gradina, dok je najviše predmeta, kupljenih na sajmovima i od domaćih lončara, sačuvano iz virovitičkih obitelji.

Izložba je koncipirana u dvjema prostorijama: u jednoj je uprizoren za to podneblje karakteristično dobavljanje i namjena zemljanih proizvoda, a u drugoj je naglasak na tipologiji posuda i njihovoj izradi.

Tako su u glavnoj izložbenoj dvorani, uz vremensku liniju razvoja i upotrebe lončarskih proizvoda našeg područja te zanimljivoga lončarskog remeka, inscenirana dva prizora trgovanja lončarijom: gradski sajam s raznolikom ponudom domaćih virovitičkih lončara popraćen uvećanim prigodnim fotografijama Margarete Trick³ te zaprežna kola natovarena loncima i posudama zaštićenima u slami i sijenu da se ne oštete na putu.

Naime, na ta područja dolazili su putujući lončari iz nekoliko lončarskih središta iz Zagorja koji su nudili svoje proizvode na udaljenostima većima

i od 100 kilometara. Prema kazivanjima, prolazili bi kolima kroz sela i vikali: „Lonce, prodajemo lonce, lonce, male i velike čupove!” te na mjestu događaja tržili, najčešće ih mijenjajući za žito, kukuruz, grah i slično po ustaljenim omjerima⁴.

Detalj izložbe *Lonce, prodajemo lonce, lonce, male i velike čupove!*

Da bi prizori bili uvjerljiviji i djeci i odraslima, autorica izložbe poslužila se i ostalim predmetima iz Zbirke, poput platnenih vreća sa žitom i brašnom u kojima bi se prenosila mijenjana dobra, pokrivača za klupu i čuture s vodom koje bi olakšale dugo putovanje.

Za vrijeme gospodarskih poslova udaljenih od kuće, piće se prenosilo u *putrama*, specifičnim posudama širokog trbuha s dvama uskim grlima, jednim smještenim na maloj ručki radi lakšeg pijenja. Kako bi se na izložbi dočarala dosjetljivost i praktičnost seljačkog svijeta, nekoliko *putri* dijelom je ukopano u zemlju kako bi se očuvala svježina vode.

¹ Sanja Galović od lipnja 2011. do lipnja 2012. godine bila je polaznica stručnog ospozobljavanja za rad u Gradskom muzeju Virovitica. Pod mentorstvom kustosice Jasmine Jurković Petras aktivno je sudjelovala u pripremi i postavljanju izložbe te koncipiranju kataloga.

² Nekoliko darovanih posuda je s područja izvan županije.

³ Margareta Ritter Trick (zvana i „mama Greta”) supruga je Stjepana Tricka te majka Nikole i Teodora Tricka, važna virovitička umjetnička obitelj. Amaterski se bavila fotografijom 20-ih godina 20. stoljeća te je zabilježila slike grada i života.

⁴ Obično bi se mjerilo upravo posudom kojom se trži: tako bi se mijenjala za, primjerice, tri mjere žita i sl.

Scena je upotpunjena uvećanim crno-bijelim fotografijama seljaka u žetvi na poljima iz sredine 20. stoljeća. Velik broj malih i onih većih posjetitelja nije mogao odoljeti provući prste kroz zemlju, neposredan medij povezivanja prošlosti i sadašnjosti, stvarnog trenutka i inscenacije za potrebe izlaganja.

Jedan kut izložbene dvorane rezerviran je za uprizorenje kuhinje u domaćinstvu u kojem se zemljano posuđe najviše koristilo za pripremanje hrane, objedovanje, spremanje mlječnih proizvoda i zimnice. Pokraj stola i klupe za objedovanje, drveno korito, otarak i zemljani vrč za vodu vjerno prikazuju kutak za ritual jutarnje i večernje higijene.

„Kakav lonac, onaki i poklopac!” – rezerviran za *memory* igru

Mladim posjetiteljima izložbe najprije 'zapne za oko' atraktivna maketa lončarske peći djelomično otvorene kupole s naslaganim minijaturnim posuđem i osvijetljenim ložištem, kao i kutak „Kakav lonac, onaki i poklopac!” – rezerviran za *memory* igru pomoću koje mogu naučiti nešto o tom dijelu tradicijske kulture.

Druga, zatamnjena izložbena prostorija privlači posjetitelje kontrastom – modernim i minimalističkim pristupom.

Posude su izložene u vitrini s pozadinskim svjetлом koje naglašava raznolikost oblika i veličina. Ostatku izloženih posuda posjetitelji se mogu približiti i pod decentnim svjetлом razgledati raznolikost ukrasa.

Posude na izložbi *Lonce, prodajemo lonce, lonce, male i velike čupove!*

Posjetitelji izložbu mogu završiti videoprojekcijom: s udobnih sjedišta mogu pogledati ne koliko kratkih zanimljivih filmova⁵ o proizvodnji lončarije na tradicijskom ručnom te modernom električnom kolu, kao i njihovo pečenje postupkom ograđivanja složenog posuđa manjim i većim šibljem te njihovog paljenja.

Sažete i nemetljive legende koje se nalaze u izložbenim prostorima svakom posjetitelju pružaju bitne informacije, a prigodni citati pojedinih kazivača i poznate narodne izreke (poput „Kakav lonac, onaki i poklopac!” te „Što voziš, majstore? – Ako se prevali, ništa!”) na zidovima svjedoče o mudrosti i dosjetljivosti naših starih.

Uz izložbu predstavljen je i istoimeni katalog s kataloškim jedinicama izložaka kojima prethodi tekst o lončarstvu na virovitičkom području kao obrt i kao djelatnost seoskih majstora, a potom slijedi iscrpljivo opisivanje zemljjanog posuđa u Zbirci upotpunjeno kazivanjima o njihovoj namjeni i upotrebi.

Osim spomenute autorice izložbe i kataloga, likovni postav potpisuje kustosica Likovne zbirke virovitičkog muzeja Anamarija Kučan, u tehničkoj realizaciji izložbe sudjelovali su Matko Kolesarić i Ivan Razlog, a u pripremanju izložaka (za izložbu i katalog) Sanja Galović te suradnici Katarina Bubnjić, Suzana Biondić i Mihaela Cergolj.

⁵ Filmovi su preuzeti s mrežnih stranica.

Marina Vinaj,
Muzej Slavonije u Osijeku

PRIKAZ KNJIGE IZDANJA MUZEJA ĐAKOVŠTINE 1959. – 2018., AUTORA MR. SC. BORISLAVA BIJELIĆA

Muzej je definiran kao javna neprofitna ustanova koja prikuplja, čuva, istražuje, prenosi i izlaže materijalna i nematerijalna svjedočanstva o ljudima i njihovoj okolini, u svrhu proučavanja, obrazovanja i zadovoljstva. Prezentacije, odnosno izlaganje muzejskih predmeta, osnovni je oblik muzejske djelatnosti jer muzejska izložba pruža mogućnost izravnog kontakta s muzejskim predmetima. Međutim, muzejska izložba ograničena je trajanjem, a nakon njezina zatvaranja gubi se izravni kontakt s izloženim muzejskim predmetima. Zato se muzeji pri prenošenju znanja i podataka o samoj izložbi ili pak nekoj drugoj muzejskoj aktivnosti, bave i izdavanjem muzejskih publikacija koje su prateći i trajni dio muzejskih aktivnosti.

Muzej Đakovštine već desetljećima pripovijeda o povijest kraja, donoseći arheološke, kulturnopovijesne te etnografske artefakte, kontekstualizirajući ih i oslikavajući u brojnim zanimljivim izložbama.

Povijest Đakovštine skrbno je pohranjena u brojnim muzejskim zbirkama, a njihovi ih čuvari – kustosi, tijekom svoga radnog vijeka nastoje obogatiti, opisati, izložiti, zaštiti. Nastoje, u vremenima nesklonima baštini, trajno je sačuvati od zaborava.

Jedan od njih, cijenjeni kolega, magistar znanosti, muzejski savjetnik i ravnatelj te cijenjene institucije, Borislav Bijelić, odlučio je muzejsku povijesnu priču ispravljediti pomoću izdavačke/nakladničke djelatnosti jer i ona progovara o samom muzeju i njegovim predmetima.

Posrednik je između posjetitelja/čitatelja i predmeta materijalnog svijeta koji se čuvaju u muzejskim zbirkama. Muzejska je publikacija široko primjenjiva i lako dostupna. Različitim je vrsta, tema, sadržaja, oblika i formata.

Na taj izazov odlučio je odgovoriti kolega Bijelić, istražujući povijest muzejske tiskane zbilje, gradeći svojevrsnu bibliografiju, bez knjižničarskog

alata, s odgovarajućim muzeološkim okvirom. Taj okvir otkriva da od 1969. do 1976. godine nije bilo izdavačke muzejske djelatnosti. I ne treba se tome čuditi. Sličnu situaciju možemo pratiti i u ostalim našim muzejima.

I Muzej Slavonije, naš najveći kompleksni muzej, nema bitniju izdavačku djelatnost prije osamdesetih godina. Povjesna muzeologija uputit će nas da su to godine isključivog prepoznavanja muzeja na temelju njegove izložbene djelatnosti.

Izložba je bila temelj muzejske djelatnosti, u prostorijama baštinske ustanove, a često i na drugim mjestima. Nalazimo tek deplijan ili presavitak, kako ga autor naziva.

Nažalost, dio izložbene aktivnosti spomenutog razdoblja ostao nam je nepoznat. Dnevni tisak, najčešće u kratkim vijestima iz kulture, daje osvrt na izložbenu aktivnost. No, muzeji vrlo rano počinju izdavati svoje periodike, zbornike ili glasnike koji dijelom nadomeštaju neostvarene kataloge, ali progovaraju i o stručnom te znanstvenom radu muzejskih djelatnika koji nužno prati valjani muzejski posao.

Muzeje, dakako, treba promatrati i kao stručno-znanstvene ustanove čije publikacije sve više, uz djelatnike matične ustanove, okupljaju i ostale stručnjake koji progovaraju o lokanoj kulturnoj povijesti. *Zbornik Muzeja Đakovštine*, zaživjevši 1978. godine, uz *Osječki zbornik*, *Valpovački zbornik*, *Zbornik Muzeja u Belišću* ili pak *Našički zbornik*, započinje tradiciju slavonskoga povijesnoga pisma i drugačijeg promišljanja muzejske djelatnosti.

Važno je u spomenuti i bogatu izdavački djelatnost Krešimira Pavića u katalozima muzejskih izložbi, ali i monografijama đakovačke povijesti. Devedesete godine prošloga stoljeća, kako autor navodi, obilježile su važnije promjene u društvu, ali i u ustanovi. I jedne i druge bitno su se reflektirale, između ostalog, i na planu izdavaštva u Muzeju Đakovštine.

Dolaskom današnjega ravnatelja u Muzej nastavlja se tradicija dotadašnjega izdavaštva, posebno *Zbornikom Muzeja Đakovštine*, ali se naglasak stavlja i na ostala muzejska izdanja.

No, krajem devedesetih godina i u ostalim muzejima razvija se svijest o potrebi izdavanja valjanih muzejskih kataloga, koji nastavljaju tijek izložbe i nakon njezina službenog zatvaranja.

Katalog postaje važan i nužan pratitelj muzejskih događanja, a muzejsko izdavaštvo zauzima svoje mjesto u redovitoj muzejskoj djelatnosti.

Tragovi bogatoga izložbenog, stručnog rada, mozaikom publikacija stvaraju stvarnu sliku rada Muzeja Đakovštine, a ta slika iznimno je raznolika, iznimno je dragocjena za grad Đakovo, za Đakovštinu i za Slavoniju.

Redovito izlaženje *Zbornika Muzeja Đakovštine*, domaće izložbe u kojima se aktualiziraju brojne kulturno-povijesne zbirke, gostujuće izložbe koje Đakovu i Đakovčanima nude uvid u riznice ostalih gradova i sredina, monografije, svojevrstan nastavak nakladničkoga niza (*Đakovo i njegova oklica, Đakovačke ulice, Naše teme, Đakovačke razglednice...*) do kataloga stalnoga postava arheologije i etnologije.

Nestaju granice velikih i malih muzeja u kojima oni, uvjetno nazvani malima, bogatom izložbenom i izdavačkom djelatnošću nastoje uputiti na iznimnost svojih fondova i umješnost svojih kustosa. Valja imati i utočište, uporište i suradnju u svome osnivaču, a Muzej Đakovštine to svojim dostignućima najbolje pokazuje.

Tamo gdje grad prepoznaje i potiče rad svoga muzeja, on ostvaruje važne rezultate.

Takav je rezultat i publikacija *Izdanja Muzeja Đakovštine 1959. – 2018.*, iznimna i hvale-vrijedna kulturno-povijesna priča nastala na temelju bibliografskoga istraživanja đakovačkoga muzeja.

Publikaciju je izdao Muzej Đakovštine, a autor Borislav Bijelić dizajnirao je naslovnicu. Lektura i korektura povjerena je Hrvoju Miletiću, a računalna obrada i tisak tvrtki Hardy, Đakovo.

Recenzenti Marina Vinaj i Branko Ostemajer, uz autora, predstavili su *Izdanja Muzeja Đakovštine 1959. – 2018.* na svečanoj promociji u Muzeju Đakovštine.

Svaka publikacija, određena odabranim elementima opisa, kontekstualizira vrijeme nastanka, dajući svakom naslovu prostor povijesne zbilje, uz stručni komentar samoga autora.

Stoga je ova publikacija mnogo više od popisa muzejskih izdanja tijekom šest desetljeća njegove povijesti. To je slika je stručnoga djelovanja malog/velikog muzeja i čuvara njegovih zbirki, istinskih zaljubljenika u svoju struku, u vremena koja im nisu sklona.

VI. PERSONALIJE I NAGRADE

PERSONALIJE

Ivana Domanović,
Gradski muzej Požega

MIRJANA ŠPERANDA, KUSTOSICA POVIJESNOG ODJELA GRADSKOG MUZEJA POŽEGA

Povodom tiskanja novog broja „Glasnika slavonskih muzeja“ koji obraduje razdoblje od 2011. do 2017. godine, odlučila sam napisati kratak članak o radu i djelovanju povjesničarke Mirjane Šperande.

Ovim člankom dat će se kratak pregled o njezinu radu i izložbama, temama kojima se bavila i izazovima s kojima se susretala tijekom više od tri desetljeća rada u požeškom muzeju.

Mirjana Šperanda, povjesničarka

Mirjana Šperanda rođena je 1. kolovoza 1949. godine u Požegi gdje je završila osnovnu školu i gimnaziju, nakon čega je upisala povijest i povijest umjetnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Nakon završetka fakulteta nekoliko je godina radila kao profesorica povijesti u srednjoj školi, a 1981. godine zaposlila se na novoosnovanom mjestu kustosa u Povijesnom odjelu tadašnjeg Muzeja Požeške kotline gdje je radila 34 godine, sve do umirovljenja početkom 2015. godine.

Prvih godina rada u Muzeju Mirjana je skupljala materijale i muzejsku građu te radila na novom postavu radničkog pokreta otvorenom 1987. godine te postavu NOB-a koji je dovršen 1988. godine. Osim toga, Mirjana je bila autorica i pet depandansa muzeja u okolini Požege na temu antifašističke borbe (Zvečev, Kamenska, Velika, Čaglin i Duboka). Tih je godina u Požegi osnovan

Centar za kulturu i obrazovanje koji se sastojao od muzeja, knjižnice, kazališta i Narodnog sveučilišta. Muzej je tako postao Radna jedinica za muzejsko-galerijsku djelatnost čija je voditeljica bila Mirjana Šperanda sve do 1991. godine kada dolazi do rasformiranja centra.

Osamdesete su godine 20. stoljeća bile značajne jer tada dolazi do zapošljavanja nekoliko stručnjaka u Muzeju koji se dotad veći dio svoje povijesti oslanjao na rad volontera, osim arheologinje Dubravke Sokač-Štimac koja je zaposlena još 1968. godine kao prvi stručni djelatnik u povijesti požeškog muzeja.

Osim zapošljavanja stručnjaka, dolazi do izraženijeg povezivanja muzeja s publikom izložbama i različitim manifestacijama. Godine 1982., Muzej je prvi put obilježio Međunarodni dan muzeja, a 1986. godine dolazi i do širenja muzeja u primjerljivo susjedne zgrade u Ulici Matice hrvatske. Do tada je već uređen lapidarij, a otvorio se i Galerijski odjel.

Mirjana Šperanda (prva s lijeva) na otvorenju izložbe Jači od smrti 1985. godine

Kao najizazovnije razdoblje u karijeri Mirjana ističe djelovanje Muzeja početkom devedesetih godina za vrijeme Domovinskog rata. Muzej je tada nastavio djelovati dok su inventarne knjige, najvrjednija muzejska građa i dokumentacija evakuirane na sigurnija područja na sjeveru zemlje.

Iako se radi o vremenima rata, straha i opće nesigurnosti, požeški je muzej nastavio svoju izložbenu djelatnost. Skinuti su postavi NOB-a i radničkog pokreta te su postavljene mnogo brojne izložbe. Bez obzira na ratno stanje, radi se o jednom od najplodnijih perioda što se tiče izložbene djelatnosti Muzeja.

Tijekom Domovinskog rata Mirjana je prikupljala raznu muzejsku gradu o tadašnjim događajima i političkim prilikama, a na tu je temu organizirala i nekoliko izložbi.

Muzej Požeške kotline 1994., povodom 70. obljetnice osnivanja mijenja ime u Gradski muzej Požega kako se zove i danas. I u razdoblju nakon rata Muzej se nalazio pred preprekama. Potres koji je 1995. godine zahvatio Požegu teško je oštetio Muzej, posebice sivu baroknu zgradu iz 18. stoljeća. Sanacija muzejskih zgrada obavljena je u narednih pet godina, a dvije su zime djelatnici Gradskog muzeja Požega radili bez grijanja.

U tim uvjetima nije bilo lako raditi, ali Muzej je nastavio obavljati svoje djelatnosti. Jedan od pozitivnih događaja tih godina proširenje je Muzeja na prizemlje susjedne zgrade na trgu i na ostatak prostora na katu zgrade u Ulici Matice hrvatske. Tako su popravljeni radni uvjeti te nastavljen rad Povijesnog odjela.

Izložba o 770 godina grada Požege 1997. godine

Povijesni odjel drugi je po veličini u Gradskom muzeju Požega (nakon Arheološkog odjela), no on je i najraznovrsniji.

Muzejska građa i dokumentacija Povijesnog odjela vezani su za povijest Požege i Požeške županije od 13. stoljeća do danas, a najviše se prikupljala terenskim radom i donacijama,

manje otkupima. Najviše je predmeta prikupljeno donacijama požeških obitelji, udruga (Dobrovoljno vatrogasno društvo, Trenkovi panduri, Planinarsko društvo itd.) ili ustanova (Poljoprivredna škola u Požegi itd.). Do sada je restauriran dio Zbirke zastava i odora, negativi Julija Kempfa, vrijedni predmeti iz Dokumentarne i Cehovske zbirke, stare novine poput „Glasnika županije požeške“ (1891. – 1919.) itd.

Čišćenje grade u muzejskom dvorištu

Muzealci na terenu 2014. godine

Tijekom radnog vijeka u Muzeju Mirjana je postavila oko četrdeset autorskih izložbi, a zajedničkih kompleksnih oko sto.

Neke od najznačajnijih izložbi su: *120 godina vatrogastva u Požeško-slavonskoj županiji* (1994.), *Miroslav Kraljević, veliki župan i kulturni djelatnik* (1997.), *Stare obitelji Požege i okolice* (2001.), *Zastave Povijesne zbirke Gradskog muzeja Požega* (2003.) itd.

Ističe se i velika izložba *Miroslav Kraljević 1885. – 1913.* (2013.) Moderne galerije u suradnji s Gradskim muzejom Požega, Muzejom suvremene

umjetnosti, Muzejom za umjetnost i obrt te galerijama i muzejima u Rijeci, Splitu, Osijeku, Varaždinu i Dubrovniku. Za katalog izložbe Mirjana je napisala tekst, a izložbu nadopunila osobnim predmetima i dokumentima iz plemićke obitelji Kraljević.

Posebno poglavlje u Mirjaninu radu tiče se Spomen-sobe Domovinskog rata na kojoj je radila zajedno sa sudionicima rata, udrugama i uz veliku potporu Grada Požege i koja je svečano otvorena 2006. godine, a detaljno objašnjava razdoblje rata na području Požege i okolice, uz mnogobrojne snimke i fotografije te svjedočanstva sudionika rata.

Godine 2008. Mirjana je od Hrvatskog mujejskog vijeća dobila status mujejske savjetnice. Također, pet je godina bila ravnateljica Muzeja, od 2009. do 2013. godine. Mirjana Šperanda posljednju je izložbu postavila u svibnju 2014. godine povodom Međunarodnog dana muzeja te povodom 90. obljetnice osnivanja Gradskog muzeja Požege, 150. obljetnice rođenja i 80. godišnjice smrti osnivača muzeja Julija Kempfa čije se obitelji i donacije i ticala ta izložba.

Muzealci s članovima obitelji osnivača muzeja Julija Kempfa, svibanj 2014. godine

Tijekom svoga rada Mirjana je sudjelovala u izradi nekoliko stalnih postava te u izradi idejne koncepcije novog stalnog postava Muzeja. Surađivala je sa školama, radnim organizacijama, požeškim udrugama, Požeškom biskupijom, poznatim požeškim obiteljima i pojedincima, raznim muzejima (Muzej revolucije, Hrvatski školski muzej, Klovićevi dvori, Hrvatski povjesni muzej, Moderna galerija, Hrvatski državni arhiv itd.).

Također, pisala je za razne časopise i glasnike („Vjesnik Gradskog muzeja Požege”, „Glasnik slavonskih muzeja”, „Požeški pučki kalendar”, „Informatica museologica” i „Muzeologija”), a sudjelovala je i kao suradnik na izdavanju raznih knjiga i publikacija, primjerice „Franjo pl. Ciraki Bilješke/Zapisci” iz 2004. godine te „Grad koji šarmira” iz 2011. godine.

Članica je MUIH-a, Hrvatskog grboslovnog i zastavoslovnog društva, Zavičajnog društva „Vila Velebita”, Povjesnog društva Požege i Požeškog tamburaškog orkestra.

Na koncertu u muzeju povodom Noći muzeja 2015. godine

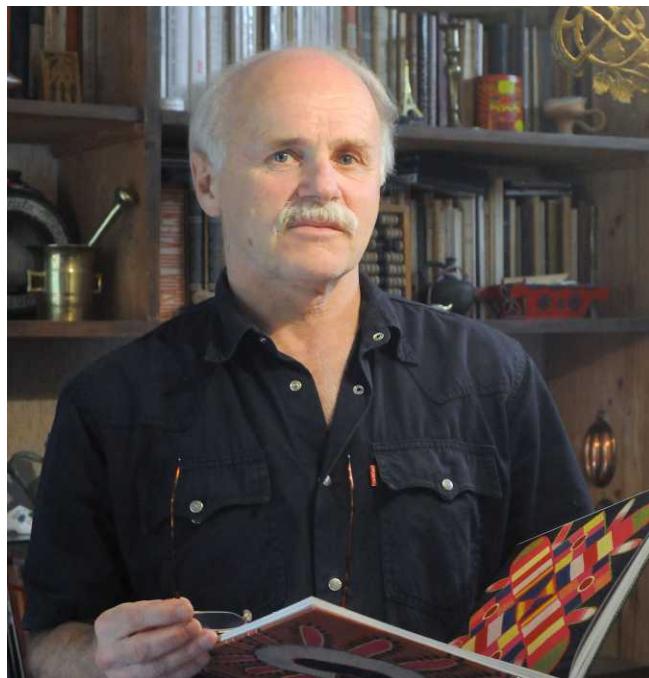
U mirovinu je otišla početkom 2015. godine. To je ne sprječava da se i dalje bavi požeškom poviješću, piše i objavljuje razne članke, surađuje na raznim projektima, a i uvjek je dostupna za konzultacije mlađim kolegama iz Muzeja. Bila je i ostaje aktivni sudionik rada i djelovanja muzeja.

Mirjana Šperanda s djelatnicima Gradskog muzeja Požege početkom 2015. godine

Dunja Vanić,
Muzej Brodskog Posavlja

ZVONIMIR TOLDI, ETNOLOG, MUZEJSKI SAVJETNIK MUZEJA BRODSKOG POSAVLJA

Zvonimir Toldi, etnolog

Zvonimir Toldi rođen je 1944. godine u Vinkovcima gdje mu je otac imao trgovinu. Odrastao je u Babinoj Gredi gdje je završio prva četiri razreda osnovne škole, a potom preselio u Slavonski Brod gdje je 1964. završio gimnaziju. Studij stomatologije prekinuo je na trećoj godini i na Zagrebačkom sveučilištu upisao studij povijesti i etnologije. Budući da se 1968. godine zaposlio u Muzeju Brodskog Posavlja, studij je završio uz rad.

Odrastajući u središtu Babine Grede mladi je Zvonimir bio fasciniran narodnim nošnjama.

Sjeća se: „Bio sam ministrant, sve su babe govorile da sam k'o anđelak pred oltarom, krasno sam i pjevao. Pritom sam uživao gledajući prelijepе babogredske cure. Bilo je jedno četrdeset šokacičkih cura u redu, u pletenicama, nakićenih cvijećem, u zlatarama, u šlinganom... To je bila predvina slika koja mi se urezala u sjećanje. Pa svadbe pred crkvom, kolo...”

Čim je došao u Muzej Brodskog Posavlja, prihvatio se posla. Uočio je da je Etnografska zbirka manjkava. Zatekao je oko 400 predmeta iz zbirke osnivača muzeja Julija Hoffmana koji su čudom

preživjeli rat, no bili su rasporeni i prilično oštećeni. Odmah je počeo tražiti sredstva i počeo sustavno i ciljano otkupljivati.

Kada je 2009. godine otišao u mirovinu, Etnografska zbirka imala je više od pet tisuća predmeta i deset tisuća fotografija, od kojih je većinu sam snimio. U zbirci je i osamdesetak tkanih krpanih ponjava, od čega polovica sa simbolima plodnosti. Radi se prepoznatljivoj i autentičnoj pojavi u hrvatskom narodnom stvaralaštvu koja se podjednako ističe drevnom magijskom simbolikom i likovnošću.

Zbirka koju je Zvonimir Toldi prikupio u brodskom Posavlju čuva gotovo posljednje primjerke krpanih ponjava te je jedinstvena i najveća u svijetu zbirka krpanih ponjava s takvim simbolima. Zbirka je 2012. godine upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske na listu Zaštićenih kulturnih dobara.

Terenski rad

Da bi sve to prikupio, Zvonimir Toldi je gotovo neprestano bio na terenu. Gotovo svakog vikenda odlazio je u sela slavonskobrodske općine. Išao je vlakom, nerijetko biciklom. U početku to nije bilo jednostavno.

Pojam etnologa ljudima je bio nepoznat, nisu poznавали niti mladog Zvonimira Toldija i trebalo je pridobiti njihovo povjerenje.

Kaže: „U to su vrijeme selima svakakvi hodali. I popisivači i perjari i svakakvi. Tako su u početku ljudi mislili da sam i ja neki takav, a kako sam nosio fotoaparat, mislili su da sam nekakav majstor i onda su mi se obraćali s *majstore*.“

Nasreću, vrlo brzo su shvatili kakvim im poslom dolazi i rado su ga prihvatali, pogotovo starije žene, od kojih je puno čuo i zapisao.

Zvonimira Toldija danas većinom zovu *profesor ili, jednostavno, Braco*.

O njemu se čak i pjeva:

*Mi pjevamo, a Toldi sve piše,
neka piše, mi ćemo još više.
Mili Bože, al' će biti smija,
evo nama našega Toldija.
Pjesme, svirke, naše običaje,
nošnje, šale, Toldi sve poznaje.
Kad taraban zaigraju svati
i Braco se u kolo uvati.*

Izložbe

Tijekom radnoga vijeka, Zvonimi Toldi priredio je dvadesetak većih izložbi i mnogo manjih.

U kronološkom pregledu tridesetak izložbi, od kojih je petnaest uvršteno u program Smotre folklora Brodsko kolo, većina je ostvarena u okviru Muzeja Brodskog Posavlja. Posebno je zanimljiv izbor tema, u tome je nerijetko bio pionir, tematski, ali i načinom prezentiranja građe, koristeći suvremene metode prezentacije. Svaka je izložba popraćena odgovarajućim katalogom u kojem je autor temu obradio stručno i znanstveno, ali istodobno i pristupačno širokom krugu čitatelja.

Popis najznačajnijih izložbi:

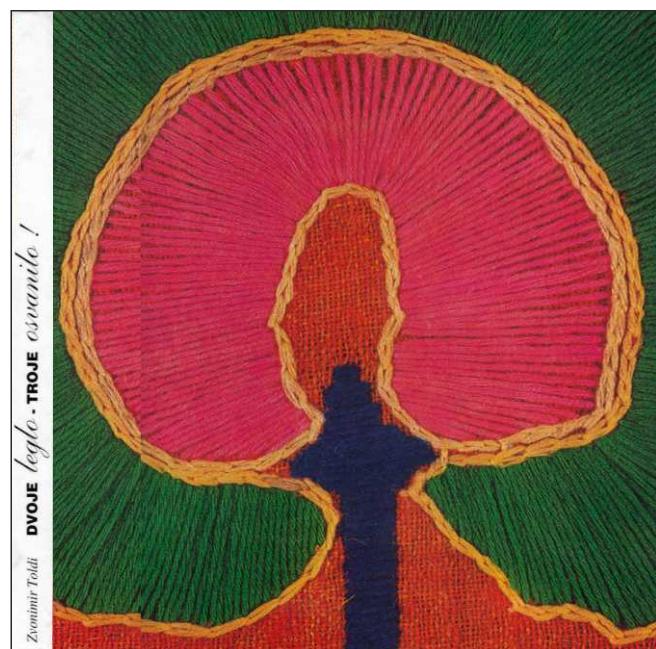
Narodna obuća (1972.)
Djevojačka kitnja (1975.)
Muške narodne nošnje brodskog Posavlja (1978.)
Varoš Đure Đakovića (1979.)
Dijete i njegov svijet (1979.)
Svilogoštvo (1980.)
Narodno posuđe (1981.)
Ukrašavanje ogledalcima (1982.)
20 godina Smotre foklora (1983.)
Malo narodno pokućstvo (1984.)
Svatovski peškiri danas (1985.)
Zlatom krpani poluci (1986.)
Narodne nošnje šivane po uzoru na građanske odjeće druge polovice prošlog stoljeća (1987.)
Samoučki stolci (1988.)
Bili jastuk šlingovan (1989.)
Motivi (1990.)
Tkalje Podcrkavačke župe (1997.)
Dvoje leglo – troje osvanilo (1999.)
Od Cvjetnice do Uskrsa (2000.)
Velike sprave i oruđa (2001.)
Jedimo, pijmo i veseli budimo! (2002.)
Veselimo se Uskrsu (2003.)
Sve gizdavo, lipo i bogato (2004.)

Brodsko kolo – četrdeset godina (2004.)
Sunčana čipka: Motivi (2005.)
Mi smo djeca vesela (2006.)
Kćeri Maro, sanduk ti je pun (2008.)
Samo staj, pa gledaj (2009.)

Zanimljivo je da je njegova prva izložba bila *Narodna obuća*. A zašto baš obuća?

Jednostavno, kaže profesor Toldi, od 400 komada etnografskih predmeta koje je zatekao u zbirci, jedva da se mogla sastaviti nošnja, ali nije bilo ni jednog komada obuće. Kad ih je počeo prikljati, otkrio je da se radi o bogatstvu koje treba predstaviti.

Svoj ogromni stručni angažman zaokružio je velikim izdavačkim i izložbenim projektom *Krpane ponjave* koji je predstavio monografijom *Dvoje leglo – troje osvanilo* (1999.) kao i istoimenu izložbu koja je, nakon postavljanja u Klovićevim dvorima, gostovala i u Santiagu u Čileu (2007.), Benos Airesu u Argentini (2007.), te Perthu u Australiji (2008.).

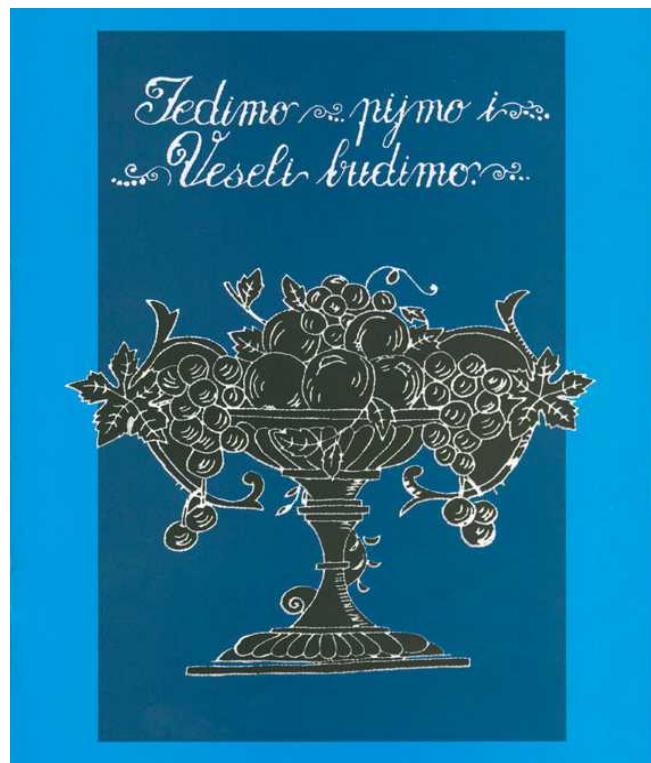

Naslovica monografije *Dvoje leglo – troje osvanilo!*

Zahvaljujući predanom radu Zvonimira Toldija Zbirka ponjava zastupljena je i predstavljena velikim nacionalnim projektima kao što su izložbe *Hrvatska tradicijska kultura* (Umjetnički paviljon u Zagrebu i Povijesni muzej u Budimpešti 2000. godine), te u Nacionalnom muzeju dekorativne umjetnosti u Buenos Airesu (Argentina, 2007.) i Kulturnom centru Moneda (Centro Cultural la

Moneda, Santiago, Čile, 2007. god.), kao i u sklopu izložbe *Slavonija, Baranja, Srijem – vrela europske civilizacije* (Galerija Klovićevi dvori, Zagreb, 2009. god.).

Izložbom *Jedimo, pijmo i veseli budimo!* predstavio je još jednu zanimljivu zbirku koju je tijekom godina prikupio i iz zaborava izvukao vezene kuhijske zidnjake, kuharice. Izložba je potaknula i ostale na prikupljanje vezenog tekstila tog tipa (zidnjaci koji su se vješali iznad štednjaka, vrećice za šibice, češljevi, pokrivala za stolice...), a bila je i polazište za dokumentarnu televizijsku emisiju *Vezeni zidnjaci te*, prema scenariju Zvonimira Toldija, dokumentarni igrani film *Kuvarice, kuvaj ručak fino.*

Naslovica kataloga izložbe *Jedimo, pijmo i veseli budimo!*

Izložbom *Sunčana čipka: Motivi skrenuo* je pozornost na čipkarsku tradiciju u selima istočnog brodskog Posavlja. Motivi su danas zahvaljujući stručnom radu Zvonimira Toldija zaštićeno kulturno dobro Republike Hrvatske kojim se naročito ponose Sikirevčani, a njeguju i prezentiraju u Udruzi „Sikirevački motivi” te su prepoznatljivi na karti hrvatskoga čipkarstva.

Zanimljivo je da u široj javnosti nije toliko zaštićena još jedna njegova senzacionalna izložba, *Samo staj, pa gledaj!*, u kojoj otkriva secesiju i art

deco u tradicijskoj kulturi Brodskog Posavlja, a koja se snažno ogleda u nošnji, arhitekturi, pokućstvu i narodnome tekstilnom, metalnom i drvo-djelskom rukotvorstvu.

SAMO STAJ, PA GLEDAJ!
SECESIJA I ART DECO U TRADICIJSKOJ KULTURI
BRODSKOG POSAVLJA

Naslovica kataloga izložbe *Samo staj, pa gledaj!*

Objavljena baština

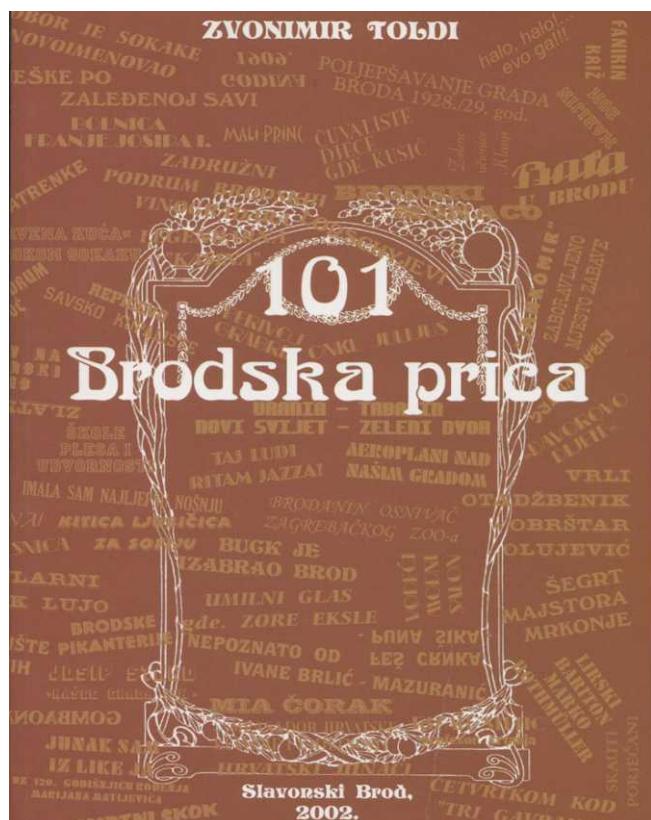
Zvonimir Toldi napisao je petnaest knjiga. Iz područja etnologije to su: *Razigrani doro* (1983.), *Stihom od Berave do Orljave* (1985.), *Nek se spominja i pamti I.* (1987.), *Nek se spominja i pamti II.* (1994.), *Narodna nošnja Đakovštine – Gorjani* (1996.), *Narodna nošnja Donje Bebrine* (1977.), *Dvoje leglo – troje osvanilo* (1999.), *Duni vjetre ladovane* (2002.) te *Sve je cure Mile vezetiro* (2013.), a iz područja povijesti: *Slavonski Brod / Brod na Savi – dva zlatna doba* (1991.), *101 brodska priča* (2002.), *Brodska kolo: 40 godina promicanja folklorne baštine* (2004.), *101 brodska priča – knjiga druga* (2012.), *101 brodska priča – knjiga treća* (2014.), te *101 brodska priča – knjiga četvrta* (2018.).

Napisao je mnogo članaka u stručnim i popularnim časopisima (*Vijesti Muzeja Brodskog Posavlja*, *Revija Đakovačkih vezova*; *Godišnjak*

Ogranka Matice hrvatske u Slavonskom Brodu, *Slavonski narodni kalendar...*).

Posebno je vrijedna njegova serija članaka *Nek se spominja i pamti* u tadašnjem slavonsko-brodskom tjedniku *Brodska list*, sedamdesetih, osamdesetih i početkom devedesetih godina prošloga stoljeća. Iz toga su nastale dvije knjige *Nek se spominja i pamti*. Naizgled jednostavne priče, reportažnoga tipa, zapravo su ispunjene etnografskim podatcima koje je prikupio na terenu. Živi, duhoviti zapisi privukli su velik broj čitatelja, a time i njihovu pozornost na značaj baštine i tradicije, vrijednost starih predmeta, očuvanje običaja.

Mnoga su se folklorna društva poslužila tim pričama u rekonstrukciji nošnji i običaja, a profesori na studiju etnologije, folkloristi i dijalektolozi njima se služe i preporučaju ih kao obaveznu literaturu svojim studentima. Iz te serije članaka proizašle su dvije knjige istoga naslova *Nek se spominja i pamti*.

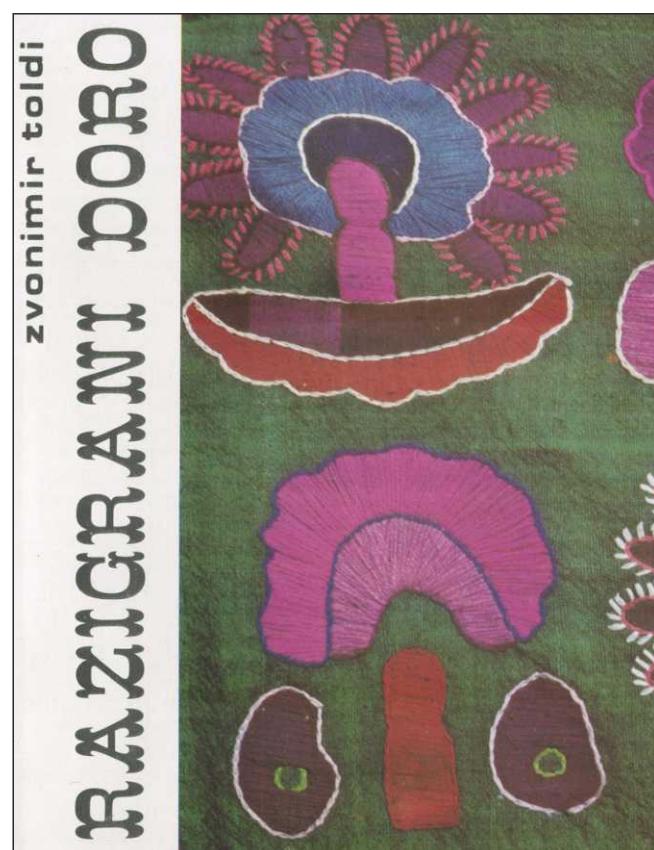

Naslovica knjige *101 brodska priča*

U etnologiji je posebno dubok trag ostavio knjigom pjesmica, bećaraca, natpjevavanja *Sve je cure Mile vezetiro* i zbirkom rugalica u kojima se spominje svih stotinu sela brodskoga Posavlja

Duni vjetre ladovane, posebnoj i po tome što je imala više od trideset promocija. Na temelju te knjige snimljen je i dokumentarni televizijski film *Lud bi bilo ko bi zamjerijo*.

No, ono što je posebno obilježilo njegovu karijeru svakako je njegova prva knjiga. Prvi je u hrvatskoj etnologiji usudio zaći u područje pučke erotike. Kada je 1983. objavio zbirku *Razigrani doro*, punu bećaraca i poskočica ertske tematike, izazvao je pravu senzaciju koja još uvijek traje. Hrvatskoj je javnosti otkrio potpuno novu dimenziju folklornoga stvaralaštva bez koje opis naše kulture ne bi bio potpun.

Naslovica knjige *Razigrani doro*

Monografija *Slavonski Brod / Brod na Savi – dva zlatna doba* prva je fotomonografija Slavonskog Broda i prva monografija u kojoj je istaknuta građanska povijest.

Tijekom dugogodišnje suradnje u županijskom tjedniku „Posavska Hrvatska“ do sada je objavio oko petsto priča iz prošlosti Slavonskog Broda pod naslovom *101 brodska priča*, većina priča prvi je puta javno ispričana. Iz tog su niza proizašle do sada četiri knjige (2002., 2012., 2014. i 2018.), sve pod nazivom *101 brodska priča*.

Kao stručnjak, posebno u području etnografije, sudjelovao je u brojnim radijskim i televizijskim emisijama. Autor je scenarija za televizijske emisije: *Revija nošnji brodskog Posavlja, Dvoje leglo – troje osvanilo, Bijeli vezovi na korizmenom ruhu, Vezeni zidnjaci, Kuvarice, kuvaj ručak fino, Ususret 40. Brodskom kolu, Lud bi bijo ko bi zamjerio!* (dokumentarno-igrani), *Došo Božić da se veselimo*, a surađivao je i na scenariju i bio konzultant televizijskih emisija *Žetva u Donjim Andrijevcima; Poklade u Donjoj Bebrini; O Miolju, kad se svinje kolju; Ižimača u Beravcima; Sveti Bartol u Kupini; Opa, cupa, čupana; Brat tame, sin mraka; Faljen Isus, moja stara bako; Mi smo djeca vesela te televizijskih dokumentarnih serija Pučka intima i Narodna medicina.*

Oživljena baština

Zvonimir Toldi kao etnograf nije se zadržao samo na prikupljanju, dokumentiranju i zapisivanju. Ogromna je njegova uloga u životu njegovani tradicijske kulture kroz folklorne priredbe i smotre. Otkako se 1973. uključio u slavon-skobrodsку Smotru folklora Brodsko kolo, ona je vrlo strogo postavljena kao smotra izvornoga folklora. Zanimljivo je da je jedno vrijeme bila i tematska te da je često sadržavala prikaze raznih običaja. U sklopu smotre godinama je priređivao ili organizirao etnografske izložbe. S vremenom, a zahvaljujući upravo njegovim idejama, Brodsko kolo proširilo se u sustav specijaliziranih smotri, na koje se ugledaju i ostale sredine.

Brodsko kolo sastoji se od programa: povorka kroz grad (do 2003.), misa i blagoslov sudionika te kolo pred crkvom (od 1998.); Dječja smotra folklora „Igra kolo maleno“ (od 1987.), Vašar kolača (od 1993. do 2002.); Bijelo biserje Slavonije (konjogojski program od 1993.); Revija narodnih nošnji (od 1995. županijska, od 1997. Revija hrvatskih narodnih nošnji i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji); Smotra folklornih pjevačkih skupina Brodsko-posavske županije „Kad zapjevam i malo zagudim“ (županijska, od 1996.); Smotra folklornih pjevačkih skupina Slavonije, Baranje i Srijema „Alaj pjevam i pjevati znadem“ (regionalna, od 1997.); Smotra koreografiranog folklora „To je zemlja Hrvatska!“ (od 1997.); Smotra crkvenoga pučkog pjevanja

(od 1998.); Hrvatska smotra svirača na tamburi samici „Oj samice drvo javorovo, ko te sviro nikad ne bolovo!“ (od 1999.); Smotra pučkih igrokaza (od 2004.).

Uz to što i dalje surađuje na programima Brodskog kola, čest je gost i ostalih folklornih programa te sudjeluje u kreaciji novih.

Godinama je bio član je prosudbene komisije za izbor najljepše djevojke i snaše u narodnoj nošnji na Đakovačkim vezovima, na priredbi *Mladost i ljepota Slavonije* u Starim Mikanovcima, i dakako, na Brodskom kolu, ali i brojnim lokalnim smotrama.

Kao kustos Muzeja Brodskog Posavlja inicirao je otkup posljednje funkcionalne ižimače (naprave za ižimanje jabučnoga soka), izgradnju etnoparka u Beravcima i pokretanje folklorne smotre Ižimača s prikazom tradicionalnog rada ižimače koja traje od 1978. godine.

Sudjelovao je u projektu Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Uprave za zaštitu kulturne baštine, koji je rezultirao upisom *Umijeća izrade sunčane čipke – motiva iz Sikirevaca i Zadušnjaka – dječjih poklada u Donjoj Bebrini* na Listu zaštićenih nematerijalnih kulturnih dobara u Republici Hrvatskoj.

Autor je muzeološke koncepcije i stalnog postava realiziranog u sklopu Spomen-parka Đure Đakovića u Brodskom Varošu, kojemu nakon dugo-godišnje devastacije predstoji obnova, a zajedno s kolegama iz Muzeja Brodskog Posavlja sudjelovao je u izradi muzeološke koncepcije stalnog postava Muzeja.

Priznanja i nagrade

Rad Zvonimira Toldija prepoznale su struka i javnost te je tijekom svoga radnog vijeka dobio brojne nagrade i priznanja.

Dobitnik je Herderove nagrade (1970.), Medalje Slavonskog Broda (1983.), Nagrade oslobođenja Broda (1990.), Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića (1996.), Reda hrvatskog pletera (1996.), Štita Berislavića (2000.), Zlatnog grba Brodsko-posavske županije (2009.), nagrade „Milovan Gavazzi“ za životno djelo (2009.), a s obzirom na značajan doprinos muzejskoj struci,

uvršten je i u Personalni arhiv zaslužnih muzeala Muzejskoga dokumentacijskog centra. Iako je u mirovini, i dalje vrijedno radi na programima Brodskog kola i istraživanju povijesti Sla-

vonskog Broda kroz seriju *101 brodska priča*, a u novije vrijeme piše i kratke duhovite dijalektalne monologe iz života slavonskog stanovništva.

Nagrada „Milovan Gavazzi” za životno djelo, Zvonimiru Toldiju za iznimna postignuća na području etnološke muzeologije te doprinos ugledu etnološke i kulturno-antrupološke struke, 2009. godine

Ružica Marić,
Gradski muzej Vukovar

ZDRAVKO DVOJKOVIĆ, MUZEJSKI SAVJETNIK, PROFESOR POVIJESTI UMJETNOSTI I KUSTOS ZBIRKE BAUER U GRADSKOM MUZEJU VUKOVAR

Povjesničar umjetnosti, galerist, likovni kritičar, esejist, slikar, pjesnik i profesor Zdravko Dvojković rođen je 5. rujna 1948. u Bogdanovcima pokraj Vukovara, preminuo 5. kolovoza 2019. godine u 71. godini života.

Osnovnu školu završio je u Vukovaru, Školu primijenjenih umjetnosti (kiparski odjel i industrijski dizajn) diplomirao u klasi akademskog kipara Ante Despota u Zagrebu 1968. godine. Na Filozofskom fakultetu u Beogradu diplomirao je 1973. godine povijest umjetnosti (nastavnički smjer) s temom *Hrvatski slikari Minhenskog likovnog kruga iz Zbirke Bauer i Galerije umjetnina u Vukovaru*.

U Gradskom muzeju Vukovar zaposlio se 1973. godine kao voditelj Zbirke Bauer i Galerije umjetnina, na toj dužnosti ostaje sve do 1. svibnja 1986. godine. Od tada nastavlja raditi u Gradskom muzeju Vukovar kao kustos Likovne zbirke i Zbirke umjetničkog obrta te kao preparator i muzejski pedagog.

Među kolegama u Gradskom muzeju Vukovar, 1987. godine

Iste 1986. godine na mjesto voditelja Zbirke Bauer zapošljava se njegov kolega povjesničar umjetnosti, Vukovarac Stjepan Petrović, kojega na toj dužnosti zatječe turbulentna vremena agresije na Hrvatsku u kojima spašava umjetnične Zbirke Bauer.

Za vrijeme okupacije grada, 18. studenoga 1991. godine, odveden je iz vukovarske bolnice i od tada mu se gubi svaki trag. Identificiran je 27. travnja 2001. godine među ubijenima na Ovčari i sahranjen kao hrvatski branitelj na Memorialnom groblju žrtava iz Domovinskog rata u Vukovaru.

Zdravko Dvojković osnivač je i prvi tajnik Likovne grupe „Vukovar“ koja je djelovala u Zbirci Bauer i Galeriji umjetnina Vukovar u baroknom zdanju diližansne pošte od 1975. do 1985. godine. Kao slikar, sudionik je Likovne kolonije Ilok (1978.), Likovne kolonije Borovo (1985.), Likovne kolonije Suhopolje (1995.) i Likovne kolonije Virovitica (1994. i 2000. godine).

U progonstvu od 1991. do 1992. godine radi u Hrvatskom restauratorskom zavodu u Zagrebu kao kipar restaurator. U Muzeju Međimurja u Čakovcu 1992. godine zaposlen je kao kustos Zbirke slika Ladislava Kralja Međimurca i Zbirke skulptura kipara Luje Bezeredića, piše o međimurskim slikarima i piše predgovor za retrospektivnu izložbu akademske slikarice Priske Kulčar iz Čakovca.

Od 1993. do 1997. godine radi u dvjema osnovnim školama kao nastavnik likovne kulture, u Osnovnoj školi Gradina u Gradini (pokraj Virovitice) gdje živi s obitelji kao prognanik i u osnovnoj školi u Špišić Bukovici. Istodobno radi na likovnim postavima izložbi i piše predgovore u katalozima za Gradski muzej Virovitica kao vanjski suradnik (izložba *Virovitički likovni krug*, 1993. i dr.). Piše u *Virovitičkom Listu* i *Zborniku – monografiji* na temu: *100 godina slikarstva u Virovitici*.

Početkom 1997. godine vraća se u Gradski muzej Vukovar koji djeluje u progonstvu u Muzeju Mimara u Zagrebu.

Gradska lokalna uprava Vukovara u ljeto 1997.

godine prelazi iz Zagreba u Vukovar, u njoj se zapošjava i radi od srpnja 1997. do 1999. godine kao voditelj Odsjeka za kulturu u Upravnom odjelu za društvene djelatnosti Poglavarstva Grada Vukovara.

Prepoznatljiva je njegova uloga u procesu mirne reintegracije kao člana Vukovarsko-srijemske županijske Stručne skupine za prosvjetu i kulturu u pregovorima i provedbi mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja u upravno-pravni poredak Republike Hrvatske i odlazaka (putem dužnosnika UNTAES-a), na okupirano područje Republike Hrvatske u Beli Manastir, Erdut, Vukovar, Zmajevac i ostala mjesta tijekom 1996. godine.

U društvu s dr. Antunom Bauerom i suprugom Antonijom Bauer 23. 6. 1998. u Gradskom muzeju Vukovar

Ministarstva kulture Republike Hrvatske imenovalo ga je članom Stručne skupine za povrat umjetničkog blaga Zbirke Bauer i ostalih predmeta Gradskog muzeja Vukovar iz Novog Sada, Beograda i Dalja, koji su vraćeni u Vukovar 12. prosinca 2001. godine.

Od 2000. godine ponovno radi u Gradskom muzeju Vukovar kao muzejski savjetnik i kustos Zbirke Bauer i Galerije umjetnina Vukovar, sve do 31. prosinca 2015. godine kada odlazi u mirovinu.

Zbog predanog 40-godišnjeg rada u Gradskom muzeju Vukovar i Zbirci Bauer te Galeriji umjetnina gdje ostavlja prepoznatljiv i neizbrisiv trag na

prikupljanju, stručnoj obradi, prezentaciji te popularizaciji likovne i umjetničke baštine Vukovara, gdje je i svojim osobnim svjedočenjem o kulturnom identitetu Vukovara te tekstovima u više od dvjesto knjiga, monografija, likovnih kritika, eseja i stručnih osvrta vezanima za najvažnija imena hrvatskoga likovnog stvaralaštva, kao i lokalnih slikara, djelovao na uspostavljanju prepoznatljivosti likovne baštine Vukovara kojima je ugradio Vukovar u kulturnu baštinu Hrvatske, kao što je likovni trenutak Hrvatske ugradio u trajni kulturni život Vukovara.

Zahvaljujući svojem permanentnom obrazovanju, prolazeći put od kustosa Zbirke Bauer i Galerije umjetnina do mujejskog savjetnika u ulozi profesora povijesti umjetnosti, kipara restauratora baštine, mujejskog pedagoga, učitelja likovne kulture, urednika školskih listova, scenografa dječjih kazališta, djelujući kao muzealac, likovni kritičar, gradski kroničar, esejist, slikar i pjesnik pridonio je ne samo afirmaciji likovne baštine Vukovara nego je i velikim dijelom svojih aktivnosti odgajao mlade kadrove čiju je budućnost svojim entuzijazmom i znanjem trajno vezao za čuvanje i njegovanje vrijednosti kulturne baštine Vukovara.

O njegovom profesionalnom i stručnom doprinisu radom u Gradskom muzeju Vukovar najčešće govoribibliografija koja obuhvaća više od 250 stručnih osvrta, likovnih kritika, kataloga izložbi, monografija za koje je pisao tekstove te iste i likovno dizajnirao i opremio.

Osmislio je i postavio više od petsto izložbi hrvatskih i svjetskih umjetnika u mujejskom prostoru te ostalim ustanovama i kulturnim asocijacijama u što sigurno pripadaju Javna ustanova u kulturi Hrvatski dom, Ogranak Matice hrvatske Vukovar, Gradska knjižnica Vukovar, vrtići i vukovarske osnovne škole, vukovarska gimnazija, proizvodni pogoni Borova i Vupika, sportske dvorane, trgovački izložbi, trgovci i ulice Vukovara na kojima je izložbenim aktivnostima promovirao hrvatske i lokalne umjetnike, a najmlađe sugrađane poticao na shvaćanje vrijednosti likovne kulture kao temelja za buđenje svijesti o važnosti sredine u kojoj žive.

Do sada je izlagao svoje slike na šest samostalnih izložbi u Vukovaru, Borovu, Iloku, Gradini i Virovitici te na skupnim izložbama u Iloku, Borovu, Vukovaru, Virovitici, Suhopolju, Gradini, Zagrebu i Beču. Tekstovi su mu objavljivani u *Vukovarskim novinama*, *Glasu Slavonije*, *Virovitičkom listu*, *Glasniku Slavonskih muzeja*, u časopisima za kulturu i umjetnost: *Kazivanja*, *Provincija*, *Zavičaj*, *Zbornik izabralih tema u Virovitici*, *Kontura-Art magazin*, *Istarski tjednik* i *Međimurski tjednik*. Pjesme su mu objavljene u časopisu za književnost i društvena pitanja *Tragovi*, u izdanju Hrvatskoga književnog kruga (Zagreb, 1998. godine).

U nakladi Gradskog muzeja Vukovar objavio je knjigu pjesama *Šešir moj* (2008. godine), kao i monografska izdanja vezana za likovno stvaralaštva Braneta Crlenjaka, enciklopedijski poznatog vukovarskog autora, realizirajući knjigu – katalog *Donacija Matijaš – 123 umjetnička djela Branka Crlenjaka* (2010. godine), knjigu likovnih kritika i eseja *Putovanje kroz umjetničke svjetove*, (2011. godine) i likovnu monografiju o vukovarskom kiparu i slikaru Branku Crlenjaku – *Život posvećen umjetnosti* (2013. godine).

Poseban doprinos očuvanju likovne kulture dao je vođenjem Zbirke Bauer i Galerije umjetnina koja je, zahvaljujući njegovom radu, postala umjetnički identitet i likovni simbol Vukovara promičući i ime donatora, Vukovarca dr. Antuna Bauera i vrijednost umjetnina sadržanih u Zbirci čije je značenje za hrvatsku umjetnost veliko.

Izuzetno priznanje za njegov rad je sigurno i izložba najvrjednijih djela Zbirke Bauer s bogato ilustriranim katalogom postavljenim u Galeriji Klovicévi dvori u Zagrebu 1989. godine.

Ispunjeno njegove profesionalne karijere autorski je rad sa suradnicima kustosima Gradskog muzeja, Rosankom Savić Mitrović i Zoranom Šimunović u izradi stalnog postava Zbirke Bauer koji je otvoren 14. siječnja 2017. godine. Bila je to prilika da se izlože najvrjednija djela iz te vrijedne kolekcije koja prikazuje razvoj hrvatske moderne umjetnosti od 1850. do 1950. godine, s naglaskom na hrvatsku umjetnost između dvaju svjetskih ratova.

U stalnom postavu, smještenom u posebnoj zgradi kompleksa dvorca Eltz, izložene su 244 umjetnine među kojima i djela Vlahe Bukovca, Mencija Clementa Crnčića, Nikole Mašića, Roberta Frangeša Mihanovića, Ivana Meštrovića, Vladimira Filakovca, Ivana Generalića, Vanje Radauša, Ede Murtića i ostalih.

Na otvorenju Zbirke Bauer, 14. 1. 2017.

Dobitnik je Spomen-medalje „Vukovar“ predsjednika Republike Hrvatske, dr. Franje Tuđmana, 21. svibnja 1999. godine za osobni doprinos uspješnom okončanju mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja u ustavno-pravni poredak Republike Hrvatske.

S predsjednicom Kolindom Grabar Kitarović u Zbirci Bauer, 2017.

Za svoj rad u promicanju kulturnih i baštinskih vrijednosti Vukovara, Zdravko Dvojković, muzejski savjetnik, profesor povijesti umjetnosti te kustos Zbirke Bauer i Galerije umjetnina Vukovar u Gradskom muzeju Vukovar, dobio je Nagradu za životno djelo koja mu je uručena u povodu Dana grada Vukovara (3. svibnja 2015. godine).

Maja Barić,
Muzej Grada Iloka

RUŽICA ČERNI, PROF., KUSTOSICA MUZEJA GRADA ILOKA

Nagrada za životno djelo Hrvatskoga mujejskog društva
Ružici Černi prof., kustosici Muzeja grada Iloka

Umirovljenoj kustosici Muzeja grada Iloka Ružici Černi, Hrvatsko mujejsko društvo (HMD) dodijelilo je Nagradu za životno djelo u mujejskoj struci.

Nagradu su dodjelili zbog važnog doprinosa za višegodišnji rad na mjestu povjesničarke kustosice u Muzeju grada Iloka. U obrazloženju odluke piše kako se Černi godinama kao jedina obrazovana djelatnica mujejskoga kadra tijekom svoje karijere istaknula na brojnim područjima u stručnom radu.

Ružica Černi rođena je 14. travnja 1952. godine u Iloku. Osnovnu i srednju školu (gimnaziju) završila je u Iloku.

Diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1978. godine studij povijesti i arheologije. Od 1. rujna 1978. do 7. listopada 1980. godine predaje Povijest u Srednjoškolskom centru „Tono Hrovat” u Velikoj Kladuši (Bosna i Hercegovina).

Nakon pripravničkog staža položila je ispit i dobila Uvjerenje o sposobljenosti pripravnika za samostalan odgojno – obrazovni rad.

Od 8. listopada 1980. godine do 31. kolovoza 1986. godine predaje Povijest u Srednjoškolskom centru „Đuro Pucar Stari” u Tesliću (Bosna i Hercegovina).

Od 1. rujna 1986. do 30. lipnja 1990. godine radi u Osnovnoj školi „Ivan Milutinović” u Subotici (Srbija, Vojvodina), gdje predaje Povijest.

Od 1. srpnja 1990. godine radi u Muzeju grada Iloka, na mjestu povjesničara.

U ratnom razdoblju i okupaciji od 1991. do 1997. godine radi u Muzeju grada Iloka. Godine 1998. radila je na reviziji mujejske građe, a od 1999. do 2003. godine pored ostalih poslova pomagala kolegama, iz Etnografskog muzeja, Hrvatskog povijesnog muzeja, Muzeja Mimare, Muzeja za umjetnost i obrt iz Zagreba i Galerije umjetnosti iz Osijeka, koje je MDC uključio u obradu mujejske građe i prijedloge za stalni mujejski postav Muzeja grada Iloka.

Ružica Černi radi na obradi građe u zbirkama Kulturno-povijesnog odjela te na upisu knjiga i periodike Mujejske knjižnice. Zadužena je i za građu Etnografskog odjela. Postavila je mnogo-brojne i raznolike izložbe. Izlagala je na stručnim skupovima u Šarengradu, Vukovaru, Iloku, Bratislavi (Slovačka) i Zemunu (R. Srbija).

Tijekom svoje karijere Černi je autorica više od pedeset tematskih izložbi; dokumentarnih, izložbi fotografija i plakata te više od trideset stručnih radova i članaka.

Suautorica je i suradnica brojnih objavljenih knjiga, stručnih publikacija, novinskih članaka.

Zajedno s prof. mr. sc. Mario Beusanom d. i. a. i Matom Batorovićem, Ružica Černi je radila na muzeološkoj koncepciji stalnog postava.

Autorica je uvodnih legendi za: Razvijeni srednji vijek, Osmanlijsko razdoblje; Kneževi Odescalchi; Građanstvo, gospodarski procvat, kulturni, društveni i politički život Iloka u 19. stoljeću i u prvoj polovici 20. stoljeća. Zatim: Vjerski život, crkve i groblja u Iloku, Bapskoj, Šarengradu i Mohovu. Ratovi 20. stoljeća: Prvi svjetski rat, Kraljevina SHS / K. Jugoslavija i Drugi svjetski rat. Julije Benešić i Spomen-galerija Znameniti

Iločani, među njima su: Josip Meštrović, Josip Lakatoš, Rajko Kušević, Anka Marjanović Karlović, Ivan Rengjeo, Nikola Voršak, Andelko Voršak, Josip Mihalić, Adam Vereš, Petar Jovanović, Ferdo Nikolić, Josip Karlović, Adolf Jakšić, o. Mladen Barbarić.

Ružica Černi je radila na obradi i prijedlozima građe za stalni postav Muzeja grada Iloka. Zajedno s Marijom Beusanom i tehničkim osobljem postavila je stalni postav.

Stalni postav Od pretpovijesti do ratova 20. stoljeća otvoren je 16. veljače 2010. godine, Ratovi 20. stoljeća otvoreni su 25. lipnja 2010. godine, a Etnološki dio otvoren je u prosincu 2011. godine.

Nekoliko članaka Ružice Černi je objavljeno u novinama „Iločki list”, a o izložbama je govorila za radijske i televizijske emisije.

Članica je Muzejske udruge Istočne Hrvatske.

U izvješćima hrvatskih muzeja koje objavljuje MDC Zagreb redovito se objavljuje rad Muzeja grada Iloka pa je na taj način moguć uvid u rad i obradu građe kustosice Ružice Černi.

Naslovnice kataloga izložbi Ružice Černi

OSTALE PERSONALIJE IZ NAŠIH MUZEJA

ZAVIČAJNI MUZEJ „STJEPAN GRUBER” U ŽUPANJI

Andreja Malovoz, arheologinja, krajem 2012. godine odlazi iz Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber”, a na mjestu kustosa arheologa dolazi Hrvoje Tkalac. Domar Antun Jelić odlazi u mirovinu 2015. godine, a na njegovo radno mjesto dolazi Stjepan Žihlavski.

MUZEJ SLAVONIJE U OSIJEKU

U 2015. godini u mirovinu su otišli spremičica Iva Andračić i muzejska savjetnica dr. sc. Hermine Göricke-Lukić, a u 2017. godini spremičica Elizabeta Piškorjanac. U 2015. godini bila je pričika da se popune i radna mjesta upražnjena odlaskom Dragice Koceve davne 2010. godine. Nakon odlaska nekih ljudi u mirovinu, došli su novi djelatnici, a mimo toga otvorili smo i nova radna mjesta.

U Numizmatičkom odjelu zaposlio se mr. sc. Branislav Miličić. U Muzeju su počeli raditi računovodstvena referentkinja Jasna Kajan, tajnica ustanove Barbara Đurić, nova muzejska pedagoginja Jesenka Ricl te prvi dokumentarist u povijesti Muzeja Domagoj Tominac. Nakratko je novi u kolektivu bio i Bruno Koški, kao zamjena za kolegicu Anu Wild koja je bila na porodiljnog dopustu. Povratkom kolegice Ane Wild s porodiljnog dopusta, Bruni Koškom prestao je radni odnos u Muzeju. Preraspodjelom radnih mjesta Muzej je dobio i prvog školovanog restauratora (Josip Kralik), još jednog muzejskog tehničara (Mario Jurić) te voditeljicu marketinga (Angelina Lončarić).

U navedenom razdoblju, osim navedenih novih djelatnika, primili smo i sedam osoba na stručno usavršavanje bez zasnivanja radnog odnosa – Aleksandra Sarkanjca, Vladimira Kusika, Saru Ranogajec, Mariju Poplašu, Ivonu Maršić, Teu Cvijanović i Mihaela Sučića. U viša zvanja napredovali su muzejski savjetnik Mladen Radić, viši kustos Igor Vukmanić, viši kustos Tomislav Hršak, viša kustosica Ana Wild i viši tehničar Siniša Galović. Igor Vukmanić i Marina Kovač su obranili svoje doktorske disertacije i time stekli zvanja doktora znanosti.

Ana Wild 2017. godine iz Muzeja Slavonije u Osijeku prešla u Hrvatski športski muzej u Zagrebu.

MUZEJ ĐAKOVŠTINE

Branka Uzelac, etnologinja Muzeja Đakovštine, otišla u mirovinu 2015. godine, a na njezino radno mjesto dolazi etnologinja Marija Gačić.

MUZEJ SLATINA

Dragica Šuvak, etnologinja i dugogodišnja ravnateljica Muzeja Slatine, otišla u mirovinu 2018. godine.

GRADSKI MUZEJ VUKOVAR

Od 2011. do 2017. godine dogodile su se personalne promjene zapošljavanjem nekoliko novih djelatnika. Time je osnažen rad Muzeja pred kojim su bili sve složeniji zadaci s obzirom na to da je paralelno obnovljen kompleks dvorca Eltz i otvoreni stalni postavi muzejskih zbirki.

U 2013. godini zaposlena je Jelka Vučetić, spremičica koja je 1. travnja u naš muzej prešla iz Gradske knjižnice Vukovar.

Mirela Hutinec, arheologinja i kustosica Arheološke zbirke Gradskog muzeja Vukovar, 15. travnja 2014. preuzela je dužnost ravnateljice novoosnovanog Muzeja vučedolske kulture izgrađenog u sklopu projekta Obnove i revitalizacije kulturne baštine Ilok – Vukovar – Vučedol koji je provodilo Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. Odlukom Vlade Republike Hrvatske taj se muzej osamostalio kao nacionalni muzej.

Na upražnjeno mjesto kustosa Arheološke zbirke 22. siječnja 2015. godine zaposlena je arheologinja Gorana Kušić, ujedno i voditeljica međunarodne suradnje Gradskog muzeja Vukovar.

Muzejski savjetnik Zdravko Dvojković, dugogodišnji voditelj Zbirke Bauer i Galerije umjetnina pri Gradskom muzeju Vukovar, nakon četrdeset i četiri godine intenzivnog rada u stvaranju kulturne slike Vukovara, otišao je u mirovinu 31. prosinca 2015. godine. Na upražnjeno mjesto zaposlen je Zoran Šimunović, magistar slikarstva koji od 1. veljače 2015. radi na mjestu kustosa Likovne zbirke i voditelja za kulturnu akciju.

Tijekom 2015. godine u Muzej je zaposlena Ana Filipović, restauratorica konzervatorica, koja je 18. veljače 2015. početkom rada na novom radnom mjestu potaknula i otvaranje restauratorske radionice u Muzeju za štafelajno slikarstvo i kiparstvo.

Iste godine na mjesto muzejskog tehničara zaposlio se 23. veljače 2015. Ante Džalto.

Godine 2016. (1. travnja 2016.) zaposlen je Mario Rajtarević, na mjesto muzejskog tehničara i voditelja suvenirnice.

Davor Kolarić, mr. ekonomije, radio je od 1. rujna 2016. do 31. siječnja 2018. na mjestu računovođe kao zamjena za vrijeme trudničkog bolovanja šefice računovodstva Marije Puharić.

Petra Horvat, restauratorica konzervatorica, radila je kao zamjena restauratorice konzervatorice od 8. travnja 2017., u vrijeme dok je Ana Pavšković Burazer bila na rodiljnem dopustu.

U Gradskom muzeju Vukovar na stručnom ospobljavanju od 9. veljače 2015. do 8. veljače 2016. bila je Martina Mišetić (mr. bohemistike, mr. etnologije i kulturne antropologije), a od 15. studenog 2016. do 14. studenog 2017. Jelena Jožef (mr. kulturologije, smjer knjižničarstvo).

SPOMEN-GALERIJA IVANA MEŠTROVIĆA U VRPOLJU

U rujnu 2013. godine dogodile su se promjene u vodstvu ustanove. Ljubica Dumenčić, dugogodišnja djelatnica, voditeljica i privremena ravnateljica Spomen-galerije Ivana Meštrovića otišla je u mirovinu.

Za vršiteljicu dužnosti ravnatelja imenovana je Suzana Bilić Vardić, od 2015. ravnateljica.

GRADSKI MUZEJ NOVA GRADIŠKA

Voditeljica Arheološkog odjela, viša kustosica Marija Mihaljević, doktorirala je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za arheologiju, s temom: *Sopotska nalazišta zapadne Slavonije s posebnim osvrtom na nalazište Slavča – Nova Gradiška* 2013. godine (mentorica prof. dr. sc. Tihomila Težak-Gregl).

Viša kustosica Marija Karlovčan-Subić prešla je 1. siječnja 2013. godine iz Muzeja na mjesto ravnateljice Pučkog sveučilišta „Matija Antun Relković”, a kustosica Danijela Juranović 1. siječnja 2017. godine nastavlja istu dužnost ravnateljice u Učilištu i odlazi iz Muzeja te Muzej ostaje bez povjesničara i voditelja Kulturno-povjesnog odjela.

Voditelj Galerijskog odjela, Miroslav Pišonić, dobiva zvanje višeg kustosa 2013. godine.

NAGRADE

NAGRADE SLAVONSKIM MUZEJIMA

NAGRADE GRADSKOM MUZEJU VUKOVAR

MEDALJA VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE

Povodom 60 godina djelovanja Gradskog muzeja Vukovar. Nagradu je uručio Božo Galić (župan Vukovarsko-srijemske županije) povodom 11. studenoga, Dana Vukovarsko-srijemske županije, Ružici Marić (ravnateljica Gradskog muzeja Vukovar).

HRVATSKA TURISTIČKA NAGRADA „ANTON ŠTIFANIĆ”

Zadar, 25. listopada 2013., u kategoriji tvrtka, ustanova ili udruga za 2012. godinu. Za iznimani doprinos u turizmu Republike Hrvatske. Nagradu su uručili Meri Mišetić (direktorica HTZ-a) i Darko Lorencin (ministar turizma i predsjednik HTZ-a) Ružici Marić (ravnateljica Gradskog muzeja Vukovar).

SIMPLY THE BEST

Rabac, 19. studenoga 2014., Udruga hrvatskih putničkih agencija – časopis Way to Croatia. Za kreativan i inovativan mujejsko-galerijski postav s posebnom multimedijском prezentacijom Domovinskog rata. Nagradu su uručili Borislav Šimenc (glavni urednik) i Željko Trezner (direktor), a nagradu su preuzele Rujana Bušić (direktorica TZ Vukovarsko-srijemske županije) i Jasna Babić (direktorica TZ grada Vukovara) u ime Gradskog muzeja Vukovar.

EMYA 2016 – SILLETTA PRIZE WINNER 2016. San Sebastian, Španjolska, 9. travnja, 2016. Europski mujejski forum i ICOM UNESCO. Za najbolji muzej Europe koji uključuje zajednicu u svoj rad, između 49 muzeja iz 24 europske zemlje. Nagradu su uručili prof. dr. Hans Martin Hinz (direktor UNESCO-ICOMA-a), Jose Gameiro (predsjednik komisije za izbor nagrade Europskog mujejskog foruma) i Goranka Horjan (predsjednica Europskog mujejskog foruma) Ružici Marić (ravnateljici Gradskog muzeja Vukovar).

POVELJA REPUBLIKE HRVATSKE

Zagreb, Pantovčak, 6. lipnja 2017. godine. Odlukom predsjednice Republike Hrvatske, Kolinde Grabar Kitarović, Povelja je dodijeljena Gradskom muzeju Vukovar za trajan doprinos u spa-

Muzealci i prijatelji uz nagradu Silletto, 2016.

Uručenje nagrada EMYA Silletto 2016.
9. 4. 2016. u San Sebastianu

Nagrada Silletto, 2016.

šavanju, zaštiti i očuvanju nacionalne pisane i materijalne baštine koja je 1991. godine među prvima razorena u ratu, a prigodom obilježavanja 25. obljetnice međunarodnog priznanja Republike Hrvatske. Predsjednica je uručila Povelju Ružici Marić (ravnateljica Gradskog muzeja Vukovar), na svečanosti na Pantovčaku u studenom 2017., povodom Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 18. studenoga 1991. godine.

THE BEST IN HERITAGE

Dubrovnik, 30. rujna 2017. godine, asocijacija u sklopu Europe Nostre i Kreativne Europe. Gradski muzej Vukovar osvojio je 2. mjesto između 38 nagrađivanih muzeja iz Europe, Amerike, Japana, Kine, Indije, Australije, Novog Zelanda, Kanade i Rusije. Nagradu su dodijelili prof. dr. Tomislav Šola (osnivač konferencije The Best In Heritage) i John Sell (dopredsjednik Europe Nostre).

EDEN – European Destination of Excellence / Europska destinacija izvrsnosti 2016./2017., na temu „Kulturni turizam”, koji je provodila Hrvatska turistička zajednica, dodijeljena je destinaciji Vukovar – Vučedol – Ilok, pobjedniku nacionalnog izbora između pet kandidata na svečanosti u Starom gradu Zrinskih u Čakovcu, 19. srpnja 2017. godine. Nagradu su preuzele Rujana Bušić (direktorica TZ Vukovarsko-srijemske županije) i Jasna Babić (direktorica TZ grada Vukovara).

Cilj je izbora nagrađivanje i promicanje manje poznatih turističkih destinacija iz 28 zemalja Europske unije i zemalja kandidata, koje su razvile svoju ponudu temeljenu na materijalnoj kulturnoj baštini, čime doprinose održivom razvoju destinacije i porastu broja posjetitelja tijekom cijele godine.

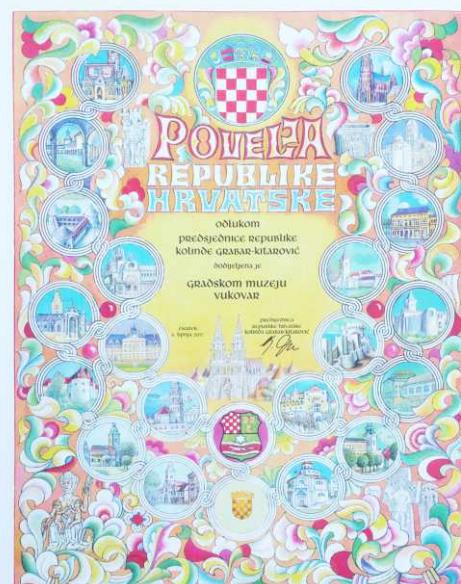
NAGRADE MUZEJU SLAVONIJE U OSIJEKU

GODIŠNJI NAGRADU HRVATSKOGA MUZEJSKOG DRUŠTVA
za razvoj i održivost izložbenog projekta, za izložbu *Ah, ti kućanski poslovi*, 2012. godine.

GODIŠNJA NAGRADA HRVATSKOGA MUZEJSKOG DRUŠTVA
za izložbu *Zlato i srebro srednjeg vijeka*, nastala u suradnji matičnih nacionalnih arheoloških muzeja i Muzeja Slavonije Osijek. Najviše zasluge u Muzeju Slavonije za navedenu izložbu pripadaju autoru Zvonku Bojčiću, 2015. godine.

Na svečanosti uručenja Povelje Republike Hrvatske

Povelja Republike Hrvatske Gradskom muzeju Vukovar

Izlaganje na konferenciji *The Best in Heritage*, 30. 9. 2017. u Dubrovniku

NAGRADE ZAVIČAJNOM MUZEJU „STJEPAN GRUBER” U ŽUPANJI

NAGRADA VLADE GORNJE AUSTRIJE
za uspješnu suradnju na promicanju tradicijske baštine sa Društvom Hrvata u Gornjoj Austriji – izložbu *Goldhauben – zlatare*, 2012. godine.

SREBRNI GRB GRADA ŽUPANJE
povodom 60 godina rada i izuzetnih ostvarenja u području kulture, 2013. godine.

GODIŠNJA NAGRADA VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE
povodom 60 godina rada i izuzetnih ostvarenja u području kulture, 2013. godine.

SPECIJALNU NAGRADU HRVATSKOGA MUZEJSKOG DRUŠTVA
za Akciju spašavanja baštine na poplavljениm područjima županjske Posavine, 2014. godine.

Nagrada HMD-a za 2014.

Ministar kulture dodjeljuje nagradu ravnateljici Zavičajnog muzeja „Stjepan Gruber” u Županji

NAGRADE MUZEJU VUČEDOLSKЕ KULTURE GODIŠNJA NAGRADA HRVATSKOGA MUZEJSKOG DRUŠTVA
za realizirani stalni postav, 2015. godina.

FINALIST EUROPSKOGA MUZEJSKOG FORUMA za nagradu za muzej godine na EUROPEAN MUSEUM OF THE YEAR AWARD među pedeset europskih muzeja.

FINALIST U KATEGORIJI KULTURNA ATRAKCIJA GODINE NA DANIMA HRVATSKOG TURIZMA, Bol na Braču, 2016. godina.

SIMPLY THE BEST, 2017. godine.

EDEN
nacionalni je pobjednik Europske destinacije izvrsnosti – za 2016./2017.

NAGRADE GRADSKOM MUZEJU POŽEGA

Za svoja nastojanja četiri godine zaredom (2014. – 2017.), Gradski muzej Požega za projekt Muzej u loncu dobio je vrijedne nacionalne i međunarodne, turističke te muzeološke nagrade, priznanja i nominacije te kolektivnu nagradu Grada Požege 2014. godine.

KOLEKTIVNA NAGRADA GRADA POŽEGE
za kontinuirani devedesetogodišnji rad u prigodi Grgureva, Dana Grada Požege, Požega 12. 3. 2014. godine.

NAGRADA SIMPLY THE BEST WAY OF CROATIA SA ZLATNIM ZNAKOM
za projekt Muzej u loncu, Poreč, 19. 11. 2014. godine.

POSEBNO PRIZNANJE HRVATSKOGA MUZEJSKOG DRUŠTVA ZA PROJEKT MUZEJ U LONCU
i poticanje međumuzejske suradnje, Zagreb, 20. 10. 2016. godine.

S dodjele Priznanja HMD-a projektu Muzej u loncu Gradskog muzeja Požega, 2016. godine

NOMINACIJA ZA NAGRADU ŽIVA,
Slavenskog foruma kulture za projekt Muzej u loncu, Bled, 22. 9. 2017. godine.

NAGRADE DJELATNICIMA SLAVONSKIH MUZEJA

NAGRADA ZA ŽIVOTNO DJELO GRADA VUKOVARA ZDRAVKU DVOJKOVIĆU muzejskom savjetniku, profesoru povijesti umjetnosti te kustosu Zbirke Bauer Galerije umjetnina Vukovar u Gradskom muzeju Vukovar, Vukovar, 3. svibnja 2015. godine.

Nagradu za životno djelo Zdravku Dvojkoviću uručio je Ivan Penava (gradonačelnik Vukovara), 3. svibnja 2015. godine.

NAGRADA ZA ŽIVOTNO DJELO „MILOVAN GAVAZZI” HRVATSKOG ETNOLOŠKOG DRUŠTVA DRAGICI ŠUVAK, prof., za iznimna postignuća na području etnološke muzeologije te doprinos ugledu etnološke i kulturno-antropološke struke, Zagreb, 2017. godine.

Nagrada „Milovan Gavazzi” 2017. za životno djelo, Dragici Šuvak, prof. za iznimna postignuća na području etnološke muzeologije te doprinos ugledu etnološke i kulturno-antropološke struke

NAGRADA ZA ŽIVOTNO DJELO HRVATSKEGA MUZEJSKOG DRUŠTVA RUŽICI ČERNI prof., kustosici Muzeja grada Iloka, Zagreb, 10. 12. 2017. godine.

GODIŠNJA NAGRADA HRVATSKE TURISTIČKE ZAJEDNICE „ČOVJEK KLJUČ USPJEHA U TURIZMU” MAJI ŽEBČEVIĆ MATIĆ, prof., u kategoriji djelatnik u objektu kulturnog naslijeđa, za projekt Muzej u loncu, Rabac, 14. 10. 2015. godine.

POSEBNA NAGRADA HRVATSKOG ETNOLOŠKOG DRUŠTVA JANJI JUZBAŠIĆ (Zavičajni muzej „Stjepan Gruber” u Županji), **RUŽICI MARIĆ** (Gradski muzej Vukovar) i **ANI WILD** (Muzej Slavonije Osijek) za Akciju spašavanja baštine na poplavljenim područjima županske Posavine, Zagreb, 2014. godine.

Janji Juzbašić (Zavičajni muzej „Stjepan Gruber” u Županji), Ružica Marić (Gradski muzej Vukovar) i Ana Wild (Muzej Slavonije Osijek), Zagreb, 2014. godine.

ODLIKOVANJE REDA ANTE STARČEVIĆA RUŽICI MARIĆ, prof., ravnateljica Gradskog muzeja Vukovar), Odlukom predsjednice Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović za osobiti doprinos u izgradnji suverene hrvatske države i promociju interesa Republike Hrvatske u svijetu. Zagreb, 5. prosinca 2016. godine.

ODLIKOVANJE REDA STJEPANA RADIĆA STJEPANU PETROVIĆU posmrtno, voditelju Zbirke Bauer i Galerije umjetnina Gradskom muzeju Vukovar, Odlukom predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar Kitarović, za osobite zasluge i stradanje u borbi za nacionalna, socijalna i kulturna prava te razvitak hrvatskog naroda u području zaštite spomeničke baštine grada Vukovara. Odlikovanje je primio brat Antun Petrović, Zagreb, 5. prosinca 2016. godine.

POSEBNO PRIZNANJE HRVATSKOGA MUZEJSKOGA DRUŠTVA RESTAURATORU JOSIPU KRALIKU, za izradu faksimila metalnih predmeta, 2015. godine.

NAGRADA KUKULJEVIĆEVA POVELJA HRVATSKOGA KNJIŽNIČARSKOG DRUŠTVA DR. SC. MARINI VINAJ, knjižničarskoj savjetnici, 2016. godina.

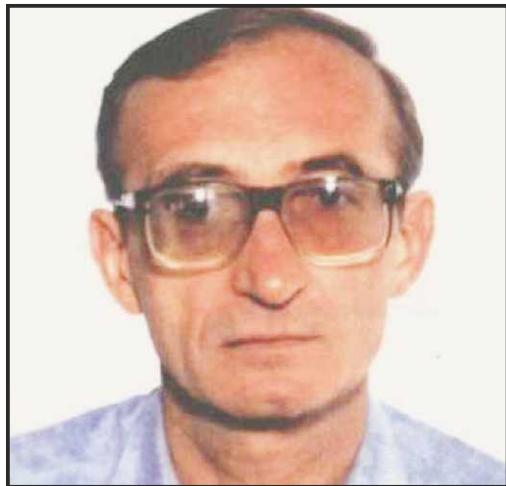
PRIZNANJE INSTITUTA ZA ARHEOLOGIJU DR. SC. MARIJI MIHALJEVIĆ, višoj kustosici, za dugogodišnju suradnju, 2017. godina.

VII. IN MEMORIAM

Mato Artuković¹

IN MEMORIAM: dr. sc. IVAN JELIĆ (1947. – 2008.)

dr. sc. Ivan Jelić

Dr. sc. Ivan Jelić² rođen je u Bošnjacima 26. prosinca 1947., gdje je završio pučku školu. Gimnaziju je završio u Županji, a na Filozofskom fakultetu u Zagrebu završio je studij povijesti i arheologije.

Zaposlio se 16. srpnja 1970. u županjskom muzeju, gdje je radio do ožujka 1981. godine kada je prešao u Slavonski Brod na mjesto kustosa tadašnjega Muzeja radničkog i narodnooslobodilačkog pokreta za Slavoniju i Baranju.

Iz te je ustanove prešao 1986. godine u Centar za povijest Slavonije i Baranje. U tom se razdoblju dogodila i teška prometna nesreća u kojoj su poginula dva njegova najbolja prijatelja, o čemu je neprestano razmišljao. U Centru je ostao do zatvaranja te ustanove 1991. godine. Te je godine postao ravnatelj Muzeja Brodskog Posavlja i na toj zahtjevnoj funkciji radio je do 1994. godine, kada su počele pripreme za osnivanje Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskog instituta za povijest.

Jedan je od utemeljitelja te znanstvene ustanove, jedine takve vrste u Slavoniji. U njoj je radio do svoje prerane smrti. Umro je 10. siječnja 2008. u poslijepodnevnim satima.

Iako se više posvetio povjesnoj znanosti i njoj najviše žrtvovao svoje vrijeme i talente, dr. Jelić je mnogo ljubavi posvećivao i muzeologiji.

Priredio je oko dvadeset izložbi, od kojih su mnoge popraćene katalozima kulturno-povijesne tematike. Iz toga razdoblja njegova radnog vijeka svakako mu pripada velika zasluga što je osnovao, uz pomoć donacija Vanje Radauša, Galerijski odjel u županjskom muzeju (1972.). S prof. Višnjom Plemić pokrenuo je glasilo županjskog muzeja „Čardak” i bio je jedan od urednika.

Dolaskom u Slavonski Brod, njegovom inicijativom pokreće se *Zbornik Muzeja radničkog i narodnooslobodilačkog pokreta* i član je redakcije toga stručno-muzejskoga glasila u kojem je sudjelovao s važnim i nezaobilaznim prilozima, koji su relevantni i sada s obzirom na teme koje obrađuje.

Prelaskom u Centar za povijest Slavonije i Baranje mogao se više posvetiti znanstvenom radu. Rezultat je tih intelektualnih napora i obranjena doktorska disertacija kod dr. Antuna Bauera pod naslovom „Mreža muzeja novije historije na području Slavonije”, na Fakultetu organizacije i informatike u Varaždinu Sveučilišta u Zagrebu.

Kao ravnatelj Muzeja Brodskog Posavlja, u teška ratna vremena, bio je angažiran u izgradnji nove zgrade Muzeja, koja je 1994. godine i dovršena.

U vrijeme velikosrpske agresije na Hrvatsku, u kojoj je i Slavonski Brod bio izložen velikim opasnostima, a potom i izravnim svakodnevnim granatiranjima i rušenjima, dr. Jelić pokazao je dalekovidnost muzealca i zaštitnika građe ustanove koja mu je bila povjerena.

Najveći i najvažniji dio muzejskoga fundusa dao je izvesti iz Broda i skloniti u ostale gradove u Hrvatskoj.

Uz redovni posao u struci, dr. Jelić je na različite načine djelovao i na promicanju i zaštiti digniteta nacionalnih i kulturno-znanstvenih vrijednosti hrvatskog naroda.

Bio je tajnik Matice hrvatske od 1971. do 1972. godine, i u to vrijeme organizirao dolaske i nastupe dr. Franje Tuđmana, kasnije predsjednika Republike Hrvatske, u županjski i bosanski kraj.

To vrijeme „matičara” nad njim je neprestano lebdjelo, obilježavajući ga kao čovjeka sklonog hrvatskom „nacionalizmu”.

To ga je pratilo i u vrijeme kada je bio predsjednik Kulturno-umjetničkog društva „Tomislav” u Županji (1978. – 1981.), a preispitivala se i njegova „podobnost” kao delegata u Republičkom SIZ-u za znanost za tadašnje Općine Slavonski Brod, Slavonska Požega i Županja.

Dužnost predsjednika Muzejskog društva Slavonije i Baranje obavljao je od 1983. do 1985. godine. Poslije obnavljanja Matice hrvatske 1990. godine izabran je za prvoga predsjednika Ogranka Matice Hrvatske u Slavonskom Brodu. Bio je i prvi predsjednik Hrvatsko-albanskog društva te osnivač i prvi predsjednik Atletskoga kluba „Maratonac” u Slavonskom Brodu, kao i član redakcije agencije u osnivanju *Brodska riječ – Brodski pisci*.

Dr. Ivan Jelić napisao je tri knjige (*Povijest Crvenog križa u Županji*, *Povijest zdravstva na području županijske općine*, *Krvavi bošnjački izbori 22. svibnja 1897.*), a četvrta je bila u pripremi za 2008. godinu (*Demokratske promjene, uvođenje više stranačja i izbori na području Brodsko-posavske županije 1990. – 1995.*; suautor je mr. sc. Mario Kevo).

Osim toga, napisao je sedamdesetak znanstvenih, stručnih i preglednih članaka te prikaza i recenzija. Uredio je tri knjige, jedan zbornik, a kao član uredništva ili redakcija sudjelovao je u uređivanju još desetak publikacija.

Autor je triju feljtona objavljenih u *Večernjem listu* te nekoliko desetaka stručnih i popularno-znanstvenih priloga u lokalnim novinama i radijskim postajama, kao i emisijama HRT-a i Hrvatskog radija posvećenih kulturno-povijesnoj baštini.

(Opširniji izvod iz bibliografije dr. Jelića može se naći u časopisu Podružnice *Scrinia Slavonica* sv. 6, Slavonski Brod 2006., 27–32).

Pri kraju života teško je trpio. Rečenica u kojoj se oslikava ta plemenita duša ostala je posebno u pamćenju autora ovih redaka: „Carissime, neljudski me boli! Ali kako će vikati, kad ljudi spavaju oko mene, ne mogu ih ja buditi!”

U srijedu 9. siječnja, kada mu je podijelio sakrament, vlč. Ivan Šešo rekao je: „Ovo je plemenit čovjek! To otkriva njegovo lice.” Iako nije mogao govoriti, sudjelovao je u molitvi, na različita pitanja potvrđivao je kimanjem glave ili smiješkom. Sjetih se Marka Aurelija koji kaže samome sebi: „Kad smrt dođe, čovjek je treba dočekati sa smiješkom.” Sutradan nije mogao više ni na takav način komunicirati.

Preminuo je 10. siječnja 2008. godine u 61. godini života nakon teške bolesti, u svojem domu u Slavonskom Brodu, u nazočnosti kćeri.

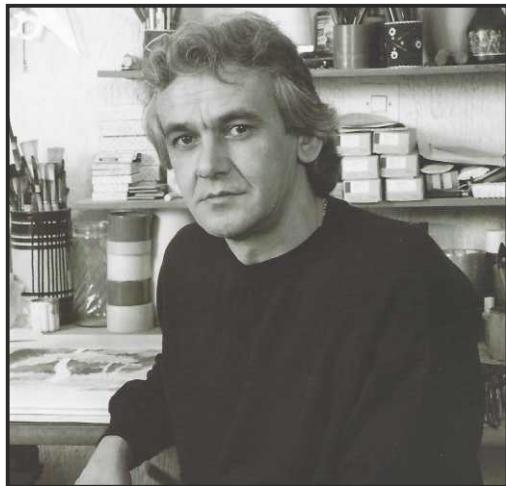
Kao ponornice slijevamo se u zemlju, ali nešto duboko u nama govorи nam da ne može nestati zauvijek onaj za kojega je pisano da je stvoren na sliku Božju. Tu je sliku Ivan Jelić ugledao sa smiješkom. I otišao nam pripraviti put.

¹ Artuković, Mato. 2008. „U spomen dr. Ivanu Jeliću (1947. – 2008.)”, *Scrinia Slavonica* 8. Godišnjak Podružnice za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskog instituta za povijest, Slavonski Brod.

² Opširniji izvod iz bibliografije dr. Jelića može se naći u časopisu *Scrinia Slavonica* sv. 6, Slavonski Brod; Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskog instituta za povijest, Slavonski Brod. 27 – 32.

Ivica Belamarić,
Gradski muzej Vinkovci, Galerija likovnih umjetnosti „Slavko Kopač”

IN MEMORIAM: STJEPAN JOZIĆ, akademski slikar (1951. – 2011.)

Stjepan Jozic, akademski slikar

Stjepan Jozic rođen je 24. svibnja 1951. godine u Bačkom Monoštoru. U Vinkovcima je završio osnovnu i srednju školu.

U Zagrebu je upisao Akademiju likovnih umjetnosti i diplomirao 1982. godine na Odjelu za slikarstvo, u klasi profesora Vasilija Jordana.

Poslije završetka studija vratio se u Vinkovce u kojima se zaposlio u gospodarstvu, potom je neko vrijeme radio kao srednjoškolski profesor umjetnosti.

Neposredno prije Domovinskoga rata zaposlio se u Gradskom muzeju Vinkovci u kojem je 1991. godine izabran za ravnatelja ustanove i voditelja – kustosa Galerijskog odjela.

Kao dobrovoljac bio je aktivni sudionik Domovinskog rata.

Za njegova mandata došlo je do postupnog proširenja Muzeja te do bitnog obogaćivanja djelatnosti i stručnosti, uvođenjem novih djelatnika.

Dužnost ravnatelja obnašao je do 2011. godine. Uz redovite obveze i kontinuirano bavljenje slikarstvom, računalnom grafikom, grafičkim dizajnom i organiziranjem izložbi, godinama je bio i voditelj likovne radionice Dječjeg doma Sv. Ane te umjetničkih kolonija u Selcu i Lovranu.

Poznat kao veliki humanist i donator, poklonio je

više od 120 svojih djela za pomoć djeci, udrugama, braniteljima i invalidima. Za života je imao trideset i šest samostalnih izložbi i sudjelovanja na više od stotinu skupnih, revijalnih i žiriranih izložbi u Hrvatskoj i inozemstvu.

Za svoj rad više je puta nagradivan i odlikovan.

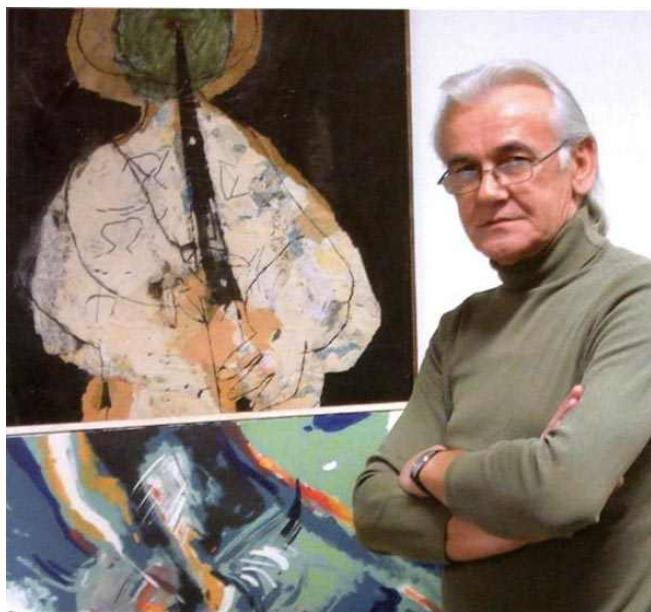
Stjepan Jozic je u ciklusu figurativne, kao i u onima apstraktne prirode, imao nekoliko zajedničkih karakteristika: oblike širokih i oštih bridova, uvijek apstraktnih dijelova slike, koji određuju prostor i materiju. To je, bez sumnje, značilo programsko razgolićenje forme i sažimanje linije i mase u jednu vrlo preglednu, ali nedjeljivu cjelinu. Tako pročišćenom i reduciranim formom, Joziceva namjera nikad nije bila obično umnožavanje ili pasiviziranje dimenzija, već je uvijek istraživao graničnu crtu neophodne nazonočnosti elemenata na slici, kao i njihovo djelovanje na naše emocije.

U tom procesu linearne dedukcije i sinteze forme, Jozic je na svojim slikama polazio od suvremenih principa i organizaciji kompozicije i ti će se principi sačuvati u krajnjem ishodu dedukcije i kao njegov obligatan dio, gotovo kao jedan od njegovih najvažnijih dijelova. Različitost između figurativnog i apstraktног pristupa kod Jozica se očitovala u žešćoj primjeni boje koja kod nefigurativnih djela zauzima psihološku razinu tumačenja.

Boja je u tim uradcima zasićenija, kut kadriranja je uvijek malo drukčiji, potez širi, paleta raznolika i rafinirana: do iskričava svjetla pada duboka sjeća, uz negdje blaže, a češće oštire prijelaze.

Ti su se postupci javljali naizmjenično u svim slikama bez manirističkog ponavljanja, uvijek iznova oplemenjeni bojom visoke likovne vrijednosti.

Međutim, mnogo je važnije ustvrditi do koje je mjeri Jozic otišao u definiciju materije i na koji je način dao otpor njezinoj emocionalnoj ekspanziji.

Stjepan Jozić, akademski slikar

Na prvi pogled bismo možda mogli primijetiti njegovo kretanje na opasnoj granici između apstrakcije i dekorativnosti, što bi donekle i odgovaralo mehanizmu njegova postupka, no on je, začudo, u takvim uvjetima još čvršći u formi, još snažniji u boji te još izričitiji u akumulaciji mase i površina.

Nedoumicu oko sličnosti i razlika, između slika figurativne prirode i onih potpuno apstraktnih, možda je moguće pojasniti kratkom kronologijom razvoja i postupaka zrenja slikarskog izričaja.

Prije tridesetak godina Jozić je počeo slikati apstraktni ciklus kojeg je nazvao „Čovjek i sport”. Bilo je to slikarstvo izvan aktualnih postmodernističkih trendova, puno dinamičnih i frenetičnih kretanja boje i linije.

Prestavši s apstrakcijom, nastavio je s figuralnim uprizorenjima različitih motiva u različitim klasičnim slikarskim tehnikama.

Gotovo se uvijek lirski izražavao, iako je u tim slikama bilo istovremeno dramatičnog i teškog naboja, čiji su izdanci i vizije nalazili korijene u njegovu načinu života.

Istovremeno je taj naboј izvirao iz podneblja u kojem je živio i trajao u njemu.

U to vrijeme nastajale su slike koje su bile divan primjer nečega što bi se moglo nazvati „suvremenim pejsažizmom atmosfere”.

Prije trinaest godina, ponovno izvan aktualnih trendova, stvorio je dvije apstraktne slike na temeljima na kojima je uporno i polako nastajao novi ciklus.

Izvjesna platna iz novijeg vremena imaju, zbog toga, snažnu konstrukciju prvoga razdoblja i stransnu obojenost drugog, ali su, što se materije tiče, svedena na čiste pikturne vrijednosti.

Funkcionalnost boje i forme potpuno je izbalansirana pod okriljem otpora koji je Joziću bio imanentan. U apstraktnom ciklusu njegovih slika taj je otpor zbog zasićenja bio usmjeren vizualnim elementima prirode, čime je pokušao odgovoriti na pitanja svoga početnoga stvaranja i na taj način zatvoriti jedan svoj jasno određen stilski krug.

Preminuo je nakon teške bolesti, u Zagrebu 21. srpnja 2011.

Ivana Maruščak,
Muzej Brodskog Posavlja

IN MEMORIAM: DINKO KOZAK – prvi geolog u Muzeju Brodskog Posavlja (1960. – 2012.)

Dinko Kozak, geolog

Dinko Kozak rođen je u Slavonskom Brodu, 25. studenoga 1960., gdje je završio osnovnu i srednju školu. U mladosti se aktivno bavio sportom, bio je izvrstan košarkaš, što je prepoznala hrvatska sportska javnost proglašivši ga najboljim košarkašem juniorskog prvenstva Hrvatske.

Ostavljujući iza sebe sportske uspjehe, posvećuje se svojoj drugoj ljubavi, prirodoslovju te upisuje studij geologije na Geološkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu.

Kod svojeg profesora i mentora Zlatana Bajraktarevića diplomirao je 1988. godine obranivši izvrstan diplomski rad pod nazivom *Viviparidae zapadne Slavonije (Posavina)*.

Nakon završenog fakulteta vratio se u svoj rodni grad i zaposlio u tvornici namještaja *Oriolik*, a u lipnju 1991. u Muzeju Brodskog Posavlja kao kustos geolog i voditelj tadašnjeg Geološko-paleontološkog odjela.

Početkom Domovinskog rata uključio se u zaštitu i spašavanje vrijedne muzejske građe te kulturne baštine ostalih brodskih ustanova i Franjevačkog samostana u Plehanu. Kao dragovoljac Domovinskog rata uključio se i u obranu Domovine.

Slijedile su godine rada kustosa, otkrivanje tragova u kamenu, prikupljanje fosilnih ostataka,

istraživanje Dilj-gore i stjecanje stručnoga muzej-skog zvanja višeg kustosa. Kontinuiranim prikupljanjem građe obogaćivao je fundus utemeljivši Prirodoslovni odjel kakav je danas.

Rezultate svog rada sustavno je prezentirao izložbama i popratnim katalozima: *Herbar Ivane Brlić-Mažuranić*, *Okamine*, *Paludine Dubokog dola – pliocenski slatkvodni puževi iz Dilj-gore*, *Kvartarni sisavci brodskog Posavlja*, a osobit uspjeh polučila je izložba *Trag u kamenu* koja je gostovala u devet gradova diljem Hrvatske (Vinkovci, Nova Gradiška, Šibenik, Krapina, Kutina, Karlovac, Makarska, Kašteli i Županja). Stručne članke objavljivao je u *Glasniku slavonskih muzeja*, glasilu MBP-a *Vijesti*, mjesecniku *Priroda*, tjedniku *Posavska Hrvatska*. Surađivao je s kolegama muzealcima, a ponajviše iz Hrvatskoga prirodoslovnog muzeja, Muzeja Slavonije u Osijeku i Muzeja krapinskih neandertalaca. U svrhu popularizacije vrijedne kulturne baštine priređivao je tematska predavanja u školama. Bio je zaljubljenik u prirodoslovje, savjestan i temeljit u vođenju muzejskih zbirk, a posebno se posvetio istraživanju viviparida, pliocenskih fosilnih puževa.

Sudjelovao je u organizaciji Znanstvenog skupa o Gjuri Pilaru (1993.), prvijencu geoznanosti u Hrvatskoj, prvom školovanom hrvatskom geologu, akademiku i muzealcu. Pilarev lik i djelo bili su za Dinka Kozaka nepresušna inspiracija i motivacija, a popularna monografija *Gjuro Pilar – svestrani prirodoslovac* bila je njegov posljednji objavljeni autorski rad. Bio je član Hrvatskoga geološkog društva i Udruge za promicanje i zaštitu geološke baštine – PROGEO Hrvatska.

Imao je puno ideja i planova, a onda je u trenutku sve zaustavljeno iznenadnom i preranom smrću (30. siječnja 2012.) dragog kolege Dinka. Pamtit ćemo ga kao dobrog i poštenog čovjeka, dragog kolegu i iskrenog prijatelja, koji je u potrazi za vlastitim ostvarenjima, tražeći tragove u kamenu, ostavio svoje tragove u muzejskim zbirkama, srcima i sjećanju svih onih koji su ga poznavali.

Dora Ivković,
Filozofski fakultet Osijek

IN MEMORIAM: doc. dr. sc. BOŠKO MARIJAN (1956. – 2014.)

doc. dr. sc. Boško Marijan

Rođen je 15. 3. 1956. godine u Priluci kod Livna. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Livnu, a diplomirao je na Odsjeku za arheologiju Filozofskoga fakulteta u Zagrebu 1979. godine.

Magistrirao je 1986. godine na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, s temom „Kulturne grupe brončanoga doba centralnoilirskoga područja i njihov odnos prema kasnijim ilirskim plemenima”.

Godine 1997. obranio je disertaciju „Željezno doba na području istočne Hercegovine” na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Rješenjem Naučnoga vijeća Zemaljskoga muzeja u Sarajevu 1989. godine stječe zvanje višega kustosa, a rješenjem Hrvatskoga mujejskog vijeća 1997. godine zvanje mujejskoga savjetnika. Do sada je radio u Zemaljskom muzeju u Sarajevu, na mjestu kustosa za željezno i rano antičko doba (1982. – 1992.) te u Općinskom vijeću Livna, na mjestu suradnika za zaštitu kulturne baštine (1993. – 1995.).

Od 1996. godine radi u Zavičajnom muzeju „Stjepan Gruber” u Županji, na mjestu kustosa i ravnatelja.

Od 1989. godine redoviti je član Hrvatskoga arheološkog društva, a od 1997. Mujejske udruge istočne Hrvatske.

U okviru muzeološke djelatnosti, pored rada na obradi arheološkoga inventara u depoima Zemaljskoga muzeja u Sarajevu ili Zavičajnoga muzeja „Stjepan Gruber” u Županji, sudjelovao je u izvedbi stalnoga postava „Bosna i Hercegovina u prehistorijsko doba” u Zemaljskom muzeju 1988. godine s autorskim udjelom razdoblja „Bosna i Hercegovina u prethelenističko i helenističko doba”.

Od 1996. godine i namještenja u Županji sudjelovao je, također, u realizaciji nekoliko manjih arheoloških i ostalih mujejskih izložaba (od izložbe *Restaurirani i konzervirani predmeti iz zbirk Muzeja* do etnoloških, dokumentarnih i likovnih tema).

Od 2001. godine radi na stalnome postavu u Zavičajnom muzeju „Stjepan Gruber” u Županji, kao voditelj projekta „Stalni postav u Čardaku”.

Kao član stručne ekipe, suradnik ili voditelj, sudjelovao je u više znanstvenoistraživačkih projekata.

U zaštitnim arheološkim istraživanjima u Vinkovcima, kao student upoznaje temelje terenskoga rada na lokalitetima „Nama”, „Terme”, „Pik Vinkovci”, „Jugobanka” 1976. i 1977. godine.

U projektu sustavnih arheoloških istraživanja, u organizaciji Zemaljskoga muzeja u Sarajevu, 1979. godine sudjeluje u radu na paleolitičkom nalazištu Badanj kod Stoca, od 1982. do 1984. godine u arheološkim istraživanjima na Gradini u Ošanićima kod Stoca, a od 1984. do 1986. godine u Vranjevu selu kod Neuma.

Od 1987. do 1991. godine vodi projekt „Helenistički urbani kompleks na Gradini u Ošanićima”, u okviru tadašnjega republičkog programa DC XIII.

U organizaciji Općinskoga vijeća Livno i Franjevačkoga samostana na Gorici sudjeluje u sustavnim arheološkim istraživanjima na Groblju sv. Ive u Livnu od 1993. do 1995. godine.

U 2000. godini vodio je projekt zaštitnih arheoloških istraživanja na pet lokaliteta uz južni trak autoceste Zagreb – Lipovac, poddionica Babina Greda – Županja („Tećine”, „Ritić”, „Ritić i Jos”, „Rastovica Dolnja” i „Dubovo – Košno”). Godine 2004. voditelj je zaštitnih arheoloških istraživanja na dva lokaliteta („Vrbovi – Drvena mlaka”, „Popernjak”) uz južni trak autoceste Zagreb – Lipovac, poddionica Županja – Lipovac. Od 21. 6. 2004. godine vodi sustavna arheološka istraživanja na lokalitetu „Popernjak”.

U okviru studijskoga rada sudjelovao je u nekoliko važnijih projekata. Sudjelovao je (s oko 150 leksikografskih jedinica) u realizaciji projekta „Arheološki leksikon Bosne i Hercegovine” 1988. godine.

Bio je organizacijski tajnik i podnositelj uvodnih referata na znanstvenom skupu „Problemi istraživanja, konzervacije i prezentacije helenističkog urbanog kompleksa na Gradini u Ošanićima” pod patronatom Centra za balkanološka ispitivanja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine i Zemaljskoga muzeja u Sarajevu.

Kao urednik i autor dao je doprinos u ostvarenju publikacije „Livanjski kraj u povijesti”, Split – Livno 1994., koja je pripremljena i tiskana zahvaljujući potpori Općinskoga vijeća Livno i

Franjevačkoga samostana na Gorici te uz vrlo dobru suradnju s Muzejom hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu.

U radu na monografiji „Vukovarsko-srijemska županija” (urednica Zdenka Buljan, „Privlačica” Vinkovci, 2000.) bio je član Uredničkoga vijeća. Sudjelovao je, takoder, na više skupova HAD-a i ostalih stručnih simpozija.

Od ljetnoga semestra 2003./2004. godine predaje kolegije Prapovijest I i Prapovijest II na studiju arheologije i povijesti umjetnosti na Pedagoškom fakultetu Sveučilišta u Mostaru.

Namještenjem u Zemaljskome muzeju u Sarajevu i kasnije u Zavičajnome muzeju „Stjepan Gruber” u Županji, njegov je rad u struci usmjeren prema pretpovjesnoj arheologiji.

U radu na obradi i interpretaciji arheološkoga materijala objelodanio je različitu građu s područja Bosne i Hercegovine i Hrvatske u više znanstvenih, stručnih i ostalih članaka, a uglavnom je riječ o temama iz pretpovjesne arheologije, manjim dijelom iz protoantičkoga, sporadično iz antičkoga ili srednjovjekovnoga doba.

U znanstveno-nastavno zvanje docenta izabran je 2005. godine.

Jasminka Najcer Sabljak,
Muzej likovnih umjetnosti Osijek

IN MEMORIAM: mr. sc. BRANKA BALEN (1941. – 2015.)

mr. sc. Branka Balen

Odlazak povjesničarke umjetnosti mr. sc. Branke Balen, tužna je vijest za sve njezine kolege, suradnike i prijatelje¹.

Stručnoj je javnosti bila poznata kao dugogodišnja djelatnica Galerije likovnih umjetnosti u Osijeku, danas Muzeja likovnih umjetnosti, te kao vrsna stručnjakinja likovnih razdoblja 18. i 19. stoljeća na prostoru Osijeka i Slavonije.

Rodena je u Osijeku 6. srpnja 1941., od oca Eduarda i majke Irene Edite (rođ. Tuffek). Osnovnu i srednju školu, Gimnaziju „Sara Bertić”, također je završila u Osijeku.

Povijest umjetnosti i engleski jezik studirala je i diplomirala na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Magistrirala je na istom fakultetu s temom „Slikarstvo Josipa Franje Mückea 1821.–1883.”

U osječkoj Galeriji likovnih umjetnosti radila je od 1. travnja 1969. godine, od 1973. do 1975. bila je i vršiteljica dužnosti ravnatelja Galerije, potom je godinama bila kustosica, sve do 2006. godine kada postaje ravnateljicom ustanove, a tu je funkciju obavljala do umirovljenja 2010. godine.

Galerija je bila njezin profesionalni „zavičaj” i njezin drugi dom gdje je provela cijeli životni vijek.

Bila je dugogodišnja voditeljica Zbirke slikarstva 18. i 19. stoljeća te Zbirke grafika 18. i 19.

stoljeća u sklopu kojih je realizirala brojne projekte profiliravši se za stručnjaka likovne građe starijih razdoblja kojima slavonska prošlost obiluje.

Svojim stručnim i znanstvenim radom te brojnim tekstovima i stručnim člancima u *Peristilu*, *Muzeologiji*, *Informatici Museologici*, *Glasniku slavonskih muzeja*, *Osječkom zborniku* i analima Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti istaknula se u promicanju muzejske struke.

Nakon što je taj dio Hrvatske i grad Osijek bio pogoden Domovinskim ratom, sudjelovala je predano u evakuaciji umjetnina, a poslije u njihovu povratku u matičnu ustanovu.

Brinula se za restauraciju i obnovu ratom oštećene građe te pomagala ostalim slavonskim muzejima u prikupljanju i valorizaciji muzejske građe nakon Domovinskog rata.

Ističemo i njezinu posebno važnu ulogu u utemeljenju i radu Muzejske udruge istočne Hrvatske te Sekcije povjesničara umjetnosti u kojoj je svojim idejama poticala suradnju na različitim zajedničkim projektima (izložbe, publiciranje radova, skupovi, seminari, stručni izleti i sl.) koji su bili u interesu svih članova i njihovih matičnih kuća.

Kao voditeljica sekcije 1980-ih je godina organizirala sastanke u svojoj domicilnoj ustanovi (Galerija likovnih umjetnosti Osijek) te potaknula i/ili aktivno sudjelovala u brojnim vrijednim manifestacijama poput projekta „Umjetnine slavonskih muzeja i galerija” koje su rezultirale razmjenom izložbi slavonskih muzeja, njima se predstavljala i popularizirala baština koju čuvaju i proučavaju naše ustanove.

Svoje široko znanje i iskustvo te ljubav prema struci iskazivala je savjesnim djelovanjem i promicanjem kulturnih veza Slavonije, Osijeka i Galerije s brojnim suradnicima u zemlji i inozemstvu. Aktivnim sudjelovanjem u brojnim projektima i članstvom u brojnim udrugama doprinijela je promicanju struke te povezivanju različitih institucija.

Sudionica je velikog broja znanstvenih skupova u Hrvatskoj. Bila je članica osnivačkog odbora Hrvatsko-austrijskog društva u Osijeku (1996.) te dugogodišnja tajnica, a neko vrijeme i predsjednica toga društva.

Svojim djelovanjem u Hrvatsko-austrijskom društvu vezala je Osijek i Galeriju likovnih umjetnosti Osijek (GLUO) za zemlje njemačkoga govornog područja i uspješno radila na brojnim programima koji su promicali to zajedništvo.

Od 1970. godine organizirala je mnoštvo autorskih izložbi te publicirala knjige – monografije u izdanju Galerije likovnih umjetnosti Osijek: *Jovan Gojković* (1978.), *Johann Friedrich Overbeck* (suautor dr. sc. Zvonko Maković, 1983.), *Stjepan Marjanović (1802. – 1860.)* (1985.), *Rudolf Valić* (1986.), *Portreti 18. i 19. st. u fundusu Galerije likovnih umjetnosti Osijek te Zbirka slika i grafika 18. i 19. st., u: GLUO monografija – zbornik* (1987.), *Franjo Pfalz* (suautor Oto Švajcer, 1989.), *Demetar Marković* (1990.), *Ivan Roch* (1998.).

U suzdanaštvu s Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti objavljena joj je 2000. godine monografija *Josip Franjo Mücke*.

Autorica je niza predgovora u katalozima izložbi, npr. *Josip Leović* (1971.), *Osječko slikarstvo 1900. – 1916.* (1972.), *Vedute Slavonije 19. st.* (1974.), *Slavonski pejzaž 19. i 20. st.* (1975.), *Vodič kroz stalni postav Galerije likovnih umjetnosti* (1978.), *Osijek – inspiracija likovnih umjetnika* (1979.), *VIII. Biennale Slavonaca* (1982.), *Kolonija akvarelista Jugoslavije* (1983.), *Umjetnine slavonskih muzeja i galerija II.* (1984.), *Fantastični svijet leptira – Ivan Čamagajevac* (2002.).

Osobito su bitni njezini tekstovi u katalozima *Kopije iz fundusa Galerije likovnih umjetnosti Osijek* (1984.), *Portreti 18. st. iz fundusa Galerije likovnih umjetnosti Osijek* (1986.), *Tri stoljeća umjetnosti u Galeriji likovnih umjetnosti, vodič kroz novi stalni postav* (1998.), *Zbirka slika 18. i 19. st.* (suautorica u: *Sakralna umjetnost iz zbirki Galerije likovnih umjetnosti Osijek*, 2003.). Posljednju monografsku izložbu prije odlaska u mirovinu 2006. godine napravila je slikaru Giovanniju Giacому Morettiju (1843. – ?), a

intenzivno se bavila baštinom valpovačkih vlastelina čiju je izložbu planirala postaviti nakon umirovljenja.

Svoj angažman upotpunjavala je i predavačkim iskustvom, prvo bitno na Pedagoškom fakultetu, a potom na Umjetničkoj akademiji u Osijeku. Od osnivanja Umjetničke akademije u Osijeku 2004. godine predavala je studentima glazbe i glume.

Njezin je rad bio cijenjen u stručnim krugovima, pa je 2007. bila dobitnica ugledne Nagrade za životno djelo „Pavao Ritter Vitezović“ Hrvatskoga mujejskog društva. Afirmirala je povijest umjetnosti i mujejsku djelatnost u Galeriji na području regije te na nacionalnoj razini.

Osim što se bavila starijim razdobljima i temama 18. i 19. stoljeća, pokazala je naklonost i prema suvremenim likovnim umjetnicima kojima je predila brojne izložbe i s kojima se osobito voljela družiti. Time se pokazala kao poštovatelj i poznavatelj umjetnosti i umjetnika, bez obzira na to koljem vremenu pripadali.

Svoje bogato iskustvo, stručni i znanstveni rad nesebično je dijelila te je prenosila svoje znanje i iskustvo na mlađe kolege čime je uspješno ostvarila kontinuitet rada struke u ustanovi i izvan njezinih granica. Prateći gotovo sva kulturna događanja u gradu, svojim je djelovanjem i prisutnošću postala prepoznatljiv lik osječke društvene scene, stoga će je naša stručna i šira javnost pamtitи kao jednu od najcijenjenijih i najutjecajnijih intelektualki koje je Osijek imao u novijoj povijesti.

Njezinu osobnost, odmjerenošć, iskrenost, dobrodošlost i razumijevanje za različite probleme s kojima smo se mi, njezini kolege i suradnici, susretali, pamtit će zauvijek.

Njezina stručnost, požrtvovnost i marljivi rad ostaju duboko zapisani u povijesti slavonske i hrvatske umjetnosti i kulture. Njezina će dostignuća biti poticaj i osnova rada budućih generacija muzealaca i povjesničara umjetnosti.

¹ Najcer Sabljak, Jasmina. 2015. „In memoriam: mr. sc. Branka Balen (1941. – 2015.)“. *Peristil* br. 58., Zbornik radova za povijest umjetnosti: Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske, Zagreb, 199 – 200.

Damodar Frilan¹,
Etnografski muzej Zagreb

IN MEMORIAM: dr. sc. JELKA RADAUŠ RIBARIĆ (1922. – 2015.)

dr. sc. Jelka Radauš Ribarić

Dana 9. ožujka 2015. preminula je dr. sc. Jelka Radauš Ribarić, bivša ravnateljica Etnografskog muzeja u Zagrebu, istaknuta etnologinja i muzejska djelatnica. Poznavala je mnogo ljudi i u njima je njezina životna radost i posvećenost struci ostavila značajan trag. Gotovo cijeli radni vijek provela je u Etnografskom muzeju, posljednjih deset godina obnašajući dužnost ravnateljice. Vrhunac njezine karijere bila je važna obnova zgrade Muzeja i stalnog postava.

Jelka Radauš Ribarić rođena je u Mariboru 8. ožujka 1922. godine u obitelji prosvjetnih radnika podrijetlom iz Vodica na Čićariji. Otac Josip Ribarić bio je istaknuti jezikoslovac, slavist i sakupljač narodnih pjesama, što je zasigurno od samoga početka usmjerilo interes Jelke Radauš Ribarić k istraživanju kulturne baštine Istre.

Nakon pohađanja srednje škole na Sušaku i u Zagrebu, 28. lipnja 1940. godine Jelka Radauš Ribarić stekla je svjedodžbu II. ženske realne gimnazije u Zagrebu. Nakon toga upisala je Mudro-slovni fakultet, a u listopadu 1944. diplomirala je studij etnologije. Prvi se put zaposlila u veljači 1945. u Sveučilišnoj knjižnici kao knjižničarska vježbenica. Dana 6. rujna 1945. započela je raditi u Etnografskom muzeju, a 1950. godine položila je stručni ispit za zvanje kustosa muzejsko-konzervatorske struke. Godine 1960. unaprijeđena je u zvanje višeg kustosa. U više navrata zamjenjivala

je tadašnju ravnateljicu Muzeja Marijanu Gušić, pa je 1. listopada 1964. godine bila postavljena za v. d. ravnateljicu Muzeja, a 1965. imenovana je za ravnateljicu, na dužnost koju je obnašala do odlaska u mirovinu 1975. godine.

Dolazak u Muzej koncem Drugog svjetskog rata omogućio joj je rad i upoznavanje sa zbirkama koje su se otvarale iz spremišta i sanduka nakon završetka rata. Istodobno, sudjelovala je u pripremi prvog poslijeratnog stalnog postava Muzeja, a u novom postavu 1950. godine samostalno je obradila niz izložbenih cjelina. Tijekom godina postavila je u Muzeju, ali i u drugim muzejskim ustanovama u Zagrebu, Hrvatskoj i inozemstvu brojne izložbe. Među prvim izložbama bile su *Tekstil i keramika* 1959. u Umjetničkom paviljonu, izložba *Retrospektivni rad Etnografskog muzeja i Volumen i faktura* 1961. u Etnografskom muzeju, *Narodna umjetnost okolice Zagreba* 1964., *Oblikovano drvo* 1973., *Narodni život Istre* 1975., i *Narodni vezovi Hrvatske* 1975. godine.

U Dubrovniku je 1950. godine postavila stalnu izložbu etnografske građe, a sudjelovala je i u postavljanju stalnih izložbi u Zadru i Kumrovcu. Bila je suautorica naših etnografskih izložbi u Zurichu 1949. i Baselu 1958. godine. Od velikih i značajnih izložbi spomenut ćemo još suautorstvo hrvatskog dijela izložbe *Oblici narodnog života u Europi*, postavljene u Belgiji 1975., te autorstvo izložbe *Ljubav i brak*, postavljene također 1975. godine u Belgiji. *Čarolija niti* bila je istaknuta izložba o tekstilnom rukotvorstvu koju je osmisnila i postavila 1988. u Klovićevim dvorima. Njezina posljednja izložba *Klinasto ruho: nastajanje i postojanje na primjeru Istre* postavljena je 2003. u Etnografskom muzeju. Ta je izložba temeljena na kapitalnom djelu *Ženska narodna nošnja u Istri* (1997.), u kojem se valoriziraju stručne i znanstvene spoznaje o odjevanju u Istri s usporednim istraživanjem sličnih odjevnih predmeta u širem europskom prostoru.

Druga važna djela su: *Vezak vezla* (1973.), *Narodne nošnje Hrvatske*, *Narodni život Istre* (1975.) i *Narodni vezovi Hrvatske* (1976.).

Kao što je već spomenuto, jedna od najvećih zasluga Jelke Radauš Ribarić i kulminacija njezina rada u Muzeju bila je obnova zgrade Etnografskog muzeja 1972., i izvedba novog stalnog postava u čemu je zabilježen i doprinos njezina supruga, akademika Vanje Radauša.

Njezina suradnja s arhitektom Aleksandrom Freudenreichom rezultirala je prenamjenom određenih prostora u zgradu potrebnih za rad administrativnog i stručnog osoblja i preparatorskih radionica, kao i prostora za povremene izložbe. Usporedno s građevinskim poslovima valjalo je voditi brigu o premještanju i čuvanju cjelokupnog muzejskog fundusa, istodobno osmisliti novi muzejski postav i pripremiti materijal za izlaganje. U svim je poslovima ravnateljica imala značajnu podršku i pomoći cijelog kolektiva, napose kustosa. Iako je realizacija novog postava bila ekipni rad kustosa etnologa i konzervatora, ona se odvijala na temelju idejne concepcije i pod stručnim vodstvom Jelke Radauš Ribarić. U osmišljavanju zadatka svakako joj je помогло izvrsno poznavanje cjelokupnog hrvatskog etnografskog materijala, a posebice tadašnjeg fundusa našeg Muzeja. Novi postav, koji je prvenstveno imao zadatak predstavljanja tradiciske pučke kulture Hrvatske, bio je podijeljen u nekoliko cjelina, zadanih i rasporedom izložbenog prostora.

Prvo, a i brojna kasnija terenska istraživanja provela je u Istri, dijelom uz potporu Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Ondje je sakupila brojne predmete za zbirke Muzeja, izradila vrijedne bilješke i opsežnu fotodokumentaciju. To joj je bila podloga za pisanje stručnih radova i, naposljetku, izradu doktorske disertacije *Ženska narodna nošnja na poluotoku Istri 1965.* godine. Sudjelovala je i u terenskim istraživanjima na brojnim otocima, u slovenskom primorju, dubrovačkom primorju, cetinskoj krajini, Hrvatskom zagorju, Međimurju i Slavoniji.

Dobro poznavanje fundusa Etnografskog muzeja i fundusa mnogih drugih muzeja, zbirki i crkvenih riznica, uz brojna tematska terenska istraživanja osnovica su bogatog stručno-znanstvenog spisateljskog rada Jelke Radauš Ribarić. Njezin opus broji sedamdesetak bibliografskih jedinica obja-

vljenih pretežito u domaćim i stranim stručnim i znanstvenim časopisima ili posebnim publikacijama.

U svojim radovima etnografski materijal vrednuje i prezentira kao kulturno-povijesnu građu.

Tumačenju određenih etnoloških pojava pristupa interdisciplinarno, tragajući za njihovim korijenima ili usporedbama u pojedinim kulturnopovijesnim ili umjetničkim razdobljima. Iako su u središtu njezina zanimanja bili tradicijsko odjevanje i tekstilne izrađevine, u njezinim radovima nalazimo i rasprave o različitim etnološkim temama važnim za pravilno vrednovanje hrvatske kulturne baštine. Važno je spomenuti što je o njezinom publicističkom radu zapisala istaknuta etnologinja Dunja Rihtman-Auguštin: "U radovima i istraživanjima Jelke Radauš Ribarić polazište je etnološko ali analitički uvidi, hipoteze i zaključci obilato posežu za saznanjima povijesti kulture i osobito povijesti umjetnosti. Od prof. Gavazzija (učitelja i velikog uzora) je razlikuje to što premda disciplinira imaginaciju, ipak je ne koči, te se usuđuje zaključiti na mjestima gdje bi se on možda ustručavao. Uz poticaj da u znanstvenom istraživanju primjeni imaginaciju Jelka Radauš Ribarić uvijek je na vrijeme uspijevala obuzdati maštanje u korist podataka tj. konačne znanstvene spoznaje" (Rihtman-Auguštin, 1996: 17).

Znanstvena utemeljenost obrade istraživane gradi najbolje je došla do izražaja u tekstovima triju objavljenih knjiga: *Vezak vezla* (1973.), *Narodne nošnje Hrvatske* (1975.) – koja je tiskana uz hrvatski i na talijanskom, njemačkom i engleskom jeziku, te *Ženska narodna nošnja u Istri* (1997.).

Posebno se treba osvrnuti na posljednji naslov, jer između tvrdih korica knjige *Ženska narodna nošnja u Istri* nalazi se slika cjelokupnog rada – istraživačkog, stručnog, znanstvenog, publicističkog, koji obuhvaća dvije glavne teme njezinog etnološkog zanimanja: područje Istre i narodno odjevanje, s kojima je započela svoj istraživački rad i kojima se neprekidno vraćala i ugrađivala nove kamenčice u mozaik istarske kulture odjevanja. Rad je prvobitno bio rukopis doktorske disertacije obranjene još 1965. godine. Taj je rukopis, dopunjeno novijim istraživanjima i spoznajama, objavljen tek 1997. godine i može se

smatrati izuzetno vrijednim prilogom hrvatskoj etnološkoj znanstvenoj literaturi.

Svojim je izlaganjima učestvovala na brojnim stručnim skupovima i kongresima u Hrvatskoj i inozemstvu. U dva navrata bila je na studijskom boravku u Austriji i Italiji.

Sudjelovala je i u osnivanju stalnih priredbi Vinkovačke jeseni (1966.) i zagrebačke Međunarodne smotre folklora (1966.).

Može se rezimirati da su interes te stručni i znanstveni rad Jelke Radauš Ribarić bili obilježeni sustavnim istraživanjem hrvatske tradicijske likovne umjetnosti i kulture. Prikupljala je, bilježila i opisivala tradicijski način života s područja cijele Hrvatske, a s osobitim interesom proučavala je narodne nošnje. Etnološke pojave tumačila je interdisciplinarno, tragajući za njihovim korijenima ili usporedbama u raznim kulturnopovijesnim i umjetničkim razdobljima.

Iako su joj u središtu zanimanja tradicijsko odjevanje i tekstilne izrađevine, u radovima raspravlja o različitim etnološkim temama važnim za vrednovanje hrvatske kulturne baštine.

Njezin rad i doprinos svakako će tek biti u cijelosti opisani i valorizirani u narednim godinama.

Za svoj rad i doprinos dobila je brojne zahvalnice i priznanja između kojih izdvajamo *Odlikovanje Čakavskog sabora* (1973.), *Red Danice hrvatske s likom Marka Marulića* (1996.), dopisno članstvo papinske međunarodne *Marianske akademije*, te nagradu Hrvatskog etnološkog društva „Milovan Gavazzi“ za životno djelo i za izvanredan doprinos razvoju etnologije 2005. godine.

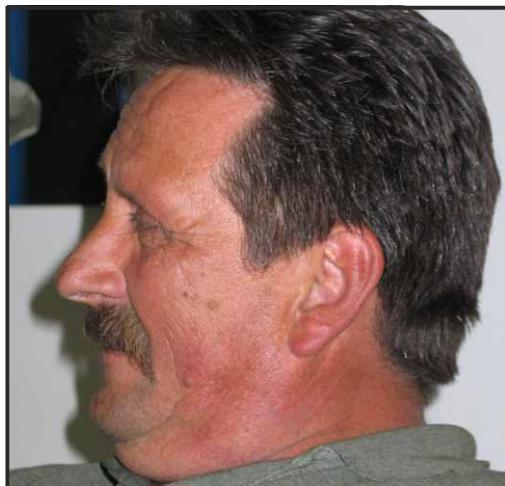
Dr. sc. Jelka Radauš Ribarić, ili Desa kako su je neki intimno zvali, bila je osoba koja je ostavila neizbrisiv i važan trag u našem društvu i u našim životima.

Bila je osoba s mnogim neospornim kvalitetama, osoba koja je znala što želi i kako to ostvariti. Znala je surađivati, voditi, ali i širiti svoju toplinu i zaraznu strast i na tome smo joj zahvalni.

¹ Frlan, Damodar, 2015. „In memoriam Jelka Radauš Ribarić (1922. – 2015.)“. Etnološka tribina: Godišnjak Hrvatskoga etnološkog društva, Vol. 45 No. 38, 194 – 196.

Mario Kauzlaric,
Muzej Brodskog Posavlja

IN MEMORIAM: ANTO EREIZ (1951. – 2016.)

Anto Ereiz

Anto Ereiz rođen je 12. lipnja 1951. godine. U Muzeju Brodskog Posavlja zaposlio se 1973. godine na radnom mjestu noćnog čuvara.

S velikom je skrbi obavljao posao čuvara prikupljene kulturne baštine Muzeja.

Početkom Domovinskog rata, s ostalim zaposlenicima radio je na zaštiti muzejskih zgrada i premeštanju građe u sigurnija područja Hrvatske.

Kao pripadnik HVO-a sudjelovao je u obrani Bosanske Posavine.

Nakon Domovinskog rata 1995. godine raspoređen je na radno mjesto domara.

S iznimnom je marljivošću i odgovornošću radio na održavanju muzejskih prostora, uređivanju okoliša, provođenju mjera zaštite na radu...

Uvijek je svima bio na raspolaganju pri obavljanju raznovrsnih muzejskih poslova – prijevoz kombijem na arheološka i ostala istraživanja, doprema, otprema i postavljanje izložaba, pomoći u preparatorskoj radionici, nadzor čuvarica, dežurstva...

Budući da mu je tijekom srpske agresije u rodnom Sijekovcu u Bosanskoj Posavini srušena kuća, smogao je snage krenuti ispočetka i izgraditi novi dom u Bukovlju nedaleko od Slavonskog Broda.

Na posao je uvijek dolazio vedrog raspoloženja, pun energije, optimizma i strpljivosti, spreman pomoći i privatno nakon radnog vremena.

U mirovinu je otisao 1. travnja 2016., a četiri mjeseca kasnije (12. kolovoza 2016.) zauvijek nas je napustio. Mnogima od nas nije bio samo radni kolega, nego i odani prijatelj.

Našega dragog Antiše sjećamo se s poštovanjem i zahvalnošću za sve dobro što je učinio.

Ljubica Gligorević,
Gradski muzej Vinkovci

IN MEMORIAM: mr. sc. BRANKA ŠPREM-LOVRIĆ (1952. – 2016.)

mr. sc. Branka Šprem-Lovrić, etnologinja, muzejska savjetnica

Nakon duge i teške bolesti u subotu, 8. listopada 2016. godine napustila nas je etnologinja, muzejska savjetnica mr. sc. Branka Šprem-Lovrić.

Od 1976. do 1978. godine radila je u Gradskom muzeju Vinkovci, a od svibnja 1979. do bolesti provela je u Muzeju *Staro selo Kumrovec*¹.

Za vrijeme rada u vinkovačkom Gradskom muzeju autorica je dviju izložbi: *Zlatare – slavonska ženska pokrivala za glavu* (1976. godine) koja je naredne godine gostovala i u BiH, Muzeju grada Zenice i Zavičajnom muzeju Derventa te izložbe *Vez na posteljnom rublju* (1977. godine).

Za vrijeme djelovanja i rada u RO Spomen-park Kumrovec i Javnom poduzeću Kumrovec, od 1987. do 1993. bila je rukovoditeljica Muzeja *Staro selo Kumrovec*. Od formiranja Muzeja Hrvatskog zagorja, Branka Šprem-Lovrić bila je voditeljica Muzeja *Staro selo Kumrovec*, voditeljica

Zbirke oruđa i alata, Zbirke keramike, Zbirke pučke sakralne umjetnosti, autorica i suautorica brojnih izložbi i kataloga te stalnih muzejskih postava u Muzeju *Staro selo Kumrovec*.

Bila je voditeljica više projekata u Muzeju *Staro selo Kumrovec*, nerijetko i u suradnji s drugim institucijama.

Zajedno s kolegicom etnologinjom iz Muzeja, danas umirovljenom mr. sc. Dunjom Šarić, s Gradskim muzejom Vinkovci, Etnološkim odjelom, imala je dugogodišnju uspješnu suradnju u zajedničkim međumuzejskim projektima, ali i u autorskim etnološkim izložbama vinkovačkoga Muzeja koje su gostovale u Kumrovcu i Muzeju *Staro selo Kumrovec* koje su prezentirane vinkovačkoj muzejskoj publici.

Istaknut ćemo neke: *Zlato u narodnom stvaralaštву na vinkovačkom području* (1984.), *Odjeća i nakit hrvatskih žena* (1995.), *Tradicijski obrti i rukotvorstvo, entitet hrvatske narodne baštine* (1996.) te *Pučka kalendarska godina u Hrvata* (1998.).

Branka Šprem-Lovrić bila je uvažena hrvatska etnologinja, profesionalna, draga kolegica i dobra osoba!

Posljednji ispraćaj kolegice Branke Šprem-Lovrić bio je u srijedu, 12. listopada 2016. u 14:30 sati u velikoj dvorani krematorija u Zagrebu, a komemoracija u utorak, 18. listopada 2016. godine u Muzeju *Staro selo Kumrovec*.

¹ Objavljeno u „Vinkovačkom listu”, broj: 41/3246, 14. listopada 2016., 15.

Danijela Ljubičić Mitrović,
Muzej Brodskog Posavlja

IN MEMORIAM: IVANKA JESENKA MIŠKIV, prof. (1944. – 2016.)

Ivanka Jesenka Miškiv, prof.

Ivanka Jesenka Miškiv (Mostar, 1944. – Slavonski Brod, 2016.) bila je istaknuta muzealka, arheologinja i djelatnica u kulturi. Prof. Miškiv svojim stručnim djelovanjem kao kustosica Arheološkog odjela Muzeja Brodskog Posavlja, u kojem je provela cijeli radni vijek, kao i višegodišnjim upravljanjem tom najstarijom brodskom ustanovom u kulturi, bitno je doprinijela muzejskoj struci, pozicioniranju Muzeja Brodskog Posavlja kao nezaobilaznog sudionika u kulturnom prostoru grada Slavonskog Broda, Brodsko-posavske županije, ali i Republike Hrvatske, o čemu svjedoče brojna tadašnja događanja u organizaciji Muzeja, kontinuirana suradnja s brodskim institucijama i pojedincima, kao i gostovanja muzejskih programa u srodnim ustanovama diljem Hrvatske. O samom stručnom radu prof. Ivanke Jesenke Miškiv svjedoči mnogo objavljenih stručnih i znanstvenih radova, izložbe kojima je autorica i suautorica, a poglavito su za promociju Slavonskog Broda i Brodsko-posavske županije važni oni koji se bave antičkim razdobljem, razdobljem rimske dominacije na našim područjima, posebice istraživanjima povezanim s najznačajnijim eksponatima Muzeja Brodskog Posavlja, sad već dobro poznatih i široj javnosti – knemide (rimski paradni štitnik za potkoljenicu iz 3. stoljeća), kao i rimske vojničke diplome na kojoj je prvi pisani spomen Marsonije. Svojim zalašanjem i djelovanjem prof. Jesenka Miškiv dopri-

nijela je da je grad Slavonski Brod registriran kao prapovijesni, antički i srednjovjekovni arheološki lokalitet te je otvorila i brojna veća sustavna /zaštitna arheološka istraživanja. Važan je i njezin angažman na prenošenju znanja mlađim naraštajima muzealaca i stručnjaka, nastavak stručne suradnje s kolegama iz Muzeja Brodskog Posavlja kojima je i nakon umirovljenja bila nesebično na raspolaganju, što je neprocjenjivo s obzirom na bogato iskustvo i sjećanja prof. Miškiv, a što dovoljno govori i o njezinoj altruističkoj, empatičnoj naravi i senzibilitetu. Za vrijeme Domovinskog rata profesorica Jesenka Miškiv je s ostalim djelatnicima u kulturi aktivno skrbila za kulturnu baštinu ne samo građe Muzeja već i u premještanju Arhiva obitelji Brlić; arhiva, knjižnice i umjetnina Samostana Presvetog Trojstva zbog neposrednog ugrožavanja kulturne baštine uzrokovanih ratnim zbivanjima.

Za svoj iznimani angažman u promoviranju kulture i tradicije ukrajinske manjine u Republici Hrvatskoj, Ivanka Jesenka Miškiv dobila je priznanja Veleposlanstva Ukrajine u Republici Hrvatskoj, kao i plaketu predsjednika Hrvatskoga sabora za osobiti doprinos unaprjeđivanju suradnje dviju država, hrvatskog i ukrajinskog naroda, povodom pokroviteljstva Hrvatskoga sabora nad 10. obljetnicom međusobnog priznanja Republike Hrvatske i Ukrajine. Cijeli svoj radni vijek, ali i godinama u mirovini, Jesenka Miškiv ostala je aktivna promotorica ukrajinske kulture, tradicijskih vrijednosti, književnosti i likovnosti te je nastavila djelovati kao spona između brodskih znanstvenih i kulturnih institucija te institucija poput Veleposlanstva Ukrajine u Republici Hrvatskoj, Katedre za ukrajinski jezik Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Središnje knjižnice Rusina i Ukrajinaca RH u Zagrebu... Stoga, zaslužna je za brojne programe koje je inicirala i u kojima je i osobno sudjelovala. Brodsko-posavska županija i Grad Slavonski Brod prepoznali su iznimani angažman kolegice Jesenke Miškiv na području muzejske struke, arheologije i kulture uopće te joj je posthumno, 2017. godine, dodijeljena nagrada za životno djelo „Zlatni grb“ Brodsko-posavske županije, kao i Nagrada za životno djelo „Zlatna čaplja“ Grada Slavonskog Broda.

Maja Žebčević Matić,
Gradski muzej Požega

IN MEMORIAM: ELEONORA GEBER, povjesničarka umjetnosti (1937. – 2016.)

Eleonora Geber,
ravnateljica „zlatnog doba“ požeškog muzeja

U Požegi, 4. siječnja 2016. godine, u 79. godini života zauvijek nas je napustila Eleonora Geber, ravnateljica „zlatnog doba“ požeškog muzeja i članica Upravnog vijeća Gradskog muzeja Požega u dva mandata.

Kada je kao nastavnica likovne kulture, 1975. godine naslijedila dugogodišnjega predanog ravnatelja Muzeja Požeške kotline Josipa Langhamera, Eleonora Geber je zatekla brojne muzejске probleme koji su prijetili eskalacijom. Naime, sredinom sedamdesetih godina 20. stoljeća kulminirao je problem nedostatnog prostora za rad muzeja, od premale i neadekvatne čuvaonice pa sve do zastarjelog stalnog postava bez umjetničkih djela.

U jedinoj radnoj prostoriji boravili su svi tadašnji zaposlenici (ravnatelj, kustos arheolog, administrativna djelatnica i čistačica), dolazile su stranke, čuvala dokumentacija i nalazila se knjižnica. U želji da muzejskoj i lokalnoj zajednici osvijesti neodrživo stanje u požeškom muzeju te rehabilitira njegovo pedesetogodišnje značenje i vrijednost, na samom početku svog mandata, iako sama nije potekla iz redova muzealaca, Eleonora Geber je u studenom 1975. godine u Požegi organizirala vrlo uspješan „Simpozij o muzejskoj djelatnosti u Slavoniji“.

Teško bi nam bilo odvojiti dovoljno prostora za navođenje svih nastojanja Eleonore Geber koje su razdoblje njezinog mandata između 1975. i 1980. godine učinile „zlatnim dobom“ požeškog muzeja.

Premještanjem trgovačke tvrtke, muzej se konačno proširio na drugi kat susjedne zgrade Spitzer, dobivši zaseban ulaz i dragocjene sobe za kustose te Galeriju starih majstora. Adaptiran je i neiskorišteni barokni podrum ispod glavne zgrade (73 m^2) koji je postao atraktivni lapidarij za arheološku građu i prostor za povremene izložbe. Muzej je dobio novu fasadu, krov, obnovljen je stalni postav i izložbene dvorane, u svim prostorijama postavljeni su parketi i centralno grijanje. Intenzivale su se muzejske akvizicije otkupom i donacijama. Nagli porast građe uvjetovao je i pronaširenje alternativnih rješenja za čuvanje građe pa je krajem 1980. godine muzej dobio dislociranu čuvaonicu veličine 120 m^2 .

Dolaskom Eleonore Geber povećava se i broj stručnih muzejskih djelatnika. Uz arheologinju Dubravku Sokač Štimac, s Eleonorom Geber koja je, uz ravnateljski rad, diplomirala povijest umjetnosti, muzej je dobio povjesničarku umjetnosti. Otvorilo se i radno mjesto za prvu etnologinju Vesnu Kolić Klikić te preparatora Ivana Štimca.

Posvećena svojoj novoj struci, Eleonora Geber osniva Umjetničku i Kulturno-historijsku zbirku, a prema konceptciji Tihomila Stahuljaka 1980. godine muzej na 64 m^2 prvi puta dobiva Galeriju starih majstora kao dio stalnoga izložbenog prostora pa je tako konačno barem malo ublažena goruća potreba za prezentacijom vrlo vrijedne građe umjetničke zbirke.

Uz sve nabrojane aktivnosti, ne zapuštaju se niti arheološka istraživanja na lokalitetu Rudine, znatno se povećava izložbena djelatnost, a prvi puta Eleonora Geber kao ravnateljica uvodi pedagoško-propagandnu djelatnost.

U želji za povećanom vidljivošću muzeja, organizirala je velike muzejske akcije u kojima su na Danima muzeja sudjelovale sve škole i brojni građani, tiskan je Vodič postava muzeja, set muzejskih razglednica s motivima najzanimljivijih muzejskih predmeta (kamenim konzolama s Rudina i reprodukcijama slike Miroslava Kraljevića) te značka Miroslava Kraljevića uz obljetnicu umjetnikova rođenja.

Eleonora Geber na otvorenju izložbe
Miroslav Kraljević – Retrospektiva, 2013. godine

Požeški muzej prvi puta definira i svoj logo u obliku stiliziranog pročelja zgrada muzeja, te svoj zaštitni znak – rudinska glava. Eleonora Geber Muzej požeške kotline pozicionira i u stručnoj muzejskoj zajednici, objavljajući prva dva broja *Vjesnika muzeja*, pozivajući tako muzejsku struku u pomoć, preispitujući suvremene muzeološke ideje i smjernice.

Vrlo je uspješno uspostavljala dragocjene kontakte sa živućim proslavljenim Požežanima (Mia Oremović, Zlata Kolarić Kišur...), nikada ne zaboravljajući zahvaliti svima koji su muzeju pomogli

na bilo koji način, a aktivno sudjelujući spretno je iskoristila i veliku proslavu 750 godina grada Požege podcrtavajući značenje muzeja mnogim projektima i prigodama.

Zapanjujuć je zarazni entuzijazam kojim je Eleonora Geber postizala ciljeve, šireći novi poslovni, do tada neviđeni, uspješni duh muzeja.

Stoga nije čudno da je uspjevala za sve građevinske projekte, posebno one za koje su trebala do tada nedostizna sredstva, zainteresirati i privući gotovo sve radne organizacije požeškog kraja, okupiti oko sebe cijelu regionalnu muzejsku zajednicu, privući brojne škole, građane posjetitelje i poklonike muzeja.

Razočarana integracijom muzeja u Pučko otvoreno učilište 1981. godine, kada muzej počinje gubiti svoj teško stečeni dignitet, napustila je mujejsku struku.

Ostajući vjerna svojoj ljubavi prema umjetnosti, posljednje počivalište pronašla je uz grob velikana hrvatska moderne, Miroslava Kraljevića.

Poštujući devedesetpetogodišnju povijest današnjeg Gradskog muzeja Požega, percipirajući poslovični entuzijazam generacija požeških muzealaca i probleme s kojima su se susretali, možemo slobodno reći da su osobnost i uspješnost Eleonore Geber usadili optimizam u viziju ostvarenja svih budućih planova današnjeg Gradskog muzeja Požega.

Romana Tekić,
Galerija umjetnina grada Slavonskog Broda

IN MEMORIAM: PREDRAG GOLL, akademski slikar (1931. – 2016.)

Predrag Goll, akademski slikar

U osamdeset petoj godini umro je Predrag Goll, akademski slikar (Pisarovina, 15. 10. 1931. – 13. 10. 2016.).

Gimnaziju u Slavonskom Brodu završio je 1952. godine. Na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti diplomiralo je slikarstvo u klasi prof. Đure Tiljka, a slikarsku specijalku pohađao je kod Antuna Mezdjića. Do 1963. djeluje kao slobodni umjetnik. Od 1963. do 1968. godine bio je kustos, restaurator i konzervator u Galeriji slika u Osijeku.

Od 1963. do 1964. godine na specijalizaciji je u Restauratorskom zavodu Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti) u Zagrebu.

Od 1968. do 1975. godine u Centru za kulturu R. S. „Božidar Maslarić“ u Osijeku vodi Galeriju „Zodijak“ koju je i utemeljio.

Od 1975. do 1991. godine direktor je Galerije likovnih umjetnosti u Osijeku. Projekti i realizacije u tom razdoblju općeprihvaćeni su zbog svojih inovativnih (*Mađarska avangarda, Julije Knifer, Gorgona i poslije, Đuro Seder. Primjeri primarnog i analitičkog slikarstva, Leo Junek, Slavko Kopač, Mlada berlinska umjetnost* i dr.), ali i zbog povjesno-umjetničkih razloga (*Auto-portret u novijem hrvatskom slikarstvu, Mrtva*

priroda u novijem hrvatskom slikarstvu, Likovna figura u novijem hrvatskom slikarstvu, Ivan Tišov, Bela Čikoš-Sesija, Franz Jaschke, Friedrich Overbeck, Vladimir Becić, Izidor Kršnjavi, Vilko Gecan, Marijan Detoni, Adolf Waldinger, Hugo Conrad Hotzendorf, Ivan Meštrović, Petar Smajić, Dragan Beraković, Dragan Melkus, Ivo Dučić, Ivan Heil, Likovna umjetnost Osijeka 1900. – 1945. i dr.). Pokretač je edicija monografija Waldingera i Hotzendorfa.

Jedan je od začetnika izložbi *Bijenale Slavonaca* i *Memorijal Ive Kerdića, Trijenale suvremene hrvatske medalje i plakete*. Jedan je od osnivača Spomen-galerije Ivana Meštrovića u Vrpolju.

Godine 1980. sudjeluje u osnivanju i radu umjetničkih kolonija: Akvarelističke kolonije „Sava“ u Slavonskom Brodu, BUK-a (Baranjske umjetničke kolonije u Belom Manastiru) i „Slavinog proljeća“ na Ozlju.

Među inicijatorima je za postavljanje spomenika Miroslavu Krleži, Augustu Cesarcu, Franji Krežmi, Pablou Picassu u Osijeku, Matiji Gupcu u Piškorevcima i Stjepanu Radiću u Starim Perkovcima, Vladimiru Filakovcu, Đuri Pilaru, Ivanu Domcu i Anti Starčeviću u Slavonskom Brodu.

Od siječnja 1992. do travnja 1997. voditelj je Galerijskog odjela Muzeja Brodskog Posavlja i vodi Akvarelističku koloniju „Sava“ te organizira projekt „10 suvremenih hrvatskih umjetnika“. Godine 1995. imenovan je privremenim ravnateljem novoosnovane Galerije umjetnina grada Slavonskog Broda koja je utemeljena na donaciji djela Branka Ružića rodnom gradu. Otvara otvoreni depo u Starčevićevoj ulici i organizira veliku izložbu Ružićeve donacije u Klovićevim dvorima 2000. godine, izbor iz Ružićeve ostavštine u Modernoj galeriji Rijeka.

Kao prvi ravnatelj u Galeriji umjetnina osniva Kabinet akvarela, jedinstvenu instituciju u Hrvatskoj koja prikuplja radove nastale akvareлом. Jezgru fundusa čini zbirka radova koja je nastala u koloniji „Sava“.

Pokreće i brojne izložbe pod nazivom *Suvremenih hrvatski akvarel 19. i 20. stoljeća*, a u suradnji s Gradskim muzejom u Karlovcu, 1998. godine pokreće projekt Hrvatskog trijenala akvarela čija je sedma izložba otvorena te godine.

Osim toga, neumorno radove u tehnici koja je obilježila njegov život i njegov opus, a to je akvarel.

Njegove akvarelističke realizacije svjedoče o vrlo visokoj umjetničkoj razini i malo je hrvatskih suvremenih autora koji su stvorili takvo kompleksno djelo u tome mediju. Jasno je da ne treba puno objašnjavati da je Gollova važnost za našu lokalnu sredinu zaista nemjerljiva jer ju je svojim djelom zadužio i uvelike nadrastao.

Goll je bio čovjek koji je neumorno i agilno promicao likovnosti u našem gradu.

Ne zaboravimo, bio je slikarskim kroničarom zbijanja u Brodu. Bio je aktivan i u mirovini.

Uz službenu titulu akademskog slikara, Goll je bio i likovni pedagog, desetak godina voditelj male crtačke i slikarske zajednice Kreativna radionica „Brod”. Umjetnik koji je ostavio djelo koje treba još istražiti i, smatram, jedan od najboljih hrvatskih akvarelista koji su živjeli na tim prostorima.

Bio je član Hrvatskog društva likovnih umjetnika i ima velik broj samostalnih i kolektivnih izložbi.

Uvršten je u *Enciklopediju hrvatske umjetnosti*, *Likovni leksikon Jugoslavije*, *Hrvatski leksikon* i *Hrvatski biografski leksikon*.

Za svoj rad kao likovi umjetnik primio je nekoliko nagrada i priznanja.

Vlasta Šabić,
Muzej Slavonije Osijek

IN MEMORIAM: ZDENKA LECHNER, etnolog (1918. – 2017.)

Zdenka Lechner, etnolog

Zdenka Lechner rođena je u Osijeku 5. kolovoza 1918. a preminula je u Zagrebu 11. rujna 2017.

Zdenka Lechner diplomirala je 1953. godine antropogeografsku grupu predmeta (geografija, etnologija i nacionalna povijest) na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu.

Bila je prva etnologinja u Muzeju Slavonije (1951. – 1965.), ali i na cijelom prostoru Slavonije, Baranje i Srijema. Njezinim dolaskom 1952. godine osnovan je Etnografski odjel, tada jedini u sjeveroistočnoj Hrvatskoj. U novoosnovanom odjelu Muzeja Slavonije sustavno je prikupljala građu.

Gradila je razgranatu mrežu suradnika na terenu kojih je bilo u Koprivni, Gradištu, Štitaru, Županji, Slavonskom Brodu, Požegi, Sopju, Osijeku, Petrijevcima, Lipiku, Gorjanima, Vuki, Aljmašu, Topolju, Duboševici, Dražu, Torjancima, Luču, Dalju, Tenji i ostalim mjestima.

Kao prvi etnolog savjetovala je slavonske muzealce o radu na etnografskoj građi i pripremi postava u njihovim muzejima (Vinkovci, Županja, Virovitica, Valpovo, Šarengrad, Ilok) te je smislila idejne koncepcije za stalne postave u Gradskom muzeju Požega, Etnografskom muzeju u Splitu, Gradskom muzeju Vukovar, Muzeju Brodskoga Posavlja.

Sudjelovala je u organizaciji folklornih manifestacija (Đakovačkih vezova, Vinkovačkih jesenja, Mladost i ljepota Slavonije u Starim Mikanovcima, Međunarodne smotre folklora u Zagrebu, itd.).

U suradnji s dr. sc. Damiron Klasičekom objavila je trinaest tematskih zidnih kalendara.

Sudjelovala je u realizaciji etnoloških filmova s Milovanom Gavazzijem i Andrijom Stojanovićem.

Bila je aktivna u radu Etnološkog društva Jugoslavije kao delegat Hrvatske, a od 1963. do 1965. godine bila je i predsjednica Društva.

Sudjelovala je u radu Muzejskog savjeta te Društva muzejsko-konzervatorskih djelatnika Hrvatske – podružnica Osijek. U Osijeku je sudjelovala 1958. godine na plenumu Saveza muzejsko-konzervatorskih djelatnika Jugoslavije, a iste je godine u Osijeku organizirala 1. Kongres Etnološkog društva Jugoslavije.

Od 1965. do 1977. godine radila je u Etnografskom muzeju u Zagrebu kao voditeljica Odsjeka nošnji Slavonije, Baranje i Srijema.

Autorica je nekoliko desetaka radova objavljenih u časopisima, zbornicima, monografijama i katalogima od 1954. do 1994. te brojnih drugih tekstova (enciklopedijske natuknice itd.). Priredila je ili sudjelovala u pripremi šesnaest izložbi, od toga četiri u Osijeku.

Za svoj dugogodišnji rad dobila je dvadeset i dvije medalje, pohvale, povelje, diplome i priznanja.

Muzejsko društvo Slavonije i Baranje 1976. godine dodijelilo joj je, kao počasnoj članici, diplomu za dugogodišnji rad na unapređenju muzejske djelatnosti.

Maja Barić,
Muzej grada Iloka

IN MEMORIAM: MILE SOLDO (1957. – 2018.)

Mile Soldo

Rođen je 17. studenog 1957. godine u Doljani-ma, Jablanici (Bosna i Hercegovina), od oca Mate i majke Andje rođ. Čuljak. Osnovnu školu završio je u Iloku.

Srednjoškolsko obrazovanje završavio je u Elektrometalском školskom centru u Osijeku, u Školi za tehničare – elektroodjel, gdje polazi u strukovno obrazovanje za rad sa slabom strujom u struci električara te stječe zanimanje elektrotehničara.

U školi za vožnju polaže A, B i C kategoriju. Svoj radni vijek započinje 1976. godine zapošljavajući se u industriji trikotaže „Iteks” u Iloku gdje radi na poslovima održavanja elektrotehnike, šivačih i pletećih strojeva, kotlovnice i kompresora.

Godine 1979. prelazi u Pik „Vukovar”, od 1985. „Vupik” R. O. za poljoprivredu „Poljoprivreda” Vukovar i OOURE za vinogradarstvo „Vinogradarstvo” Ilok u čijoj radnoj jedinici obnaša dužnosti održavanja punionice vina, podruma i radnih strojeva u Iloku i Vukovaru, sve do progonstva Iločana 17. listopada 1991. godine.

Od 1989. godine uključen je u stvaranje suvereniteta Republike Hrvatske te kao pripadnik Zbora narodne garde 1991. godine i kasnije kao pripadnik Pričuvnog sastava policije biva raspoređen na položaje obrane diljem Hrvatske, od Iloka do akcije „Maslenica” 1993. godine.

Procesom mirne reintegracije i pokretanjem obnove privrede u ratom uništenom Iloku, vraća se 1997. godine zajedno s ostalim Iločanima te nastavlja raditi u „Vupiku”, u područnoj jedinici Ilok, na mjestu poslovođe održavanja do 1999. godine kada se formiraju Iločki podrumi d. d. pa sve do 2009. godine.

Osnivanjem Grada Iloka 1993. godine, na redovnim lokalnim izborima izabran je za Vijećnika gradskog vijeća.

15. svibnja 2009. godine započinje svoj radni staž u Muzeju grada Iloka na mjestu muzejskog domara.

Došavši u muzej koji je bio u punom jeku obnove objekta Dvorca i poslova na izradi stalnog postava, a svestran u majstorskim poslovima i s velikim iskustvom, brinuo je o zaštiti i sigurnosti, a kasnije i nadzirao rad postrojenja ugrađenoga u objekt.

Već u početku rada pomagao je u radu s muzejskom građom, njezinoj zaštiti i izlaganju uz kustose koji su radili na postavu.

Pratio je događanja u gradu i često puta pomagao u organizaciji, posebice u postavljanju muzejskih izložbi te je često fotografirao događanja.

Dočekivao je posjetitelje muzeja i Iloka s osmijehom i lijepim riječima o našem gradu.

Pomagao je svima koji su ga tražili pomoći, a obvezе je s lakoćom preuzimao na sebe.

Kristina Delalić Vetengel
i djelatnici Muzeja likovnih umjetnosti Osijek

IN MEMORIAM: VLASTIMIR KUSIK, povjesničar umjetnosti (1953. – 2018.)

Vlastimir Kusik, povjesničar umjetnosti

Vlastimir Kusik rođen je 1953. godine u Osijeku gdje je završio osnovnu i srednju školu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirao je povijest umjetnosti i arheologiju 1976. godine. Od 1977. do 1981. godine radio je kao konzervator u Regionalnome zavodu za zaštitu spomenika u Osijeku. Napisao je mnogo stručnih studija o toj problematici te sudjelovao u izradi projekata obnove i zaštite gradskih jezgri, arhitektonskih spomenika i pokretnih spomenika kulture. Preminuo je nakon kratke i teške bolesti 27. svibnja 2018. godine.

U Galeriji likovnih umjetnosti u Osijeku (danas Muzej likovnih umjetnosti) radio je od 1981. godine, stručno zvanje kustosa stekao je 1984., zvanje višeg kustosa 1994. te muzejskog savjetnika 2004. godine. Godine 2014. uvršten je u Arhiv zasluznih muzealaca Muzejskoga dokumentacijskog centra. Autor je brojnih samostalnih izložaba (*Marina Tartaglije, Julija Knifera, Đure Sedera, Ivana Kožarića, Slavomira Drinovića, Edithe Schubert, Damira Sokića, Nine Ivančić, Ivana Faktora, Bore Ivandića, Marijana Jevšovara, Davora Vrankića, Marija Čaušića, Hrvoja Duvnjaka, Vladimira Freliha, Loure Artukovića, Ljube Perčinlića, Ante Kajinića, Anabel Zanze, Ivana Lukačeka, Bojane Svertasek, Željka Jermana, Nike Špan, Krune Stipeševića, Marina Topića, Antuna Božičevića, Tomislava Fazekaša, Gorana Fruka*) i skupnih (slavonskih bijenala, trijenala medaljerstva i male plastike, Osječki ratni atelje 91., Slavonija i Baranja 1991. –

1993., Osijek, rat i vizualni mediji, Stalni postav u nastajanju ili Tri stoljeća umjetnosti u osječkoj galeriji, Hrvatska apstrakcija 60-ih i 70-ih godina, Sakralna umjetnost iz zbirk Galerije likovnih umjetnosti Osijek, Zbirka skulptura, Prodori avangarde u hrvatskoj likovnoj umjetnosti prve polovice 20. stoljeća, Ideje, akcija i eksperiment ili tri osječka primjera avangarde na djelu, Pogledi. Dvadeseto stoljeće. Od početka do kraja, i dalje, Gorgona i poslije, Primarno i analitičko slikarstvo, Osječki suvremeni slikari, Umjetnici biraju umjetnike, Osječki likovni kvadrat i 75. obljetnica HDLU-a Osijek).

Objavio je više od pet stotina znanstvenih, stručnih i publicističkih tekstova od kojih treba izdvojiti: „Tübingenski ciklus Julija Knifera”, „Uloga i značenje Muzeja moderne/suvremene umjetnosti u Zagrebu za galerije regionalnih centara”, „Izložba mađarske avangarde: Osmorica i Aktivisti”, „Umjetnička skupina IRWIN”, „Oto Švajcer i osječka galerija”, „Nacionalosocijalizam i izopačena umjetnost”, „Ilijko Gorečević (1896. – 1924.), prvi moderni kritičar moderne umjetnosti”, „Oskar Nemon (1906. – 1985.), prilozi biografiji nepoznatog kipara”, „Nova hrvatska umjetnost, između centra i periferije”, „Eine Stadt sucht einen Mörder, 1931. – 1991. (Ivan Faktor)”, „Slikarstvo i kiparstvo u Osijeku od 1940. do danas”, „Tri stoljeća umjetnosti u osječkoj galeriji, slikarstvo i kiparstvo 20. stoljeća ili osječki postav hrvatske moderne umjetnosti”, „Ivan Faktor: São Paulo Osijek”, „Eine Stadt sucht einen Mörder”: 25th Biennale de São Paulo”, „Uvod u kiparstvo Ivana Kožarića, HDLU Osijek”, „Secesija slobodnog i kraljevskog grada Osijeka”, „Osječka arhitektura 1918. – 1945.”, „Prodori avangarde u hrvatskoj umjetnosti prve polovice 20. stoljeća” i dr.

Napisao je i monografske tekstove u monografijama „Goran Fruk”, „Đuro Seder”, „Marijan Jevšovar” i „Slikarska obitelj Trick”.

Dobitnik je nagrade Grb grada Osijeka 2008. godine za osobita ostvarenja u području kulture te doprinos očuvanju i proučavanju kulturne baštine, a njegova je knjiga „ADRESA: Eseji, kritike, kolumnе i ostalo” dobila nagradu Zlatna povelja Matice hrvatske 2007. godine.

Dragica Šuvak,
Zavičajni muzej Slatina

IN MEMORIAM: DRAGAN BAČO BAČMAGA (1956. – 2018.)

Dragan Bačo Bačmaga

Kad sam razmišljala kako započeti pisanje o sjećanju na čovjeka koji je ugradio svoje znanje i svoje srce u sve poslove stvaranja slatinskog muzeja – od prikupljanja i obrade muzejske građe, njegove zaštite do izlaganja u stalnom postavu, pale su mi na pamet riječi pjesme „Život je spleten od tuge i od veselja.” Tugu smo osjetili svi kad smo čuli vijest da nas je napustio, a Dragan je svoj posao muzejskog tehničara obavljao pjevajući, slušajući emisije Radija „Slatine” telefonom sugerirajući urednicima da povećaju broj domaćih pjesama u programu, naročito njemu najdraže tamburaške glazbe.

Dragan je u Slatini završio Školu učenika u privredi (ŠUP) – smjer strojopravarski težko se koji majstor mogao mjeriti s njim – jer njegove zlatne ruke i od najčvršćeg su željeza mogle napraviti filigran. Radio je u struci u mnogim mjestima Hrvatske, a sve do vremena Domovinskog rata najduže u slatinskom poduzeću Univerzal.

Godine 2003. kinooperater Pučkog otvorenog učilišta u Slatini (u čijem je sastavu tada djelovao i Zavičajni muzej Slatina) Zvonimir Kardoš odlažio je u mirovinu i na njegovo je mjesto došao Dragan Bačmaga. Uz nadzor drugog kinooperatora, Andrije Lackovića, počeo je učiti o premotavanju filmova, nositi teške kutije s rolama filma,

dogovarati repertoar, prikazivati filmove i raditi sve što je trebalo u tadašnjoj ustanovi.

Osim toga, pod Andrijinim je mentorstvom usvojio osjećaj za javno dobro i čuvanje društvene imovine, naučio je štedljivo se ponašati u poslu i biti lojalan ustanovi te njegovati nastojanje da ostavimo iza sebe više no što smo zatekli našim dolaskom na neko radno mjesto. Dragan je u tome doista uspio.

Kad je 2005. godine pripremana izložba *Prozor na trijemu*, njih dvojica zajedno su obrađivali muzejske predmete i tada se pokazala Draganova spretnost, preciznost, temeljtitost i upornost da svaki predmet uredi do savršenstva.

Nakon toga položio je ispit za muzejskog tehničara, o tome je kasnije uvijek veselo govorio. Nakon što se 2006. godine Muzej izdvojio iz sastava PUO-a i osamostalio kao nova gradska kulturna ustanova, zahvaljujući Draganovu stručnom ispitom mogli smo postati nova muzejska ustanova na hrvatskoj muzejskoj karti.

U narednim godinama svaki smo uspjeh s veseljem dijelili, a svaki neuspjeh pripisivali neiskustvu i shvaćali ga kao novu školu za budućnost.

U muzeju je obrađivao predmete od različitih metala, ali i od drva, spajao istrgnute stranice knjiga, molitvenika, radio pozlatu okvira, slagao tekstilne predmete, postavljaо izložbe, vodio goste po stalnom postavu – markantnog izgleda i spremen na šalu, prihvaćajući svakog čovjeka otvorenog srca, ali iznimno ponosan na posao u kojem je sudjelovao, bio je pouzdan radnik.

Bio je član Muzejske udruge istočne Hrvatske i zajedno smo proputovali Slavonijom, Hrvatskom, obišli sve muzeje, upoznali kolege, svugdje je bio prijateljski prihvaćen, ravnopravan sugovornik i cijenjeni radnik.

Jednom prilikom pozvan je u muzej u Novu Bukovicu, u kuću nekadašnjeg lokalnog fotografa, s namjerom da preuzme ostavštinu koja Muzeju odgovara. Doista je bilo mnogo zanimljivih predmeta, a sa strane su bila mala vrata i Dragan je pitao što se nalazi iza njih. „Ne znam,” rekao je vlasnik, nasljednik kuće i radnje, „nikad ih nismo otvarali, ali možete pokušati otvoriti.” Iako nismo imali ključ, Dragan je uspio otvoriti vrata i pojavit će tamna komora puna staklenih negativa i stare fotografске opreme koja je danas okosnica muzejske tehničke zbirke.

Poput djeteta se veselio projektu s prijateljskim mađarskim gradom Szentlörincom i Našicama, što se može vidjeti i na priloženoj fotografiji na kojoj kao Karlo Baći (nakupac konjima) čeka vlak iz Mađarske. Naradio se oko toga projekta, ali je novcima Europske unije uređen i opremljen novi dio Muzeja.

Još jedan detalj treba spomenuti. Već godinama zajedno sa slatinskom HIDRA-om organiziramo projekt Istina o pobednicima.

Učenici osmih razreda slatinskih osnovnih škola uče o događajima iz Domovinskog rata na slatinskom području, u muzejskoj spomen-sobi Domovinskog rata i nakon toga imaju terensku nastavu na lokacijama u okolini.

Nakon uvodnog predavanja, Dragan je godina prepričavao svoja iskustva kao dragovoljca branitelja, no jednom prilikom, nakon najave učenicima da će muzejski tehničar Dragan Bačmaga nastaviti prezentaciju nakon uvida ravateljice jedan je dječak iz Mikleuša rekao „Pa ja znam tko ste Vi, Vi ste mom tati spasili život.”

Draganu i svima prisutnima ispunile su se oči suzama.

Da, takav je bio Dragan, spreman pomoći, osjetljiv na nepravdu, suošćajan, čovjek široke slavonske ravnice i slavonske duše.

Bio je član mnogih gradskih udruga (Dobrovoljnog vatrogasnog društva, Atletskog kluba, udruga iz Domovinskog rata i dr.), za što je dobio mnoge zahvalnice i gradska priznanja.

U ovom tekstu koji će biti objavljen u strukovnom glasilu, a koji će čitati kolege koji su ga poznavali i s njim surađivali, činilo mi se manje važno navoditi podrobne činjenice, a više naglasiti njegov predani rad, neprestani osobni izazov u radu s novim materijalima, na novim temama, možda i kao primjer mlađim kolegama kako srce utkati u svoj rad i kako rad doživjeti kao svoje djelo.

I na kraju mogu samo reći da sve vrijedno što smo stvorili u Zavičajnom muzeju Slatina, stvorili smo zajedno, uz veliku podršku i suradnju s mnogim baštinskim ustanovama, pojedincima, donatorima, i to će sve ostati gradu Slatini, kao temelj za budući rad mlađima i učenje o bogatoj slatinskoj prošlosti i kulturi.

Nema dijela toga muzeja da ga nisu dotaknule zlatne ruke Dragana Bačmaga. U ime Muzeja i svoje ime želim mu i ovim tekstom zahvaliti na suradnji i na svemu što je učinio.

Nadam se da će na nebeskim poljanama barem u nekom kutku pronaći lijepo zvukove nebeske glazbe da se njegovo srce istinski razveseli.

Maja Krznarić Škrivanko,
Gradski muzej Vinkovci

IN MEMORIAM: dr. sc. IVANA ISKRA-JANOŠIĆ (1942. – 2018.)

dr. sc. Ivana Iskra-Janošić

Hrvatska arheologija izgubila je svoga istaknutog člana – dr. sc. Ivanu Iskru-Janošić, mujejsku savjetnicu u mirovini, koja nas je prerano napustila u ranim jutarnjim satima 4. siječnja 2018. godine. Rođena je 28. ožujka 1942. godine u Dugoj Resi.

Od 1947. do 1949. godine živjela je s roditeljima (ocem rođenim Vukovarcem) u Vukovaru, a za to vrijeme koje je provela u Vukovaru, često je s roditeljima posjećivala prijatelja u Vinkovcima za koje je sudbinski bila vezana cijeli život.

Realnu gimnaziju završila je 1960. godine u Prijedoru (Bosna i Hercegovina), nakon toga upisuje jednopredmetni studij arheologije na Odsjeku za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Tijekom studija stekla je terensko arheološko iskustvo radeći s prof. dr. Dujom Rendićem Mičevićem, s prof. dr. Matom Suićem, a s prof. dr. Stojanom Dimitrijevićem iskopavala je na lokalitetima u Bapskoj, Vučedolu, Otoku, Borincima i na Meraji u Vinkovcima.

Diplomirala je u proljeće 1965. godine, a 1. prosinca iste godine počela je raditi kao asistent u Arheološkom institutu Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Odmah nakon završetka studija upisala je magisterij s temom *Orijentalni kultovi u našem dijelu Panonije*.

Veza s Vinkovcima, koja traje do danas, započela je poznanstvom s Dimitrijevićevim prijateljem Tomislavom (Pištom), za kojega se 1966. godine udala.

Nakon dvije godine podstanarskog života u Zagrebu, sporazumno je napustila Institut za arheologiju u Zagrebu i 1. rujna 1968. prihvatiла posao kustosa u Gradskom muzeju Vinkovci. Tom dolasku „kumovao“ je i stan koji se dobivao uz mjesto kustosa. Tako je već za Vinkovačke jeseni, koje su započinjale prvog petka u mjesecu rujnu, 1968. godine pripremila prvu izložbu *Iz numizmatičke zbirke Benka Horvata*. U prvim danim rada suočila se s problemima urbane zaštite u Ulici V. Nazora, gdje se morala presjeći cesta kako bi se otkopao rimski zidani grob. Od tada pa sve do umirovljenja 2007. godine najveći dio radnog vremena provela je na zaštitnim arheološkim iskopavanjima, koja do današnjih dana pripadaju najvećim istraživanja unutar arheološki zaštićenih gradskih zona. Svesrdno se zala-gala za provođenje Zakona o zaštiti kulturne baštine, a zahvaljujući njezinu zalaganju, Vinkovci su od 1972. godine zaštićeni kao arheološki lokalitet.

Tijekom 37 godina rada u Gradskom muzeju Vinkovci istražila je oko 37 000 m² površine arheoloških nalazišta, od čega 26 000 m² prapovijesnog, rimskog i srednjovjekovnog razdoblja samo na teritoriju Vinkovaca. Veća iskopavanja na području ostalih naselja provela je u Starim Mikanovcima, Sopotu, Ivankovu, Komletincima, Nijemcima, Lipovcu, Gradištu, Cerni, Županji, Virovima, na autocesti A3, dionica Županja – Lipovac i graničnom prijelazu Bajakovo.

Uz zaštitna iskopavanja javnih i privatnih objekata, kontrolirala je sve zemljane radove za vrijeme radova na infrastrukturi. Samo u slučaju iznimnih nalaza nepokretne arheološke baštine, kao što je termalni kompleks na poziciji bivše Jugobanke (danас poslovni objekt Terme), uspjela je ishoditi preprojektiranje zgrade, kako bi se otkrivena arhitektura termi uklopila u novi prostor.

Za vrijeme istraživanja buduće zgrade Pošte, pronađene su još jedne terme, odnosno ostaci hipokausta, gdje je zabranjena daljnja gradnja.

Osim arheoloških, više puta spašavala je povijesne objekte u središtu Vinkovaca, kao npr. zgradu Galerije „Slavko Kopač”.

Radeći čitavo vrijeme kao kustos i arheolog istraživač u razdoblju od 1970. do 1991. godine, obavljala je i poslove direktora Muzeja. Rezultat njezinih tridesetogodišnjih istraživanja doktorska je disertacija *Urbanizacija Cibala i razvoj keramičarskih središta s posebnim osvrtom na lončarske proizvode* koju je 1998. godine obranila na Odsjeku za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Knjigu *Urbanizacija Cibala i razvoj keramičarskih središta* izdao je 2001. godine Centar za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Vinkovcima i Gradski muzej Vinkovci. Od školske godine 2004./2005., kao vanjski suradnik, predavala je predmet Povijest starog istoka na Katedri za povijest Filozofskog fakulteta u Osijeku.

Znanstveni opus dr. Iskre-Janošić bio je usmjeren na antičku arheologiju, autorica je dvadesetak znanstvenih članaka. S obzirom na to da je kao jedini arheolog u Muzeju 25 godina provodila sustav arheološke zaštite na području Vinkovaca i vinkovačkog kraja, njezin stručni opus od pedesetak stručnih članaka bio je usmjerjen na sva razdoblja u mnogobrojnim objavama rezultata zaštitnih arheoloških istraživanja. Uz zahtjevna arheološka iskopavanja, autorica je desetak autorskih izložbi, dok je na mnogim sudjelovala kao suautor ili organizator.

Osim toga, održala je mnogobrojna popularna predavanja sa željom upoznavanja građanstva o važnosti očuvanja arheološke i kulturne baštine. U *Vinkovačkim novostima*, danas *Vinkovačkom listu*, od 1969. godine napisala je stotinjak popularnih članaka. Njezina znanstvena i stručna djelatnost i danas su prisutni u arheološkoj znanosti.

Takav radni tempo i takav učinak mogao je ostvariti samo netko kome je stručna etika osnovna odrednica životnog puta, netko tko je svoj posao volio iznad svega, ispred osobnih i privatnih zadovoljstava.

Za bogati doprinos arheologiji, muzeologiji i zaštiti kulturne baštine dobitnica je Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića, Nagrade za životno djelo Vukovarsko-srijemske županije te je počasni član Hrvatskog arheološkog društva.

Vinkovcima, grad koji je smatrala svojim, podarila je veliki dio osobne životne energije, odnosno istraživačkog, muzeološkog, konzervatorskog, znanstvenog i pedagoškog rada, kao i ljubav prema njegovu tisućljetnom kulturnom naslijeđu. Njezinom zaslugom Vinkovci su jedno od najvažnijih arheoloških lokaliteta Hrvatske.

Osim prema obitelji, ljubav prema arheologiji bio je smisao njezina života, i taj životni moto može biti primjer budućim generacijama istraživača, ne samo nama u Gradskom muzeju Vinkovci.

Pamtit ćemo je kao vječnog i nepokolebljivog borca za arheološku baštinu.

Na kraju moram spomenuti i njezin odnos prema mlađim kolegama. Od mog dolaska u Muzej do njezina odlaska u mirovinu bile smo „cimerice”, radne kolegice, a u mnogim situacijama ona je za mene bila „teta Ivana”.

U povodu njezina 75. rođendana i 45. godišnjice proglašenja arheološki zaštićene zone Vinkovaca, Arheološki odjel Gradskog muzeja Vinkovci u studenom 2017. godine organizirao je znanstveni skup i izložbu njoj u čast.

A završit ću s njezinim riječima: „Trideset sedam godina rada u Gradskom muzeju Vinkovci bilo je posvećeno zaštitnim arheološkim radovima i borbi za spašavanje urbanih spomenika kulture. Takvim djelovanjem Muzej je dobio ogromne količine arheološke građe, a brojnost i kvaliteta nalaza svrstavaju Arheološki odjel, pa kroz to i Muzej, u najjače muzeje kontinentalne Hrvatske koji svojim fundusom otvara pitanje i (budućeg) arheološkog muzeja...“

GRADSKI MUZEJ VUKOVAR

GRADSKI MUZEJ VIROVITICA

GRADSKI MUZEJ VINKOVCI

GRADSKI MUZEJ POŽEGA

GRADSKI MUZEJ NOVA GRADIŠKA

MUZEJ VALPOVŠTINE

MUZEJ BRODSKOG POSAVLJA

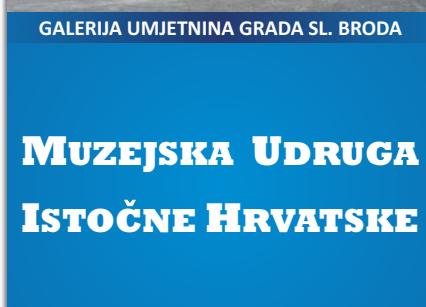
GALERIJA UMJETNINA GRADA SL. BRODA

MUZEJ GRADA PAKRACA

MUZEJ BELIŠĆE

MUZEJ VUČEDOLSKЕ KULTURE

MUZEJ/GALERIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI OSIJEK

MUZEJ CVELFERIJE

MUZEJ ĐAKOVŠTINE

MUZEJ GRADA ILOKA

MUZEJ SLAVONIJE OSIJEK

SPOMEN-GALERIJA IVANA MEŠTROVIĆA U VRPOLJU

ZAVIČAJNI MUZEJ ŽUPANJA

ZAVIČAJNI MUZEJ NAŠICE

ZAVIČAJNI MUZEJ SLATINA

Muzejska Udruga Istočne Hrvatske